

The Project Gutenberg eBook of Pamela vainottuna, by Samuel Richardson

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Pamela vainottuna

Author: Samuel Richardson

Translator: Väinö Hämeen-Anttila

Release date: August 30, 2016 [EBook #52936]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PAMELA VAINOTTUNA ***

Produced by Anna Siren and Tapio Riikonen

PAMELA ELI HYVEELLISYYDEN PALKKA

Kirj.

Samuel Richardson

Suomentanut ja johdannolla varustanut

V. Hämeen-Anttila

Hämeenlinnassa, Arvi A. Karisto Oy, 1919.

Mikään ei estä lukijaa häiriintymättömästi tutustumasta tähän teokseen niinkuin tavalliseen "suuren yleisön romaaniin", ilman minkäänlaista ennakkovalmistelua, vaikka se ilmestyykin maailmankirjallisuuden vakaantuneita huippusaavutuksia edustavassa sarjassa, jollaisessa yleensä tarvitaan nykyaikaista johdantoa iäkkään esityksen pohjaksi. Pyylevän lontoolaisen kirjanpainajan tuote ei ole vielääkään erityisemmin vanhentunut käsittelyltänsä, eikä sen yleisinhimillinen sisältö kaipaa kääntäjän reunamuistutuksiakaan, paikallisvärityksen tai ajanviitteiden lisävalaistukseksi; sellaista asiatieto-luetteloakin klassillinen kirjallisuus kyllä enimmäkseen vaatii ollakseen täydesti tajuttavaa meidän päivinämme.

"Pamelan" lukijalle, kuten sanottu, ei tarjoa mitään välttämätöntä alkuopastusta se selvitys, että hän täten tulee tuntemaan maailman runsaimman kirjallisuudenhaaran lähtökohdan — *romaaneista* ensimmäisen. Jos hänen luonnonlaatunsa on siinä vireessä, että Richardsonin henki löytää vastakaikua, niin tämä historiallinen seikka vain hiukan kartuttaa lukemisen tuottamaa mielihyvää, — ja toisaalta taas on myönnettävä, että se tuskin on riittävä kannustin niille, jotka ilman tuota myötätuntoisen ymmärtämyksen edellytystä tahtoisivat pelkästä uteliaisuudesta väkisinkin tarkata läpi näin laajan teoksen. Mutta kun kaikki inhimillinen työskentely on edistyväistä laadultaankin, joten myös romaaneja on saatavissa sisällöltään ja rakenteeltaan etevämpiä kuin "Pamela", on tämän kirjan yleisestä asemasta huomautettava maltillisille tutkijoille, jotka haluavat ottaa selkoa lukemistonsa "klassillisuuden" perusteista ja saada yhtenäistä käsitystä ihmiskunnan henkisen luomistyön päävaiheista. Edustavimpia kaunokirjailijoita ja heidän merkitystensä opiskellessaan ei voi sivuuttaa nykyaikaisen romaanin keksijää.

Samuel Richardsonin (1689-1761) rauhallinen elämänura on muutamalla sanalla novellinmainittu. Hän oli maalais-puusepän poika ja sai kaikeksi opilliseksi sivistyksekseen vain kyläkoulun tiedot, paitsi mitä satunnaisesti tuli myöhemmällä tutustuneeksi aikansa kirjallisuuteen. Pienestä pitäin sävyisänä ja hempeäluontoisena hän viihtyi paremmin tyttöseurassa kuin vallattomien poikien parissa, ja hän huolitteli nuorten ystävättäriensä rakkauskirjeitäkin kuntoon ensimmäisenä ituna vanhuutensa kirjalliselle tuotannolle. Hän joutui seitsemäntoista ikäisenä Lontooseen kirjanpainajan oppiin, edistyi rehellisyydellä, uutteruudella ja hyvällä liikemies-älyllä, perusti oman kirjapainon, meni naimisiin entisen isäntänsä tyttären kanssa ja vaurastui vuosi vuodelta yhä huomattavampaan porvarilliseen asemaan. Hänen leppoisa olemuksensa saavutti runsaan ystäväpiirin, ja kun hän usein autteli asiakkaitansa — painatustöiden tilaajia esipuheiden ja omistuskirjoitusten kyhäämisellä kaikenlaatuisiin kirjasiin, sattui kerran niinkin, että pari kirjakauppias-ystävää pyysi häntä sommittelemaan "maittavaan muotoon" sarjan kotoisia kirjeitä, jonkunlaiseksi tavallisiin elämänsuhteisiin käytännölliseksi kaavioksi.

Richardsonilla oli silloin jo kuudes ikäkymmen alulla, kun hän ryhtyi tähän tehtävään, joka aavistamattomasti ikuisti hänen nimensä. Hänen onnellisena aatoksenaan oli antaa "kirjemalleille" syvempää inhimillistä mielenkiintoa siten, että kokoelmalla olisi yhtenäinen koossapitävä juoni ja opettavainen moraali. Ja kerran käytyänsä käsiksi työhön hän lämpeni laventamaan kuvailuansa ja menetti piankin näkyvistään alkuperäisen tarkoituksen. Sellaisesta satunnaisesta sysäyksestä on monta muutakin kirjallisuuden merkkituotetta sukeutunut — sitenhän esim. Dickensin ensimmäinen suurteos "Pickwick-kerhon paperit" sai alkunsa tilauksesta, jonka piti toimittaa hupainen teksti muutamaa urheiluelämästä valmistettuihin kuvalaattoihin. Ihan läheltä Richardsonia on mainittavissa samanlaisena tapauksena, että romaanikirjallisuuden toinen uranaukaisija, Henry Fielding, joutui tälle alalle vain tahtoessaan tehdä pikku pilaa "Pamelasta".

Tämä kirjeromaani nimittäin oli Richardsonin kolmikuukautisen työn tuloksena. Sen toiminta on varsin yksinkertainen — meistä sitäkin enemmän, kun kirjanpainajamme romaani sai suunnattoman määrän suoranaisia jäljittelijöitä, joiden jäljittelijöitä on kaikkialla työssä vielä tänä päivänä. Mutta "Pamela" osoittautui aikalaisilleen uudeksi ilmestykseksi ja saavutti tässä ominaisuudessaan aivan tavatonta suosiota; vuoden kuluessa myytiin viisi painosta — siihen aikaan poikkeuksellinen menekki —, ja varsinkin naiset olivat hurmaantuneita kirjaan, ihan palvoen sen tekijää. Richardsonin viimeiset vuodet vierivät kunnian ja maineen sädekehässä, jonka loistetta lisäsi erityisesti vielä onnistuneempi romaani "Clarissa" (1748). Sitä ennen oli hän antanut houkutellessaan itsensä kyhäämään "Pamelalle" jatkonkin, jossa päähenkilö esitetään avioliiton koettelemuksista suoriutuvana; tämä toinen jakso on kaikin puolin eri kirja, eikä tekijänsä tasalla. Vähemmin onnistunut on myös neljäs romaani, "Sir Charles Grandison", jossa — yhäti kirjetyylillä — esitellään Pamelan miehinen vastine. Richardsonia yleensä kuvataan tältä loistoajaltaan "pönäkäksi, punakaksi, turhamaiseksi, arkipuheiseksi pikku mieheksi". Voisi ajatella, että tässä on jotakin puolueellisuutta sen kiistan vaikutuksesta, joka syntyi hänen ja Fieldingin "leirien" kesken: mutta kaikesta päättäen hän ei tosiaan ollut mikään varsinainen henkevyuden edustaja, ja tuon vakinaisen naispiirin ainainen rajaton ihailu luonnollisesti teki tehonsa vaillinaisesti koulittuun porvarissieluun, — hänellä ei edes ollut meidän päiviemme Paul Bourgetin sisäistä ylemmyyttä ihastelijattariinsa verraten.

Silti "Pamelasta" koitui nykyaikaisen romaanikirjallisuuden perusteos, kuten sanottu; se esiintyi eri kehitysasteena kirjallisessa sepittelyssä eikä vain enemmän tai vähemmän pysyväisesti menestyneenä saavutuksena jo valmiiksi suuntaillulla kerronnan alalla. Ainoastaan tämä kirjallisuushistoriallinen merkitys on säilyttänyt Richardsonin esikoisen suurten uudempien edistysten rinnalla.

Näytelmä ja varsinaisen runouden päähaarat eepos ja lyriikka — ovat meille periytyneet oleellisissa piirteissään jo esihistoriallisilta ajoilta ja ammoin nostattaneet esiin kaikkein korkeimman tason mestareita. Kolmas niistä päämuodoista, joihin kaunokirjallinen luominen muovailee mielikuvituksen ainehistoa, — romaani, — ei ainoastaan jäänyt myöhäisimmäksi synnyltään, vaan vieläpä polveutuu siis vasta vuodelta 1740! Tahni jos hyvinkin laveasti tulkitsemme sitä todella venyvää käsitettä, jota nyttemmin romaanilla ymmärretään, emme kuitenkaan pääse muutamaa vuosikymmentä

tuonnemmaksi, tämän kertomislaadun ensi alkua etsiessämme. Se ilmiö tuntuu nyt jälkeinpäin ajatellen omituiselta, kun tarinoiminen silti varmastikin on maailman vanhin taiteellinen kyky ja syvimmälle juurtunut ihmissydämeen. Saaneehan pitää selvänä, että ammatillisiakin jutustelijoita esiintyi jo ennen kuin järeimpiäkään luolapiirroksia kiveen kaiverrettiin. Kaikki varhaisin runous on pelkästään kertomista erityiseen poljentoon ja somisteluun sovitettuna. Tarinat, jutut, kertomukset ovat lapsen heräävän mielen ensimmäisenä kirjallisena harrastuksena. Mikä siis pidätteli romaanin kehittymistä, vaikka se kaikista kirjallisista kertomisen tavoista tuntuu suullista juttelua likeisimmältä?

Syyksi ei näy olevan esitettävissä muuta kuin että näytelmä ja runous olivat kaunokirjallisen luomistyön ehdottomasti innoittavimpina muotoina päässeet kaikkivoittavaan vauhtiin niin pitkäksi aikaa kuin niillä vain riitti uutta elinvoimaisuutta kunkin aikakauden täydeksi viehäkkeeksi. Ne olivat vanhana sivistyskautena ja jälleen uudennuksen (renesanssin) herätessä yksinomaan vetäneet kaunokirjailija-kykyjä puoleensa ja tyydyttäneet sitä valiopiiriä, jolla oli tilaisuutta ja halua taidenautintoon. Ainaista kehittelyä ja kilvoittelua täytyi kuitenkin yhä tiheämpään ilmenevän ehtymyksen ja rappeutumisen seurata, niinkuin ihmiskunnan sivistyshistoria lakkaamatta jatkuu aaltoliikkein. Silloin kohdistettiin harrastusta aivan uusienkin sepitystapojen kokeiluun, ja askel askeleelta näemme maailmankirjallisuudessa romaanin ensi aiheilmien ilmestyvän ja täydentyvän, kunnes se ilman Richardsoniakin olisi epäilemättä jo pian esiintynyt nykyisessä hahmossa jommallakummalla puolen Englannin Kanaalia, missä tämä virtaus viimeksi oli parhaiten voimistunut.

Toisaalta sitä yrittelyä suoranaisestikin muodosteli kaikki muu inhimillinen kehitys. Näytelmä on tarkoitettu esitettäväksi, varhaisempi runous samaten suullisesti lausuttavaksi; mutta kun keskiajan lopulla pääsi yleinen sivistysliike leviämään kirjapainotaidon keksimisen avulla, siirtyi esilukemisen sijalle itselukeminen: käsikirjoitusten syrjäytyessä painettujen kirjojen tieltä piankin ihan katosi se viimeinen muoto, jolla runous oli koettanut tyydyttää uutuudenvaatimuksia — runoromaani —, ja vanhoja aiheita oli sommiteltava sellaisiin muotoihin, jotka eivät lainkaan perustuneet lausunnallisiin kauneuksiin, sekä sellaisiin, jotka olivat helposti tajuttavia vähäisemmän yleissivistyksen saaneille, lukutaitoisten enemmistölle; tämän elpyvät henkiset harrastukset eivät myöskään voineet käyttää hyväkseen teatteria lainkaan siinä määrin kuin entinen suppea yleisö. Lisäksi osoittausi suorasanaisten esitys ehdottomasti soveliaammaksi uusille aiheille kuin näytelmä ja runous, joiden aihepiiri on luonnostaan jotensakin tarkoin rajoitettu ylevään ja (huvinäytelmän) naurettavaan, kykenemättä tehoisesti laajentautumaan ihmiskunnan valtavan keski-enemmistön elämän esittämiseen, joskin sitä on meidän päivinä yritelty. Tätä taasen kaipasi yhäti voimistuva kansanvaltaisuuden henki. Suorasanaisten sepittelystä erityisiä aiheita kartuttivat ja vilkastuttivat myös suuret löytöretket seikkailurikkauksillaan ja oudoilla toimintanäyttämöillään.

Tämänlaisista yleisvaikutteista juontuu romaanimme synty. Mutta mitä lopulta tarkoitamme romaanilla, voidaksemme puhua sen ensimmäisestä varsinaisesta edustajasta?

Itse sana on kotoisin Ranskasta, missä nykyaikaisen romaanin edelläkävijät runsaimmin kehittyivätkin. Se on nimisanaksi muuttunut laatusana, jolla ensimmältä ilmaistiin kaikkea kansankielellä sepitettyä, vastakohtana latinankieliselle kirjallisuudelle, — ja kun tieteellistä tutkistelua kauvan keskiajallakin julkaistiin yksinomaan "kansainvälisellä kielellä", jäi kansalliskielen käsiteltäväksi nimenomaan ei-tieteellinen eli mielikuvitukseen perustuva tuotanto, jossa siihen aikaan esiintyivät huomattavimpina edellämainitut "runoromaanit". Sama nimi ulotettiin sittemmin syntyneeseen suorasanaiseen kerrontaan, ja myöhempi käytäntö on vähitellen supistanut romaani-sanana varsinaista merkitystä kirjallisen tutkimuksen luokittelussa. Nykyisen pääpiirre-määritelmän mukaan romaani on yhtenäinen suorasanaiseksi sepitetty laajahko kertomus, joka esittää yhden tai useamman henkilön ("sankarin", "sankarittaren") kehitystä ja kohtaloa heidän määrättyyn suuntaan tapahtuvan pyrintönsä alusta tämän päättymiseen asti — kuten sankarin rakastumisesta häihin tai kuolemaan saakka. Romaanin tulee tällöin yleensä sisältää runsaanlainen sarja samaan toimintajuoneen punoutuvia tapauksia, tuon yhteyden kuitenkin olematta niin ankarasti rajoitettua kuin näytelmän rakenteessa. Pelkästään jo suorasanaisella asullaan romaani siis eroaa toisesta naapuristaan eepoksesta ja laajuutensa puolesta jotenkuten (mutta paljon rajamuotoja esiintyy) toisesta, — novellista, jonka tulisi kuvaellen kertoa yksityinen tapaus, erillisempi vaihe, mielenkiintoinen, uudenlaatuinen [Tästä novellin nimitys, merkitys "uutelo", joksi se meidän kaunokirjallisuutemme äskeisinä alkuvuosina käännettiin, vaikka tämä suomalaisuusharrastuksen tulos ei valitettavasti päässyt yleiseen käytäntöön.], yllättävä ihmiselämän ilmiö. Romaanisepittelystä syntyä eritelläksemme on meidän kuitenkin lisättävä, että romaanilta on johdettu vaatimaan erikoista sielullista syvällisyyttä, sattavalta tuntuva henkilö- ja luonnekuvausta, tarkkaa tunteiden tapailua sekä viimein myös romaanin toimintakautta vastaavaa olojen ja tapojen havaannollistuttamista, kuten todenmukaista paikallisväritystäkin ja luonnontunnetta. Englanninkielisessä osassa maailmaa ja Espanjan kirjallisuudessa ei nimityksen uusi merkitys ollenkaan kotiutunut, vaan nykyinen romaani sai novellin nimen, jälkimäisen käsitteen tullessa ilmaistuksi toisin.

Tällaisenaan ajatellessamme romaanin me Richardsoniin pysähdymme, samalla nähden moninaisia alkukehityksen asteita, joiden säilyviin piirteisiin hän liitti vain yhden tärkeän lisän, tullessaan siten

luoneeksi sen esitystavan, jota usein erikseen nimitetään "perheromaaniksi", kun tahdotaan lyhyeen määritellä se eroon niistä vanhemmista sepittelyn muodoista, joilla kirjallisuushistoriassa on samasta juurisanasta saatu yhdysnimi; arvostelevan tutkimuksen ulkopuolella taasen sanotaan nykyään "romaaniksi" melkein mitä hyvänsä kaunokirjallisuutta, mutta se sikseen. Ainoakaan varhaisemman suorasanaisten kerronnan neljästä suuresta ja kaikissa sivistysmaissa mitä ahkerimmin viljellystä päähaarasta ei lähene nykyisen romaanin olemusta.

Se *novelli*, jonka Italia loi 14. vuosisadalla (Boccaccion "Decamerone"), vastasi meidän kertomus- tai jutelma-käsitettämme, — novelli nykyisessä merkityksessään on romaania nuorempi, — ja sellaisena se kyllä on edistänyt romaaninkin kerrontavilkkautta. 1400-luvun loppupuolelta kukoistukseen päässyt *ritariromaani* — peruskirjanaan portugalilainen tai espanjalainen "Amadis Gallialainen", italialaisen Sannazaron "Arcadiasta" v. 1502 sukeutunut *paimenromaani* ja espanjalaisen kertoelman "Lazarillo Tormesilaisen" samaan aikaan alottama *veijariromaani* taasen olivat rakenteeltaan vain hyvinkin mielivaltaisesti jatkeltuja seikkailusarjoja, käsittelyltään jättiläiskertomuksia ja -kaskuja tai kokoelmia. Ne olivat pohjaltaan yksinkertaista ja ulkokohtaista kertoilua, ulkonaisesti vaikuttavaa ja vailla kokonaisuudeksi kiertyvää toimintajuontaa, jossa tapaukset liittyisivät henkilölliseen kehitykseen ja kuuluisivat tämän edustaman perusajatuksen välttämättömään esillesaamiseen.

Ritari- ja paimenromaani eivät muuten oikeastaan laisinkaan kuvanneet todellista inhimillistä *elämää*, jota uusi romaani yhä uskollisemmin esittää aihe-alanaan. Edellinen sepitteli ylettömästi ihannoitujen haaveluomuksiansa tiliin uskomattomia mainetöitä, joissa henkimaailmakin esiintyi mukana, ja paimenromaanin "henkilöt" olivat tunnelmoimishaamuja: nämä asetettiin aivan sovinnaisesti kaavaillun luonnon helmaan harjoittelemaan loputtomia hiutuvan lemмен ja hienostelevan kauneudenrakkauden keskustelumuksia, jotka parhaasta päästä ilmaisivat kirjoittajan lukeneisuutta. Nämä yleensä runoelmilla kukitettut sepitysmuodot sulausivat sittemmin yhteen, muodostuen ylimykselliseksi, sievisteleväksi ja haaveksivaksi salonkikirjallisuudeksi, joka parhaiten kukoisti Ranskassa, markiisitar de Rambouilletin seurapiirissä 1600-luvun ensi vuosikymmeninä; mutta sekään kehitys ei erityisesti tähännyt meidän romaaniimme, tuntuvammin ilmeten yhä ulkonaisessa: sepittelyn suunnattomasti paisuvassa laajaperäisyydessä, kun kuluneita aiheita kyettiin koristamaan vain yltyvään monisanaisuuteen johtavalla tunteilun tehostamisella, joka samalla vaati rungokseen ainiaan lisääntyvää tapahtuma- ja tilannejaksoittelua sekä vaihtelukseen kaikenmoisia irrallisia jutelmia jonkun toimivan henkilön suuhun sovitettuina. Nykyaikaisen tutkijan on mahdoton enää perehtyäkään tähän hautautuneeseen tuotantoon; mitä sen ajan joutiot jaksoivat ja ehtivät lukea, siitä antaa käsitystä maininta, että esim. La Calprenèden suosittu "Cléopâtre" ilmestyi kolmenakolmatta tavallisen nykyromaanin kokoisena nidoksena ja neiti de Scudéryn "Grand Cyrus" — toinen enimmin levinneitä siitä piiristä — 7,000-sivuisena.

On vaikea puhua näistä mahtipontisista, ritarillisista, sirostelevista tekeleistä vakavasti. Jos yrittää lyhyimmiten selostaa tuollaisen tuotteen "juontaa", niin se tuntuu ilvehtimiseltä. Niiden oleellisena lisänä kirjallisuuteen oli yrittely eritellä ja esittää miesten ja naisten luonnonlaadun nopeita tunne-elähdyksiä; juuri tätä romaanin puolta kehittäi sitten edelleen Richardson, ja sitä tietä on meidän aikamme realistinen sielullisuudenkuvaus päässyt pitkälle. Mutta huomautettava on myös siitä haitallisesta vaikutuksesta, jota tuo peräti teennäinen kirjallisuudenhaara on saanut tuntumaan tähän päivään asti vuoropuhelun teatraalisuutena ja kamarisommitteluna sekä "sankarin" tai "sankarittaren" ei-ihmisellisenä ihannoimisena; todellisuusharrastus ja järkevempi huomioitseminen ei ole näitä luontevuuden puutteita vielä kokonaan häivyttänyt monien johtavienkaan kirjailijain tuotannosta, kun heidän lukemistossaan on yhä tarttumusta niistä. Melkoisessa määrin on keskustelu vielä deklamationia esim. Walter Scottin historiallisissa romaaneissa, joissa myös on näytteitä runokukittelusta ja irtokertomuksista, ja vanhanaikaisen värittömän ihannesankarittaren saatamme tavata niinkin myöhäisellä mestarikertojalla kuin Thackeraylla ("Turhuuden markkinain" Amelie). Ja vain vähitellen on romaani ylimalkaan supistunut kooltansa; todellisuustajun tuottaman ytimekkään sanonnan lisäksi ja taiteellisuustunteen kehittämisen kiinteämmän rakenteen ohella on tähän toisaalta pakoittanut se seikka, että nykyajan hyörintä on ihmisillä vähemmän malttia ja tilaisuutta kovin eepillisestä esityksestä nauttimiseen.

Englannissa, uuden romaanin aluksi vallitsevassa tyysijassa, on vasta äskettäin (1880-luvulla) vapauduttu kolminiteisen romaanirakentelun kaavasta; siellähän enimmin voimistuikin n.s. romanttinen hengensuunta, joka kirjallisuudessa suosi kaikkinaisten tyylillisten apukeinojen runsautta ja höllempää toiminnan yhteyttä. Mutta Ranskassa sai tuo supistus alkunsa jo varhain, juuri noiden jättiläistuotteiden vastavaikutuksena, liittyen n.s. klassilliseen virtaukseen, joka kreikkalaisroomalaisen esitystavan jälleenheräämisellä puolsi käsittelyn asiallisuutta ja oli valloittanut suureksi vaikutusvälineekseenä teatterin — kun sitävastoin Englannissa oli draamakin omista kansallisista alkuaikutteista itsenäisesti kehittynyt romanttiseksi. Se ranskalainen uudistus suorasanaisten kerronnan alalla loikin ne kolmen kirjailijan teokset, jotka esiintyvät entisen ja nykyisen romaanin suoranaisina välimuotoina; useat tutkijat pitävät näitä jo ensimmäisinä uuden ajan romaaneina, varsinkin milloin kansallisylypeys saattaa

tuntua tässä käsityksessä mukana. Joka tapauksessa kreivitär de Lafayette, apotti Prevost ja Marivaux edustavat aivan erityistä astetta romaanin kehityshistoriassa.

Suorasanaisten sepittelyn silloisessa päämaassa ei sankarillis-hienosteleva sen paremmin kuin realistinenkaan (veijari)romaani kyennyt pitkäksi aikaa kumpikaan omaa yleisönsä tyydyttämään. Neiti de Scudéryn lyhemmätkin vanhuudentuotteet — v:n 1660 jälkeen — saivat yhä vähenevää menekkiä, ja Furetièresin "Porvarisromaanin" ilmestyttyä veijarikirjallisuuden lähimpänä askeleena nykyromaanin kohti v. 1666 tuntui harrastus tätäkin tavattoman vilkkaasti suosittua tapakuvailua kohtaan huomattavasti laimentuneen. Toisessa lajissa lopultakin kylläännytti mahdollisuuksien ja teennäisyyksien tulva, toisesta puuttui sitä haaveellista, tunteellista ainesta, jota ajanvietelukumiseen sentään jossakin määrin kuuluu. Mitä toisen lajin edustajilla oli liiaksi, sitä ilmeni kovin niukasti toisaalla. Oli tullut uuden kertomislaadun vuoro, ja kreivitär *de Lafayetten* ansioksi on tunnustettava psykologisen eli sielunelämää esittävän romaanin synty.

Sielulliseen syventymiseen oli ranskalaisessa kirjallisuudessa tosin jo varemminkin pyritty, vuosisadan alkupuoliskolla, eräissä d'Audiguerin, Duverdierin, Mareschalin ja du Bailin kaunokirjallisissa tuotteissa, joissa senaikuisen toisiaansaseuraamisen mukaisesti kaikissa on aiheena sama ongelma: keimaileva, oikullinen nainen, jonka luonnetta koetetaan eritellä, mutta vielä kutakuinkin paimenromaaninympäristöön asetettuna. Että nimenomaan kuitenkin oltiin pyrkimässä uuteen romaanimuotoon, siitä on todisteena muuan de Puren satiirissa esiintyvä huomautus: sen henkilöistä eräs esittää, että valtaansaaseiden romaanien sijaan pitäisi saada uusi laji, joka ulkonaisten tapausten asemesta kuvailisi sisäisiä, sielullisia vaiheita — minkä kreivitär de Lafayette toteutti "Kleven prinsessassa" v. 1678. Ja toisaalta vaikutti tähän heräävään sielunelämän harrastukseen se kaihomielisyyden muotitauti, joka samaan aikaan sai etevimmän ilmauksensa *kirjekirjallisuudessa*.

Siro ja henkevä kirjetyyli oli saanut vauhtinsa venetialaisesta kardinaalista Pietro Bembosta 1500-luvulla ja muun italialaisen hienostelun mukana kulkeutunut Ranskaan Katarina di Medicin hoviseurassa. Kaikenlaatuisia kulttuurikysymyksiä käsittelevä kirjetuotanto sai markiisitar de Rambouilletin piirissä, johon myös kreivitär de Lafayette kuului, mainehikkaiksi kehittäjikseen J. L. Balzacin, Voituren ja rouva de Sévigné, jonka viimeksimainitun sepitelmät tältä alalta sukeutuvat erinomaisen vilkkaaksi elämän ja ihmisten kuvailuksi, paljon vaikuttaen myöhemmän romaanin elävyyteen. Montesquieun "Persialaiset kirjeet" v:lta 1721 on jo tavallaan kirjeromaani, vaikkakin vain ulkonaisesti kaunokirjallinen ja olemukseltaan kuuluva siihen suoranaisen satiirin luokkaan, jota Rabelais, Cervantes ja Swift olivat veijariromaanista kehittäneet erityiseksi kirjallisuuden haaraksi.

Varsinaisena *tunteen* ja muun sielunelämän välineenä sai kirjeseppittely eri edustuksensa, parhaana innoituksenaan muuan aivan pienoisena kirjasena v. 1669 ilmestynyt ranskalainen käännös n.s. "Portugalilaisen nunnan kirjeistä"; uudemman ajan tutkimusten mukaan oli niiden kyhääjä fransiskaanimarianna Marianna Alcofarado, ja ne ovat todelliselle henkilölle kirjoitettuja. Nämä välittömän tunnekuohon vallassa syntyneet naissielun syvyyksien ilmaukset vaikuttivat ihan ilmestykseltä, ja esim. Rousseau sittemmin kirjeromaanissaan "Uudessa Heloisessa" nojasi yhtä paljon tähän vihkoseen kuin Richardsonin vankkoihin Pamela-niteisiin. — "Vanha" Heloise oli samojen portugalilaisten kirjeiden ansiosta herättänyt uuden harrastus-innon: Abaelardin ja Heloisen liikuttava kirjeenvaihto oli käännetty ranskaksi v. 1687, ja runsas lemменkirje-teoksien sepittely kohosi suureen "kukoistukseen".

Tässä ympäristössä ilmestyi "Kleven prinsessa". Se on todella perin huomattava edistysaskel Rambouillet-koulun esitystavasta; koreat ulkonaiset haavekulissit on riisuttu pois, naiivit luonnottomuudet karsittu järkevällä harkinnalla, ihmeellisyys siirretty sielunilmiöihin. Hienona ja hellyttävänä sielullisten ristiriitojen käsittelynä se kuitenkin on pikemmin meidän novellimme lähtökohta kuin laajapohjaisemman romaanin; ei voi todenperään väittää, että se antaa yksityispiirteisen kuvan *jokapäiväisestä elämästä* siinä piirissä, johon sen ajatusperäinen ongelmatehtävä on sijoitettu, ja tämän piirin täytyi yhäti olla ylhäisöä, kun ei vielä tajuttu, että silloin suosiossa ollutta mielenlevyyden ja hentomielisen tunteellisuuden esittelyä voitiin saada siitä yhteiskunnan varsinaisesta osasta, josta veijariromaani oli vain koomillisia piirteitä valinnut. Kuvauksena hovipiirin seurustelusta se omalla suunnallaan kyllä edisti todellisuudentavoittelua, jollaiseksi veijariromaanikin oli kehittymässä, ja yhä enemmän edistyy tämä ihmiselämän tutkistelu apotti *Prevostin* "Manon Lescaut" -kertoelmassa (1733).

Siinäkin ilmenee sama nykyiselle romaanikäsitteelle vielä liian yksipuolinen kohdistuminen tunne-elämään tai oikeastaan yhteen tunteeseen, ja tässä suhteessa se on maailmankirjallisuuden ensimmäinen teos jossa todella syvennyttään kaikista kaavautuneista rajoituksista vapautuneella taiteella vakuuttavasti erittelemään kiihkeitä rakkautta kaikkivoipana intohimon lieskana, joka joutuu toivottomaan ristiriitaan siveellisten periaatteiden ja porvarillisten kunniallisuuskäsitysten kanssa, samalla kun naisen arvoituksellinen olemus on toimintajuonen pontimia. Yhä lähempänä meidän romaanikäsitteemme ovat jokseenkin samanaikaiset *Marivauxin* teokset "Mariannen elämä" ja

"Talonpoikaisnousukas". Näiden ilmeinen porvarillinen henki — nykyaikainen ajatussuunta — nimenomaan kääntyy yleensä kevytmielistä hienostoa vastaan. On olemassa muuta arvossapidettävää — ja parempaakin — kuin usein vain mahtipontisuudella esitetty sankariurhous ja salonkisievistelynä ilmenevä komea maailmansivistys; porvarillisen piirin vakavat periaatteet, sen rehellisyys, siveät kotiolot, sydämellinen tunteellisuus, luonnollinen esiintyminen, velvollisuudentuntoinen uurastus elämänosansa täyttämässä ansaitsevat todenmukaista kuvailua kirjallisuudessa mieluummin kuin hienosto-elämän korkealentoista haave-ihanteellisuutta, ja paremmin kuin "suuren yleisön" heikkoudet ja muut koomilliset puolet antavat aihetta veijariromaanin satiireille. Kaunokirjalliselta kannalta emme silti tämänkään ranskalaisen kertojan tuotteissa havaitse varsinaisen romaanin monipuolista kuvailumuotoa ja arkielämän tarkkapiirteisyyttä, mutta etenkin "Mariannen" aiheesta tekisi mieli päätellä, että Richardson on jotenkuten välillisesti saanut siitä vaikutusta. Marivaux taasen, kuten muutkin hänen suuntansa silloiset ranskalaiset edustajat, nojautui Englannissa Anne-kuningattaren aikana tapahtuneeseen porvarillisuuden henkiseen nousuun, joka oli siellä kirjallisena virtauksena erikoisimmin ilmennyt "The Spectator"-aikakauslehden *luonnekuvauksissa*.

Viimeksimainittu kirjallisen sepittelyn laji viimein vie meidät suoranaisesti Richardsoniin.

* * * * *

Kreikkalaisen kulttuurin jälkikaudelta antoivat Theophrastuksen "Luonnekuvat" sysäyksen sille yksilöiden luonteiden tutkistelulle ja määrittelylle, joka 17. vuosisadalla loi eritoten Ranskassa ja Englannissa kaksikin kirjallisen tuotannon haaraa. Toinen näistä perustui myöskin antiikkiin elämäkerta-kirjallisuuteen (Platarkhokseen, Cornelius Nepokseen) ja tahtoi osaltaan tyydyttää vähemmän haaveelliseksi muuttuneen ajanhengen vaatimusta, tämän kaivatessa todenteolla eläneiden miesten ja naisten tunteiden sekä sisäisten ajatusten ja aistimusten erittelyä; siten syntyi nykyinen biografinen ja autobiografinen eli muistelmakirjallisuus, joka pääasiallisesti on tuottanut romaanille vain aiheita, etenkin historialliselle romaanille. Mutta suoranaisemmin vaikutti romaanityypin muodostumiseen se luonnekuvailu, jota alettiin omistaa erityisille ihmisyyksilöiden perikuvulle tai vallitseville inhimillisille ominaisuuksille; se tutkistelu oli viimeksi saavuttanut suurinta sattuvaisuutta ranskalaisen *La Bruyèren* "Luonteita"-teoksessa v. 1688, kunnes tämän esikuvan perusteella päästiin jo aivan lähelle nykyaikaista romaania Englannissa.

Täällä oli saman vuosisadan kuluessa tullut suureen suosioon tuo oman ajan ihmistyyppien esittäminen lyhyissä kuvailevissa kyhäyksissä, joissa tupakankaupustelijan tai aatelisperheen pöydänkattajan olemusta esitettiin realismiin kehittyvältä kannalta, tosihuomioiden perusteella; *La Bruyèren* vaikutuksesta muodostui Englannissa erikoinen uusi kerronnan laji, jossakin määrin yhtenäisiä pakinasarjoja; näissä *Daniel Defoen* — peräti tuotteliaan sanomalehtimiestemme uranuurtajan —, Richard Steelen ja etenkin Joseph Addisonin kehittämissä kuvaussikermässä esiintyy jatkuvaa suunnittelua, uudestaan samoja henkilöitä, todelliselta vaikuttavaa ja vilkasta vuoropuhelua, arkielämän kirjaviiden ilmiöiden ja pientenkin piirteiden havaannollistuttamista, syvää tunnetta ja leppoista huumoria, luonnekehitykseen ja luonteen *monijakoisuuteen* liittyviä ja vauhdikkaasti kerrottuja tapauksia, terveellistä ivaa, luontevan, luonnonmukaisen esitystavan tietoista tapailua, — kaiken kaikkiaan varsinkin Coverley-sikermä jo osoittaa meille nykyisen romaanin päämerkityksen: se ei ole entisaikaisen selostuksen ulkokohtaisuutta eikä vallitsevan tunteen selvittelyä, vaan vähitellen kehittyvää kerrontaa, jossa näkymätön ja kaikkietävä huomioiden tekijä esittelee todellisia eläviä ihmisiä *täydessä* ympäristövalaistuksessaan.

Romaaneja ei siten vielä syntynyt, eheän toimintajuonen puutteessa, mutta Richardsonia se jo on, joskin kirjanpainaja ja hänen lähimmät seuraajansa palasivat siihen varhaisempaan esitysmuotoon, autobiografiseen kerrontaan, jossa päähenkilö itse esiintyy kokemustensa kuvailijana. Sitä enimmäkseen käytti veijariromaani paremman uskottavuuden saavuttamiseksi; ilmeisine rajoituksineen se toki tämän tarkoituksen täyttääkin. Ja useita perikuvallisia veijariromaaneja sepitettyään Defoe tällä esitystavalla loi uuden kirjallisuudenlajin, yhdistelmäksi edellisestä ja matkakertomuksista: syntyi nykyisten seikkailuromaani laatujen suureksi edelläkävijäksi "Robinson Crusoe". Ainoastaan sitä puuttui: Richardsonin tehtäväksi koitui vuorostaan yhdistää tämä sepittelyn muoto "Spectatorin" pakinasarjoihin.

Defoe sai teoksiinsa aivan eksyttävän todellisuussävyn, tarkoin ottaessaan vaarin kaikista pikkupiirteistä, kertoessaan näennäisesti turhiakin sivuseikkoja, joihin päähenkilö muka eksyy "omakohtaisissa muistelmissaan", mutta joiden pelkkä mainitseminen kuitenkin herättää lukijan luottamuksen. Ilman Defoeta me tuskin näkisimme "Pamelassa" niin huolellisesti kerrattavan kirjetukkujen sisältöä vartavasten isälle ja äidille, niiden jo ollessa lukijalle tunnettuja, mutta aiotuilta vastaanottajiltaan hukkaan joutumassa, — tai selitettävän, miten erinäisiä vieraiden kirjeiden jäljennöksiä on saatu liitetyksi mukaan. Monet nykypäivienkin kertojat tekevät tässä kohden huomaamattomuuden virheitä, joita suurten kirje- ja päiväkirjeromaanien sepittäjä visusti varoi. Defoen niinikään tunnemme Pamelan irtaimen luetteloinemisista ja kaikesta muusta runsaasta arkisuudesta, joka

kyllä vaikuttaa lukijaan nyt painolastilta, mutta samalla alinomaa vetää hänet uskomuksen myötätuntoiseen valtaan. Ja erityisesti on Richardson suoriutunut hyvin siitä vastaväitteestä, jonka tällainen kirjeromaani muuten helposti herättää: vähin erin hän yhä vakuuttavammin valaisee lukijalle, miten Pamela johtuu näin tuotteliaaseen ja perusteelliseen kynäilyyn.

Defoen kuviteltu matkakertomus esittää *tavallisen* sielunelämän toimintaa oudoissa ja ihmeellisissä olosuhteissa; Richardson loi sellaisen kertomislajin, joka esittää *tavallista* sielunelämää tavallisissa oloissa. Siihen asti ei oltu milloinkaan ajateltu, että halpasäätyisen ja vähäpätöisen ihmiselämän jokapäiväisen aineksen epälukuisista pikkuseikoista voitaisiin ikäänkuin mikroskoopilla tutkien saada ilmi omituisia ja uusia, syvää harrastusta herättäviä näkyjä. "Spectatorin" luonnetutkimukset olivat pääasiallisesti kohdistaneet huomion erikoislaatuisiin ilmiöihin ja oikullisuuksiin, Richardson lisäsi luonnekuvailuun mitä yksityispiirteisimmän tähystelyn, joka tarkkaili ja merkitsi muistiin itsetiedottomiakin henkisiä ja tunne-elähdyksiä, ja vasta hänestä alkaen esittää kaunokirjallisuus unohtumattomia eläviä *henkilöitä*, jotka tunnemme tuttaviksemme.

Erityisesti juuri autobiografisessa esitystavassa ei enää ulkonainen tapahtuminen ole harrastuksen aiheena, vaan sen tapahtumisen sielullinen heijastus toimivien eli kirjoittavien henkilöiden mielessä. Sellainen esitystapa tavallisesti johtaa suureen toiminnan yksinkertaisuuteen, ja Richardsonin ylen laveiden teoksien varsinainen juoni on helppo selostaa muutamalla rivillä. Mutta nimenomaan kirjeromaani, yhtenä itsekertovan sepittelyn muotona, tarjoaa erityisen edun siinä, että samalla kun tapahtumisen jakso jää sivuasiaksi, tapaukset ja ilmiöt saavat mitä erilaisinta valaistusta useinkin laajalle haarautuvassa kirjeenvaihdossa eri henkilöiden kesken, ja taitavasti käyteltynä tämä saman asian erilainen esittäminen ja arvosteleminen antaa mielenkiintoisen havaannollista selvyyttä kunkin henkilön yksilöllisyydestä.

Harjaantuneelle ammatilliselle kirjeidenkirjoittajallekin tämä sepittelyn laji silti luonnistui niin tavatonta mielenkiintoa herättävästi vain sen johdosta, että hän samalla oli peräti "kotiutunut" säveän ja terveluontoisen naisolemuksen tuntija. Naisten ystävyys ja likeinen luottamuksellisuus oli ollut hänen seuranaan pienestä pitäen, ja nykyisten romaaniemme sankaritarten alku-ilmiöinä hänen romaaniensa naishenkilöt hämmästyttävät meidänkin päiviemme lukijaa sillä luonnollisuudella ja yksilöllisellä elävyydellä, joka hänen aikalaisilleen oli sellainen ihme, että skeptillinen ranskalainen valistusfilosofi Diderot saattoi verrata kirjanpainajaamme Homerokseen ja Moosekseen! Tuskin mikään maailmankirjallisuuden teos, "Robinson Crusoe" lukuunottamatta, on niin nopealla vauhdilla valloittanut koko sivistysmaailmaa kuin "Pamela" ja sitä seuranneet muut Richardsonin romaanit, ja ani harvalla ihmishengen saavutuksella on ollut niin laajakantoista vaikutusta kirjallisuuden kehittymiseen kautta aikojen.

Rousseaun "Uusi Heloise" sai suoranaissimman sysäyksensä "Pamelasta" ja tuntui vuorostaan laajalti Ranskassa ja Saksassa, niinkuin sitte samasta lähteestä syntynyt Goethen "Nuoren Wertherin kärsimykset" taas nostattivat vastakaikua Italiassa (Foscolon "Jacopo Ortisin viimeiset kirjeet"), Unkarissa ja muualla. Wielandin "Aristippos" ja Hölderlinin "Hyperion" ovat "Pamela"-satoon kuuluvia kirjeromaaneja, Lessingin näytelmä "Miss Sara Sampson" on muodostettu Richardsonin "Clarissasta", "Sir Charles Grandisonin" mukaan kirjoitettu on Musäuksen "Toinen Grandison", j.n.e. Näiden teoksien välityksellä tuntuu "Pamelan" tekijän vaikutus alinomaa meidänkin aikamme romaanituotannossa, mutta suurimman merkityksensä saa tuo kirjallisuushistoriallinen tapahtuma v:lta 1740 nykyisen perheromaanin alkuna eräitten englantilaisten kirjailijain esiintymisen voimasta.

Rousseaunkin romaani, joka läheisimmin liittyy "Pamelaan", kohoaa suuresti sen yläpuolelle oman voimakkaan intohimon kannattelemana; sen rinnalla "Pamelan" pikkumaisen moralisoiva sovittautuminen vanhanpuoleisten kunniallisten englantilaisten porvarisrouvien teepöytää varten tuntuu sellaiselta harkitulta säädylisyydeltä, joka nykyaikaisessa arvioimisessa jää matalalle. Mutta jo Richardsonin omassa ympäristössä tajuttiin tämä puute, ja niinpä sattui, että jälkimaailma todella saa olla Richardsonille kiitollisempi "Pamelan" heikkouksista: ne antoivat sukkelalle lakimiehelle Henry Fieldingille aiheen pilaromaaniin, jonka päähenkilönä oli olevinaan Pamelan veli Josef (!) niinikään hyveellisyyttänsä puolustamassa. Fielding ajatteli vain sivuhommakseen pikku ilvettä, mutta hänkin lämpeni tehtävänsä ja otti vaikutuksia myös "Pamelan" ansioista, kuitenkin käyttämättä kirjetyyliä, — ja nyt oli meidän romaanimme jälleen päässyt melkoisen askeleen eteenpäin kehitykskulussaan: "Josef Andrews" on ensimmäinen kaunokirjallinen tuote joka on todella *kerrottu* hyvin. Fieldingillä ei ole Richardsonin harrasta tunteellisuutta ja naissielun tuntemusta, mutta hänellä on peräti elävien mies-yksilöiden tehokkaan ryhmittelyn taito, erityinen käsittelytapa henkilöiden oman aistimuspiirin ulkopuolella tapahtuvan esillesaamiseksi, ehtymätön huumori ja se vapaa rakenne, joka sittemmin siirtyi englantilaisesta romaanisepittelystä vallitsemaan romaanikirjallisuutta yleensä, ennen uutta realismia, vaikkakaan ei niin väljänä kuin Dickensillä. Fielding on taitelija, jonka siveellinen elämäntutkimus perustuu maailmantuntemukseen eikä supistu Richardsonin tunteilevan, arkisen ja usein liian käytännöllisenkin siveellisyysopetuksen rajoihin, ja jälkimäinen lopultakin kuvasi enemmän ihmisluontoa kuin ihmiselämää, jonka kirjava vilinä heijastuu Fieldingin tuotannossa.

Nyt olivat romaanituotannon sulut lauenneet; kirjallisuuden kehitys oli kaikkialla joutunut sellaiselle asteelle, että tällä uudella sepittelyllä ei ollut mitään kilpailijaa yleisön suosiossa, ja ihmeellisenä tulvana alkoi mestariteoksia vyöryä varsinkin saarivaltakunnan kirjapainoista. Richardson ja Fielding jatkoivat kilpailuansa, kumpainenkin sai heti peräti kyvykkään sarjan seuraajia, suuri romanttinen heräännys myös otti uuden romaanimuodon yhdeksi välineeksensä kaikissa sivistysmaissa, ja todellisena hyökylaineena otti tämä sepittelyn laji haltuunsa melkein koko kaunokirjallisuuden. Siinä asemassaan se on säilynyt.

Uudemman romaanin monijaksoisesta kehityksestä tulee puhetta sen edustavimpien tuotteiden liittyessä vuoronsa jälkeen tähän suomennossarjaan. Sen aikaisempia ilmauksia on mahdoton täydesti tajuta ilman "Pamelaa", mutta suomentajan on täytynyt yhtyä siihen monen auktoriteetin lausumaan käsitykseen, että tämä siveydestään arka ja hieman kiusallisen järkeväkin pikku neitonen ansaitsee tutustumista myös oman itsensä tähden, vaikka hänellä on peräti laajasanainen esittelijä ajalta, jolloin ihmisillä ei ollut kiirettä. Sitäpaitsi: onhan kirjallisuudella kaksinainen suhde elettyyn elämään; se on sekä kuvastin että vapautus. Taannoisina rauhan vuosina oli jännityskirjallisuuden suuri valtakausi; mieli kaipasi vastaehdykseksi huimia seikkailuja. Nyt olemme kylliksi *kokeneet* jännitystä, kiihtymystä, melskeitä; niinkuin juuri sotaisimpina aikoina viehätettiin paimenromaanin, samoin nyt monikin saattaa hakea kirjallisuudesta rauhaisaa viihdykettä.

"Pamela" ilmestyi alkuaan kaksiosaisena; myöhemmin kirjoitettu lisäys, niinkään kaksiosainen, tunnetaan englantilaisessa kirjallisuudessa nykyään useimmiten nimellä "Pamela naimisissa" — mutta vain nimeltään, joskin siitä on äskettäin otettu uusi painos "Everyman's Library"-sarjaan. Suomennoksessa on katsottu asiallisemmaksi omaksua tämä nimitys alkuperäisen "Pamelan" toiselle niteelle, ja sen mukaan on edellinen saanut nimekseen "Pamela vainottuna", käsitellessään hyvinkin erillistä tapausjaksoa.

PAMELA

ELI

HYVEELLISYYDEN PALKKA

1. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Minulla on suurta murhetta, ja hiukan lohtuakin, ilmoitettavana teille. Murheena on se että hyvä emäntäni kuoli siihen viime kerralla mainitsemaani sairauteensa ja jätti poislähdöllään syvän kaipuun: hän oli herttaisen sävyisä rouva ja ystävällinen kaikille meille palkollisilleen. Suuresti pelkäsin, että kun hänen armonsa oli ottanut minut erityiseksi yksityisavukseen, nyt joutuisin jälleen aivan hoivattomaksi ja häätyisin palaamaan teidän ja äiti-rukan luokse, joilla on kylliksi huolta omasta elannostanne. Ja kun armollisen rouvan suopeus oli toimittanut minulle kirjoitustyötä ja tilinpitoa, tehnyt minut hieman harjaantuneeksi neulan pitelijäksi ja muutenkin antanut minulle asemani yläpuolelle kuuluvaa kehitystä, niin ei olisikaan jokainen perhe kyennyt suomaan Pamela-poloisellenne soveliasta paikkaa.

Mutta Jumala, jonka laupeutta olemme omassakin kohdassamme saaneet niin usein kokea, johdatti hyväsydämisen valtiattareni mieleen juuri tuntia ennen kuolemaa suositella nuorelle herralleni kaikkia palvelijoitansa, yksitellen; ja minun vuoroni tullessa (kun nyyhkytin ja vaikersin hänen päänalusensa ääressä) hän sai sanotuksi ainoastaan: "Rakas poikani!" ja siihen sortui ääni, mutta tointuessaan hän sitte lisäsi: "pidä mielessäsi Pamela-parkaani". Ne olivat hänen viimeisiä sanojaan. Oi kuinka silmäni vettyvät! Älkää ihmetelkö tämän paperin tuhrautumista.

Niin, mutta Jumalan tahdon täytyy tapahtua! Ja niin tulee se lohdutus, että minulle ei käy pakolliseksi

palata sinne rakkaiden vanhempieni rasiukseksi! Sillä nuoriherra lupasi: "Minä otan pitääkseni huolta teistä kaikista, hyvät neidot. Ja mitä sinuun tulee, Pamela" — ja hän tarttui käteeni, niin, hän otti minua kädestä kaikkien nähden — "tahdon rakkaan äitini tähden olla sinulle ystävä, ja sinä saat hoitaa liinavaatteitani". Jumala häntä siunatkoon! ja rukoilkaa te, isä ja äiti, minun kanssani siunausta hänelle; sillä hän on lahjoittanut vuoden palkan ja surupuvun kaikille hänen armonsa palkollisille, ja kun minulla ei ollut vielä mitään palkkaa, koska hänen armonsa oli sanonut sen järjestävänsä niinkuin osoittaisi ansaitsevani, käski hän talouden hoitajattaren laitattaa minulle surupuvun samalla kun toisillekin ja antoi minulle omakätisesti neljä kultaguineaa ja muutamia hopearahoja, jotka olivat vanhan rouvan taskussa hänen kuollessaan. Siinä hän sanoi, että jos olin hyvä tyttö, ja uskollinen ja ahkeroitseva, hän olisi minulle ystävä, äitinsä tähden.

Niinpä lähetänkin tämän mukana ne neljä guineaa teidän mukavuuttanne varten, sillä Kaitseminen ei täällä jätä minua puutteeseen: osalla voitte siis maksaa jonkin vanhan velan ja toisen osan käyttäen olonne huojentamiseen. Jos saan lisää, niin varmasti on velvollisuutenani ja tulee huolekseni rakastaa ja helliä teitä kumpaistakin, jotka olette minua rakastaneet ja hellineet silloin kun minusta ei ollut tekemään mitään hyväkseni. Ne saa tuoda meidän palvelijamme John, jolla on käyntiä sinne päin: mutta hän ei tiedä, mitä käärössä on, sillä minä sinetitsen lähetykseni sellaiseen pieneen pillerirasiaan, joita hänen armollaan oli, ja kiedon rahat tiukasti paperiin, jotta ne eivät helise. Ja varokaa te avaamasta rasiaa hänen nähtensä.

Minä tiedän, rakas isä ja äiti, että minun täytyy tuottaa teille sekä surua että mielihyvää, ja pyydän siis vain rukoilemaan Pamelanne puolesta, joka tahtoo ainiaan olla kuuliainen tyttärenne.

Nyt jouduin ihan tolkkottomaksi säikähtymään, sillä vastikään, juuri kun taitoin tätä kirjettä kokoon rouvavainajan pukuhuoneessa, astuikin nuoriherra sisälle! Kuinka minä peljästyinkään! Käännyin kätkemään kirjettä poveeni, mutta nähdessään minun vapisevan kysyi hän hymyillen: "Kenelle sinä olit kirjoittamassa, Pamela?"

"Pyydän, teidän arvoisuutenne", sopersin minä sekaannuksissani, "suokaa minulle anteeksi! — isälle ja äidille vaan".

"No, annahan siis nähdä, kuinka pitkälle olet kehittynyt kirjoittamisessa", sanoi hän.

Voi kuinka minä olin häpeissäni! Hän otti kirjeen sen enempää virkkamatta, luki läpi ja antoi takaisin, jolloin minä toistin: "Pyydän, teidän arvoisuutenne, suokaa minulle anteeksi!" En kuitenkaan tiedä, mitä olisi saattanut lukea siinä viakseni, sillä hän on aina täyttänyt velvollisuutensa vanhempiaan kohtaan, ja miksi olisi häntä pahastuttanut, että minä samaten muistin teitä! Eikä hän ollutkaan vihoissaan, sillä hän tarttui käteeni ja haastoi:

"Teet hyvin, Pamela, ollessasi hyväsydäminen iällistä isääsi ja äitiäsi kohtaan. Minulla ei ole mitään muistuttamista siitä, että kirjoitat tällaista viatonta — joskin sinun pitää punnita, mitä meidän perheemme asioita kerrot ulommaksi. Ole uskollinen ja ahkera, ja tee mitä sinulta sopii odottaa, niin yhä paremmin pidän sinusta silloin." Ja sitte hän jatkoi: "Mutta sinullahan on perin sievä käsiala, Pamela, ja oikokirjoitukseksikin välttää. Kelpo äitini huolenpito sinun opiskelustasi ei näy menneen hukkaan. Hänellä oli tapana sanoa, että lukeminen viehättää sinua; saat kyllä tutkia hänen kirjojaan edistyäksesi, kunhan pitelet varoen."

Minä en muuta kuin niailin ja itkin, ja olin aivan hämmennyksissäni hänen hyvydestänsä. Totisesti hän on herrasmiesten parhain, luulen — mutta tästähän pyrkii sukeutumaan toinen pitkä kirje, joten lisään ainoastaan, että olen aina teidän kuuliainen tyttärenne,

PAMELA ANDREWS.

2. KIRJE.

RAKAS PAMELA,

Kirjeesi toi suurta murhetta, mutta myös viihdytystäkin, minulle ja äiti-rukallesi. Meitä murehduuttaa hyvän emäntäsi kuolema, kun hän niin erityisesti huolehti sinusta ja auttoi opiskelemaan, ja kolmen tai neljän vuoden ajan on pitänyt sinut vaatteissa ja muissa tamineissa sillä lailla, että vallasnaisenkaan ei olisi tarvis niissä hävetä. Mutta meidän pahimpana surunamme on, ja kovasti painaakin mieltämme, semmoinen pelko, että jos sinä juhtuisit johonkin kunnottomuuteen taikka pahanjuonisuuteen noin

ollessasi nyt ylempänä asemaasi.

Jokainen sitä puhuu, kuinka sinä olet edistynyt, ja mikä hieno tyttö sinä olet; ja jotkut sanovat, että sinä olet hyvin sievä: ja niin minä kuusi kuukautta takaperin sinut viimeksi nähdessäni olisin itsekkin ajatellut, jollet olisi meidän lapsemme. Mutta mitä hyvää tästä kaikesta on, jos se on maksettava sinun tärviölläsi ja hukkaantumisellasi? Rakas Pamelani, me alamme olla raskaassa huolesta sinun tähtesi, sillä mitä merkitsee kaikki maailman rikkaus, jos omatunto soimaa ja mieli on viallinen? Olemmehan me kyllä hyvin köyhiä, ja toimeentulomme on vaikeata, vaikka aikoinaan olimme vauraammassa tilassa, niinkuin tiedät. Mutta mieluummin eläisimme vedellä ja, jos mahdollista, niiden ojien savella, joita kaivan, kuin saaden mukavuuksia lapsemme pilaantumisen hinnalla.

Toivottavasti ei hyvänsävyisellä herrallasi ole mitään mielessä; mutta kun hän on antanut sinulle niin paljon rahaa, ja puhuttelee sinua niin ystävällisesti, ja kiittelee edistystäsi — ja voi tuota onnetonta huomautusta, että hän suosii sinua, *jos teet mitä sinulta sopii odottaa*, se ihan lamauttaa meidät ahdistuksella!

Olen puhunut siitä kunnan leskimuori Mumfordille, joka on aiemmin ollut säätyläisperheissä, niinkuin tiedät, ja hän hiukan tyyntynyt mieltämme. Hän nimittäin sanoo, että vallasnaisen kuollessa ei ole tavatonta antaa hänen kaikkia taskuvarojaan kamarineidolle ja niille jotka ovat hänen tautivuoteensa ääressä valvoneet. Mutta toisekseen, mikä hänet panee niin sydämellisesti hymyilemään sinulle? minkä takia hän ottaa sinunlaistasi köyhää tyttöä kädestä, niinkuin kirjeessäsi sanotaan kahdesti tehneen? Miksikä hän alentuu lukemaan meille kyhäämääsi kirjettä ja kehuaan käsialaasi ja oikokirjoitustasi? Ja mitä syytä hänellä voi olla tarjota äitinsä kirjoja sinun luettavaksesi?

Tosiaankin, rakkahin lapsone, meidän sydäntämme kivistelee sinun vuoksesi: ja sinä vielä tunnut olevan niin *iloissasi* hänen ystävällisyydestään, niin *viehättynyt* hänen sydämellisistä sanoistansa (jotka kyllä ovatkin hyvin suuria suosiollisuuden osoituksia, jos hänen tarkoituksensa on oikea), että me *pelkäämme* — niin, rakas lapsi, *pelkäämme* — sinun ehkä tulevan *liian* kiitolliseksi ja palkitsevan häntä hyveellisyytesi jalokivellä, jota sinulle ei voisi korvata mikään varallisuus eikä suosio, ei mikään tässä elämässä.

Minultakin on kirje pitkäksi venynyt, mutta lausun vielä yhden seikan, — että nimittäin me köyhyytemmekin ja vastoinkäymistemme keskellä olemme luottaneet Jumalan hyvyyteen ja olleet kunnollisia ja uskomme pääsevämme onneen tämän jälkeen, jos ajallisen osamme raskaudesta huolimatta pysymme horjumattomina; mutta rakkaan lapsemme puhtaan mielen menetys olisi sellainen isku, jota me emme kykenisi kestäämään, vaan se veisi meidän harmaat hapsemme hetikohta hautaan.

Jos siis rakastat *meitä*, jos toivot *Jumalan* siunausta ja *omaa* tulevaista onneasi, niin me molemmiin vannotamme sinua asettumaan varuillesi: ja jos havaitset vähäisimmälläkään yrityksellä uhattavan hyveellisyyttäsi, niin jätä kaikella muotoa kaikki siihen ja tule pois meidän luoksemme; sillä mieluummin me sinut näkisimme ryysyjen peitossa ja kirkkomaallekin sinua saattaisimme, kuin kuulisimme kuisketta, että meidän lapsemme on pitänyt mitään maallista mukavuutta hyveen tietä parempana.

Hyvällä mielellä otamme vastaan sinun alttiin lahjasi, mutta ennen kuin pääsemme tästä tuskasta emme voi sitä käyttää, jotta me kenties emme olisi osilla tytär-poloisemme häpeän hinnasta; niinpä olemmekin sen tallettaneet riepuun kiedottuna katto-olkiin ikkunan kohdalle, joksikin aikaa, varkaita varoaksemme. Siunaten sinua ja kaikesta sydäimestä rukoillen sinun puolestasi olemme *sinun huolekas, mutta rakastava isäsi ja äitisi*,

JOHN JA ELIZABETH ANDREWS.

3. KIRJE.

RAKAS ISÄ,

Minun täytyy sanoa, että teidän kirjeenne on saattanut minut kovasti raskaalle mielelle. Sydämeni oli tulvillaan kiitollisuutta isäntäni suopeuden johdosta, mutta nyt se on epäluuloinen ja pelokas; toivoakseni en sentään milloinkaan havaitse hänen toimivan asemalleen arvottomasti, sillä mitä hän kostuisi tällaisen nuoren olento-paran elämän tarvelemisestä? Mutta enimmin painostaa minua se että teiltä näkyy puuttuvan luottamusta lapsenne kunnollisuuteen.

Ei, rakas isä ja äiti, olkaa vakuutettuja siitä, että Jumalan armon vahvistamana minä en konsaan tee sellaista, mikä toimittaisi harmaat hiuksenne murheella hautaan. Tuhatkertaisesti kuolen ennen kuin millään tavoin antaudun mihinkään kelvottomuuteen. Ottakaa se varmaksi tiedoksi ja antakaa sydämenne rauhoittua; sillä vaikka nyt jonkun vuoden olenkin elänyt asemaani ylempänä, minä kykenen kuitenkin tyytymään ryysyihin, köyhyyteen, vedellä ja leivällä elämiseen, ja valitsen mieluummin sen kuin menetän hyvän nimeni, olkoon kiusaajana kuka tahansa. Minä pyydän, uskokaa nämä sanani ja ajatelkaa parempaa *kuolemaan asti kuuliaisesta tyttärestänne*.

Isäntäni on edelleen hyvin huomaavainen minua kohtaan. Vielä en näe mitään arastumisen aihetta. Rouva Jervis, taloudenhoitajatar, on niinkään erittäin sävyisä minulle, ja minulla on kaikkien rakkaus. Ei suinkaan se kohteliaisuus osoita heillä kaikilla olevan vehkeitä minua vastaan! Toivon käyttäytyväni aina sillä tavoin, että jokainen pitää minua arvossa, ja että kukaan ei tuottaisi minulle enempää vastoinkäymistä kuin minä millään muotoa kellekään soisin. Meidän John käy niin usein siellä päin, että minä pyydänkin häntä poikkeamaan aina tervehtimässä, kuullaksenne minusta joko kirjallisesti (mikä harjaannuttaa käsialaanikin) tai suusanallisesti.

4. KIRJE.

RAKAS ÄITI,

Viime kirjeeni osoitin isälle vastaukseksi, joten kirjoitan nyt sinulle, vaikka minulla ei ole mitään muuta sanottavaa kuin sellaista mikä saa minut näyttämään melkein vaan turhamaiselta hupakolta; toivottavasti en toki niin ylpisty että unohtaisin oikean asemani. Salaista mielihyvää sentään synnyttää kiitoksensa kuuleminen.

Minun tulee mainita, että armollinen rouva Davers — herrani sisar, muistanethan — on asunut talossa kuukauden ajan ja ottanut paljon huomatakseni minua ja antanut minulle hyviä neuvoja, varmistuakseni itsestäni. Hän sanoi minulle, että minä olin hyvin sievä tyttönen ja että jokainen antoi minusta erittäin hyviä todistuksia ja piti minusta; mutta samalla hän varoitti minua pidättämään miesväkeä loitolla, vakuuttaen minun kyllä kykenevän siihen ja siten saavuttavan vain suurempaa arvonantoa lähentelijäinkin taholta.

Mutta erityisesti tunsin ilahdusta siitä, mitä nyt kerron sinulle. Rouva Jervis sanoo, että nuoriherra ja hänen armonsa osuivat pöydässä puhelemaan minusta, jolloin hänen armonsa arveli minun olevan miellyttävempiä neitosia, mitä hän oli konsaan tavannut; minä muka olinkin liian sievä asumaan nuorenmiehen talossa, koska hän naimisiin mennessään ei kuitenkaan löytäisi sellaista puolisoa, joka huolisi edelleen pitää minua perheessä. Siihen oli nuoriherra sanonut, että minä olin hyvin huomattavasti kaunistunut, mutta ymmärtäväisyyden ja järkevyyden puolesta kehittynyt enemmän kuin tällä iällä oli tavallista: olisi sääli, jos ansiollisuuteni kääntyisi minulle onnettomuudeksi.

"Ei", virkkoi hänen armonsa, "Pamelan pitänee muuttaa minun luokseni". Nuoriherra mukausi kaikesta sydämestään; hän oli hyvillään, jos minulle suotiin niin edullinen hoiva. "No niin", päätti hänen armonsa, "minä neuvottelen asiasta loordin kanssa". Hän kysyi, kuinka vanha minä olin, ja rouva Jervis vastasi, että täytin helmikuussa viisitoista. "Niinkö!" lausui hän sitte; "jos tyttö pitää huolta itsestään, niin hän kohenee vielä yhä enemmän ja enemmän, sekä ulkonäöltään että henkisen puolensa kehityksessä".

Sanokaahan, rakas isä ja äiti: vaikka tämä saattaa näyttää liian turhamaiselta minun kerrata, eikö teitä sentään riemastuta niinkuin minuakin, kun herrani on niin valmis eriämään minusta? Tämähän osoittaa, että hänellä ei ole mitään pahaa sydämessään. Mutta John on juuri lähdössä, joten minun on vain vakuutettava, että minä olen nyt ja aina *teidän vilpitiön kuten kuuliaisenkin tyttärenne*.

Käyttäkää vaan niitä rahoja. Sen voitte tehdä huoletta.

5. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Kun Johnilla on taas käyntiä sinne päin, tekee mieleni kirjoittaa, sillä hän on niin aulis toimimaan asiallani. Hän sanoo sydäntään virkistävän nähdä teitä kumpaakin ja kuulla haasteluanne, te kun olette niin järkeviä ja suoramielisiä, että hän aina oppii teiltä jotakin elämän ohjeeksi. On kerrassaan sääli, hän sanoo, että tuollaista kuntoisuutta ei ole enemmän onnistanut maailmassa, ja hän ihmettelee, että te, isä, joka olette niin kyvykäs opettamaan ja kirjoitatte niin sievää käsialaa, ette saanut yrittämäänne koulua menestymään paremmin, vaan näitte pakolliseksi ryhtyä ruumiilliseen työhön. Mutta minulle on suurempana ylpeytenä tämä, että olen saanut sellaiset kunnon vanhemmat, kuin että olisin jalosukuinen synnyltäni.

En ole vielä kuullut mitään muuttamisesta armollisen rouva Daversin luo, ja minulla on täällä nykyään hyvin viihdyttävät olot, kun rouva Jervis kohtelee minua kuin omana tyttärenään; hän on erittäin hyväluontoinen nainen ja ottaa herrani edut omikseen. Hän antaa minulle aina sattuvaa opastelua, ja teitä kahta lähinnä minä luullakseni rakastan häntä enimmin kaikista. Hän pitää niin hyvää hallintaa ja järjestystä, että me kaikki kunnioitamme häntä, ja hyvin halukkaasti hän kuulee minun lukevan ääneen; ainoastaan hyvistä kirjoista hän välittää, ja sellaisiin me syvennymme kahden kesken ollessamme, niin että silloin tuntuu kuin olisin kotona teidän parissanne.

Eräs miesväestämme, Harry, joka ei ole parempi kuin hänen pitäisi olla, oli hänen kuultensa vapaapuheinen minulle, — taisi sanoa minua kaunoiseksi Pamelakseen ja tarttui minuun kuin suudellakseen. Voitte arvata varmaksi, että minä suutuin kovin; mutta rouva Jervis otti hänet lujalle ja oli hänelle niin vihoissaan kuin suinkin saattaa olla, sanoen sitte minulle olevansa oikein hyvillään ymmärtäväsyydestäni ja häveliäisyydestäni, kun kartin kaikkea kurielua. Ja varma olen siitä, että ylpeyttäni minä en pysyttele heistä loitolla, sillä minä koetan esiintyä säveästi kaikkia kohtaan; mutta minusta tuntuu sietämättömältä olla miespalvelijani katseltavana, sillä he näyttävät ihan kuin tahtovan tuijottaa lävitse. Sentähden olenkin hyvilläni, kun minulla on niin vähän puhuttavaa heille, saadessani yleensä aamiaisen, päivällisen ja illallisen rouva Jervisin seurassa — niin hyväntahtoinen hän on minua kohtaan. Kyllähän he ovat minulle varsin kohteliaita rouva Jervisin tähden, jonka näkevät kiintyneen minuun, ja hän vaikuttaa heihin silläkin, että hänen tiedetään olevan säätyläisnainen syntyään, vaikka sittemmin joutuikin vastoinkäymisiin.

Kirjoittamiseen viehättyneenä olen taaskin johtunut lavertamaan pitkälti ja pian väsyttän teitä. Mutta aloittaessani piti minun ainoasti sanoa, että minulla ei nyt ole mitään vaaran pelkoa, ja saatan vain ihmetellä itseäni, kun hupsuuttani olin kovin rauhaton; teidän varoittelunnehan taas johtui valppaasta rakkaudestanne. Varmana saan pitää, että herrani ei alentautuisi ajattelemaan tällaista tyttö-parkaa vahingokseni. Sillä se pilaisi hänen maineensa kuten minunkin, se on tiettyä, — ja hänhän saa katsoa puolionsa maan parhaimmista vallasnaisista. Ei siis enempää tällä kertaa, paitsi että minä olen *teidän ainiaan kuuliainen tyttärenne*.

6. KIRJE.

RAKAS ISÄ ja ÄITI,

Herrani on ollut viimeisen jälkeen hyvin suosiollinen minua kohtaan, sillä hän on antanut minulle rouvavainajan varastosta vaatekerran, puoli tusinaa paitoja, kuusi hienoa nenäliinaa sekä kolme hänen kamritsiesiliinaansa ja neljä Hollannin-aiovinaista. Pukineet ovat kallista silkkiä, ja minulle totisesti liian ylelliset ja hienot. Soisin ettei niiden muuttaminen rahaksi olisi loukkaus häntä kohtaan, voidakseni lähettää teille; se tyydyttäisi mieltäni paremmin.

Nyt te kai jälleen pelkääte jotakin juonittavan minua vastaan, kunnes kerron teille, että lahja annettiin rouva Jervisin ollessa saapuvilla, ja hän antoi tälle kahmalollisen kaikenlaatuista hyvää samalla kertaa ja pyysi häntä käyttämään niitä yllään hyvän ystävänsä, hänen äitinsä muistoksi. Ja valittuaan minulle nuo hienoudet hän sanoi: "Nämä ovat sinua varten, Pamela; laitata ne sopiviksi itsellesi siihen mennessä, kun luovut surupuvusta, ja pidä niitä hyvän emäntäsi nimeen. Rouva Jervis on puhunut esiintymisestääsi peräti suotuisasti, ja toivoakseni käyttäydyt edelleenkin yhtä ymmärtävästi, jotta saat jokaisesta itsellesi ystävän."

Olin niin ihmetyksissäni hänen suopeudestaan, etten tiennyt mitä vastata. Niiasin hänelle ja ystävällisestä puoltolauseestaan rouva Jervisille ja sanoin toivovani, että voisin ansaita armollisen herran suosiollisuutta ja rouva Jervisin lempeyttä, ja koettavani tässä parastani mikäli vain tiesin. Oi

kuinka herttaista on tehdä hyvää! Ainoastaan siitä minä kadehdin isoisia.

Olen aina pitänyt nuorta herraani sydämenäänkin aatelisena, niinkuin jokainen sanoo hänen olevan; mutta nämä suuriarvoiset lahjat hän jakoi meille niin ylevästi, että minä ihan ajattelin enkeliä.

Rouva Jervis sanoo hänen kysyneen, osasinko minä hillitä tungettelijoita, kun muka olin hyvin sievä ja antautuminen mihinkään turhanaikaiseen seurusteluun voisi saattaa minut turmioon sekä ennen pitkää kärsimyksiin ja kurjuuteen. Sydämellinen taloudenhoitajattaremme ei milloinkaan lyö laimin tilaisuutta hyvän sanan lausumiseen minusta ja alkoi nytkin ylistellä minua, kertoi hän. Mutta toivottavasti ei hän ole taannut enempää kuin minä yritän täyttää, vaikka tällä haavaa en sitä kaikkea ansainnekaan. Varmastikin minä rakastan häntä aina lähinnä sinua ja armainta äitiäni, ollen *teidän aina kuuliainen tyttärenne*.

7. KIRJE.

RAKAS ISÄ,

Viime kirjeeni jälkeen antoi herrani minulle lisää koruja. Hän kutsui minut rouva-vainajani vaatekaapille, veti auki laatikoita ja lahjoitti minulle kaksi hienoa pitsinauhaista hilkkaa, kolme paria parhaita silkkikenkiä, — kaksi vain vähän käytettyjä ja aivan sopivia minulle (kun hänen armollaan oli hyvin pieni jalka) ja toisessa taotut hopeasoljet, moniväriset nauhat ja ruusukkeet, — neljä paria valkoisia puuvillasukkia, kolme paria hienoja silkkisiä ja kaksi paria muhkeita kureliivejä. Minä olin ihan hämmästyksissäni ja kykenemätön puhumaan vähään aikaan; mutta kuitenkin minua ajatuksissani hävetti ottaa vastaan sukat, sillä rouva Jervis ei ollut mukana: jos hän olisi ollut, niin siinä ei olisi ollut mitään. Lienen korjannut ne haltuuni kovin kömpelästi, sillä hän hymyili epävarmuudelleni ja sanoi: "Älä punastu, Pamela; etkö luule minun tietävän, että sievillä neitosilla täytyy olla kengät ja sukat?"

Olin niin hämilläni näistä sanoista, että minut olisi voinut lyödä maahan höyhenellä. Sillä teidän on ajateltava, että tällaiseen ei ollut mitään vastattavana, ja niinpä minä hupsun tavoin olin herahtaa itkuun ja läksin pois niiaten ja varmastikin korvia myöten punehduksissa; sillä vaikka hänen huomautuksessaan ei ollut mitään pahaa, en kuitenkaan tiennyt miltä kannalta sen ottaisini. Mutta minä menin ja kerroin kaikki rouva Jervisille, joka sanoi, että Jumala on saattanut hänen sydämensä hyväksi minua kohtaan ja että minun tulee ahkeroida kaksin verroin. Hänestä näytti, hän sanoi, kuin aikoisu nuoriherra varustaa minulle soveliaat vaatetustarpeet armollisen rouva Daversin yksityisen kamarineidon paikkaan.

Mutta vieläkin tulivat mieleeni teidän sydämelliset varoituksenne, niin että kaikki nämä lahjat eivät olleet minulle lähimainkaan sellaisen mielihyvän aihe kuin ne olisivat muutoin olleet. Kuitenkaan ei huolestuksella ole toivoakseni mitään perustetta, sillä mitä hyvää hänelle koituisi tällaisen yksinkertaisen tytön vahingoittamisesta? Sitäpaitsi, varmaan ei yksikään vallasnainen päästäisi häntä näkyviinsä, jos hän niin itsensä häpäisisi. Sentähden hädän painostuksen mielestäni, enkä tosiaan olisi mitään ahdistusta koskaan tuntenutkaan, jollette te olisi johdattanut ajatuksiani tuollaiseen mahdollisuuteen, oman menestykseni tähden, sen hyvin tiedän. Mutta kukaties minä liiaksi pöyhistyisin, jollei moisia levottomuuden puuskauksia sekaantuisi kokemiini suosiollisuuden osoituksiin: päättelen siis, että kaikki tapahtuu meidän parhaaksemme. Ja Jumala siunatkoon teitä, rakas isä ja äiti; tiedän että te alituisen rukoilette siunausta minulle, joka ainiaan olen *teidän kuuliainen tyttärenne*.

8. KIRJE.

RAKAS PAMELA,

En voi muuta kuin uudistaa varoitteluni herrasi ystävällisyydestä ja hänen vapaapuheisuudestaan sukien suhteen. Kuitenkin on mahdollista, että asiassa ei ole mitään, ja näin toivon ilmenevän. Mutta kun ajattelen, että siinä *saattaa* olla ja että jos olisi, siitä ei ole uhattuna sen vähempää kuin lapseni iäinen onni tässä maailmassa ja tulevaisessa, niin se riittää tekemään mielen pelokkaaksi sinun tähtesi. Varustaudu, rakas lapseni, pahimpaan, ja päätä menettää pikemmin henkesi kuin hyveellisyytesi.

Vaikkakin epäilykset, joita olen sinussa herättänyt, vähentävät mielihyvää, jota muutoin olisit herrasi suosiollisuudesta saanut, niin mitä kuitenkin merkitsevät hyvän omantunnon rinnalla ilahdukset, joita muutamat hienot vaatekappaleet tuottavat?

Perin anteliaasti hän sinulle osoittaa hyväntahtoisuuttansa, mutta sitä enemmän tämä aiheuttaa aavistelua; ja kun sanot hänen näyttäneen niin herttaiselta ja enkelimäiseltä, niin pahemminpa pelkään noiden lahjojen vaikuttavan sinuun liiaksi! Sillä vaikka sinulla onkin järkevyyttä ja ymmärtäväisyyttä yli ikävuosiesi, niin vapisen kuitenkin ajatellessani, millainen surullinen uskallus on vasta viisitoista täyttäneen köyhän neitosen asettua tämän maailman kiusauksia ja salakavalaa herrasmiestä vastaan — jos hän sellaiseksi osoittautuisi —, jolla on niin paljon *mahtia* pakoitteluun ja jonkunlainen *käskeyvalta* isäntänäsi.

Lasken sydämellesi, rakas lapseni, meidän siunaustemme nimessä, niin köyhiä kuin olemmekin, että pysyt varuillasi: siitä ei voi olla mitään vahinkoa. Ja koska rouva Jervis on niin hyvä säätyläisnainen ja sinulle niin ystävällinen, niin tunnen siitä paljon huojennusta, samoin kuin äitisi; ja me toivomme, että sinä et salaa mitään häneltä, vaan noudatat hänen neuvojaan kaikessa. Toivottaen sinulle siis siunausta ja vakuuttaen rukoilevamme sinun puolestasi enemmän kuin omastamme me olemme *sinun rakastava isäsi ja äitisi*.

Pidä huoli siitä, että ihmisten mairitellessa sinua sieväksi et anna sijaa turhamaisuudelle, sillä sinä et ole tehnyt itseäsi, joten et ansaitse siitä mitään kiittelyä. Ainoastaan hyveellisyys ja sydämen hyvyys luovat todellisen kauneuden. Muista se, Pamela.

9. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Pahoilla mielin ilmoitan teille, että toiveeni armollisen rouva Daversin kamarineidoksi pääsemisestä ovat lopullisesti rauenneet. Hänen armonsa olisi kyllä ottanut minut, mutta herrani ei kuulu suostuneen siihen. Hän oli sanonut, että loordin veljenpoika saattaisi miellyttää minuun ja minä houkuttaa häntä tai joutua hänen houkuteltavakseen, ja koska hänen äitinsä rakasti minua ja uskoi minut hänen huolenpitoonsa, niin hän oli mielestään velvoitettu pitämään minua edelleen taloudessansa ja rouva Jervis olisi minulle äitinä.

Rouva Jervis kertoo hänen armonsa pudistaneen päätänsä ja sanoneen: "*Ah, veli!*" ja siinä kaikki. Ja kun te olette tehneet minut pelokkaaksi varoituksillanne, niin sydämeni joutuu toisin ajoin ahdistuksen valtaan. Mutta minä en sano vielä mitään teidän muistutuksistanne tai omasta levottomuudestani rouva Jervisille; luottaahan saan häneen, mutta minua pidättää pelko, että hän saattaisi pitää minua havittelevana, turhamaisena ja itseluloisena, kun saan sellaista päähänikään, tuollaisen aatelismiehen ollessa niin toisella tasolla kuin köyhä palvelustyttö. Mutta rouva Jervis tuntui sentään perustavan jotakin armollisen rouva Daversin päänpudistukseen ja lyhyeen sanelmaan.

Jumala varmaan antaa minulle armonsa, ja niinpä tahdon välttää liikanaista rauhattomuutta, mikäli voin sitä auttaa, sillä toivoakseni ei siihen ole aihetta. Mutta teen teille selvää pienimmästäkin seikasta, mitä sattuu, jotta sieltä voidaan edelleen suoda minulle hyvää neuvontaanne ja sulkea rukouksiinne *murheellinen*

PAMELA.

10. KIRJE.

RAKAS ÄITI,

Te ja isä-hyvä varmaan oudostelette, kun ette ole näin moneen viikkoon saaneet minulta kirjettä; mutta siihen on ollut syynä surkea, hyvin surkea kohtaaminen. Sillä nyt on toki liiankin selvää, että kaikki teidän varoituksenne olivat täysin oikeutettuja. Voi, rakas äiti! Minä olen onneton, todella onneton! — Mutta

älkää kuitenkaan säikähtykö, olen kunniallinen — Jumala laupeudessaan säilyttäköön minut sellaisena!

Oi, tämä enkelimäinen isäntä, tämä hieno herrasmies, tämä Pamela parkanne armollinen hyväntekijä, jonka piti hoivata minua hyväsydämisen, kuolevan äitinsä rukousta noudattaen, — joka oli niin huolissaan puolestani loordi Daversin sukulaisen takia, että hän ei voinut sallia minun muuttaa armollisen rouva Daversin palvelukseen, — tämä samainen herrasmies (niin, siksi minun *täytyy* häntä sanoa, vaikka hän on alentunut sen nimityksen tasolta) on kehdannut esittää vapauksia palkollispoloiselleen! Hän on nyt näyttäytynyt oikeassa karvassaan, ja *minusta* ei mikään näytä niin mustalta ja kauhistavalta.

Minä en ole ollut jouten, vaan olin tuon tuostakin piirtänyt paperille, kuinka hän viekkain pikku astein paljasteli häijyjä tarkoituksiaan; mutta joku varasti kirjeeni, ja minä en tiedä mihin se on joutunut. Se oli hyvin pitkä. Pelkään että se, joka oli kyllin halpamainen pahuuteen yhdessä suhteessa, ei tätäkään epinyt. Mutta olkoon se miten tahansa, muuhun ei hän voi sitä käyttää kuin ehkä hävetäkseen *omasta* puolestaan, *minun* joutumattani siitä sekaannuksiin: sillä hän näkee vain, että minä olin päättänyt pysyä siveänä ja ylpeilin köyhien vanhempieni kunnollisuudesta.

Kerron teille kaikki ensi tilassa, sillä minua pidetään hyvin tarkoin silmällä ja hän sanoo rouva Jervisille: "Tuo tyttö se aina kirjoittelee; minusta hän saisi olla paremmassa askartelussa." Ja kuitenkin minä tunnit läpeensä neulokelen hänen liinavaatteitaan ja perheen hienompia pukutarpeita, ja sitäpaitsi parhaillaan kukitan hänelle liivejä. Mutta voi! sydämeni on melkein murtunut, sillä mitä saanenkaan palkakseni muuta kuin häpeätä ja häväistystä, tai sitten kovia sanoja ja tylyä kohtelua! Selitän teille kaikki kohdakkoin, ja toivon löytäväni pitkän kirjeeni. *Tuskainen tyttärenne*.

Kenties minä *hänettelen* häntä liian paljon: mutta on hänen oma vikansa, jos niin teen. Sillä miksi hän hukkasikaan kaiken arvokkuutensa minun silmissäni?

11. KIRJE.

RAKAS ÄITI,

No, kirjettäni ei löydy, joten yritän muistella sitä kaikkea ja kerrata niin lyhyeen kuin voin.

Kaikki kävi ylimalkaan varsin hyvin jonkun aikaa viimeisen edellisen kirjeeni jälkeen. Lopuksi havaitsin hiukan syytä *epäillä*, sillä aina minut nähdessään hän katseli minua sellaiseen tapaan, että se ei tuntunut oikealta. Eräänä päivänä hän tuli luokseni, kun ompelin pikku puutarhan kesämajassa; rouva Jervis oli juuri poistunut, ja minäkin aioin lähteä, mutta hän sanoi: "Ei, älä mene, Pamela; minulla on puhuttavaa sinulle: ja sinä aina pakenet minua lähelle tullessani niinkuin pelkäisit."

Minä olin pahoin hämilläni, kuten saatatte arvata; mutta viimein virkoin: "Ei ole soveliaista teidän halvan palkollisenne jäädä saapuville, herra, teidän asianne sitä vaatimatta, ja toivoakseni minä aina oivallan sijani."

"No", hän sanoi, "minun asiani vaatiikin sitä toisinaan, ja nyt haluan, että jäät kuulemaan, mitä minulla on sinulle sanottavana".

Seisoin yhä sekaannuksissa ja aloin vavista, ja vielä pahemmin häkellyin, kun hän tarttui käteeni, eikä ainoatakaan sielua ollut lähettyvillä.

"Sisareni Davers", hän alotti (ja tuntui saavan sanoiksi yhtä epävarmasti kuin minäkin) "olisi tahtonut ottaa sinut palvelukseensa; mutta hän ei tekisi sinun hyväksesi mitä minä olen päättänyt tehdä, jos pysyt uskollisena ja alttiina. Mitä sinä sanot, tyttöseni", hän kysyi hieman kiihkeästi, — "etkö mieluummin jäisikin tänne kuin menisit sisareni luo?" Hän katsoi minuun niin että värjyin: en osaa sanoa kuinka, — rajusti, tuntui minusta.

"Teidän arvoisuutenne suokoon minulle anteeksi", sanoin kyetessäni puhumaan, "mutta kun teillä ei ole rouvaa palvellakseni ja hänen armonsa on jo vuoden ollut vainajana, minä mieluummin, jos se ei pahoittaisi teitä, palvelisin armollista rouva Daversia, *koska* —" olin jatkamassa, ja hän keskeytti hiukan pikaisesti: "Koska sinä olet pikku hupsu etkä tiedä, mikä sinulle on hyväksi. Kuulepas, minä teen sinusta vallasnaisen, jos olet myötämielinen etkä jättäydy oman katsantokantasi kammitsaan", ja samassa hän kietaisi kätensä vyötäisilleni ja suuteli minua!

Nyt, sanonette, kaikki hänen pahuutensa ilmeni selkeästi. Minä tempoilin ja vapisin ja olin niin

lamaannuksissa kauhusta, että vaivuin maahan, en tainnuksissa enkä kuitenkaan itsenäni; ja tunsin yhä olevani hänen sylissään, ihan voimattomana, ja hänen suutelevan minua kahteen kolmeen kertaan kamalan kiihkeästi. Viimeinkin tempauduin hänen käsistään ja olin livahtamassa ulos kesämajasta, mutta hän pidätti minut ja sulki oven.

Olisin ollut valmis heittämään henkeni siihen paikkaan. Ja hän sanoi: "Minä en tee sinulle pahaa, Pamela; älä pelkäile minua."

"En jää tänne", minä sanoin.

"Etkö jää, letukka!" koveni hän; "tiedätkö kelle puhut?"

Minä menetin kaiken pelkoni ja kaiken kunnioitukseni ja vastasin:

"Kyllä, tiedän, herra, liian selvästi! Hyvin sietää minun unohtaa, että olen palvelijanne, kun te unohtatte mitä isännän arvoon kuuluu."

Minä niiskutin ja voikersin mitä surkeimmin.

"Mikä tyhmä letukka sinä oletkaan!" sanoi hän; "olenko tehnyt sinulle mitään pahaa?"

"Olette, herra", vastasin minä, "maailman suurinta pahaa: te olette saanut minut unohtamaan itseni ja mitä minun asemaani kuuluu, ja vähentänyt välimatkaa, millä sääty on meidät erottanut, alentautumalla kohtelevaan köyhää palvelijatarta noin vapaasti. Kuitenkin rohkenen sanoa, että minä olen kunniallinen, vaikka köyhä: ja vaikka ruhtinas olisitte, minä en olisi toisin."

Hän oli suutuksissaan ja kivahti:

"Kuka sinua tahtoo toisin olemaan, hupakko! Herkeä jo vetistelemästä siinä. Myönnän kyllä alentautuneeni, mutta ainoastaan koetellakseni sinua: jos osaat pitää tämän asian salassa, niin annat minulle paremman käsityksen ymmärtäväisyydestäsi, ja tässä hiukan" — hän lisäsi pistäen pari kultarahaa käteeni — "korvausta peljästyksestäni. Mene, tee kävely puutarhassa, äläkä pistäydä sisälle ennen kuin olet toipunut itkustasi; ja muista olla hiiskumatta sanaakaan tapahtuneesta, niin kaikki kääntyy hyvin päin ja minä annan sinulle anteeksi."

"En ota rahaa, en millään muotoa, herra", epäsin minä; "köyhä kyllä olen, mutta minä en ota". Sillä toden sanoakseni se tuntui minusta kuin käsirahalta, ja niinpä laskin kolikot rahille, ja kun hän näytti kiusaantuneelta ja hämmentyneellä tekosestaan, minä käytin tilaisuutta avatakseni oven ja pujahdin ulos kesämajasta.

Hän huusi vielä jälkeeni: "Pidä salassa, muistutan sinua, Pamela, äläkä mene vielä sisälle, kuten sanoin."

Voi kuinka kehoja ja halpoja täytyy tuollaisten tekojen olla ja kuinka vähäisiltä niiden täytyy saattaa parhaatkin herrasmiehet näyttämään, kun he tarjoavat sellaista mikä ei ole heidän arvoistansa ja asettavat alempiensa valtaan olla suurempia kuin he!

Tein pari kierrosta puutarhassa, mutta pahimman varalla talon näkösellä, ja huo'uin kädelleni, jotta sain silmäni kuiviksi, kun en tahtonut olla tottelematon. Ensi kirjeeni kertoo teille lisää.

Rukoilkaa minun puolestani, rakas isä ja äiti, älkääkä olko vihoissanne, kun en ole vielä juossut tieheni tästä talosta, joka niin äskettäin oli viihdytyksenäni ja ihastukseni aiheena, mutta nyt tuottaa minulle kauhua ja tuskaa. Minun täytyy keskeyttää joutuin. *Kuuliainen ja kunniallinen tyttärensä.*

12. KIRJE.

RAKAS ÄITI.

Niin, minä jatkan surullista kertomustani. Kuivattuani silmäni menin sisälle ja aloin pohtia, mitä minun oli paras tehdä. Väliin ajattelin jättää talon ja lähteä lähikaupunkiin odottamaan tilaisuutta päästä teidän luoksenne; mutta siinä jouduin ymmälle, ottaako mukaani hänen lahjoittamansa tavarat vai eikö, ja miten viedä ne matkassani. Arvelin taas kyllä sopivimmaksi luopua niistä ja pitää vain mitä ylläni oli; mutta toisaalta oli otettava lukuun, että kaupunkiin oli puolenkolmatta penikulmaa [1 Engl. penikulma vastaa 1,600 metriä. Suom.] ja syrjätieta, ja ollen varsin hyvissä pukimissa saattaisin joutua ikävyyksiin,

melkein yhtä tukaliin kuin mistä olin karkaamassa. Ja sitten johtui mieleeni: "Minun huhuttaisiin varastaneen jotakin ja siten häätyneen pakosalle, — ja surkeata olisi minun viedä paha maine mukanani rakkaitten vanhempieni luo!"

Oi kuinka minä toivottelinkaan takaisin harmaata takkiani ja karkeata pukua, jolla te varustitte minut (ja lujallekin otti teidän saada sitä aikaan!) tullakseni tähän paikkaan, vasta kahtatoista käydessäni, armollisen rouvani päivinä! Toisinaan teki mieleni kertoa rouva Jervisille ja kysyä häneltä neuvoa, ja pelkäsin ainoastaan hänen käskyänsä, että minun oli pidettävä salassa koko asia, — sillä hän saattaa olla häpeissään eikä kenties enää milloinkaan yritä sellaista, ajattelin, ja kun rouva Jervis-parka on riippuvainen hänestä, kohtaamiensa vastoinkäymisten vuoksi, olisi surullista toimittaa hyväsydäminen taloudenhoitajatar mahdollisesti hänen epäsuosionsa minun tähteni.

Tässä pulassa — harkiten, itkien ja tietämättä mitä tehdä — minä pysyin iltaan asti sulkeutuneena kamariini, kunnes rouva Jervis, kuultuaan minun estelevän tulemasta illalliselle, pistäysi ylös luokseni ja tiedusti: "Minkätähden minun pitäisi illastaa ilman sinua, Pamela? Kuulehan, huomaa että sinua vaivaa jokin; sano minulle, mikä sinun on."

Minä pyysin saada maata hänen kanssaan öisin: pelkäsin henkiä, ja ne eivät häiritsisi niin hyvää ihmistä kuin hän oli.

"Siinäpä tyhmä veruke", sanoi hän, "sillä mikset sitten ennen ole henkiä peljännyt?" Sitä en tosiaan ollut tullut ajatelleeksi. "Mutta kaikesta sydämestäni otan sinut makuukumppanikseni", hän myöntyi, "olkoon syy mikä hyvänsä; tulehan vain illalliselle".

Minä pyysin saada pysyä poissa, "sillä minä olen niin itkettynyt", huomautin, "että toiset panisivat sen merkille, — enkä tahdo salata teiltä mitään, rouva Jervis, sitte kun olemme kahden kesken".

Hän suostuikin suopeasti oikkuuni, mutta piti kiirettä makuulletulossa ja ilmoitti toisille, että minä nukkuisin hänen kanssaan, kun hän ei oikein saanut unta ja halusi ottaa minut lukemaan hänelle ääneen unetukseen asti, tietäen minun pitävän lukemisesta.

Yksinäisyydessämme minä kerroin hänelle kaikki mitä oli tapahtunut, sillä minä olin johtunut sille mielelle, että asemani ei olisi pahempi, vaikka hälyyttäjäni saisikin kieltonsa rikkomisen tietoonsa. Nyt nimittäin pelkäsin tuollaisen salaisuuden säilyttämisen ehkäisevän minulta hyvää neuvontaa, jota en ollut koskaan kipeämmin kaivannut, ja saattavan rohkaista häntä luulottelemaan, että minä en ollutkaan niin pahastuksissani kuin minun olisi pitänyt, joten muka pysyisin vaiti pahemmastakin; sellaisen käsityksen katsoin voivan yllyttää häntä yhä häikäilemättömämmäksi. Olinko minä oikeassa, rakas äiti?

Rouva Jervis ei voinut olla kyyneltymättä minun mukanani, kun seikkailua kertoessani itkin kaiken aikaa ja rukoilin häntä neuvomaan mitä tehdä; ja minä näytin hänelle kaksi rakkaan isäni kirjettä, ja hän kiitti niiden oikeamielisyyttä ja sanamuotoa ja lausui minulle mieluisia huomautuksia teistä molemmista. Mutta hän pyysi, etten ajattelisi palveluksestani poistumista, "sillä kaiken todennäköisyyden mukaan", hän haastoi, "sinä käyttäydyit niin kunnokkaasti, että hän häpeää tekoansa eikä enää koskaan loukkaa sinua sillä tavoin, — vaikkakin, rakas Pamelani", hän virkahti, "pelkään sinun viehkeyttäsi enemmän kuin mitään muuta, koska maan parhainkin voisi rakastaa sinua" — niin hän suvaitsi lausua. Hän toivotteli, että hänen vallassaan olisi asustaa omintakeisena; silloin hän vuokraisi pienen yksityistalon, ja minä saisin jäädä hänen luokseen kuin omana tyttärenä.

Ja kun sinäkin käskit minun noudattaa hänen ohjaustansa, minä päätin viipyä nähdäkseni, kuinka asiat kehittyisivät, jollei hän eroittaisi minua palveluksesta, vaikka kyllä ensimmäisessä kirjeessäsi sanoit, että minun piti tulla pois hetikohta, kun saisin mitään pahan aavistuksen aihetta. Ei siis toivoakseni ole tottelemattomuutta, rakas isä ja äiti, että jäin tänne; sillä minä en voisi odottaa siunausta enkä rukoustenne hyviä hedelmiä, jollen olisi kuuliainen.

Koko seuraavan päivän olin syvästi murheissani ja alotin pitkän kirjeeni. Hän näki minun kirjoittavan ja sanoi (kuten mainitsin) rouva Jervisille: "Tuo tyttö se aina kirjoittelee; eikö hän voisi löytää muutakin tehtävää", tai siihen suuntaan. Ja lopetettuani kirjeen minä panin sen pöytäliinan alle rouva-vainajan pukuhuoneessa; siellä ei käy muita kuin minä ja rouva Jervis, paitsi herraani. Mutta tullessani jälleen ylös sinetitsemään sitä, se suureksi hätäannukseksi olikin kadoksissa, eikä rouva Jervis tiennyt siitä mitään, eikä kukaan tiennyt herrani käyneen lähelläkään sillaikaa. Olen ollut suuressa huoleessa siitä; mutta rouva Jervis luulee kuten minäkin, että se on hänen hallussaan, sillä hän näyttää nyreältä ja vihaiselta ja tuntuu karttelevan minua samaten kuin hän moitti minun häntä väistelleen. Parempi olisi aseman jäädä tälleen kuin paheta!

Mutta hän on käsenyt rouva Jervisin kieltää minua kuluttamasta niin paljon aikaa kirjoittamiseen. Ei kannattaisi sellaisen herrasmiehen kiinnittää huomiotaan niin vähäiseen seikkaan, minä kun en ole

leväperäinen muussakaan, jollei hän ole äkeissään siitä, mitä kirjoitin, — ja tuo muistutus tuntuu siihen ikävyyteen viittaavan.

Minä olen kyllä muuten melkoisesti keveämmällä mielellä sen jälkeen kun saan maata rouva Jervisin kanssa, vaikka minulla silti on enemmän kuin kylliksi kärsimistä omassa pelonalaisuudessa ja nähdessäni hänen äreän tyytymättömyytensä minun askartelustani.

Voi, jospa en olisi konsaan jättänyt pikku ylisvuodettani, joutuakseni täten alttiiksi kiusauksille toiselta puolen tai inhontunteille toiselta. Kuinka onnellinen olinkaan vähän aikaa takaperin! Kuinka toisin on nyt! Sulkekaa surkutteluunne ja rukouksiinne *tuskainen*

PAMELA.

13. KIRJE.

RAKKAHIN LAPSENI,

Meidän sydäntämme viiltelee sinun ahdinkosi ja viekoituksiin joutumisesi. Sinulla on puolellasi meidän jokahetkiset rukouksemme, ja tahtomme on, että sinä pakenet sitä pahaa isoista taloa ja miestä, jos huomaat hänen uudistavan lähentelyänsä. Sinun olisi pitänyt se tehdä hetikin, jollei sinulla olisi ollut rouva Jervisiä neuvojanasi. Emme tähän asti havaitse käytöksessäsi mitään vikaa, mutta pahimman pelko kuitenkin puristaa sydäntämme. Oi lapseni, kiusaukset ovat karvaita koettelemuksia, mutta ilman niitä me emme tunne itseämme emmekä pystyväisyyttämme.

Sinun vaarasi on suuri: sinun on seistävä rikkautta, nuoruutta ja komeata herrasmiestä vastaan; mutta suurta kunniaa sitte saatkin torjumisestasi! Kun ajattelemme sinun entisiä esiintymistäsi ja hyveellistä kasvatustasi, joka on sinut johtanut enemmän häpeämään kunnottomuutta kuin köyhyyttä, niin luotamme Jumalaan, että hän toimittaa sinut voitolle. Meidän nähdäksemme käy sinulle elämä kuitenkin raskaaksi noiden suurten huolten aina painaessa mieltäsi, ja voipi olla vaatavaista luottaa liiaksi sinun omaan lujuteesi. Sinä olet vasta peräti nuori, ja paholainen saattaa johduttaa hänen mieleensä joitakin juonia, jollaisista ylhäisillä ei ole puutetta, sinun viettelyksekseksi. Sentähden arvelen että sinun olisi muutenkin parempi vain tulla kotiin osalliseksi köyhyydestämme turvassa kuin asustaa tuollaisen painostuksen alaisena kylläisyydessä, joka saattaa olla vaarallinen.

Jumala sinua parhain päin ohjatkoon! Niin kauvan kuin sinulla on rouva Jervis neuvojana ja makuukumppanina (ja siinä sinä menettelit hyvin ymmärtäväisesti, rakas lapseni!), on mieleemme toki tyynempi kuin muutoin olisi mahdollista, ja jumalallisen varjeluksen huomaan sinut uskovat siis *todella rakastavaiset, mutta varovaiset isä ja äiti.*

14. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Rouva Jervis ja minä olemme nyt kaksi viikkoa elelleet hyvin mukavasti yksissä; herrani oli koko tämän ajan lincolnshirelaisella tilallaan ja sisarensa, armollisen rouva Daversin luona. Hän tuli kotiin eilen ja antausi pian jälkeensä puheluun rouva Jervisin kanssa, enimmäkseen minusta.

"No, rouva Jervis", oli hän sanonut, "tiedän teidän arvosteleman Pamelaa hyvin suotuisasti; mutta luuletteko hänestä olevan mitään hyötyä perheessä?"

Taloudenhoitajatar kertoi kummastuneensa kysymyksestä, mutta vastanneensa, että minä olin siveimpiä ja ahkerimpia olentoja, mitä hän oli milloinkaan tuntenut.

"Miksi juuri *siveimpiä*", tokaisi hän, "kuulkaas? Onko ollut mitään syytä olettaa häntä toisenlaiseksi — tai onko kukaan saanut päähänsä *koetella* häntä?"

"Minua ihmetyttää, herra", huomautti toinen, "että sellaista kysyttäkään! Kuka rohkenisi esittää

hänelle mitään sopimatonta näin säädyllisessä ja hyvinhallitussa taloudessa, jonka isännällä on niin hyvä kunnan ja kunniallisuuden maine?"

"Suuri kiitos suosiollisesta mielipiteestänne, rouva Jervis", virkkoi hän; "mutta kysynpä luuletteko, että jos joku yrittäisi, Pamela antaisi *teidän* tietää sen?"

"Ka, teidän arvoisuutenne", vakuutti taloudenhoitajatar, "hän on viaton lapsukais-parka, ja uskoakseni hän luottaa minuun sikäli, että hän kuulustaisi minun neuvoani siinä missä oman äitinsäkin".

"*Viaton* — taas! ja *siveä*, tietenkin. Runsaasti te ja'atte nimittelyä, rouva Jervis; mutta minun käsittääkseni hän on viekas heilakka, ja jos minulla olisi nuori pulska kellarimestari tai isännöitsijä, niin hän väleensä kietois tänä kauppoihinsa, jos katsoisi kannattavan siepata siitä miehen itselleen."

"Hyväinen aika, herra", päivitteli rouva Jervis, "liian varhaista se olisi Pamelalle, eikä hän vielä naimisiinmenoa ajattele, sen takaan; ja teidän kellarimestarinne ja isännöitsijänne toki ovatkin ikämiehiä molemmin eivätkä ota lukuun mitään sellaista".

"Eivät kylläkään", hän myönsi, "ja jos he olisivat nuorempiakin, niin heillä sentään olisi enemmän älyä kuin tuommoisen tytön pauloihin puuttuakseen. Sanon teille suoraan mielipiteeni hänestä, rouva Jervis: minä en usko tätä suosikkianne niin peräti vakaiseksi tyttöseksi kuin te kuvittelette."

"Minun ei sovi väittää teidän arvoisuuttanne vastaan", lausui rouva Jervis, "mutta rohkenen sanoa, että jos miehet jättävät hänet rauhaan, ei hän ota heitä ajatellakseenkaan".

"No, tiedättekö keitä miehiä, jotka eivät jättäisi häntä rauhaan, rouva Jervis?" kysyi hän.

"En todellakaan, herra", vastasi taloudenhoitajatar; "hän pysyttelee niin itsekseen ja kuitenkin käyttäytyy niin ymmärtävästi, että he kaikki pitävät häntä arvossa ja osoittavat häntä kohtaan sellaista kunnioitusta kuin hän olisi säätyläisneiti syntyään".

"Niin, se on sitä hänen oveluuttaan, josta huomautin", väitti hän. "Mutta minä sanon, että siinä työssä on turhamaisuutta ja itseluloisuutta, ja ylpeyttä myös, ellen erehdy; ja kenties voisin mainita teille siitä esimerkin".

"Teidän arvoisuutenne kykenee näkemään pitemmälle kuin tällainen yksinkertainen ihminen", sanoi rouva Jervis; "mutta minä en ole koskaan havainnut hänessä muuta kuin viattomuutta".

"Ja *siveyttä* samaten, — niinhän!" virkahti toinen. "Mutta entä jos minä voisin mainita teille sellaisen tapauksen, että hän on hieman liian vapaasti laverrellut *eräältä taholta* osakseen tulleista ystävällisyyden näytteistä ja turhamaisesti tulkinnut muutamia pelkästä nuoruutensa ja olosuhteittensa sääliä johtuneita myötätunnon sanoja sala-aikeeksi itseänsä vastaan, — vieläpä rohjennut sekoittaa hullutteluunsa nimiäkin, joita hän ei saisi mainita muutoin kuin kunnioituksella ja kiitollisena, — mitä siihen vastaisitte?"

"Siihenkö, herra!" vastasi suojelijattareni; "en ollenkaan osaa sanoa, mitä siihen vastaisin. Mutta Pamela toivoakseni on kykenemätön sellaiseen kiittämättömyyteen."

"No, sikseen jo se hupakko", lopetti hän. "Ystävänä teidän vain sietää varoittaa häntä omaksumasta liiallisia vapauksia sen suosiollisuuden nojalla, jota hänelle osoitetaan; ja jos hän jää tänne, älköön kirjoitelko minun huonekuntani asioista pelkästään kynänsä ja mielikuvituksensa harjaannuttamiseksi. Uskokaa minua, hän on nokkela, juonikas huippuna, ja ajan mittaan sen kyllä huomaatte."

Onko mokomaa ennen kuultu, rakas isä ja äiti? On ilmeistä, että hän ei ollut odottanut sellaista torjumista ja että hän epäilee minun kertoneen rouva Jervisille; ja nyt myös vahvistuu, että hänellä on hallussaan se pitkä kirje, jonka aion teille lähettää, joten hän tuntee tästä kaikesta tukalaa kiusaannusta. Mutta sitä en minä voi auttaa. Mieluummin annan pitää itseäni ovelana ja juonikkaana kuin olen sitä *hänen* tarkoittamassaan merkityksessä; ja niin kepeältä kannalta kuin hän ottaakin sanat *siveys* ja *viattomuus* minusta puheen ollessa, hän olisi vähemmän suuttunut niistä, jos minä olisin vähemmän ansainnut tätä hänen tulkintaansa, sillä silloin olisi kenties minun *viallisuuteni* ollut hänen mielestään *avuni* — niin ilkeä herrasmies hän on! — Kirjoitan taas pian, mutta nyt minun on lopetettava vakuuttaen, että minä olen ainiaan *teidän vilpitön tyttärenne*.

15. KIRJE.

RAKAS ÄITI,

Keskeytin äkkiä viime kirjeeni, kun pelkäsin hänen olevan tulossa, ja niin kävikin. Sujautin kirjeen poveeni ja otin neulomukseni, joka oli vieressäni; mutta minussa oli niin vähän sitä nokkeluutta, jota hän muka oli havainnut, että näytin niin hämmentyneeltä kuin jostakin suuresta pahanteosta tavattu.

"Istu alallasi, Pamela", alotti hän, "äläkä anna minun häiritä hommailuasi. — Et toivota minua tervetulleeksi kotiin matkaltani Lincolnshirestä."

"Olisi kovaa, teidän arvoisuutenne", vastasin minä, "ellette olisi aina tervetullut omaan taloonne".

Olisin samalla poistunut, mutta hän kielsi: "Älä juokse tiehesi, sanoinhan jo. Minulla on pari sanaa lausuttavana sinulle." Voi hyväinen, kuinka sydämeni alkoi pamppailla! "Kun olin *hieman ystävällinen* sinulle kesämajassa", hän jatkoi, "ja sinä sen perusteella käyttäisit niin *hupsusti* kuin olisin aikonut tehdä sinulle suurta pahaa, niin enkö kieltänyt sinua kielimästä kellekään mitä oli tapahtunut? Ja kuitenkin sinä olet asian saattanut yleiseksi puheenaineeksi, pitämättä arvossa minun mainettani sen paremmin kuin omaasikaan."

"Minäkö saattanut puheenaiheeksi, herra!" virkahdin minä. "Minullahan ei ole ketään puhekumppania, juuri."

"*Juuri*, — sinä pikku verukkelehtija!" keskeytti hän; "mitä sillä rajoituksellasi tarkoitat? Kysynpä: etkö ensiksikin ole kertonut rouva Jervisille?"

"Pyydän, teidän arvoisuutenne", sanoin minä kiihdyksissä, "sallikaa minun mennä alas, sillä minun ei sovi ryhtyä väittelyyn teidän arvoisuutenne kanssa".

"Taas kiertelyä!" tiukkasi hän käteeni tarttuen; "mitä sinä *väittelystä* puhut? Kiistaatko muka minun kanssani, jos vastaat yksinkertaiseen tiedustukseen? Anna vastaus kysymykseeni." —

"Voi, hyvä herra", estelin minä, "älkää nyt pakoittako minua pitemmälle, jotten taas unohtaisi itseäni ja olisi röyhkeä!"

"Vastaa minulle vaan, minä vaadin!" kovisti hän; "etkö ole kertonut rouva Jervisille? Se röyhkeätä on, jos et vastaa minulle oitis siihen, mitä kysyn."

"Teidän arvoisuutenne", sanoin yrittäen vetää kättäni pois, "kenties tekisi mieleni vastata teille toisella kysymyksellä, ja se ei olisi huomautukseksi soveliasta".

"Mitä haluaisit sanoa?" kysyi hän; "puhu suoraan".

"Miksi siis", tokaisin minä, "teidän arvoisuutenne olisi niin suutuksissaan rouva Jervisille tai kelle hyvänsä kertomisesta, jos te ette tapahtuneella tarkoittanut mitään pahaa?"

"Hyvin sanottu, sievä *viaton* ja *vakainen*, kuten rouva Jervis sinua nimittelee", tuohtui hän; "ja näinkö sinä julkeat ilkkua ja viisastella minun edessäni! Mutta yhäkin tahdon selvän vastauksen kysymykseeni."

"No sitte, herra", mukausin minä, "kun en missään nimessä voisi valehdella: minä *kerroin* rouva Jervisille, sillä sydämeni oli pakahtua; mutta kellekään muulle en ole suutani avannut".

"Hyvä on, ynseäsilmä", sanoi hän, "ja verukkelehtija jälleenkin: sinä et suutasi avannut kellekään muulle, mutta etkö kirjoittanutkaan?"

"Kas nyt, suvaitkoon teidän arvoisuutenne", huomautin minä (ollen juuri sillähaavaa aivan pelkäämätön), "tätä te ette olisi voinut kysyä minulta, ellette olisi siepannut kirjettä isälleni ja äidilleni; tunnustan kyllä siinä avomielisesti selittäneeni asian, kun kysyin heidän neuvoaan ja haastoin murheitani!"

"Ja tuollainen hurnakka siis tahtoo solvata minua sekä kodissani että kotini ulkopuolella, koko maailmalle, niinkö?" kivahti hän.

"En, hyvä herra", minä vastasin, "ja toivon että teidän arvoisuutenne ei olisi suutuksissaan minulle: enhän solvaa teitä, jollen muuta sano kuin totta".

"Vai niin, taasko pitittelyä! Sinua julkeata!" kiivastui hän; "tällaista puhuttelutapaa minä en suvaitse!"

"Pyydän, herra", kysyin minä, "keltä voi kokematon tyttö-parka kuulustaa ohjausta, ellei vanhemmiltaan ja sellaiselta hyvältä ihmiseltä kuin rouva Jervisiltä?"

"Hävytöntä!" hän ärähti jalkaa polkien; "sinunlaisesiko kelpaa asettamaan minut tutkisteltavakseen?"

Minä painuin polvilleni ja sanoin:

"Taivaan tähden, teidän arvoisuutenne, säälikää taitamatonta olentoa, joka ei osaa velvollisuudestaan muuta kuin kuntonsa ja hyvän nimensä varjelemisen! Minulla ei ole mitään muuta turvaa, ja köyhänä ja ystävättömänäkin minua on aina opetettu pitämään kunniallisuutta kalliimpana kuin henkeäni."

"Kunniallisuutesiko tässä nyt tulee tielle, hupsu tyttö!" sanoi hän. "Eikö kunniallisuuteesi juuri kuulukin olla tottelevainen ja kiitollinen isäntääsi kohtaan, vai mitä?"

"Niin, mahdotonta onkin, herra", vastasin, "minun olla kiittämätön teidän arvoisuuttanne kohtaan, tai uppiskainen, tai ansaita julkean ja hävyttömän nimityksiä, joilla minua puhuttelette, paitsi milloin teidän tahtonne on ristiriidassa sen ensimmäisen velvollisuuden kanssa, joka ainiaan pysyy elämäni perustana".

Hän näytti liikutetulta, nousi seisaalle ja asteli isoon kamariin parille kolmelle kierrokselle, jättäen minut polvilleni. Minä heitin esiliinan kasvojeni yli, laskin pääni tuolille ja itkin katketakseni, jaksamatta hievahtaakaan.

Viimein hän tuli jälleen sisälle, mutta voi! pahanjuonisuutta oli hänellä sydämessään. Kohottaen minut ylös hän haastoi:

"Nouse, Pamela, nouse; sinä olet oma vihollisesi. Luonnoton hupsuutesi johtaa sinut vielä hukkaan. Kuulepas nyt, olen kovasti vihoissani siitä, että olet sillä tavoin halventanut nimeäni taloudenhoitajattarelleni kuten isällesikin ja äidillesi; ja niinpä sinulla sopii yhtä hyvin olla *todellista* aihetta vapaaseen esiintymiseesi minun suhteeni kuin *kuvitella* kaikenlaista kiusakseni."

Ja hän yritti ottaa minut polvelleen, hiukan voimaakin käyttäen. Oi kuinka kauhuissani minä olin! Parahdin mitä olin iltaa tai paria ennen lukenut eräästä kirjasta: "Enkelit ja pyhimykset, ja koko taivaallinen joukko, suojelkaa minua! Älköönkö jääkö minuun hetkeksikään henkeä sen turman tapahduttua, että hukkaan viattomuuteni."

"Sievä hupakko", sanoi hän, "kuinka sinä hukkaisit viattomuutesi, jos sinun on alistuttava voimaan, jota et voi torjua? Ole huoletta, tapahtukoon pahintakin mitä voipi, niin *sinä* saat ansion ja *minä* vian, — ja siitä koituu hyvää aihetta kirjeisiin isällesi ja äidillesi sekä päällisiksi pakinoimisen aineksia rouva Jervisiä varten."

Hän suuteli väkisin niskaani ja huuliani ja jatkoi: "Kuka konsaan onkaan soimannut Lukretiaa! Kaikki häpeä kohtasi ainoasti raiskaajaa: ja minä tyydyn ottamaan kaiken moitteen itselleni, kun olen jo saanut liiallisen osan siitä mitä olisin ansainnut."

"Saanko minä", huudahdin, "Lukretian tavoin puhdistautua kuolemallani, jos minua pidellään raakamaisesti?"

"Ohoo, tyttöseni", ivasi hän, "sinulla on lukeneisuutta, huomaan; ja mepä laitammekin keskenämme sievän romanttisen tarinan, ennen kuin eriämme, sen takaan".

Hän pisti sitte kätensä poveeni, mutta järkkymys antoi minulle kaksin verroin voimia — äkillisellä ponnahduksella pääsin irti ja juoksin ulos huoneesta; ja kun viereinen kamari oli auki, minä syöksähdin sinne ja vedin oven kiinni perässäni, ja se meni lukkoon. Mutta hän ahdisti minua niin kintereillä, että sai kahmaistuksi hameestani, jota repesi kappale riippumaan oven ulkopuolella, sillä avain oli sisäpuolella.

Muistan hädin sen, että pääsin tähän turvaan; mitään muuta en tiennyt asiasta ennen kuin jälkepäin. Minä nimittäin sain kauhusta kohtauksen, ja siinä minä makasin, kunnes hän avaimenreiästä tirkistäessään lienee keksinyt minut sortuneena lattialle kasvoilleni pitkin pituuttani. Silloin hän kutsui luokseni rouva Jervisin, joka hänen avullaan röykytti oven auki; ja nähdessään minun alkavan tointua hän meni pois, varoittaen taloudenhoitajataria hiiskumasta mitään asiasta, jos oli viisas.

Rouva Jervis-parka luuli pahemmin käyneen ja itki minun ylitseni kumartuneena niinkuin olisi ollut äitini, ja kahteen tuntiin minä en vironnut tajulleni. Juuri kun hiukan pääsin jalkeille, hän astui huoneeseen, ja silloin minä uudestaan peljästyin pyörryksiin. Hän peräytyi heti, mutta jäi viereiseen huoneeseen ehkäistäkseen ketään osumasta lähellemme, jotta hänen rumat hankkeensa eivät tulisi tiedoksi.

Rouva Jervis ojensi minulle hajupulloansa, ja hän oli leikannut poikki kurenauhani ja asettanut minut isoon tuoliin, kun herra kutsui hänet luoksensa.

"Kuinka tyttö jaksaa?" hän kysyi; "en ole eläissäni nähnyt sellaista hupeloa. Minä en tehnyt hänelle mitään." Rouva Jervis ei itkultaan kyennyt puhumaan. "Kas, hän näkyy kertoneen teille, että minä puhuttelin häntä ystävällisesti kesämajassa, mutta vakuutan teille, että siinä ei ollut mitään pahaa sen enempää kuin nytkään, ja pitääkää te tämä juttu omana tietonanne älkääkää antako *minua* siinä nimetä."

"Oi, teidän arvoisuutenne tähden ja Kristuksen nimessä —!" alotti taloudenhoitajatar. Mutta hän ei tahtonut kuunnella, vaan tokaisi:

"*Teidän itsenne tähden* sanon teille, rouva Jervis: jättäkää se silleen. Minä en ole kohdellut häntä pahoin. Ja minä en enää suvaitse häntä talossani lörpöttelemässä kaikenmoisia hassuja kuvitelmia! Mutta koska hän on niin luontuvainen saamaan kohtauksia tai ainakin teeskentelemään niitä, niin valmistakaa hänet esittäytymään puheilleni huomenna päivällisen jälkeen äitini kammiossa; olkaa te mukana kuullaksenne koko haastelun."

Ja niin hän läksi äkeissään ulos, käski esille nelivaljakkonsa ja ajoi jonnekin vieraskäynnille.

Rouva Jervis tuli sitte minun luokseni; kerroin hänelle kaikki mitä oli tapahtunut ja sanoin päättäneeni, etten jää taloon, ja hänen vastatessaan: "Samaa hän tuntui uhkaavan", minä sanoin: "Siitä olen iloisin; sitte saankin olla huoletta." Kuulin nyt kaiken, mitä edellä mainitsin hänen puhuneen. Rouva Jervis on kovin vastahakoinen näkemään minun lähtevän, ja kuitenkin hän, nais-parka, alkaa olla peloissaan omastakin puolestaan; mutta missään nimessä hän ei antaisi minun joutua vahinkoon. Hän sanoo, että herra varmastikaan ei haudo mitään hyvää, mutta että hän ehkä nyt nähdessään minut niin päättäväisenä luopuu kaikista yrityksistä, ja että minä paremmin tiedän mitä tehdä huomisen jälkeen, jolloin minun on ilmestyttävä varsin pahan tuomarin eteen, aavistelen.

Voi kuinka minä kauhistelen tätä huomispäivän esittäytymistä! Mutta olkaa huoletta, rakkaat vanhempani, lapsi-rukkanne kuntoisuudesta, niinkuin minäkin taatusti tiedän teidän pitävän rukouksissanne *oman kuuliaisen tyttärensä*.

Oi tuota kamalaa huomispäivää! kuinka sitä pelkäänkään!

16. KIRJE.

RAKKAAT VANHEMPANI,

Tiedän teidän kaivanneen kuulla minusta pian, ja lähetän tämän heti kun tuli tilaisuutta.

Niin, voitte arvata, kuinka rauhattomasti aikani kului hänen määrähetkeensä asti. Hetki hetkeltä sen lähetessä yltyi kauhuni, ja väliin olin hyvin miehuullisella päällä ja sitte taas aivan lannistunut, ja luulin pyörtyväni, kun herrani sitte pääsi päivälliseltä. Minä puolestani en voinut syödä enkä juoda, enkä mitenkään voinut pidätellä itkuja turvottamasta silmiäni.

Viimein hän meni ylös kammioon, joka oli ollut hyvän emäntäni pukeutumishuoneena; kamosin sitä huonetta nyt yhtä paljon kuin ennen rakastin. Eikö teidän sydäntänne kivistele minun tähteni? Minun lepatteli niinkuin vastapyydytty lintu häkissä. — Oi Pamela, — mietin itsekseni, — miksi olet niin hupsu ja pelokas? Et ole tehnyt mitään pahaa! Jos pelkäät väärämielistä tuomaria ollessasi viaton, niin mitä tekisitkään syyllisenä oikean edessä? Ole urhea, Pamela; sinä tiedät pahimman! Ja kuinka helppoa onkaan valita köyhyys ja kunniallisuus mieluummin kuin yltäkylläisyys ja syntisyys.

Näin minä elvyttelin mieltäni, mutta kuitenkin masentui sydän-parkani, ja minä olin ihan murtunut. Vähimmäinkin liikahduksen ajattelin kutsuvan minut tilille; minä säikyin sitä selvittelyä ja kuitenkin jo toivottelin tulevaksi.

No, vihdoin hän soitti kelloa. — Oi, — ajattelin, — jospa se olisikin minun ruumiskelloni! — Rouva Jervis meni ylös, sydän kylläkin täynnä, sillä hyväsydämisellä nais-paralla!

"Missä Pamela on?" sanoi herra. "Toimittakaa hänet tänne, ja tulkaa te hänen kanssaan."

Taloudenhoitajatar tuli kamariini; minä olin varustautunut lähtemään, mutta sydämessäni olin rakkaan isäni ja äitini luona valmiina käymään osalliseksi teidän köyhydestänne ja kovaonnisuudestanne. Menin kuitenkin ylös.

Oi, kuinka voivat pahat miehet näyttää mustin sydämin niin tyyniltä ja huolettomilta, viattomien

poloisten seistessä kuin rikoksentekijät heidän edessään!

Hän oli niin ankara sävyiltään, että sydämeni salpautui ja minä toivottelin olevani missä hyvänsä muualla kuin siellä, vaikka juuri edellä olin ponnistanut kaiken miehuullisuuteni.

— Armias taivas, — rukoilin ajatuksissani, — anna minulle rohkeutta seistä tämän ilkeän isännän edessä! Oi, pehmitä hänet tai karkaise minut!

"Tule sisään, hupakko!" hän käski vihaisesti ja tempasi minua kädestä; "kyllä sietääkin sinua hävettä nähdä minut hälyämisesi ja jaarittelusi jälkeen, solvattuasi minua houreillasi."

— Minuako hävettäisi nähdä *sinut!* — ajattelin; — vai sillä tavalla! — Mutta minä en hiiskunut mitään.

"Rouva Jervis", virkkoi hän, "tässä nyt olette kumpainenkin. Istuutukaa te, mutta hän seisköön jos tahtoo." (— Kyllä, — ajattelin minä, — jos *voin*, — sillä polveni hytisivät yhteen.) "Ettekö, nähdessänne tytön siinä tilassa, missä hänet tapasitte, ajatellut että minä olin hänelle antanut suurinta valituksen syytä, mitä naiselle voi sattua? Ja että minä olin suorastaan saattanut hänet tärviölle, puhuakseni hänen tavallaan? Sanokaa, *saattoitko* ajatella mitään vähempää?"

"Todellakin, sitä ensimmältä pelkäsin", myönsi toinen.

"Onko hän kertonut teille, mitä hänelle tein, ja *kaiken* mitä tein, aiheuttaakseni tuollaisen hupsuttelun, joka on voinut halventaa arvoani teidän ja koko huonekuntani silmissä? Ilmoittakaa minulle, mitä hän on teille puhunut."

Taloudenhoitajatar oli hiukan liiaksi säikyksissä, kuten jälkeinpäin tunnusti, hänen ankaruudestaan ja sanoi:

"Kyllä hän minulle kertoi että te *ainoastaan* veditte hänet polvelle ja suutelitte häntä."

Silloin minä sain hieman rohkaistuksi luontoani. "*Ainoastaan*, rouva Jervis?" puutuin puheeseen; "eikö se riittänyt osoittamaan minulle, mitä minulla oli peljättävää? Kun hänen arvoisuutensa tasolle kuuluva isäntä alentuu kohtelemaan *noin* vapaasti minunlaistani halpaa palkollista, niin mitä on lähinnä odotettavissa? Mutta teidän arvoisuutenne menikin pitemmälle: te uhkasitte minulle, mitä tekisitte, — puhuitte Lukretiasta ja hänen kovasta kohtalostaan. Teidän arvoisuutenne tietää, että menitte paljoa pitemmälle kuin isännän sopii käyttäytyä palvelijaa tai vertaistansakaan kohtaan, ja minä en voi sietää sitä." Ja niin minä puhkesin haikeaan itkuun.

Rouva Jervis alkoi puolustella minua ja pyyteli häntä säälimään tyttö-parkaa, jolle maineensa oli niin suuren arvoinen.

"Pidän häntä varsin sievänä", lausui herrani, "ja luulin häntä nöyräksi, enkä siis olisi uskonut hänen pöyhistyvän suosiollisuuteni osoituksista tai huomaavaisuudesta, jolla annoin tunnustusta hänen edistyspyrkimyksilleen; mutta minua kammoksuttaisi ajatellakaan hänen pakoittamistansa mihinkään. Tunnen itseni paremmin", hän vakuutti, "ja mitä asemaani kuuluu; ja totisesti olenkin kylliksi alentautunut ottaessani huomatakseni hänenlaistansa letukkaa, — mutta hän lienee viehättänyt minut esiintymään vapaammin kuin minulle oli sopivaa, joskaan en millään muotoa aikonut pitemmälle jatkaa pilaa."

Kuinka viheliäistä puhdistautumista tämä olikaan, rakas äiti, järkimiehen puheeksi! Mutta siinä näkee, kuinka sekaannuksiin huono asia ja kehnot teot saavat etevimmänkin älyn. Se antoi minulle silloin hiukan rohkaisua; huomaan että viattomuus alhaisessakin asemassa ja heikkojen luonnonlahjain avittamana on edullisemmalla puolella kuin kaiken rikkauden ja viisauden kannattelema paheellisuus.

Lausuin siis: "Teidän arvoisuutenne sanokoon sitä pilaksi tai kujeiluksi taikka miksi hyvänsä; mutta, herra, sellainen pilanteko ei sovellu isännän ja palkollisen etäisyyteen toisistansa."

"Kuuletteko nyt, rouva Jervis", huudahti hän, "tämän heilakan nenäkkyyttä? Sain melko lailla tätä lajia jo ennen kesämajassa, ja eilen niinikään, ja se saattoikin minut kenties maltittomammaksi häntä kohtaan kuin olisin muutoin ollut."

Rouva Jervis varoitti: "Älä ole noin tokinainen hänen arvoisuudelleen, Pamela: sinun pitää käsittää alamaisuutesi; näethän että hänen arvoisuutensa tarkoitti vain leikkiä."

"Oi rakas rouva Jervis", sanoin minä, "älkää tekin moittiko minua. On kovin vaikea pysyä täysin kunnioittavana ylhäisimpiäkään kohtaan silloin kun he itse eivät säilytä välimatkaa halvimpien palkollistensa kohtelussa."

"Siinä taas!" virkahti hän; "voisitko tätä uskoa nuoresta suupaltista, jollette olisi itse kuulemassa?"

"Sentäänkin, teidän arvoisuutenne", pyysi rouva Jervis, "olkaa tyttö-paralle armollinen ja antakaa hänelle anteeksi. Hän on vain tyttönen ja pitää siveyttensä kalleimpanaan; minä menen hengellänikin vastuuseen hänestä, että hän ei ikinä käyttäydy nenäkkäästi teidän arvoisuuttanne kohtaan, jos suvaitsette olla kiusaamatta häntä sen enempää tai uudestaan säikyttämättä. Te näitte hänen kohtauksestaan, herra, että hän oli kauhun vallassa; hän ei voinut sitä auttaa, ja vaikka teidän arvoisuutenne ei aikonut hänelle mitään pahaa, kävi kuitenkin sen pelko melkein kuolemaksi hänelle, ja suurella vaivalla minä vaan sain hänet toinnutetuksi."

"Oh, sitä pikku ulkokullattua", väitti hän, "hänellä on sukupuolensa kaikki viekastelulahjat — ne ovat *synnynnäisiä* hänellä. Huomautinhan teille jo äskettäin, että te ette tuntenut häntä. Mutta tämä ei ollut pääasiallisena syynä siihen, että kutsuin teidät yhdessä puheilleni: minä huomaan, että tämän tytön mieletön hulluttelu hyvinkin saattaa haitata mainettani. Hän on kertonut teille kaikki, ja varmaan enemmän kuin kaikki, — epäilemättäkin; ja hän on kyhännyt kirjeitä (sillä hän on osoittautunut valtavaksi kirjeiden sepustelijaksi) isälleen ja äidilleen sekä mikseipä muillekin, esittäen itsensä niissä valon enkeliksi, mutta suopean isäntänsä ja hyväntekijänsä hän mustaa ilmetyksi paholaiseksi." (— Oi kuinka ihmiset toisinaan osuvat antamaan itselleen sattuvia nimityksiä! — ajattelin minä.) "Ja tällaista", hän lisäsi, "minä en ota sietääkseni; ja niinpä olen päättänyt, että hän palatkoon ahdinkoon ja köyhyyteen, mistä hänet otettiin, — ja varokoonkin pitelemästä minun nimeäni kovin vapaasti, lähdettyään tästä talosta."

Minä elähdyn näistä tervetulleista sanoista; vilpittömästi ilostunein sydämin heittäysin polvilleni hänen jalkoihinsa ja haastoin:

"Olkoon teidän arvoisuutenne ainiaan siunattu päätöksestänne! Nyt saan olla onnellinen. Sallikaa minun polvillani kiittää teitä kaikista hyvistä teistä ja suosionosoituksista, joita olette minulle niin runsaassa mitassa jaellut — edistyksen ja oppimisen tilaisuuksista, joita minulla on ollut armollisen rouvan ja teidän välityksellänne. Tahdon nyt unohtaa kaiken mitä teidän arvoisuutenne on yrittänyt minulle, ja minä lupaan teille, etten milloinkaan anna nimenne tulla huuliltani muutoin kuin kunnioituksen ja kiitollisuuden tunteilla. Jumala kaikkivaltias siunatkoon teidän arvoisuuttanne iankaikkisesti, *amen!*"

Kohoten asennostani poistuin sitten aivan toisella mielellä kuin olin hänen eteensä astunut, — ja niin ryhdyin kirjoittamaan tätä kirjettä. Ja näin on kaikki onnellisesti lopussa.

Ja nyt, rakkahin isä ja äiti, odottakaa pian näkeväanne tytär-parkanne taas luonanne nöyränä ja kuuliaisena, älkääkä peljätkö, etten minä osaisi olla teidän parissanne yhtä onnellinen kuin aina, sillä minä makaan ylisillä kuten ennenkin, ja toimittakaahan pikku vuoteeni kuntoon. Minulla on vähän rahaa, ostaakseni vaatekerran, joka paremmin soveltuu asemaani kuin nykyiset pukineeni, ja leskimuori Mumfordin avulla hankin siellä ompelutyötä; älkää peljätkö, että koidun taakaksenne, jos vaan terveenä pysyn. Minä tiedän, että minulla on siunausta — ehkei omasta kohdastani, niin *teidän* kumpaisenkin tähden, jotka olette kaikissa koettelemuksissanne ja vastuksissanne säilyttänyt sellaisen nuhteettomuuden, että kaikki puhuvat teistä pelkkää hyvää. Mutta toivottavasti hän sallii hyvän rouva Jervisin antaa minulle päästökirjan, jotta minun ei luultaisi tulleen eroitetuksi jonkin vilpin takia.

Ja olkoon siis teillä siunausta minun puolestani, rakkaat vanhemmat, ja minulla teidän puolestanne. Ja minä tahdon aina sulkea rukouksiini isäntäni ja rouva Jervisin. Hyvää yötä vain, — sillä on jo myöhä, ja minut kutsutaan pian makuulle.

Toivoakseni ei rouva Jervis ole pahastuksissaan minulle. Hän ei pyytänyt minua illalliselle; tosin en olisi voinutkaan mitään syödä, vaikka olisi kehoitettukin. Mutta varmastikin nukun puhtaasti ensi yönä ja näen unta, että olen jälleen teidän kanssanne rakkaassa, rakkaassa onnekaassa ullakkosuojukseni.

Hyvää yötä siis uudestaan, rakas isä ja äiti, toivottaa *teidän kunniallinen tytär-poloisenne*.

Kenties en pääse tulemaan vielä tällä viikolla, kun minun pitää laittaa kokoon liinavaatteet ja jättää järjestykseen kaikki mitä minun hoidossani on ollut. Lähettäkää minulle rivi, jos voitte, antaaksenne tietää olenko tervetullut; John paluumatkallaan käy kysymässä sitä. Mutta älkää hänelle vielä mainitko mitään minun poistulostani, jotta minun ei sanottaisi hölpöttelevän kaikkea.

17. KIRJE.

RAKKAHIN TYTTÄRENI,

Tervetullut, kymmenkertaisesti tervetullut olet sinä luoksemme, sillä palaathan viattomana, onnellisena ja vilpittömänä: sinä olet vanhuutemme tuki ja viihdytys. Ja vaikka me emme kykene hyväksesi tekemään mitä tahtoisimme, niin huoletta saat toki olla siitä, että me elämme yhdessä onnellisesti: minä kun yhäti raadan, äiti-rukkasi kehrää ja sinä otat neulomista, niin varmastikin me tulemme toimeen paremmin ja paremmin. Äiti-parkasi silmät vaan alkavat jo heikontua, mutta minä — Jumalan kiitos — olen yhtä hyvissä voimissa ja kykenevä ja työteliäs kuin koskaan. Ja oi, rakas lapseni, sinun kunnokkuutesi tuntuu elähdyttäneen minut jaksavammaksi ja terveemmäksi kuin ennen olinkaan. Suuria siunauksiapa ovat koettelemukset ja kiusaukset silloin kun meillä on voimaa niiden vastustamiseen ja voittamiseen.

Mutta olen rauhattomalla mielellä noista neljästä guineasta: minun nähdäkseni sinun pitäisi antaa ne takaisin isännällesi, ja kuitenkin olen jo rikkonut rahaa tästä säilystä. Valitettavasti on nyt vain kolme jäljellä; mutta yritän neljännen saada lainatuksi osittain palkkaani vastaan ja osittain muori Mumfordilta, lähettääkseni koko erän sinulle palautettavaksesi Johnin ensi käynnillä, jos hän tulee uudestaan ennen sinua.

Tahdon tietää kuinka olet tulossa. Kelpo John kaiketi mielelläänkin saattaa sinua osan matkaa, jollei isäntäsi ole niin nyreissään että kieltää. Jos ilmoitat kyllin tarkkaan ajan, niin äitisi kävelee viitisen penikulmaa sinua vastaan taipaleella ja minä kymmenenkin tai kunnes kohtaan sinut, mikäli yksi vapaapäivä riittää — sillä sen verran minä kyllä saan luvan pitää lomaa tällaisella perusteella; ja me otamme sinut vastaan suuremmalla mielihyvällä kuin syntyessäsi tunsimme tai olemme koko elinaikanamme kokeneet.

Ja Jumala siis siunatkoon sinua, kunnes se onnellinen hetki koittaa, toivotamme sekä äitisi että minä; eikä nyt muuta ole sanottavaa *sinun hartaasti rakastavilla vanhemmillasi*.

18. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Tuhannet kiitokseni hyvydestänne, jota viime kirjeessänne ilmaisette minua kohtaan. Kaipaen nyt päästä suoriutuneeksi hommastani ja takaisin vanhaan omaan ylissuojaani, joksi voin sitä sanoa. Olen ollut ihan toinen olento siitämisin kun herrani antoi minulle eron; ja kun tulen luoksenne kunniallisena tyttärenä, niin onpa se mielelleni viihdyttävää siihen verraten, että ainoasti paheeseen sortuneena olisin voinut silmienne eteen astua. No, kirjoitteluaukani päättyy pian; käytänkin sitä siis nyt vielä ja kerron kaikki mitä on tapahtunut viime kirjeeni jälkeen.

Kummeksuun että rouva Jervis ei kutsunut minua illastamaan kanssansa ja pelkäsin hänen olevan pahastuksissaan; ja lopetettuani kirjeeni kaipailin häntä makuulle. Hän tuli viimein ylös, mutta näytti aralta ja pidättyvältä.

"Rakas rouva Jervis", virkahdin minä, "olen iloissani, kun näen teidät; ettehän ole suuttunut minuun?"

Hän vastasi pahoittelevansa, että asiat olivat kehittyneet näin pitkälle. Hän oli minun mentyäni puhellut vielä melkoisen tovin herrani kanssa; tämä oli näyttänyt liikutetulta minun sanoistani ja polvistumisestani hänen eteensä sekä siitä, että eron saadessani rukoilin hänen puolestaan. Minä olin omituinen tyttö, oli hän huomauttanut; hän ei tiennyt miten päin käsittää minua. "Ja joko hän nyt meni?" sanoi hän. "Aioin lausua hänelle vielä jotakin muuta; mutta hän käyttäysi niin oudosti, etten tullutkaan pysähdyttäneeksi häntä." Rouva Jervis kysyi, pitikö hänen kutsua minut takaisin. "Kutsukaa", virkkoi hän, ja samassa: "Ei: menköön vain, se on parasta hänelle ja minullekin; hän saa jättää paikkansa, kun nyt olen sanonut hänet irti. En osaa ymmärtää, mistä hän on tuon kaiken saanut, mutta eläissäni en ole hänen kaltaistansa kohdannut."

Rouva Jervis sanoi hänen kieltäneen häntä kertomasta minulle kaikkea, mutta hän uskoi, että hänen arvoisuutensa ei koskaan enää yrittäisi minulle mitään; ja hänen arvatakseen — joskaan hän ei ollut siitä varma — minä saisin kyllä jäädä, jos pyytäisin sitä suosiollisuutena.

"Minäkö jäisin, rakas rouva Jervis!" huudahdin; "mieluisampaahan uutista en olisi voinut saada kuin että hän antaa minun mennä. Ikävöitsen takaisin *ahdinkooni* ja *köyhyyteeni*, joilla hän minua uhkasi, sillä vaikka olenkin varma köyhyydestä, en joudu kokemaan puoleksikaan sellaista ahdinkoa kuin näinä viime kuukausina."

Rouva Jervis, se rakas hyvä sielu, syleili minua kyynelsilmin ja pahoitteli:

"No, no, Pamela, en minä olisi luullut osoittaneeni niin vähän rakkautta sinua kohtaan, että sinä ilmaisisit noin suurta ilahdusta minut jättäessäsi. Varmastikaan en ole edes omaan lapseen kiintynyt puoleksikaan niin suuresti kuin sinuun."

Hyrähdin itkuun kuullessani hänen puhuvan minulle noin sydämellisesti, jollainen hän tosiaan on aina ollutkin. "Mitä mielestänne *voisin* tehdä, rakas rouva Jervis?" valitin. "Teitähän rakastan lähinnä isää ja äitiä, ja teistä eriyminen on minulle suurimpana huolena tästä paikasta lähtiessäni; mutta olen varma siitä, että jääminen olisi ehdoton hukka. Voinko jäädä ja tuntea oloni turvalliseksi tuollaisten yritysten ja uhkausten jälkeen — kun hän juuri viime kerralla jo vertasikin itseänsä julmaan raiskaajaan ja sitte käänsi puheensa sellaiseksi leikiksi, että me laittaisimme keskenämme sievän romanttisen tarinan? Eikö hän jo kahdesti ole alentanut itseään? Minun on varottava kolmatta kertaa, koska hän voisi virittää ansansa taatummin, sillä hän ei kenties ollut odottanut, että halpa palvelustyttö tekisi siinä määrin vastarintaa herralleen. Ja jos tämän jälkeen pysyisin paikassani, eikö sitä katsottaisi jonkunlaiseksi oikeutukseksi tuollaisille teoille? Sillä minun nähdäkseni, jos joku meidän sukupuoleemme kuuluva kohtaa törkeätä hätyyttelyä ja ilman pakkoa asettuu sille alttiiksi, se on ahdistajalle rohkaisua hankkeittensa pitkittämiseen: se ei ole muutakaan kuin hänen johdattamistansa ajattelemaan, että hänelle annetaan anteeksi mitä suorastaan *ei saa* antaa anteeksi. Sellainen alistuminen ei ole mitään vähäistä kannatusta rumille teoille, sanon teille."

Hän painoi minut rintaansa vasten ja huudahti: "*Sanon teille!* Mistä sinä saatkaan kaiken tietosi, kaunoiseni, ja järkevät päätelmäsi, vuosiltasi noin nuorena? Ihme sinä olet ikäiseksesi, ja minä rakastan sinua elämäni ajan. Mutta päätätkö siis jättää meidät, Pamela?"

"Kyllä sen teen, rakas rouva Jervis", vakuutin minä, "sillä mitä muuta voisin asiain ollessa tällä kannalla? Mutta ensin lopetan keskeneräiset tehtäväni, jos se suvaitaan, ja toivon saavani teiltä päästökirjan, mainetodistuksekseni, jotta minun ei luultaisi joutuneen pois paikastani millään haitallisella perusteella."

"Kyllä, annanhan tietysti", lupasi hän; "kirjoitan sinulle todistuksen jollaista yksikään tyttö ei vielä ole sinun iälläsi osoittanut ansainneensa".

"Olen varma siitä", lausuin kiitollisena, "että ainiaan rakastan ja pidän kunniaa teitä kolmantena parhaana ystävänäni, minne hyvänsä menen tai miksi vain kehitynkäin".

Niin menimme vuoteeseen, ja minä en herännyt ennen kuin oli aika nousta; vilkkaana kuin lintunen sitten aloin peräti hyvillä mielin valmistella hommiani.

Herrani lienee minulle suutuksissaan, sillä hän meni pari kolme kertaa ohitseni sanaakaan virkkamatta. Illemmalla hän sitte kohtasi minut puutarhaan johtavassa käytävässä ja lausui minulle sanan sellaisen, jota en ollut koskaan kuullut hänen käyttävän miehelle, naiselle tai lapselle. Ensin hän ärähti: "Tuo letukka on aina tiellä." Painautuen niin kiinni seinään kuin saatoin (ja käytävän leveys olisi ollut riittävä vaunuillekin) minä virkoin: "Toivoakseni en enää kauvan ole teidän arvoisuutenne tiellä." — "Mene h—ttiin siitä", tulistui hän (ja se oli se hänen jyrkeä sanansa), "pikku hylky; viet minulta jo kaiken maltin". Vapisinpa kuullessani hänen noin kiroavan, mutta huomasin samalla, että hän oli kiusaantunut, ja ollen menossa pois en piitannut siitä niin paljoa. No, näen, rakkaat vanhemmat, että kun joku tahtoo tehdä pahuutta, ei ole ihme jos hän pahoin puhuukin. Olkoon niiltä molemmilta suoja Jumalan avulla *teidän kuuliainen tyttärenne*.

19. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Johnimme saadessa tilaisuuden kulkea sitä kautta kirjoitan jälleen ja lähetän molemmat kirjeet yhtäikaa. En osaa vielä sanoa, milloin pääsen lähtemään tai millä tavoin tulen, syystä että rouva Jervis näytti herralleni liivejä, joita hänelle kukitan, ja hän oli sanonut: "Se näkyy olevan kylläkin hyvää työtä; sen letukan lienee paras jäädä kunnes saa sen valmiiksi."

Hänellä ja rouva Jervisillä näkyy nykyisin olevan kahdenkeskistä puheltavaa, josta minulle ei mainita mitään; mutta rouva Jervis on kuitenkin hyvin ystävällinen minua kohtaan, enkä minä epäile häntä — kovin kehnoa olisikin, jos epäilisin. Taloudenhoitajattaren tietenkin täytyy tehdä hänen mielikseen ja

totella kaikkia hänen laillisia määräyksiään; muunlaisia hän ei toki ota noudattaakseen: siksi hyväsydäminen hän on ja minuun kiintynyt. Mutta *hänen* on pysyttävä paikassaan minun mentyäni, joten hänen on kartettava herättämästä nurjamielisyyttä.

Hän on taas suostutellut minua jäämään ja nöyrytymään.

"Mutta mitä minä olen tehnyt, rouva Jervis?" surkeilin minä. "Jos olen ollut hurnakka, ynseäsilmä ja nenäkäs letukka, kuten hän minua nimittelee, niin eikö minulla ole ollut syytä puolellani? Luuletteko että olisin koskaan unohtanut asemaani, jollei *hän* olisi unohtanut esiintyä *herrani* tavoin? Sanokaa minulle suoraan sydämestänne, rakas rouva Jervis, saatanko mielestänne jäädä turvallisesti: mitä *te* ajattelisitte tai kuinka te tekisitte *minun* sijassani?"

"Pamela kulta", vastasi hän suudellen minua, "enpä tiedä kuinka menettelisin tai mitä ajattelisin. Toivoakseni tekisin kuten sinä teet. Mutta tuskin kukaan muu. Hänen arvoisuutensa on hieno herrasmies; hänellä on paljon sukkeluutta ja hyvät järjenlahjat, ja häntä ihailee, kuten tiedän, puolisenkymmentä vallasnaista, jotka tuntisivat olevansa onnellisia hänen huomaavaisuudestaan. Hänellä on uljas kartano; ja kuitenkin luulen hänen rakastavan sinua, vaikka oletkin hänen palkollisensa, enemmän kuin kaikkia maan säätyläisneitejä. Hän on varmaan yrittänyt voittaa tunteensa, kun olet niin paljoa alempana häntä, ja arvatenkin hän huomaa, että hän ei voi. Se kiusaannuttaa hänen ylpeätä sydäntään ja saa hänet päättämään, että sinun on muutettava pois: ja siksi hän puhuttelee sinua äreästi, kun sattumalta näkee sinut."

"No, mutta, rouva Jervis", muistutin minä, "kysynpä teiltä: jos hän voi kumartua minunlaiseni halvan tyttösen puoleen, — kuten on juuri mahdollista, sillä olenhan lukenut melkein yhtä kummallisista tapauksista isoisten miesten ja köyhien neitosten kesken, — niin mihin se voi *tähdätä*? Hän saattaa kenties alentautua ajattelemaan, että minä ehkä kelpaisin hänelle huvinaiseksi; ja maailman ollessa nykyisellään ei semmoinen elämä toimita miehiä häpeään, mutta syöksee naispoloiset perikatoon. Ja jos minä taipuisin moiseen paheellisuuteen, hän siis pitäisi minut kunnes olisin mennyttä ja hänen mielensä muuttuisi — sillä paheellisetkin miehet, olen lukenut, pian kyllästyvät irstaaseen elämään saman henkilön kanssa ja tahtovat vaihtelua. Silloin Pamela-rukka hädettäisiin matkaansa ja häntä osoiteltaisiin hyljittynä pillomuksena; jokainen halveksisi häntä, ja oikeudenmukaisesti, rouva Jervis, sillä se joka ei kykene siveyttämänsä säilyttämään ansaitsee häpeän. Mutta, rouva Jervis", jatkoin, "vakuutanpa teille, että jos olisin varmakin hänen pysyväisestä suosiollisuudestaan ja turvattomuudesta säästymiseltä, minulla toivoakseni toki on voimaa Jumalalta inhotakseni ja vastustaakseni hänen kiusauksiaan, vaikkapa hän ei ainoastaan olisi isäntäni, vaan kuninkaanikin — itse *synnin* kammossa. Tätä ovat rakkaat vanhempani aina opettaneet minulle; ja minä olisin aivan kurja olento, jos rikkauten tai suosion tavoittamiseksi hukkaisin hyvän nimeni, — niin, ja kelvottomampi kuin yksikään muu nuori tyttö, kun kerran saan ihan tyytyväisenä palatuksi köyhyyteeni ja pidän vähäisempänä häpeänä joutua kulkemaan ryysyissä ja elämään ruisleivällä ja vedellä kuten ennenkin, kuin ruveta maailman ylhäisimmänkään miehen ilottelijaksi."

Rouva Jervis kohotti käsiään, ja hänen silmänsä olivat täynnä kyyneliä. "Jumala sinua siunatkoon, kultaseni!" hän sanoi; "sinä olet ihailtava ja viehättävä. — Kuinka voinkaan erota sinusta?"

"No, hyvä rouva Jervis", lausuin minä, "sallikaa minun nyt tehdä teille kysymys. Teillä ja hänellä on ollut jotakin keskinäistä puheltavaa, ja teillä mahdollisesti ei ole lupaa kertoa minulle kaikkea: mutta arveletteko että, jos pyytäisin saada pitää paikkani, hän on pahoillaan käytöksestänsä? — niin, ja *häpeissään* siitä myös, sillä varmastikin hänen pitäisi hävetä, kun ottaa lukuun hänen korkean säätyarvonsa ja minun alhaisen asemani, jossa minulla ei ole mitään muuta turvaa kuin kunniallisuuteni. Uskotteko *omassa* tunnossanne — rukoilen teiltä suoramielistä vastausta — että hän ei enää koskaan yrittäisi minulle mitään ja että minä saisin täyden rauhan?"

"Voi, rakas lapsone", vältteli hän, "älä asettele vastattavakseni tuollaisia suorasukaisia tiedustuksiasi noin viehkeän totisin katsein. Minä tiedän vaan, että hän on pahoillaan esiintymisestään; hän suututteli *ensimmäisestä* kerrasta ja vielä enemmän *toisesta*."

"Niin", virkoin minä, "ja samaten hän kaiketi suututtelee *kolmannesta* ja neljännestäkin kerrasta, kunnes on saattanut neito-paran ihan tarviölle — ja kellä silloin on syytä pahoitteluun?"

"Ei, Pamela", sanoi hän, "älä vain kuvittele, että minä millään muotoa edistäisin osaltani sinun hairahduttamistasi. Voin ainoastaan muistuttaa, että hän ei ole vielä tuottanut sinulle mitään vahinkoa, eikä ole ihme, jos hän rakastaakin sinua, kun olet niin sievä, vaikkakin niin paljoa alempi häntä, mutta uskaltaisin vannaakin, että hän ei enää milloinkaan yritä sinua kohtaan väkivaltaa."

"Te sanotte", huomautin minä, "että hän pahoitteli *ensimmäistä* yritystä kesämajassa. No, kuinka kauvan sitä mielialaa kesti? Vain siihen asti kun hän jälleen tapasi minut yksinäni, ja tällöin hän oli hurjempi kuin ennen ja joutui niin *uudestaan* pahoillensa. Ja jos hän on ajatellut rakastavansa minua

eikä — teidän sanojenne mukaan — voi sille mitään, niin eihän hän uuden tilaisuuden ilmetessä voisi *kolmannellakaan* kerralla pidättyä kiusaamasta minua. Ja minä olen lukenut, että moni mies, joka on hävennyt kehoja hankkeitaan torjutuksi tultuansa, ei olisi lainkaan hävennyt, jos olisi onnistunut yrityksessään. Sitäpaitsi, rouva Jervis, jos hän todellakaan ei aio yrittää mitään *väkivaltaa*, niin mitä se merkitse? Sanoessanne että hän *ei voi* olla pitämättä minusta — sillä *rakkautta* se ei voi olla — eikö sillä tule lausutuksi, että hän toivoo suistavansa minut turmioon omalla *suostumuksellani*? Minä *luulen*", sanoin (ja toivoakseni minulla olisi Jumalan avulla voimaa siten *tekemään*), "että minä en *missään* nimessä myötäisi hänen viekoittelunsa; mutta kovin vaateliasta olisi minun luottaa omaan lujuteeni noin etevälahjaista ja rikasta herrasmiestä vastaan, joka on *isäntäni* ja katsoo olevansa oikeutettu soimaamaan minua julkeaksi ja miksi hyvänsä, vain asettautuessani puolustautumaan, vieläpä käyttäessäni itsevarjelusta ainoastaan siinä, mikä yhtäkaa koskee sieluni ja ruumiini turvaamista sekä velvollisuuttani Jumalaa ja vanhempiani kohtaan. Kuinka siis, rouva Jervis", lopetin, "voisin *pyytää* tai *haluta* pysymistä paikassani?"

"No, no", arveli hän, "koska hän näkyy kovasti tahtovan, että sinä *et* jäisi, niin se toivottavasti johtuu hyvästä vaikuttimesta — pelosta että hän lankeisi häpäisemään itsensä kuten sinutkin".

"Ei, ei, rouva Jervis", väitin minä. "Minäkin olen sitä ajatellut, sillä ilomielin pitäisin häntä arvossa asemani velvollisuuden mukaisesti. Mutta silloin hän olisi heti suostunut minun siirtymiseeni armollisen rouva Daversin luo eikä olisi estellyt edistymistäni; eikä hän olisi sanonut minun joutuvan palaamaan *ahdinkooni* ja *köyhyyteeni*, kun olin hänen äitinsä hyväntahtoisuuden nojalla jo kohoutunut kärsimästä puutetta. Hän aikoi säikäyttää ja *rangaista* minua, kuten luuli, kun en ollut mukautunut hänen paheellisuuteensa; ja tämä osoittaa, mitä minun on odotettava hänen vastaiselta suosiollisuudeltaan, ellen ota ansaitakseni sitä hänen omalla kalliilla hinnallaan."

Taloudenhoitajatar jäi äänettömäksi, ja minä lisäsin:

"No niin, siitä ei ole sen enempää puhumista. Minun on lähdeävä, se on selvää; ainoaksi huolekseni koituu, miten erota *teistä* ja teidän jälkeenne kaikista toisista, sillä koko toveripiirini on ollut minuun kiintynyt — te ja he tulette maksamaan minulle vielä usein huokauksen ja kyyneleenkin." Ja samassa purskahdin itkuun, en voinut sitä auttaa, sillä mieluista on olla maahovissa suuren palveluskunnan parissa ja heidän kaikkien rakastamanansa.

Niin, minun olisikin jo varemmin pitänyt kertoa teille, kuinka ystävällisesti ja kohteliaasti herra Longman, isännöitsijämme, esiintyy; tavattoman huomaavainen hän tosiaan on kaikin ajoin! Hän virkkoi kerran rouva Jervisille toivottelevansa minun tähteni, että hän olisi nuori mies; minusta muka tulisi hänen vaimonsa, ja hän säätäisi minulle naimasopimuksessa kaiken omaisuutensa — ja hänellä arvioidaan olevan paljon varoja, tietäkääs.

En ollenkaan ylpeile tästä, vaan kiitän Jumalaa ja teidän hyvää esimerkkiänne, rakkaat vanhempani, kun olen kyennyt käyttäytymään sikäli, että minulla on jokaisen hyvä sana puolellani — paitsi että keittäjättäreemme, joka on väliin hieman ärtyinen, eräänä päivänä nurisi minulle: "Kas, tämä *meidän* Pamela kulkee hienona kuin vallasnainen. Siinä sen näkee, mitä on saada korukasvot! — mihinkähän se tyttö viimeiseltä päätyykään." Hän oli kuumissaan työstänsä, ja minä menin pois, kun harvoin pistäydynkään alhaalla keittiössä. Kuulin vielä kellarimestarin huomauttavan: "Sinullapa, Jane, ei ole hyvää sanaa kellekään: mitä Pamela on sinulle tehnyt? Ei suinkaan hän ketään loukkaa." — "Ja mitä minä sitte sanoin hänelle, siunailija", kivahti närkäs palvelijatar, "muuta kuin että hän on korea?" Sitte kuulin heidän riitaantuvan ja olin siitä pahoillani, mutta en sen enempää välittänyt asiasta. Antakaa anteeksi tämä tyhmä lörpötykseni, pyytää *kuuliainen tyttärenne*.

Ka, unohdin mainita, että tahtoisin jäädä valmistamaan ne liivit, jos käy turvallisesti päinsä: rouva Jervis vakuuttaa, että minun varmasti sopii viipyä siihen asti. Minulla ei ole milloinkaan ollut sirompaa työtä, ja olen valveilla varhain ja myöhään suoriutuakseni siitä, sillä minä ikävöin teidän luoksenne.

10. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

En saanut toimitetuksi perille viime kirjeitäni niin pian kuin toivoin, syystä että John (epäilleekö herrani vai eikö, en tiedä sanoa) oli lähetetty armollisen rouva Daversin luo Isaacin sijasta, jolla on ollut tapana siellä käydä; ja minä en rohjennut niin vapaasti vaivata Isaacia enkä niin luottaakaan häneen, vaikka

hän kyllä on hyvin kohtelias minulle. Minun oli siten pakko viivytellä kunnes John tuli takaisin.

Kenties en taas kohdakkoin voi laittaa uutta kirjettä matkalle. Tiedän teidän säilyttävän kyhäksiäni ja lukevan niitä uudestaan ja yhä uudestaan — niin John kertoi — puhdehetkinänne: siinä määrin saa sydämellisyytenne teidät rakastamaan kaikkea tytär-raiskaltanne tulevaa. Saattaa myös minulle tuottaa hiukan huvia lukea niitä itse, tultuani luoksenne, johdattaakseni mieleeni mistä olen selviytynyt ja kuinka suuri Jumalan laupeus on ollut minua kohtaan; ja se toivoakseni edelleen vahvistaa minua hyvissä päätöksissäni, jotta en tästäpuoleenkaan toimita huonolla käytöksellä ikäänkuin omia sanojani tuomitsemaan itseäni. Näillä kaikilla perusteilla aion kirjoitella sikäli kuin saan aikaa, ja tilaisuuden mukaan lähetän selostukset teille, kun sattuu asioita; ja jollen joka kerta muodollisesti uudista loppuvakuutustani, niin varmastihan aina uskotte, että se ei tapahdu kuuliaisuuden puutteesta. Jatkan siis jo taas heti siitä, mihin viimeksi jäin — rouva Jervisin kehoittelusta, että pyytäisin saada pitää paikkani.

Taloudenhoitajattaren tietämättä otin käytäntöön erään suunnitelman, joksi voinen sitä sanoa. Ajattelin itsekseni joku päivä takaperin: Tässä minä nyt joudun menemään kotiin köyhän isäni ja äitini luo, eikä minulla ole mitään asemaani soveltuvaa ylleni, sillä miltä näyttäisikään tytär-rukkanne silkisessä yönutussa, silkki-alushameissa, kamritsihilkoissa, hienoissa Hollannin-aivinaisissa liinavaatteissa, päärmekengissä, jotka olivat armollisen rouvan, ja muhkeissa sukissa! Ja vähän ajan kuluttua olisi näiden täytynyt näyttää vanhalta hylkytavaralta, ja minun samaten, esiintyessäni niissä. Ihmiset olisivat sanoneet — sillä köyhä kansa on kateellista yhtä hyvin kuin rikkaatkin: "Katsokaas matami Andrews sin tyttöä passitettuna kotiinsa hienosta paikastaan! Onpas se nyt prameilevinaan! Sopiiko tuommainen asu hänen köyhien vanhempiensa olosuhteisiin!"

Kuinka viheliäisinä nuo hepenet verhoisivatkaan minua, ajattelin, kun kävisivät hiukioimiksi ja menisivät pilalle! Ja miltä näyttäisin siinäkin tapauksessa, että voisin sitten ostaa kotikutoisia vaatteita, kutistuakseni niihin yksitellen sikäli kuin saisin hankituksi? Vanhan silkkihameen alta vilahtelisi esimerkiksi puolivillainen alushame, ja niin edelleen. Katsoinpa siis paremmaksi laittautua uuden asemani mukaiseen asuun. Ja vaikka tämä vaatekerta saattaa näyttää kovin vaivaiselta siihen verraten, mitä olen viime aikoina tottunut panemaan ylleni, niin se kuitenkin kelpaa minulle teidän luonanne hyväksi juhla- ja pyhäpuvuksi ja on sellainen, että voin toivoa kykeneväni edelleenkin pysyttelemään sen tasalla, jos utteruudellani on siunausta. Kenenkään tietämättä, kuten sanoin, ostin sentähden lampuotit Nicholin vaimolta ja tyttäriltä hyvää tummanruskeata kangasta, heidän omaa kutomaansa, sen verran että siitä riitti minulle puvuksi ja kahdeksi alushameeksi; ja somistelua ja rintamuksen sain sievästä kuviollisesta sitsikaistaleesta, joka oli varastossani.

Minulla oli myös varsin hyvä läpineulottu kamlottitakki, joka mielestäni kelpasi edelleenkin, ja ostin kahdet flaneliliivit, jotka kylläkään eivät ole yhtä hyvät kuin joutsenennahkaiseni ja hienot aivinaiseni, mutta lämpimänä ne minut pitävät, jos joku naapuri ottaa minut auttamaan lypsissä, kuten joskus ennen. Sillä minä olen päättänyt tehdä kaikille teidän hyville naapureillenne mitä palveluksia suinkin voin, ja toivoakseni saavutan teidän läheisyydessänne yhtä paljon ystävällisyyttä kuin täällä on osakseni tullut.

Myöskin hommasin itselleni skotlantilaista palttinaa ja kenenkään näkemättä valmistin siitä aamu- ja iltapuhteina kaksi paitaa. Jäipä siitä vielä kahteen pariin teillekin, rakas isä ja äiti. Kotiin tultuani ompelen ne teille ja toivon teidän ne kelpoittavan.

Sitten ostin kulkukauppiaalta kaksi sievää korville ulottuvaa hilkkaa, pienen olkihatun, parin kudottuja sitsipäärmeisiä käsineitä ja kaksi paria valkoisilla suikkeleilla koristettuja sinisiä piukkalankaisia villasukkia, jotka tosiaan tekevät hyvin siron vaikutuksen, sekä kaksi kyynärää mustaa nauhaa paidanhihoihin ja kaularusukkeeksi. Saatua ne kaikki kotiin menin kahden päivän mittaan niitä joka toinen tunti katselemaan: minulla, nähkääs, vaikka nukun rouva Jervisin kanssa, on oma vaatekammioni, jonne kellään ei ole asiata. Sanonette, etten ole ollut huono taloudenpitäjä, kun olen säästänyt niinkin paljon rahoja kokoon; mutta hyvä herttainen emäntäni aina antoi minulle jotakin.

Minulla oli mielestäni sitä suurempi syy näin menetellä, kun minut oltiin eroittamassa paikastani muka puutteellisen velvollisuudentunnon takia ja koska isäntäni odotti lahjoistaan muuta tunnustusta kuin aioin hänelle myöntää, ja minusta siis oli vain oikeudenmukaista lähtiessäni jättää hänen lahjansa jälkeeni; sillä mitenköpä olisin voinut niitä pitää, ellen tahtonut ansaita hänen palkkaansa?

Älkää olko huolissanne niistä neljästä guineasta tai lainatko niiden suorittamiseen takaisin, sillä ne annettiin minulle muutamien hopearahojen kanssa satunnaistulona, ne kun olivat hänen armonsäntänsä taskussa hänen kuollessaan. Ja kun en odota mitään palkkaa, rohkenen ajatella ansainneeni nuo rahat armollisen rouvan kuolemasta kuluneina neljänätoista kuukautena: hänen armonsahan — kunnan sielu — ennen maksoi minulle liiaksikin ystävällisyydellään ja toimittamalla minulle oppia. Jos *hän* olisi elänyt, ei mitään tällaista olisi kaikeksi tapahtunut! Mutta minun tulisi olla kiitollinen, ettei ole käynyt pahemmin. Kaikki kääntyy vielä parhain päin; se on luottamuksenani.

Kuten sanottu, olen siis hankkinut uuden ja sopivamman puvun ja kaipaen esiintyä siinä halukkaammin kuin ikinä olen uuteen vaatteukseen laittautunut; sillä silloinhan jo pian pääsen teidän luoksenne ja rauhalliselle mielelle — mutta, hst! Nyt hän taitaa tulla... *Teidän j.n.e.*

21. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Minun täytyi keskeyttää, koska pelkäsin isäntäni tulevan; mutta se olikin vain rouva Jervis.

Hän sanoi: "En voi sallia, että sinun on oltava niin paljon yksinäsi, Pamela."

"Mitään en pelkää pahemmin kuin seuraa", vastasin minä, "sillä juuri nytkin säikähdyin niin että sydämeni melkein lakkasi sykkimästä, kun luulin herran tulevan. Mutta teidän näkemisenne, rakas rouva Jervis, minua aina ilahduttaa."

"Olen kovin paljon saanut puhua sinusta isäntäni kanssa", huomautti hän.

"Minua surettaa", virkoin, "kuulla itseäni pidettävän kyllin tärkeänä hänen minusta haastaakseen".

"Oh", sanoi hän, "minä en saa kertoa sinulle kaikkea. Sinä olet hänelle tärkeämpi kuin luuletkaan."

"Tai *toivonkaan*", lisäsin minä, "sillä seuraukset siitä, että hänelle jotakin merkitsen, tekisivät minut arvottomaksi itselleni — ja kaikille muillekin".

"Oletpa älykäs kuin konsaan joku säätyläisneiti", sanoi rouva Jervis siihen; "mistä lienetkin sen oppinut". Mutta kehoja vallasnaisia niiden täytyy olla, täytyy tosiaan, jotka suurine mahdollisuuksineen eivät muka ole minua älykkäämpiä. Jääköön tämä kuitenkin sikseen!

"Luulen", lausuin minä, "että olen toki kyllin tärkeä kiusatakseni häntä, vaikka vain saattamalla hänet ajattelemaan, ettei hän voi pitää pilkkanaan minunlaistani tyttöstä. Ja se ei muuta ole kuin soimaus hänen korkeasta asemastaan johtuvalle ylpeydelle, jollaista nuhdetta hän ei odottanut ja johon hänen on vaikea alistua."

"Siinäkin saattaa olla perää", myönsi taloudenhoitajatar, "mutta hän on sinulle kovin *vihainenkin*, Pamela; herjaa sinua kymmenillä nimityksillä ja ihmettelee omaa hupsuuttansa, kun muka osoitti sinulle niin suurta suosiota, johon sanoi ensin olleensa taipuvainen äitinsä vuoksi, ja olisi tästedes osoittanut sitä sinun itsesi tähden, ellet olisi oma vihollisesi".

"Nyt olette minusta häijy, rouva Jervis", sanoin minä; "tahdotte kehoittaa minua pyytämään, että saisin jäädä tänne, vaikka tiedätte, mihin vaaroihin siinä antautuisin".

"Ei", muistutti hän, "armollinen herra sanoo, että sinun on lähdeittävä: hän näet ei luule maineellensa edulliseksi, että pitää sinua kartanossaan. Mutta hän toivotteli (älä kerro sitä maailmalle, Pamela), että tuntisi jonkun jalosukuisen neidin, aivan sinun kaltaisesi ulkonäöltään ja mielenlaadultaan; ja hän nautti hänet huomispäivänä."

Punehduin korviani myöten tämän kuullessani, mutta vastasin: "Jos olisin tuo jalosukuinen nainen ja hän tekisi ensin törkeitä ehdotuksia, kuten on kahdesti esittänyt minulle raukalle, en tiedäkään, huolisinko hänestä; sillä sitä naista, joka sietäisi senlaatuista loukkauksen, en pitäisi *arvokkaana* todellisen herrasmiehen puolisoiksi, enempää kuin syyllinen itse olisi mielestäni herrasmies."

"No, no, Pamela", sanoi taloudenhoitajatar, "kyllä sinä menet sentään liian pitkälle mielipiteissäsi". "Nähkääs, paras rouva Jervis", puhuin minä perin vakavasti, sillä muuta en voinut, "minä pelkään nyt enemmän kuin koskaan ennen. Minä tahdon vain anoa teiltä, joka olette parhaimpia ystäviäni maailmassa, ettette sanallakaan kehoita minua jäämään. Puhua isäntäni mieltymyksestä minuun, kun tiedän mihin hän pyrkii, on kauhistus korvilleni; enkä minä katso olevani turvassa ennen kuin olen päässyt äiti-rukkani ja isä-parkani luo."

Hän oli minulle hiukan vihoissaan, kunnes vakuutin hänelle, etten vähääkään ollut levoton hänestä, vaan uskoin olevani turvassa hänen suojeluksessaan ja ystävydessään. Ja niin lopetimme keskustelumme siksi kertaa.

Toivon saavani ne kurjat liivit valmiiksi kahdessa päivässä, jonka jälkeen minun on vain järjestettävä joitakin liinavaatteita. Sitten ilmoitan teille, millä keinoin saavun kotiin. Sillä rankkasateet tekevät jalkapatikassa kulkemisen tukalaksi. Mutta ehkä saan tilaa lampuoti Nicholin katetuissa kärryissä ja pääsen siten kymmenen penikulman päähän matkan varrella. Minä näettekös en osaa ollenkaan hyvin ratsastaa, ja kenties ei kenenkään suotaisi näkevän minua julkisella valtatiellä. Mutta toivoakseni saatte pian kuulla enemmän *kuuliaiselta tyttäreltänne*.

22. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Kaikilla palvelustovereillani on nyt vihiä lähdestäni, mutta he eivät osaa arvata syytä. Rouva Jervis kertoo heille, että isä ja äiti vanhentuessaan eivät tule toimeen ilman minua, jonkavuoksi palaan kotiin viihdyttelemään heitä iällisyydessään; mutta sitä eivät näy uskovan.

He saivat sen tietää kellarimestarilta, joka kuuli isäntäni kysäisevän minulta eteissuojamaan vievässä käytävässä: "Kuka siellä?" — "Pamela, teidän arvoisuutenne", vastasin minä. — "Pamela!" sanoi hän, "kuinka kauvan *sinä* täällä viivyt?" — "Vain siksi kun olen kukittanut liivit, jos armollinen herra suvaitsee", selitin minä, "ja ne ovatkin melkein valmiit". — "Olisit voinut valmistaa ne jo aikoja sitten", tiuskaisi hän. — "Olen tosiaan, sen vakuutan teidän arvoisuudellenne, ahkeroinut varhain ja myöhään: niissä on melkoisesti työtä." — "*Nüssäkö työtä!*" huudahti hän. "Sinä käytät uutterammin kynääsi kuin neulaasi; en huoli mokomista laiskoista letukoista talossani."

Hän tuntui säpsähtävän nähdessään kellarimestarin, astuessansa eteissuojamaan, missä herra Jonathan seisoi. "Mitä *te* täällä teette?" sanoi hän. Kellarimestari joutui yhtä hämilleen kuin minäkin; sillä kun ei minua koskaan ennen ollut noin työkeästi ja syyttävästi puhuteltu, puhkesin haikeaan itkuun ja riensin pois heidän kummankin tieltänsä rouva Jervisin luo suruani valittelemaan.

"Se rakkaus", virkkoi hän, "on sitä riivattua! Kuinka monenlaisissa muodoissa se ihmisissä esiintyykään! Ja jotkut se saa esiintymään aivan päinvastaisesti omalle sisimmälle luonteellensa."

Yksi ja toinen on senjälkeen kuiskaillut: "Ka, rouva Jervis, menetämmekö me Pamela-rouvan?" kuten he minua nimittävät. "Mitä hän on tehnyt?" Ja sitten hän kertoo heille kotiinlähdestäni yllämainittuun tapaan.

Hän sanoi jälkeenpäin minulle: "No, Pamela, sinä olet tehnyt isännästämmä, joka ennen oli maailman säysein herrasmies, mitä närkkäimmän kiukuttelijan. Mutta sinun vallassasi on lauhduttaa hänet entiselleen, vaikka toivon ettet koskaan tee sitä hänen ehdoillaan." Tämä rouva Jervisin puhe oli hyvin ystävällistä, mutta se vihjaisi minulle, että hän ajatteli yhtä pahaa herrani aikeista kuin minäkin; ja koska hän tunsu hänen aivoituksensa paremmin kuin minä, saivat nuo sanat minut vakuutetuksi, että minun oli lähdeävä pois niin pian kuin suinkin.

Isäntäni tuli juuri silloin sisälle juttelemaan rouva Jervisin kanssa talousasioista, koska hän oli kutsunut vieraita päivälliselle huomiseksi. Minä nousin ylös, ja kun olin itkenyt hänen tylyytensä vuoksi käytävässä, käänsin kasvoni pois päin. "Voit hyvinkin", sanoi hän, "kääntää kirotut kasvosi pois; jospa en olisi niitä koskaan nähnyt! — Rouva Jervis, kauvanko häneltä menee niiden liivien kukittamiseen?"

"Teidän arvoisuutenne", virkahdin minä, "jos olisitte suvainnut, olisin ottanut työn mukaani; ja vaikka saisinkin sen valmiiksi jo muutamassa tunnissa, tahdon vieläkin menetellä niin ja poistaa tämän vihatun Pamela-rukan talostanne ja silmistänne ainiaaksi".

"Rouva Jervis", sanoi hän, vastaamatta minulle, "luulen että tuo pieni huippuna osaa noitua, mikäli noitia koskaan on ollut; sillä hän lumoo kaikki, jotka tulevat hänen lähelleen. Hän saa *teidätkin*, jonka pitäisi paremmin tuntea maailmaa, luulemaan häntä enkeliksi."

Aioin lähteä pois; sillä luullakseni hän tahtoi pyytää minua pysymään paikoillani suuresta suuttumuksestaan huolimatta; ja hän sanoi: "Jää tänne, jää tänne, kun minä käsken!" ja tarttui käteeni. Minä vapisin ja myöntelin: "kyllä, kyllä!" — sillä hänen ankara puristuksensa kivisti sormiani.

Hänellä näkyi olevan mielessä sanoa minulle jotakin; mutta hän pidättäysi äkkiä ja kivahti: "Mene tiehesi!" Ja tieheni minä tipsutin niin nopeasti kuin pääsin. Ja hän jutteli paljon rouva Jervisin kanssa, kuten tämä minulle kertoi, ja oli muun muassa maininnut pahoittelevansa, että oli puhunut herra

Jonathanin kuullen.

Teidän on tiedettävä, että herra Jonathan, kellarimestarimme, on hyvin vakava, hyvänlaatuinen vanha mies, hapsset hopeanvalkoiset; ja rehellinen, kunnan mies hän on. Riensin pois kirppu korvassani, kuten sanotaan, ja mennessäni portaita alas vierashuoneeseen minä tapasin hänet. Hän tarttui käteeni (kuitenkin lempeämmin kuin isäntäni) molemmin käsin ja sanoi: "Ah, herttainen, herttainen rouva Pamela! Mitä minä vastikään kuulin? Olen sydämestäni pahoillani; mutta kyllä minä uskon, että syy pikemmin on *kenessä muussa* tahansa kuin *sinussa*."

"Kiitos, herra Jonathan", sanoin minä, "mutta jos pidätte paikkaanne arvossa, älkää näyttäytykö puhuttelemassa sellaista kuin minä". Minä itkin myös ja livahdin pois hänen lähetyviltään niin sukkelasti kuin voin, hänen itsensä tähden, jotta hänen ei nähtäisi minua säälivän.

Ja nyt kerron teille esimerkin näyttääkseni kuinka suuressa arvossa myöskin herra Longman minua pitää.

Olin jollakin tavoin hukannut kynäni, ja kun olin kirjoittanut paperinikin loppuun, pistäysin herra Longmanin, isännöitsijämme, toimistoon, pyytämään häneltä muutaman kynän ja pari arkkia paperia. Hän sanoi: "Kah, kyllä saat, suloinen tyttöseeni!" ja antoi minulle kolme kynää, muutamia suulakkoja, lakkapuikon ja kaksitoista arkkia paperia; sitten hän astahtaen esille pöytänsä takaa, missä kirjoitti, lisäsi: "Annahan minun haastaa jokunen sana kanssasi, suloinen pikku emäntäni" (täten nuo kaksi vanhaa herraa minua usein nimittävät, sillä luullakseni he pitävät minusta oikein paljon); "olen kuullut pahoja uutisia: sanotaan, että menetämme sinut. Toivoakseni se ei ole totta?"

"Kyllä se totta on, herra Longman", myönsin minä, "mutta olin toivonut, ettei asia tulisi tiedoksi ennen lähtöäni".

"Mikä h—tto", huudahti hän, "on isäntäämme viimeiseltä mennyt! En ole eläissäni nähnyt sellaista muutosta kenessäkään miehessä! Hän ei tunnu olevan tyytyväinen kehenkään; ja kuten herra Jonathan minulle juurikaan kertoi, hän on aivan mahdoton sinua kohtaan. Mitäpä *sinä* olisit saattanut hänelle tehdä? Ellei rouva Jarvis olisi perin kunnollinen nainen, niin pelkäisin, että *hän* on ollut vihollisesi."

"Ei", vakuutin minä, "ei mitään sellaista. Rouva Jarvis on rehellinen, hyvä ihminen ja lähinnä isääni ja äitiäni paras ystävä, mitä minulla maailmassa on."

"No, sitten", arveli hän, "se on jotakin pahempaa. Arvaisinko! Sinä olet liian *kaunis*, suloinen emäntäni, ja kenties liian hyveellinen. Ah, enkö osannut oikeaan?"

"Ei, hyvä herra Longman", vastasin minä, "älkää ajatelko, että isännässäni on mitään vikaa. Hän on kyllä äreä ja vihainen minulle, se on totta; mutta olen saattanut antaa hänelle siihen aihetta, mahdollisesti. Ja koska minä haluan mennä isän ja äidin luo mieluummin kuin jäädä tänne, hän kenties pitää minua kiittämättömänä. Mutta tiedättehän", jatkoin, "että isän ja äidin lohduttaminen on hyvälle lapselle rakkain velvollisuus, mitä ajatella saattaa".

"Suloinen neitoseni!" sanoi hän: "tuo on *sinussa* kaunis piirre, mutta minä tunnen maailman ja ihmiset liian hyvin, vaikka minun täytyy olla kuulemistani ja näkemistäni mitään hiiskumatta! Ja seuratkoon siunaus pientä sulotartani, mihin tahansa menetkin!" Minä lähdin huoneesta niiaten ja kiitellen.

Niin, minulle on mieluista, armas isä ja äiti, että minua rakastetaan. Kuinka paljoa parempi onkaan puhtaalla maineella ja vilpittömyydellä ansaita hyvä sana jokaiselta, paitsi *yhdeltä*, kuin *tuota yhtä miellyttämällä* tehdä *jokainen muu* viholliseksi ja joutua sitäpaitsi inhotuksi hylkiöksi! *Teidän j.n.e.*

23. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Meillä oli suuri joukko naapuriston herrasmiehiä ja heidän rouvasväkeänsä tänään päivällisillä. Isäntäni toimitti heille muhkeat pidot: Isaac, herra Jonathan ja Benjamin palvelivat pöydässä; ja Isaac on kertonut rouva Jarvisille, että naiset aikovat piakkoin käydä taloa katselemassa, uteliaina tarkatakseen minua, sillä he kuuluvat sanoneen isännälleni, kun ilo oli ylinnä: "Kuulkaahan, herra B..., teillähän on palvelustyttö, joka on maan kuulu kauneudesta; ja me tahdomme kaikin mokomin nähdä hänet ennenkuin täältä lähdemme."

"Tyttonen on varsin mukiin menevä", vastasi hän, "joskaan ei sellainen kaunotar kuin te sanotte. Hän oli kamarineitona äidilläni, joka kuolinvuoteellaan kehoitti minua kohtelemaan häntä hyvin. Hän on nuori, ja kaikki, mikä on *nuorta*, on *kaunista*."

"Niin, niin", virkkoi eräs naisista, "se on totta; mutta vaikkei äitinne olisikaan häntä siten suositellut, kauneudella on sellainen teho, että teidänlaisenne komea herrasmies epäilemättäkään ei olisi tarvinnut mitään kehoitusta ollakseen hänelle ystävällinen".

He nauroivat kaikin isännälleni ja hän kuuluu nauraneen seuran vuoksi, mutta sanoneen: "En tiedä, mistä johtuu, että katselen toisenlaisilla silmillä kuin muut. Olen näetten kuullut hänen kauneuttansa kehuttavan enemmän kuin se mielestäni ansaitsee: hän on varsin sievä, kuten sanoin; mutta hänen suurin etunsa on siinä, että hän on nöyrä, kohtelias ja uskollinen ja saa kaikki palvelustoverit häntä rakastamaan. Varsinkin taloudenhoitajattareni on häneen hullaantunut, ja tiedättehän, hyvät naiset, että hän on perin tarkkasilmäinen. Mitä taasen meidän Longmaniin ja Jonathaniin tulee, olen kuullut, että jos he olisivat kyllin nuoria, he taistelisivat tytöstä. Eikö totta, herra Jonathan?"

"Tosiaankin, teidän arvoisuutenne", vastasi tämä, "suvainnette minun vakuuttaa, etten koskaan ole tuntenut hänen vertaistaan; ja armollisen herran koko huonekunta on samaa mieltä".

"Nyt sen kuulitte!" virkkoi isäntäni.

"Kah", huudahtivat naiset, "lähdemmekin tästä rouva Jervisiä tervehtimään ja toivomme näkevämmme tuon helmen".

Luulen että he ovat tulossa. Kerron teille lopun myöhemmin. Jospa he jo olisivat käyneet ja menneet tiehensä! Eivätkö he voi leikitellä ilman minua?

* * * * *

Niin, ne hienot naiset kävivät täällä ja ovat jälleen menneet. Olisin tahtonut olla poissa, jos olisin voinut, ja pujahdinkin pukuhuoneeseen; mutta he näkivät minut sisälle tullessaan. Niitä oli neljä: lady Arthur, joka asuu suuressa valkoisessa talossa mäellä, lady Brooks, lady Towers ja neljäntenä kuulemma joku kreivitär, jonka vaikeasti lausuttavan nimen olen unohtanut.

"Kah, rouva Jervis", sanoi eräs naisista, "hyvää päivää! Olemme tulleet tiedustamaan vointianne." — "Olen hyvin kiitollinen armollisille naisille", vastasi rouva Jervis; "suvaitsetteko istahtaa?"

"Mutta", virkkoi kreivitär, "emme ole tulleet *ainoastaan* tiedustellaksemme rouva Jervisin vointia, vaan samalla katsomaan harvinaisuutta". — "Ah", säesti lady Arthur, "en ole nähnyt Pamelaanne kahteen vuoteen, ja sanotaan hänen sillävälän varttuneen ihmeellisen sieväksi".

Silloin toivoin, etten olisi ollut pukusuojassa, sillä tullessani ulos heidän täytyi ehdottomasti tietää, että olin kuullut heidän puheensa: mutta olen usein huomannut, että ujut ihmiset tuottavat itselleen kiusaa ja häkeltyvät sitä enemmän, kun koettavat sellaista välttää.

"Niin, niin", myönsi rouva Jervis, "Pamela on tosiaan hyvin sievä; hän onkin tuolla pukuhuoneessa. — Pamela, tulehan tänne!" Minä tulin ulos aivan punehtuneena, ja he hymyilivät toisilleen.

Kreivitär tarttui minua kädestä. "Kas, todellakin", suvaitsi hän sanoa, "huhu ei ole liioitellut, vakuutan teille! — Älä ujostele, lapsi", — ja hän tuijotti minua suoraan kasvoihin; "soisin, että minäkin voisoin tuollaisista kasvoista kainostella". Oi, kuinka hupsulta minä näytinkään!

Lady Arthur virkkoi: "Niin, hyvä Pamelani" (kertaan hänen armonsa lauseen sanasta sanaan), "älä noin hämmästy, vaikka sekin sinua pukee. Minusta kunnon emäntä-vainajasi valitsi viisaasti ottaessaan itselleen sellaisen suloisen ja sievän seuralaisen. Jos hän vielä eläisi, niin hän olisi sinusta aika ylpeä, koska hän sinua aina ylisteli."

"Ah, madam!" puuttui puheeseen lady Brooks, "ettekö luule, että niin *kuuliainen* poika kuin naapurimme, joka aina *ihaili* mitä hänen äitinsä *rakasti*, ylpeilee tällaisesta sievästä neitosesta, puhuiipa hän pöydässä mitä tahansa?" Hän katseli niin ilkkuvasti ja virnistellen, — en voi häntä sietää.

Lady Towers sanoi vapaapuheisemmin (häntähän kuulutaan pidettävänkin nokkelana): "No, rouva Pamela, en voi sanoa pitäväni sinusta niin paljoa kuin nämä arvoisat naiset; sillä jos olisit *minun* palvelijattareni, en suinkaan huolisi jättää sinua *herras*i kanssa kahdenkesken samaan huoneeseen." Sitten he kaikki purskahtivat isoon nauruun. Minä tiedän mitä olisin sanonut, jos olisin uskaltanut. Mutta he ovat ylhäisiä naisia — ja sellaiset saavat haastaa mitä tahansa.

Lady Towers virkkoi: "Osaako tuo ihana kuva puhua, rouva Jervis? Puhuvat silmät sillä ainakin on! Voi sinua pikku veitikkaa", lisäsi hän ja taputti minua poskelle, "sinä olet syntynyt syöksemään muita

turmioon tai itse siihen joutumaan!"

"Jumala varjelkoon *kummastakin*, teidän armonne", sanoin minä. "Pyydän saada poistua; sillä halpuuteni tunto tekee minut sopimattomaksi näin ylhäisten ihmisten seuraan."

Sitte lähdin pois parhaimman taitoni mukaan niaten, ja lady Towers huomautti mennessäni: "Näpeästi sanottu, totisesti!" Ja lady Brooks sanoi: "Katsokaa tuota vartaloa! En ole eläissäni nähnyt moisia kasvoja enkä moista vartaloa; ihan varmaan hän on parempaa sukua kuin olette minulle kertoneet!"

Ja niin he jatkoivat vielä puolisen tuntia minun ylistelemistäni, kuten minulle on mainittu; ja iloinen olin päästessäni heidän sanojensa kuuluvilta!

Mutta he näkyvät alas mentyään kertoneen isännälleni *sellaista* ja puhuneen niin paljon *minusta*, että hänen oli vaikea sitä kestää; mutta koska se ei juuri ollut edullista maineelleni, en tietenkään voinut siitä ylpeillä; ja pelkäsin ettei siitä minulle mitään hyvää koituisi. Tämä on uusi syy, miksi toivon pois tästä talosta.

Nyt on torstai-aamu, ja ensi torstaina toivon pääseväni lähtemään; sillä minä olen nyt lopettanut työni, ja hänen arvoisuutensa on hirveän äreä! Minua suututtaa, että hänen äkäisyydestänsä niin paljon piittaen. Jos hän joskus onkin tuntenut minua kohtaan ystävällisyyttä, uskon että hän nyt minua sydämestään vihaa.

Eikö ole omituista, että rakkaus niin paljon lähentelee vihaa? Mutta tämä häijy rakkaus ei suinkaan olekaan todellisen hyveellisen rakkauden kaltaista: sellaisen *rakkauden* täytyy olla yhtä kaukana *vihasta* kuin valo on pimeydestä. Ja kuinka paljon tämä viha olisikaan karttunut sitte kun hänen ilkeä tahtonsa olisi tullut tyydytetyksi, jos hän olisi löytänyt viheliäisen rikostoverin!

Niin, pienestä esimerkistä voimme käsittää paljon. Ellei *viattomuudella* voi saavuttaa tavallista kohteliaisuutta, mitä *syyllisyys* voikaan toivoa, sitte kun uutuuden viehätys on haihtunut ja mieli kaipaa vaihtelua? Luemmehan pyhässä raamatussa, kuinka jumalaton Amnon saatettuaan Tamar-paran tarviiolle vihasi häntä enemmän kuin milloinkaan oli häntä rakastanut ja tahtoi häätää hänet talostaan.

Kuinka onnellinen olen, vaikka minut hädetäänkin, kun minulla on suloisena seuralaisena viattomuuteni! Pysyköön se aina kumppaninani! Ja kun en ylimielisesti luota omiin voimiini ja tahdon välttää kiusaajaa, toivon Jumalan armollansa minua auttavan.

Suokaa anteeksi, että kirjeessäni toistan osan jokahetkistä rukoustani. Lähinnä Jumalan hyvyttä olen kaikesta kiitollisuudenvelassa teidän hurskaudellenne ja opettavaiselle esimerkillenne, rakkaat *köyhät* vanhempani! Lausun tuon sanan ilolla, sillä teidän *köyhyytenne* on minun *ylpeyteni*, kuten teidän vilpittömyytenne on oleva esikuvanani.

Heti kun olen syönyt päivällistä, puen ylleni uudet vaatteeni. Minä ikävöin niiden käyttämistä. Tiedän, että tuotan rouva Jarvisille yllätyksen, sillä hän saa nähdä minut vasta kun olen täysissä tamineissa. John on palannut, ja pian lähetän teille kirjoittelujani. Olen kuullut hänen lähtevän varahin aamulla, ja siksi lopetan tähän, vakuuttaen olevani *teidän mitä kuuliaisin tyttärenne*.

Älkää hukatko aikaanne tulemalla minua vastaan, kun hetki on niin epä tietoinen. On kovaa, ellen saa kyytiä teidän luoksenne. Mutta ehkei isäntäni kiellä Johnia lähtemästä minua tuomaan. Luullakseni voin varsin hyvin ratsastaa hänen takanaan, sillä hän on perin huoleellinen ja rehellinen. Te tunnette Johnin yhtä hyvin kuin minäkin; hän rakastaa teitä molempia. Sitäpaitsi voinee rouva Jarvis minua jollakin tavoin auttaa matkalle.

24. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Kirjoittelen niin kauvan kuin viivyn, vaikkakin pelkkiä typeryyksiä. Sillä minä tiedän teidän iltaisin lueskelevan kirjeitäni, senvuoksi että ne tulevat minulta. John on kertonut, kuinka suuresti te ikävöitsette kotiintuloani; mutta hän mainitsi sanoneensa teille, että hän toivoi tapahtuvan jotakin, mikä sen estäisi.

Olen mielissäni, ettette ilmoittanut hänelle poismuuttoni syytä; sillä *jos* palvelustoverini sen

arvannevatkin, on parempi niin, kuin että kuulisivat sen teiltä tai minulta. Sitäpaitsi todellakin soisin, että isäntäni lakkaisi minunlaistani tyttö-poloista ajattelemasta. Paitsi häneltä osakseni tullutta epäsuosiota on hänen luonteensa muutenkin aivan muuttunut, ja minä alan uskoa rouva Jervisin sanoja, että hän pitää minusta eikä voi sille mitään. Ja kuitenkin hän koettaa ne tunteensa voittaa eikä keksi siihen muuta keinoa kuin olla minua kohtaan tyly.

Älkää pitäkö minua havittelevana ja itseluloisena. Sillä minua pikemmin surettaa kuin ylpeilyttä nähdessäni sellaisen herrasmiehen alentavan itsensä ja minun takiani vähentävän kunnioitusta, jota kaikki hänen palkollisensa häntä kohtaan ennen tunsivat. — Mutta tänään minun on kerrottava teille uudesta puvustani.

Päivällisen syötyäni menin siis ylikertaan ja sulkeuduin pieneen kammiooni. Siellä laittausin uuteen asuuni ja panin tavallisen pyöreän hilkan päähäni, mutta vihreällä solmukkeella somistettuna. Pukeuduin kotikutoiseen viittaani ja hameeseen, ja sileihin nahkakenkiin, jotka kuitenkin olivat valmistetut niin sanotusta Espanjan sahviaanista. Vedin jalkaani vaatimattomat sukat — nimittäin vaatimattomat niiden rinnalla, jollaisia viimeiseltä olen käyttänyt, vaikka mielestäni nämä oivallisesta langasta kudotut kelpaavat varsin hyvin jokapäiväisiksi; sidoin kaulaani musliinisen poimukauluksen ja mustan silkkihuivin armollisen rouvan minulle antaman ranskalaisen röyhelön asemesta, ja irroitin korvarenkaat korvistani. Kun olin täysissä pukimissa, otin kahdella sinisellä rihmalla kiinnitettävän olkihatun käteeni ja vilkaisin kuvastimeen niin ylpeänä kuin konsaan. Sanoakseni totuuden en ole ikänä esiintynyt mielestäni niin hausassa asussa.

Kovin suloiselta tuntuu astua alas vaatimattomaan olotilaan kevein mielin, viattomana ja kohtaloonsa tyytyväisenä! Mitään sen vertaista ei olekaan! Näen selvästi, ettei nöyrää sydäntä voi kohdata mikään varsin kamala pettymys, kääntyköön onnen ratas minnepäin tahansa.

Menin siis alikertaan etsimään rouva Jervisiä, nähdäkseni mitä hän asustani piti. Portaissa tapasin sisäkökämme, Rachelin; hän niiasi minulle syvään eikä näkynyt minua tuntevan. Minä hymyilin ja astuin taloudenhoitajattaren tupaan, missä kunnan rouva Jervis istui työnsä ääressä ompelemassa naisenpaitaa; ja voitteko sitä uskoa? Hänkään ei aluksi tuntenut minua, vaan nousi, sieppasi silmälasit nenältänsä ja virkkoi: "Etsittekö todellakin *minua*?"

En voinut olla nauramatta ja sanoin: "Hei, hei, rouva Jervis! mitä, ettekö minua tunne?" — Hän seiso aivan kummastuneena ja tarkkasi minua kiireestä kantapäähän. "Kah, sinä ihan hämmästyttät minut!" hän sanoi. "Mitä, Pamelako noin muuttuneena! Kuinka se on tapahtunut?"

Isäntäni sattui astumaan sisälle, ja kun seisoin selin häneen, luuli hän minua rouva Jervisin kanssa juttelevaksi vieraaksi ja poistui jälleen, kuulematta taloudenhoitajattaren kysymystä, oliko hänen arvoisuudellaan mitään määräyksiä annettavana. Rouva Jervis käänteli minua puolelle ja toiselle, ja minä näytin hänelle kaikki pukineeni alushametta myöten, jolloin hän kävi istumaan lausuen: "Kah, olen ihan ihmeissäni! Minun täytyy istua. Mitä tuo kaikki tarkoittaa?"

Kerroin hänelle, että kun minulla ei ollut uuteen asemaani sopivia vaatteita isän kotiin palatessani, oli parempi, että varasin niitä jo täällä, koska lähtöni oli lähellä, jotta palvelustoverini näkisivät minun osaavan sovittautua niihin olosuhteisiin, joihin nyt jälleen jouduin.

"Oh", sanoi hän, "en ole sinunlaistasi ennen nähnyt. Mutta tämä surullinen lähtövalmistus (sillä nyt näen sinun olevan aivan tosissasi) vaikuttaa minuun niin masentavasti, etten tiedä kuinka kestäen. Oi, rakas Pamelani, kuinka voin sinusta erota?"

Isäntäni soitti takasalista, joten minä poistuin ja rouva Jervis riensi häntä palvelemaan. Hän sanoi tälle: "Olin tulossa sisälle ilmoittaakseni teille, että matkustan Lincolnshireen ja mahdollisesti sisareni luo Daversille, viiptyen poissa jonkun viikon. Mutta sanokaahan, kuka sievä neitonen teidän luonanne oli?"

Rouva Jervis sanoo hymyilleensä ja kysyneensä, eikö hänen arvoisuutensa tiennyt, kuka se oli. "En", vastasi hän; "en ole häntä koskaan ennen nähnyt. Lampuoti Nicholilla ja lampuoti Bradyllä ei kummallakaan ole sellaista siistiä, keimeätä tytärtä, ei suinkaan? Vaikken nähnyt hänen kasvojansakaan", lisäsi hän. "Ellei teidän arvoisuutenne pahastu", virkkoi rouva, "tuon hänet nähtäväksenne; sillä minun mielestäni hän vie voiton Pamelastamme".

Tästä en ollut hänelle kiitollinen, kuten hänelle jälkeinpäin sanoinkin (sillä se tuotti minulle paljon kiusaannusta ja ikävyyksiäkin, saatte kuulla).

"Ei voi olla mahdollista", suvaisi armollinen herra lausua, "mutta jos saatte keksityksi jonkun verukkeen, niin antakaa hänen tulla sisälle".

Sitten rouva Jervis tuli minun luokseni ja sanoi, että minun oli lähdeävä hänen kanssaan isännän

puheille. "Mutta", hän lisäsi, "anna hänen kaikella muotoa itse ottaa selko siitä, kuka olet, sillä hän ei tunne sinua". — "Hyi, rouva Jervis", pahoittelin, "kuinka saatoitte minulle sellaista tehdä? Sitäpaitsi se näyttää liian vapaalta sekä minun että hänen esiintymiseksi." — "Sanon sinulle", tivasi hän, "että sinun on tultava sisälle; ja älähän paljasta itseäsi ennen kuin hän sinut tuntee".

Niin menin sisälle, tyhmä tyttö mikä olinkin; vaikka kyllähän hän olisi minut joskus toiste nähnyt, ellei silloin. Ja taloudenhoitajatar pakotti minut ottamaan olkihattuni käteeni.

Niiasin syvään, mutta en virkkanut sanaakaan. Kaiketikin hän tunsu minut heti kasvoni nähtyänsä; mutta hän oli viekas kuin Lucifer. Hän astahti luokseni, tarttui käteeni ja virkkoi: "Kenen sievä tyttö sinä olet? Varmaankin Pamelan sisar; olet niin hänen näköisensä. Niin siro, niin siisti, niin kaunis! Kah, lapseni, sinulle ei sisaresi Pamela läheskään vedä vertoja!"

Jo hämmästyin aivan tolkuttomaksi; olisin puhunut, mutta hän tarttui minuun niskasta. "Ka", sanoi hän, "sinä olet perin sievä, lapseni; en olisi näin vapaa *sisartasi* kohtaan, sen vakuutan; mutta minun täytyy suudella *sinua*".

"Armollinen herra", hätäännyin minä, "voi, olen tosiaan Pamela, olen, Pamela minä olen, juuri hän itse!"

Hän suuteli minun kykenemättäni sitä estämään ja sanoi: "Mahdotonta! sinä olet puolta suloisempi tyttö kuin Pamela; ja varmaan voin olla viattoman vapaa *sinun* kanssasi, vaikken osoittaisi sellaista suosiota hänelle."

Tämä oli minulle todellakin paha kepponen, jollaista en ollut voinut odottaa; ja rouva Jervis näytti yhtä hölmistyneeltä kuin minäkin — avuliaisuutensa vuoksi. Vihdoin pääsin pois ja juoksin ulos salista mitä tuskallisimmin kiusaantuneena, niinkuin saatatte arvata.

Hän jutteli paljon rouva Jervisin kanssa ja määräsi vihdoin minut saapumaan luoksensa. "Tule sisälle, hälläkkä!" kutsui hän — siten hän minua todellakin nimitti. Voi hyväinen, olipa se puhetta! "Ketä varten sinä kujeilit? Olin päättänyt, etten enää koskaan osoittaisi niin paljoa huomaavaisuutta mokomalle kelvottomalle", sanoi hän; "ja sinun pitää silloin laittautua valepukuun viehättääksesi minua, ja vielä olla olevinasi, senkin tekopyhä..."

Nyt loppui kärsivällisyyteni. "Heretkää, hyvä herra", lausuin, "älkää ainakaan syyttäkö minua valepuvusta ja teeskentelystä: sillä molempia minä vihaan, vaikka olenkin halpa. En ole pannut ylleni valepukua."

"Mitä hittoa" — juuri niin hän sanoi — "sitten tarkoitat tuolla asulla?"

"Kah, teidän arvoisuutenne", vastasin, "sallikaa minun sanoa, että tarkoitukseni on mitä rehellisin. Olen tosiaan käynyt valepuvussa aina siitä asti kun armollinen rouvani, teidän äitinne, otti minut köyhien vanhempaini luota. Tulin hänen armonsa taloon niin köyhänä ja halpana, että nämä vaatteet, joihin nyt olen puettuna, ovat ruhtinaalliset niihin verraten, mitkä minulla silloin oli ylläni. Ja hänen hyväntahtoisuutensa kasaannutti minulle rikkaita vaatteita ja muita lahjoja. Mutta koska nyt niin pian palaan köyhien vanhempaini luo, en voi käyttää noita uhkeita pukineita joutumatta sormella osoitetuksi, ja senvuoksi olen ostanut sellaista, mikä paremmin sopii asemaani ja samalla kelpaa hyväksi pyhäpuvuksi, kun pääsen kotiin."

Hän otti minut syliinsä ja samassa työnsi minut luotaan. "Rouva Jervis", sanoi hän, "viekää pois tämä pieni velho; en voi häntä sietää enkä olla sietämättäkään!" — Kummalliset sanat! — "Mutta odotahan; älä mene!... Mene sentään!... Ei, tule jälleen!"

Luulin, että hän oli hullu; sillä hän ei tiennyt mitä tahtoi. Aioin kuitenkin lähteä, mutta hän astui perässäni, tarttui käsivarteeni ja vei minut jälleen sisälle: varmaan hän puristi käsivarteni sinelmiin, sillä siinä on vieläkin merkit. "Herra, herra", rukoilin minä, "säälikää toki; tulenhan minä sisälle, tulenhan minä!"

Hän istahti ja katsoi minuun, ja tätä jälkeinpäin ajatellessani hän tuntui minusta yhtä houkkiomaiselta kuin minunlaiseni tyttö-parka. Vihdoin hän lausui: "Niin, rouva Jervis, kuten teille sanoin, te voitte sallia hänen viipyä vähän kauvemmin, nähdäkseni huoliiko sisareni Davers hänestä, jos hän sillävälän nöyrtyy, pyytää sitä suosionosoituksena sekä katuu nenäkkyttänsä ja sitä vapautta, millä hän on minua kuvaillut talonväelle kuten muillekin".

"Niin teidän arvoisuutenne minulle sanoi", virkkoi rouva Jervis, "mutta en ole nähnyt hänessä pienintäkään taipumusta tunnustamaan mitään rikkoneensa".

"Ylpeyttä ja nurjuutta", sanoi hän, "oikein kukkuramitalla! Ja kuitenkin hän on teidän erikoinen

suosikkinne! No, vielä kerran alennun ilmoittamaan sinulle, huippuna", lausui hän puhuen minulle, "että saat viipyä edelleen kaksi viikkoa, kunnes olen tavannut sisareni. Kuuletko mitä sanon, kuvapatsas? Etkö osaa puhua, etkä ole kiitollinen?"

"Teidän arvoisuutenne säikähdyttää minut niin", selitin, "että tuskin osaan puhua: mutta rohjennen sanoa pyytäväni ainoastaan sitä suosionosoitusta, että saan lähteä isän ja äidin luo".

"Hupsu tyttö", virkkoi hän, "etkö tahdo mennä sisarelleni Daversille kamarineidoksi?" — "Hyvä herra", vastasin minä, "kerran olisin ollut mielissäni siitä kunniaista, mutta te suvaisitte sanoa, että hänen armonsa sukulainen olisi minulle vaarallinen tai minä hänelle." "Kirottua nenäkkyttä!" tiuskaisi hän; "kuuletteko, rouva Jervis — kuuletteko, kuinka tönkeästi hän minulle vastailee? Onko tuollaista verratonta, itsetietoista röyhkeyttä ennen nähtyä?"

Silloin minä purskahdin itkuun. Rouva Jervis sanoi: "Hyi, Pamela, hyi!" Ja minä sanoin: "Osani on tosiaan hyvin raskas. Minä en suinkaan tahtoisi loukata ketään; ja kuitenkin näyn tehneen itseni syypääksi varomattomuuksiin, jotka ovat maksaneet minulle palveluspaikkani, ja herrani suosion; ja niin minut on hädetty. Ja kun aika on tullut, jolloin minun pitäisi palata köyhien vanhempaini luo, minun ei sallita rauhassa lähteä. Armollinen herra, mitä olenkaan tehnyt, jotta minua kohdellaan pahemmin kuin varasta?"

"Varasta!" huudahti hän, "se sinä juuri oletkin, letukka; sinä *olet* minut ryöstänyt".

"Kuka, minäkö, herra", sanoin minä. "Minäkö teitä ryöstänyt? Ka, tehän olette rauhantuomari ja voitte lähettää minut vankilaan, jos tahdotte, ja alistaa minut henkipattona tuomittavaksi! Jos voitte todistaa, että minä olen teiltä varastanut, niin varmaan ansaitsen kuoleman."

En laisinkaan käsittänyt hänen tarkoitustansa, vaikken siitä sittenkään pitänyt, kun se jälkepäin minulle selitettiin. — Kas niin, — ajattelin, — mitä tästä lopuksi tuleekaan, jos Pamela-rukkaa syytetään varkaaksi! — Sitten juolahti heti mieleeni, kuinka julkeisin näyttää kasvojani rehellisille köyhille vanhemmilleni, jos minua vain epäiltäisiinkin.

"Mutta, hyvä herra", sanoin minä, "sallikaa minun tehdä vain yksi kysymys älkääkä minua senvuoksi herjatkan, pyydän; sillä minä en tarkoita mitään puutteellisesti kunnioittavaa: jos olen tehnyt väärin, miksei minua jätetä taloudenhoitajattarene tutkittavaksi ja hädettäväksi, kuten on tapahtunut muille tytöille? Ja jos Jane, Rachel tai Hanna rikkoisivat, alentuisiko armollinen herra ottamaan heitä huomionsa? Ja miksi niin alennutte minun tähteni? Sanokaahan, herra, ellen ole ollut muita pahempi, niin miksi minun on kärsittävä enemmän kuin muiden? Miksei minua ajeta talosta enemmittä mutkitta? Sillä minä en tosiaan ole kyllin tärkeä, jotta isäntäni alentuu minusta välittämään ja vihastuu minunlaiseni olennon tähden."

"Kuuletteko, rouva Jervis", huusi hän jälleen, "kuinka nenäkkäästi tuo hävytön suupaltti minua kuulustelee? Ka, julkimus", sanoi hän, "eikö hyvä äitini toivonut, että pitäisin sinusta huolta? Ja eikö sinua aina ole kohdeltu tavallista palkollista parempana? Siitäkö sinä kiittämättömyydessäsi minua moitit?"

Mutisin jotakin itsekseni, ja hän vannoi tahtovansa sen kuulla. Pyysin päästä sanojani ääneen lausumasta, mutta hän vaati sitä. "No hyvä", virkoin, "jos teidän arvoisuutenne täytyy tietää, minä sanoin, ettei hyvä emäntäni toivonut huolenpitonne ulottuvan *huvimajaan* eikä hänen *pukuhuoneeseensa*".

Niin, tämä oli jokseenkin röyhkeätä, sanonette. — Ja hän suuttui niin kovin, että minun täytyi puikkia tieheni; rouva Jervis sanoi olleenkin onnellista, että pääsin livistämään.

No, mikä siis paneekaan hänet noin ärsyttelemään? Se vastaukseni kyllä melkein surettaa minua; mutta joka tapauksessa olisin iloinen päästessäni heti pois. Sillä minä alan käydä yhä pelokkaammaksi.

Juuri nyt herra Jonathan lähetti minulle nämä rivit (hyväinen aika, mitä minun on tehtävä?):

RAKAS PAMELA-NEITO,

Ole varuillasi; sillä Rachel kuuli isäntäni lausuvan rouva Jervisille, joka hänen luullakseen puolusteli sinua: 'Älkää sanoko enempää, rouva Jervis, sillä jumaliste, minä otan hänet.' Polta tämä heti.

Oi, rukoilkaa tytär-poloisenne edestä! Rouva Jervis kutsui minua makuulle, sillä kello on yli yksitoista, ja kylläpä hän saa tästä kuulla; sillä kaikki oli hänen syytänsä, vaikkei hän tarkoittanut pahaa. Mutta minä olen ollut ja olen vieläkin kovin kiihtyneenä, ja kaiketi hän sanoo, että olen ollut perin suulaskin.

Oi, rakas isä ja äiti, mahti ja rikkaus eivät koskaan tarvitse asianajajia! Mutta tuo köyhä

säätyläisnainen ei voi elää ilman häntä, ja herra on ollut hänelle kovin ystävällinen. — Hyvää yötä siis! Kenties lähetän tämän aamulla, mutta saattaa jäädä lähettämättäkin, minkävuoksi en lopeta, vaikken voi kyllin usein toistaa (joskin teen sen varsin pelokkaasti), että *olen teidän kuuliaisin tyttärenne*.

25. KIRJE.

RAKKAAT VANHEMMAT,

Oi, sallikaa minun uudistaa valitukseni ja sanoa: Koskaan ei ole ollut maailmassa niin onnetonta ihmislasta, eikä ketään ole niin raa'asti kohdeltu, kuin Pamela-rukkaa. Tosiaan, rakas isä ja äiti, sydämeni on aivan murtunut! En osaa kirjoittaa niinkuin minun pitäisi, enkä voi olla kirjoittamattakaan: kellepä muille paitsi teille voin kertoa surujani, jotta sydän-poloiseni ei pakahtuisi? Häijy, häijy mies! Minulla ei riitä kärsivällisyyttä häntä ajatellessani! Mutta älkää sentään säikähtykö, sillä minä toivon olevani hyveellinen! — Mikäli pääni ja käteni sallii, kerron teille kaikki. Eikö ole mitään konstaapelia tai kunnanvanhinta, joka veisi minut pois tästä talosta? Olen varma, että voin hyvällä omallatunnolla syyttää isäntääni väkivaltaisuudesta: mutta voi! hän on mahtavampi kuin mikään konstaapeli, hän itse on rauhantuomari. Pelastettakoon minut sellaisen tuomarin käsistä! — Mutta toivoakseni Jumala kaikkivaltias vielä kerran suo minulle oikeutta; sillä hän tuntee sydämeni vilpittömyyden!

John lähti teille päin tänä aamuna; mutta olin liian sekaannuksissa lähettääkseni kirjeeni hänellä, enkä ole nähnyt ketään muuta kuin rouva Jervisin ja Rachelin sekä erään, jonka näkemistä kammon ja jonka en soisi myöskään itseäni näkevän. Muuten minulle onkin perin vastenmielistä nykyisin tavata ketään. Merkillisiä asioita minulla on teille kerrottavana, jotka tapahtuivat sitten eilis-illan. Kunnan herra Jonathanin kirje ja isäntäni tylyys saivat minut kovin kiihdyksiin; mutta en tahdo pitää teitä jännityksessä.

Menin rouva Jervisin huoneeseen; ja voi kauheata! isäntäni, tuo kurja mies, oli piiloutuneena hänen pukukomeroonsa, missä hänellä on muutamia kirjoja, lipasto ja muuta sellaista. En voinut sellaista aavistaa, vaikka tähän yöhön asti aina oli ollut tapani vilkaista tuohon kammioon ja toiseenkin huonekomereroon sekä sängyn alle aina siitä pitäin, kun hän teki tuon kepposensa kesämajassa; mutten koskaan ollut mitään löytänyt. Senvuoksi en sitä nyt tehnytäkään, koska olin päättänyt vihoitella rouva Jervisille päivän tapahtuman johdosta enkä siis tullut muuta ajatelleeksi.

Minä istahdin vuoteen toiselle syrjälle ja hän toiselle. Aloimme riisuutua, mutta hän oli lähemmällä puolella tuota kurjaa komeroa, missä maailman ilkein sydän oli kätkeytynä. "Kah, Pamela", virkkoi rouva Jervis, "sinä et tahdo minulle puhua! Huomaan sinun olevan minulle vihoissasi." — "Niin, rouva Jervis", vastasin, "hiukan kyllä; turhaa olisi sitä kieltää. Näettehän, mitä olen kärsinyt, kun pakoititte minut isäntäni puheille: teidän ikäisenne ja niin kokeneen naisen täytyi toki tietää, ettei minun sopinut itseni tähden eikä kunnioituksesta herraa kohtaan olla olevinani joku muu."

"Mutta", sanoi hän, "kuka olisi arvannut, että asia niin päin kääntyi?"

"Ah", lausuin minä, aavistamatta kuka minua kuunteli, "Lucifer on aina valmis edistämään työtänsä ja avustamaan sen tekijöitä. Näittehän kuinka herra käytti tilaisuutta hyväkseen olematta minua tuntevinaan, voidakseen käyttäytyä minua kohtaan vapaasti sekä toruakseen minua ja kovistellakseen sitte kun suvaitsi minut tuntea. Ja vielä tekin huusitte: 'hyi, hyi, Pamela!' — se viilsydäntäni."

"Luuletko, rakas lapsi", virkkoi hän, "että minä tahdoin häntä rohkaista? En ole koskaan ennen sinulle niin sanonut; mutta koska sinä pakoitat minut siihen, täytyy minun mainita, että siitä asti kun kysyt neuvoani, olen tehnyt kaiken voitavani saadakseni hänet luopumaan häijyistä aikeistaan; ja hän antoikin kauniita lupauksia; mutta sanoakseni kaiken yhdellä sanalla, hän on sinuun hullaantunut, ja alan käsittää, ettei hän itse sille mitään voi."

Onneksi en maininnut mitään herra Jonathanin kirjelmäpusta. Aloin epäillä koko maailmaa, mutta sanoin rouva Jervisä koetellakseni: "No, mitä sitte neuvositte minun tekemään? Nyt hän nähkääs haluaa toimittaa minut lady Daversin palvelukseen."

"Ka, kerron sinulle avomielisesti, rakas Pamelani", vastasi hän, "ja luotan siihen, että järkevästi pidät puheeni salassa: hänen arvoisuutensa on usein toivonut minun kehoittavan sinua pyytämään häneltä, että saisit jäädä..."

"Sallikaa minun keskeyttää, rouva Jervis", lausuin minä; "tahdon ilmoittaa teille, miksen voisi sellaista

ajatellakaan. Se ei johdu sydämeni *ylpeydestä*, vaan *viattomuuteni* tunto sitä vaatii. Sillä millaisiksi täytyykään tapahtumat käsittää? Isäntäni on käyttäytynyt minua kohtaan kovin karkeasti, kerran ja kahdesti. Te sanotte, ettei hän voi sitä auttaa ja että hän on siitä pahoillaan. Hän on sanonut minut irti palveluksestaan ja kohtelee minua perin tylysti. Kenties hän tahtoo peloittaa minua alistumaan tarkoituksiinsa, hän kun otaksuu, että mielelläni jäisin — kuten tosiaan jäisinkin, jos tuntisin olevani turvassa; sillä minä rakastan teitä ja kaikkea talonväkeä sekä pitäisin häntä itseänsä arvossa, jos hän käyttäytyisi kuin isännän tulee. Mutta koska tiedän hänen tarkoituksensa ja hän myöntää, ettei voi itseänsä hillitä, olisiko minun pitänyt pyytää tännejäämistäni, tietäen että hän hätyyttäisi minua uudestaan? Sillä te voitte minulle vakuuttaa ainoastaan sen, että hän ei käyttäisi *väkivaltaa*, jotenka minä, heikko tyttö-rukka, jäisin oman voimani varaan! Eikö se niin sanoakseni olisi samaa kuin sallia hänen saattaa minut kiusaukseen ja rohkaista häntä jatkamaan häijyjä elkeitänsä! — Kuinka, rouva Jervis, siis voisin näin ollen pyytää tai toivoa jäämistäni?"

"Sinä puhut hyvin, rakas lapseni", sanoi hän; "ja arvostelet asioita oikeammin ja järkevämmin kuin sinun ikäiseltäsi odottaisi; ja ottaen huomioon kaikki nuo näkökohdat sekä sen, mitä kuulin tänään poisjuostuasi — iloinen olenkin, että menit, — en voi kehoittaa sinua jäämään. Olisin mielissäni — ja sitä en koskaan luullut voivani sanoa — että jo olisit isäsi luona; sillä jos lady Davers haluaa ottaa sinut, hän voi yhtä hyvin saada sinut sieltä kuin täältäkin."

"Nyt puhutte hyvin, rakas rouva Jervis!" kiitin minä. "Jumala siunatkoon teitä tästä kovin ahdistetulle neitsytrukalle antamastanne hyvästä neuvosta! Mutta kertokaahan, mitä hän sanoi sitte kun olin lähtenyt?"

"Niin", virkkoi rouva Jervis, "hän oli sinulle kovin vihainen".

"Mutta hän tahtoi sen kuulla!" huomautin minä. "Kaiketi olin hiukan röyhkeä, mutta hän ärsytti minut siihen. Ja ellei kunniani olisi ollut kysymyksessä, en suinkaan olisi ollut niin nenäkäs. Sitäpaitsi, rouva Jervis, se oli mielestäni totta; ellei hän halua kuulla *kesämajasta* ja *pukuhuoneesta*, miksei hän häpeä jatkaa samoja mielitekojaan?"

"Mutta", muistutti taloudenhoitajatar, "kun olit mutissut sen vain itsekseksi, olisithan voinut lausua hänelle jotakin muuta".

"Minä nähkääs en osaa tahallani valehdella, siinä kaikki. Mutta huomaan teidän nyt lakkaavan häntä puolustelemasta ja ajattelevan, että täällä viipyminen on vaarallista. Taivas teitä palkitkoon! Kunpa olisin etäällä tästä talosta, vaikkapa sitten liejuisen ojan pohjalla Englannin autioimmalla kedolla."

"Niin", lausui hän, "on hyödytöntä kerrata sinulle kaikkia hänen sanojansa, mutta hän lausui kylliksi herättääkseen minussa pelon, ettet ole täällä niin turvallisenä kuin toivoisin; ja vakuutan sinulle, Pamela, en ihmettelekään, että hän sinua rakastaa, sillä imartelematta sanoen sinä olet hurmaava tyttö! En ole eläissinä nähnyt sinua suloisempana kuin tuossa uudessa puvussasi. Ja sitten se oli aika yllätys meille kaikille! Luulen tosiaan, että vaarasi osaksi johtuu siitä herttaisesta asusta, missä ilmestyit etemme."

"Siinä tapauksessa", virkoin minä, "tahtoisin paiskata vaatteet tuleen: en odottanut niiden tekevän *mitään* vaikutusta, tai jos odotinkin, niin odotin aivan päinvastaista. — Hst! ettekö kuullut jotakin liikkuvan tuolla komerossa?"

"Ei, tuhma tyttö", sanoi hän; "sinä aina säpsähtelet".

"Mutta", intin minä, "luulin kuulleenii jonkun rasahduksen".

"Mahdollista", sanoi hän, "kissa on saattanut päästä sinne; mutta minä en kuule mitään".

Heristin korviani, mutta hän sanoi: "No, tyttöseni, riennäpäs makuulle. Katso, onko ovi lukossa." Tein niin ja aioin kurkistaa komeroon; mutta kun en sieltä enää mitään kuullut, pidin sitä tarpeettomana, palasin istumaan vuoteen laidalle ja jatkoin riisuutumistani. Rouva Jervis, joka nyt oli jo riisuutuneena, meni vuoteeseen ja käski minun kiirehtiä, koska häntä jo nukutti.

En tiedä, mistä se johtui, mutta sydämessäni tunsin pahoja aavistuksia: herra Jonathanin kirje sen lisäksi, mitä rouva Jervis oli kertonut, riitti kylläkin tuon levottomuuteni aiheeksi. Riisuin kureliivini ja sukkanani ja kaikki vaatteeni alushametta myöten. Sitte kuulin komerosta jälleen rahinaa. — Taivas meitä varjelkoon! Ennen kuin luen iltarukoukseni täytyy minun vilkaista tuonne. — Ja niin minä menin sinne hatarassa puvussani, mutta voi kauheata! Ulos hyökkäsi isäntäni kallisarvoisessa silkkisessä hopealla kirjaillassa aamunutusssa.

Minä kiljahdin ja juoksin vuoteeseeni; myöskin rouva Jervis parkaisi. Hänen arvoisuutensa sanoi: "En tee teille mitään paha, jos herkeätte tuosta melusta; mutta muutoin saatte syyttää itseänne."

Hän astui heti vuoteen luo (sillä minä olin ryöminyt siihen rouva Jervisin viereen nuttu ylläni ja kengät jalassa) ja ottaen minut syliinsä virkkoi: "Rouva Jervis, nouskaahan toki ja menkää ylikertaan estämään palvelustytöt tulemasta tähän hälinään. Minä en tee tälle kapinoitsijalle mitään pahaa."

"Säälikää minua Jumalan tähden, rouva Jervis!" pyysin minä. "Ellei minua ole kavallettu, älkää jättäkö minua; ja minä rukoilen teitä herättämään koko talon."

"Ei", vakuutti rouva Jervis, "minä en hievahda paikaltani, karitsaiseni; en jätä sinua. Te kummastutatte minut, herra", puhui hän tarttuen ystävällisesti kiinni nutustani ja kietaiten käsivartensa vyötäisilleni. "Te ette saa loukata tätä viatonta", jatkoi hän; "sillä minä puolustan häntä henkenikin kaupalla. Eikö ole maailmassa", hän lisäsi, "kyllältä riettaita tyttöjä teidän viheliäisiin tarkoituksiinne, kun teidän täytyy hätyyttää tällaista karitsaa?"

Isäntä oli vimmatun vihainen ja lupasi heittää rouva Jervisin ikkunasta ulos ja häätää hänet talostaan seuraavana aamuna. "Sitä teidän ei ole tarvis, armollinen herra", sanoi tämä; "sillä minä en tahdo tänne jäädä. Jumala varjelkoon Pamela-rukkaani huomiseen asti, ja sitten me molemmat lähdemme yhdessä."

Isäntäni sanoi: "Salli minun vain väitellä pari sanaa kanssasi, Pamela." — "Älä, Pamela", varoitti rouva Jervis, "älä kuuntele ainoatakaan sanaa, ellei hän lähde vuoteen luota ja mene toiselle puolen huonetta". — "Niin, vieläpä huoneesta ulos", tiukkasin minä; "puhukaa huomenna, jos teillä on jotakin sanottavaa!"

Minä tunsin hänen kätensä povessani, ja niin pian kun pelolta tulin tolkulleni olin valmis kuolemaan; minä huokasin, parahdin ja menin tainnuksiin. Ja yhä hänen käsivartensa olivat kaulassani; rouva Jervis piteli jalkojani ja nuttuani. Minä uin kylmässä kastemaisessa hiessä. "Pamela! Pamela!" kertoo rouva Jervis huutaneensa. "Oi!" ja sitten hän taas kirkaisi, "Pamela-rukkani on varmaan kuollut!" Ja sitä minä jonkun aikaa olinkin; sillä minä en tiennyt enää mistään, kohtaous seurasi kohtausta, kunnes noin kolmea tuntia myöhemmin huomasin olevani vuoteessa ja näin rouva Jervisin istumassa viittaansa kääriytyneenä toisella puolen ja Rachelin toisella; mutta isäntääni ei näkynyt, sillä se jumalaton mies oli lähtenyt. Olin niin ylen iloinen, että itse tuskin saatoin sitä uskoa. Ensi sanoikseni lausuin: "Rouva Jervis — neitsyt Rachel, voinko olla *varma*, että te siinä olette? Sanokaa minulle, voinko? — Missä olen ollut?"

"Hiljaa, rakas lapsi", tyyntynyt rouva Jervis; "sinulla on ollut setki toisensa perään. En ole ikänä nähnyt ketään niin kauheassa tilassa!"

Tästä päätin, ettei Rachel tiennyt asiasta mitään; ja häijy isäntäni näkyi livahtaneen pois, kun rouva Jervis pyörtyessään oli alkanut jälleen huutaa; ja ikäänkuin parkumisen hälyttämänä omasta kamaristaan tullen hän oli mennyt palvelijatarten huoneeseen — missä nämä melun kuullessaan vapisivat uskaltamatta liikahtaa — ja käskenyt heidän rientää alas katsomaan, mikä rouva Jervisiä ja minua vaivasi. Hän varoitti taloudenhoitajataarta ja lupasi antaa tälle anteeksi, mitä hän oli sanonut ja tehnyt, jos pitäisi asian salassa. Palvelijattaret tulivat siis alas meidän luoksemme, mutta minun vähän toinnuttuani kaikki palasivat ylikertaan, paitsi Rachel, joka jäi valvomaan vuoteeni ääreen rouva Jervisin seuraksi. Luullakseni he kaikki arvaavat, että asia on varsin paha, vaikka eivät tohdi mitään hiiskua.

Ajattellessani vaaraani ja niitä vapauksia, mitä hän todella itselleen otti, vaikka rouva Jervis luullakseni pelasti minut pahemmasta, kuten hän sanoo tehneensäkin (mutta mitäpä minä tiedän, joka olin tainnuksissa ja tolkuttomana?), tulen melkein hulluksi.

Ensin pelkäsin rouva Jervisiä, mutta nyt olen täysin vakuutettu hänen hyvydestään ja kunnollisuudestaan, ja ilman häntä olisin joutunut hukkaan; tapaus koskee häneen kovin. Miten olisi minun käynyt, jos hän olisi poistunut huoneesta palvelustytöjä rauhoittamaan, kuten isäntäni käski? Herra olisi varmaan sulkenut hänet ulos, ja silloin voi minua onnetonta! Kuinka olisi käynyt Pamela-parallenne?

Minun täytyy hiukan pysähtyä; silmäni kirvelevät ja päätäni pakottaa. Tämä oli kauhea koettelemus! Tämä oli pahin kaikesta! Oi, kunpa jo pääsisin tuon hirveän häijyn miehen vallasta! Rukoilkaa *ahdistuksessa olevan tyttärenne* puolesta.

26. KIRJE.

Nousin vasta kello kymmeneltä, ja koko huonekunta oli huolissaan ja lausui toivomuksiansa minun suhteeni, ja tehtiin lukemattomia kysymyksiä voinnistani. Häijy isäntäni oli aikaisin aamulla lähtenyt metsästäämään! mutta oli ilmoittanut palaavansa murkinalle. Ja niin hän palasikin. Hän tuli meidän huoneeseemme yhdentoista tienoilla, eikä hänellä mielestään ollut syytä katumisiin, sillä olihan hän *isäntämme*, ja sen vuoksi hän alussa näyttäytyi hyvin vihaisena. Tunsin suurta järkkymystä hänen astuessaan huoneeseen, viskasin esiliinan pääni yli ja puhkesin itkemään kuin olisi sydämeni ollut pakahtumaisillaan.

"Rouva Jervis", sanoi hän, "koska minä tunnen *teidät* ja te *minut* niin hyvin, en tiedä, kuinka tästäpuoleen saamme eleyksi samassa talossa".

"Teidän arvoisuutenne", vastasi taloudenhoitajatar, "otan itselleni vapauden sanoa, mikä mielestäni on parasta meille molemmille. Olen kovasti pahoillani, että yritittekään tehdä mitään pahaa tälle tyttörukalle ja päällepäätteeksi minun huoneessani, ja pitäisin itseäni osallisena pahuuteen, ellen siitä mitään välittäisi. Vaikka turmioni voi siitä olla seurauksena, en halua jäädä, vaan pyydän teitä sallimaan Pamela-poloisen ja minun yhdessä lähteä."

"Hyvin kernaasti", sanoi isäntä, "mitä pikemmin, sitä parempi". Rouva Jervis puhkesi itkuun. "Huomaan", jatkoi toinen, "että tämä tyttö on saanut koko talonväen liittolaisikseen minua vastaan".

"Viattomuudellaan hän sen meiltä kaikilta ansaitsee", virkkoi taloudenhoitajatar hyvin ystävällisesti, "enkä koskaan olisi voinut aavistaa rakkaan hyvän emäntä-vainaanin pojan siihen määrin unohtavan kunniansa, että yrittäisi tuhota hyveen, jota hänen tulisi suojella".

"Ei siitä sen enempiä, rouva Jervis", tiuskaisi hän, "en sitä siedä. Mitä Pamelaan tulee, hänellä on onnellinen luontumus saamaan kohtauksia milloin vaan haluaa. Mutta teidän kummankin kirottu parkuna se sai minut unohtamaan itseni. En aikonut tehdä hänelle mitään pahaa, kuten teille molemmille sanoin, jos olisitte lakanneet ulvomasta: enkä mitään pahaa tehnytäkään muille kuin itselleni; sillä minä häristin parven vaapsahaisia pesästään korvilleni ja ne ovat hyvinkin saattaneet pistää maineeni kuoliaaksi."

"Teidän arvoisuutenne", sanoi rouva Jervis, "sitte pyydän, että herra Longman saa järjestää tilini, ja minä lähden talosta niin pian kun voin. Mitä Pamelaan tulee, niin hänellä on toivoakseni vapaus lähteä ensi torstaina, niinkuin hän aikoo?"

Minä istuin ääneti, sillä minä en voinut puhua enkä katsahtaa ylös, hänen läsnäolonsa kun sai minut kokonaan ymmälle; mutta olin pahalla mielellä kuullessani onnettomuudeksi aiheuttaneeni rouva Jervisin palkanmenetyksen, ja toivon että asia vielä korjautuu.

"Niin", sanoi hän, "järjestäköön herra Longman tilinne niin pian kuin tahdotte; ja rouva Jewkes" (hänen taloudenhoitajattarensa Lincolnshiressä) "saa tulla teidän tilallenne, eikä hän suinkaan ole vähemmän tottelevainen kuin *te* olette ollut".

Rouva Jervis vastasi: "Tähän asti en koskaan ole ollut teille tottelematon, ja sallikaa minun sanoa teidän arvoisuudellenne, että jos tietäisitte mitä maineenne ja kunnianne vaatii..."

"Ei enää, ei enää", keskeytti hän, "noita vanhentuneita puheenaiheita. Olen ollut teille ystävä; pidän teitä aina arvossa, vaikkette ole vartioinut salaisuuksiani niin uskollisesti kuin olisin voinut toivoa, ja vaikka olette paljastanut minut tälle tytölle ja saattanut hänet pelkäämään minua enemmän kuin hänellä oli syytä."

"Ka, hyvä herra", sanoi rouva Jervis, "sen jälkeen, mitä tapahtui eilen ja viime yönä, menin mielestäni pikemmin liian pitkälle teidän ohjeittenne hyväksi kuin päinvastoin. Olisin ansainnut jokaisen moitteet viheliäisimpänä olentona, jos olisin voinut ryhtyä teidän laittomia yrityksiänne avustamaan."

"Yhä te, rouva Jervis, yhä te kohdistatte sananne minuun ja syytätte minua luulotelluista rikoksista. Mitä pahaa sitten olen tälle tytölle tehnyt? En tahdo kuulla tuota, sen teille vakuutan. Mutta kunnioituksesta äitiäni kohtaan haluan sentään erota teistä sovinnossa; vaikka teidän molempain pitäisi miettiä vapaapuheisuuttanne minun suhteeni, josta olisin suuttunut paljoa enemmänkin, jollen olisi tietoinen siitä, ettei minun olisi sopinut pujahtaa teidän huonekomeroon, missä saatoin odottaa kuulevani paljon hävyttömyyttä teidän keskustelussanne."

"No niin, herra", esitti taloudenhoitajatar, "toivoakseni ei teillä ole mitään sitä vastaan, että Pamela lähtee torstaina?"

"Te olette kovin levoton Pamelasta", sanoi hän siihen; "mutta en minä hänestä välitä, — lähteköön milloin vaan haluaa: hän on pahankurinen tyttö ja on tuottanut itselleen kaiken tämän vaivan ja minulle enemmän kiusaa kuin hänellä on voinut olla minun tähteni. Mutta olen sen voittanut enkä enää koskaan

välitä hänestä. — Minulle on tehty ehdotus", hän lisäsi, "senjälkeen kun olin ulkona tänä aamuna, ja melkeinpä olen varma, että otan sen varteen. Toivon siis ainoastaan, että sitä, mikä on tapahtunut, käsitellään hienotuntoisesti ja varovasti. Ja nyt on kaikki minun ja Pamelan välillä lopussa, sen vakuutan."

Panin käteni esiliinani alla ristiin ylen iloisena tämän kuullessani, vaikka olinkin pian lähdössä pois. Sillä vaikka hän on ollutkin minulle paha, toivon hänelle kaikesta sydämeistäni menestystä hyvän vanhan emäntäni tähden.

"No, Pamela", lausui hän, "sinun ei nyt tarvitse peljätä, minua puhutellessasi. Sano minulle: miksi kohotit kätesi ylös?" Kun en virkkanut mitään, hän jatkoi: "Jos sinulle on mieluista mitä haastoin, anna minulle kätesi sen vakuutukseksi." Minä pistin käteni esille esiliinani takaa, sillä minä en voinut hänelle puhua, ja hän tarttui siihen ja puristi sitä, mutta ei niin kovaa kuin eilen käsivarttani. "Miksi se pikku hupakko peittää kasvonsa?" kysyi hän; "vedä esiliinasi pois ja anna minun nähdä kasvoniilmeesi viimeöisen vapaan puhuttelusi jälkeen. Eipä ihme, että häpeilet katsella minua. Sinä tiedät, että arvostelit minua kovin vapaasti."

En voinut kestää tätä karkeata herjausta, jollaiseksi sen käsitin ottaen huomioon hänen käyttöksensä minua kohtaan. Niinpä puhkesin puhumaan: "Oi kuinka erilainen mieli sinun luontokappaleillasi on, hyvä Jumala! Kuinka toiset painuvat alas viattomuudessaan toisten ylvästellessä rikollisuudessaansa!"

Näin lausuen menin portaita ylös kammiooni ja kirjoitin tämän. Sillä vaikka hänen ärsyttelynsä kiusasi minua, olin kuitenkin mielissäni, kun kuulin, että hän aikoi avioliittoon ja että hänen häijyt elkeensä minuun nähden niin onnellisesti raukesivat. Tämä sai minut tuntemaan hiukan huojennusta sielussani. Toivon suoriutuneeni pahimmasta; tai muutoin ottaa perin kovalle. Enkä kuitenkaan voi tuntea täyttä levollisuutta ennen kuin olen teidän luonanne: sillä minusta näyttää sittenkin, että hänen katumuksensa ja parannuksensa ovat tavattoman äkillisiä. Mutta jumalallinen armo ei ole ajan pituudesta riippuvainen ja on saattanut, kuten toivon, iskeä hänen sydämeensä yhtäkkiä hänen minulle poloiselle osoittamiensa loukkausten tähden! Mutta en tahdo olla liian varmanakaan.

Tilaisuuden saadessani lähetän teille nyt tämän, minkä tiedän murehduttavan teitä sydämenne syvimpään. Mutta toivoakseni tuon ensi riimusteluni itse; ja siis lopetan nyt, vaikka puolittain murtunein sydämin, ollen *alati kuuliainen tyttärenne*.

27. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Olen iloinen, että pyysin teitä olemaan tulematta minua vastaan, ja John sanoo, että te ette tulekaan; sillä hän oli teille vakuuttanut että minä kyllä pääsen joko jonkun palvelustoverini takana hevosen selässä tai lampuoti Nicholin välityksellä. Mutta mitä hänen teille mainitsemiinsa vaunuihin tulee, en varmaankaan voi odottaa sellaista suosiota; enkä siitä välittäisikään, koska se näyttäisi minun säädylleni sopimattomalta komeudelta. Mutta lampuoti Bradyllä kuuluu olevan yhden hevosen vedettävät kääsit, ja toivomme hänen kyllä ne lainaavan tai vuokraavan. Tosin alkavat rahani käydä vähiin tekemieni ostoksien jälkeen. Mutta siitä en huoli täällä mainita, vaikka varmaan saisin mitä tahtoisin, — rouva Jervisiltä, herra Jonathanilta tai herra Longmanilta. Mutta kuinka sen kykenisin maksamaan, sanoisitte silloin, enkä muutenkaan halua velkaantua.

Pääsyy, miksi iloitsen, ettette tule minua vastaan, on kuitenkin saapumiseni epä tietoisuus; sillä näyttää siltä, että minun on viivyttävä vielä toinen viikko, mutta toivon varmasti pääseväni lähtemään torstaista viikon päästä. Rouva Jervis rukka näetten sanoo lähtevänsä samalla kertaa, eikä hän tule aikaisemmin matkavalmiiksi.

Oi, jospa jo olisin turvassa teidän luonanne! — vaikka isäntäni onkin minulle hyvin säyseä nykyisin, eikä niin yrmeä kuin ennemmin. Ja kuitenkin hän on yhtä kiusallinen toisella tavoin, kuten saatte kuulla. Sillä eilen hän tuotatti itselleen kallisarvoisen vaatekerran, jota nimitetään syntymäpäiväpuvuksi; hän aikoo nimittäin matkustaa Lontooseen ensi syntymäpäiville, käydäkseen hovissa, ja väki täällä otaksuu, että hänestä tehdään loordi. Toivon että tekisivät hänestä kunnan miehen, jollaisena häntä aina on pidetty — vaikka hän minulle onnettomalle ei ole sellaiseksi osoittautunut!

Niin, kuten sanoin, hänelle lähetettiin nuo pukineet kotiin, ja hän koetti niitä ylleen. Ja ennen kuin hän riisui ne jälleen hän kutsutti minut vierashuoneeseen, missä ketään muita ei ollut hänen kanssaan.

"Pamela", virkkoi hän, "sinä olet niin sievä ja viehättävä omassa asussasi" (ah, enpä sitä tiennyt!) "että sinun on oltava meidän pukumme arvostelijana. Miten ovat nämä vaatteet tehdyt? Sopivatko ne minulle?"

"Minä en ole mikään arvostelija, armollinen herra", sanoin, "mutta mielestäni ne ovat hyvin komeat".

Hänen liivinsä olivat hopeanauhalla päärmätyt, ja hän näytti perin ylväältä. Mutta hänen viime tekosestaan olen tullut kovin vakavaksi enkä voinut häntä kohteliaasti onnitella. Hän sanoi: "Mikset sinä käytä tavallisia pukineitasi? — Tosin näyttää kaikki mielestäni sievältä sinun ylläsi" (minä käyn nimittäin yhä uusissa vaatteissani).

Sanoin hänelle: "Minulla ei ole muita pukineita kuin nämä, joita voisin nimittää omikseni: eikä ole väliä, millaisissa vaatteissa minunlaiseni käy."

"Kah", sanoi hän, "sinä näytät kovin totiselta, Pamela. Huomaan, että osaat kantaa kaunaa."

"Kyllä sitäkin, hyvä herra", vastasin minä, "jos asianhaarat niin vaativat!"

"Kah", toisti hän, "silmäsi punoittavat aina, niin minusta näyttää. Etkö ole hupsu, kun lasket äskeisen vapaan käyttäytymiseni niin kovin sydämellesi? Varmasti sinä ja se hupakko rouva Jervis säikähdyttite minut kauhealla kirkumisellanne yhtä paljon kuin minä saatoin säikähdyttää teitä."

"Se olikin meille ainoana hyvityksenä", sanoin minä, "ja jos te noin pelkäsitte omien palkollistenne saavan tietää yrityksistänne poloista arvotonta olentoa kohtaan, joka täällä viipyessäni olen suojeluksessanne, epäilemättä teidän arvoisuutenne tulisi vielä enemmän kavahtaa kaikkivaltiasta Jumalaa, jonka kasvojen edessä kaikki seisomme, mitä ikinä elämässämme teemme, ja jolle suurimpain yhtä hyvin kuin pienimpäinkin on vastattava töistensä, ajatelkoot mitä tahansa."

Hän tarttui käteeni hyväluontoisen ilkkuvaan tapaan ja lausui: "Hyvin sinä saarnaat, kaunis papittareni! Kun kappalaiseni Lincolnshiressä kuolee, puetan sinut kauhtanaan ja messupaitaan, niin täytät hyvin hänen paikkansa."

"Toivon", sanoin minä hiukan narkästyneenä hänen ivailustaan, "että teidän arvoisuutenne omatunto saarnaisi teille, jolloin ette tarvitsisi mitään muuta kappalaista".

"Riittää, riittää, Pamela", hillitsi hän, "lopetä jo tuo muoditon jaarittelusi. En kutsunut sinua niin paljon senvuoksi, että lausuisit mielipiteesi uudesta puvustani, kuin ilmoittaakseni sinulle, että olet tervetullut jäämään, koska rouva Jervis haluaa sitä, kunnes hän itse lähtee."

"Tervetullut!" toistin minä. "Minä riemuitsen, kun olen tästä talosta lähtenyt!"

"Hm", virkahti hän, "sinä olet kiittämätön kappale; mutta minusta on sääli, että noine valkoisine hienoine käsinesillä ja kun hipiäsikin on noin hurmaavan hieno" (niin hän sitä nimitti tarttuen käteeni) "palaisit raskaaseen työhön, kuten sinun täytyy, jos lähdet isäsi luo. Senvuoksi neuvoisin rouva Jervisiä vuokraamaan huoneuston Lontoosta ja ottamaan meitä parlamentin jäseniä asumaan, jahka lähdemme pääkaupunkiin; ja sellainen sievä tytär, jona sinä voisit esiintyä, täyttäisi kyllä aina hänen huoneustonsa, ja hän ansaitsisi melkoisesti rahaa."

Hänen raaka leikkensä suututti minua kovin; mutta kun jo muutoinkin olin itkuun purskahtamaisillani, syöksyivät kyyneleet silmistäni, ja yrittäen turhaan irroittaa kättäni hänen puristuksestaan lausuin: "En voi parempaa odottaakaan: teidän käytöksenne minua kohtaan, herra, on ollut juuri tuon puheen mukaista; niin, minä sanon sen, vaikka tulisitte kuinka vihaiseksi."

"Minäkö vihaiseksi, Pamela! Ehei, siitä kaikesta olen päässyt", vakuutti hän; "ja koska sinä kerran olet lähtemässä, katselen sinua nyt rouva Jervisin vieraana niin kauvan kun te kaksi viivytte, enkä palkollisenani, joten voit lausua mitä tahdot. Mutta sanonpa sinulle, Pamela, miksi sinun ei tarvitse tästä seikasta niin ylväästi loukkaantua! Sinulla on varsin romantillinen taipumus hyveellisyyteen ja niin edespäin. Enkä epäilekään, että siinä yhä pysyt ja ettei kukaan voi sinua suostutella. Mutta tyttöseni" (ilkkuen hän sen sanoi), "ajattelehan toki, mikä oivallinen tilaisuus sinulla silloin olisi saada kerrottavaksesi joka päivä uusi tarina kelpo Jervis-äidille ja millaisia aiheita kirjeiden kirjoitteluun vanhemmillesi, ja mitä sieviä nuhdesaarnoja voisit pitää nuorille herrasmiehille. Kautta kaiken! Minusta se olisi parasta, mitä sinä ja hän voisitte tehdä."

"Teette kauniisti, hyvä herra", vastasin minä, "kohdistaussanne sukkeluutenne minunlaiseni tyttörukkaan; mutta sallikaa minun sanoa, että jos ette olisi rikas ja mahtava ja minä köyhä ja alhainen, niin ette minua tuolla tavoin solvaisi. Suokaa minun kysyä teiltä: sopiiko tämä mielestänne noiden komeiden vaatteiden kantajalle ja isännän asemalle?"

"Miksikä olet niin tosissasi, sievä Pamelani", sanoi hän, "minkätähden niin vakavana?"

Tässä hän tahtoi suudella minua; mutta sydämeni oli täynnä, ja minä vastasin: "Jättäkää minut rauhaan, minä *sanon* teille, että vaikka olisitte kuningas, niin herjatessanne minua, niinkuin olette tehnyt, olette unohtanut käyttäytyä herrasmiehen tavalla. Enkä minä tahdo viipyä tällaisen kohtelun alaisena: menen läheisimmän lampuodin luo odottaakseni siellä rouva Jervisä, jos hänen täytyy muuttaa. Tietäkää, herra, että näine kurjine pehmeine käsineni mieluummin alennun keittiötyttöjenne halvimpiin toimiin kuin kuuntelen mokomia epähienoja, sivistyneen miehen arvolle sopimattomia vihjauksia."

"Olin hyvällä tuulella antaessani sinut tänne kutsua", puhui hän; "mutta on mahdotonta tuollaista julkeutta kauvemmin kestää: kuitenkin tahdon malittaa mieleni. Mutta kun olet täällä silmäini edessä, niin älähän toki tekeydy noin synkän vakavaksi: kah, tyttö, sinun tulisi jo oman ylpeytesi tunnosta sellaista välttää; sillä talonväki luulee sinun surevan lähtöäsi."

"Sitten, herra", sanoin minä, "koetan saada heidät vakuutetuiksi päinvastaisesta samoin kuin teidän arvoisuutennekin; sillä juuri siitä syystä tahdon yrittää olla iloisempi niin kauvan kun vielä viivyn".

"No", vastasi hän, "merkitsen tämän huomiooni ensimmäisenä kertana, jolloin mikään antamani neuvo on sinuun jotakin vaikuttanut".

"Ja minä lisään", sanoin, "että se ansaitsee tulla merkillepannuksi ensimmäisenä noudatettavaksi kelpaavana neuvona, minkä minulle viimeiseltä olette antanut".

"Toivoisin", virkkoi hän (melkein häpeän kirjoittaa, mitä se hävytön herrasmies lausui), "että olisit yhtä *nopsa toisessa suhteessa* kuin olet terävissä vastauksissasi". Ja hän nauroi. Minä riuhtaisin käteni irti ja tipsutin tieheni niin nopeaan kuin voin. Ah, ajattelin minä, naimisiin! Varmaan teidän tulisikin olla naimisissa, sillä näissä oloissa ei kenenkään siivon neitosen sovi elää talossanne.

Rakas isä ja äiti, hänestä tulee varmaan oikea huikentelija! Kuinka helppoa on luisua yhä loitommaksi pahalla polulla, kun kerran antaa alhaisille vaistoille valtaa!

Kuinka suuresti olisikaan emäntä-parkani surrut, jos olisi ollut tätä näkemässä! Mutta ehkä herra olisi käyttäytynyt paremmin *silloin!* Vaikka kuuluuhan hän sanoneen rouva Jervisille, että hän jo äitinsä eläessä minua tähtäili; ja hän aikoi joskus kertoa sen minullekin, sanoi hän hänelle! — Tässä saatte kuulla julkeutta! Epäilemättä täytyy maailmanlopun olla lähellä; sillä kaikki herrasmiehet täällä ovat kuulemma yhtä pahoja kuin hän. Ja näkyvätpä sellaisten esimerkkien hedelmätkin! Niinpä maajunkkari Martinin talossa Grovessa kuuluu viimeisten kolmen kuukauden ajalla syntyneen kolme lehtolasta: yhteen tapaukseen on hän itse syypää, toiseen hänen kuskinsa ja kolmanteen metsänvartija, eikä hän ole ketään heistä häätännyt. Ja mitenkä hän voisikaan, kun he vain seuraavat hänen omaa esimerkkiänsä? — Hän ja pari kolme muuta hänenlaistaan asuu täällä kymmenen penikulman piirissä meiltä; he seurustelevat ja käyvät metsästysretkillä uljaan isäntämme kanssa, enkä suinkaan luule heidän esimerkkinsä olevan hänelle hyväksi. Mutta taivas armahtakoon minua, sanon minä, ja lähettäköön minut pois tästä jumalattomasta talosta.

Mutta, rakas isä ja äiti, minkälaisia olentoja täytyykään niiden naisihmisten olla, jotka antautuvat sellaiseen pahuuteen? Ka, siitäpä johtuukin, että jokaista pidetään samanlaisena: ja, voi sentään! millaisessa maailmassa me elämmekään! Onhan miesten halujen *vastustamista* alettu pitää ihmeellisempänä kuin naisten *suostumista*. Tämä kaiketi tekee minusta sellaisen ynseäsilmän, nokkaviisaan ja hurnakan, ja kaikki vain senvuoksi etten todellisuudessa halua olla julkimus ja letukka.

Mutta olen suruissani näistä seikoista: en voi tietää, mitä keinoja ja sotajuonia miehet käyttävät päästäkseen häijyjen pyyteittensä perille; ja siksi ajattelen niin hyvää kuin voin niistä tarviolle joutuneista tyttöparoista ja säälin heitä. Sillä murheellisesta tarinastani ja vaaroista, jotka töin tuskin olen välttänyt, näette mitä vaikeuksia ne poloiset neitokset saavat kokea, joiden osana on mennä maailmalle palvelukseen, varsinkin sellaisiin taloihin, missä perheen päät eivät elä Herran nuhteessa eivätkä noudata Hänen viisaita käskyjensä.

Näette, että olen tullut aivan vakavaksi ja totiseksi; ja se sopiikin *kuuliaisien tyttörenne* nykyiseen tilaan.

28. KIRJE.

John sanoo teidän itkeneen lukiessanne viime kirjettäni, minkä hän teille toi. Olen pahoillani, että sallitte hänen sen nähdä; sillä kaikki he jo aavistelevat asiain todellista laitaa; eikä minulle ole suositukseksi, että minua on *hätyytetty*, vaikka *kieltäytymiseni* kylläkin. Mutta silti on mieleni raskas senvuoksi, että he jonkun meikäläisen tähden saavat aihetta ajatella isännästäni niin paha.

Rouva Jarvis on järjestänyt tilinsä herra Longmanin kanssa ja jää paikkaansa. Olen siitä iloinen hänen itsensä ja isäntäni tähden; sillä tämä on hänelle hyvä herra, kuten tosiaan kaikille muillekin paitsi minulle raukalle; ja rouva Jarvis taas hoitaa hänen talouttansa hyvin.

Herra Longman kuuluu ottaneen puhuakseen isännälleni, kuinka uskollinen ja hänen etujaan valvova rouva Jarvis on ja kuinka täsmälliset hänen tilityksensä, ja sanoi hänelle, ettei niihin voinut verratakaan rouva Jewkesin kirjanpitoa hänen lincolnshirelaisellä tilallaan.

Hän kuuluu lausuneen niin paljon ylistelevää rouva Jarvisistä, että isäntäni lähetti noutamaan hänet herra Longmanin läsnäollessa; ja hän sanoi, että Pamela voisi tulla hänen mukanaan. Kai hänen aikomuksensa oli minua nöyryyttää ja solvaista, koska minun oli lähdeävä, kun emännöitsijä sitävastoin jäisi. Mutta koska minä talon jättäessäni en lähdekään hänen kanssaan eikä hän ollut lähtevä minun kanssani, ei se paljoa merkinnyt. Olisihan vain ollut luottamusta herättävää minunlaiseeni köyhään tyttöön nähden, jos taloudenhoitajatar olisi lähtiessäni tehnyt minulle seuraa. Herra sanoi hänelle: "Niin, rouva Jarvis, Longman sanoo teidän järjestäneen tilinsä hänen kanssaan tavanmukaisella uskollisuudellanne ja täsmällisyydellänne. Minulla oli hyvä halu ehdottaa teille, että jäisitte edelleenkin luokseni, jos voisitte hiukan katua pikaisia sanojanne, jotka tosiaan eivät olleet niin kunnioittavia kuin olisin teidän puoleltanne ansainnut." Rouva Jarvis näkyi olevan aivan ymmällä, koska hän herra Longmanin kuullen ei voinut puhua noiden sanojen aiheesta, jona olin *minä*.

"Todellakin", virkkoi herra Longman, "minun on sanottava teille suoraan, että siitä asti kun olen tuntenut isäntäni perheen, en ole koskaan tavannut täällä niin hyvää talouden hoitoa enkä niin sydämellistä huolenpitoa ja sopusointua. Kunpa Lincolnshiren kartano olisi yhtä hyvän emännän hoivassa!"

"Ei siitä sen enempää", päätti isäntäni; "mutta rouva Jarvis saa jäädä, jos tahtoo. Ja tässä, hyvä rouva, ottakaahan vastaan nämä, pyydän; sen summan lahjoitan teille jokaisen vuoden tilinpäästössä vuosipalkkanne lisäksi niin kauvan kun pidätte taloudestani yhtä hyvää ja kiitettävää huolta." Hän antoi hänelle viisi guineaa. — Rouva Jarvis niiasi syvään, kiittäen häntä, ja katsahti minuun ikäänkuin jotakin sanoakseen.

Hänen arvoisuutensa käsitti luullakseni hänen tarkoituksensa; sillä hän lausui: "Minä tahdon tosiaan rohkaista ansiollisuutta ja palvelevaisuutta, Longman: mutten voi koskaan olla yhtä ystävällinen niille jotka eivät sitä minulta ansaitse, kuin niille jotka ansaitsevat"; ja tässä hän katsahti minua suoraan kasvoihin. "Longman", jatkoi hän, "sain että tyttö voisi tulla sisälle rouva Jarvisin mukana, koska he mielellään ovat aina yhdessä. Sillä rouva Jarvis on hänelle hyvin ystävällinen ja rakastaa häntä kuin omaa tytärtä. Mutta muutoin..."

Keskeyttäen hänet herra Longman virkkoi: "*Ystävällinen* Pamela-neidolle! Niin, sir, sitä hän epäilemättä on! Mutta jokaisenhan täytyy olla hänelle ystävällinen; sillä..."

Hän aikoi jatkaa, mutta isäntäni kielsi: "Ei enempää, ei enempää, herra Longman. Näen että vanhat miehet viehättyvät sieviin nuoriin tyttöihin yhtä hyvin kuin muutkin; ja kaunis ulkomuoto kätkee monet viat, jos henkilö osaa käyttäytyä miellyttävästi."

"Suokoon teidän arvoisuutenne anteeksi", yritti herra Longman; "Jokainen..."

Kaiketi hän aikoi lausua vielä jotakin ylistyksekseni; mutta herra pidätti hänet sanoen: "Ei sanaakaan enempää tästä Pamelasta; en voi sallia hänen jäädä, sen vakuutan teille, en ainoastaan hänen oman röhkeän puhetapansa vuoksi, vaan myöskin siksi, että hän kirjoittelee kaikista perheeni salaisuuksista."

"Niin", myönteli kunnan vanha mies, "sitä minäkin olen pahoillani!
— Mutta, herra..."

"Ei enempää, sanon minä", vastusti isäntäni; "sillä minun maineeni on niin hyvin tunnettu" (on tosiaankin! ajattelin minä), "etten välitä siitä, mitä joku *minusta* puhuu tai kirjoittelee; mutta sanoakseni teille totuuden — vaikkei sitä tarvitse pitemmälle levittää — aion piakkoin päättää nuoremiehen elämän; ja te tiedätte, että nuoret jalosukuiset ja varakkaat naiset valitsevat itse palkollisensa. Se on pääsyy, miksi en voi kauvemmin pitää Pamelaa. Muutoin", hän jatkoi, "tyttö on varsin hyvänlaatuinen, kun ottaa kaikki huomioon; vaikka minun täytyy sanoa, että hän äitini kuoleman jälkeen on käynyt hiukan nenäkkääksi vastauksissaan ja antaa kaksi sanaa sanasta. Sitä minä en voi

sietää, eikä minulla tietääkseni ole siihen syytäkään, Longman."

"Eipä suinkaan, herra", vastasi hän, "mutta on kummallista, että Pamela, ollessaan perin lempeä ja nöyrä meille kaikille tässä talossa, unohtaa itsensä sen edessä, jolle hänen tulisi osoittaa suurinta kunnioitusta!"

"Niin todellakin", myönsi isäntäni, "mutta näin on asian laita, vakuutan teille; ja hänen nenäkkyytensä tähden rouva Jervisille ja minulle sattuihin sananharkkaa. En siitä niin paljoa välittäisi, ellei tyttö — tuossa hän seisoo ja sanon sen hänelle vasten silmiä — olisi ikäisekseen perin järkevä ja osaisi paremminkin käyttäytyä."

Minua halutti kovin lausua jotakin, mutten tiennyt, mitä olisin herra Longmanin kuullen voinut sanoa. Rouva Jervis katsahti minuun ja käveli ikkunan luo salatakseen huolestumistansa minun suhteeni. Vihdoin virkoin: "*Teidän*, hyvä herra, sopii puhua mitä suvaitsette, mutta *minun* sopii sanoa ainoastaan: Jumala siunatkoon teidän arvoisuuttanne!"

Longman-parka änkytti puhuessaan ja oli vähällä puhjeta kyyneliin. Herjaava isäntäni sanoi minulle: "No, Pamela, osoittauduhan nyt herra Longmanille sellaisena kuin olet. Etkö voi antaa hänelle näytettä röyhkeydestä, jota minä toisinaan olen saanut sinulta kokea?"

Eikö hän, rakas isä ja äiti, ansainnut, että hänelle olisi sanottu koko totuus? Mutta minä hillitsin itseni sikäli että virkoin vain: "Teidän arvoisuutenne voi ilkkua tyttö-rukalle, jonka tiedätte *voivan* teille vastata, vaikkei hän sitä *uskalla*."

"Kah, ole hyvä nyt, vihjailija", lausui hän, "ja sano pahin, mitä *voit*: Longmanin ja rouva Jervisin kuullen haastan sinut paljastamaan *kaiken* röyhkeytesi; ja koska sinä olet pois lähtevä ja koska sinua jokainen rakastaa, olisi minulle pieneksi puolustukseksi perheeni edessä, että sinulla ei ole syytä valittaa kovaa kohtelua ja sortoa minun puoleltani, kuten minulla on valituksen aihetta sinun nenäkkäiden vastaustesi ja kielittelevien kirjeittesi vuoksi".

"En suinkaan minä, herra", vastasin, "ole niin tärkeä teidän arvoisuutenne perheen silmissä, että teidänlaisenne mahtavan herrasmiehen tarvitsee minun suhteeni puolustautua. Olen iloinen, että rouva Jervis jää teidän arvoisuutenne palvelukseen; ja minä tiedän, etten minä *ole ansainnut* jäädä, ja enemmänkin, — tiedän etten *halua* jäädä."

"Mitä joutavia!" huudahti herra Longman astahtaen minua kohti, "älä sano niin, älä sano niin, rakas mamseli Pamela! Me kaikki pidämme sinusta hyvin paljon; lankeahan polvillesi anomaan hänen arvoisuudeltaan anteeksi, ja kaikki yhteisesti, minä ja rouva Jervis etunenässä, rukoilemme sinulle hänen arvoisuutensa suosiollisuutta ja pyydämme häntä pitämään sinut, ainakin siksi kun hänen arvoisuutensa menee naimisiin."

"Ei, herra Longman", kieltäysin minä, "en voi anoa; enkä tahdo jäädä, vaikka saisinkin. En halua mitään muuta kuin palata köyhän isäni ja äitini luo; vaikka rakastan teitä kaikkia, en tahdo jäädä."

"Hyväinen aika, hyväinen aika!" huudahti vanha kunnan mies, "tätä en odottanut! Kun olin saanut asiat näin pitkälle ja olin järjestänyt kaikki rouva Jervisin hyväksi, toivoin tuottavani kahdenkertaisen riemun koko perheelle siitä, että sinäkin saisit anteeksiannon."

"Kah", virkkoi isäntäni, "tässä on pieni näyte siitä, mitä teille kerroin, Longman. Nyt näette, että hänessä on sisua, jollaista ette odottanut."

Rouva Jervis kertoi minulle jälkeinpäin, ettei voinut viipyä kauvemmin kuuntelemassa, kuinka nurjasti minua kohdeltiin; ja jos olisi viipynyt kauvemmin, hänen olisi täytynyt puhua, ja sitä hänelle ei olisi koskaan suotu anteeksi. Hän lähti siis ulos. Minä katsoin hänen jälkeensä aikoen myöskin lähteä, mutta isäntäni sanoi: "No, Pamela, annahan toinen näyte Longmanille, minä haluan sitä: ja varmaan et voi ollakaan sitä tekemättä, kunhan vain *avaat suusi*."

"Hyvä on, herra", vastasin minä, "koska teidän mahtavuutenne näkyy tarvitsevan minun alhaisuuteni puolelta syyttömäksi julistamista ja koska en suinkaan halua, että kärsisitte perheenne silmissä, tunnustan polvillani" (ja tässä minä polvistuin), "että minussa on ollut paljon vikaa ja että olen ollut kovin kiittämätön isäntien *parhaalle*; olen ollut kovin häijy ja nenäkäs, enkä ole teiltä muuta ansainnut kuin että minut häädetään huonekunnastanne häpeässä ja epäsuosiossa. Minulla ei siis ole muuta sanottavaa itsestäni kuin että en ole *kelvollinen* jäämään, enkä siis voi jäämistäni toivoa, enkä tahdo jäädä. Siunatkoon siis teitä Jumala kaikkivaltias — ja teitä, herra Longman — ja hyvää rouva Jervisiä — ja jokainoata huonekuntaanne kuuluvaa! Minä rukoilen teidän kaikkien puolelta niin kauvan kun elän." — Sitten minä nousin, ja minun oli pakko tukea itseäni isäntäni nojatuolia vasten, koska muutoin olisin lysähtänyt lattialle.

Vanha kunnon mies itki enemmän kuin minä ja huudahti: "Hyväinen aika, voi hyväinen... onko tällaista koskaan ennen kuultu! tämä on liikaa, liikaa, en voi sitä kestää. Niin totta kuin toivon eläväni, olen ihan sulanut. — Rakas herra, antakaa hänelle anteeksi; tyttö-parka rukoilee teidän puolestanne, hän rukoilee meidän kaikkien puolesta, hän tunnustaa vikansa eikä kuitenkaan *tahdo* anteeksiantoa! En totisesti tiedä, mitä tästä ajatella."

Isäntäni itsekin, niin paatunut heittiö kuin olikin, näytti hiukan liikutetulta, otti nenäliinan taskustaan ja astui ikkunan luo. "Minkälainen ilma on tänään?" sanoi hän. Ja sitten käyden vähän kovasydämismemmäksi virkkoi: "No, saat lähteä näkyvistäni, sinä kummallisen epäjohdonmukainen olento! mutta et saa viipyä talossa yli aikasi."

"Ei, hyvä herra, ei, hyvä herra", rukoili vanha kunnon mies, "heltykäähän hiukan. Totta toisen kerran, te nuoret herrasmiehet olette raudasta ja teräksestä, niin minusta näyttää. Mutta minun sydämeni", sanoi hän, "on varmaan muuttunut voiksi ja valuu sulaneena silmistäni. En koskaan ennen ole tähän tapaan tuntenut."

Isäntäni sanoi käskevään sävyyn: "Mene näkyvistäni, huippana; en voi sietää sinua silmiäni edessä." — "Hyvä herra", vastasin minä, "menenhän niin nopeasti kuin voin".

Mutta tosiaan, rakas isä ja äiti, päätäni huimasi ja jäseneni vapisivat niin että minun täytyi astua koko matka pidellen molemmin käsin laudoituksesta, enkä luullut pääseväni ovelle. Mutta kynnykselle ehdittyäni ja koska toivoin tämän olevan viimeinen kohtaukseni kauhean, kovasydämisen isäntäni kanssa, minä käännyn, niiasin syvään ja sanoin: "Jumala siunatkoon teidän arvoisuuttanne! — Jumala siunatkoon *teitä*, herra Longman!" ja sitten menin isoon saliin vievään eteiseen, missä lysähdin ensimmäiselle tuolille; sillä pitkään toviin en kyennyt astumaan edemmäksi.

Jätän kaikki nämä asiat teidän harkittaviksenne, rakkaat vanhempani; mutta en voi kirjoittaa enempiä. Sydän-parkani on melkein särkynyt, on todellakin. — Oi, milloin pääsen täältä pois? Lähetä minut, hyvä Jumala, jälleen turvallisesti köyhän isäni rauhalliseen mökkiin! ja pahinkin, mitä siellä voi tapahtua, tuottaa ehdotonta iloa siihen verrattuna, mitä nyt kärsin. Oi, säälikää *ahdistettua tytärtänne*.

29. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Minun pitää kirjoittaa, vaikka jo pian tulenkin: sillä nyt minulla on tuskin mitään puuhaa. Olen saanut valmiiksi kaikki, mitä minulla oli tehtävänä, ja odotan sopivaa tilaisuutta lähteäkseni. Rouva Jervis sanoi, että rahavarojeni täytyy olla vähissä, kun olin tehnyt niin paljon ostoksia, ja halusi senvuoksi lahjoittaa minulle kaksi guineaa niistä saamistaan viidestä, mutta minä en voinut ottaa niitä häneltä vastaan, koska hänellä, poloisella vallasnaisella, on maksettavana lastensa vanhoja velkoja, ne kun olivat tuhlaavaisia, ja hän kyllä tarvitsee itse rahansa. Hyvin ystävällistä hänen tarjouksensa oli.

Olen pahoillani, että minulla on vain vähän tuotavaa, mutta tiedän, että te *ette* ole, — suuressa hyvydessänne! ja minä aherran sitä uutterammin, kun tulen kotiin, jos voin saada vähän liinavaatteiden ompelua tai mitä työtä tahansa. Mutta koko naapuriston on niin köyhä, että pelkään minulle tulevan työn puutetta, ellei matami Mumford kentiesi toimita minulle sellaista joistakin tunteista säätyläisperheistä!

Tässä on surullista se, että minut on kasvatettu väärään suuntaan, asiain näin ollen! Sillä hyvä emäntäni, joka nyt on taivaassa, rakasti laulua ja tanssia; ja koska minulla hänen mielestään oli hyvä ääni, antoi hän minun oppia kumpaakin. Usein, varsin usein hän pyysi minua laulamaan itselleen jonkun viattoman viisun tai hurskaan virrenkin sekä tanssimaan hänen edessään. Ja minun täytyi oppia myöskin kukitusta, piirustusta ja koroompelua; ja niinpä olenkin näissä taidoissa kehittynyt jokseenkin näppäräsormiseksi, kuten sanovat; ja hänellä oli tapana ylistää minua, ja hyvinpä hän osasikin sellaista arvostella.

Mutta nyt, mitä kaikki tuo hyödyttää, kun asiat ovat kääntyneet tälle tolalle?

Ka, ei muuta kuin että olen niinkuin sadun heinäsiirkka, josta luin eräässä armollisen rouvan kirjassa tähän tapaan:

"Kun muurahaiset kerran talvella tuulettivat muonavarastojansa, tuli nälkäinen heinäsiirkka (ehkä se

olin minä raukka) anomaan niiltä almua. Ne vastasivat sille, että sen olisi pitänyt kesällä uurastaa, ellei tahtonut talvella kärsiä puutetta. 'Mutta', sanoi heinäsiirikka, 'en minä jouten ollutkaan, sillä minä lauleskelin kaiken suvea'. — 'Sitten', neuvoivat ne, 'sopiikin sinun viettä iloinen vuosi ja talvella tanssia kesäisten säveltesi tahtiin'." [Aisopoksen satuja. Tekijä.]

Kylläpä olen soma otus laulu- ja tanssitaiteineni, kun tulen kotiin. En kelpaa siellä edes vappukisoihin, sillä nämä menuetit, rigadunit ja ranskalaiset hyyt, joita olen harjoitellut, soveltuvat minulle huonosti vastaisten toverieni, karjatytöiden, seurassa. Näin ollen olisi parempi, että olisin oppinut pesemään vaatteita ja lattiaita, panemaan olutta, leipomaan ja muuta sellaista. Mutta ellen voi saada ompelutyötä ja pääsen palveluspaikkaan, toivon pian oppivani nuo taidot, kunhan vain joku on kyllin ystävällinen kärsiäkseen minua, kunnes ehdin harjaantua: sillä isäntäni väitöksestä huolimatta toivon olevani nöyräluontoinen ja opetuksesta vaarinottavainen; ja lähinnä Jumalan armoa se onkin ainoa lohdukseni. Minä näetten en pidä mitään kunniallista työtä liian halpa-arvoisena. Alussa se saattaa tuntua hiukan vaikealta; mutta voi ylpeätä sydäntäni, jos koetuksessa sen sellaiseksi huomaan! Minä pakoitan sen taipumaan asemaansa tai muserran sen.

Olen lukenut hurskaasta piispasta, joka oli uskonsa tähden tuomittu poltettavaksi. Koettaakseen, kuinka sen kestäisi, hän pisti sormensa sytytetyn kynttilän lieskaan. Niinpä minäkin äskettäin Rachelin ollessa kääntynyt minuun selin koetin, osasinko puhdistaa tinalautasta, jota hän oli alkanut hangata. Vähitellen se onnistui; sainhan vain kahteen kohti rakon käteeni.

Nyt ajattelen ainoasti, että jos saisin kylliksi liinavaatteiden ompelua, niin minun ei tarvitse pilata sormiani; mutta ellen saa, tulkoot käteni vaan punaisiksi kuin verivanukas ja koviksi kuin pyökkinen leikkuulauta, soveltuakseen minun asemaani. Täytyy keskeyttää kirjeeni: joku tulee. — Se oli vain Hanna tuomassa sanaa rouva Jervisiltä. — Mutta seis! taas tulee joku. — Kah, se oli Rachel.

Minä säikähdyn yhtä paljon kuin samassa satukirjassa mainitut kaupunkilaishiiri ja maalaishiiri, kun vain kuulen jonkun hisahduksen. Näitä seikkoja kertomalla voin huvittaa teitä talvi-iltoina sitte kotiin tultuani. Jos voin saada työtä ja minulta jää vähän aikaa lukemiseenkin, toivon meidän olevan hyvin onnellisia turvevalkeamme ääressä. Syy, miksi vihjaisin teille, että toisin vain vähän mukanani, on tämä:

Teidän on tiedettävä, etten aikonut tehdä niinkuin tänä iltapäivänä olen tehnyt, — otin nimittäin kaikki pito- ja liinavaatteeni ja jaoin ne kolmeen osaan, kuten olin rouva Jervisille maininnut aikovani, ja sanoin: "Nyt on maanantai, rouva Jervis; minun on lähdeävä aikaisin torstai-aamuna: ja vaikka tiedän, että te ette epäile rehellisyyttäni, pyydän teitä tarkastamaan tavarani ja antamaan jokaiselle mitä hänelle kuuluu; tiedättehän että olen päättänyt ottaa mukaani ainoasti mitä todella voin nimittää omakseni."

Hän sanoi (en tiennyt, mihin hän silloin pyrki; epäilemättä hänen tarkoituksensa oli hyvä; mutta en ollut hänelle siitä kiitollinen, kun sen sain tietää): "Anna viedä tavarat alas viheriään huoneeseen, niin teen kaikki mitä minulta tahdot."

"Hyvin mieluusti", sanoin minä, "viheriään huoneeseen tai mihin hyvänsä; mutta minusta voisitte tulla ylös ja katsastaa ne sellaisina kuin ne ovat". Kuitenkin vein ne alas ja asetin ne kolmeen myttyyn kuten ennenkin. Senjälkeen menin siis kutsumaan hänet niitä katsomaan.

Mutta hän näkyi tietämättäni ilmoittaneen herralle tästä kohtauksesta; ja tässä viheriässä huoneessa on työntöovella ja uutimella varustettu komero, missä taloudenhoitajatar säilyttää hillojansa ja muita makeita ruokia. Hän teki sen kaiketi saadakseen isännän muuttamaan mielensä, kun tiesi tarkoitukseni, ja aikoi siis taivuttaa hänet antamaan minulle nuo tavarat. Sillä siinä tapauksessa minä olisin niiden myynnillä voinut hankkia rahaa, mikä olisi tullut meille hyvään tarpeeseen kotiin päästyäni. Enhän minä niitä kapineita koskaan olisi voinut itse käyttää.

No niin, kuten olin sanomassa, hän oli tietämättäni livahtanut tuohon kylkeiseen, luullakseni sillä välin kun menin rouva Jervisiä kutsumaan, ja jälkeinpäin tämä tunnusti minulle, että se oli isännän tahto hänen kuullessaan aikomuksestani. Muutoin hän ei olisi niin menetellyt: vaikka minulla on syytä muistaa viimeistä komeroseikkailua.

Emännöitsijän saapuessa lausuin siis: "Tässä, rouva Jervis, on ensimmäinen mytty: levitän kaikki nähtäväksi. Nämä ovat hyvän emäntäni minulle antamia. Ensiksikin" — ja sitte minä luetteloin pito- ja liinavaatteet, jotka armollinen rouva oli minulle lahjoittanut, ja tätä tehdessäni siunasin vähän väliä häneltä kokemaani ystävällisyyttä. Käytyäni sen mytyn läpi sanoin: "Se siitä vaatekasasta, rouva Jervis; ne olivat hyvän emäntäni lahjoja.

"Nyt tulen arvoisan hyveellisen isäntäni lahjoihin: heh, tiedättehän, tässä on *komeron* edestä, rouva Jervis!" Hän nauroi ja sanoi: "en ole iässäni nähnyt niin lystikästä tyttöä, mutta jatka". — "Niin teenkin, rouva Jervis", vastasin minä, "heti kun olen avannut mytyn"; sillä minä olin perin reipas ja nokkela,

ollenkaan aavistamatta, kuka minua kuunteli.

"Tässä nyt", sanoin, "ovat alati arvokkaan isäntäni lahjat", ja sitten minä luetteloin yksin kappalein toisen mytyn sisällön. Senjälkeen käännyin omiini ja virkoin:

"Nyt tulee Pamela-rukan nyytti; ja pieni se on toisiin verrattuna. Tässä on ensiksikin puuvillainen yöhame, jota oli tapani käyttää aamusilla. Se on minulle kotiin tultuani melkein liian hieno; mutta jotakinhan minulla täytyy olla. Sitten on tässä vanulla sisustettu röijy kukitetusta villakankaasta, pari kaupustelijalta ostamiani sukkaa, olkihattu sinisine nauhoineen sekä palanen skotlantilaista palttinaa, josta tulee kaksi miehen- ja kaksi naisenpaitaa (samaa kangasta kuin ylläni oleva), isä- ja äiti-rukalleni. Ja tässä on neljä muuta paitaa, yksi niistä aivan samanlainen kuin nyt ylläni, toinen varsin hyvä ja molemmat muut vanhoja kelpo kapineita, jotka sopivat kotona työssä laahattaviksi, sillä ne eivät ole tännejättämisen arvoisia; ja tässä on kaksi paria kenkiä: olen ottanut niistä päärmeet pois, myydäkseni, ja ehkäpä niistä saamillani rahoilla ja parilla vanhalla hopeasoljella voin vielä ostaa jotakin hyödyllistä, jos tiukalle käy. — Mitä te nauratte, rouva Jervis?" kysyin. "Kah, te olette kuin huhtikuun päivä; itkette ja nauratte samassa hengenvedossa!

"No, odottakaas: tässä on kaupustelijalta ostamani puuvilla-nenäliina; pitäisi minulla olla vielä toinenkin. Kas tässä se on! Ja tässä ovat äsken ostamani kudotut kintaat; tämä on uusi flanellitakkini, samanlainen kuin on ylläni; ja tässä nuppineuloilla kiinnitetyssä kimpussa on useita paloja karttuunia, silkkuiuikkuja ja sen sellaista, mikä kelpaa liepeiksi, rintamuksiksi ja muuhun, jos onnistun saamaan työtä. Tässä on pari taskupussia, liian hyviä minulle, mutta minulla ei ole huonompia. Hyväinen aika, en aavistanut, että minulla oli niin hyviä tavaroita!

"Kas niin, rouva Jervis", lopetin, "nyt olette nähnyt koko varastoni, ja nyt istahdan kertomaan teille hiukan mitä ajattelen".

"Mutta puhuhan lyhyeen, tyttöseni", kehoitti hän; sillä, kuten hän jälkeensä mainitsi, hän pelkäsi minun sanovan liian paljon.

"Asia näetten on tällä tavalla: minä aion toimia tasapuolisesti ja omantunnon mukaan, rouva Jervis; ja minun täytyy pyytää, jos minua rakastatte, että sallitte minun pitää oman pääni. Noihin emäntäni antamiin tavaroihin ei minulla voi olla sellaista oikeutta, että ottaisin niitä mukaani; sillä hän antoi ne minulle edellyttäen että käyttäisin niitä hänen palveluksessaan ja tuottaakseni tunnustusta hänen anteliaisuudelleen ja hyvälle sydämelleen. Mutta kun minut nyt häädetään paikastani, en tietenkään voi käyttää niitä köyhän isäni kodissa; sillä minä saisin koko kylän niskaani; ja senvuoksi päätän olla *niitä* ottamatta.

"Siis, rouva Jervis", puhuin edelleen, "on minulla vielä paljoa vähemmän oikeutta arvoisan isäntäni lahjoihin: näettehän, mikä hänen tarkoituksensa oli hänen antaessaan ne minulle. Ne olivat aiotut häpeäni hinnaksi, ja jos minä voisin niitä käyttää, en usko, että ne koskaan tuottaisivat minulle menestystä. Ja sitäpaitsi, käsitättehän, rouva Jervis, että kun en tahdo tehdä mitä tuo arvoisa herrasmies minulta vaatii, niin miksi ottaisin häneltä vastaan palkankaan? Omantunnon, kunnian ja kaiken nimessä minulla ei ole sinulle mitään sanottavaa, sinä häijy *toinen mytty*."

"Mutta", lausuin, "tulehan käsivarsilleni, rakas *kolmas* nyyttini, köyhyydentoverini ja kunniallisuuteni todistaja! Enkä tahdo tunnustaa ansaitsevani pienintäkään siinä olevaa riepua, jos joskus menetän oikeuteni siihen viattomuuden hohteeseen, jonka toivon aina olevan elämäni ylpeytenä. Varmaan se on korkein lohdutukseni kuolemaan asti, jolloin kaikki maailman rikkaus ja komeus on arvottomampaa kuin viheliäisimmät ryysyt, mihin kerjäläisetkään voivat olla puettuina!"

Tässä minä syleilin *kolmatta* myttyäni. "Mutta, rouva Jervis", virkoin sitte (ja hän itki kuunnelleensa minua), "vielä on minun vaivattava teitä eräällä seikalla, ja sitten olenkin sanonut kaiken sanottavani.

"Oli neljä guineaa, kuten tiedätte, jotka hyvän emäntäni kuoltua löydettiin hänen taskustaan, ja ne ynnä hiukan hopearahaa nuori isäntäni antoi minulle: ne neljä guineaa lähetin köyhille vanhemmilleni, ja he ovat ne rikkoneet. Mutta he tahtoisivat ne korvata, jos niin haluan. Ja jos se teidän mielestänne on tehtävä, niin se tehdään. Mutta ilmoittakaahan minulle rehellisesti mielipiteenne; luuletteko että, kun niinä kolmena vuonna ennen emäntäni kuolemaa en nauttinut mitään palkkaa, minua voitaisiin pitää velasta vapaana? Sanoessani velasta vapaana en tietenkään tarkoita, että vaivaiset palvelukseni olisivat vastanneet armollisen rouvan hyvyyttä; sehän olisi mahdotonta. Mutta koska kaikki hänen suomansa oppi ja kasvatusta asiain kääntynyt tälle tolalle minua nyt vähän hyödyttävät, olisi parempi, jos minut olisi totutettu raskaaseen työhön, joka kuitenkin lopuksi on edessäni, ellen onnistu saamaan palkkaa — ja kyllähän te tiedätte, että palveluspaikoissakin joutuu vallan kamalien kiusausten alaiseksi. Velattomuudesta puhuessani tahdon sanoa: enköhän, palautettuani kaikki hänen antamansa oivalliset lahjat, voi asettaa vähäpätöistä palvelustani ylläpitoni vastineeksi, koska oppini ei nyt tule kysymykseen ja varmasti tiedän, että rakas kunnan emäntäni olisi samaa mieltä, jos vielä eläisi? mutta siitä on nyt

turha puhua. No, jos niin on, tahtoisin kysyä teiltä, enkö tämän runsaan vuoden mittaan, jonka olen viettänyt isäntäni palveluksessa, jätettyäni hänen lahjansa jälkeeni ole oikeutettu katsomaan elantoni lisäksi ansainneeni noita neljää guineaa sekä näitä ylläni ja kolmannessa mytyssäni olevia vaatekappaleita? Sanokaa nyt minulle vapaasti mielipiteenne puoltani pitämättä tai minua suosimatta."

"Ah, rakas tyttöseni", virkkoi hän, "sinä teet minut kykenemättömäksi sinulle laisinkaan puhumaan: olisi suurin loukkaus, mitä voit tehdä, jos jättäisit mitään näistä tamineista jälkeesi; sinun täytyy ottaa kaikki mytysi, tai muutoin ei herra koskaan anna sinulle anteeksi".

"No niin, rouva Jervis", sanoin minä, "en välitä, olen liiaksi tottunut torumiseen ja kovaan kohteluun isäntäni puolelta viimeksi. En ole tehnyt hänelle mitään pahaa; rukoilen ainiaan hänen puolestansa ja toivon hänen tulevan onnelliseksi. Mutta minä en ansaitse näitä tavaroita; en voi käyttää niitä, vaikka ne ottaisinkin, joten niistä ei ole minulle mitään hyötyä. Toivoakseni minulta ei puutu se vähäinen erä, mitä minä vain haluan sielun ja ruumiin koossa pitämiseksi. Vedellä ja leivällä voin elää varsin tyytyväisenä. Vettä saan mistä hyvänsä; ja ellen saa leipää, elän kuin lintu talvella orjantappuran ja orapihlajan marjoilla ja muina aikoina multasienillä, perunoilla ja nauriilla. Mitäpä minä siis näillä kapineilla teen? — Mutta kysyn mielipidettänne ainoasti niistä neljästä guineasta: luuletteko että minun tulee ne palauttaa? Vain sen minä haluan tietää."

"Ei suinkaan, hyvä lapsi, sitä sinun ei tarvitse", vastasi hän; "sinä olet ne hyvin ansainnut jo pelkästään niillä liiveilläkin".

"Ei, en luule pelkällä sillä työllä *niitä* ansainneeni; mutta luuletteko, että liinaompeluni ja muut askarteluni siihen riittävät?"

"Kyllä, kyllä", vakuutti hän, "ja enempiänkin."

"Ottaen huomioon myöskin ylläpitoni, tarkoitan", sanoin minä, "ja ne vaatekappaleet, jotka minulla on ylläni, muistakaa se, rouva Jervis".

"Kyllä, hyvä lapsi, epäilemättä sinulla on oikeus niihin rahoihin."

"No sitte", sanoin, "olen onnellinen kuin prinsessa. Olen aivan niin rikas kuin toivon olevani; ja vielä kerran, rakas kolmas mytyni, minä tahdon painaa sinut poveani vasten. Pyydän ettette sano tästä mitään, kunnes olen lähtenyt, jotta isäntäni ei kovin suutu, vaan että saan lähteä rauhassa; sillä teistä kaikista erotessani on sydämeni pakahtua, muista seikoista puhumattakaan. Nyt, rouva Jervis", jatkoin, "vielä yksi asia, isäntäni viimekertainen esiintyminen minua kohtaan herra Longmanin läsnäollessa".

"Kuulehan, rakas Pamela", tokaisi hän, "pistäydypäs kamaristani noutamassa pöydälle jättämäni paperi. Minulla on siinä jotakin näytettävää."

"Sen teen", sanoin minä ja lähdin alas; mutta se olikin hänellä vain veruke isäntäni määräysten kuulustamiseen, huomasin sitte. Tämä sanoi pari kolme kertaa olleensa syöksähtämäisillään esille; hän ei voinut sitä kestää ja toivoi etten minä saisi tietää hänen siellä olleen.

Mutta minä tepsutin niin ripeästi takaisin (mitään paperia kun en löytänyt), että ehdin parahiksi näkemään hänen selkänsä, ikäänkuin hän olisi ollut tulemassa viheriästä huoneesta ja menossa sitä lähimpään. Ensimmäisestä ovesta, joka oli avoinna, minä livahdin sisälle ja suljin ja salpasin sen.

"Oi, rouva Jervis", surkeilin, "mitä olette minulle tehnyt! Näen etten voi luottaa kehenkään. Minua ahdistetaan joka puolelta. Kurja, kurja Pamela! mistä voit toivoa tapaavasi ystävän, jos rouva Jerviskin liittyy sinua noin pettämään?"

Hän vakuutteli hartaasti hyvää tarkoittaneensa, kertoi minulle kaikki ja sanoi isäntäni tunnustaneen, että olin saanut hänet pari kolme kertaa pyyhkimään silmiänsä; hän sanoi toivovansa, että se tekisi hyvän vaikutuksen, ja muistutti minulle, etten ollut lausunut muuta kuin sellaista, mikä pikemmin herättäisi sääliä kuin suuttumusta. Niinpä annoinkin hänelle anteeksi. Mutta oi, kunpa pääsisin turvallisesti tästä talosta! Sillä koskaan ei ihmis-poloista liene niin kiusattu kuin minua jo monta kuukautta perätysten. Mitähän lähinnä tapahtuu *teidän kuuliaiselle tyttärelle*ne.

Rouva Jervis sanoo olevansa varma, että minut saatetaan vaunuilla kotiin teidän luoksenne. Vaikka tämä näyttää minulle liian suurelliselta, osoittaa se kuitenkin, ettei minua ole epäsuosiossa häädetty paikastani. Lincolnshirestä onkin saapunut matkavaunut, ja luullakseni pääsen niissä, sillä toiset ovat aivan muhkeat.

30. KIRJE. RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Kirjoitan jälleen, vaikka ehkä tuonkin tämän teille taskussani; toivoakseni ei minulle teidän luoksenne tultuani jääkään aikaa kirjoitteluun. Nyt on keskiviikko-aamu, ja toivon pääseväni kotimatalle huomennaamulla; mutta minulla on ollut uusia koettelemuksia ja uusia vastuksia, toisenlaatuisia, vaikka kaikki samasta lähteestä.

Metsästämästä palattuaan isäntäni eilen kutsutti minut. Menin kovin peloissani, sillä odotin että hän riehuisi ja olisi minulle vihainen vapaapuheisuudestani. Senvuoksi päätin heti alussa alistuvaisuudella riisua hänen suuttumukseltaan aseet ja lankesin polvilleni niin pian kun hänet näin, lausuen: "Arvoisa herra, sallikaa minun, niin totta kuin itse toivotte anteeksiantoa sekä rakkaan kunnan emäntäni — teidän äitinne — vuoksi, joka viime sanoikseen suositteli minua teille, rukoilla teitä suomaan minulle anteeksi kaikki vikani. Ja myöntäkää minulle vain se suosio, viimeinen jota teiltä pyydän, että sallitte minun lähteä talostanne, rauhassa ja tyynellä mielellä, voidakseni minulle sopivalla tavalla jättää jäähyväiset palvelustovereilleni ja jotta sydämeni ei aivan murtuisi."

Hän nosti minut ylös ystävällisemmin kuin olin koskaan kokenut ja sanoi: "Sulje ovi, Pamela, ja tule luokseni työhuoneeseen: tahdon hiukan vakavasti puhella kanssasi."

"Kuinka minä voin, herra", estelin minä, "kuinka voisin!" ja väentelin käsiäni. "Oi, hyvä herra, sallikaa minun poistua läheisyydestänne, minä rukoilen teitä." — "Jumalan, Luojan kautta", vakuutti hän, "minä en tee sinulle pahaa. Sulje vierashuoneen ovi ja tule luokseni kirjastoon."

Sitte hän meni työhuoneeseensa, joka on hänen kirjastonsa ja sitäpaitsi täynnä kallisarvoisia tauluja: uhkea suoja, vaikka sitä nimitetään työhuoneeksi; ja se sijaitsee yksityispuutarhan vieressä, jonne siitä käy ovi. Suljin vierashuoneen oven, kuten hän käski, mutta jäin epäröiden sen viereen seisomaan. — "Koetahan vähän luottaa minuun", pyysi hän: "epäilemättä sinä voit, kun olen puhutellut sinua näin juhlallisesti". Sitte minä hiivin häntä kohti vapisevin askelin ja pamppailevan sydämeni kohautellessa kaulahuiviani. "Tule sisälle", tivasi hän, "kun sinua käsken".

Minä tottelin. "Pyydän, teidän arvoisuutenne", virkoin, "säälikkää ja säästäkää minua!"

"Sen teen", vastasi hän, "niin totta kuin toivon tulevani autuaaksi". Hän istahti muhkealle leposohvalle, tarttui minua kädestä ja sanoi: "Älä epäile minua, Pamela. Tästä hetkestä alkaen en enää katsele sinua palvelijanani: ja toivon ettet ole kiittämätön siitä ystävällisyydestä, jonka aion sinulle lausua." Tämä hiukan rohkaisi minua; pitäen molempia käsiäni omissaan hän jatkoi: "Sinä olet liian järkevä ollaksesi huomaamatta, että ylpeän sydämeni uhallakaan en voi olla sinua rakastamatta. Katsahda minuun, ihanakasvoinen tyttöni! Minun *täytyy* sanoa, että rakastan sinua: ja minä olen käyttäytynyt sinua kohtaan tavalla, joka oli vallan vastoin sydäntäni, toivoen pelottavani sinut luopumaan arasta karttavaisuudestasi. Näet että tunnustan sen vilpittömästi; äläkä senvuoksi käytä sukupuolesi valtteja minua vastaan."

En kyennyt mitään lausumaan, ja kun hän näki minun olevan liian tuskastuneena ja häkeltyneenä jatkaakseen samaan suuntaan, hän virkkoi: "Ka, Pamela, ilmoita minulle, millaisessa asemassa isäsi elää; tiedän kyllä, että hän on köyhä mies: mutta onko hän yhtä alhaisessa asemassa ja kunniallinen kuin hän oli silloin kun äitini otti sinut luokseen?"

Silloin kykenin hiukan puhumaan ja luoden katseeni alas (sillä minä tunsin kasvojeni hehkuvan kuin tulessa) sanoin: "Kyllä, herra, yhtä *köyhä* ja yhtä *kunniallinenkin*: ja se on minun ylpeyteni." — Hän sanoi: "Tahdon tehdä jotakin hänen hyväkseen, ellet sinä asetu esteeksi, ja tehdä koko perheenne onnelliseksi."

— "Ah, hyvä herra!" vastasin minä, "hän on jo onnellisempi kuin miksi hän koskaan voi tulla, jos hänen tyttärensä viattomuus on suosionne hintana; ja minä pyydän teitä olemaan puhumatta siltä *ainoalta* puolelta, miltä minua voi haavoittaa".

"Minulla ei ole mitään sellaisia aikeita", kielsi hän.

— "Oi, hyvä herra", huudahdin minä, "älkää sanoko niin, älkää sanoko niin!"

"On helppoa", vastasi hän, "rakentaa isäsi onni *sinua* vahingoittamatta." — "No, armollinen herra", sanoin siihen, "jos se on mahdollista, sallikaa minun tietää millä tavoin; ja kaikki, minkä hyveellisenä pysyen voin tehdä, koituu elämäni pyrkimykseksi ja harrastukseksi. Mutta mihinkäpä minunlaiseni tyttö-parka kyennee?"

"Minä soisin", lausui hän, "että viipyisit vielä edes viikon tai kaksi ja käyttäytyisit minua kohtaan

ystävällisesti; nöyryyn sitä sinulta pyytämään, ja saat nähdä, että kaikki käy paremmin kuin toivotkaan. Huomaan", jatkoi hän, "että aiot vastata toisin kuin minä haluaisin; ja minua alkaa jo ärsyttää, että pitää näin viheliäisesti kerjällä. Käytöksesi kunnan Longmanin edessä, jolloin kohtelin sinua niin tylästi ja helposti olisit voinut puhdistautua, on aivan hurmannut minut. Ja vaikkei minua miellytä kaikki, mitä eilen sivukammiossa kuunnellessani lausuit, on se kuitenkin saattanut minut ihailemaan sinua entistä enemmän; näen sinussa suurempaa arvollisuutta kuin konsaan olen naisessa havainnut. Kaikki palkolliset, ylimmästä alimpaan, ovat sinuun hullaantuneet, sensijaan että sinua kadehtisivat, ja pitävät sinua niin ylempänänsä, että sekin aavistuttaa, millaisen aseman ja arvon sinä ansaitsisit. Olen nähnyt useampia kirjeitäsi kuin luuletkaan" — tämä hämmästytti minua! — "ja olen aivan ihastunut sinun kirjoitustavastasi, se kun on niin vapaata, niin keveätä, ja monet mielipiteesi osoittavat sinun ikäisellesi harvinaista kehitystä. Kaikki tämä yhdessä saa minut ylenmäärin rakastamaan sinua. Nyt, Pamela, olen alentunut sinulle tämän tunnustamaan. Jää minun mielikseni vielä vain viikoksi tai kahdeksi, antaaksesi minulle aikaa järjestää joitakuita asioita; ja sinä saat nähdä, kuinka edulliseksi se sinulle osoittautune."

Vapisin huomattessani sydän-parkani myötävään. "Oi, hyvä herra", sanoin, "säästäkää poloista tyttöä, joka ei voi teihin katsahtaa ja teitä puhutella. Sydämeni on täysi; ja miksi te tahtoisitte saattaa minut turmioon?"

"Jäähän vain minun mielikseni vielä pari viikoksi", toisti hän, "niin John saa viedä sanan isällesi, että sillä välin haluan tavata hänet joko täällä tai hänen kotikylässään Joutsenen majatalossa".

"Oi, teidän arvoisuutenne", vastasin, "sydämeni on pakahtumaisillaan; mutta polvillani rukoilen teitä, että sallitte minun lähteä huomenna, kuten olin aikonut, älkääkö ryhtykö kiusaamaan tyttö-rukkaa, jonka tahto olisi teidän tahtonne, jos hyveellisyyteni sen vain sallisi".

"Se sallii sen", vakuutti hän, "sillä minä en aio tehdä sinulle mitään pahaa, siitä otan Jumalan todistajakseni!"

"Mahdotonta!" huudahdin minä: "senjälkeen, herra, mitä on tapahtunut, en voi teitä uskoa. Kuinka monella tavalla voidaankaan poloiset ihmis-lapset saattaa tärviölle! Hyvä Jumala, suojele minua vielä *tämä* kerta ja saata minut turvallisesti rakkaan isäni majaan!"

"Kummallinen, kirottu kohtalo", sadatteli isäntäni, "että näin juhlallisesti puhuessani minua ei uskota!"

"Mitä minun sitten *tulisi* uskoa, armollinen herra?" sanoin minä, "ja mitä *voin* uskoa? Mitä te olette sanonut, paitsi että minun olisi jäätävä vielä kahdeksi viikoksi? Ja mihin minä sitten joudun?"

"Sukuylpeyteni ja varallisuuteni — hiiteen kumpikin", huudahti hän, "koskeivät ne voi vaikuttaa sinuun, vaan ainoastaan lisäävät epäluulojasi! — eivät salli minun yhtäkkiä alentua: pyydän sinua senvuoksi viipymään vain viikon, jotta voin rauhoittaa niiden korskeat vaatimukset". Oi, kuinka sydämeni värähti! ja minä aloin (kun en tiennyt mitä tehdä) lukea isämeitä. "Älä huoli minun tähteni vieritellä rukousnauhasi helmiä, Pamela!" virkkoi hän; "sinä olet oikea nunna". Mutta minä lausuin ääneen, silmäni kohotettuina taivasta kohti: "Älä johdata minua kiusaukseen; mutta päästä minut pahasta, oi hyvä Jumala!"

Hän sieppasi minut syliinsä ja sanoi: "No niin, tyttöseni, sinä jäät siis näiksi kahdeksi viikoksi, ja saat nähdä, mitä tahdon hyväksesi tehdä. Jätän sinut tuokioksi ja menen viereiseen huoneeseen, antaakseni sinulle miettimisaikaa ja osoittaakseni sinulle, etten sinua väijy." Tuo ei mielestäni näyttäneykään pahalta.

Hän läksi ulos, ja hetkessä ahdisti minua parikymmentä erilaista ajatusta; joskus tuumin, että viikon, parin pitempi viipyminen tässä talossa häntä totellakseni ei rouva Jervisin ollessa kanssani voinut paljoa vahingoittaa: — Mutta sitten, — ajattelin, — mistä tiedän, mitä *voinen* tehdä? Olen kestänyt hänen *vihansa*; mutta enkö saattaisi heltyä hänen *ystävällisyydestään*? Kuinka voin sen kestää? No, toivoakseni saman suojelevan armon avulla, johon aina tahdon turvata. Mutta mitä hän sitten on luvannut? Niin, hän tekee isä- ja äiti-rukkanani elämän mukavaksi. Oh! — sanoin itsekseni, — se on ihana ajatus; mutta en huoli viipyä siinä, jotten antaisi sen johdattaa itseäni perikatoon. Mitä hän voi tehdä sellaiselle köyhälle tytölle kuin *minä*? Mihin saattaa hänen ylevyytensä alentua? Hän puhuu, — ajattelin, — sydämensä ylpeydestä ja isoisesta asemastaan: oi, ne mietteet ovat hänen *päässänsä* ja myöskin hänen sydämessänsä, muutoin hän ei niitä minulle *tällaisella* hetkellä tunnustaisi. No sitten, — tuumin, — se saattaa tarkoittaa vain minun viettelemistäni. Hän ei ole mitään nimenomaan luvannut. Mutta saanhan *nähdä*, mitä hän aikoo, jos jään vielä kahdeksi viikoksi. Eivätkä nuo kaksi viikkoa kovin suuri asia ole: ja näenhän jo muutaman päivän kuluessa, kuinka hän käyttäytyy. — Mutta kun sitten jälleen ajattelin hänen ja itseni välistä juopaa ja hänen nyttemmin avonaisesti tekemäänsä rakkautentunnustusta, kuten hän sitä nimitti, ja että hän tämän jälkeen haastaisi minulle asiasta

selvemmin kuin koskaan ennen ja minä kenties olisin heikompi ja *aseettomampi* häntä vastustamaan, niin silloin tuumin: — Ka, ellei hän tarkoittanut mitään häpeällistä, niin hän puhuisi rouva Jervisin kuullen; ja inhoittava, hirveä komeroselkkaus, josta töin tuskin olin pelastunut, muistui taas mieleeni; ja minä ajattelin, kuinka helppo hänen olisi lähettää rouva Jervis ja palvelustytöt tieltä pois, ja että kaikki hänen minulle aivoittelemansa tuho voisi tapahtua lyhemässä kuin siinä ajassa: ja niin päätin lähteä talosta ja jättää kaikki kaitselmuksen huomaan, luottamatta ollenkaan itseeni. Ja kuinka kiitollinen tulisi minun tästä päätöksestä ollakaan, kuten saatte kuulla! Mutta päästyäni juuri tähän kohtaan kirjettäni John lähettää minulle sanan, että hän ihan hetikohta lähtee teille päin. Toimitan siis teille sen, mitä olen kirjoittanut, ja toivon jo huomen-illalla anovani siunauksianne omassa köyhässä, mutta onnellisessa majassanne ja kertovani teille lopun suusanallisesti. Jään siis siihen asti ja ainiaan *teidän velvollisuudentuntoiseksi tyttärekseenne*.

31. KIRJE.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Tahdon vielä jatkaa kirjoitustani, koska ehkä mielelläni luen sitä teidän luoksenne tultuani, nähdäkseni mitkä vaarat olen kyennyt välttämään; vaikka tuonkin kirjeen itse mukanani.

Kerroin teille päätöksestäni — onnellisesta päätöksestäni, jollaisena minulla on syytä sitä pitää; ja juuri silloin isäntäni palasi hyvin ystävällisen näköisenä ja virkkoi: "En epäilekään, Pamela, että minun mielikseni viivyt vielä nämä kaksi viikkoa." En tiennyt, miten asettaa sanani kielloksi häntä kuitenkin raivostuttamatta.

"Mutta", sanoin minä, "antakaa anteeksi, hyvä herra, poloiselle hätääntyneelle palvelijattarelle, — tiedän etten voi hyveellisenä pysyen ansaita teiltä minkäänlaista suosiota, ja minä pyydän, että sallitte minun mennä köyhän isäni luo".

"Kah", päivitteli hän, "sinä olet suurin hupsu mitä olen koskaan tavannut. Sanonhan sinulle, että tapaan isäsi; minä lähetän huomenna noutamaan hänet matkavaunuillani tänne, jos niin tahdot. Ja minä annan hänen tietää, mitä aion tehdä *hänen* ja *sinun* hyväksesi."

"Mitä, hyvä herra, saattaisi se olla? Teidän arvoisuutenne voi ylhäisessä asemassanne helposti tehdä *hänet* onnelliseksi, ja ehkä *te* voitte tavalla tai toisella käyttää häntä hyödyksennekin. Mutta mikä hinta on minun suoritettava kaikesta tästä?"

"Sinä tulet niin onnelliseksi kuin saatat toivoa", sanoi hän, "sen sinulle vakuutan: kas tässä, tahdon antaa sinulle tämän kukkaron, jossa on viisikymmentä guineaa, ja sen summan suoritan isällesi joka vuosi ja hankin hänelle mieleistään hommaa ansaitakseen *sen* ja *enemmänkin*: Pamela, hänen ei milloinkaan tarvitse kärsiä puutetta, siitä saat olla varma. Olisin antanut sinulle enemmänkin hänelle vietäväksi, ellen olisi peljännyt sinun epäilevän siinä jotakin juonta minun puoleltani."

"Oi, hyvä herra", virkoin minä, "ottakaa takaisin kultarahanne; minä en koske ainoankaan niistä, eikä isänikään, siitä olen varma, ennen kuin hän tietää mitä niiden edestä on tehtävä, ja eritoten, miten *minun* käy".

"No sitten, Pamela", sanoi hän, "otaksukaamme, että hankin sinulle puoliseksi rehellisen miehen, jolla on arvossapidettävä toimi ja joka tekee sinusta eliniäksesi vallasnaisen!"

"Minä en huoli puolisosta, herra", vastasin; sillä nyt aloin nähdä hänen kaiken mustuutensa; mutta kun olin niin suuresti hänen vallasnaan, päätin hiukkasen teeskennellä.

"Mutta", sanoi hän, "sinä olet niin kaunis, että menet minne tahansa, et koskaan voi säästyä joidenkuiden meidän sukupuoleemme kuuluvien ahdistelulta; ja mielestäni en kunnollisesti täytä kuolevan äitini tahtoa, joka jätti sinut minun huostaani, ellen hanki sinulle aviomiestä puolustamaan kunniaasi ja viattomuuttasi; ja oikein kunnollinen puoliso minulla onkin sinulle katsottuna."

— Oi, musta, petollinen olio! — ajattelin minä, — millainen väline sinä oletkaan pahalaisen käsissä hänen tarvelläkseen tämän vilpittömän sydämen! — Mutta kuitenkin vielä teeskentelin; sillä minä pelkäsin sekä häntä että paikkaa, missä olin. "Mutta ketä sitten, hyvä herra, olette minulle ajatellut?" — "No", sanoi hän, "nuorta herra Williamsia, kappalaistani Lincolnshiressä; hän tekee sinut onnelliseksi".

"Tietääkö hän", kysyin, "mitään teidän arvoisuutenne aikomuksista?" — "Ei, tyttöseni", vastasi hän ja

suuteli minua (aivan vastoin tahtoani; sillä hänen henkäyksensäkin oli minulle myrkyä), "mutta hänen riippuvaisuutensa minun suosiostani sekä sinun kauneutesi ja ansiokkuutesi saavat hänet riemuitsemaan hänelle osoittamastani ystävyydestä".

"No sitten, armollinen herra", sanoin minä, "on vielä aikaa tätä asiaa tuumia, eikä se voi estää minua lähtemästä isäni luo; sillä mitäpä kahden viikon täällä viipyminen tässä merkitsisi? Teidän arvoisuutenne huolenpito ja ystävällisyys voivat ulottua minuun siellä yhtä hyvin kuin täälläkin; ja herra Williams ja koko maailma saa tietää, etten häpeä isäni köyhyyttä."

Hän aikoi suudella minua jälleen, mutta minä sanoin: "Jos minun on puolisoikseni ajateltava herra Williamsia tai ketä tahansa, pyydän *teidä* välttämään liikoja vapauksia minuun nähden; se ei suinkaan ole kaunista." — "Niin", puhui hän, "mutta jää nyt sentään seuraaviksi kahdeksi viikoksi, ja sillä ajalla minä kutsutan Williamsin ja isäsi tänne. Sillä minä tahdon, että asia ratkaistaan omassa talossani: ja kun olen sen saanut sille tolalle, niin te voitte yhdessä päättää kuinka itse tahdotte. Sillävälin saat ottaa ja lähettää nämä viisikymmentä kultarahaa isällesi suosiollisuuteni vakuudeksi, ja minä teen teistä kaikista onnellisia."

"Herra", sanoin minä, "pyydän ainakin kaksi tuntia tämän asian harkitsemiseen". — "Minun on lähdettävä tunnin päästä", vastasi hän; "ja haluan että kirjoittaisit isällesi ehdotuksestani; John saa sitte vartavasten lähteä sitä viemään, ja hän ottaa myös tämän kukkaron sille vanhalle kunnan miehelle annettavaksi, jos siihen suostut". — "Hyvä herra", sanoin minä, "ilmoitan siis päätökseni teille tunnin kuluttua". — "Tee niin", kehoitti hän, suuteli minua vielä toistamiseen ja laski menemään.

Oi, kuinka riemuitsin, että olin päässyt hänen kynsistään! — Sitte kirjoitin teille tämän, jotta voisitte nähdä, miten asiat ovat; sillä minä olen päättänyt tulla pois, jos mahdollista. Kurja, jumalaton, petollinen herrasmies, mikä hän onkin!

Tässä oli minulle, Pamela-rukallenne, ansa asetettu! Vapisen sitä ajatellessani! Millaisen näytelmän tässä olikaan häijyys suunnitellut koko elämäni varrelle! Mustasieluinen heittiö, kuinka minä häntä vihaan! — Sillä ensiksi, kuten kirjoittamastani näette, hän tahtoi saattaa minut uskomaan muuta; ja tuo herra Williams luullakseni juolahti hänen mieleensä sen jälkeen kun oli lähtenyt ulos yksityishuoneestaan ehtiäkseen miettiä miten minut paremmin pettäisi: mutta verho oli nyt liian ohut ja helposti läpi nähtävissä.

Menin huoneeseeni ja ensi työkseni kirjoitin hänelle; sillä minä ajattelin, että olisi parasta olla häntä jälleen tapaamatta, mikäli se oli mahdollista; ja jäljennettyäni kirjoitukseni pistin hänen arkihuoneensa oven alle näin kuuluvan kyhäykseni:

ARVOISA HERRA,

Viimeksi minulle tekemänne ehdotus saa minut vakuutetuksi siitä, ettei minun pidä jäädä tänne, vaan että minun on mentävä isän luo, vaikkapa vain kysymään hänen neuvoaan herra Williamsiin nähden. Ja olen tässä päätöksessäni niin varma, ettei minua voi saada sitä muuttamaan. Kiittäen siis teidän arvoisuuttanne tuhat kertaa kaikista suosionosoituksistanne minä lähden aikaisin huomenaamulla; vaunujanne taas, minkä kunnian rouva Jarvisin sanojen mukaan olitte minulle aikonut, en tarvitsekaan, koska luullakseni saan vuokrata lampuoti Bradyn kääsit. Pyydän siis, ettette pane sitä pahaksenne, ja olen aina *teidän kuuliainen palvelijanne*.

Mitä kukkaroon tulee, hyvä herra, ei köyhä isäni suinkaan antaisi minulle anteeksi, jos sen ottaisin, ennen kuin hän tietää, miten se on ansaittavissa: ja se on mahdotonta.

Juuri nyt hän onkin lähettänyt rouva Jarvisin ilmoittamaan minulle, että koska olen päättänyt lähteä, niin lähteä saan, ja matkavaunut laitetaan valmiiksi; mutta sitä pahempi muka minulle, sillä hän ei enää eläissään minusta välitä. No niin, vähät siitä, kunhan vain pääsen tästä talosta; mutta olisin iloinnut, jos hyveellisenä pysyen olisin voinut tehdä teidät, rakkaat vanhempani, onnellisiksi.

En voi keksiä syytä siihen, mutta John, jonka piti lähteä viemään viime kirjettäni, tekee nyt vasta lähtöä; ja hän lähettää kysymään minulta, onko minulla mitään muuta vietävää. Siksi keskeytän ja lähetän tämän kyhäykseni edellisen kirjeeni mukana.

Valmistaudun nyt matkaan ja sanon kohta jäähyväiset palvelustovereilleni: ja ellei minulla ole aikaa kirjoittamiseen, kerron teille loput, jahka saan onnen olla luonanne.

Vielä sananen: pistän mukaan paperin, johon on kyhätty runosäkeitä lähtöni johdosta — vaivaista sepustusta, mutta kun ne ovat minulta, niin ette niitä kenties halveksu. Näytin niitä rouva Jarvisille, ja hän piti niistä, ottipa jäljennöksenkin; ja antoi minun laulaa ne itselleen, vielä viheriässä huoneessa; mutta minä vilkaisin ensin komeroon. Lisään vain, että olen teidän *velvollisuudentuntoinen tyttärenne*.

Saan vielä sanoa, että juuri tällä hetkellä hän rouva Jarvisin välityksellä lähetti minulle viiden guinean lahjan taskurahoikseni. Olen siis kovin rikas; sillä *hänen*, rouva Jarvisin, tuomina katsoin voivani ottaa rahat vastaan. Isäntäni sanoo, ettei hän tahdo minua nähdä: ja minä saan lähteä aamulla, milloin haluan. Lincolnshireläinen Robin tulee minua kyyditsemään: mutta herra on niin vihainen, että on kieltänyt ketään lähtemästä kanssani ulos ovesta edes vaunupihalle. No, en sille mitään voi, en minä! Mutta eikö se saata häntä itseänsä juoruille alttiiksi pikemmin kuin minut?

Mutta John odottaa, ja minä olisin tuonut tämän samoin kuin edellisenkin kirjeen itse mukani. Hän sanoo kuitenkin asettaneensa sen muiden kapineiden joukkoon, joten voi yhtä hyvin tuoda molemmatkin.

John on hyvin ystävällinen ja rehellinen: olen hänelle suuressa kiitollisuudenvelassa. Nyt kun olen näin rikas, antaisin hänelle guinean, jos luulisin hänen ottavan sen vastaan. En kuule mitään emäntäni vaatteista enkä isäntäni minulle lahjoittamista: sillä minä sanoin rouva Jarvisille, etten niitä ottaisi; mutta parista korvaani sattuneesta sanasta päätellen, että ne lähetetään minulle jälestäpäin. Hyväinen aika, kuinka rikkaana saattekaan Pamelanne kotiin, jos ne saapuvat! Mutta kun en sittekään voi niitä käyttää, en niitä halua; ja jos ne saan, vaihdan ne tilaisuuden tullen rahaksi. No, ei enempää — minulla on tulinen kiire.

LÄHTÖNI JOHDOSTA.

Te kumppanini, kuulkaahan, kun piirsin rivin muutaman; ma tiedän teidän uskovan: teit' aina muistaa Pamela.

Majasta matalasta vain
perheeseen hienoon paikan sain:
oi' ansioton siihen ain'
avuton, arka Pamela.

Mut sentään tämän onnenkin
ma vaihdan mielin tyytyvin
taas köyhään, halpaan kotihin, —
jo sinne kaipaa Pamela.

Ja mitä muuta onni on
kuin omatunto tahraton?
Se mulle aarre olkohon, —
ja Luojaa kiittää Pamela.

Ma tulevaista tiedä en,
mut minne vaan ma matkannen,
mit' olen, teen, ma sanon sen:
on kiitollinen Pamela.

Ei kaiho kalva sydäntäin.
eest' isännän ja rengin näin
ja teidän muitten päivittäin
käy rukoukseen Pamela.

Ja Luojan tahto teillekin
ain' olkoon ohje ylhäisin,
eest' isäntämme lämpimin
rukoilkaa mielin Pamelan.

Kateuden sijaan *säälikää*
isoisten tilaa täperää:
kiusausten vaarain väijymää,
joit' emme tunne me pienet.

Vie ansat heidän ilojaan,
vaaroistaan ovat huolissaan, —
keveempää heidän konnullaan
on palvella — päättää Pamela.

Ain' olkoot teille vanhemmat —
omaiset kaikki — rakkahat,
niin taivaan armon siunaamat
te ootte, ja niin on Pamela.

Jos konsaan hävettänyt ois
mua synty halpa, työntäin pois
onnesta kodin, — mitä vois
odottaa kehno Pamela?

Teit' onni aina seuratkoon
ratoksi kunkin kohtaloon;
ja milloin mielessänne oon,
rukoilkaa eestä Pamelan.

Rukoilkaa hälle tyytyvää
kotoisen rauhan elämää,
ja konsaan ette pois te jää
hartaudentyöstä Pamelan.

Nyt jääkää haltuun Jumalan, ma laulun pienen lopetan; vain kiitoksensa kauneimman näin
tulkita tahtoo Pamela.

* * * * *

Tässä on tarpeellista lukijan saada tietää, että kaunoisen Pamelan koettelemukset eivät vielä olleet ohi: pahin oli jäljellä ja sattui aikaan, jolloin hän luuli ahdinkonsa jo päätyneen ja pääsevänsä kodin suojaan. Sillä kun hänen isäntänsä oli turhaan koettanut voittoa intohimoaan ja näki, ettei hänen hyveellisyyttänsä voinut horjuttaa, oli hän elostelevana ja juonittelevana herrasmiehenä määrännyt Lincolnshiressä olevan ajomiehensä tuomaan sieltä hänen matkavaununsa, koska hän ei huolinut luottaa bedfordshireläiseen hevospalvelijaan, tämä kun muiden palkollisten mukana suuresti rakasti ja kunnioitti herttaista neitoa. Ja isännän annettua ensinmainitulle asianmukaisia toimintaohjeita ja kiellettyä muita palvelijoita — muka siksi että oli suuttunut Pamelan käytökseen — saattamasta tyttöä askeleenkaan vertaa, kyyditsi Robin Pamelaa viisi penikulmaa hänen isänsä kotia kohti, mutta kääntyi sitte poikkiteitse toisaalle, viemään häntä isännän lincolnshireläiselle maatilalle.

On myös merkille pantava, että lähetti, joka kuljetti tytön kirjeitä tämän isälle ja jolla muka niin usein oli asiaa sinnepäin, toimi isäntänsä kätyrinä, jonka palveluksia tämä sitten käytti hyväkseen. Mies luovutti tytön kirjeet aina ensin herralleen, jolla oli tapana avata ne ja lukea ja sitte lähettää ne perille. Näin ollen ei Pamelan kirjeiden sisältö ollut kartanonherralta tuntematon; siihenhän tämä kerran itsekin viittaa, kuten niiden lähettäjätär eräässä kyhäyksessään mainitsee. Täten oli neito-parka joka puolelta ahdistettu; ja se kaikki osoittaa mitä kehoja keinoja salakavalat miehet häijyjen tarkoitustensa toteuttamiseksi käyttävät, sekä kuinka kauniimman sukupuolen on oltava perin varuillaan taitavia vehkeilyjä vastaan, varsinkin milloin rikkaus ja mahti yhtyvät väijymään alhaisentyistä viattomuutta.

On vielä muutama sana huomautettava seuraavan paremmaksi ymmärtämiseksi. Juonitteleva herrasmies katsoi näet kuitenkin sopivaksi pidättää tytön kolme viimeistä kirjettä isälle saapumasta. Näissä tämä kertoo, kuinka talonherra oli piiloutunut kuuntelemaan mitä hän puhui vaatteitaan jaoitellessansa, mainitsee tämän viime yrityksestä saada hänet jäämään taloon vielä kahdeksi viikoksi, uskotellusta kappalaisen kosinnasta, toivomuksistaan pian nähdä vanhempansa sekä runosepitelmästä. Julkesipa aatelismies lähettää neitosen isälle näin kuuluvan kirjeenkin:

KUNNON ANDREWS,

Varmaan ihmettelette saadessanne minulta kirjeen. Mutta mielestäni tulee minun ilmoittaa teille keksineeni teidän ja tyttärenne omituisen kirjeenvaihdon, perin haitallisen kunnialleni ja maineelleni; sitä teidän ei olisi minun nähdäkseni sopinut rohkaista ennen kuin tiesitte olevan riittäviä perusteita noihin herjauksiin, joita hän runsaalla mitalla minua vastaan syytää. Jotakin perää voi kenties olla siinä, mitä hän tuontuostakin lavertelee; mutta uskokaa minua, teeskennellyn yksinkertaisuutensa ja viattomuutensa ohella hän kykenee niin paljon romantilliseen sepittelyyn, etten ole moista ennen nähnyt. Sanalla sanoen tytön ovat saaneet päästänsä pyörälle ne haaveelliset lorukirjat, joiden pariin hän on ylenpalttisesti sulkeutunut siitä saakka kun hänen hyvä emäntänsä kuoli. Ja hän on niin olevinaan kuin olisi hän täydellisyyden kuvastin ja ikäänkuin jokainen juonittelisi häntä vastaan.

Älkää sentään käsittäkö sanojani väärin; uskon hänet hyvin rehelliseksi ja hyveelliseksi; mutta olen myöskin saanut selville, että hän harjoittaa jonkunlaista kirjeenvaihtoa tai on lemmensuhteissa nuoren pappismiehen kanssa, josta toivoakseni voin aikanaan pitää huolen, mutta jolla nykyisin ei ole mitään muuta omaisuutta kuin minun suosioni: ja mikä, ajatelkaahan, olisi seurauksena, jos kaksi nuorta ihmistä, joilla maailmassa ei ole mitään omasta kohden turvakseen, liittyisivät yhteen ja saisivat lukuisan perheen ennen kuin heillä on leipää syödäkseen?

Minä puolestani tunnen liian suurta ystävyyttä heitä kumpaakin kohtaan ollakseni yrittämättä sellaista ehkäistä, jos voin; ja senvuoksi olen lähettänyt Pamelan pois hänen lähettyviltään, kunnes saan heidät molemmat järkevämpiin mietteisiin. Siksi pyydänkin, ettette kummeksu, jos ette näe tytärtänne niin pian kuin ehkä odotatte.

Kuitenkin vakuutan teille kautta kunniani, että hän on turvassa ja loukkaamattomana; ja toivoakseni ette epäile minua, vaikka hän lieneekin vähän pöyhistelty hilpeän leikinlaskuni johdosta sekä siitä, että olen hänen kanssaan joskus viattomasti kisailnut, mikä on tavallista eri sukupuoliin kuuluvien nuorten ihmisten kesken, kun ovat kauvan tunteneet toisensa ja yhdessä kasvaneet: ylpeys näetten ei ole vahvoja puoliani.

Koska hän on veikeä kirjeiden kirjoittaja, on hän toivoakseni ollut kyllin velvollisuudentuntoinen ilmoittaakseen teille lemmensuhteestansa nuoreen pappismieheen; enkä tiedä, katseletteko sitä hyväksyvillä silmillä: mutta nyt, kun Pamela on jonkun aikaa poissa (sillä minä tiedän, että tuo mies olisi seurannut häntä teidän kyläänne, jos tyttö olisi tullut kotiin; ja siellä he ehkä avioliittoon menemällä olisivat saattaneet toisensa turmioon), en epäile saavani häntä näkemään oman parhaansa ja luopumaan naimahommista, kunnes tietää kykenevänsä vaimon elättämään; ja sitte kun se on mahdollista, yhtykööt he Jumalan nimessä, minun puolestani.

En odota tähän muuta vastausta kuin hyvän ajatuksenne minusta ja luottamuksenne kunniallisuuteeni, koska olen *harras ja etuanne katsova ystävä*enne.

J. K Kuulen että John-palvelijani on välitellyt tuota kirjeenvaihtoa, jossa *minua* on niin vapaasanaisesti kosketeltu. Annan sen nenäkkään olennon pian itselleni sopivalla tavalla tietää, kuinka paljon paheksun hänen osallisuuttansa tässä hommassa. On katkeraa, että omat palvelijat näin vapaapuheisesti lörpöttelevät minun asemassani olevasta miehestä.

On helppo arvata, kuinka vanhus-poloinen huolestui lukiessaan tämän, niin mahtavan ja arvossapidetyn herrasmiehen lähettämän kirjeen. Hän ei tiennyt mihin ryhtyä, eikä mitenkään epäillyt tytär-parkansa viattomuutta, varmana että rumia juonia oli suunniteltu häntä vastaan. Kuitenkin hän toisinaan toivoi parasta ja oli valmis uskomaan pappismiehen ja tytön luuloteltuun kirjeenvaihtoon, kun ei ollut saanut viimeainitun kyhäämiä kirjeitä, joista asia olisi selvinnyt.

Mutta sittenkin hän päätti sekä omansa että äidin levottomuuden tynnyttämiseksi lähteä matkalle aatelisherran kartanoon; ja jättäen vaimo-rukkansa toimeksi pyytää hänen poistumistansa anteeksi maanviljelijältä, jonka työssä hän oli, hän lähti jo samana iltana, vaikka olikin myöhä; ja matkattuaan kaiken yötä hän heti päivännousun jälkeen saapui herraskartanon portille ennen kuin huonekunta vielä oli jalkeilla. Siinä hän sitten istahti levähtämään, kunnes näkisi jonkun liikkeellä.

Ensimmäiseksi hän näki tallirengit, jotka tulivat hevosia juottamaan; ja hän tiedusteli Pamelan kohtaloa niin hätäännyksissään, että nämä luulivat häntä mielipuoleksi ja sanoivat: "Ka, mitäpä Pamela teitä koskee, äijä-rukka? Menkää pois hevosten jaloista."

"Missä isäntänne on?" kysyi ahdistunut. "Älkää, hyvät miehet, vihastuko: sydämeni on melkein murtunut." — "Hän ei koskaan anna mitään ovella, uskokaa minua", ilmoitti eräs rengeistä; "näette turhaa vaivaa". — "En minä vielä ole kerjäläinen", virkkoi vanha mies. "En pyydä häneltä mitään muuta kuin Pamelaani: voi minun lastani, voi lastani!"

"Istu ja pala", sanoo muuan, "eiköpä tämä mies olekin Pamelan isä!" — "Niin, niin", vakuuttaa vanhus väännellen käsiänsä, "niin olen"; purskahtaen itkuun: "missä on lapseni? missä on Pamela?" — "Kah, isä", virkkoi eräs heistä, "suokaa anteeksi; mutta hän on lähtenyt kotiin luoksenne: kauvanko olette ollut kotoa poissa?" — "Vasta eilis-illasta", vastasi hän; "olen vaeltanut kaiken yötä. Onko kartanonherra kotona vai eikö?" — "On, mutta hän ei vielä ole liikkeellä", ilmoitti renki.

"Jumalalle kiitos siitä!" huudahti vanhus, "Jumalalle kiitos! Sitten toivoakseni sallitaan minun häntä jo pian puhutella." He kehoittivat häntä tulemaan sisälle, ja hän astui talliin, istahti siellä portaille ja kuivaillen silmiänsä huokaili niin surullisesti, että palvelijain teki pahaa sitä kuulla.

Huonekunta pääsi pian jalkeille, kun kuultiin Pamelan isän saapuneen kuulustamaan tytärtänsä; ja palvelijattaret, olisivat mielellään toimittaneet hänet keittiöön. Mutta kun rouva Jervisille oli ilmoitettu hänen tulostaan, riensi tämä arkihuoneeseensa, otti hänet mukaansa sinne, antoi hänen kertoa koko surullisen tarinansa ja luki kirjeen. Taloudenhoitajatar itki katkerasti, mutta koetti kuitenkin vanhuksen edessä salata huolestumistaan ja virkkoi: "Ka, kunnan Andrews, en voi olla itkemättä teidän murheenne vuoksi, mutta toivoakseni ei siihen ole mitään aihetta. Älkää näyttäkö tätä kirjettä kellekään, tehnetepä muuten mitä tahansa. Rohkenen vakuuttaa, että tyttärenne on turvassa."

"Niin, mutta", väitti toinen, "minä näen, että *te*, hyvä rouva, ette tiedä hänestä mitään: jos kaikki olisi

oikein, niin asiata ei olisi kätkeyty teidänlaiseltanne kunnolliselta säätyläisnaiselta. Varmastikin te luulitte hänen olevan minun luonani!"

Rouva Jervis sanoi: "Herra ei aina ilmoita palvelijoilleen toimenpiteistensä, mutta teidän ei tarvitse hänen rehellisyyttään epäillä. Teillä on siitä vakuutena hänen käsialansa: ja näettehän, ettei hän voi hautoa mitään juonia tyttöä vastaan, koska hän ei ole matkustanut eikä edes puhu aikomuksesta lähteä täältä."

"Oi, se onkin minulle ainoa toivonsäde, todellakin ainoa!" sanoi Andrews. "Mutta..." lisäsi hän, aikoen jatkaa, kun kartanonherra, joka oli ehtinyt kuulla hänen tulostansa, saapui aamunutussa ja tohveleissa arkihuoneeseen, missä hän ja rouva Jervis haastelivat.

"Mikäs on hätänä, kunnan Andrews?" kysyi hän, "mikäs on hätänä?" — "Oi lastani!" huudahti rehellinen vanhus, "antakaa minulle lapseni! Minä rukoulen teitä, armollinen herra." — "Kah", virkkoi isäntä, "luulin jo tyynnyttäneeni teidät hänen suhteensa: ettekö sitten ole saanutkaan teille omakätisesti kyhäämääni kirjettä?" — "Olen, olen, teidän arvoisuutenne", sanoi hän, "ja sen johdosta minä tänne tulinkin; olen kävellyt koko yön".

"Mies-parka", vastasi isäntä näköjään hyvin säälivästi, "olen siitä pahoillani, tosiaan! Ka, tyttärenne on aiheuttanut kummallista hälinää perheessänne; ja jos olisin luullut sen teitä niin suuresti häiritsevän, olisin päästänyt hänet kotiinsakin. Mutta sen minkä tein, tein *tyttärenne* ja *teidän* etuunne silmällä pitäen. Hän on täydessä turvassa, sen vakuutan teille, kunnan Andrews; voin antaa teille kunniasanani, etten tahtoisi häntä millään ehdolla vahingoittaa. Luuletteko, että sen tekisin, rouva Jervis?"

"Ette, toivoakseni ette, herra", sanoi emännöitsijä. — "*Toivoakseni ette!*" huudahti mies-poloinen. "Niin, sitä minä toivoin: mutta, pyydän että teidän arvoisuutenne antaa minulle lapseni; en muuta halua; ja minä pidän huolta, ettei mikään pappismies saa häntä lähennellä."

"Ka, Lontoo on varsin etäällä", virkkoi kartanonherra, "enkä minä nyt heti voi lähettää häntä noutamaan". — "No, oletteko siis lähettänyt minun Pamela-parkani Lontooseen?" hämmästeli vanhus. — "En tahtoisi niin sanottavan", vastasi isäntä; "mutta minä vakuutan teille kautta kunniani, että hän on aivan turvassa ja tyytyväisenä ja ilmoittaa siitä pian teille kirjeessä. Hän on hyvämaineisessa perheessä, ei vähäisemmän henkilön kuin piispan luona, rouvan kamarineitona, siihen asti kun saan teille mainitsemani asian järjestetyksi."

"Oi, kuinka voin sen tietää?" päivittelee isä. — "Mitä!" huudahti herrasmies teeskennellen suuttumusta, "epäilläänkö minun sanojani? Uskotteko minulla voivan olla joitakin aikeita tytärtänne kohtaan? Ja jos niin olisi, luuletteko että käyttäisin siihen tarkoitukseen *tämänlaisia* menettelytapoja? Totisesti, mies, te unohtatte, ketä puhuttelette!"

"Oi, hyvä herra", haastoi Andrews, "pyydän anteeksi; mutta muistakaa, että rakas lapseni on kysymyksessä: ilmoittakaaahan minulle vain, kuka piispa, se on ja missä, niin vaellan jalkaisin Lontooseen tapaamaan tytärtäni, ja sitten minä olen tyytyväinen". "Kah, kunnan Andrews, luulenpa että olette lukenut tarinoita samoin kuin tyttärennekin, ja ne ovat panneet päanne pyörälle. Eikö minun sanani riitä? Luuletteko että tekisin tyttärenne mitään häpeällisiä tarjouksia? Onko mitään aihetta sellaiseen luuloon? Ajatelkaahan toki hiukan, kuka olen; ja ellei minua uskota, niin mitä hyödyttää puhuminen?"

"Niin, teidän arvoisuutenne", virkkoi toinen, "pyydän että suotte minulle anteeksi: mutta eihän olisi mitään haittaa siitä, että sanoisitte kuka piispa se on ja missä hän asuu?"

"Niin, ja sitten te menisitte kiusaamaan hänen kunnianarvoisuuttansa sopimattomalla pelollanne ja jutuillanne? Tyydyttekö, jos viikon päästä saatte tyttärenne kirjeen? ja ellei hän ole huolimaton, kirjoittanee hän jo ennenkin vakuuttaakseen teille, että hän voi aivan hyvin."

"Olisihan siitä jotakin lohdutusta", myönsi miesparka.

"No hyvä", virkkoi herrasmies, "vaikka minä en tietenkään voi vastata hänen laiminlyönnistään, mikäli hän itse ei huoli kirjoittaa; ja jos hän lähettää kirjeen teille, rouva Jervis (minä en halua sitä nähdä; olen jo kylliksi kiusaantunut hänen tähtensä), niin älkää unohtako toimittaa miestä ja hevosta matkalle sitä viemään heti kun sen saatte".

"Sen teen varmasti", takasi taloudenhoitajatar.

"Kiitän teidän arvoisuuttanne", sanoi kunnan maalainen; "ja minun täytyy siis jäädä odottamaan niin kärsivällisesti kuin voin viikon ajaksi, mikä minusta tuntuu vuodelta".

"Huomaatan vieläkin", virkkoi aatelismies, "että ellei hän kirjoita, niin se on hänen oma vikansa; sillä

siihen minä häntä vakavasti kehoitin oman maineeni vuoksi, enkä minä liikahda tästä talosta, sen teille vakuutan, ennen kuin hänestä saadaan tyydyttäviä uutisia".

"Jumala siunatkoon teidän arvoisuuttanne", lausui mies-poloinen, "niin totta kuin tarkoittatte mitä sanotte". "*Aamen, aamen*, kunnan Andrews", sanoi talonherra: "näette, etten pelkää sanoa *aamen*. Kestittäkö siis, rouva Jervis, tätä kelpo miestä parhaanne mukaan; älköönkä toimitettako minulle mitään kohua tästä asiasta." Sitten hän kuiskaten taloudenhoitajattarelle pyysi tätä antamaan vanhukselle muutaman guinean kotimatkan kuluiksi, ja selitti hänelle, että hän olisi tervetullut viipymään talossa kirjeen saapumiseen asti, jos tahtoisi, todetakseen että hänen tarkoituksensa olivat rehelliset.

Mies-poloinen jäi päivälliselle rouva Jervisin kanssa jokseenkin levollisena, toivoen muutaman päivän kuluttua kuulevansa rakkaasta tyttärestään; ja sitten hän ottaen lahjan vastaan palasi kotiin ja päätti olla mahdollisimman maltillinen.

Sillävälän rouva Jervis ja koko huonekunta olivat mitä suurimmassa murheessa Pamela-rukalle tehdystä kepposesta, ja hän sekä isännöitsijä esittivät sen herralleen niin liikuttavin sanoin kuin rohkenivat. Mutta heidän oli tyytyminen hänen ylimalkaisiin vakuutuksiinsa, ettei aikonut tytölle mitään pahaa. Tätä rouva Jervis ei kuitenkaan juuri uskonut, kun tiesi että kartanonherran kirjeessään mainitsema kirjeenvaihto Pamelan ja nuoren pastorin kesken oli vain keksitty veruke, vaikkei hän tohtinut sitä sanoa.

Mutta viikkoa myöhemmin heitä jonkun verran rauhoitti tuntemattoman henkilön tuoma ja rouva Jervisille annettavaksi jättämä kirje, jonka hankkiminen myöhemmin kerrotaan:

RAKAS ROUVA JERVIS,

Minut on *kurjasti petetty*, ja sensijaan että Robin olisi kyydinyt minut rakkaan isäni luo, minut vietiin pois erääseen paikkaan, jota en saa mainita. Kuitenkaan ei minua nykyisin *oleellisesti* kohdella pahoin; ja minä kirjoitan teille pyytääkseni ilmoittamaan rakkaalle isälleni ja äidilleni (joiden sydämet varmaan ovat pakahtumaisillaan), että olen terve ja että Jumalan armosta olen ainiaan heidän kunniallinen ja kuuliainen tyttärensä, teidän *kiitollinen ystävänne*

PAMELA ANDREWS.

En saa ilmoittaa aikaa enkä paikkaa; mutta minulle on mitä juhlallisimmin vakuutettu, että minua kohdellaan kunniallisesti. Tämä on ainoa kerta, jolloin alhainen asemani on tuntunut minusta tukalalta, koska se on saattanut minut kaikkeen siihen säikkymiseen, mitä olen saanut kokea. Sydämellinen tervehdys teille itsellenne ja kaikille palvelustovereilleni. — Jääkää Jumalan haltuun, mutta rukoilkaa puolestani!

PAMELA.

Vaikkakaan tämä kirje ei kokonaan tyyntynyt heidän pelkoansa, se näytettiin koko huonekunnalle ja kartanonherralta itselleen, joka ei ollut tietävinään, kuinka se oli saapunut. Rouva Jervis lähetti sen rehellisille vanhuksille, jotka ensin epäilivät sitä väärennytyksi, arvellen tyttärensä käsialan olevan mukailtua; mutta huomattuaan ettei niin ollut laita he tunsivat hiukan huojennusta tiedosta, että tyttö oli elossa ja hyveellinen. He kyselivät sitte kaikilta tuttaviltaan, mitä olisi tehtävä, mutta kukaan ei osannut neuvoa heille mitään menettelytapaa näin erikoisessa tilanteessa tuollaista rikasta ja päättäväistä herrasmiestä vastaan; ja kun vanhemmat pelkäsivät pahentavansa asiaa (vaikka selvästi näkivät ettei tyttö ollut minkään piispan perheessä ja senvuoksi epäilivät koko juttuakin), antautuivat he rukouksiin tytär-poloisensa puolesta, anoen onnellista päätöstä asialle, joka melkein sai heidät suunniltaan.

Jätämme nyt rehellisen vanhan pariskunnan rukoilemaan rakkaan Pamelansa puolesta ja palaamme kertomukseen, jonka hän itse kaikesta tästä on laatinut. Hän oli kirjoittanut sen päiväkirjan muotoon, huvikseen ja ajankulukseksi, toivoen että ilmaantuisi joku tilaisuus lähettää se ystävilleen ja — kuten hänen ainaisena silmämääränään oli — voidakseen myöhemmin kiitollisena vilkaista takaisin vaaroihin, joista oli päässyt, sitte kun ne olivat onnellisesti väistyneet, niinkuin hän toivoi kerran käyvän; ja saadakseen tarkastuksessansa joko hyväksyä tuonaikaisen käytöksensä tai katua sitä.

32. KIRJE.

OI, RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Sallittakoon minun kirjoittaa valittaakseni kurjaa kohtaloani, vaikei minulla olekaan mitään toiveita, että kyhäykseni on teille toimitettavissa. Minulla ei ole nyt muuta tehtävää kuin kirjoittaa, itkeä ja rukoilla! Mutta mitä voinkaan toivoa, kun näyn joutuneen häijyn, Jumalan ja ihmisten lakien rikkojan mielivallan uhriksi? — "Mutta laupias taivas, suo minulle anteeksi äkkipikaisuuteni ja masentumukseni! Oi, älä salli minun tehdä syntiä sinua vastaan; sillä sinä parhaiten tiedät, mitä palvelijasi tarvitsee! Ja koska et salli poloisia luotujasi kiusattaa yli voimiensa, minä alistun sinun suojelemaan tahtoosi!" Kuitenkin toivon, näyttäköönpä asemani kuinka valottomalta tahansa, että — koska nämä koettelemukset eivät ole tulleet osakseni omasta alotteestani eivätkä johdu pöyhkeästä itserakkaudesta tai turhamaisuudesta — minä kykenen ne voittamaan ja Jumalan nähdessä hyväksi tulen niistä pelastetuksi.

Näin minä rukoilen puutteellisesti, mieltäni järkyttävän pelon ja kaameiden aavistusten ahdistuksessa. Oi, yhtykää rukouksiini, rakkaat vanhempani! Mutta, ah! kuinka voitte tietää, kuinka voin ilmaista teille tytärparkanne kauhean tilan! Onneton Pamela voi joutua tarviiölle (mistä Jumala varjelkoon ja pikemmin riistäköön minulta hengen!) ennen kuin saatte tietää hänen kovaa kohtaloansa!

Voi noiden herrasmiehiksi itseänsä nimittävien ääretöntä häijyyttä ja vehkeileväisyyttä! Tuosta nimestään huolimatta he kääntävät nurin kaitselmuksen suunnitelmat, saatuaan siltä runsaita keinoja hyviintöihin, ja siten saattavat itsensä ikuiseen turmioon sekä poloisen, vainotun viattomuuden tarviiölle!

Nyt kerron teille, mitä minulle on tapahtunut; mutta kuinka te sitten voitte kirjeeni saada? Täällä ei ole ketään rehellistä Johnia niitä teille kuljettamassa! Ja sitäpaitsi vartioidaan joka askeltani, ja niin tapahtunee edeskinpäin, kunnes kova kohtaloni kypsytäneee hänen ilkeät aivoituksensa minun tuhokseni. Tahdon kuitenkin joka päivä kirjoitella kurjasta tilastani, ja kenties ilmestyy joku keino lähettääkseni surullisen kuvaukseni teille. Mutta, ah, saatuanne tietää kohtaloni, mitäpä se tieto muuta kuin pahentaa kärsimyksenne! Sillä mitä voivat köyhät ja kurjat rikkaita ja mahtavia vastaan, milloin nämä ovat päättäneet heitä sortaa?

No niin, mutta minun täytyy kirjoittaa vielä edelleen asioista, joita olin toivonut muutaman hetken päästä saavani teille suullisesti kertoa, samalla kun uskoin saavani vastaanottaa teidän kiitolliset siunauksenne palatessani kotiin näistä monista vaikeuksista.

Alotan kertomukseni siitä, mihin päättyi viimeinen teille kyhäämäni kirje, johon olin liittännyt vaivaiset säkeeni, ja jatkan aina tilaisuuden mukaan, vaikka, kuten jo sanoin, en tiedä millä tavoin sanani teidät saavuttaisivat.

Tuli kauvan odotettu torstai-aamu, jolloin minun oli määrä lähteä matkalle. Olin jo edellisenä iltana sanonut hyvästi palvelustovereilleni: murheelliset jäähyväiset ne olivat meille kaikille; sillä mies-yhtähyvin kuin naispalvelijatkin itkivät erotessaan minusta; ja *omasta* puolestani olin aivan upota kyyneliin nähdessäni heidän liikuttavan sydämellisyytensä ja arvonantonsa. Kaikki he tahtoivat antaa minulle pikku lahjoja rakkautensa merkiksi; mutta minä en huolinut mitään alemmilta palvelijoilta. Herra Longman kuitenkin vaati minua vastaanottamaan usean kyynärän Hollannin palttinaa, hopeisen nuuskarasian ja kultasormuksen, jota hän pyysi minun pitämään muistona häneltä. Hän itki minun tähteni, mutta sanoi: "Varmasti Jumala siunaa niin kunnollista neitoa; ja vaikka palaat köyhän isäsi luo ja hänen halpaan asemaansa, kyllä kaitselmus sinut löytää. Muista niin sanoneeni; ja *kerran*, vaikka minä en sitä päivää nähne, sinä saat palkkasi."

Minä vastasin: "Oi, paras herra Longman, te teette minut liian rikkaaksi ja ylpeäksi, mutta minun täytyy nyt tällä haavaa sentään kerjätä, sillä usein minä haluaisin kirjoitella" (vähänpä aavistin, että se näin pian tulisi ainoaksi työkseni) "ja pyydän teitä hankkimaan minulle hiukan paperia. Heti kotiin päästyäni tahdon lähettää teille kirjeen kiittäökseni teitä kaikkia minulle osoittamastanne ystävällisyydestä, ja kirjoittaa myös hyvälle rouva Jervisille."

Tämä oli onnellinen ajatus; sillä muutoin minulla ei olisi ollut mitään paperia käytettävissäni, ellen olisi pyytännyt ja saanut sitä tylyluontoiselta emännältäni, kuten häntä voinen nimittää. Mutta nyt minä voin kirjoittaa mieleni kevennykseksi, vaikken saakaan sitä teille lähtemään, ja kirjoittaa mitä tahdon, sillä hän ei tiedä, kuinka hyvin varustettu minä olen. Kunnan herra Longman antoi minulle nimittäin viidettäkymmentä arkkia paperia, tusinan kyniä ja pienen pullollisen mustetta, minkä viimemainitun pistin paperiin kietäistuna taskuuni, samaten kuin hiukan lakkaa ja muutamia suulakkoja.

"Herra Longman", sanoin minä, "olette minut oivallisesti varustanut; miten voin teidät palkita?" Hän vastasi: "Suutelolla, kaunis tyttöseni", ja minä annoin sen kernaasti, sillä hän on hyvä vanha mies.

Rachel ja Hanna itkivät haikeasti sanoessani heille hyvästi; Jane, joka välistä oli ollut hiukan äreä ja

Cicelykin nyyhkyttivät surkeasti ja lupasivat rukoilla puolestani; mutta Jane-rukka epäilemättä *sen* unohtaa, sillä harvoin hän rukoilee omastakaan puolestaan, sen pahempi! Puutarhuri Arthur, kuski Robin ja myös pieni Lincolnshiren Robin, jonka oli määrä tulla minua kyyditsemään, olivat hyvin herttaisia. Heillä oli kyyneleet silmissä, ja sillä hetkellä näytti minusta perin ystävälliseltä, että Lincolnshiren Robinkin oli liikutettu, vaikka hän tunsu minua vain vähän. Mutta myöhemmin havaitsin, että hänellä kyllä oli syytä, sillä hän oli jo saanut ohjeensa ja tiesi että hänen oli oltava välikappaleena saattamassa minua ansaan.

Kolme muuta miespalvelijaamme, Harry, Isaac ja Benjamin, sekä tallirengit ja apumiehet olivat myös kovin suruissaan; ja poloinen pieni Tommy, keittiöpoika, oli murheen murtamana.

He olivat kaikki kerääntyneet yhteen illalla, odottaen aamulla saavansa muuta hommaa; kaikki halusivat puristaa kättäni. Minä suutelin tyttöjä ja rukoilin Jumalaa heitä kaikkia siunaamaan; ja kiitin heitä kaikkia minulle osoittamastaan rakkaudesta ja ystävällisyydestä. Minun täytyi jättää heidät pikemmin kuin halusin, koska en voinut sitä kestää: en tosiaan voinut. Harry (en olisi sitä aavistanut, sillä hän on hiukan huimapäätä, niin sanovat) itki aika paljon. Rehellinen John-parka ei ollut silloin vielä palannut teidän luotanne. Mutta mitä isännöitsijään, herra Jonathaniin tulee, niin hän ei edes voinut viipyä muiden seurassa. Olin aikonut kertoa teille tästä paljonkin, mutta on muita, pahempia seikkoja kiinnittämässä ajatuksiani.

Rouva Jervis, kunnan rouva Jervis nyyhkytti rajusti myöhään yöhön, ja minä tein parhaani häntä lohduttaakseni; hän vaati minua lupaamaan, että jos isäntäni matkustaisi Lontooseen parlamentin istuntoihin tai Lincolnshireen, minä saapuisin viikoksi hänen luokseen. Olisi hän antanut minulle rahaakin, mutta minä kieltäydyin siitä.

Valkeni sitten aamu, ja minä ihmettelin, kun kunnan Johnia ei näkynyt, sillä minä halusin jättää hänelle jäähyväiset ja kiittää häntä kaikesta auliista avuliaisuudestaan minua ja teitä kohtaan. Mutta luullakseni isäntäni oli lähettänyt hänet jonnekin etäämmälle, joten hän ei ehtinyt palata. Pyysin siis sanomaan hänelle terveiseni.

Kun rouva Jervis suru sydämessä ilmoitti minulle, että vaunut olivat valmiina ja neljä hevosta valjastettuna eteen, olin vaipua maahan, vaikka niin kaipasinkin kotiin teidän luoksenne.

Herra oli ylikerrassa eikä halunnut ollenkaan minua nähdä. Olin siitä ylipäättään iloinen; mutta hän tiesi, tuo vilpillinen mies, etten ollut hänelle saavuttamattomissa! — Oi varjele minua, taivas, hänen vallastaan ja häijyydeltään! Palvelijain ei sallittu tulla kanssani askeltakaan, kuten teille jo varemmin kirjoitin; sillä hän seisoi ikkunassa katsellen minun lähtöäni. Ja ulko-ovelle vievässä käytävässä seisoiivat he kaikin hänen näkemättänsä kahdessa rivissä eivätkä voineet sanoa muuta kuin toivottaa: "Jumala siunatkoon sinua!" ja "Jumala siunatkoon sinua!" kummaltakin puolelta. Mutta Harry kantoi vaunuihin oman myttyni, kolmannen myttyni, kuten minun oli tapana sitä nimittää, sekä hiukan luumukakkua ja minua varten edellisenä iltana valmistettua hienoa ruokaleipää, vähän makeisia ja kuusi pulloa kanariviiniä, jotka rouva Jervis tahtoi minun ottamaan mukaani vasussa, ilahduttaaksemme mieltämme, kun tulisimme yhteen, sanoi hän. Suutelin jälleen kaikkia tyttöjä; mutta herra Jonathan ja herra Longman eivät olleet saapuvilla; sitte tipsutin portaita alas vaunujen luo rouva Jervisin itkiessä mitä haikeimmin.

Ajopelien luo päästyäni kohotin silmäni ja näin isäntäni seisomassa ikkunan luona aamupuvussaan. Niiasin hänelle kolmasti hyvin syvään ja rukoilin hänen puolestaan ylösnostetuin käsin, sillä puhua minä en voinut, en mitenkään siihen kyennyt. Ja hän kumarsi minulle, ja minä tulin hyvin iloiseksi tästä huomaavaisuudesta. Niin astuin vaunuihin. Olin pakahtumaisillani murheeseen; ja kunnes Robin alkoi ajaa saaton vain huiskuttaa heille kyynelistä kosteata nenäliinaani. Vihdoin karautimme aika vauhtia, Jehun tavoin, niinkuin sanotaan, ulos kartanolta, ja pian huomasinkin, että minulla oli syytä vielä suurempaan ja syvempään ahdistukseen.

— No, — ajattelin, — tätä menoa pääsen pian rakkaan isän ja äidin luo. — Siihen asti, kun arvelin kulkeneeni puoli matkaa, ajattelin jälkeen jääneitä hyviä ystäviäni; ja kun Robin pysähtyessään hevosia syöttämään mainitsi minulle, että olinkin melkein puolitaipaleessa, tuumin että oli jo aika kuivata kyyneleet ja ajatella niitä, joiden luokse olin tulossa. Sitten aloin miettiä millainen kohtaukseni teidän kanssanne olisi; kuinka iloiseksi tulisitte nähdessänne minut kaikkien vaarojeni jälkeen turvassa ja viattomana luonanne. Näin aloin viihdytellä itseäni ja koetin karkoittaa synkät aatokset mielestäni, vaikka ne tuon tuostakin palasivat; sillä olisinhan kiittämätön, jollen rakastaisi heitä, kun hekin minua rakastavat.

Lähtö tapahtui luullakseni kahdeksan tienoissa aamulla. Kun kello kahden vaiheilla ajoimme erään pienen kylän läpi ja sen tapulikellosta näin ajan, ihmettelin että seutu näytti minusta vain yhä oudommalta. — Ohoh! — ajattelin, — onpa varsin omituista, että tällä kummalla vauhdilla kulkien viivymme näin kauvan taipaleella, jota ei ole paljoa päälle kahdenkymmenen penikulman! Mutta

kyllähän Robin tien tuntee, — rauhoittelin sitten mieltäni.

Vihdoin hän pysähdytti ja katsahti ympärilleen ikäänkuin epävarmana suunnasta. Minä sanoin: "Herra Robert, olette varmaan ajanut harhaan!" — "Sitä pelkään", vastasi hän; "mutta paljoakaan emme ole voineet tolalta poiketa; kysynpä ensimmäiseltä henkilöltä, jonka tapaan." — "Tehkäähän niin", kehoitin minä; ja hän antoi hevosilleen heinätukon; ja minä tarjosin hänelle kakkua ja kaksi lasia kanariviiniä. Viivymme siinä kaikkiaan puolen tunnin ajan. Sitte hän ajoi taas hyvin vihvasti eteenpäin.

Minulla oli niin paljon ajattelemista vaaroista, jotka nyt varmasti luulin välttäneeni, ja jättämistäni rakkaista ystävästä, niinkuin niistäkin parhaimmista ystäväistäni, joiden luo olin matkalla, ja monista kerrottavistani asioista, etten paljoa kiinnittänyt huomiota tiehen, kunnes havahduin mietiskelystä nähdessäni auringon olevan menemässä mailleen ja miehen yhä ajavan hikoilevia ja vaahtoisia hevosiansa. Silloin jo äkkiä hätäännynkin ja huusin hänelle. Hän sanoi, että hänellä oli hirveän huono onni, kun oli eksynyt useita penikulmia tieltä; mutta vakuutti nyt olevansa selvillä, niin että päätyisimme perille ennen kuin oli aivan pimeä. — Tällöin aloin sydämessäni hiukan aavistella jotakin, ja olin kovin väsyksissä; sillä minä en ollut sanottavasti nukkunut moneen yöhön. Vihdoin virkoin: "Kuulkaahan, herra Robert, tuolla edessämme on kaupunki; mikä sen nimi on? Jos olemme niin paljon ajaneet harhaan, olisi parasta pysähtyä sinne, sillä yö saapuu väleen."

— Herra minua varjelkoon, ajattelin; — nyt minua ehkä uhkaavat uudet vaarat *kyytimiehen* puolelta, kun olen välttänyt *isäntäni hätyyttelyn*; — enhän voinut aavistaa jälkimäisen halpamaista juonta.

Robin sanoi: "Olemme tuossa tuokiossa perillä; tölö sijaitsee vain penikulman matkan päässä edessämme olevan kaupungin sivulla." — "No", vastasin, "olenhan saattanut erehtyä, kun on jo pitkä aika siitä kun olin täälläpäin: mutta seutu ei täällä suinkaan näytä sellaiselta kuin muistelen".

Hän oli olevinaan kovasti suutuksissaan itselleen harhaanajostaan ja pysähdytti vihdoin eräeseen maalaistaloon noin kahden penikulman päässä kauppalasta, jonka läpi olimme ajaneet; oli jo melkein pimeä, ja hän astui vaunuista virkkaen: "Meidän täytyy tähän yöpyä; olen aivan uuvuksissa."

— Isä taivahinen, — ajattelin minä, — ole armollinen
Pamela-rukalle! Vielä lisää koetuksia! Mitä minulle lähinnä tapahtuu?

Maanviljelijän vaimo, palvelijatar ja tytär tulivat ulos; vaimo sanoi: "Mikä teidät tänne päin tuo näin iltamyöhällä, herra Robert? Ja vielä nuoren neidin kanssa?" — Silloin aloin säikähtyä suunniltani; ja yhdistäen mielessäni kaikki seikat ja asianhaarat hyrähdin itkuun ja sanoin: "Jumala suokoon minulle kärsivällisyyttä! Olen varmaan hukassa! — Kuulkaa, hyvä emäntä", sanoin minä, "tunnetteko maajunkkari B:tä Bedfordshirestä?"

Katala kyytimies olisi estänyt häntä vastaamasta minulle; mutta yksinkertainen tytär tokaisi väliin: "Emmekö tuntisi hänen arvoisuuttansa! Kyllä tietysti; isäntähän on hänen alustalaisensa."

"Ah", huudahdin minä, "sitten olen hukassa, ihan hukassa! Voi kurjaa heittiötä, — mitä olen teille tehnyt", valitin kyyditsijälle, "että näin menettelitte minun kanssani? Jumalattoman herran viheliäinen kätyri!"

"Totisesti", vastasi mies, "minua surettaa että tämä homma annettiin toimekseni; en vaan voinut sitä välttää. Mutta viihtykää nyt kumminkin parhaanne mukaan; täällä on hyvin ystävällistä, kunniallista väkeä; ja vakuutan teille, että olette täällä turvassa."

"Sallikaa minun lähteä", sanoin, "niin kävelen takaisin kaupunkiin, jonka läpi ajoimme, niin myöhä kuin onkin: sillä tähän taloon minä en astu sisälle".

Talonpojan vaimo sanoi: "Teitä kohdellaan täällä oikein hyvin, uskokaa minua, nuori neiti, ja saatte mukavamman yösjän kuin missään tuolla kauppalassa."

"En välitä mukavuuksista", epäsin minä, "minut on petetty ja olen hukassa! *Oman* tyttärenne tähden säälikää minua. Antakaa minun tietää, onko isäntänne, kuten häntä nimitätte, täällä?"

"Ei, vakuutan teille, ei ole", vastasi vaimo.

Ja sitten tuli maanviljelijä, hyvänlaatuinen mies, vakava ja säveäkäytöksinen. Hän puhui sillä tavoin, että hiukan rauhoituin; ja kun näin, ettei muutakaan neuvoa ollut, menin sisälle. Vaimo vei minut heti ylikerran parhaaseen suojaan ja sanoi minulle, että se oli minun niin kauvan kuin siellä viivyin ja ettei kukaan tulisi lähelleni, paitsi milloin kutsuin. Heittäydin huoneessa olevalle vuoteelle väsyneenä ja melkein kuoliaaksi säikähtyneenä ja antauduin ankarimman surun valtaan, mitä koskaan olen tuntenut.

Tytär tuli luokseni ja sanoi, että herra Robert oli jättänyt hänelle kirjeen minulle annettavaksi; ja siinä se nyt oli. Kohottausin ja näin osoitteessa häijyn ilkimyksen, isäntäni, käsialan ja sinetin. Tämä oli

hiukan parempaa kuin että hän itse olisi ollut saapuvilla; vaikka, jos hän olisi ollut, hänen olisi täytynyt tulla ilmojen kautta, — moisella kyydillä oli minua kiidätetty.

Kunnon vaimo (sillä minä aloin nähdä asiat hiukan paremmassa valossa enkä huomannut heissä mitään vilppiä, vaan pikemminkin luin murhetta heidän kasvoillaan oman hätäni johdosta) tarjosi minulle lasillisen jotakin sydämenvahviketta, minkä otin vastaan, koska olin voipumaisillani. Sitten istahdin hetkiseksi tuolille, vaikka perin heikkona. He toivat minulle kaksi kynttilää, sytyttivät risuvalkean takkaan ja lupasivat heti tulla katsomaan, jos kutsuisin. Sitte he jättivät minut miettimään surkeata tilaani ja lukemaan kirjettä, mihin en kuitenkaan heti kyennyt. Hiukan toivuttuani avasin sen ja luin seuraavat sanat:

RAKAS PAMELA,

Ne hellät tunteet, joita minulla on sinua kohtaan, sekä itsepäisyytesi ovat pakoittaneet minut menettelemään tavalla, jonka tiedän aiheuttavan sinulle suurta kiusaa ja rasitusta sekä sielun että ruumiin puolesta. Mutta suo minulle anteeksi, rakas tyttöni; sillä vaikka olenkin näin menetellyt, tahdon kautta kaiken, mikä on hyvää ja pyhää, käyttäytyä sinua kohtaan kunniallisesti. Älä salli pelkosi kiihoittaa sinua esiintymiseen joka olisi häpeällistä meille kummallekin; sillä se paikka, missä saat tämän kirjeen vastaanottaa, on minulle kuuluva maatila, ja sen asukkaat ovat kohteliaita, rehellisiä ja avuliaita.

Tämän saadessasi olet jo kaukana matkallasi siihen paikkaan, minkä olen muutamiksi viikoiksi määrännyt asumukseksi, kunnes olen järjestänyt joitakuuta asioita, jotka saavat sinut näkemään minut aivan erilaisessa valossa kuin tämän huimapäisen toimenpiteen johdosta peljännet. Ja saadakseni sinut uskomaan, etten tarkoita mitään pahaa, vakuutan jättäväni uuden asuintalosi sinun valtaasi siinä määrin, etten itsekään sitä lähesty saamatta siihen sinulta lupaa. Rauhoitu siis, ole varovainen ja viisas; ja pian tuottaa sinulle palkkion näistä vaivoistasi onnellisempi käänne kuin tällä hetkellä aavistellet.

Nyt vain säälin raskautusta, minkä olet saanut kokea tämän saapuessa käteesi määräraikassaan. Ja minä kirjoitan isällesi vakuuttaakseni hänelle, ettei mitään epäkunniallisia tarjouksia tule osaksesi *hellän* ja *hartaan ihailijasi* puolelta (kuten minun täytyy itseäni nimittää).

— — —

Älä tuomitse Robin-parkaa ankarasti: olet niin täydesti saavuttanut kaikkien palvelijain suosion, että huomaan heidän mieluummin tottelevan sinua kuin minua. Vastahakoisesti mies-poloinen hommaan suostuikin; minun täytyi alistua vakuuttamaan hänelle kunniallisia aikeitani sinua kohtaan, joita olen päättänyt ehdottomasti noudattaakin, jollet pakoita minua päinvastaiseen menettelyyn.

Liiankin hyvin aavistin, että kirje oli kyhätty vain minun hetkelliseksi rauhoittamiseksi; mutta kun vaara ei ollut niin välitön kuin olin syystä peljännyt, ja koska hän oli luvannut välttää luokseni tulemista ja luvannut kirjoittaa teille, rakkaat vanhempani, teitä tyynnyttääkseen, tunsin mieleni sentään vähän keventyneeksi: sain syödyksi pienen palan keitettyä kananpoikaa ja join lasillisen sektiani ja tarjosin jokaiselle talonväestäkin.

Mutta senjälkeen jouduin taas hiukan hämmennyksiin: sillä sisään astui kyytimies hirttäjän ilme kasvoillaan, kuten minusta näytti, ja neiditteli minua omituisesti, sanoen pyytävänsä minua olemaan valmis jatkamaan matkaani kello viideltä aamulla, koska hän muutoin saapuisi liian myöhään. Olin tästä kovin murheissani; sillä minä aloin voittaa vastenmielisyyteni seuralaisiini, kun otin huomioon, kuinka asianlaita oli; toivoinpa saavani heidän keskuudestaan liittolaiseni, asettuakseni johonkin arvokkaaseen suojaan naapuristossa mieluummin kuin jatkaisin matkaani.

Hänen poistuttuaan aloin suostutella vuokraajaa ja hänen vaimoansa. Mutta, voi! he olivat saaneet kirjeen samalla kertaa kun minäkin: niin varmasti oli paholainen saanut hänet työnsä toimeenpanijaksi. He pudistivat vain päätänsä ja näkyivät säälivän minua, joten minun täytyi luopua siitä toivomuksesta.

Kunnon talonpoika näytti minulle kuitenkin kirjeensä, jonka jäljensin näin kuuluvana; sillä siitä ilmenee katalan isäntäni juonet ja kuinka itsepäisesti hän näkyy tahtovan turmiotani, koska hän näki niin paljon vaivaa riistääkseen minulta kaiken toivon hänen vallastaan vapautua:

LAMPUOTI NORTON,

Lähetän kotinne vain *yhdeksi yöksi* nuoren herrasneidin varsin vastoin hänen tahtoansa, hän kun on antautunut pitkälle rakkausseikkailuun, mikä koituisi turmioksi hänelle samoin

kuin sillekin, jolle hän aikoo kihlautua. Minä olen *hänen isänsä mieliä noudattaen* käsenyt viedä hänet erääseen kartanoistani, missä häntä kohdellaan hyvin, nähdäkseni voisiko poissaolo sekä minun nuhteeni ja selittelyni kummallekin saada heidät ymmärtämään oman etunsa. Luotan siihen, että kohtelette häntä ystävällisesti minun tähteni; sillä lukuunottamatta tätä seikkaa, *mitä hän ei teille tunnusta*, häneltä ei puutu älyä eikä maltillisuutta. Ensi tilassa palkitsen teille kaikki vaivat, mitä tämä asia teille tuottaa, ja olen

teidän aulis ystävänne.

Hän oli keksinyt minulle perin viekkaaksi paulaksi, että minä *en tunnustaisi* tätä oletettua rakkaussuhdetta, joten hän jo edeltäpäin ehkäisisi heidät minua uskomasta, sanoimpa mitä tahansa; ja koska he ovat hänen alustalaisiaan, jotka kaikki pitävät hänestä (sillä hänellä on muutamia herttaisia ominaisuuksia, joita hän kyllä tarvitseekin!), niin minä näin suunnitelmani raukeavan ja minun oli pakko miltei vaieta.

Itkin katkerasti, koska huomasin että hän oli minulle liian mahtava sekä vehkeittensä että äveriäisyytensä vuoksi; sentähden otin turvani jälleen ainoaan apuuni, lohduttaen itseäni sillä, ettei Jumala koskaan kiellä viattomalta sydämeltä suojelustaan ja että Hän yksinään kykenee tekemään tyhjiksi mahtavien vehkeet. Maanviljelijään oli kirjeen sisältö tehnyt niin valtavan vaikutuksen, että hän alkoi ylistää huolenpitoansa minusta ja varoittaa minua viekoittelevista lähentelyistä, jotka tapahtuivat vastoin ystävieni neuvoa ja suostumusta; vieläpä hän käytti minua varoittavana esimerkkinä siveyssaarnassa tyttärensä hyväksi. Olin siis mielissäni, kun sain lopettaa tämän keskustelun, koska ei tuntunut siltä, että minua uskottaisiin. Pyysin ilmoittamaan kyytimiehelleni, että olin liian uupunut voidakseni lähteä matkalle niin varhain seuraavana aamuna. Mutta hän tiukkasi sitä ja sanoi, että päivämatkani siten kävisi keveämmäksi, ja minä huomasin hänet uskollisemmaksi palvelijaksi herraansa kohtaan kuin olin toivonut, vaikkakin tämä oli kirjeessään puhunut hänen suuresta vastahakoisuudestaan. Näin siis yhä selvemmin, että kaikki oli syvää teeskentelyä, ja juonittelu osoittautui vain pahemmaksi ja pahemmaksi.

Olisin voinut näyttämällä heille häneltä saamani kirjeen täydellisesti todistaa valheelliseksi hänen heille lähettämänsä; mutta en pitänyt luultavana, että saisin heitä puolelleni, ja ajattelin siis, että koska olin niin pian lähtemässä, ei olisi suurtakaan hyötyä asian seikkaperäisemmästä pohtimisesta heidän kanssaan. Sitäpaitsi havaitsin, etteivät he olleet halukkaita sallimaan minun jäädä sinne pitemmäksi aikaa, kun pelkäsivät pahoittavansa isäntääni. Niinpä menin vuoteeseen, mutta en paljoa lepoa saanut. He aikoivat lähettää palvelustyttönsä seuralaisenani saattamaan minua viiden peninkulman matkan aikaisin aamusella, ja hänen oli palattava jalkaisin.

Olin matkan varrella vaunuissa istuessani perjantaiamuna mielessäni suunnitellut, että pysähdyttyämme johonkin kaupunkiin hevosten syöttämistä ja lepuuttamista varten, kuten ajajan oli pakko tehdä, kääntyisin majatalossa emännän puoleen, kertoisin hänelle kohtaloni ja kieltäytyisin lähtemästä edelleen, koska minun ei siellä tarvitsisi taistella muita kuin tätä häijyä kyytimiestä vastaan.

Niin, olin aivan syventynyt tähän aikomukseeni, hyvässä toivossa, että tällä tavoin voisin riuhtautua vapaaksi. Mutta juonikas heittiö oli pitänyt huolta siitä, että tämä viimeinenkin turva minulta riistettiin; sillä kun saavuimme tien varrella isoon majalaan nauttiaksemme päivällistä ja minä olin täysissä aikeissa ryhtyä tuumasta toimeen, niin kukapa muu oli majatalossa kuin häijy rouva Jewkes minua odottamassa! Ja hänen kälynsä oli sen emäntä, ja hän oli toimittanut minulle pienet tervetuliaiset. Sen minä kylläkin sain kokea heti kun menin sisälle talonemäntää puhuttelemaan. Hän tuli minua vastaan, ja minä sanoin: "Olen onneton nuori tyttö-raukka ja toivon saavani teiltä neuvoa ja apua; te näytätte hyvänlaatuiselta rouvalta ja tahtonette auttaa sorrettua viatonta olentoa."

"Niin, neitiseni", vastasi hän, "toivoakseni arvaatte oikein: ja minulla on onni tietää asiasta jotakin jo ennen kuin siitä juttelettekaan. Kutsukaahan rouva Jewkes." — Jewkes, Jewkes! — ajattelin minä. — Olen kuullut sennimisestä henkilöstä, enkä siitä nimestä pidä.

Sitten saapui tuo häijy nainen, jonka olin ennen nähnyt vain yhden ainoan kerran; ja minä peljästyin aivan suunniltani. — Ei mitään sotajuontaa, — ajattelin, ei *ainoatakaan* jää viattomalle tyttö-poloiselle, vaan kaikki kääntyy minua vastaan. Se on tosiaan kovaa. — Sitte jo kätinkin kynteni, kuten sananparsii kuuluu; sillä minä näin olevani pahemmassa hädässä kuin vuokraajan talossa ollessani.

Häijy nainen tuli luokseni muka luottamusta herättävänä ja suuteli minua! "Katsos, käly", virkkoi hän, "mikä ihastuttava olento! Eikö hän viettelisi maan parasta loordia karkaamaan kanssansa?" — Voi kauheutta! — ajattelin minä, — tässähan asia heti myönnetään. Olen nyt hukassa, se on varmaa. — Jouduin aivan sanattomaksi hämilleni. Kun en nähnyt muutakaan neuvoa olevan (sillä hän ei tahtonut päästää minua silmistään), täytyi minun hänen kanssaan nousta vaunuihin. Hän näetten oli saapunut sinne ratsain erään miespalvelijan seurassa, joka lopun tietä ratsasti vieressämme taluttaen hänen hevostaan. Nyt luovuin kaikista pelastumisen ajatuksista ja olin epätoivoisessa tilassa.

— No, — ajattelin, — kylläpä näkevät kummallisen paljon vaivaa tärvelläkseen viattoman, avuttoman ja *arvottoman* nuoren tytön. Tämä juoni on liian syvällisesti harkittu ja sitä on liian kauvan haudottu minun kyetäkseen tekemään sitä tyhjäksi. — Panin turvani Jumalaan, jonka tiesin pystyvän tekemään kaiken puolestani silloinkin kun kaikki muut mahdolliset keinot pettäisivät: ja Häneen minä päätin luottaa.

Seuraavasta voitte nähdä, millainen nainen tämä matami Jewkes on kunnan rouva Jervisiin verrattuna: tuon tuostakin hän vaunuissa istuessamme tuijotti kasvoihini ja puristi kättäni sanoen: "Oletkin hyvin sievä, mykkä kaunokaiseni!" Ja kerran hän aikoi suudella minua. Mutta minä sanoin: "En pidä sellaisesta menosta, rouva Jewkes; eihän se sovi kahden samaan sukupuoleen kuuluvan henkilön kesken." Hän purskahti tuttavallisen julkeaan nauruun ja virkkoi: "Näppärästi sanottu, totisesti! Haluat siis mieluummin, että toinen sukupuoli sinua suutelee! Sinua veitikkaa! Onnea vain!"

Minua ärsytti kovin hänen julkeutensa ja röyhkeä esiintymisensä. Mutta mitä ihmeellistä siinä oli: hän oli ollut majatalonpitäjän emännöitsijänä ennen kuin tuli isäntäni palvelukseen, eivätkä senlaatuiset olennot kaipa luottamusta, tiedättehän. Aivan häikäilemättä lausuikin hän minulle häpeämättömyksiä parissakymmenessä tilaisuudessa ja sanoi pari kolme kertaa, kun ajaessamme näki kyynelten kierivän poskilleni, että "minulle oli tosiaan katkera loukkaus tietää komeimman nuoren herrasmiehen, mikä oli viidestä kreivikunnasta tavattavissa, olevan rakastunut itseeni!"

Huomaan siis joutuneeni ilkeän parittajattaren käsiin; ja kun en ollut turvassa hyvän rouva Jervisin seurassa ja kaikkien hellimänä, mikä hirveä kohtalo odottaneekaan minua naisen käsissä, joka näkyy iloitsevan saastasta! Mitä minun on tehtävä, mitä minun on tehtävä! En varmaankaan voi kaikkia näitä väijytyksiä voittaa.

Kahdeksan tienoissa illalla ajoimme tämän kauniin, suuren, vanhan ja aution kartanon pihaan. Talo näyttää aivan kuin yksinäisyydelle ja konnankujeille varatulta, ajattelin sen nähdessäni ja katsellessani sitä ympäröiviä korkeita, huojuvia jalavan ja hongan hirmuja. — Täällä, — tuumin, — pelkään tarvioni tulevan, jollei kaikkivoipa Jumala minua varjele!

Olin masentunut ja sairas astuessani sisälle, osittain väsymyksestä, osittain mielen apeudesta. Rouva Jewkes toimitti minulle kuumennettua ja höystettyä viiniä ja näytti kovin puuhakkaalta lausuessaan minut tervetulleeksi tänne. Hänen ollessaan poissa antamassa määräystä viinistä tuli kelvoton Robin tupaan ja sanoi minulle: "Pyydän tuhannesti anteeksi osuuttani tähän juttuun, koska näen murheenne ja hätänne; ja vakuutan teille olevani kovin pahalla mielellä, että se joutui minun tehtäväkseni."

"Oivallista, herra Robert!" vastasin minä. "Vain kerran eläissäni olen nähnyt teloituksen; ja silloin pyöveli pyysi mies-paralta anteeksi, pyyhki suutansa, kuten te, vetosi velvollisuuteensa ja hirtti sitte tyynesti rikollisen. Mutta tiedättehän, etten minä ole rikoksentekijä; jos olisin katsonut velvollisuudekseni totella häijyn isäntäni laittomia käskyjä, olisin säästänyt teiltä kaiken tästä viheliäisestä palveluksesta saamanne ansion."

"Minua surettaa", sanoi hän, "että otatte asian siltä kannalta; mutta jokainen ei ajattele niin".

"No niin", virkoin minä, "*te*, herra Robert, olette uskollisesti suorittanut osanne minun saattamisessani tarviiolle; ja kenties teillä ajan oloon on syytä sitä surra, kun näette, mikä tuho siitä seuraa. Teidän silmänne olivat auki; tiesitte että minut oli kyyditettävä isäni kotiin ja että minut raakamaisesti kavallettiin ja petettiin. Voin ainoasti vielä kerran kiittää teitä osuudestanne. Jumala suokoon teille anteeksi!"

Hän poistui hiukan allapäin. "Mitä olet sanonut Robinille, mamseli?" kysyi rouva Jewkes, joka tuli sisälle hänen mennessään ulos; "mies-poloinen on pillahtamaisillaan itkuun". — "Minun ei tarvitse peljätä, että *te* seuraatte hänen esimerkkiänsä, rouva Jewkes", vastasin; "minä sanoin hänelle, että *hän* on suorittanut osansa minun saattamiseksi tarviiolle: eikä hän sille enää mitään voi! Hänen katumuksestaan ei siis *minulle* koidu mitään hyötyä: kunpa siitä koituisi hänelle itselleen!"

"Vakuutan sinulle, neitiseni", väitti emännöitsijä, "että olisin yhtä valmis itkemään kuin hänkin, jos tuottaisin sinulle mitään pahaa".

"*Hänen* vallassaan ei enää ole asiaa auttaa", puhuin minä, "mutta *teidän* osanne on vielä suorittamatta: teillä on tilaisuus valita, tahdotteko edistää hukkaantumistani vai ettekö".

"Kah, sanonpa sinulle, neitiseni", vastasi hän: "minä pidän ankarasti kiinni velvollisuudestani isäntääni kohtaan, sen vakuutan. Jos voin täyttää *velvollisuuteni* ja samalla palvella *sinua*, tahdon sen tehdä; mutta täytyyhän sinun ymmärtää, että jos *sinun* tahtosi ja *hänen* tahtonsa kalskahtavat vastakkain, niin minä menettelen niinkuin hän käskee, olkoonpa se mitä tahansa."

"Pyydän, rouva Jewkes", kielsin minä, "älkää minua noin *neiditelkö*: olen vain tuhma tyttö-riepu, jota

Onnetar kieräyttelee vappukisojen kiekkona; milloin olen mitäkin, milloin en yhtään mitään, aivan niinkuin kohtalo suvaitsee minua pyöritellä. Haastakaamme keskenämme meille kummallekin kuuluvalta tasolta: sillä minä olen teitä alempi palvelija, sitäkin enemmän, kun minut on ajettu pois paikastani."

"Niin, niin", virkkoi hän; "ymmärrän minä siitä asiasta jotakin: sinulla on niin suuri vaikutusvalta herraamme, että piankin saatat tulla meidän kaikkien valtiattareksi; ja senvuoksi tahtoisin saada sinut itselleni suosiolliseksi, jos voin. Minun täytyy ja minä tahdon nimittää sinua neidiksi; sillä minun on käsketty osoittaa sinulle kaikkinaista kunnioitusta, tiedätkös."

"Kuka on teitä käsenyt?" kysyin. — "No, herra tietenkini!" vastasi hän. — "Mutta kuinka se on mahdollista?" ihmettelin minä. "Ettehän ole häntä hiljakkoin nähnyt."

"Se on totta", myönsi hän; "mutta olenkin sinua täällä jonkun aikaa odotellut". — Voi sitä syvälti punottua häijyyttä! — ajattelin. — "Ja sitäpaitsi on Robin tuonut minulle ohjeita kirjeessä. Mutta ehkei minun olisi sopinut sanoa näin paljoa."

"Jos näyttäisitte ne minulle", sanoin, "niin voisin päättää, saatanko vai enkö odottaa teiltä kulloinkin suosiollisuutta joka on sopusoinnussa velvollisuutenne kanssa isäntäämme kohtaan".

"Pyydän sinulta anteeksi, kaunis neito, etten sitä tee", vastasi hän; "minulla on riittävät toimintaohjeet, ja voit olla varma siitä, että seuraan määräyksiäni; ja mikäli ne sallivat, teen sinulle mieliksi; eikä siitä sen enempää".

"No", sanoin, "toivoakseni ette tee mitään luvatonta tai häijyä minkään isännän käskystä maailmassa". — "Kah", virkkoi rouva Jewkes, "hän on isäntäni; ja jos hän käsklee minun tehdä jotakin, minkä *voin*, tulee minun kaikeksi se tehdä ja antaa hänen, jolla on valta minua käskeä, pitää huolta asian *laillisuudesta*". — "Mutta", utelin, "jos hän käskisi teidän leikata kurkkuni poikki, tekisittekö senkin?" — "Siitä ei ole pelkoa", sanoi hän; "mutta sitä en suinkaan tekisi; minuthan hirtettäisiin, sillä se olisi murha". — "No", jatkoin minä, "otaksukaamme, että hän päättäisi vietellä nuoren tytön ansaan ja syöstä hänet turmioon, avustaisitteko häntä siinäkin? Sillä ryöstää joltakulta hänen hyveellisyytensä on pahempaa kuin kurkun katkaiseminen."

"Kas nyt", sanoi hän, "kuinka omituisesti sinä haastat! Eivätkö molemmat sukupuolet ole luodut toisiansa varten? Ja eikö ole luonnollista, että herrasmies rakastaa sievää neitosta? Ja jos hän pääsisikin halujensa perille, onko se yhtä paha kuin tytön kurkun leikkaaminen?" Ja sitten se ilkimys purskahti nauruun ja puhui mitä julkeimmin, osoittaen minulle, ettei minulla ollut mitään toivottavaa hänen kunnollisuudeltaan tai omaltatunnonaan; ja tämä tuotti minulle paljon tuskaa, sillä minä olin toivonut voivani häneen vähitellen vaikuttaa.

Lopetimme siis keskustelumme tähän, ja minä pyysin häntä näyttämään minulle, missä minun oli nukuttava. "Kah", sanoi hän, "nuku missä haluat, neitoseni; minun on sanottava sinulle, että *minun* tulee toistaiseksi nukkua sinun kanssasi." — "*Toistaiseksi!*" huudahdin minä, ja silloin tunsin vihjauksen sydämessäni! "Mutta sanotaanko teidän *ohjeissanne*, että teidän on nukuttava minun kanssani?" — "Sanotaan niinkin", vastasi hän. — "Olen pahoillani", virkoin minä. — "Ka, terve ja siistihän minä olen, saan sinulle vakuuttaa." — "Niin", sanoin, "sitä en epäile: mutta minä makaan mieluummin yksikseni". — "Kuinka niin?" kysyi hän; "eikö rouva Jervis ollut vuodetoverinasi toisessa kartanossa?"

"No", huomautin minä aivan tuskaantuneena häneen ja olotilaani; "teidän on kaikeksi noudatettava ohjeitanne. Minä en voi auttaa itseäni ja olen mitä onnettomin ihminen." — Hän toisti sietämättömän laverruksensa. "Kovin onneton todellakin, kun on rakastajana eräs Englannin komeimmista herrasmiehistä!"

NYT OLEN KYHÄYKSESSÄNI PÄÄSSYT TÄHÄN LAUVANTAIHIN, JA PALJON OLENKIN KIRJOITELLUT.

Häijyllä vuodetoverillani on perin täsmälliset määräykset; sillä hän sulkee minut ja itsensä sisälle ja sitoo molemmat avaimet (huoneessa on nimittäin kaksi ovea) ranteeseensa nukkumaan mennessään. Hän kertoo, että pari kolme kertaa on taloon yritetty murtautua; puhuuko hän sitä vain säilyttääkseen minua, en osaa sanoa; mutta se tekee minut araksi: vaikkei siinä määrin kuin pelkäisin, jos minulla ei olisi muita ja paljoa suurempia pelonaiheita. Nukuin vain vähän viime yönä. Nousin ylös ja olin istuvinani avaraan puutarhaan avautuvan ikkunan ääressä; mutta minä kirjoittelin kaiken aikaa

aamunkoitosta siihen asti kun hän nousi, ja jälkeenpäinkin hänen poissa ollessaan.

Aamiaisella hän esitteli minulle molemmat palvelijattaret: keittäjättären ja sisäkön. Saamattomia tyttöparkoja, joilta en voine odottaa mitään apua, koska näkyvät olevan kiintyneitä emäntäänsä ja tietämättömiä. Kuitenkin olen päättänyt, jos mahdollista, keksiä jonkun pelastuskeinon ennen kuin häijy isäntäni saapuu.

Täällä on sitäpaitsi muitakin palvelijoita: Robert-kuski, tallimies ja miespalvelija. Kaikki paitsi Robert (joka on osallinen turmaani) ovat outoja; heiltä ei voi mitään odottaa, ja kaikki ovat yhtä hartaasti tämän naisen puolella. Puutarhuri näyttää kunnolliselta, rehelliseltä mieheltä, mutta hänet pidetään loitolla, ja hän tuntuu hiljaiselta ja umpimieliseltä.

Ihmettelin etten tavannut herra Williamsia, pappismiestä, mutta en tahtonut kysellä häntä, peljäten että se herättäisi emännöitsijässä epäluuloja. Mutta nähtyäni kaikki muut hän oli ainoa henkilö, josta mitään toivoin; sillä ajattelin, että hänen hengellinen asunsa estäisi hänet alentumasta tarvitiäni edistämään. Iltapäivällä hän kuitenkin tuli; hänellä näetten kuuluu olevan pieni latinakoulu lähikauppalassa, jossa hän käy opettamassa; ja tämä tuottaa hänelle jonkun verran sivutuloja isäntäni suorittaman palkkion lisäksi, kunnes jotakin parempaa esiintyy, niinkuin hän toivoo.

Hän on järkevä, vakava nuori herrasmies; ja hänet nähdessäni varmistuivat toiveeni; sillä hän tuntui kiinnostavan suurta huomiota hätääni ja murheeseeni (niitähän en voinut salata), vaikka ilmeisesti kavahtikin rouva Jewkesia, joka vaani kaikkia liikkeitämme ja sanojamme. Hänellä on kartanossa huone; mutta hän asuu enimmäkseen kauppalassa, mikä hänelle on pienen koulunsa vuoksi mukavampaa, ja täällä vain lauantai-iltapäivisin ja sunnuntaisin. Joskus hän saarnaa tuon kolmisen penikulman päässä sijaitsevan pikkukaupungin papin sijaisena.

Toivon pääseväni hänen kanssaan kirkkoon huomenna. Ei suinkaan sen kieltäminen ole emännöitsijän ohjeissa! Isäntäni ei toki ole voinut *kaikkea* ottaa huomioon! Ja siellä voi sattua jotakin edukseni.

Teeskennellen pyysin rouva Jewkesia hyväntahtoisesti antamaan minulle kynän ja mustetta (jottei hän aavistaisi minun olevan niin hyvin varustettu), vaikka hänen poissaollessaan olen näin runsaasti käyttänyt omia tarpeitani; pyysin nimittäin saada mahdollisimman paljon olla yksinäni. Hän lupasi täyttää anomukseni; mutta sitte minun täytyi vakuuttaa, etten hänen näkemättään lähettäisi mitään kirjeitä kartanosta. Minä sanoin kirjoittlevani vain suruni haihduttamiseksi yksin ollessani, koska pidin kirjoittamisesta samoin kuin lukemisestakin: mutta eihän, sanoin, minulla ollut ketään, jolle kyhäykseni lähettäisin, kuten hän hyvin tiesi.

"Eipä kai, ehkei *tällä haavaa*", huomautti hän; "mutta minulle on ilmoitettu, että olet ahkera kirjoittelija, ja ohjeitteni mukaan minun on tarkastettava kaikki mitä kirjoitat. Tästä siis saat kynän, mustetta ja kaksi arkkiä paperia", lisäsi hän; "sillä se hommailu varjelee sinut pahemmasta hautomisesta. Mutta pyytäessäni täytyy minun aina saada ne nähdäkseni, olkootpa sitten tyhjät tai täyteen kirjoitetut."

"Tuo on kovin ankaraa", sanoin minä; "mutta enkö voi pitää hallussani makuuhuoneemme komeroa ja saada avainta lukitakseni tavarani sinne?"

"Luullakseni voin suostua siihen", sanoi hän; "ja minä järjestän sen sinulle jättäen avaimen oveen, ja siellä on spinettikin", ilmoitti hän vielä: "jos se on vireessä, voit toisinaan soitella aikasi ratoksi; sillä minä tiedän armollisen rouva-vainajan sinua opettaneen. Ja alhaalla on isäntäni kirjasto, josta voit ottaa mitä teoksia haluat."

Nämä tosiaankin sekä kirjoitteluni tulevat ainoaksi ajanvietteekseni: sillä minulle ei ole annettu mitään työtä tehtäväksi; mutta jos spinetti onkin vireessä, niin minun mieleni ei varmaankaan ole viritetty sillä soittlemaan. Menin heti valitsemaan kirjastosta moniaita niteitä, joilla täytin hyllyn hänen luovuttamassaan komerossa. Ja niistä toivon saavani hyötyä ja oppia kuten hupiakin. Tuskin oli hän kuitenkaan kääntänyt selkensä, kun ryhdyin kätkemään omia kyniäni, yhden sinne toisen tänne, ja kaadoin hiukan mustettani särkyneeseen porsliinikuppiin ja tilkkasen toiseen kuppiin. Pistin arkin paperia sinne tänne liinavaatteitteni sekaan sekä hiukan lakkaa ja joitakuuta papereita eri paikkoihin siltä varalta että kompeitani tutkittaisiin. Ja jotakin, ajattelin, voisi tapahtua, mikä avaisi minulle vapautuksen tien, tavalla tai toisella. Oi, kuinka ylpeä olenkaan, ajattelin, jos onnistun säilyttämään viattomuuteni ja pakenemaan häijyn isäntäni viekkaita juonia! Jos hän tulee tänne, olen varmastikin mennyttä! Sillä tämä ilkeä nainen pikemmin avustaa kuin kieltäytyy avustamasta hänen pahimpiakin yrityksiään; eikä herralla ole mitään syytä lähettää häntä tieltä pois, niinkuin kerran aikoi toimittaa rouva Jervisin. Minun täytyy siis käyttää kaikkea pientä älyäni ja oveluuttani.

Kirjoitteleminen tuntuu minusta surulliselta, kun en voi lähettää kyhäyksiäni teille; mutta se on nyt ainoa ajankulukkeeni, ja jos Jumala suo, että pääsen hyveellisenä pakenemaan, kuten uskon hänen

armossaan suovan, niin millä riemulla jälkeensä luenkaan kaikista näistä synkistä aavistuksista!

Olin sanomaisillani: "Rukoilkaa kuuliaisien tyttärensä puolesta", niinkuin tapani on ollut; mutta ah! te ette voikaan tietää hätääni, vaikka olenkin varma, että rukouksenne edestäni. Ja minä kirjoitan yhä eteenpäin, mikäli asiat kehittyvät, jotta töherrykseni mahdollisen tilaisuuden tullen olisi valmis lähettäväksi, sillä kaikki mitä teen täytyy tapahtua äkillisesti, ikäänkuin tempauksesta.

Oi, kuinka kaipaamaan Johnin kaltaista avuliasta, rehtiä miestä!

OLEN NYT EHTINYT SUNNUNTAIHIN.

No, surkeasti nyt kävi! Tuo julma nainen kieltää minua menemästä kirkkoon, kuten olen suunnitellut; ja hän on sätinyt poloisen herra Williamsin pahanpäiväiseksi, kun tämä yritti puhua puolestani. Huomaan että hänet kielletään oleskelemasta talossa, jos rouva Jewkes niin haluaa. Sääliävä herrasmies! Hän on kokonaan riippuvainen isännästäni, jolla on tarjottavana hänelle varsin tuottava papintoimi, kun sen nykyinen hoitaja kuolee, ja viimeksi mainittu on ollut jo neljä kuukautta vuoteen omana vanhuudenheikkouden ja vesitaudin takia.

Pastori osoittaa minulle suurta kunnioitusta, ja näen että hän surkuttelee minua; ja kukaties hän olisi valmis avustamaan pakoani näistä vaaroista, mutta minulla ei ole ketään puhumassa puolestani. Ja miksikä tahtoisin saattaa mies-poloisen turmioon ottamalla vastaan hänen — omille eduilleen haitalliset — palveluksensa? Mutta tahtoisin tehdä mitä hyvänsä viattomuutensa säilyttämiseksi; ja ehkä kaitseminen sen *hänelle* korvaisi!

Voittekin arvata hätäntyneen asemani (mutta miten voitte nähdä mitä kirjoitan?) siitä, että olen joutunut ihan toivomaan ansojen virittämistä ihmisten tielle! Mutta kovin hän haluaa minulle jotakin lausua, kuten kuiskaamalla vihjaisikin.

Heittiö (luulen, että tästälähin aina nimitän häntä *heittiöksi!*) kohtelee minua yhä pahemmin ja pahemmin. Juttelin äsken hiukan toisen palvelijattaren kanssa, tosin kylläkin vähitellen suostutellakseni häntä, ja taloudenhoitajatar hyökkäsi kimppuumme sanoen: "Ei, neitiseni, älä yritäkään viekoitella viattomia maalaistyttyjä täyttämästä velvollisuuttansa. Sinä halusit häntä kävelylle kanssasi. Mutta kiellän sinua, Nan, koskaan liikahtamasta askeltakaan hänen seurassaan tai tottelemasta häntä antamatta minun tietää kaikkea ihan pienimpiä yksityiskohtia myöten. — Vai kävelylle kanssasi! Ja minne sitten olisitte menneet?"

"Ka, julma rouva Jewkes", vastasin minä, "vain hiukan katselemaan tuota jalavakujaa, koskette sallinut minun lähteä kirkkoon".

"Nan", sanoi hän näyttääkseni minulle, kuinka ne kaikki olivat hänen vallassaan, "vedä mamselilta kengät jalasta ja tuo ne minulle. Olen pannut talteen hänen toiset jalkineensa." — "Sitä hän ei saa tehdä", kielsin minä. — "Mutta", virkkoi Nan, "minun täytyy, jos emäntäni käskää: pyydän siis, mamseli, ettette minua siitä estä". Ja niin hän todellakin (voisitteko sitä uskoa?) riisui kenkäni ja jätti minut avojaloin; ja minä puolestani olen ollut sen johdosta niin säikähtyneenä, etten kykene edes kyynelillä huojentamaan mieltäni. Olen aivan pökerryksissä! — Tässä minun täytyi keskeyttää.

Nyt tahdon kuvailla teille sen heittiön. Hän on leveäharteinen, lyhyenvanterra, pyylevä *lihakas*, kerrassaan ruma, jos mitään inhimillistä voi siksi nimittää; noin nelikymmenvuotias. Hänellä on jyhkeät kädet, ja käsivarret ovat luullakseni yhtä tukevat kuin minun vyötäiseni. Nenä on latteaa ja käpristynyt, kulmakarvat riippuvat silmien yli; hänellä on tosiaan tunnottoman sisukkaat harmaat mulkosilmät, ja kasvot ovat litteät ja leveät, väriltään kuin olisi niitä kuukausi säilytetty salpietarissa. Rohkenenpa sanoa, että hän juo. Hänellä on käheä miesmäinen ääni, ja hän on yhtä paksu kuin pitkäkin. Ja kuitenkin näyttää hän niin kamalan rotevalta, että pelkään hänen voivan tuossa tuokiossa paiskata minut jalkoihinsa, jos hänet suututtaisin. Näin ollen ja koska hänen sydämensä on rumempi kuin kasvonsa, hän peloittaa minua kauheasti; ja varmaan olen hukassa, jollei Jumala minua suojele; sillä hän on kovin, kovin häijy, on tosiaan.

Tämä on vaivaista avutonta kiukkua minussa, — mutta kuva on sittenkin perin lähellä totuutta. Hän lähettää juuri ilmoittamaan minulle, että saan kenkäni takaisin, jos suostun hänen seuraansa, hänen kävelläkseen kanssani puutarhassa — pikemminkin laapostaakseen rinnallani, ajattelin.

No, eihän minun sovi suorastaan haastaa riitaa hänen kanssaan. Siinä tapauksessa minua

vartioittaisiin vain sitä ankarammin. Niinpä lähdenkin vihatun heittiön mukana. Oi, kunpa täällä olisi rouva Jervis! tai pikemminkin, kunpa olisin rakkaan isäni ja äitini luona! Oh, olen ihan suunniltani ilosta! Juuri kun olin saanut kengät jalkaani, kuulin että John, kunnan John, on saapunut tänne ratsain! Siunaan hänen uskollista sydäntään! Mikä riemu! Mutta kerron teille myöhemmin enemmän. Minun ei tietenkään sovi ilmaista rouva Jewkesille, että olen niin iloinen nähdessäni tämän rakkaan, siunatun Johnin! — Ah, mutta hänen muotonsa on murheellinen nähdessäni hänet ikkunasta! Mikä häntä vaivannee? Toivoakseni rakkaat vanhempani ovat terveet, rouva Jervis ja herra Longman myös, ja kaikki muut; en tee poikkeusta häilyyn isäntäänikään nähden — sillä minä toivon hänen elävän ehtiäkseen katua kaikkea ilkeyttään minua poloista kohtaan. — Hyväinen aika! millaisessa maailmassa elämme! Olen nyt saapunut komerooni tarttuakseni jälleen kynääni: mutta olen tosiaan pahassa pulassa! Uusi hankala käänne, totisesti.

Täällä kävi John, kuten sanoin; ja mies-poloinen tuli luokseni rouva Jewkesin kanssa, joka kuiskasi, etten virkkaisi mitään kengistä oman *itseni* tähden, niin sanoi. Mies-parka luullakseni näki hätäni punoittavista silmistäni ja kuihtuneesta muodostani; sillä minulla on ollut surullinen aika, senhän arvaatte; ja vaikka hän olisi tahtonut salata sen, jos olisi voinut, niin hänen omatkin silmänsä vettyivät. "Oi, mamseli Pamela!" huudahti hän, "oi, mamseli Pamela!"

"No, kunnan palvelustoveri", sanoin minä, "en sille tällä haavaa mitään voi: olen tosiaan kiitollinen rehellisyydestänne ja ystävällisyydestänne"; ja sitten hän itki vielä enemmän. Minä sanoin (sydämeni oli näetten pakahtua murheesta, sillä surkeata on nähdä miehen itkevän): "Kertokaa minulle pahin! Onko isäntäni tulossa tänne?" — "Ei, ei!" vakuutti hän nyhykien.

"No", sanoin minä, "onko mitään uutisia isä- ja äiti-rukastani? Kuinka he voivat?" — "Toivoakseni hyvin", vastasi hän; "en tiedä mitään päinvastaista". — "Eihän toki liene tapahtunut mitään onnetonta rouva Jervisille, herra Longmanille tai palvelustovereilleni!" — "E-ei", vastasi mies-poloinen venyttäen sanaansa kuin olisi sydämensä ollut pakahtumaisillaan. — "No, Jumalan kiitos sitten!" virkoin.

"Se mies on varmaan hullu!" huudahti rouva Jewkes. "Mikä täällä on hätänä? Ka, sinä lienet rakastunut, John! Etkö näe, että nuori neiti voi hyvin. Mikä sinua vaivaa, mies?"

"Ei mikään ollenkaan", vastasi hän; "olenhan vain sellainen hupsu, että itken ilosta herrtaisen Pamela-mamselin nähdessäni. Mutta minullapa on teille kirje."

Otin kirjeen, ja nähdessäni että se oli isännältäni pistin sen taskuuni. "Rouva Jewkes", sanoin, "toivoakseni teidän ei tarvitse tätä tarkastaa". — "Ei, ei" sanoi hän, "näen varsin hyvin, keneltä se on; muutoin minun kenties olisi täytynyt vaatia se luettavakseni". — "Ja tässä on kirje teillekin, rouva Jewkes", sanoi mies; "mutta teidän kirjeeseen", virkkoi hän minulle, "tarvitaan heti vastaus, joka minun on vietävä mukanani aikaisin aamulla tai vielä tänä iltana, jos mahdollista".

"Ei teillä kai ole muuta Pamelalle?" kysyi rouva Jewkes. — "Ei", vastasi hän, "ei muuta kuin jokaisen rakkaat terveiset ja ystävyyden vakuutukset". — "Niin, meille molemmille tietysti", sanoi emännöitsijä. — "John", lausuin minä, "tahdon lukea kirjeen, ja pitäkäähän huolta itsestänne; sillä te olette hyvä mies, Jumala teitä siunatkoon! Minua ilahduttaa nähdä teidät ja kuulla teistä kaikista." Olisin hyvin mielelläni sanonut enemmänkin, jollei ilkeä rouva Jewkes olisi ollut saapuvilla.

Menin siis ylikertaan, sulkeuduin komerooni ja avasin kirjeen; ja tämä on siitä jäljennös:

RAKKAHIN PAMELANI,

Kirjoitan sinulle vartavasten asiasta, joka koskee sinua hyvin paljon, ja jonkun verran minuakin; mutta etupäässä teen sen sinun tähtesi. Tiedän käyttäytyneeni sinua kohtaan tavalla joka syystä voi herättää pelkoasi ja tuottaa kunnan ystävillesi huolta: kaikki iloni on siinä, että *voin* ja *tahdon* korvata sinulle sen raskautuksen, minkä olen sinulle aiheuttanut. Lupaukseni mukaan toimitin lähtösi jälkeisenä päivänä isällesi tiedonannon, jottei hän olisi sinun tähtesi liiaksi huolissaan, ja vakuutin hänelle kunniallisia aikeitani sinun suhteesi. Ilmoitin syyn, jonka olisi pitänyt häntä tyydyttää, selittäen miksi et saapunut hänen luokseen. Mutta se ei näy riittäneen; sillä hän, mies-parka! tuli seuraavana aamuna luokseni ja saattoi perheeni melkein hätäännöksi sinun tähtesi.

Oi, rakas tyttöni! mitä tuskaa onkaan itsepäisyytesi tuottanut minulle, ja itsellesi myös! En voinut häntä millään muulla tavoin rauhoittaa kuin lupaamalla, että hän näkisi sinun rouva Jervisille kirjoittamasi kirjeen, josta voisi todeta että sinä olet hyvissä voimissa.

Nyt johtuu kaikki huoleni tässä asiassa sinun iäkkäistä vanhemmistasi, jotta heitä ei kohtaisi liian turmiollinen murhe sinun tähtesi, jonka velvollisuudentunnon ja hellyyden heitä kohtaan tiedän niin voimakkaaksi ja kiitettäväksi. Tästä syystä pyydän, että kirjoitat heille

muutamia rivejä ja sallit minun sanella lauseittesi muodon. Olen ne kyhännyt asettuen mahdollisimman läheisesti sinun sijallesi ja tulkiten tunteitasi lämmöllä, jonka aavistan liiankin paljon sydämessäsi vallinneen.

Sen jälkeen mitä on tapahtunut ja mitä ei enää voi tekemättömäksi muuttaa, — vaikka vakuutan sen päättyvän kunniallisesti, — en otaksu saavani kieltävää vastausta, koska minulla ei voi olla tässä mitään muuta tarkoitusta kuin vanhempiesi rauhoittaminen, mikä on pikemmin *sinun* asiasi kuin *minun*; ja sentähden pyydän, ettet muuttaisi rahtuakaan allaolevasta. Jos sen teet, niin minun on mahdoton lähettää sitä — se ei vastaisi suunnittelemaani hyvää tarkoitusta.

Olen luvannut olla sinua lähestymättä ilman omaa myönnytystäsi. Jos huomaan sinut levolliseksi ja jollet yritä hangoitella vastaan tai välttää nykyistä asemaasi, niin pidän sanani, vaikka se onkin minulle vaikeata. Eikä sinun pakkotilasi tule pitkäaikaiseksi: sillä minä vakuutan sinulle, että olen päättänyt hyvin pian saattaa sinut varmuuteen ystävällisistä aikomuksistani ja siitä palavasta innosta, millä olen *sinun* j.n.e.

Hänen minulle kaavailemansa kirje kuului:

RAKAS ROUVA JERVIS,

Sensijaan että minut olisi saatettu rakkaan isäni kotiin, kyyditsikin Robin minut paikkaan, jota en saa ilmaista. Tätänykyä minua ei kuitenkaan kohdella pahoin; ja minä kirjoitan teille pyytääkseni teitä ilmoittamaan rakkaalle isälleni ja äidilleni, joiden sydämet varmaan ovat miltei murtuneet, että voin hyvin ja että olen ainiaan heidän hyveellinen kuten kuuliaisenkin tyttärensä samoin kuin olen *teidän kiitollinen ystävänne*.

En saa ilmoittaa aikaa enkä paikkaa, mutta minulle on mitä juhlallisimmin vakuutettu kunniallista kohtelua.

En tiennyt, mitä tämän kummallisen pyynnön johdosta ja sen aiheuttamassa tilanteessa tekisin. Mutta sydämeni vuoti niin verta teidän tähtenne, rakas isä, joka olitte vaivautunut itse vaeltamaan tiedustellaksenne tytär-rukkaanne, samoin kuin rakkaan äidinkin vuoksi, että päätin kirjoittaa ja milteipä yllämainittua sanamuotoa käyttäen, jotta se lähetettäisiin teidän rauhoittamaksenne, kunnes voisin tavalla tai toisella ilmoittaa teille asiain todellisen laidan. Ja omituiselle, häijylle isännälleni itselleen kirjoitin tähän tapaan:

HYVÄ HERRA,

Kunhan vain tietäisitte sieluni tuskan ja kaiken kärsimyksen, minkä teidän hirveä kohtelunne on minulle tuottanut, niin varmaan säälisitte minua ja suostuisitte päästämään minut vapauteen. Mitä olen tehnyt, että minun täytyy olla julmuutenne *ainoana* esineenä? Minulla ei voi olla mitään toivoa, mitään elämänhalua jäljellä, koska en sen jälkeen, mitä on tapahtunut, voi vähimmässäkään määrässä luottaa teidän juhlallisiin vakuutuksiinne. On mahdotonta sovelluttaa niitä siihen kunnottomaan menettelyyn, johon olette ryhtynyt.

Ainoastaan teidän lupauksenne, ettette käy minua tapaamassa täällä surkuteltavassa vankeudessani, voi tuottaa minulle edes pienen toivon pilkkeen.

Älkää, rukoilen teitä, ajako ahdistettua Pamela-parkaa karille, joka voi koitua hänelle sekä sielun että ruumiin turmioksi! Te ette tiedä, arvoisa herra, kuinka hirvittävän paljon mieleni ja järkeni heikkoudesta huolimatta *uskallan*, milloin hyveellisyyteni on vaarassa. Ja, oi, kiirehtikää vapauttamistani, jottei halpaa tyttö-raukkaa, joka ei ole teidänlaisenne herrasmiehen huomion arvoinen, saatettaisi ylhäisen aseman leluksi pelkästään sillä perusteella, että hän on kykenemätön itsepuolustukseen tai vailla ystävää, joka hankkisi hänelle oikeutta.

Olen, hyvä herra, osittain kuuliaisuudesta eli lausuakseni tottelevaisuuteni teitä kohtaan, mutta, sen tunnustan, vielä enemmän siksi, että keventäisin ahdistukseen joutuneiden vanhempaini mieltä — joiden köyhyyden luulisi suojelevan heitä tämänlaatuiselta väkivaltaisuukselta samoin kuin heidän tytär-poloistaankin — melkein sananmukaisesti jäljentänyt teidän minulle esittämänne luonnoksen rouva Jervisille kyhättäväksi kirjeeksi: tekemäni muutokset (sillä en voinut niitä kokonaan välttää) ovat sellaisia, että vaikka ne hiukan ilmaisevatkin huolestumistani, ne kuitenkin varmasti vastaavat tarkoitusta, minkä suvaisitte tätä kirjettä ehdottaessanne sanoa teillä olevan.

Jumalan tähden, hyvä herra, säälikää halpaa asemaani sekä nykyistä suurta kurjuuttani; ja

sallikaa minun yhtyä muiden palkollistenne kanssa siunaamaan sitä hyvyyttä, minkä olette ulottanut jokaiselle, paitsi kurjalle, murheelliselle, sydämeltään murtuneelle

PAMELALLE.

Laadittuani tämän kirjeen sekä isäntäni ohjeen mukaan kyhäämäni ajattelin, että näyttäisi luottamukselliselta rouva Jewkesia kohtaan, jos antaisin hänen lukea ne. Niinpä näytinkin ne hänelle ja samalla kertaa myös isäntäni minulle lähettämän kirjeen. Arvelen nimittäin, että hänen minua kohtaan ilmaisemansa arvonanto tuottaisi minulle ansiokkuutta henkilön silmissä, joka tunnusti palvelevansa häntä kaikessa, hyvässä tai pahassa; vaikka minulla olikin niin vähän syytä siitä ylpeillä. En erehtynyt; se vaikuttikin häneen hiukan; hän on nyt mairittelevan kohtelias ja ylistelee minua ylitsevuotavasti: mutta siitä on sitä vähemmän syytä välittää, koska hän yhtä paljon ylistää onnettomuuteni aiheuttajaa ja hänen *kunniallisia* aikeitansa, kuten niitä nimittää. Sillä minä näen hänen kykenevän uskomaan, niinkuin pelkään isäntänikin uskovan, että kaikki hänen häijyn tahtonsa nouteet ovat jotakin kunniallista, vaikka siitä koituisikin viattoman turma. Suokoon Jumala, että huomaisin asian olevan toisin! Silti toivon, aikokoon katala aatelisherra mitä tahansa, että vihdoinkin pääsen kuulemasta emännöitsijän julkeata, häpeämätöntä puheenlaatua, kun hän isäntäni kirjeestä pääättelee tämän aikomuksien olevan kunniallisia.

OLEN NYT PÄÄSSYT MAANANTAIHIN, VANKEUTENI JA KURJUUTENI VIIDENTEEN PÄIVÄÄN.

Toivoin saavani tilaisuuden tavata Johnia ja hiukan jutella hänen kanssaan kahden kesken ennen hänen lähtönsä; mutta se oli mahdotonta. Mies-paran ääretön suru sai rouva Jewkesin siihen luuloon, että hän rakasti minua; ja sen vuoksi hän tänä aamuna toi minulle Johnilta sanan, että tämä teki lähtöä. Halusin että hän tulisi ylös *omaan* komerooni, joksi sitä nimitin; mutta rouva tuli mukana. Kunnon mies, jollaisena häntä pidin, oli hyvästi jättäessään kovin huolissaan, kuten ennenkin. Annoin hänelle kaksi kirjettä; toinen niistä, rouva Jervisille tarkoitettu, oli suljettuna isäntäni kirjeen sisään: mutta rouva Jewkes tahtoi nähdä minun sulkevan ne sinetillä, jotten pistäisi niihin mitään muuta. Ihmeekseni näin miehen poismennessään pudottavan paperipalan ihan portaitten päähän, ja minä otin sen rouva Jewkesin huomaamatta ylös; mutta kummastuin tuhat kertaa enemmän, kun sopukkaani palattuani avasin sen ja luin seuraavaa:

HYVÄ MAMSELI PAMELA,

Mielipahakseni täytyy minun kertoa teille, kuinka paljon teitä on petetty ja harhaannutettu, ja että sen on tehnyt minunlaiseni viheliäinen koira. En aavistanutkaan, että asia kehittyisi näin pitkälle. Mutta minun täytyy sanoa, että jos maailmassa on konsaan ollut lurjusta, niin se olen minä. — Olen kaiken aikaa näyttänyt kirjeenne herralle: hän käytti minua siihen tarkoitukseen; hän luki jokaisen ennen kuin vein ne isällemme ja äidillemme; ja sitten hän sulki ne ja lähetti minun mukana. Minulla oli joitakin asioita sinnepäin, muttei puoliyksikään niin usein kuin sitä uskottelin. Ja niin pian kun kuulin, kuinka asianlaita oli, olin valmis hirttämään itseni. Voitte hyvin käsittää, etten kehdannut seisoa edessänne. Voi minua kurjaa, kurjaa raukkaa, kun olen saattanut teidät tähän! Jos te joudutte turmioon, niin minä kutale olen siihen syypää. Oikeuden nimessä en nyt voi muuta kuin ilmoittaa teille, että olette kunnottomissa käsissä; ja pelkään että joudutte hukkaan kaikesta suloisesta viattomuudestanne huolimatta. En usko voivani elää sitte kun sen tiedän. Jos saatatte minulle antaa anteeksi, olette tavattoman hyväsydäminen; mutta en totisesti koskaan anna sitä itselleni anteeksi. Oli miten oli, tämän ilmaisemisesta ei olisi teille mitään hyötyä; ja kenties vielä voin tehdä teille jonkun palveluksen. Jos voin, niin tahdon. Varmasti olen siihen velvollinen. — Herra pidätti viimeiset kaksi tai kolme kirjettänne eikä lähettänyt niitä ollenkaan. Minä olen kaikista hylkiöistä kurjin.

J. ARNOLD.

Näette että turmiotanne on kauvan haudottu ja suunniteltu. Olkaahan varuillanne. Rouva Jewkes on paholainen: mutta herran toisessa kartanossa ei ainoakaan sydän syki teille vilpillisesti omaani lukuunottamatta. Voi minua lurjusta!

Rakas isä ja äiti, tähän kohtaan päästyänne tukkanne epäilemättä nousee pystyyn, kuten omanikin. —

Voi ihmissydämen vilpillisyyttä! — Tätä Johnia minä pidin miesten rehellisimpänä, ja samaa ajattelitte hänestä tekin. Tämä mies, joka aina ylisteli teitä minulle ja minua teille ja etupäässä *rehellisen* sydämemme vuoksi, juuri tämä mies oli kaiken aikaa kurja teeskentelijä ja petollinen heittiö sekä avullinen minun saattamisessani turmioon.

Mutta hän itse sanoo menettelystään kylliksi: tahdon vain istahtaa kirjoittamaan sen surumielisen mietteen, että niiltä, joilla on valtaa ja varallisuutta, ei koskaan puutu kätyreitä heidän ilkeimpienkään pyrkimystensä avittamiseen; ja ettei ole mitään niin vaikeata kuin ihmissydänten tunteminen. En voi muuta kuin sääliä sitä kurjaa raukkaa, koska hänellä näkyy olevan suuria tunnonvaivoja; luullakseni on parasta, että pidämme hänen pahuutensa salassa. Jos minulla on siihen tilaisuutta, niin tahdon rohkaista hänen katumustansa; sillä minä voin siten kenties keksiä jotakin.

Tässä kohdassa minun on mainittava eräs seikka: hän toi mukanaan matkalaukussa kaikki vaatteet ja muut kapineet, jotka armollinen rouva ja isäntäni olivat minulle antaneet, ja sitäpaitsi kaksi samettihilkkaa ja samettisen huivin, joita armollisen rouvan oli tapana käyttää; mutta ne eivät tuota minulle lohtua, eikä mikään muukaan. Rouva Jewkes antoi tuoda matkalaukun komerooni ja näytti minulle, mitä se sisälsi; mutta sitte hän sulki sen ja sanoi antavansa pyytäessäni sieltä minulle mitä haluaisin; mutta jos minulla olisi avain, niin se kenties olisi vähän kuin matkoille lähtöä; ja niin tuo ujostelematon nainen pisti sen taskuunsa. Antauduin murheellisiin mietteisiin Johnin aavistamattoman ja hämmästyttävän paljastuksen johdosta ja itkin paljon hänen tähtensä ja myöskin itseni tähden. Sillä nyt näen, kuten hän sanoo, että turmiotani on kauvan suunniteltu, enkä voi olla epä tietoinen siitä, mihin isäntäni *kunnialliset* vakuutukset päättyvät. — Millaisia ankaria nimityksiä mies-parka itselleen antaakaan! Mutta mitä täytyy niiden ansaita, jotka asettavat hänet moiseen työhön! Mistä kaikesta tuon häijyn isännän onkaan vastattava, kun itse on niin turmeltunut ja vielä turmelee muitakin, jotka olisivat olleet viattomia; ja juonittelee tyttö-poloisen tarvelemiseksi, joka ei eläissään ole tehnyt tai suonut hänelle mitään pahaa, vaan vieläpä voi rukoilla, että hän tulisi onnelliseksi ja katuisi?

En voi olla ihmetellen kysymättä itseltäni, mitä nämä *jalosukuiset miehet*, niinkuin heitä nimitetään, ajattelevat itsestään ja näistä kurjista teoista! Johnilla oli edes jotakin viettelystä, sillä hän toivoi tekevänsä mieliksi isännälleen, joka häntä palkitsi; ja samaa voi kaikesta hänen häijyydestään huolimatta sanoa rouva Jewkesista. Mutta mitä vaikutinta on *isännälläni* nähdäkseen näin paljon vaivaa paholaisen työssä? — Jos hän rakastaa minua, kuten sitä valheellisesti nimitetään, täytyykö hänen senvuoksi virittää minulle ansoja tärvelläkseen minut ja tehdäkseen minut yhtä pahaksi kuin itsekin on? En voi käsittää mitä hyötyä hänelle voi koitua minunlaiseni tyttö-poloisen saattamisesta turmioon. — Kieltämättömästi olen arvoton olento. Minua sanotaan kauniiksi, mutta eikö niin ollen herrasmiehen tulisi pitää kunnollista palvelijaa rikollista porttoa parempana? Ja täytyykö hänen sitä *vakavammin* yrittää minua vietellä, koska pelkään vietellyksi joutumista ja mieluummin tahtoisin menettää henkeni kuin hyveellisyyteni.

Niin, nämä ovat kummallisia asioita! En voi niitä selittää; mutta varmaankaan ei kukaan väitä näillä komeilla herrasmiehillä olevan muuta kiusaajaa kuin heidän oma häijy tahtonsa! — Tämä ilkeä isäntä saattoi juosta tiehensä luotani, kun pelkäsi palvelijainsa mahdollisesti huomaavan hänen viheliäiset yrityksensä siinä surkeassa komerojutussa. Mutta on ihmeellistä, ettei hän kavahda kaikkinäkevää silmää, jolta hänen kurjan, juonittelevan sydämensä salaisimmatkaan aivoitukset eivät voi olla kätkeytyinä! — Mutta mitäpä nämä surulliset mietiskelyt hyödyttävät? Hän on häijy ja häijynä pysyy, ja on määrännyt minut laittomien yritystensä uhriksi, jollei Jumala, johon luotan ja jota joka hetki rukoilen, sitä estä.

TIISTAI JA KESKIVIikko.

En saanut tilaisuutta kirjoittaa tiistaina, kun tuo ilkeä nainen vartioitsi minua niin visusti; yhdistän senvuoksi nämä molemmat päivät. Olen ollut vaunuilla ajelemassa ja kävellyt useita kertoja puutarhassa; mutta hän on aina kintereilläni.

Herra Williams tuli viemään meitä kävelylle, ja sillävälillä kun rouva Jewkes oli meihin selin, lausui pastorin minulle aikaisemmin antaman vihjauksen rohkaisemana: "Herra pastori, näen kaksi tiiltä tuolla persiljalavalla; eikö voisi niitä tarpeen vaatiessa peittää mullalla ja pistää kirjelappua väliin?" — "Hyvä viittaus", vastasi hän; "olkoon tuo päivännouto tuolla puutarhan takaportilla paikan merkkinä, — minulla on portin avain, kun sitä kautta on lyhin matka kaupunkiin".

Oi, kuinka kekseliäiksi hätä meidät tekeekään! Minä tartuin tähän ajatukseen, ja kun emännöitsijä

saapui luoksemme, niin pastori lausui ikäänkuin jatkaakseen aloittamaamme keskustelua: "Ei, ei erittäin hauska." — "Mikä niin? mikä niin?" uteli rouva Jewkes. — "Sanoinhan vain", virkkoi hän, "ettei kaupunki ole kovinkaan hauska". — "Eipä olekaan", myönsi emännöitsijä, "ei se ole; se on mielestäni kurja kaupunki".

"Onko siellä mitään vallasväkeä?" kysyin minä. Siten me rupattelimme kaupungista häntä eksyttääksemme, mutta se petos ei ollut tarkoitettu ketään vahingoittamaan.

Sitte me juttelimme puutarhasta, kuinka laaja ja hauska se oli, ja istahdimme erään kalalammikon mättäiselle pengermälle katselemaan kalojen karkeloa veden kalvossa. Rouva Jewkes sanoi, että saisin onkia, jos tahtoisin.

"Kunhan toisittekin ystävällisesti vavan ja syöttejä", vastasin minä. — "Älähän, kaunoiseni!" sanoi hän; "minä tiedän jo paremmin tällä kertaa, vakuutan sinulle". — "En tarkoittanut mitään pahaa", virkoin minä, "en tosiaan". — "Salli minun sanoa sinulle", tivasi hän, "en tiedä ketään, jonka ajatukset olisivat valppaampina kuin sinun. Sinun olopaikkaasi on pidettävä silmällä. Mutta huomenna me hiukan ongimme." Herra Williams, joka kovin pelkää häntä, käänsi puheen jokapäiväisiin asioihin. Minä astelin sisälle jättäen heidät haastamaan kaksistaan. Pastori läksi pois kaupunkiin, ja emännöitsijä tuli pian perässäni.

Olin ehtinyt kastaa kynän musteeseen, ja sanoin: "Minä tarvitsen vähän paperia, rouva Jewkes" (pistäen kirjoitelman poveeni); "tiedättehän että olen kirjoittanut kaksi kirjettä ja lähettänyt ne Johnin mukana". (Voi, kuinka hänen nimensäkin mainitseminen, rikollisen mies-paran, minua tuskastuttaa!) — "No", sanoi hän, "onhan sinulla vielä jäljellä; yksi arkki riitti niihin kahteen kirjeeseen".

"Kyllä niin", myönsin minä; "mutta käytin puolet toisesta arkista kuoreksi, tiedättehän; ja katsokaa kuinka olen töherrellyt sen toisen arkinpuoliskon täyteen!" Sitte näytin hänelle joukon katkonaisia runoja, joita olin yrittänyt muistella ja vaseti riimustellut, jotta hän näkisi ne ja luulisi minun tavallisesti kynäilevän sellaista joutavaa.

"Kah", sanoi hän, "niinpä oletkin: no, tuon sinulle vielä kaksi arkkiä; mutta anna minun nähdä, miten niitä käytät, olkootpa ne kirjoitettuja tai tyhjiä".

— No, — ajattelin minä, — toivonpa, Argus, että vielä vien sinusta voiton. — Arguksellahan sanovat runoilijat olleen sata silmää, ja sen tehtävänä oli niillä kaikilla vaania, kuten tämänkin vartijattaren.

Hän toi minulle paperit ja sanoi: "Nyt, mamseli, annahan minun nähdä sinun kirjoittavan jotakin." — "Kyllä", virkoin, otin kynän ja piirsin: "Soisin että rouva Jewkes olisi minulle yhtä hyvä kuin minä olisin hänelle, jos se olisi vallassani."

"Sepä on sievää", kiitti hän. "No, toivon olevanikin; mutta mitä sitten?" — "Kah, sitten" (kirjoitin minä) "hän ystävällisesti sallisi minun tietää, mitä olen tehnyt, että minut on pakotettu hänen vangikseen, ja kuinka hän luulee minulle käyvän". — "Ja entä vielä?" kysyi hän. "No sitten" (piirsin minä) "hän tietenkin antaisi minun nähdä ohjeensa, jotta tietäisin missä määrin minun on häntä moitittava tai vapautettava hänet viasta".

Täten hulluttelin yhä edelleen näyttääkseni hänelle, kuinka kirjoitushaluinen olin (sillä minä en häneltä mitään hyvää odottanut), jotta hän otaksuisi, etten käyttänyt aikaani, kuten sanoin, mihinkään parempaan tarkoitukseen muinakaan hetkinä; sillä hän epäilee minua itsepäisesti jostakin juonesta, kun olen niin hiljainen ja niin mielelläni pysyttelen yksinäni.

Hän olisi tahtonut minua kirjoittamaan yhä hiukan lisää. "Ei", sanoin minä; "te ette ole minulle vastannut". — "No", virkkoi hän, "mitäpä sinä saatat epäillä, kun herra itse vakuuttaa sinulle kunniallista käyttäytymistään?" — "Niin", sanoin, "mutta vastatkaahan minulle käsi sydämellä, rouva Jewkes, uskotteko häntä itsekään". — "Kyllä", vakuutti hän, "uskon varmaan". — "Mutta", kysyin, "mitä te nimitätte kunnialliseksi?" — "Ka", vastasi hän, "mitä luulet *hänen* nimittävän kunnialliseksi?" — "Turmiota! häpeää! häväistystä!" sanoin minä, "niin pelkään". — "Ho, ho!" huudahti hän, "jos sitä vähänkin epäilet, voi hän itse parhaiten selittää tarkoituksensa; minä lähetän hänelle sanan, jotta hän heti tulee antamaan sinulle tyydyttävän vastauksen, jos tahdot".

"Kauheaa ihminen!" parahdin minä säikähtyneenä, "ettekö voi lävistää sydäntäni? Mieluummin soisin sen kuin että lausutte sellaista! Mutta toivoakseni ei ole mitään pelkoa hänen tulostaan."

Hän oli kyllin häijy sanoakseen: "Ei, ei; hän ei tietääkseni aio tulla. Mutta hänenä minä en kauvan pysyisi poissa."

"Mitä tuo tarkoittaa?" sanoin minä. — "Mitäkö tarkoitan!" huudahti hän kääntäen asian toisaanne; "no, tarkoitan että hänenä minä saapuisin lopettamaan kaiken pelkosi, tekemällä sinut niin onnelliseksi

kuin suinkin toivot". — "Hänen vallassaan ei ole tehdä *minua* onnelliseksi, niin mahtava ja rikas kuin onkin, muuta kuin jättämällä minut viattomaksi ja sallimalla minun mennä rakkaan isäni ja äitini luo", huomautin minä.

Hän lähti pian sen jälkeen, ja minä päätin kirjeeni, toivoen saavani tilaisuuden asettaa sen sovittuun paikkaan. Menin siis hänen luokseen ja sanoin: "Saanenhan mennä vielä puutarhaan kävelemään, koskei ole aivan pimeä." — "On liian myöhä", vastasi hän; "mutta jos menetkin, niin älä viivy, — ja lähde sinä, Nan, saattamaan neitiä", kuten hän minua nimitti.

Kävelin siis lammikkoa kohti palvelustytön seurattessa minua ja pudotin tahallani ompelulaukkuseni. Tullessani tiiltä lähelle virkoin: "Neitsyt Anne, olen pudottanut käsilaukkuni; olehan hyvä ja mene sitä etsimään: kalalammikon rannalla se minulla vielä oli." Tyttö palasi sitä hakemaan, ja minä sujautin kirjelapun tiiltä väliin peittäen ne niin nopeasti kuin voin keveällä mullalla, hänen sitä ollenkaan huomaamattansa. Kun palvelustyttö löysi käsilaukun, otin sen, astelin jälleen sisälle ja kohtasin rouva Jewkesin, joka oli tulossa minua etsimään. Kirjeeni sisältö oli tällainen:

ARVOISA HERRA PASTORI,

Ajatusteni suusanallisen tulkinnan ehkäiseminen varmaankin riittää puolustukseksi tälle tyttö-rukan rohkeudelle, hänen tultuaan vietyksi tänne kaikkein pahimmassa tarkoituksessa, kuten minulla on syytä otaksua. Tiedätte jotakin elämäntarinastani, omaisteni köyhyydestä, jota en häpeä, edesmenneen emäntäni ystävällisyydestä ja isäntäni aivoituksista minua kohtaan. Tosin hän lupaa kunniallisuutta ja kaikkea sellaista; mutta jumalattomien kunnia on hyveellisille kunniaattomuutta ja häpeätä: niinpä voikin hän luulla pitävänsä lupauksensa oman käsityksensä mukaan ja kuitenkin minun käsittäökseni — ja jokaisen kunnan ihmisen mielestä — saattaa minut viheliäisesti tarviolle.

Olen niin onneton, ja tämä rouva Jewkes kohtelee minua niin pahoin ja on periaatteiltaan niin huono nainen, että koska minun pian täytynee käyttää tilaisuutta, josta tämänpäiväinen onnellinen vihjaus on minussa herättänyt toiveita, heittäydyn heti avoimesti ja vähääkään epäroimättä teidän hyvyttenne varaan. Sillä eihän minulle voi käydä tämän pahemmin, vaikka toivomukseni pettäisikin, mutta toisin kaiketikin tapahtuu, sen rohkenen teidän vaikutukseenne uskoen sanoa. Näenhän sen teidän katseestanne, hyvä herra, toivon sitä papillisen pukunne vuoksi enkä epäile auliuttanne sellaisessa onnettomassa tilassa kuin missä minä olen. Sillä, hyvä herra, auttaessanne minut nykyisestä hädästäni te yhdellä kerralla täytätte kaikki uskonnon vaatimukset ja osoitate korkeinta sääliä ja armoa tyttöpoloisen ruumiille ja sielulle — tytön, joka — uskokaa minua, hyvä pastori — ei tähän mennessä ole edes ajatuksissaan poikennut viattomuudestansa.

Eikö ole mitään keinoa löydettävissä, paetakseni ja pelastuakseni, tuottamatta teille itsellenne vaaraa? Eikö täällä lähitienoilla ole ketään kunniallista herrasmiestä tai rouvashenkilöä, jonka hoivaan voin pyrkiä siihen asti kunnes saan tilaisuuden lähteä köyhän isäni ja äitini luo? Ettekö voisi kirjeellä ilmoittaa lady Daversille surkeasta kohtalostani? Poloisilla vanhemmillani on niin alhainen asema maailmassa, etteivät he kykene muuhun kuin riuduttamaan sydämensä minun tähteni; ja niin pelkään lopuksi käyvänkin.

Isäntäni lupaa, että jos olen levollinen, kuten hän sanoo, ja tyydyn nykyiseen osaani, niin hän ei minun suostumuksestani saavu tänne. Ah, hyvä herra, se ei mitään merkitse! — Sillä mitäpä sellaisen henkilön lupauksesta, joka luulee saavansa menetellä niinkuin on minua kohtaan käyttäytynyt? Jos hän tulee, täytyy sen koitua minun turmiokseni; ja kyllä hän varmasti ilmestyy, jahka luulee vaientaneensa ystäviensä huudot ja tuudittaneensa minut, kuten epäilemättä toivoo, tuhoisaan varmuuteen.

Nyt, hyvä herra, täytyy minun ajasta vaarin ottaen ponnistella ja kilvoitella hyveellisyyteni säilyttämiseksi. Jos jään tänne hänen tuloonsa saakka, niin olen hukassa. Teillä on avain puutarhan takaporttiin; siitä toivon paljon. Käyttäkää harrastustanne ja puuhatkaa, hyvä herra, puolestani. Minä tahdon uskollisesti kätkeä salaisuutenne. — Mutta minulle tuottaisi mielipahaa, jos joutuisitte minun tähteni kärsimään!

En sano enempää, vaan uskon tämän onnellisten tiiltä huostaan maan poveen, missä toivon pelastukseni siemenen itävän ja kantavan sellaisia hedelmiä, jotka tuottavat minulle sanomatonta riemua ja teille ikuisen palkan sekä tässä elämässä että tulevaisessa. Sitä aina rukoilee

teidän ahdistettu nöyrä palvelijanne.

TORSTAINA.

Nyt päättyy kauhea viikko, joka on kulunut siitä kun lähdin toivoen näkeväni teidät, rakas isä ja äiti. Voi, kuinka erilaisia olivat toiveeni silloin ja nyt ovat! Mutta kukapa tietää, mitä nuo onnelliset tiilet voivat aikaansaada? Kuitenkin täytyy minun ensin kertoa teille, kuinka rouva Jewkes kuritti minua! Se on ihan totta! Ja näin se tapahtui:

Kärsimättömyyteni päästä puutarhaan kävelemään oli suuri, koska halusin nähdä, oliko mitään toivomusteni mukaista tilaisuutta tarjoutunut. Mutta tämä häijy rouva Jewkes ei olisi sallinut minun lähteä ilman häntä; ja sanoi, ettei hänellä ollut aikaa. Meillä oli sen johdosta aika sanasota; minä sanoin hänelle, että oli perin ankaraa, kun minua ei uskottu yksinäni kävelemään puutarhassa, hengittääkseni hiukan raikasta ilmaa, vaan täytyi olla vaanittuna ja vartioituna pahemmin kuin varas. Hän vetosi yhä ohjeisiinsa ja sanoi, ettei hän saanut uskoa minua näkyvistään. "Sinun olisi parasta" sanoi hän, "olla levollinen ja tyytyväinen, vakuutan sinulle; sillä minulla on pahempiakin määräyksiä kuin vielä tiedätkään. Muistan", lisäsi hän, "sinun kysyneen herra Williamsilta, oliko naapuristossa mitään vallasväkeä. Tämä saa minut aavistelemaan, että mielit paeta heidän luokseen kertomaan synkkää, surullista tarinaasi, kuten sitä nimität." Seisoin sydän kurkussa; sillä tuon viittauksen vuoksi pelkäsin hänen nähneen kirjeeni tiilten alla. Oi, kuinka rauhaton olin! Vihdoin hän sanoi: "No, koska panet sen niin pahaksesi, voit mennä kävelemään kierroksen, ja minä tulen hetkisen perästä mukaasi."

Päästyäni hänen ikkunansa näkyvistä menin toivorikasta paikkaa kohti; mutta pian hänen inhoittava äänensä pakoitti minut hiljentämään askeleeni. "Hehei, miksi niin ketterästi ja mihin niin joutuin?" huusi hän; "mitä! juoksetko sinä kilpaa?" Ja minä pysähdyin häntä odottamaan, kunnes hän lihavine ruhoineen oli lyllertänyt luokseni. Hän tarttui käsivarteeni puolittain hengästyneenä, ja niin täytyi minun kulkea rakkaan paikan ohitse rohkenematta siihen edes vilkaista.

Puutarhuri oli työssä loitompana, ja minä aloin puhella hänen taiteestaan; mutta rouva Jewkes sanoi: "Säisympään, ohjeitteni mukaan en saa sallia, että teet liikaa tuttavuutta palkollisten kanssa." — "Oh", virkoin minä, "pelkäätekö että liittoutuisin heidän kanssaan, ryöstääkseni jotakin isännältäni?" — "Kenties sitä pelkään", sanoi inhoittava heittiö; "sillä jos ryöstät häneltä itsesi, olisi se hänen mielestään pahinta mitä voisi hänelle tapahtua".

"Ja sanokaahan", haastoin minä kävellen eteenpäin, "kuinka jouduin hänen omaisuudekseen? Mitä muuta oikeutta hänellä on minuun kuin se, minkä varas saattaisi väittää itsellään olevan anastamaansa tavaraan?" — "Onko mokomaa ennen kuultu?" sanoi hän. "Tämä on suoraa kapinaa, totisesti! No, no, karitsaiseni" (siten tuo hupsu nainen minua usein nimittää), "jos minä olisin hänen sijassaan, niin hän ei kauvan pitäisi omistusoikeuttansa sinuun kyseenalaisena". — "Ja mitä te tekisitte", tivasin minä, "jos olisitte hänen sijassaan?" — "En arvelisi ja epäröitsisi kuten hän, vaan päästäisin sekä itseni että sinut tästä tuskastanne." — "Kah, Jezebel", sanoin minä (kun en voinut itseäni hillitä), "tärvelisittekö minut väkivalloin?" Tällöin sivalsi hän minua huimasti olkapäähän. "Tuosta saat", huusi hän; "ketä sinä nimität Jezebeliksi?"

Kummastuin niin suuresti (sillä te, rakas isä ja äiti, ette ole minua ikänä lyöneet), että olin kuin ukkosen iskemä; ja katsahdin ympärilleni ikäänkuin etsiäkseni joltakulta apua. Mutta, ah! ketään ei ollut saapuvilla; ja sanoin hieroen olkapäätäni: "Onko tämäkin ohjeitteenne mukaista? Voi minua, täytyykö minun kärsiä iskujakin?" Ja sitte purskahdin itkuun ja heittäydyin ruohokäytävälle, jolla seisomme. Hän sanoi kovin ärtyneesti: "En siedä sellaisia nimityksiä, sen sinulle vakuutan. Hei, tule nyt! Näen että olet uhmamielinen: sinut täytyy taltuttaa ja sinut taltutetaan. Kyllä minä sinunlaisesi pienet ärsyttelijät kesytän, ole varma! No, tule nyt, menemme sisälle ja minä lukitsen sinut huoneeseesi; et saa kenkiä etkä mitään muutakaan, jos asiat näin ovat."

En tiennyt mitä tehdä. Tämä oli minulle julmaa; soimasin itseäni suulaudestani: olinhan nyt antanut hänelle veruketta ankaruuteen ja olin nenäkkyydelläni tuhonnut ainoan suunnitelman, mikä minulla vielä oli. Puutarhuri näki tapahtuman, mutta emännöitsijä huusi hänelle: "Kah, Jacob, mitä te tollistelehte? Pitäkäähän huolta työstänne." Ja mies käveli toisaalle, pois näkyvistämme.

— No, — ajattelin minä, — täytyy näenmä hiukan teeskennellä. — Hän tarttui minua tylästi kädestä: "No, nouse ylös", sanoi hän, "ja tule sisälle. Kyllä minä sinulle Jezebeliä näytän, näytän niinkin!" — "Ka, rakas rouva Jewkes", sanoin minä. — "Ei mitään helliä sanojasi ja mairitteluasi!" virkkoi hän; "mikset minua enää nimitä Jezebeliksi?" Näin että hän oli vimmatusti vihainen, ja minä olin aivan ymmällä. Olen usein kuullut naisia moittittavan heidän kielestään; toivon etten olisi päästänyt omaani niin valtoimeksi.

"Mutta minä en voi tulla sisälle", kieltäysin, "en tosiaan voi!"

"Mikset voi?" tiuskaisi hän. "Vakuutanpa että voin ottaa sinunlaisesi huippanan kainalooni ja kantaa

sisälle, jollet tahdo kävellä. Sinä et tunne voimaani." — "Tunnen kyllä", sanoin minä, "tunnen liiankin hyvin. Ja ettekö kohtele minua pahemmin, kun tulen sisälle?" Nousin siis, ja hän mutisi pitkin tietä itsekseen, että hänkö, joka oli kohdellut minua niin hyvin, oli käyttäytynyt minun suhteeni Jezebelin tavoin! ja muuta sellaista.

Kun tulin lähelle rakennusta, istahdin penkille ja virkoin: "Mutta minä *en* tahdo tulla sisälle ennen kuin sanotte antavanne minulle anteeksi, rouva Jewkes. Jos suotte tuon teistä käyttämäni nimityksen anteeksi, niin minä annan anteeksi, että minua löitte." Hän istahti penkille viereeni, näkyi olevan kovin hämmennyksissään ja sanoi: "No, tule pois, tahdon antaa sinulle anteeksi tämän kerran"; ja suuteli minua sitten sovinnon merkiksi.

"Mutta", virkoin minä, "sanokaa minulle, missä saan kävellä ja oleskella, ja suokaa minulle niin paljon vapautta kuin voitte; ja kun tiedän kaikki minkä suinkin voitte minulle suoda, saatte nähdä että olen niin tyytyväinen kuin saatan, enkä pyydä teiltä enempää".

"Niin", vastasi hän, "tuo kuulostaa paremmalta; toivoisin voivani suoda sinulle kaiken vapauden, mitä haluat; sillä täytyyhän sinun käsittää, ettei minulle tuota mitään iloa kytkeä sinua liepeisiini, niin sanoakseni, ja kieltää sinua liikkumasta ilman minua. Mutta ihmiset, jotka pitävät velvollisuudestaan väliä, eivät voi välttää hankaluuksia; ja minähän olen maailman parhaan isännän palveluksessa." — "Kyllä", myönsin minä, "sitä hän kyllä on jokaiselle muulle paitsi minulle!" — "Hän rakastaa sinua totisesti liiankin paljon", vastasi rouva Jewkes, "ja siinä syy; senvuoksi sinun *tulisi* tätä sietää". — "Vai *rakastaa!*" vastasin minä. — "No", sanoi hän, "älä anna palvelijattaren huomata, että olet itkennyt, äläkä hänelle mitään kielittele; varmaankaan sinä et kertoisi heille puolueettomasti. Minä lähetän hänet luoksesi, ja saat lähteä uudelle kävelyllä puutarhaan, jos tahdot. Kenties se antaa sinulle ruokahalua päivälliseen, sillä sinä et syö kunnollisesti pysyttäaksesi sielua ruumiissasi. Sinun kauneutesi on tervettä ytimiin asti, muutoin et näyttäisi niin hyvältä kuin näytät, vaikka sinulla on niin vähän ruokahalua, olet niin levoton ja niin paljon nureksit ja valittelet aivan aiheettomasti."

— Hm, — ajattelin minä, — sano mitä tahdot, kunhan vain pääsen vapaaksi pahasta kielestäsi ja seurastasi. Ja nyt toivon saavani tilaisuuden pujahtaa päivännoutoni luo. — Mutta kävelinkin toisaalle, poiketakseni sinne vasta palatessani, jotta välttäisin epäluuloja.

Pakoitin palvelustytön juttusille, mutta haastelimme vain jokapäiväisistä asioista; sillä minä huomaan että häneltä udellaan kaikkia sanojani ja tekojani. Kun suunnitelmani mukaan tulin paikalle, sanoin: "Käyhän tuolla puutarhurin pakeilla ja pyydä häntä keräämään salaattia minulle päivälliseksi." Tyttö huusi "Jacob!" Minä sanoin: "Hän ei voi kuulla sinua näin kaukaa; ja sanohan hänelle, että haluaisin kurkunkin, jos hänellä niitä on." Hänen asteltuaan nuolenkantaman päähän minä kumarruin, työnsin sormeni ylemmän tiilen alle ja tempaisin sieltä osoitteettoman kirjeen ja sujautin sen poveeni riemusta vavisten. Hän oli luonani ennen kuin sain sen oikein talletetuksi, ja minä olin niin hätäännöksissäni, että pelkäsin antavani itseni ilmi. "Mamseli näyttää säikähtyneeltä", ihmetteli hän. "Kah", vastasin minä saaden onnellisen ajatuksen (ah, teidän tytär-parastanne kehittyä vähitellen juonittelija, mutta toivoakseni viatonta laatua!), "kumarruin haistamaan tuota päivännoutoa, ja iso ilkeä mato ryömi siitä maahan säikäyttäen minut; sillä minä en voi sietää matoja". Tyttö virkkoi: "Päivännoudot eivät tuoksu." — "Eivät tunnu tuoksuvan", myönsin minä. Ja sitte kävelimme sisälle. Rouva Jewkes sanoi: "Kah, tällä kertaa olet kiirehtinyt; pääset toistekin."

Menin komeroon, lukitsin itseni sinne ja avattuani kirjeen luin seuraavat sanat:

Olen äärettömästi huolissani hädästäsi. Kaikesta sydämeistäni toivon että minun vallassani olisi auttaa ja pelastaa niin suuri viattomuus, kauneus ja ansiollisuus. Olen kokonaan riippuvainen herra B:stä, ja minulla on toiveita, että hänen suosiostaan pian saan paikkapitäjän. Mutta mieluummin uhraisin kaiken toivoni häneen (luottaen muutoin vain Jumalaan) kuin epäisin sinulta apuni, mikäli sitä saan toimeksi. En ole koskaan katsellut herra B:tä siinä valossa kuin hän nyt ilmaantuu. Olen täydellisesti sitä mieltä, että sinun pitäisi, jos mahdollista, päästä pois hänen käsistään, varsinkin kun täällä rouva Jewkesin kaittavana olet perin huonossa hoivassa.

Meillä on täällä lady Jones, leskirouva, suuren omaisuuden haltija sekä hyveellinen nainen, kuten uskon. Meillä on myöskin vanha sir Simon Darnford ja hänen puolisonsa, joka on hyvä nainen; ja heillä on kaksi tytärtä, siveellisiä nuoria neitoja. Kaikki muut täälläpäin ovat vain keskisäätyisiä, korkeintaan käsityöläis- ja kauppiasluokkaan kuuluvia. Koetan, jos haluat, tiedustella joko lady Jonesilta tai lady Darnfordilta, sallisivatko he sinun paeta heidän luokseen. En pidä laisinkaan luultavana, että voin pysyttää itseni salassa tässä asiassa; mutta, kuten sanottu, tahdon panna kaikkeni vaaraan auttaakseni sinua. Sillä minä en ole koskaan nähnyt sinuun verrattavaa suloutta ja viattomuutta. Sinun kova kohtalosi on kokonaan kiinnittänyt minut puolellesi; sillä tiedän, kuten varsin onnistuneesti lausuit, että jos voin auttaa sinua tässä tilanteessa, täytän siten yhtäaikaa kaikki uskonnolliset vaatimukset.

Mitä lady Daversiin tulee, lähetän hänelle kirjeen, jos haluat; mutta se ei saa lähteä meidän postitalostamme, sellaisesta sinua varoitin. Sillä mies on herra B:lle kiitollisuudenvelassa leivästä ja virastaankin; ja päättelen muutamista sanoista, jotka häneltä olutkannun ääressä kirjosivat, että hänellä on ohjeensa. Et aavistakaan, kuinka saarrettu olet; ja se kaikki vahvistaa mielessäni otaksumaasi, ettei sinulle mitään kunniallista tarkoiteta, vakuuteltakoon mitä tahansa; ja olen iloinen, ettet tässä suhteessa kaipaa varoitusta. Salli minun sanoa, että olin kuullut sinua paljon ylistettävän, mutta en luullakseni läheskään niin paljon kuin ansaitset sekä ulkomuotosi että sielusi puolesta: silmäni vakuuttavat minut edellisestä, kirjeesi jälkimäisestä. Peljäten menettäväni nykyisen onnellisen tilaisuuden kirjoitin pitemmälti kuin muutoin tekisin. En kuitenkaan jatka enempää, vakuutanhan vain, että olen parhaan kykyni mukaan *uskollinen ystäväsi ja palvelijasi*

ARTHUR WILLIAMS.

Tulen kerran joka aamu ja ilta kouluajan jälkeen etsimään sieltä kirjeitäsi. Astun puutarhaan ja palaan taloon poikkeamatta, jos näen että väylä on vapaa: muutoin minä epäluulojen välttämiseksi tulen sisälle.

Vastaukseksi tähän mieluisaan kirjeeseen kyhäsin heti seuraavan:

ARVOISA HERRA PASTORI,

Oi, kuinka toimenne ja asemanne mukainen teidän ystävällinen kirjeenne on! Jumala teitä siitä siunatkoon! Nyt minä luulen tulevani onnelliseksi. Olisin suruissani, jos joutuisitte minun tähteni kärsimään; mutta toivon että sen teille satakertaisesti korvaa se Jumala, jota näin uskollisesti palvelette. Olisin myös kovin onnellinen, jos konsaan kykenisin sitä vähimmässäkään määrin palkitsemaan. Mutta ah! minulle tehdyt palvelukset voivat tapahtua ainoastaan Jumalan tähden; olenhan köyhä ja alhainen, vaikkakin toivoakseni liian korkea mieleltäni halpaan ja kunnottomaan tekoon kuningaskunnankaan saavuttamiseksi.

Minulle on mieluista mitä vain te parhaaksi ajattelette: minähän en tunne noita henkilöitä enkä tiedä millä tavoin heidän puoleensa kääntyä. Olen kiitollinen postinhoitajaa koskevasta vihjauksesta. Olin ajatellut turvautua kirjeiden lähettämiseen, milloin siihen saisin tilaisuutta; mutta näen nyt yhä selvemmin ja selvemmin, että vaarat ympäröivät minua joka puolelta ja ettei isäntäni kunniallisuuteen voi ollenkaan luottaa.

Luulisin, hyvä herra, että jos jompikumpi niistä säätyläisnaisista sallisi minun tulla luokseen, niin voisin päästä täältä pakenemaan teidän avaimenne avulla. Koska on mahdotonta tietää, minua kun niin vartioidaan, milloin se voi tapahtua, niin mitenkähän olisi, herra pastori, jos koettaisitte teettää toisen samanlaisen ja asettaisitte sen ensi tilassa päivännoudon alle? Varmaankaan ei saisi menettää aikaa. On jokseenkin ihmeellistä, ettei rouva Jewkes ajattele avainta, vaikkei muuten unohda pienintäkään seikkaa. Mutta jos minulla olisi tuo avain, niin voisin siinä tapauksessa, etteivät nuo naiset tahdo suoda minulle turvapaikkaa, juosta pois mihin vain; ja kun kerran olisin päässyt kartanon ulkopuolelle, ei heillä olisi mitään tekosyytä pakoittaa minua tänne palaamaan; sillä minä en ole tehnyt mitään pahaa ja toivoakseni saisin jokaisen sääliväisen ihmisen uskomaan kertomukseni: tällöin *teidän* nimenne ei tulisikaan mainituksi. Kidutuksellakaan ei minulta sitä voitaisi kiristää, sen vakuutan.

Vielä yksi asia, hyvä herra. Ettekö ole ollenkaan kirjeenvaihdossa isäntäni bedfordshireläisen huonekunnan kanssa? Sitä tietä kenties voisin saada tietoja hänen aikeistaan tulla tänne ja milloin hän saapuu. Liitän tähän mukaan petollisen heittiön kirjeen (sillä minä voin luottaa teihin kaikessa), John Arnold-poloisen. Sen sisällöstä selviää, miksi sen lähetän. Ehkä täten voidaan jotakin keksiä: sillä hän näyttää halukkaalta sovittamaan minua kohtaan harjoittamansa petoksen, vastaisia palveluksia luvaten. Jätän sen viittauksen harkintanne mukaan käytettäväksenne ja olen, arvoisa herra, *teidän alati kiitollinen palvelijanne*.

Toivon, hyvä herra, että teidän avullanne voin silloin tällöin lähettää pienen käärön isä- ja äiti-rukalleni. Minulla on viisi, kuusi guineaa: asettaisinko puolet niistä teidän käytettäväksenne, voidaksenne maksaa miehen ja hevosen tai mitä muuta satumme tarvitsemaan?

Olin tuskin ehtinyt jäljentää tämän ennen kuin minut kutsuttiin päivälliselle; pistin herra Williamsille aiotun kirjeen poveeni, voidakseni tilaisuuden tullen asettaa sen siihen rakkaaseen paikkaan.

Kaikista puutarhan kukkasista päivännouto totisesti onkin armain! Se on minulle onnekas! Kuinka oivallisesti juoneni menestyykään! Alan vain peljätä, että kyhäilyni keksitään; sillä ne paisuvat laajoiksi: tähän asti olen harsinut ne alusnuttuuni ja kannan niitä lähinnä paitaani. Entä jos tuo syöjätär tarkastaisi pukuni! Mutta kun koetan olla hänelle mieliksi, niin ei hän sitä tee.

Olen vastikään palannut kävelyiltä puutarhasta ja asettanut kätköön kirjeeni. Me nimittäin lähdimme onkimaan, kuten rouva Jewkes oli minulle luvannut. Hän pani syötin koukkuun, minä viskasin sen lampeen ja pyydystin pian sievoisen toutaimen. "Uita sitä, uita", neuvoi hän. Minä tein niin ja sain sen maalle. Murheellinen ajatus juolahti juuri silloin mieleeni, ja minä heitin kalan takaisin veteen. Kuinka hauskaa sen näkykään olevan vapaudessaan pulikoida! "Miksi sen takaisin paiskasit?" kysyi vartijani. — "Oi, rouva Jewkes", virkoin minä, "minusta tuntui kuin tuo toutain-parka olisi ollut onneton Pamela. Vertasin teitä ja itseäni häijyyn isäntäämme. Niinkuin me viettelimme toutain-raiskan, samaten minutkin petettiin valheellisilla syöteillä; ja kun te sanoitte: 'Uita sitä, uita!' koski sydämeeni ajattellessani, että leikkisin pettäväni kalapoloisen turmiolla. En voinut olla heittävästä sitä takaisin veteen; ja ettekö nähnyt, kuinka iloisesti onnellinen toutain pulahti tiehensä meitä pakoon? Oi", lisäsin, "kunpa joku hyväsydäminen sääliväinen ihminen toimittaisi minulle vapauteni takaisin samalla tavoin! Onhan minun vaarani yhtä suuri."

"Herra siunatkoon", sanoi hän, "mitä sinä ajatteletkin!" — "En voi enää onkia", vastustin minä. — "Jahka *minäkin* koetan onneani", päätti hän ottaen vavan. — "Tehkää niin", vastasin minä; "ja minä tahdon kylvää elämää sillä välin kun te hävitätte sitä. Minulla on muutamia härkäpapuja ja menenpä pistämään ne jonkun lavan syrjään nähdäkseni, kuinka pian ne itävät esille; sitten nimitän niitä puutarhakseni."

Näette siis, rakas isä ja äiti, että täten saan hyvän verukkeen käydäkseni toistekin puutarhaani katsastamassa; ja vaikka multa näyttäisikin hiukan verekseltä, se ei nyt herätä niin suuresti epäluuloa. Hän ei tässä aavistellut mitään; ja minä menin istuttamaan papuni sinne tänne noin viiden kyynärän pituudelta kummallekin puolen päivännoutoani; ja helposti talletin kirjeen kätköönsä. Enkä olekaan vähäisen ylpeä tästä juonestani. Varmaankin joku keino lopuksi keksitään!

PERJANTAI, LAUVANTAI.

Olen vastikään kertonut omasta juonestani; nyt kerron teille erästä tuon häijyn naisen käyttämästä. Hän tulee luokseni. Sanoo: "Minulla on seteli, jota en voi vaihtaa ennen kuin huomenna, ja eräs kaupustelija tahtoo kaikin mokomin saada rahansa; en halua lähettää köyhiä kauppamiehiä pois ilman maksua. Onko sinulla antaa yhtään?"

"On hiukan", vastasin minä, "kuinka paljon tarvitaan?" — "Oh", sanoi hän, "tarvitsen kahdeksan puntaa!" — "Voi, kun minulla on vain viisi tai kuusi!"

— "No, lainaa ne minulle huomiseen", pyysi hän. Minä annoin; ja hän läksi alikertaan. Ja sitten ylös palatessaan hän nauroi ja sanoi: "No, minä maksoin kaupustelijalle." — "Kai huomenna saan takaisin", muistutin minä.

Tähän hän vastasi nauraen: "Ka, mihin sinä rahaa tarvitset? Sanoakseni totuuden, karitsaiseni, en ollut puutteessa. Pelkäsin vain, että käyttäisit rahojasi väärin; ja *nyt* voin uskoa Nanin vähän useammin sinun pariisi, varsinkin kun minulla on matkalaukkusi avain; näin ollen et voi lahjoa häntä rahalla etkä koreilla kapistuksilla."

Kukaan ei ole koskaan näyttänyt tyhmistyneemmältä kuin minä silloin. Oi kuinka minua kiusasi, että niin houkkiomaisesti olin antanut itseni puijata! — sitäkin enemmän, kun olin vihjaissut herra Williamsille, että asettaisin osan rahoistani hänen käytettäväkseen niiden menojen suorittamiseksi, joita koituisi minun lähettämistäni teidän luoksenne. Minä itkin mielipahasta. — Ja nyt minulla ei ole viittä shillingiä jäljellä toimeentulokseni, jos pääsenkin pakenemaan. — Onko ollut minunlaistani hupsua! Kylläpä minun tosiaan kannattaa vehkeistäni ylpeillä. — Sanoin hänelle: "Oliko tämäkin ohjeissanne, *susi* hyvä?" (kun nimittäin hän puhutteli minua *karitsaisekseen*). — "*Jezebel*, tarkoittanet, lapsi!" virkkoi hän. "No, nyt annan sinulle sydämellisesti anteeksi; suudelkaamme toisiamme ja olkaamme ystäviä." — "Pysykää loitolla!" torjuin minä; "en voi teitä sietää". Mutta en uskaltanut häntä enää nimitellä; sillä minä pelkäsin mitä kauheimmin hänen isoa kypäläänsä. Mitä enemmän tätä ajattelen, sitä enemmän kadun, ja soimaan itseäni.

Tänä iltana postitalon mies toi kirjeen rouva Jewkesille, ja sen sisään oli suljettu minulle kirje.

Emännöitsijä toi sen komerooni ja sanoi: "Kah, hyvä isäntäni ei unohda meitä. Hän on lähettänyt sinulle kirjeen, ja kuulehan mitä hän minulle kirjoittaa." Sitten hän luki, kuinka hänen arvoisuutensa toivoi että rouvan kaunis suojatti jaksoi hyvin, oli onnellinen ja tyytyväinen. "Ah, tosiaan", sanoin minä, "täytyyhän minun tyytyä!" Kirjeessä sanottiin vielä, että herra ei epäillyt hänen huolenpitoansa minusta ja ystävällisyyttänsä minua kohtaan; että olin hänelle hyvin rakas ja ettei rouva voinut kohdella minua liian hyvin, ja muuta sellaista.

"Siinäpä on sinulla isäntää!" huudahti hän; "varmaankin rakastat häntä ja rukoilet hänen puolestaan". Halusin että hän olisi lukenut lopunkin. "Ei, ei", pidättyi hän, "sitäpä en tee". Minä sanoin: "Käsketäänkö siinä riistämään minulta kengät ja lyömään minua?" — "Ei", vastasi hän, "eikä puhuta Jezebelistäkään". — "No", sanoin, "anon aselepoa: sillä en halua jälleen saada iskuja". — "Luulin", huomautti hän, "että olimme antaneet toisillemme anteeksi".

Kirjeeni kuuluu näin:

RAKAS PAMELANI,

Alan jo katua, että sidoin itseni lupauksella olla sinua tapaamatta kunnes annat siihen luvan! Sillä aikani käy minulle ylen ikäväksi. Voitko luottaa minuun siksi paljon, että *kutsut* minut sinne? Ole varma siitä, että jalomielisyytesi minua kohtaan ei olisi hukkaan heitettyä. Tahdon pyytää tätä hartaasti, koska olen levoton sinun levottomuutesi tähden; rouva Jewkes näet on ilmoittanut minulle, että tämä pakkotilasi tuntuu sinusta kovin raskaalta ja että sinä et syö, juo, etkä lepää kunnollisesti. Sinun terveytesi on minulle liian kallis, jotten haluaisi lyhentää tämän koettelemuksesi aikaa, ja se olisi seurauksena minun tulostani luoksesi. Johnkin on kertonut minulle huolestasi ja teki sen niin murheellisin mielin, että tuskin sai sanoiksikaan; tuo murhe hiukan hätäännyttikin sinua kohtaan tuntemaani hellyyttä. Enhän silti pelkää mitään muuta kuin että sinun välinpitämättömyytesi minua kohtaan, mitä ylpeä sydämeni sentään tuskin sallii minun tunnustaa, voisi ajaa sinut johonkin ajattelemtomaan tekoon, mikä voisi rohkaista toisen uskaliasta toivetta. Mutta kuinka viheliäisesti alennunkaan ollessani rauhaton hänenlaisensa halvan palvelijan takia! Sanon sinulle vain yhden asian, nimittäin että jos sallit minun käydä puheillasi kartanossa (ajattelehan, *kuka* sinulta tätä *suosiota* pyytää), niin vakuutan juhllallisesti, että saat aihetta olla mielissäsi tästä kiitollisuutta herättävästä luottamuksestasi ja arvontosi ilmaisusta. Jos huomaa, että rouva Jewkes ei ole käyttäytynyt sinua kohtaan niin kunnioittavasti kuin se ansaitsee, jota minä hellästi rakastan, niin jätän kokonaan sinun valtaasi toimittaa hänet talosta pois, mikäli soveliaaksi katsot; ja rouva Jervis tai sen, jonka vain valitset, on otettava sinut hoivaansa hänen asemestaan. Tämän sanon Johnin lausuman viittauksen johdosta, josta aavistin sinulla olevan jotakin tyytymättömyyden aihetta siltä taholta. — Rakkahin Pamela, vastaa suosiollisesti tähän vakaaseen pyyntöni, henkilön pyyntöön, joka ei voi elää ilman sinua ja jonka kunniallisesta käytöksestä itseäsi kohtaan voit olla ehdottoman varma; sitäkin enemmän, kun perustat luottamuksestasi siihen. Minä olen ja varmasti olen aina *sinun uskollinen ja hellä* j.n.e.

Tiedän sinua ilahduttavan kuulla, että isäsi ja äitisi voivat hyvin ja ovat viime kirjeesi johdosta rauhoittuneet. Se tuotti minulle mielihyvää ja olen päättänyt ettet saa sitä katua. Rouva Jewkes toimittaa vastauksesi minulle.

Silmäsin tämän kirjeen ensiksi vain nopeasti lävitse, syventyäkseen toiseen, jonka nyttemmin toivoin odottavan minua herra Williamsilta. Lähdin iltakierrokselle, kuten sitä nimitin, rouva Jewkesin seurassa, ja kulkien paikan ohi sanoin: "Luuletteko, rouva Jewkes, että jotkut pavuistani ovat juurtuneet sitten eilisen?" Hän nauroi ja sanoi: "Sinä olet keho puutarhuri, mutta mielelläni näen että saat hupia." Hänen astuttuaan edelleen huomasin kelpo ystäväni varanneen minulle kirjeen; ja sujauttaen sen poveeni (sillä matami oli selin minuun) virkoin pitäen papua kädessäni: "Tässä on yksi niistä; mutta se ei ole puhjennut." — "Eipä tietenkään", vastasi hän ja lausui minulle mitä ilkeimmän, naisen suussa sopimattoman pilan kylvämisestä j.n.e. Sisälle tultuani menin komerooni ja luin seuraavaa:

Ikäväkseni täytyy minun ilmoittaa sinulle, että olen lady Jonesilta saanut epäävän vastauksen. Asiasi koskee häneen, sanoo hän, mutta hän ei halua toimittaa itselleen vihollisia. Käännyin lady Darnfordin puoleen ja kerroin hänelle mitä liikuttavimmin sanoin surullisen historiasi ja näytin hänelle vieläkin hellyttävämmän kirjeesi. Huomasin hänet varsin myöntyväiseksi; mutta hän tahtoi neuvotella sir Simonin kanssa, joka ei ole erikoisen lujaluontoinen mies hyveellisyyden puolesta. Hän lausuikin puolisolleen minun läsnäollessani: 'Ka, mitäpä tämä kaikki muuta on, rakkaani, kuin että naapurimme havittelee äitinsä kamarineitoa! Ja jos hän huolehtii siitä, ettei työltä mitään puutu, en käsitä että hänelle tässä mitään suurta vääryyttä tapahtuu. Eihän sillä mitään *perhettä* loukata.' (Näyttää siis siltä, rakas isä ja äiti, ettei köyhien ihmisten kunnia merkitse mitään.) 'Ja

minusta, herra Williams, kaikkein vähimmin sopisi teidän puuttua tähän asiaan ystäväänne ja suojelijaanne vastaan.' Hän huomautti tämän niin päättävästi, ettei hänen rouvansa mitään enempiä virkkanut, ja minulla ei ollut muuta neuvoa kuin pyytää, ettei asiaan kiinnitettäisi mitään huomiota *minun* osaltani.

Viittasin asiastasi herra Petersille, tämän pitäjän kirkkoherralle; mutta ikäväkseni täytyy minun sanoa, että hän otaksui minulla olevan itsekkäitä tarkoituksia, ikäänkuin innollani tahtoisin saavuttaa sinun suosiotasi ja kiintymystäsi. Ja kun mainitsin hänelle virkatoimemme velvollisuuksista ja muusta sellaisesta sekä vakuutin epäitsekkyyttäni, sanoi hän kylmästi, että olin varsin hyväsydäminen, mutta nuori mies enkä paljoa tuntenut maailmaa. Ja vaikka kertomani oli surkuteltava seikka, niin jos hän ja minä ryhtyisimme ihmiskuntaa tässä suhteessa parantamaan, saisimme ylenmäärin hommaa; sillä se oli muka liian tavallinen ja hienoston kannalta hyväksytty seikkailu, jotta pari yksityistä pappismiestä sille mitään voisivat. Sitte hän puolustuksena kylmäkiskoisuudelleen lausui muutamia mietteitä kirkon nykyisten johtomiesten suhtautumisesta valtakunnan etumaisiin henkilöihin.

Kuvasin sinun asiaksi eroavaisuutta, huomauttaen että toiset naiset viettivät pahaa elämää omasta suostumuksestaan, kun sitävastoin sinun auttamisesi olisi sellaisen hyveellisyyden pelastamista, jolle harvoin näki vertaa. Näytin hänelle myös kirjeesi.

Hän sanoi, että se oli sievästi kyhäty: hän sääli sinua ja myönsi, että hyviä aikomuksiasi olisi rohkaistava. 'Mutta mitä', lisäsi hän, 'tahtoisitte *minun* tekemään, herra Williams?' — 'No, entä jos te, kirkkoherra', sanoin minä, 'antaisitte hänelle suojaa talossanne puolisonne ja sisarentyttärenne seurassa, kunnes hän pääsee ystäviensä luo?' — 'Mitä, ja saattaisin itseni herra B:n kaltaisen mahtavan ja rikkaan miehen vihoihin! Ei, en minä, siitä voitte olla varma! — ja kehoittaisinpa teitäkin miettimään, mihin aiotte ryhtyä. Sitäpaitsi myöntää tyttö', jatkoi hän, 'että kartanonherra lupaa käyttäytyä häntä kohtaan kunniallisesti; ja neitosen ujous hankkii hänelle kylläkin hyvät ehdot; sillä hän ei ole mikään ahne eikä häijy herrasmies, paitsi tässä tapauksessa; ja kaikki nuoret herrasmiehethän näin tekisivät.'

Olen suuresti huolissani hänen vastauksensa vuoksi, se on totta; mutta tämä epäonnistuminen ei minulta riistä rohkeutta, tapahtukoon mitä tahansa, kunhan vain voin auttaa sinua.

En ole vielä kuullut, että herra B. aikoisi saapua. Olen iloinen vihjauksestasi tuohon mies-poloiseen, John Arnoldiin nähden. Siitä seikasta ehkä vielä koituu jotakin, mikä saattaa olla hyödyksi. Mitä kääroihisi tulee, niin jos suljet ne sinetillä ja asetat tavanomaiseen paikkaan, mikäli huomaat ettei sitä epäillä, niin koetan järjestää tilaisuuden niiden lähettämiseen; mutta jos ne ovat isoja, on parasta että olet hyvin varovainen. Olen huomannut että se häijy nainen kovin epäilee minua.

Kuulin juuri, että se kirkonmies on kuolemaisillaan, jonka palkkapitäjän herra B. on minulle luvannut. Minua melkein arveluttaa ottaa sitä vastaan, koska toimin näin vastoin hänen pyrkimyksiänsä; mutta toivoakseni hän vielä kerran on minulle siitä kiitollinen. Mitä rahoihin tulee; älä niitä tällä hetkellä ajattele. Ole varma, että empimättä voit käyttää hyväksesi kaikkea, mikä minun vallassani on.

Luulen että kun kuulemme hänen tulostaan, on parasta käyttää avainta, jonka sinulle pian toimitan. Voin lainata sinulle hevosen odottamaan puolen penikulman päässä takaveräjältä laidunmaan puolella, ja koetan joko itse tai jonkun muun avulla saada sinut kyyditetyksi muutaman penikulman päähän, johonkin sikäläisistä kylistä. Älä siis antaudu lohduttomien tunteiden valtaan, pyydän. Olen, neitsyt Pamela, sinun *uskollinen ystäväsi* j.n.e.

Tämän kunnan herrasmiehen sydämellisen kirjeen alkupuoli herätti minussa tuhannen murheellista aatosta; ja vain se rohkaisu, minkä hän minulle lopuksi antoi, esti minut pitämästä asiaani aivan menetettynä. Kirjoitin sitte kiittääkseni mitä hartaimmin hänen ystävällisistä ponnistuksistaan sekä valitellakseni aateliston minun surkuteltavassa asiassani osoittamaa vähäistä harrastusta ja maailman pahuutta, kun ensin sallittiin sellaisten väärin muotojen syntyä ja sitte vedottiin niiden tavallisuuteen sen puolustukseksi, ettei yritetty niitä parantaa. Valitin vielä ihmisten kylmyyttä muiden hätää kohtaan. Muistui mieleeni aikaisempi vihjaukseni lady Daversille kirjoittamisesta, minkä pelkäsin vain ilmaisevan hänen veljelleen, että sisar tunsii hänen häijyn suunnitelmansa, ja saavan hänet tulemaan tänne sitä pikemmin ja yhä päättäväisemmin pyrkimään minua vientelemään. Sitäpaitsi voitaisiin siitä arvata herra Williams kirjeeni perilletoimittajaksi, ja myös pelkäsin että jos tuo kunnan vallasnainen osoittaisi harrastusta minun asiaani (mikä oli epäilyksenalaista, koska hän sekä rakasti että pelkäsi veljeänsä), ei se kuitenkaan tekisi isäntääni mitään vaikutusta. Mainitsin siis mieluummin odottavani sitä onnellista sattumaa, mitä saatoin toivoa hänen ystävällisestä avustaan avaimen ja hevosen hommaamisessa. Kerroin isäntäni kirjeestä, jossa tämä pyysi lupaa saapumiseen: pelkäsin että se voisi tapahtua

äkillisesti, ja sanoin olevani sitä mieltä, että aikaa ei ollut lainkaan hukattavana; sillä kaikki tilaisuudet saattaisivat livahtaa käsistämme. Mainitsin tuon viheliäisen naisen kepposesta rahojeni pidättämiseksi j.n.e.

Minulla ei ollut aikaa jäljentää kirjettä, olin niin vartioituna. Mutta kun se oli minulla povessani, tunsin itseni levolliseksi. Ja niin menin etsimään rouva Jewkesia ja sanoin kaipaavani häneltä neuvoa isäntäni kirjeen johdosta; ja tämä luottamuksenosoitus ei häntä vähää miellyttänytkään.

"Ka", sanoi hän, "tämäpä on oikeata menettelyä: menemmekin kävelemään puutarhaan tai mihin vain haluat". Teeskentelin että se oli minulle samantekevää, ja niin lähdimme ulos puutarhaan. Aloin puhua hänelle kirjeestä, mutten suinkaan ilmoittanut hänelle kaikkea sen sisältöä. Mainitsinhan vain isäntämme haluavan suostumustani tannetuloonsa sekä hänen toivomuksestaan, että taloudenhoitajatar kohtelisi minua ystävällisesti, ja muuta sellaista. Ja sanoin: "No, rouva Jewkes, neuvokaahan nyt minua tässä asiassa."

"Sen teenkin aivan mielelläni", vastasi hän: "lähetä hänelle kutsu suoraa päätä. Hän ihastuu siitä hyvin kiitolliseksi, ja uskallanpa vakuuttaa, että sinun käy sitä paremmin siitä." — "Millä tavoin *paremmin*?" kysyin minä. "Kyllä maar te itsekkin arvellette hänen tarkoittavan minun tärviötäni." — "Vihaan tuota hupsua sanaa", virkkoi hän. "*Tärviötäsi!* Kah, kukaan maan vallasnainen ei saane onnellisempia päiviä kuin sinä, jos tahdot, eikä ketään kohdella kunniallisemmin."

"No niin, rouva Jewkes", sanoin, "en huoli tällä kertaa kiistellä kanssanne sanoista 'tärviö' ja 'kunniallinen'; sillä minä huomaan että meillä on aivan erilaiset käsitykset kummastakin. Mutta tahdon puhua selvemmin kuin koskaan ennen. Luuletteko hänen aikovan ehdottaa minulle, että pitäisi minua rakastajattarenaan tai pikemminkin orjattarenansa?" — "Kah, karitsaiseni", virkkoi hän, "mitä sinä itse ajattelet?" — "Minä pelkään että hän sellaista aikoo." — "No", sanoi hän, "mutta jos hän aikoo (sillä minä en tosiaankaan asiasta mitään tiedä), niin saat itse määrätä ehtosi — sen minä käsitän; sillä sinä voit menetellä hänen kanssaan miten mielit".

En voinut kuulla tästä puhuttavan, vaikka jo kauvan olin juuri sitä peljännyt, ja aloin valitella mitä surkeimmin. "Niin", sanoi hän, "hän saattaa naida sinut, mikäli minä ymmärrän". — "Ei, ei", vastasin, "niin ei voi käydä. Minä en sitä toivo enkä odota. Hänen asemansa tekee minulle mahdottomaksi ajatella sellaista: koko hänen käyttäytymisensä jakso vakuuttaa minua päinvastaisesta. Mutta te tahtoisitte siis, että kehoittaisin häntä saapumaan? Eikö se olisi oman turmioni pyytämistä?"

"Siten tekisin *minä* sinun asemassasi", sanoi hän; "ja jos asia todella olisikin kuten sinä *luulet*, niin mielummin vapautuisin tuskastani kuin eläisin alituudessa pelossa ja levottomuudessa, niinkuin sinä". — "Ei", väitin minä, "*tunnin* viattomuus on parempi kuin *ikäkauden* kestävä paheellisuus; ja vaikka elämäni senvuoksi tulisi kuinkakin kurjaksi, en milloinkaan soisi itselleni anteeksi, jollen pitentäisi hyveellisyyteni onnellista aikaa äärimmäiseen silmänräpäykseen asti. Kukapa tietää, mitä kaitselmus saattaa puolestani tehdä?"

"Mutta kun hän sinua niin suuresti rakastaa", esitti hän, "niin kenties voit rukouksillasi ja kyynelilläsi häneen vaikuttaa; ja siitä syystä olisi minusta parasta, että sallisit hänen saapua". — "No", sanoin, "minä kirjoitan hänelle kirjeen, koska hän odottaa vastausta, tai muutoin hän ehkä saisi tästä verukkeen saapuakseen. Mutta mitenkä se hänelle lähetetään?" — "Minä huolehdin siitä", selitti hän, "se on ohjeitteni mukaista".

— Niin, — ajattelin minä, — sitä epäilinkin, kun herra Williams vihjaisi minulle postitalosta.

Puutarhuri sattui lähelle, ja minä huomautin: "Herra Jacob, olen istuttanut muutamia papuja ja nimitän sitä paikkaa puutarhakseni. Se on ihan tuolla portin vieressä. Minä näytän ne teille; älkää kaivako niitä ylös, pyydän." Menin siis hänen kanssaan; ja kun olimme polun mutkan takana poissa emännöitsijän näkyvistä ja lähestymässä kätköpaikkaani, pyysin: "Olkaahan hyvä ja käväiskää kysymässä rouva Jewkesilta, onko hänellä enemmän papuja istuttaakseni." Hän hymyili hupsuudelleni; minä työnsin kirjeen mullan alle ja astahdin takaisin ikäänkuin odottaen puutarhurin paluuta, ja kun matka oli lyhyt, hän palasikin heti ja rouva Jewkes tuli mukana. Mitä *minä* tekisin pavuilla? ihmetteli hän ja säikähdytti minut pahoin, sillä hän kuiskasi minulle samassa: "Pelkäänpä että sinulla on joitakin vehkeitä, kun juoksetat minua näin joutavilla asioilla." — "Mitä vehkeitä?" sanoin minä: "on kauheata, etten voi liikkua enkä puhua epäluulon alaiseksi joutumatta". — "Ka", virkkoi hän, "herra kirjoittaa että minun on pidettävä sinua tarkoin silmällä; sillä vaikka olet viaton kuin kyyhkynen, olet kuitenkin viekas kuin käärme. Mutta annan sinulle anteeksi, vaikka *minua* pettäisitkin."

Sitten ajattelin rahojani ja olisin voinut häntä nimitellen soimata, jos olisin uskaltanut. Sanoin: "Kuulkaahan, rouva Jewkes, nyt kun puhutte anteeksiannosta, jos teitä petän, — olkaa te niin ystävällinen, että maksatte minulle takaisin rahani; sillä vaikkon niitä nykyisin tarvitse, tiedän teidän tehneen sen vain leikillä ja aikoneen antaa ne minulle takaisin."

"Kyllä ne aikanaan saat", vastasi hän; "mutta olin kuin olinkin tosissani, kun keppoittelin ne sinun käsistäsi, — minä pelkäsin sinun käyttävän niitä pahoin". Kinastelimme tästä asiasta taloon kävellessämme, ja minä tulin ylös laatimaan kirjettä isännälleni. Koska aioin näyttää sen rouva Jewkesille, päätin kirjoittaa senmukaisesti, mikäli hänestä mainitsin; sillä minä en juuri ottanut lukuun isäntäni tarjousta toimittaa rouva Jervis luokseni tämän häijyn naisen asemesta (vaikka se lähinnä täältä pääsyäni olisikin ollut minulle mieluisin käänne) enkä tosiaan muitakaan hänen sanojansa. Eihän hänen menetelläkseen kunniallisesti sanan oikeassa merkityksessä olisi tarvinnut antaa minua varkain kuljettaa pois eikä tähän tapaan vangitututtaa. Kirjoitin näin:

ARVOISA HERRA,

Kun ottaa huomioon, kuinka helposti voisitte tehdä minut onnelliseksi, koska en muuta halua kuin että saisin lähteä köyhän äitini ja isäni luo, ja ajattelee edellistä ehdotustanne minulle henkilöstä, josta nyt ei mainita sanaakaan, sekä sitä omituista tapaa, millä minut vastoin tahtoani vietiin pois ja yhä pidetään täällä kurjana vankina, niin luuletteko, hyvä herra (suokaa anteeksi palvelijatar-rukan suorapuheisuus; pelkoni tekee minut rohkeaksi), luuletteko, sanon, että teidän ylimalkaiset vakuuttelunne kunniallisuudesta voivat tehotu minun kuten niiden tulisi? Voi, hyvä herra! Pelkään kovin, että *teidän* ja *minun* käsitykseni kunniaa ovat perin erilaiset: ainoa toivoni on, että edelleenkin pysytte poissa. Jos teillä on minulle joitakin ehdotuksia tehtävinä, jotka ovat sopusoinnussa teidän kunniallisten lupaustenne kanssa, niinkuin minä omalla halvalla ja vaatimattomalla tavallani tuon sanan ymmärrän, niin voitte muutamalla rivillä ilmoittaa ne minulle, ja minä tahdon lähettää sellaisen vastauksen kuin minun sopii. Mutta mitä ehdotuksia teidän korkeassa asemassanne olevalla voi olla tehtävänä näin alhaiselle! Tiedän liian hyvin, mitä teidän ylhäinen asemanne vaatii, kuvittelakseni voivani odottaa muuta kuin surkeita viettelyksiä ja äärimäistä ahdistusta, jos tänne saavutte. Ette tiedä, herra, mitä kurja Pamela *tohtii tehdä*, jos hänet saatetaan epätoivoon!

Mistä hurjapäisyydestä minua syyttänettekin, en voi asiaa auttaa; mutta toivon ettei minua pakoiteta mihinkään sellaiseen uhmamielisyteen, joka ei muutoin milloinkaan päikähtäisi päähänikään. Suokaa anteeksi, arvoisa herra, koruttomuuteni; en suinkaan haluaisi käyttäytyä isäntääni kohtaan sopimattomasti; mutta minun täytyy sanoa teille: viattomuuteni on minulle niin kallis, että huomautuksiani tulee sietää. Jos aikomuksenne ovat kunnialliset, miksi, hyvä herra, ette anna minun sitä selvästi tietää? Minkätähden on tarpeellista minut vangita minua siitä vakuuttaaksenne? Miksi tarvitsee minua visusti vartioida, ja estää ulkosalla liikkumasta, ketään puhuttelemasta, menemästä edes kirkkoon, rukoilemaan teidän edestänne, joka vielä viime aikoihin asti olitte ollut minulle niin jalomielinen hyväntekijä? Miksi, hyvä herra, kysyn nöyryydestä, miksi kaikki tämä, jos tarkoituksenne ovat kunniallisia?

Minun ei sopisi näin vapaasti väitellä teidän kanssanne, arvoisa herra, joka olette niin paljoa ylempi minua. Suokaa minulle anteeksi; toivon että suottekin: mutta mitä *teidän tapaamiseenne* tulee, en voi kestää tätä kauheata pelkoa. Mitä tahansa teillä on ehdotettavana, mitä tahansa minulle aiotte, olkoon myöntymykseni vapaan henkilön myöntymys, eikä viheliäisen orjan, joka uhkauksilla peloitetaan suostumaan menettelyihin, mihin käytöksenne viittaa. Pakkotilani rasittaa minua kovin; olen sen johdosta perin levoton. Lyhentäkää sitä, minä rukoilen teitä, tai... Mutta en rohkenekaan sanoa enempää kuin että olen *teidän suuresti ahdistettu, onneton palvelijanne*.

Jäljennettyäni tämän kirjeen käänsin sen kokoon, ja rouva Jewkes, joka juuri sen tehtyäni astui sisälle, istahti viereeni ja virkkoi nähdessään minun kirjoittavan osoitetta: "Haluaisin että sanoisit minulle oletko neuvoani noudattaen suostunut isäntäni tannetuloon." — "Jos se on teille mieluista", sanoin, "tahdon lukea kirjoitukseni teille". — "Se on oikein", vastasi hän; "silloinpa pidän sinua rakkaana". Minä sanoin: "Sitten te ette saa yrittää sanaakaan muuttaa." — "En tahdokaan", vastasi hän. Luin siis kirjeen hänelle; hän ylisteli suuresti sanamuotoani, mutta sanoi että hänen mielestään olin omaksunut liian jyrkän kannan: siitä sietäisi paremmin *puhua* kuin *kirjoitella*. Hän halusi joitakin selityksiä siinä mainitusta "erästä henkilöä" koskevasta ehdotuksesta; mutta minä sanoin että hänen täytyi tyytyä siihen, mitä kirjeestä kuuli. "No, no", sanoi hän, "en epäile, että ymmärrätte toisianne ja että vastedes ymmärrätte yhä paremmin ja paremmin". Minä suljin kirjeen sinetillä, ja hän otti toimittakseen sen perille.

SUNNUNTAI.

Omasta puolestani tiesin turhaksi odottaa lupaa kirkossakäymiseen, enkä siis pyytänytkään. Olin sitäkin välinpitämättömämpi, koska luvan saadessanikin olisi naapuristossa asuvain, kärsimyksiäni halveksineiden vallassäätyisten näkeminen tuottanut minulle suurta kaihoa ja surua; ja oli mahdotonta, että mitkään herra Petersin saarnaamat elämänohjeet olisivat ylentäneet mieltäni. Niinpä antauduinkin yksityiseen hartauteeni.

Herra Williams tuli eilen ja tänään, kuten tavallista, ja otti kirjeeni; mutta kun ei meillä ollut siihen mitään hyvää tilaisuutta, vältimme toistemme puhuttelemista ja pysyttelimme loitolla. Olin vain huolissani, ettei minulla ollut avainta; sillä siinä tapauksessa en olisi hukannut hetkeäkään.

Rukouksissa ollessani rouva Jewkes tuli luokseni ja pyysi minua veisaamaan hänelle virren, kuten hän usein arkipäivinä oli vaivannut minua laulamaan spinetin säestyksellä; mutta minä kieltäydyin siitä, koska olin niin alakuloisena, että tuskin voin puhua; enkä halunnut itseänikään puhuteltavan. Mutta hänen lähdettyään tulin ajatelleeksi, että 137. virsi oli jokseenkin liikuttava, etsin sen ja otin vapaudekseni mukailta sitä omaan asemaani soveltuvammaksi. Toivottavasti en siinä syntiä tehnyt; ja näin minä sen muutin:

Kun kaitsemana vartijain
B:n kartanossa vietin
mä päivät pitkät murheissaan
ja yksinäni mietin,
niin muisteluunpa ystävain
jo sydän miltei murtui,
kun heidän luotaan loitos jäin, —
ja tuskaan mieli turtui.
Ja sortajatar juonikas
ivaksi ilkkui sille:
"Hei, reipastaudu, laulappas
nyt ilosävelille!" —
"Voi!" lausuin, "kuinka raskahan
sydämmein lauluun saisin,
tai häijyn synnin saartaman
ma sielun soinnuttaisin?
Jos aatoksissanikin vain
sais paha hetken voiton,
niin saakoot sormet sitten ain'
unohtaa sulosoiton, —
ja kielein olkoon ainiaan
lukittu laulelusta,
jos iloan ma, kunnes saan
ylistää pelastusta."
Oi, peri, Kaikkivaltias,
tään kärsimyksen hinta
niilt' uhmaajilta kunnias,
jotk' uhkaa kallehinta;
sa muista rouva Jewkesin
kovuutta paatunutta,
kun vehkein, väittein viekkahin
hän vainoo puhtautta!
Niin, itse vihdoin häpeään
kukistuu kiusaajani,
ja onneen pääsee pysyvään,
ken auttaa vaarassani;
hänelle koituu siunaus,
ken kaataa turmatelkeet,
se häijynkin on kirvoitus,
kun päättyy pahan elkeet.

MAANANTAI, TIISTAI JA KESKIVIIKKO.

Kirjoitan nyt hiukan mielummin — vaikka tilaisuutta on vähemmän, — koska herra Williams on saanut ison käärön kyhäilyjäni turvallisesti omiin käsiinsä tilaisuuden tullen teille lähetettäväksi. En siis käytä aikaani aivan hukkaan. Olen sitäpaitsi vapautunut pelosta, että ne löydettäisiin, jos kompeitani tarkastettaisiin. Minun on sallittu lähteä rouva Jewkesin kanssa huviajetulle viiden tai kuuden penikulman päähän; mutta vaikken tiedä syytä siihen, hän vartioi minua tiukemmin kuin koskaan. Senvuoksi olemme yhteisestä sopimuksesta keskeyttäneet päivännoutokirjeenvaihtomme näiksi kolmeksi päiväksi.

Keittäjä-tär-parkaa on kohdannut ikävä tapaturma; sillä häntä puski pahoin sonni laidunmaalla puutarhan vieressä, ei kaukanaakaan takaveräjältä. Minun on kuljettava laitumen yli, noin puoli penikulmaa, ja sen takana on yhteismaa ja tämän lähellä yksityinen hevostie, josta toivon löytäväni pakotilaisuuden heti kun herra Williamsin onnistuu toimittaa minulle hevonen ja hän ehtii laittaa kaikki valmiiksi minua varten: hän on hankkinut minulle avaimen, jonka asetti multakokkareen alle ihan veräjän viereen.

Hän on juuri nyt ilmoittanut, että se pappismies, jonka virasta hänellä on ollut toiveita, on kuollut; hän oli tulevinaan sitä rouva Jewkesille kertomaan. Tämä toivotti hänelle onnea. Sellaista tämä maailma nähkääs on! Toisen kuolo on toisen ilo. Täten työnnämme toisemme tieltämme! Kova kohtaloni tekee minut vakavaksi. Hän sai tilaisuuden pistää kirjeen käteeni, ja on nyt lähtenyt. Mennessään hän katsahti minuun niin kunnioittavasti ja juhlallisesti, että rouva Jewkes sanoi: "Kah, mamseli, luulenpa nuoren pastorimme olevan sinuun puolittain rakastunut." — "Voi, rouva Jewkes", virkoin minä, "hän tietää paremmin". Hän sanoi (kaiketi koetellakseen minua): "No, en käsitä, että te, kumpikaan teistä, voisitte tehdä viisaammin; ja mieltäni on viimeiseltä niin liikuttanut nähdessäni kuinka kovin pelkää häpeää isäntäni puolelta, että minusta olisi sääliä, jollet saisi herra Williamsia."

Tiesin että tämän täytyi olla juoni hänen puoleltaan, koska hän, sensijaan että olisi ollut huolissaan minun tähteni, kuten teeskenteli olevansa, vartioi minua entistä tiukemmin ja pastoria myös. Sanoin senvuoksi: "Maailmassa ei sitä miestä olekaan, jonka kanssa haluaisin naimisiin. Kunhan vain saan pysyä kunnollisena, en muuta pyydä, ja olla köyhille vanhemmilleni lohtuna ja apuna: kunpa tämä tulisi onnelliseksi osakseni! se on korkein kunnianhimoni."

"Niin, mutta", sanoi rouva, "olen varsin vakavasti ajatellut että herra Williamsista tulisi sinulle hyvä puoliso; ja koska hän kaikesta menestyksestään saa kiittää isäntääni, hän hyvin mielellään ja kiitollisena ottaa vastaan hänen valitsemansa vaimon; varsinkin", lisäsi hän, "niin sievän ja älykkään ja niin hyvin kasvatetun".

Tämä saattoi minut aavistelemaan, että hän ehkä tiesi isäntäni aikaisemmasta vihjauksesta siihen suuntaan. Kysyin häneltä, oliko hänellä syytä luulla, että jotakin *sellaista* oli suunniteltuna? "Ei", vastasi hän sanoen ajatuksen heränneen vain hänen omassa päässään; mutta huomautti olevan hyvin luultavaa, että isäntäni aikoi joko sitä tai jotakin vielä parempaa minun osakseni. Jos taas itse olin suostuvainen, niin hän kyllä suoraan esittäisi asian isännälleen, ja hän antoi minulle inhoittavan vihjauksen, että minun sietäisi nyt miettiä, miten omasta kohdastani avittaisin sitä toteutumaan. Sanoin hänelle, että minua tympäisi moinen kehno suunnitteleminen; ja mitä herra Williamsiin tuli, pidin häntä siivona ja kunniallisena miehenä, mutta kun hän toiselta puolen oli minua ylempänä, ja kun toiselta, sanoin, juuri papillisuus saattoi minussa vähimmin herättää helliä tunteita, niin asiasta ei voinut mitään tulla. Huomatessaan, ettei minua saanut mihinkään houkutelluksi, rouva Jewkes luopui puheenaineesta.

Avaan kohdakkoin tämän kirjeen ja ilmoitan teille sisällön; sillä emännöitsijä hyörii niin paljon edestakaisin yli- ja alikerran väliä, että pelkään hänen yllättävän.

No, näen että kaitselmus ei ole hyljännyt minua: minun ei tarvitsisikaan puolestani lähennellä herra Williamsia, jos olisinkin (mitä en suinkaan ole) siihen halukas. Näin hän kirjoittaa:

En tiedä kuinka lausua ajatukseni, jotten mielestäsi näkyisi tavoittelevan itsekkäitä pyyteitä sinulle tarjoamassani palveluksessa. Mutta tosiaankin tiedän vain yhden vaikuttavan ja kunniallisen keinon, millä pääsisit siitä vaarallisesta tilastasi. Se on avioliitto henkilön kanssa, jonka voit hyväksymiselläsi tehdä onnelliseksi. Mitä minuun itseeni tulee, niin asiain näin ollen se näköjään johtaisi minut turmioon! ja vielä pahempaa, saattaisin sinutkin kurjuuteen. Mutta kuitenkin, niin suuri on kunnioitukseni sinua kohtaan, niin täydellinen luottamukseni kaitselmukseen tällaisessa oikeassa asiassa, että pitäisin itseäni liiankin onnellisena, jos voisin sinulle kelvata. Siinä tapauksessa tahtoisin uhrata kaikki toivomukseni ja johdattaa sinut loitos johonkin turvalliseen paikkaan. Mutta miksi sanon *siinä tapauksessa*? Teen sen siitä riippumatta, katsotko sopivaksi palkita minua niin erinomaisesti vai etkö; ja hetikohta, kun kuulen että herra B. on lähtöaikeissa (ja olen mielestäni nyt ryhtynyt varsin hyviin toimenpiteisiin saadakseni tietoja hänen liikkeistään), laitan hevosen valmiiksi ja tulen itse kyyditsemään. Luotan täydellisesti sinun hyvyyteesi ja järkevyyteesi ja olen mitä korkeimman kunnioituksen tuntein sinun *nöyryn, uskollisin palvelijasi*.

Älä luule, että tämä on mikään äkillinen päätös. Olen aina ihailnut luonnettasi, mikäli siitä olen kuullut kerrottavan; ja siitä hetkestä asti, kun sinut näin, toivoin voivani auttaa niin oivaa neitoa.

Mitäpä sanoisin, rakas isä ja äiti, tähän odottamattomaan tunnustukseen? Tarvitsen entistä enemmän teidän siunaustanne ja johtoanne. Mutta ei minulla kuitenkaan ole mitään halua naimisiin: tahtoisin mieluummin eellä teidän kanssanne. Kernaammin toki menisin avioliittoon miehen kanssa, joka kerjää ovelta ovelle, kuin panisin hyveellisyyteni vaaranalaiseksi. Mielestäni en kuitenkaan voi kuulla puhuttavan siitä, että joutuisin avioivaimoksi. Sielussani risteili tuhat erilaista ajatusta, kunnes kirjoitin näin:

ARVOISA HERRA,

Jouduin kovin hämilleni viime kirjeenne johdosta. Te olette aivan liian jalomielinen; en voi sietää, että vaarantaisitte kaikki tulevaisuudentoiveenne näin arvottoman olennon tähden. En voi ajatella tarjoustanne ilman yhtä suurta huolestusta kuin kiittolisuuttakin; sillä mikään muu kuin perikaton välttäminen ei voisi saattaa minua ajattelemaan asemani muutosta. Ja siksi teidän, herra pastori, ei tulisi vastaanottaa niin tahdotonta suostumusta kuin omani olisi, jos äärimäisessä hädässäni myöntyisin perin jalomieliseen ehdotukseenne. Luotan kyllä täydellisesti teidän hyvántahtoisuuteenne minun auttamisessani; mutta, eritoten teidän tähtenne, en tällä hetkellä *ajattele* minulle tekemäänne kunniakasta tarjousta, enkä koskaankaan ilman vanhempieni suostumusta, joilla köyhyydestään huolimatta on tällaisessa tärkeässä kysymyksessä yhtä suuri oikeus vaatia minulta kuuliaisuutta ja velvollisuudentuntoa kuin jos olisivat kuinkakin rikkaita. Pyydän senvuoksi, hyvä herra, ettette odota minulta mitään muuta kuin ikuista kiittolisuutta, joka aina sitoo minut teidän *hartaimmin kiintyneeksi palvelijaksenne*.

TORSTAI, PERJANTAI, LAUVANTAI, VANKEUTENI 14, 15. JA 16. PÄIVÄ.

Rouva Jewkes on saanut kirjeen ja on paljoo kohteliaampi minulle ja herra Williamsillekin kuin hän tähän saakka yleensä on ollut. Ihmettelen että minä en ole saanut mitään kirjettä isännältäni vastaukseksi omaani. Kaiketikin esitin asian liian tiukasti, joten hän on vihoissaan. Emännöitsijän kohteliaisuus ei minua enemmän miellytä; sillä hän on hirveän ovela eikä vartioi minua rahtuakaan vähemmän. Viritin ansaan saadakseni käsiini hänen ohjeensa, joita hän kantaa kureliivinsä povessa; mutta se ei ole vielä onnistunut.

Viime kirjeeni on saapunut turvallisesti herra Williamsille vanhan keinomme avulla, joten häntä ei epäillä. Hän on maininnut, että vaikken ole myöntynyt hänen suunnitelmaansa niin auliisti kuin hän toivoi, hänen utteruutensa ei herpaudu, ja hän sanoo jättävänsä kaitselmuksen ja minun itseni haltuun menetellä hänen kanssaan niinkuin hän osoittaa ansaitsevansa. Hän on ilmoittanut minulle, että hän piakkoin lähettää teidän luoksenne erityisen sanansaattajan tuomaan kääröä; olen lisännyt siinä oleviin kyhäyksiin mitä senjälkeen on tapahtunut.

SUNNUNTAI.

Olen juuri tällä haavaa aivan ihmeissäni! Toivoakseni kaikki on hyvin, — mutta minulla on teille kerrottavana omituinen käänne. Herra Williams ja rouva Jewkes tulivat tänään luokseni, edellinen haltioituneena ja jälkimäinen omituisen liehahtelevana. "Kah, mamseli Pamela", sanoi hän, "minä ilmoitan sinulle iloisen uutisen! Iloisen uutisen! Sallikaa minun yksin puhua!" Sitte hän istahti ikäänkuin hengästyneenä, ähkyen ja puhkuen. "Kah, kaikki käy niinkuin ennustin!" sanoi hän: "tulee tosi naimiskaupasta sinun ja herra Williamsin kesken. Sitähän minä aina aattelinkin. Meidän isännällemme ei ole hyvydessä vertaa! Kas vaan, kas vaan, häijy, epäluuloinen Pamela-neito... niin, rouva Williams — voinhan yhtä hyvin nimittää sinua siksi", haastoi tuo röyhkeä nainen. "Sinun tulisi

langeta polvillesi ja anoa tuhannesti anteeksi, että olet häntä epäillyt."

Hän aikoi jatkaa; mutta minä sanoin: "Älkää kiduttako minua tällä tavoin, pyydän, rouva Jewkes. Antakaa minun tietää kaikki! Ah, herra Williams", huudahdin, "pitäkää varanne, pitäkää varanne!" — "Jälleen epäluuloinen!" sanoi taloudenhoitajatar. "Näyttäkäähän hänelle kirjeenne, herra Williams, ja minä näytän hänelle omani: sama henkilö ne toi."

Vapisin ajatellessani mitä tämä voisi tarkoittaa ja lausuin: "Olette niin yllättäneet minut, etten voi seistä, kuulla enkä lukea! Miksi tulitte tuolla tavoin hätäännyttämään näin heikkoa sielua?" Pastori sanoi tällöin rouva Jewkesille: "Annammeko kirjeemme neiti Pamelalle, jättäen hänet toipumaan hämmästyksestään?" — "No, kaikella muotoa", vastasi toinen; "eihän niissä muuta ole kuin sähkövää kunniaa ja suosiota!" Ja niin he jättivät kirjeensä minulle ja poistuivat.

Sydämeni oli ihmetyksestä ihan ahdistuksissa, niin etten maltittomuudessanikaan voinut niitä heti lukea; mutta toivuttuani sitte huomasin niiden sisällön näin omituiseksi ja odottamattomaksi:

HERRA WILLIAMS,

Herra Fownesin kuolema on nyt tuottanut minulle kauvan haluamani tilaisuuden tehdä teidät onnelliseksi, ja kaksin verroin: sillä minä annan pian teidän haltuunne hänen pitäjänsä, ja jos osaatte tehdä itsenne neitoselle otolliseksi, toimitan teille erään Englannin herttaisimpia tyttöjä vaimoksenne. Häntä ei ole kohdeltu (niin hänellä on syytä ajatella) ansionsa mukaan; mutta jahka hän näkee olevansa rehellisen kelpo miehen suojeluksessa ja joutuvansa taatusti sellaisiin elämänoloihin, joihin on viime vuosina tottunut, olen varma että hän suo anteeksi näennäisesti kovat koettelemuksensa, valmisteluna onnekkaseen asemaan, jonka täten toivon tulevan teidän kummankin osaksi. Minun on vain tehtävä tiliä kummallisesta käytöksestä, johon olen saattanut itseni syypääksi, ja sen teen teidät tavatessani; mutta koska minun on piakkoin matkustettava Lontooseen, en luule sen voivan tapahtua enää tässä kuussa. Mutta jos sillä välin saatte Pamelan suostumuksen, niin teidän ei ole tarvis siirtää molemminpuolisen onnenne aikaa tuonnemmaksi. Ilmoittakaahan minulle vain ensin asiasta ja tytön hyväksymisestä, jonka näin tärkeässä kysymyksessä pitäisi riippua kokonaan hänen omasta valinnastaan; samoin kuin toiselta puolen teille vakuutan, että haluaisin teidänkin toimivan aivan vapaaehtoisesti, jottei teidän onnenne täydellisyydestä mitään puuttuisi. Teidän *nöyrä palvelijanne*.

Onko tällaista koskaan kuultu? — Tyynty, toivon ja pelon vaiheilla sykähtelevä sydämeni! — Mutta näin kuuluu rouva Jewkesin minulle jättämä kirje:

ROUVA JEWKES,

Olette ollut hyvin huolellinen ja uuttera toimessa, jonka teille olin myöhemmällä selviävistä syistä uskonut. Teidän vaivannäköne on nyt melkein lopussa; sillä minä olen herra Williamsille kirjoittanut aikomuksistani niin seikkaperäisesti, että minun tässä tarvitsee sanoa sitä vähemmän, koska hän luullakseni ei epäröitse ilmoittaa teille kirjeeni sisältöä. Minun on huomautettava vain yhdestä seikasta, nimittäin että jos havaitsette hänelle tekemäni vihjauksen vähimmässäkään määrin herättävän jommassakummassa vastahakoisuutta, voitte molemmille vakuuttaa että heillä on täysi vapaus noudattaa omia taipumuksiansa. Ja olkaahan edelleenkin sävyisiä epäilevää, levotonta Pamelaa kohtaan, joka nyt alkanee ajatella parempaa hänen ja *teidän ystävästänne*, j.n.e.

Ehdin tuskin jäljentää nämä kirjeet, vaikka paljo kirjoitteluni onkin harjaannuttanut kynänkäyttöni varsin joutuisaksi, kun he molemmin jo jälleen saapuivat luokseni reippaalla tuulella; ja herra Williams sanoi: "Olen iloinen, neitoseni, että jo *ennakolta* tulin tehneeksi sinulle tunnustukseni. Tämä jalomielinen kirje on tehnyt minut maailman onnellisimmaksi mieheksi; ja, rouva Jewkes, jos voin saavuttaa tämän kaunokaisen suostumuksen, pidän itseäni..." Minä keskeytin kunnan miehen sanoen: "Ah, herra Williams, olkaa varuillanne, olkaa varuillanne, älkää..." Siihen vaikenin, ja rouva Jewkes tokaisi: "Yhä vaan epäilet! En ole mokomaa eläissäni nähnyt! Mutta huomaanpa", jatkoi hän, "etten ollut väärässä, kun entisten ohjeitteni aikana varoin teitä molempia, — *minulla* olisi nähdäkseni ollut vaikea tehtävä teidän ehkäisemisessänne; kyllä vakka kantensa löytää, sanoo sananlaskukin." En epäillyt, että rouva Jewkes käyttäisi hyväkseen toisen riemukasta varomattomuutta. Otin hänen kirjeensä ja sanoin: "Tässä, rouva Jewkes, on teidän kirjeenne, — kiitän teitä siitä; mutta olen ollut niin kauvan sokkelossa, etten osaa tähän mitään tällä haavaa vastata. Aika kyllä tuo kaikki päivänvaloon. — Tässä, herra pastori, on teidän kirjeenne; kääntyköön kaikki teidän parhaaksenne. Onnittelen teitä isäntäni hyvyyden suomasta elannosta." — "Ilman sinua se koituu *kuoloksi*, eikä *elannoksi*", sanoi hän. — "Olkaa malttavainen, herra pastori", pyysin minä; "niin kauvan kuin minulla on isä ja äiti, vaikka köyhätkin, en ole oma käskijäni; ja tahdon päästä täyteen vapauteen ennen kuin katson sopivaksi tehdä

valintaa."

Rouva Jewkes kohotti silmänsä ja kätensä ja sanoi: "Sitä harkintaa, sitä varovaisuutta ja oveluutta tuon ikäisessä!" — "No, kah", virkoin minä (jotta pastori olisi osannut olla varuillaan, vaikka tässä ei toivoakseni saata olla mitään petosta; olisihan se kummallista halpamaisuutta, jos niin olisi!) "minä olen niin tottunut kohtalon leikkipalloksi, että tuskin tiedän kuinka hallita itseäni, ja olen melkein menettänyt ihmis-uskoni. Mutta toivon olevani väärässä; tästälähin, rouva Jewkes, saatte ohjata mielipiteitäni kuten tahdotte, minä kysyn neuvoanne kaikessa" — missä pidän sopivana, — lisäksi itsekseen; sillä vaikka voinen antaa hänelle anteeksi, en voi koskaan rakastaa häntä.

Hän jätti herra Williamsin ja minut tuokioksi kahden kesken. Silloin sanoin: "Ajatelkaa, hyvä herra, mitä olette tehnyt." — "Tässä ei voi olla petosta", sanoi hän. — "Toivoakseni ei", virkoin minä; "mutta mikä pakko teidän oli puhua *aikaisemmasta* tunnustuksestanne? Olkoon asia kuinka tahansa, *sen* mainitseminen ei voinut olla miksikään hyödyksi, varsinkaan tuon naisen kuullen. Suokaa anteeksi, hyvä herra, puhutaan naisten suulaudesta, mutta huomaan ettei rehellistä sydäntä voi aina uskoa yksikseen huonoon seuraan."

Pastori aikoi vastata, mutta vaikka rouva Jewkesin toimen sanotaan olevan *melkein* lopussa (kiinnitin huomioni tuohon sanaan "melkein"), tuli hän jälleen luoksemme ja sanoi: "Hei, minulla olisi hyvä halu saattaa sinua kirkkoon tänään." Olin siitä iloinen, sillä vaikka nykyisessä epätietoisessa asemassani en olisi sinne menosta välittänyt, rohkaisin kuitenkin hänen ehdotustaan voidakseni päättää, oliko hän tosissaan vai eikö, ja saattoiko siis muuhunkin luottaa. Mutta herra Williams toimitti taas varomattomasti hänelle tekosyyn, sanoen että nyt oli parasta siirtää se yhtä sunnuntaita tuonnemmaksi, kunnes asiat ehtisivät kehittyä minun voidakseni esiintyä soveliaammin. Rouva Jewkes tarttui mielellään siihen verukkeeseen ja kannatti pastorin mielipidettä.

Toivon sittekin parasta; mutta jos tämä osoittautuu juoneksi, niin pelkään että vain ihme voi minut pelastaa. Mutta eihän ihmissydän toki kyyne sellaiseen vilppiin. Sitäpaitsi on herra Williamsilla hänen omakätinen sitoumuksensa, eikä isäntäni tällöin tohdi olla muuta kuin tosissaan. Ja vaikka hän kylläkin on menetellyt varsin väärin minua kohtaan, ei hänen kasvatuksensa eikä vanhempainsa esimerkki ole kumpikaan opettaneet hänelle moista mustaa vehkeilyä. Toivon siis parasta.

Herra Williams, rouva Jewkes ja minä olemme olleet kolmisin kävelyllä puutarhassa. Emännöitsijä otti esille avaimensa, ja me menimme vähän matkaa laidunmaan puolelle katsoaksemme sonnia, julmaa, vihaista jöröttelijää, joka puski keittäjätär-rukkaa; tyttö on jo melko hyvin toipunut. Herra Williams osoitti päivännoutoa, mutta minun täytyi olla hyvin vähäpuheinen hänen kanssaan; sillä tuo poloinen herrasmies ei ollenkaan osaa olla välttelevä ja varovainen.

Olemme juuri illastaneet kaikki kolme yhdessä; enkä voi vielä muuta otaksua kuin että kaiken täytyy olla oikein. Mutta minä olen päättänyt olla menemättä naimisiin, mikäli se minusta riippuu, enkä ainakaan anna mitään rohkaisuja ennen kuin olen teidän luonanne, sen olen päättänyt.

Herra Williams sanoi rouva Jewkesin kuullen, että hän lähettää viemään kirjeen isälleni ja äidilleni. Se mies ei näy ensinkään osaavan pitää varaansa; mutta toivon, ettette lähetä mitään vastausta ennen kuin saan nyt niin hartaasti haluamani ilon ja onnen pian tavata teidät. Kääröön hän liittää mitä ikävimmän paperitukun, joissa kyhäyksissäni kerron vain *ahdistuksestani*, *hädästäni* ja *pelonaiheistani*. Siksipä lähetänkin tämän sen mukaan (sillä rouva Jewkes sallii minun toimittaa kirjeen isälleni, ja se seikka näyttää hyvältä). Kaikkien kärsimysten jälkeen lopetan ilomielin, kun voin *toivoa*, että pian pääsen luoksenne, minkä tiedän tuottavan teille lohtua; ja näin jään teidän jatkuvia rukouksianne ja siunauksianne anoen *alati kuuliaiseksi tyttärekseenne*.

RAKAS ISÄ JA ÄITI,

Minulla on niin paljon vapaata aikaa, että minun täytyy kirjoittaa askarrellakseni jotakin. Sunnuntai-iltana, johon viimeksi keskeytin, rouva Jewkes kysyi minulta, halusinko mieluummin nukkua yksinäni. Minä sanoin: "Kyllä, kaikesta sydämestäni, jos sen sallitte." — "No", vastasi hän, "tämän yön jälkeen saat". Pyysin häneltä enemmän paperia, ja hän antoi minulle pullon mustetta, kahdeksan arkkia paperia, jonka sanoi olevan koko varastonsa (sillä nyt hän antaisi minun kirjoittaa puolestaan isännällemme, jos tarve vaatii) ja kuusi kynää sekä palasen lakkaa. Tämä näyttää oikein hyvältä. Hän mairitteli minua vuoteeseen tullessaan, kehoitteli kovin, että rohkaisisin herra Williamsia, puhui paljon hänen puolestaan ja moitti ujouttani häntä kohtaan. Sanoin hänelle, että olin päättänyt olla pastoria rohkaisematta, kunnes olin puhellut isälle ja äidille. Hän sanoi aavistelevansa, että ajattelin jotakuta toista, kosken muutoin voisi suinkaan olla niin tunteeton. Vakuutin hänelle, kuten täysin varmasti voin tehdäkin, ettei maan päällä ollut ainoatakaan miestä, jota halusin. Mitä taas herra Williamsiin tuli, hän saattoi solmia paljoa paremman naimisliiton; ja minä olin ajatellut itselleni niin paljon onnea elämästäni köyhän isäni ja äitini luona, etten voinut mielihyvällä ajatella mitään suunnitelmaa ennen kuin olin tätä

koettanut. Pyysin häneltä rahojani; hän sanoi niiden olevan ylhäällä raha-arkussaan, mutta saisin ne huomenna. Kaikki tämä näyttää hyvältä.

Herra Williams tahtoi mennä kotiin tänä iltana, vaikka oli myöhä, koska hän halusi lähettää sanansaattajan teidän luokseenne tuomaan kirjettä, jonka oli aikonut kyhätä omasta puolestaan, sekä minun kääroni. Mutta, pyydän, älkäähän rohkaisko häntä, kuten sanoin; sillä hän on liian äkkipikainen tässä asiassa; vaikka hän on hyvin kunnan mies, jolle olen suuressa kiitollisuuden velassa.

MAANANTAIAAMUNA.

Voi! olemme saaneet ikäviä uutisia herra Williams-paralta. Hänelle on sattunut surkea onnettomuus: oli joutunut roistojen käsiin kotimatallaan eilen illalla; mutta onneksi hän pelasti paperini. Näin kertoo hän tapauksesta rouva Jewkesille:

HYVÄ ROUVA JEWKES,

Minua kohtasi ikävä onnettomuus teidän luotanne lähdettyäni. Saavuttuani jo varsin lähelle kaupunkia eli padon luo ja aikoessani juuri astua sen yli vievälle puusillalle kaksi roikaletta tarttui minuun vannoen tappavansa, ellen luovuttaisi heille mitä minulla oli. He penkoivat taskuni ja ottivat nuuskarasiani, sinettisormukseni, puolen guinean kultarahan, hiukan hopeaa ja puolen pennyn kolikoita sekä nenäliinani ja pari kolme taskuissani olevaa kirjettä. Kaikeksi onneksi oli Pamela-neidon antama kirje povessani, joten se säilyi; mutta ne mukiloivat pääni ja kasvoni ja kiroillen, ettei minulla ollut enempää rahaa, keikauttivat minut patoon ja huusivat: 'Viru siellä, pappi, huomiseen asti!' Sääreni ja polveni kolhiintuivat pudotessani erästä pölkkyä vasten; ja olin vähällä tukehtua veteen ja liejuun. En voi liikkua ulkosalla päivään, pariin: sillä minä olen hirvittävän näköinen! Hattuni ja peruukkini täytyi minun jättää jälkeeni ja kävellä puolen penikulman matka ilman niitä: mutta ne löydettiin nyt aamulla ja tuotiin minulle nuuskarasiani keralla, joka roistoilta varmaan oli pudonnut. Kauhtanani on pahoin revitty, samoin liperinikin. Peljästyin kovin; sillä näillä seuduin ei ole vuosikausiin kuultu ryöstöistä. Rosvoja etsitään tarmokkaasti. — Nöyrät tervehdykseni kelpo Pamela-neidolle; jos *hän* säälii vastoinkäymisiäni, toivun sitä pikemmin ja kykenen käymään häntä tervehtimässä ja häntä palvelemaan. Tämä ei estänyt minua kyhäämästä kirjettä, vaikka se oli hyvin vaivaloista, kuten tämänkin kirjoittaminen (se mies ei tosiaan osaa pitää mitään salassa!) ja lähettämästä sitä hevostmiehellä tänä aamuna. Olen, hyvä rouva Jewkes, *kiitollisin ja nöyrin palvelijanne*.

Jumalan kiitos, ettei käynyt pahemmin! Ja huomaan etten ole vilustunut, vaikka olin likomärkä kiireestä kantapäähän. Säikähdykseni kaiketi esti minut vilustumasta; sillä useaan tuntiin en ollut oma itseni, enkä tiedä kuinka kotiin pääsin. Kirjoitan tänä iltana kiitoskirjeen, jos jaksan, jalomieliselle suojelijalleni hänen arvaamattomasta hyvydestään minua kohtaan. Kunpa voisin sanoa kaikki, mitä toivon, hänen auliutensa *paremmasta osasta*, verrattomasta Pamela-neidosta.

Häijy hylky remahti nauruun lukiessaan tätä kirjettä, niin että hänen lihavat kylkensä hytkähtelivät, ja sanoi: "Minkähänlaiselta pastori-parka näyttikään, kun hän niin riemastuneena erottuaan sievästä morsiamestaan sitte löysi itsensä padon juurelta! Ja minkänäköinen hän lie ollutkin revityssä liperissään ja kauhtanassaan, hatutta ja tekotukatta, kotiin päästyään! Kylläpä", lisäsi hän, "mies-poloinen oli koreassa siivossa!" Minä sanoin että oli kovin raakamaista nauraa sellaiselle pahoinpitelylle; mutta hän vastasi nauravansa koska herra Williams oli pelastunut; muutoin hän olisi ollut suruissaan. Sanoi olevansa iloinen syvästä osanotostani... Se muka näytti *lupaavalta*.

Minä en hänen päätelmästänsä piitannut; mutta kun olen tottunut epäluulon aiheisiin, en voi olla sanomatta, etten tästä asiasta pidä; ja hänen kirjeittensä ryöstö minua enimmin peloitaa. Kuinka onnellista, etteivät saaneet käsiinsä minun kääroni! En tiedä, mitä asiasta ajatella; mutta miksi antaisin jokaisen tapauksen häiritä rauhaani? Niin kuitenkin aina *käy*, täällä viipyessäni.

Rouva Jewkes hoputtaa minua kovin lähtemään kanssaan vaunuissa herra Williamsia tervehtimään. Hän on niin puuhakas edistämään meidän välistämme asiaa, että hänen viekkauteensa ja oveluuteensa katsoen en tiedä mitä siitä ajattelen. Olen ehdottomasti kieltäytynyt väittäen, että jollen halua rohkaista hänen kosintaansa, minun ei tulisi lähteä mukaan. Ja hän on nyt mennyt ilman minua.

Tunnen merkillistä kiusausta paeta täältä hänen poissaollessaan — kaikista näistä hyvistä enteistä huolimatta. On surullista, kun ei ole ketään, jolta kysyisi neuvoa: — en tiedä mitä tehdä. Mutta voi minua! Minulla ei ole rahaa ostaakseni kenenkään suosiollisuutta taikka maksaakseni välttämättömistä tarpeista tai asunnosta. Lähdenkin nyt puutarhaan ja teen päätökseni myöhemmin. —

Olen ollut puutarhassa ja takaveräjällä, ja siellä minä seisoin sydän kurkussa. En voinut huomata että minua vartioitiin; se kyllä näyttää hyvältä. Mutta jos jotakin taas menisi vinoon, en ikänä antaisi itselleni anteeksi, etten käyttänyt tätä tilaisuutta. No, menen jälleen alas, nähdäkseni onko kaikki selvää ja miltä tuntuu takaveräjällä laidunmaan puolella. —

Epäilemättäkin tämä talo on loihdittu; ja minä luulen että Lucifer on lahjottu niinkuin kaikki muutkin minun ympärilläni ja on hahmoittunut tuoksi ilkeäksi yrmysonniksi minua vartioidakseen! Sillä minä olen jälleen käynyt alhaalla veräjän luona, rohkeninpa sen avatakin ja kävelin nuolenkantaman verran laidunmaalle; mutta siinä seiso kauhea sonni tuijottaen minuun hehkuvilla lautassilmillään, niinkuin minusta tuntui. Käännyin siis ja astuin sisälle veräjästä, jotta se ei karkaisi päälleni. Kukaan ei minua kuitenkaan nähnyt. Luuletteko että on sellaisia olentoja kuin noitia ja henkiä? Jos niitä on, niin uskon sydämessäni, että rouva Jewkes on saanut tämän sonnin puolelleen. Mutta mitä voin tehdä rahattomana ja ystävittä? Voi sitä häijyä naista, kun minut niin puijasi! Kaikki, miehet, naiset ja eläimet, on luullakseni liittoutunut Pamela-rukkaanne vastaan! — Sitäpaitsi en tunne tiestä askeleenkaan mittaa enkä tiedä kuinka pitkältä on johonkin taloon tai mökkiin, enkä myöskään saisinko suojaa, jos johonkin taloon päätyisin. Ja kun vielä rosvotkin ovat liikkeellä, voin joutua yhtä suureen vaaraan kun nyt tahtoisin karttaa, jopa paljoa suurempaan, jos nämä lupaavat enteet osoittautuvat toteutuviksi. Eikä suinkaan isäntäni voi olla mieleltään niin musta, että ne pettäisivät! — Mitä voin tehdä? Minulla on hyvä halu yrittää sitä vielä kerran; mutta silloin voivat ajaa minua takaa ja saada minut kiinni. Se olisi minulle entistä pahempaa; tämä ilkeä nainen löisi minua, riistäisi kenkäni ja telkeisi minut kammiooni.

Mutta oli miten oli, jos isäntäni tarkoittaa *hyvää*, hän ei voi vihoitella pelkoni vuoksi, vaikka pujahtaisinkin tieheni; eikä kukaan voi minua moittia. Teidän luonanne ollen, kun kaikki pelkoni on ohi, voidaan minut helpommin kuin täällä saada miettimään hänen ehdotustaan herra Williamsiin nähden. Kuten hänen kirjeestään olette lukeneet, sanoo hän jättävänsä asian vapaaehtoisen valintani varaan. Miksi siis pakoa pelkäisin? Taidanpa jälleen mennä veräjälle! Mutta sydäntäni vapisuttavat kuitenkin pahat aavistukset paon vaikeuksista ja koska olen niin köyhä ja ystävittä! — Oi, hyvä Jumala! viattomien suojelija! johda minun tekojani!

Minulla on juuri tällä hetkellä kummallinen vakaumus, että minun tulisi yrittää täältä pois ja jättää pakoni menestyminen kaitselmuksen huomaan. Menen siis vielä katsomaan — edes nähdäkseni, onko se sonni vielä siellä.

Voi, voi! Voi tätä kohtaloa! Minulla ei ole rohkeutta edes mennä, enkä myöskään voi jäämistä ajatella. Mutta minun täytyy tehdä päätökseni. Puutarhuri oli viime kerralla näkyvässä; siksi oli minun tultava jälleen ylös. Mutta koetan lähettää hänet tieltäni, jos voin. Jos nimittäin en koskaan enää saisi toista sellaista tilaisuutta, niin katuisin ikäni kaiken. Vielä kerran tahdon uskaltaa. Johtakoon Jumala askeleitani, tehkөөn polkuni sileäksi ja tasoittakoon pelastukseni tien.

Niin, täällä olen taas, takaisin tullessa, hupsun tavoin säikähtyneenä kaikista suunnitelmistani. Voi, kuinka kauhealta kaikki minusta näyttää. Olin edennyt kaksi vertaa niin loitos kuin ennen olin käynyt takaveräjän tuolle puolen: katsahdin ja luulin näkeväni sonnini minun ja portin välillä, toisen sonnini tullessa minua kohti edestä päin. No, ajattelin, tässä on varmaan kaksinkertaista taikaa! Nyt on isäntäni henki toisessa sonnissa ja rouva Jewkesin toisessa: jo olen tosiaan hukassa! "Auttakaa, auttakaa!" huusin kuin hullu, juosten takaisin veräjää kohti kuin lentämällä. Saatua kiinni portista rohkaistuini vilkaisemaan taakseni, nähdäkseni lähestyivätkö otaksutut sonnit, ja silloin huomasin että siellä olikin vain kaksi etäällä toisistaan kiertelevää lehmää, ja ne olivat pelokkaassa mielessäni aiheuttaneet kaiken tämän hätäännyksen. Mutta kun kaikki on minulle niin peloittavaa, huomaan etten kykene pakoani ajattelemaan; sillä minä säikähtyisin samoin ensimmäistä outoa vastaantulijaa. Olen varma, että säikky saattaa ihmisen useampiin vaaroihin kuin mistä sen aiheuttama varovaisuus pelastaa.

Lukitsin sitten portinoven, pistin avaimen taskuuni ja olin surkean neuvottomuuden tilassa. Nan tuli kysymään mikä oli hätänä, kun niin usein juoksin portaita ylös ja alas! Jumala antakoon minulle anteeksi, mutta ilkeä valhe kielelläni minä virkoin: "Vaikka rouva Jewkes on joskus hiukan ankara minulle, en kuitenkaan tiedä mitä ilman häntä tekisin; astun ylös ja menen alas puutarhaan kävelemään, ja kun ei hän ole pateillani, tiedän tuskin mihin ryhtyä." — "Niin", vastasi se typerys, "hänestä on aika hyvää seuraa, mamseli; eipä ihme, että häntä kaipaatte".

Täällä siis olen taas, ja kaiketi tänne jään; sillä minulla ei ole rohkeutta pyrkiä minnekään muualle. Oi, miksi hupakkoja neito-parkoja koetellaan tällaisissa vaaroissa, kun heillä on näin vähän rohkeutta niitä vastaan kamppaillakseen? Tahdon näin ollen toivoa parasta, mutten kuitenkaan voi olla huomaamatta, kuinka kamalasti kaikki kääntyy minua vastaan. Niinpä ne ryöväritkin, vaikken niiden

käsiin joutunutkaan, säikähdyttivät minut siinä määrin ja lisäsivät pelkoani niin pahasti kuin jos olisivat hyökänneet kimppuuni. Ja sitte se sonni; se on tosiaan peloittanut minut yhtä paljon kuin jos olisi puskenut minua eikä keittäjätärtä. Nämä kaksi seikkaa yhdessä tekevätkin minusta oikean pelkurin. Mutta oma hupsuuteni oli pahinta kaikesta, koska siten menetin rahani; sillä jos minulla *ne* olisi, luulen että olisin kuitenkin uhmannut sekä sonnina että rosvoja.

MAANANTAINA ILTAPÄIVÄLLÄ.

Rouva Jewkes on siis palannut vierailultaan. "Kah", sanoi hän, "saatkin rauhoittaa mielesi; sillä herra Williams toipuu varsin hyvin. Hän ei ole puoleksikaan niin huonossa tilassa kuin luulotteli. Voi niitä oppineita", sanoi hän, "niillä ei ole hiirenkään rohkeutta! Hänellä on vain muutamia naarmuja kasvoissaan, jotka luullakseni sai hapuillessaan somerossa padon juurella, kun yritti löytää kuoppaa, mihin lymyisi rosvoilta. Hänen säärtänsä ja polveansa tuskin mikään vaivaa. Kirjeessään hän sanoo olevansa kauhean näköinen: saattoi ollakin ensin, sisälle tullessaan; mutta hän näyttää nyt varsin terveeltä, ja ellei hän silloin tällöin vähän voihkailisi ajatellessaan vaaraansa, en olisi huomannut hänessä mitään vikaa. Siis, Pamela-neiti", puhui rouva Jewkes, "olehan aivan levollinen siitä asiasta". — "Se ilahduttaa minua", sanoin, "kaikista teidän kokkapuheistanne huolimatta, rouva Jewkes".

"Niin", haastoi emännöitsijä, "hän ei puhu muusta kuin sinusta; ja kun mainitsin hänelle, että olisin kernaasti taivuttanut sinut mukaani matkalle, oli mies minulle ylen kiitollinen; ja hän on avannut minulle koko sydämensä, kertonut kaiken tapahtuneen ja mitä teidän keskenne oli vehkeilty". Tämä säikähdytti minua tavattomasti, koska parista kolmesta esimerkistä näin, ettei hänen rehellinen sydämensä voinut säilyttää mitään omana tietonaan, hän kun piti jokaista yhtä suorana ja vilpittömänä kuin itseänsä. Minä sanoin, mutta raskaalla sydämellä: "Ah, rouva Jewkes, rouva Jewkes, se olisi voinut saattaa minut hätään, jos hänellä olisi jotakin teille kerrottavaa. Mutta tiedätte varsin hyvin, että jos meillä olisi ollut haluakin sellaiseen, ei meillä ollut tilaisuutta siihen teidän valppaan huolenpitonne ja tarkkasilmäisyytenne tähden."

"Ei", sanoi hän, "se on kyllä totta, neitiseni; ei edes tuohon tunnustukseenkaan, johon hän minun kuulteni myönsi saaneensa tilaisuuden kaikesta valppaudestani huolimatta. No, noh", sanoi hän, "ei enempiä verukkeita minua vastaan! Sinulla on ikäiseksesi hyvin terävä aju; mutta ehkä minä olen yhtä ovela kuin sinäkin. Kuitenkin on kaikki nyt hyvin", hän lisäsi, "koska *vahtaamiseni* on nyt isäntäni käskystä loppunut. Mitä olet poissaollessani puuhaillut?"

Olin niin hätäntynyt sen johdosta, mitä mahdollisesti oli herra Williamsin ja hänen kesken puhuttu, etten kyennyt hämiäni salaamaan; ja hän sanoi: "No, mamseli, koska kaikki asiat näkyvät päättyvän niin pian ja onnellisesti, salli minun neuvoa sinua olemaan hiukan vähemmän huolissasi hänen paljastuksistaan; ja ota minut uskotuksesi niinkuin *hänkin* on ottanut, ja silloin minä ajattelen, että sinulla on jotakin arvonantoa ja luottamusta minua kohtaan. Ja sitä et ehkä katuisi."

Hän oli niin vakavana, että epäilin hänen täten tahtovan lypsää minulta tietoja. Osasin arvostella hänen ystävällisyyttään herra Williamsia kohtaan tämän viimeksi käydessä täällä: sen tarkoituksena oli vain puhuttaa miestä niin pitkälle kuin mahdollista.

"Kuulkaahan, rouva Jewkes", sanoin, "miksi kaikki tämä onkiminen sieltä missä ei mitään ole, jos *vahtaamisenne*, kuten sitä nimitätte, nyt on lopussa?"

"Se ei ole muuta kuin naisellista uteliaisuutta, sen sinulle vakuutan", vastasi hän; "sillä luonto vetää ihmistä ottamaan asioista selvää, milloin niin suurta salaperäisyyttä yritetään".

"No", sanoin, "antakaahan minun tietää, mitä hän sanoi; niin sitten vastaan teidän uteliaisuuteenne". — "Välipä sillä", tuumi nyt hän, "teetkö sen vai etkö; sillä minä olen kuullut häneltä niin paljon kuin halusin; enkä uskokaan saavani sinulta udelluksi mitään, jota et halua minun tietävän, viekas pikku kaunokaiseni". — "No", virkoin minä, "olkoon hän sanonut mitä tahansa, en pidä siitä lukua; sillä minä olen varma, ettei hän voi sanoa minusta mitään haitallista; ja puhukaamme jo muusta".

Olin sitä levollisempänä, koska hän kaikista urkkimisistaan huolimatta ei viittaillut avaimen ja porttiin j.n.e., sillä jos pastori olisi niistä hänelle maininnut, ei hän olisi malttanut antaa minun olla sitä tunteematta. Jätimme siis toisemme katsoen toivottomaksi pyrkiä tarkoitustemme perille. Mutta varmastikin oli pastori sanonut enemmän kuin hänen olisi sopinut, ja pelkään sitäkin pahemmin, ettei kaikki ole niinkuin olla pitäisi, koska rouva Jewkes on tosiaan nyt ollut kaksi tuntia huoneeseensa sulkeutuneena kirjoittelemassa — vaikka hän oli antavanaan minulle kaiken paperivarastonsa ja sanoi

että saisin kirjoittaa hänen puolestaan. Alan toivoa että olisin uskaltanut kaikki ja lähtenyt tieheni silloin kun olisin voinut. Oi, milloin tämä epäilyksen ja rauhattomuuden ahdinko loppuu?

Hän käväisi vastikään kammiossani ja sanoi toimittavansa viestinviejän Bedfordshireen; lähetti veisi minultakin kiitoskirjeen, jos tahdoin sellaisen kyhätä isäntäni suosion tunnustukseksi. "Tosiaankaan", sanoin, "minulla ei ole mitään kiittämisen syytä ennen kuin pääsen isän ja äidin luo: ja tiedättehän jo lähettäneenikin kirjeen, vaikken ole saanut siihen vastausta". Rouva Jewkes sanoi että isäntäni kirje herra Williamsille oli riittävä ja että vähin, mitä saatoin tehdä, oli kiittää häntä. "Ei ole tarvis", intin minä, "sillä minä en aio mennä herra Williamsille: mitäpä se kirje siis minulle merkitsee?" — "No", virkkoi hän, "näen että olet aivan käsittämätön!"

En pidä tuosta. Voi hupsua sonnien ja rosvojen pelkoa! Sillä nyt kaikki levottomuuteni alkaa kiusata minua kaksin verroin. Mitä lieneekään tuo varomaton mies sanonut! Epäilemättä se on emännöitsijän pitkän kirjeen aiheena.

Lopetan tämänpäiväisen kirjoitteluni sanomalla, että hän on kovin vaitelias ja varovainen entiseen verraten ja vastaa kysymyksiini vain yksikantaan "ei" taikka "kyllä". Ilmeisesti haudotaan jotakin, — ja siitäkin päättäen, että hän ei pidäkään lupaustaan yksinäni makaamisesta ja rahoista. Näihin kumpaiseenkin seikkaan hän antoi epäiltäviä vastauksia, huomauttaen toiseen: "No, oletpa kovin hidas rahoillesi; en minä niiden kanssa livistä!" ja toiseen: "Hyväinen aika! eihän sinun tarvitse tietääkseni olla niin karkäs pääsemään minusta vuodetoverina ennen kuin olet varma toisesta, joka sinua *paremmin miellyttää*." Tämä vihlaasi sydäntäni! Ja samalla kertaa se tukki suuni.

TIISTAI, KESKIVIIKKO.

Herra Williams on ollut täällä, mutta meillä ei ole ollut tilaisuutta jutella keskenämme; hän näytti ällistyneeltä rouva Jewkesin muuttuneesta sävystä ja umpimielisyydestä tuon ystävällisen vierailun jälkeen, jolloin olivat olleet niin vapaapuheisia keskenään, ja vielä paljoa enemmän siitä, mitä nyt alan teille kertoa. Pastori kysyi tahtoisinko lähteä kierrokselle puutarhaan rouva Jewkesin ja hänen kanssaan. "Ei", kieltäysi emännöitsijä, "minä en voi tulla". Herra Williams kysyi: "Eikö neiti Pamela voisi lähteä kävelyille?" — "Ei", sanoi hän, "minä en sitä halua".

"Kah, rouva Jewkes", virkkoi pastori, "pelkäänpä että olen teitä pahastuttanut". — "Ette ollenkaan", vastasi toinen: "mutta pianhan saanette vapaasti kävellä toisenne kanssa niin paljon kuin haluttaa. Olen lähettänyt tiedustamaan viimeisiä ohjeitani *tästä* ja *tärkeämmistäkin* asioista. Jahka ne saan, sallin teidän menetellä niinkuin te molemmat tahdotte; mutta siihen asti ei merkitse mitään, kuinka vähän te olette yhdessä."

Tämä säikähdytti meitä kumpaakin. Herra Williams näkyi äkkiä aivan tyrmistyvän ja sai itsesyyttävän ilmeen, kuten minusta tuntui. Menin siis rouva Jewkesin selän taakse, pidin molempia kämmeniäni yhteen liitettyinä ja paperinpalaa niiden välissä ja katsahdin pastoriin. Tämä näkyi käsittävän tarkoitukseni, että aloittaisimme jälleen kirjeenvaihtomme tiilten avulla. Jätin heidät kahden kesken ja vetäydyin komerooni kyhäämään kirjettä tiilten väliin kätkeväksi. Mutta kun minulla ei ollut aikaa sitä jäljentää, kerron vain pääsisällön.

Nuhtelin häntä liiallisesta avomielisyydestä ja kerkeydestä mennä rouva Jewkesin ansoihin, mainitsin pelkääväni petollista peliä ja selitin lyhyesti syyt, miksi olin huolissani ja kiihtyneenä. Pyysin häntä ilmoittamaan mitä oli puhunut ja huomautin että mielestäni oli mitä painavimpia perusteita palata pakosuunnitelmaan. Asetin kirjeen iltasella tavalliseen paikkaan ja odotan nyt kärsimättömästi vastausta.

TORSTAI.

Sain näin kuuluvan vastauksen:

RAKAS NEITO,

Olen aivan häkellyksissäni, ja minun täytyy myöntää itseni syylliseksi kaikkeen siihen mistä minua aivan oikein nuhtelit. Kunpa minulla olisi edes puolet sinun varovaisuudestasi ja järkevyydestäsi! Toivon sentään, että tämä on vain tuon häijyn naisen pahantuulen puuska, jotta hän voisi näyttää valtaansa ja tärkeyttänsä: sillä minä en luule että herra B. voi tai uskaltaa pettää minua niin perin kehnosti. Minä paljastaisin hänet kaikelle maailmalle, jos hän sen tekisi. Mutta sellaista hän ei tarkoita, *ei voi* tarkoittaa. Olen saanut John Arnoldilta kirjeen, jossa hän kertoo isäntänsä valmistautuvan Lontoon-matkalleen ja arvelee hänen myöhemmin saapuvan näille maille; mutta hän sanoo lady Daversin olevan heillä kotona, ja hänen pitäisi seurata veljeänsä Lontooseen tai tapaamaan häntä siellä. John lupaa suurta intoa ja harrastusta sinun auttamiseksesi, ja huomaan hänen viittaavan minulle aikaisemmin lähettämäänsä kirjeeseen, joka ei kuitenkaan ole saapunut käsiini. En *luule*, että tässä voi olla mitään juonta, sillä minä olin käskenyt hänen osoittaa sen erälle erityiselle ystävälleni Gainsboroughiin, ja tämä jälkimäinen kirje on saapunut minulle turvallisesti sitä tietä. Kyllähän nimittäin hyvin tiedän, etten voi ollenkaan luottaa tšekäläisen postitalon Brettiin. — Koko asia tuottaa minulle tuskaannusta; mutta toivoakseni kaikki päättyy hyvin ja saamme pian kuulla, onko tarpeellista turvautua varempiin aikeisiimme. Jos se käy pakolliseksi, hankin siekailematta hevosen sinulle ja toisen itselleni; sillä minä en voi milloinkaan tehdä Jumalalle otollisempaa enkä itselleni parempaa palvelusta, vaikka minun sentähden täytyisi luopua kaikista toivomuksistani täällä. Olen *uskollisin ja nöyryn palvelijasi*.

Puhuin liian vapaasti rouva Jewkesin kanssa; siihen minut viekoitteli hänen teeskentelynsä ja näennäinen huolehtimisensa, että tulisin sinun kanssasi onnelliseksi. Viittasin etten olisi epäröinyt toimittaa sinulle vapautusta keinoilla millä tahansa ja että olin ehdottanut sinulle — ainoana kunniallisena — avioliittoa minun kanssani. Mutta vakuutin hänelle, vaikka hän tuskin tahtoi minua uskoa, että sinä et rohkaissut kosintaani, mikä on liiankin totta! Mutta takaveräjämästä, avaimesta j.n.e. en hiiskunut sanaakaan.

Rouva Jewkes on yhä jurona ja pahalla tuulella, niin että melkein peloittaa häntä puhutella. Hän vartioi minua yhtä tiukasti kuin konsaan ja on ihmettelevinään, että välttelen hänen seuraansa.

Olen juuri asettanut tielten väliin seuraavat pelkoni sanelemat rivit, jotka ovat tosiaan varsin jyrkkäsanaiset, mutta eivät luullakseni aiheettomasti:

HYVÄ HERRA,

Kaikki kartuttaa levottomuuttani ja hätääni. John Arnoldin hukkaantunut kirje saa minut aavistelemaan kavaluutta. Kuitenkin on minulle vastenmielistä luulla itseäni niin tärkeäksi henkilöksi, että otaksuisin jokaisen liittyvän minun turmakseni juonittelemaan. Oletteko sentään varma, ettei Lontoon-matkasta tulekin matka Lincolnshireen? Eikö John, joka on kerran pettänyt, voisi jälleen olla petturi? Miksi *täytyy* minun olla tässä epäilyssä? Jos saisin sen hevosen, niin heittäisin ohjokset sen kaulalle ja luottaisin siihen, että kaitselmus johdattaisi sitä taattuna oppaanani! Sillä minä en tahtois saattaa teitä vaaraan juuri nyt, kun virkaanasettamisenne on tapahtumaisillaan. Pelkään kuitenkin, hyvä herra, että teitä onnettoman avomielisyytenne vuoksi epäillään avustajakseni, vaikka olisimme kuinkakin varovaisia!

Jos *kunniani* asemesta olisi kysymyksessä *henkeni*, en haluaisi saattaa teitä tai ketään muutakaan pienimpäänkään hankaluuteen näin arvottoman tyttö-poloisen vuoksi. Mutta, oi herra pastori! minun *sieluni* on yhtä kallis kuin jonkun prinsessan sielu, vaikka olen asemaltani ja arvoltani halvinta orjaa alempi.

Pelasta siis viattomuuteni, laupias taivas, ja varjele sieluni tahrattomana! Onnellisena panen silloin alttiiksi arvottoman henkeni, nähdäkseni kaikkien vaivojeni ja kaiken levottomuuteni päättyvän.

Suokaa anteeksi kärsimättömyyteni: mutta aavisteleva sydämeni ennustaa kamalaa uhkaa! — Kaikki näyttää ympärilläni synkältä, ja tuon naisen läpitunkematon yrmeys ja äänettömyys, ilman mitään näennäistä syytä tapahtuneena *päinvastaisen* käyttäytymisen muutoksena, saavat minut pelkäämään pahinta. Nuhdelkaa minua, hyvä herra, jos luulette että olen väärässä; ja kuitenkin antakaa minulle neuvojanne, mitä on tehtävä; siitä on teille kiitollinen teidän *suuresti ahdistettu palvelijanne*.

PERJANTAI.

Olen saanut tämän puolittain tuiman vastauksen; mutta siihen oli suljettu mukaan teidän kirjeenne, rakas isä, joka on minulle suuremman arvoinen kuin mitkään maailman kirjeet voisivat olla.

HYVÄ NEITO,

Minusta sinä pelkääät aivan liikoja; rauhattomuutesi tuottaa minulle mielipahaa. Voit luottaa minuun ja uskoa että teen kaikkeni. Mutta minä en epäile Lontoon-matkaa enkä Johnin katumusta ja uskollisuutta. Olen juuri saanut ystävältäni Gainsboroughista tämän kirjeen, luullakseni kunnan isäsi lähettämän, minulle osoitetussa kuoressa, kuten olin pyytänyt. Toivottavasti se ei sisällä mitään lisäaihetta levottomuudellesi. Pyydän, rakkain neito, että karkoitat pelkosi ja odotat muutamia päiviä, nähdäksesi mikä vaikutus on rouva Jewkesin kirjeellä ja minun herra B:lle lähettämälläni kiittelyllä. Asioiden *täytynee* olla paremmin kuin luulet. Kaitselmus ei hylkää sellaista hurskautta ja viattomuutta; olkoon tämä ajatus sinun lohtunasi ja turvanasi: se on paras neuvo, minkä sinulle voi antaa sinun *uskollisin ja nöyrin palvelijasi*.

Isän kirje kuului näin:

RAKKAHIN TYTTÄRENI,

Rukouksemme ovat vihdoinkin tulleet kuulluiksi, ja riemumme on ylenpalttinen. Oi, mistä kärsimyksistä, mistä koettelemuksista oletkaan suoriutunut! Siunattu olkoon jumalallinen armo, joka on tehnyt sinut kykeneväksi vastustamaan niin monia kiusauksia! Emme vielä ole joutaneet lukemaan lävitse pitkiä selvityksiäsi kaikista noista vaikeuksista. Sanon *pitkiä*, koska ihmettelen, miten olet saanut aikaa ja tilaisuutta niiden kyhäämiseen. Muutoin ne kylläkin ovat joutohetkiemme ilona: luumme niitä yhä uudelleen ja uudelleen, niin kauvan kuin elämme, kiittollisuuden tuntein Jumalaa kohtaan, joka on antanut meille niin hyveellisen ja järkevän tyttären. Kuinka onnellinen onkaan osamme köyhyytemmekin keskellä! Oi, älköön kukaan koskaan katsoko lapsia itselleen taakaksi, koska köyhimmätkin olosuhteet voivat synnyttää niin paljon rikkautta sinunlaisessasi työssä, Pamelamme! Pysy, rakas tyttäreni, järkähtämättä samalla ylevällä tiellä; silloin emme kadehdi isoisimpiakaan, vaan haastamme heitä esittämään sellaisen tyttären kuin meidän.

Sanoin ettemme olleet lukeneet kaikkia kirjoituksiasi lävitse. Olemme liian levottomia ja ryhdyimme senvuoksi silmäilemään loppua, mistä huomaamme hyveellisyytesi palkinnon pilkistävän ja isäntäsi sydämen kääntyneenä näkemään menettelynsä hupsuuden ja sen vahingon, mitä oli rakkaalle lapsellemme aivoitellut: sillä hän *olisi* tärvellyt sinut, jos olisi voinut. Mutta hyveellisyytesi on hänen sydämensä hellyttänyt, ja hyvä esimerkkisi on epäilemättä tuottanut hänelle herätyksen.

Emme ymmärrä, että voit mitenkään muutoin menetellä yhtä hyvin ja edullisesti kuin suostumalla nykyiseen ehdotukseen ja tekemällä herra Williamsin, kunnan herra Williamsin — Jumala häntä siunatkoon! — onnelliseksi. Ja vaikka me olemme köyhiä emmekä voi lisätä rakkaalle lapsellemme mitään ansiollisuutta, — mainetta tai omaisuutta, — vaan pikemminkin olemme hänelle häpeäksi maailman silmissä, toivon kuitenkin ylpeyden syntiin lankeamatta voivani sanoa, ettei ole ketään kunnollista, keskisäätyyn kuuluvaa miestä, joka ei voisi pitää itseään onnellisena sinut saadessaan. Mutta koska sanot että tällä haavaa mieluummin jätät naimisajatukset, olkoon kaukana meistä, että yrittäisimmekään sinua pakolla taivuttaa! Osoitettuasi niin paljon järkevyyttä käyttäytymisessäsi me tekisimme kovin väärin, jos sinua tässä suhteessa epäilisimme tai koettaisimme sinua valinnassasi opastaa. Mutta ah, lapseni! mitäpä *me* voimme puolestasi tehdä — sinun osanottosi kovaan kohtaloomme ja antautumisesi yhtä ankaraan elämään ei hyödyttäisi *meitä*, vaan *lisäisi* huoliamme. On kyllä aikaa jutella näistä seikoista sitte kun saamme ilon nähdä sinut luonamme, mistä nyt annat meille toiveita ja minkä Jumala suokoon. *Aamen, aamen* sanovat *hellimmät vanhempasi*, aamen!

Nöyrät ja alamaiset terveisemme ja kiitoksemme arvoisalle herra Williamsille. Sanomme vieläkin: Jumala häntä ainiaan siunatkoon!

Oi, kylläpä meillä on sinulle paljon haasteltavaa! Suokoon Jumala meille onnellisen kohtaamisen! Kuulemme kartanonherran lähtevän matkalle Lontooseen. Hän on komea herrasmies, ja suuret on hänellä hengenlahjat. Kunpa hän olisi yhtä kunnokas! Mutta toivon hänen nyt tekevän parannusta.

Oi, mitä sanomatonta lohtua, rakas isä, kirjeesi on minulle tuonut! — Kysyt *mitä* voit puolestani tehdä! — Mitäpä sinä *et voisi* lapsesi puolesta tehdä? — Sinä voit antaa hänelle niitä neuvoja, joita hän on niin kovin kaivannut ja yhä kaipaa ja *aina* tarvitsee: sinä voit tukea ja vahvistaa häntä hyveen poluilla, joille hänet alussa neuvoit; ja te voitte rukoilla hänen edestään sellaisin vilpittömin ja puhtain sydämin, joita ei palatseissa tapaa! — Oi, kuinka minä ikävöin heittäytyä jalkainne juureen ja vastaanottaa sellaisten hyvien vanhempain siunauksen! Mutta ah, kuinka ovatkaan toiveeni jälleen pilviset siihen verraten, mitä ne olivat sulkiessani viime kääroni. Yhä uusiin koettelemuksiin, uusiin vaaroihin pelkään Pamela-parkanne väkisinkin joutuvan; mutta jumalallisen armon ja teidän esirukouksienne avulla toivon lopultakin hyvin selviäväni kaikista vaikeuksistani, koska ne eivät ole oman turhamaisuuteni tai havitteluni tulos.

Mutta jatkanpa toivotonta tarinaani. Huomasin herra Williamsin käyneen hiukan kärtyiseksi kärsimättömyydestäni, ja niinpä kirjoitin vakuuttaakseni hänelle, että tahdon olla niin levollinen kuin suinkin ja täydellisesti noudattaa hänen opastustaan; varsinkin koska isäni, jonka terveiset hänelle esitin, oli vakuuttanut minulle isäntäni olevan lähdössä Lontooseen; ja sehän hänen täytyi tietää, sillä muutoin hän ei olisi siitä minulle kirjeessään maininnut.

LAUVANTAI, SUNNUNTAI.

Herra Williams on ollut täällä näinä kahtena päivänä, kuten tavallista; mutta rouva Jewkes otti hänet vastaan varsin kylmäkiskoisesti; ja epäluulojen välttämiseksi minä jätin heidät kahden kesken, viettäen komerossani enimmän aikaa, minkä hän täällä viipyi. He kinastelivat, ja rouva Jewkes tuntuu olevan aivan vihoissaan hänelle; mutta minä katsoin parhaaksi olla virkkamatta mitään, ja pastori sanoi nyt enää harvoin käväisevänsä talon rasituksena, kunnes saisi herra B:ltä vastauksen kirjeeseensä. "Mitä vähemmän, sitä parempi", ärähti emännöitsijä. Mies-parka! vähän on hän hyötynyt avomielisyydestään ja rouva Jewkesin ottamisesta uskotukseen.

Tulen yhä varmemmaksi ja varmemmaksi siitä, että kolttosia on tekeillä: alankin kätkeä papereitani ja olla tarkkasilmäinen. Rouva Jewkes näkyy maltittomasti odottavan vastausta herralle kyhäämäänsä kirjeeseen.

MAANANTAI, TIISTAI, RASKAAN PAKKOTILANI 25. JA 26. PÄIVÄ.

Yhä vain kummallisempia asioita kirjoitettavaksi! Tänne on saapunut lähetti, ja nyt on kaikki tullut ilmi! Oi kurja, kurja Pamela! mikä minut viimein perii! — Moisia ihmeellisiä käänteitä ja kokemuksia ei minun ikäiselläni tyttö-raiskalla koskaan liene ollut. Mies toi kaksi kirjettä, toisen rouva Jewkesille ja toisen minulle: mutta koska ovelimmatkin voivat joskus erehtyä, niin — kirjeiden ollessa kokoonkäännettyinä ja sinetöityinä samalla kertaa — oli *minulle* aiottu saanut rouva Jewkesin osoitteen ja *hänelle* kirjoitettu joutui sensijaan minulle. Mutta *molemmat* ovat kauhean häijyjä! Hän toi minulle omalla osoitteellani varustetun ja sanoi: "Tässä on sinulle kirje: kauvan kaipailtu on vihdoinkin saapunut. Minä vähän puhuttelen sanantuojaa ja sitte luen omani." Senjälkeen hän meni alas, ja minä repäisin kirjeen auki komerossani ja huomasin sen osoitetuksi: "mamseli Pamela Andrewsille". Mutta avattuani sen kirje alkoi sanoilla: "Rouva Jewkes". Olin aivan ihmeissäni. — Mutta, — ajattelin, — tämä voi olla onnellinen erehdys. — Ja niin ryhdyin lukemaan sen kamalaa sisältöä.

ROUVA JEWKES,

Se mitä minulle kirjoitatte on tuottanut minulle hyvin paljon kiusaannusta. Tuo viheliäinen *hupsun lelu* on epäilemättä valmis tarttumaan kaikkeen mitä vain tarjoutuu, mieluummin kuin ilmaisisi vähäisintäkään kiitollisuudentunnetta kaikista meiltä saamistansa suosionosoituksista, joita minä olin päättänyt kasata hänelle yhä enemmän ja enemmän. Hän saakoon tuntea suuttumukseni; tehkää te utttera valppautenne kaksinkertaiseksi, pidättäkseen hänet pujahtamasta pakoon. Lähetän tämän kirjeen rehellisen sveitsiläisen mukana, joka seurasi minua matkoillani ja on taattu välittäjä. Antakaa hänen siis toimia

apunanne; sillä se *viekas olento* kykenee viettelemään puolelleen vaikka koko kansakunnan näennäisellä viattomuudellaan ja yksinkertaisuudellaan; ja hän on kenties saanut liittolaisen palvelijaini joukosta siellä kuten hänellä on täälläkin. John Arnoldkin, johon luotin ja jota suosin enemmän kuin ketään muuta, on osoittautunut viheliäiseksi heittiöksi ja saa siitä ansaitun palkkansa.

Mitä siihen *opiston keltanokkaan* Williamsiin tulee, ei minun tarvitse pyytää teitä huolehtimaan, ettei hän saa tavata *korunukkea*; sillä minä olen antanut herra Shorterin, asianajajani, tehtäväksi toimittaa hänet heti velkavankilaan minulta lainaamiensa rahojen takia, joita en ollut aikonut häneltä koskaan periä. Mutta minä tunnen kaikki hänen lurjusmaiset hommansa sen lisäksi, mitä kirjoitatte kavalasta juonittelusta tytön kanssa ja hänen itse tunnustamastaan vehkeilystä tämän auttamisekseen pakoon, vaikkei tiennyt minun aikovan tehdä hupakolle mitään pahaa. Ja olisihan hänen, jos häntä olisi johtanut hurskasmielisyys tai säälintunne loukattua viattomuutta kohtaan, kuten hän väittää, voinut nuhdella ja kehoitella minua, mihin hänen virkansa ja minun ystävytyeni häntä kohtaan olisivat saattaneet hänet oikeuttaa. Mutta ryhtyä halpamaiseen vehkeilyyn sen *herttaisen kiiltokapineen* kanssa, varustelemaan hänen karkumatkaansa niin paheksuttavalla tavalla (puhumattakaan häpeällisestä juonittelusta minua vastaan sir Simon Darnfordin perheessä, mistä sir Simon on minulle kertonut), sellainen käytös ajatteleni virkaylennyksen asemesta suistaa tuon kiittämättömän heittiön sulaan perikatoon. Monsieur Colbrand, uskollinen sveitsiläiseni, tottelee teitä empimättä, jos muut palvelijani kieltäytyisivätkin. Tytön väitöstä, että hän ei muka ole rohkaissut papin tunnustusta, minä taas en usko. On varmaa että tuo *puhuva kuva* kaikesta luulotellusta viattomuudestaan ja kainoudestaan huolimatta olisi karannut hänen kanssaan. Niin, hän olisi livistänyt miehen kanssa, jonka oli tuntenut vain muutamia päiviä, ja kuitenkin hänellä juuri silloin oli mitä lujimmat vakuutukset kunniallisista aikeistani.

Luulen nyt täydellisesti vihaavani häntä; ja vaikken *itse* tahdo hänelle mitään tehdä, voin kuitenkin kostoni vuoksi, *loukatun kunniani* ja *vähäksytyyn rakkauteni* tähden sietää hänelle *tehtävän* mitä tahansa, sitäkin, mitä *hän enimmin pelkää*. Ja sitten hänet voidaan laskea vapaaksi, työntää kurjan kohtalonsa varaan, kajahduttelemaan metsiin ja lehtoihin surkeita valituksiaan haaveenomaisen hyveellisyytensä menetyksestä, tuon hyveellisyyden, josta se romantillinen hupsu tekee niin suuren numeron. Minä lähden Lontooseen lady Daversin kanssa; ja heti kun saan vapaata aikaa, kenties kolmen viikon kuluttua tästä päivästä lukien, saavun luoksenne, ratkaisen *hänen kohtalonsa* ja lopetan teidän vaivannäköne. Olkaa sillä välin kaksin verroin varovainen; sillä tämä viaton on juonia täynnä, kuten olen teille varoittaen huomautellut. *Teidän ystäväanne*.

Tuskin olin lukenut loppuun tämän pöyristyttävän kirjeen, kun rouva Jewkes tuli ylös kovin säikähdyksissään, arvaten että minä olin erehdyksessä saanut hänen kirjeensä. Hän tapasi minut pitelemässä avointa kirjettä ja menehtymäisilläni. "Mitä asiaa sinulla oli lukea minun kirjettäni?" tiuskaisi hän siepaten sen minulta. "Näethän", sanoi hän vilkaisten siihen, "että se alkaa sanoilla 'Rouva Jewkes'; kaiken säädyllyisyyden nimessä sinun olisi pitänyt jättää se sikseen". — "Oi, älkää lisätkö tuskaani!" sanoin minä. "Kyllä pian olen poissa teidän kaikkien tieltänne! Tämä on liikaa! En voi tätä mitenkään kestää..." Ja niin heittäydyin vuoteelleni komerossani ja itkin nikahtuakseni. Hän luki kirjeen viereisessä huoneessa ja tuli sitte jälleen sisälle. "Kah, tämä on tosiaan surkea kirje", sanoi hän; "olen siitä pahoillani; mutta enkö peljännytkin, että menisit herkässä arkailussasi liian pitkälle?"

"Jättäkää minut hetkiseksi, rouva Jewkes", pyysin; "en voi puhua enkä haastella". — "Tyttö-parka!" virkkoi hän; "no, minä palaan kohdakkoin ja toivon sinun silloin jo voivan paremmin. Mutta kas tässä, ota oma kirjeesi; minä toivon sinulle hyvää: mutta ikävä erehdys tämä on!" Näin sanoen hän laski minulle aiotun kirjeen eteeni; mutta minulla ei ole rohkeutta sitä tällä haavaa lukea. Voi sinua kovasydämistä, julmaa miestä. Mihin kataliin tekoihin kykenetkään, hellittämätön vainooja!

Hiukan toinnuttuani istuin ja mietin tuon katalan kirjeen lauseita, eikä minulla ollut mitään halua vilkaista omaani. Rumat nimitykset "hupsun lelu", "viekas olento", "korunukke", "kiiltokapine", "puhuva kuva" ovat kovia sanoja Pamela-rukallenne; ja aloin jo ajatella, enkö ollut varsin paha henkilö ja tehnyt jotakin viheliäistä. Mutta muistaessani, että hän oli saanut ilmi John-paran, ja ajatellessani sir Simonin alhaista liehakoimista hänen kertoessaan isännälleni herra Williamsista, jolle nyt oli päätetty kostaa hänen ystävällisyytensä minua kohtaan, jouduin aivan masennuksiin. Vieläkin musertavammalta tuntui ajatella kauheata Colbrandia ja mitä isäntäni voisi sietää *minulle tehtävän*; siihen olin aivan pakahtumaisillani, ja sydämeni ihan salpautui. Ja kuinka hirveitä ovatkaan hänen sanansa, että hän *ratkaisee kohtaloni* kolmessa viikossa! — Laupias taivas! — huudahdin, — iske minut sitä ennen ukonvasamalla kuoliaaksi tai anna minulle joku tilaisuus pelastua näiltä uhatuilta tihutöiltä! — Jumala suokoon minulle anteeksi, jos tein syntiä.

Vihdoin tartuin rouva Jewkesille osoitettuun, mutta minulle aiottuun kirjeeseen; ja huomaan ettei se ole edellistä paljoo parempi. Näin kuuluu sen tuima sisältö:

Hyvin olet tehnyt, nurja, nenäkäs, juonitteleva ja kuitenkin hupsu Pamela, saattaessasi minut vakuutetuksi, ennen kuin on liian myöhäistä, kuinka mielettömästi olin menetellyt kiintyessäni niin ansiottomalle taholle. Olin vannonut kunnioitusta ja rakkautta sinun arvottomuudellesi, luullen sinua ujon kainouden ja tahrattoman viattomuuden kuvastimeksi ja uskoen, ettei niin sävyisässä povessa voisi piillä mitään petollisia aivoituksia. Mutta nyt olen päässyt sinusta selville, valekiiltainen teeskentelijä! Kun tulinen rakkauteni pakoitti minut ylpeyteni ja erilaisen asemamme uhallakin alentumaan narrimaisuuteen, josta nyt itseäni halveksin, niin sinä et voinut suoda mitään luottamusta vuosikausia tuntemallesi henkilölle, joka oli kelpo äitini sinulle osoittaman harhaantuneen suosiollisuuden vuoksi ikäänkuin sinun kanssasi kasvanut; mutta kuitenkin saatoit ryhtyä juoneen miehen kanssa, jota et näihin viime päiviin asti laisinkaan ollut nähnyt, ja päätit karata muukalaisen keralla, jonka kauniit kasvosi ja vihjailevat eleesi olivat taikoneet katkaisemaan kaikki kunnian ja kiitollisuuden siteet minua kohtaan, vieläpä hetkellä, jolloin koko hänen vastaisen elämänsä onni riippui minun suosiostani.

Milloin tästälähin näen kauniit kasvot, varon Pamelan tähden heti petollista sydäntä, ja milloin kuulen muka suurenmoisesta viattomuudesta, aavistelen salassa hautuvaa vehkeilyä. Sinä olit päättänyt olla antamatta minulle luottamustasi, vaikka olin juhlallisesti asettanut vakuudeksi kunniani. Mitäpä siitä, että olinkin herättänyt pelkosi lähettämällä sinut toiseen paikkaan kuin minne toivoit olevasi menossa! Sillä enkö minä ollut rehellisen käyttäytymisen takeeksi sitoutunut olemaan saapumatta luoksesi ilman omaa suostumustasi? Eikö tämä ollut vapaaehtoinen todistus jalomielisistä aikomuksistani? Ja kuinka olet minua palkinnut? Olet käynyt viekoittelemaan aivan ensimmäistä henkilöä, johon sievät kasvosi ja vihjaava puheenlaatusi kykenivät tehoamaan, ja turmellutkin hänet (vieläpä syössyt häviöön, kuten tuo kiittämätön raukka saa huomata), ja yltiöpäisesti olet heittäytynyt hänelle. Näin ollen, koska et tahtonut lainkaan luottaa minuun, en ole kunniani puolesta sinua kohtaan mihinkään velvollinen; ja piankin joudut tuntemaan, kuinka suuresti olet erehtynyt kohdellessasi siten miestä, joka kerran oli *harras ja hellä ystäväsi*.

Rouva Jewkes on saanut ohjeita sinun olostasi. Jos asemasi nyt on kovempi kuin toivoisit, niin kärsit sen sitä helpommin, kun oma ajattelematon hupsuutesi on sen tuottanut.

Voi minua! millainen onkaan kohtaloni, kun minua täten pidetään juonittelevana, yltiöpäisenä ja kiittämättömänä, vaikken ole muuta tahtonut kuin säilyttää viattomuuteni! Ja kaikkiin pikku vehkeisiini, jotka hänen suurempi älynsä ja oveluutensa ovat saattaneet tehottomiksi, oli minun pakko turvautua välttämättömäksi itsevarjelukseksi.

Tullessaan jälleen luokseni rouva Jewkes tapasi minut hukkumassa kyyneliin. Hän näytti mielestäni tuntevan surkuttelua. Nähdessäni nyt olevani kokonaan hänen varrassaan, joten minun ei ollut hyvä häntä ärsyttää, sanoin: "Nyt huomaan, että minun on turha taistella kurjaa kohtaloani ja julman isäntäni etevää keinokkuutta vastaan. Alistun Jumalan tahtoon ja valmistaudun odottamaan pahinta. Mutta näettehän, kuinka herra Williams-parka on sotkettu asiaan ja saatettu perikatoon; olen pahoillani, että minusta on tehty *hänen* turmionsa aiheuttaja. Voi mies-rukkaa! Että hän näin joutuu minun tähteni surkeaan ahdinkoon! Mutta uskotte tai ette", sanoin minä, "hänen naimistarjoustansa en millään tavoin rohkaissut; enkä luule että hän olisi ehdotustaan tehnytään, ellei olisi katsonut sitä ainoaksi kunnialliseksi keinoksi, millä vielä arveli voivansa minut pelastaa. Hänen päävaikuttimenaan oli hyve ja sääli hädänalaista kohtaan. Mitäpä muuta tarkoitusta hänellä saattoi olla? Tiedätte että olen köyhä ja ystävätön. En teiltä muuta pyydä kuin että ilmoitatte isäntäni suuttumuksen sille poloiselle herrasmiehelle ja suotte hänelle tilaisuuden paeta maasta, jottei häntä suljettaisi tyrmään. Tämä sopii hyvin isäntäni tarkoitukseen, se kun yhtä tehokkaasti estää hänet minua auttamasta kuin jos hän olisi vankilassa."

"Pyydä minua", sanoi hän, "tekemään mitä tahansa minun varrassani on; kunhan se vain on sopusoinnussa velvollisuuteni ja minulle annetun luottamuksen kanssa, niin sen teen. Säälitellen teitä molempia; mutta minä en ryhdy mihinkään kirjeenvaihtoon hänen kanssaan enkä salli sinunkaan sitä tehdä."

Yritin puhua velvollisuudesta, joka oli korkeampi kuin hänen mainitsemansa ja käski hänen auttaa ahdistettua viattomuutta eikä sallinut hänen noudattaa kaikkia laittoman hirmuvallan vaatimuksia; mutta hän sanoi suoraan ja selvästi, että minun oli vaiettava siitä asiasta, koska oli turhaa yrittää suostutella häntä pettämään hänelle osoitettua luottamusta. "Neuvon sinua vain olemaan levollinen", haastoi hän; "luovu kaikista vehkeilyistä ja pakoyrityksistä; hanki minut ystäväksesi välttämällä kaikkia epäilemisen aiheita; sillä uskollisuuttani isäntääni kohtaan minä pidän kunnia-asiana: te olette

kumpainenkin käyttäneet omituisia viekkaita keinoja sellaisen tekosen toteuttamiseen, mitä hän tunnusti teidän aikoneen. Minun täytyy olla entistä valppaampi." — Tämä huolestutti minua kaksin verroin, koska nyt oivalsin että minua vartioitaisiin paljoa ankarammin kuin ennen.

"No", sanoin, "kun olen kummallisen sattuman oikusta saanut tietää kovan kohtaloni, sallikaa minun lukea uudestaan tuo kauhea kirjeenne, jotta voin oppia sen ulkoa, turruttaakseni sillä tuskani tuntoa ja tehdäkseni onnettomuuden itselleni tutuksi". — "Anna sitte sinäkin minun vielä lukea omasi", virkkoi hän. Minä luovutin hänelle kirjeeni ja sain häneltä toisen. Jäljensin sen hänen luvallaan, koska tahtoin valmistautua pahimman varalle. Sitte kiinnitin tämän nuppineulalla vuoteeni pääpuoleen. "Näin", sanoin, "käytän kirjeenne kurjaa jäljennöstä; ja täältä sen aina löydätte kyynelteneni kostuttamana".

Hän sanoi menevänsä alas antamaan määräyksiä illallisesta ja vaati kaikin mokomin, että lähtisin hänen mukaansa. Olisin tahtonut siitä päästä; mutta hän omaksui niin käskevän sävyn, etten rohjennut vastustaa. Alas mennessämme hän tarttui minua kädestä ja esitteli minut kamalimmalle hirviölle, mitä eläissäni olen nähnyt. "Tässä, monsieur Colbrand", hän selitti, "on *teidän* ja *minun* kaunis suojattimme; tehkäämme parhaamme hänen viihtymisekseen luonamme". Mies kumarsi, irvisteli ulkomaiseen tapaansa ja mongersi minulle, että "olin paljon onnekas, kun maanilman komeaisin monsieur soi minulle lempi!" Säikähdyin ihan tuupertuakseni; kuvailen hänet teille, rakas isä ja äiti, näin saatte itse päättää, eikö minulla ollutkin syytä kammoon, kun olin saanut tietää että hänen innoittavana toimenaan oli minua tarkemmin vartioida.

Hän on mitaltaan jättiläinen; paljoa pitempi kuin Harry Mawlidge siellä teidän naapuristossanne, isoluinen ja laiha. Ja entä hänen kätensä! En ole sellaisia kouria eläissäni nähnyt! Hänellä on suuret tuijottavat silmät kuin sonnilla, joka minut niin pahoin peloitti, laajat, ulkonevat leukaluut, silmäin yli riippuvat kulmakarvat, kaksi isoa arpea otsassa ja yksi vasemmassa poskessa, tuuhea poskiparta, hirveän leveä suu, turpeat huulet, pitkät keltaiset hampaat ja inhoittava irvistys. Päässään on hänellä oma kauhean pitkä tukkansa sidottuna isoksi mustaksi mytyksi; keikkuvassa rumassa kaulassa on mustasta harsosta leikattu huivi, ja kurkku pullottaa kuin kasvannaisen tursistuttamana. Hän oli muuten kylläkin hyvin puettu, ja vyötäisillä riippui räikeällä punaisella nauharuusukkeella koristettu miekka; nahkasäyrykset olivat soljilla kiinnitetyt polvien alapuolelta, ja tosiaankin luulen että hänen jalkansa kantapäistä varpaisiin ovat melkein yhtä pitkät kuin minun käsivarteni.

Hän sanoi, että "hän pelkäänytti neitin", ja yritti poistua; mutta rouva Jewkes ei sitä suvainnut. Minä huomautin emännöitsijälle, että kun hän tiesi minun itkeneen, ei hänen olisi sopinut kutsua minua herrasmiehen luo antamatta minun tietää siitä ennakolta. Menin pian ylös komerooni, sillä sydäntäni särki kaiken aikaa pöydässä, kun en voinut kauhistelematta katsahtaa häneen; ja tämä tunnoton nainen, joka kyllä näki ahdistukseni jo *ennen* kuin se seikka tuli sitä lisäämään, toimitti näin varmaankin tahallisesti, saadakseen minut yhä pahemmin säikytellyksi. Ja tehonsa sillä kyllä olikin, sillä vuoteeseen mennessäni en kyennyt ajattelemaan mitään muuta kuin tuota kamalaa olentoa ja isäntäni kamalampia tekoja, ja mielestäni he kaksi sopivatkin hyvin yhteen. Nukahdettuani näin unissani noiden kumpaisenkin tulevan vuoteeni viereen pahimmin aikein, jolloin minä hypähdin unissani makuusijalta ja säikähdysin rouva Jewkesin, kunnes kauhusta valveutuen kerroin hänelle näkyni. Se häijy olento vain nauroi ja sanoi että kaikki pelkoni aiheet olivat pelkkää unta kuten tämäkin.

JA NYT OLEN EHTINYT KESKIVIIKON, AHDINKONI 27. PÄIVÄN LOPPUUN.

Herra Williams-poloinen on tosiaan vangittu ja viety Stamfordiin, joten nyttemmin en enää saata mitään hänen puoleltaan toivoa. Pastori-parka! hänen hyväuskova varmuutensa ja avomielisyytensä on saattanut meidät kummankin turmioon. Olin liiankin pätevästi vakuutettu siitä, ettei meidän olisi tullut menettää hetkeäkään: hän pahastui ja piti minua ylen kärsimättömänä. Isäntäni kammottavat vehkeet saivat minut ajattelemaan että hän, joka niin ovelasti ja ilkimielisesti oli kaikki sotajuonensa harkinnut, tehden niiden välttämisen mahdottomaksi, ei arkailisi mitään niiden toimeenpanemisessa. Pelkään että aavisteluni pian toteutuu.

Mutta yhden juonen olen minä juuri keksinyt, vaikka sen suunnitteleminen on kovin lohdutonta, koska minulla ei ole ystäviä eikä rahaa ja taivalkin on minulle tuiki tuntematon. Mutta olkootpa vastassani sonnit, karhut, leijonat, tiikerit ja — vielä pahempina — petolliset, kavalat, vilpilliset ihmiset, en voi joutua suurempaan vaaraan kuin missä jo olen. En ollenkaan luota hänen kolmeen viikkoonsa: sillä kuinka voin tietää, nyt kun hän on niin vimmoissaan ja on jo alottanut kostonsa herra Williams-poloiselle, ettei hän muuta mieltänsä ja saavu Lincolnshireen ennen Lontoon-matkaansa?

Sotajuoneni on tällainen. Koetan viekoitella rouva Jewkesin menemään levolle ilman minua, kuten hän tekee usein minun istuessani komeroon sulkeutuneena. Hänen ensi unensa on hyvin sikeätä, aina ilmeten kuorsauksena. Jos siis vain kykenen pujottautumaan kahden ikkunatangon välitse (olenhan hyvin hoikka), niin voin pudottautua puutarhaan ulkonevan pienen kesäpirtin lyijykatolle, — välimatka on hiukan omaa mittaani pitempi. Kepeyteni varassa saan helposti hypätyksi katolta, sillä se ei ole korkeallakaan maasta. Silloin olen puutarhassa, ja kun minulla on takaveräjän avain, livahdan ulos. Mutta minulla on vielä toinenkin juoni; laupias taivas, auta minua vaarallisissa, vaikka viattomissa suunnitelmissani! — Olen lukenut mainiosta kapteenista, joka uhattuna ollessaan hyppäsi laivasta mereen; ja kun viholliset hänen uudessaan ammuskelivat häntä jousilla ja nuolilla, hän riisui takkinsa ja muutti suuntaansa. Tällä tavoin hän ahdistajainsa heittokeihästen ja nuolien sattuessa niihin pääsi pakoon ja jäi eloon, saadakseen vielä voiton heistä kaikista. Niinpä minäkin riisun päällyshameeni ja viskaan sen lammikkoon kaulahuivini keralla! Kaivatessaan minua he menevät ensin lammikolle arvellen minun hukuttautuneen: ja nähdessään vaatteitani siellä kellumassa he ryhtyvät kaikin naaraamaan, ja lammikko on varsin laaja. Ja kun ei minua kenties ennen aamua kaivata, saan siten tilaisuuden edetä pitkän matkan; ja kylläpä minä juoksenkin, kun olen ulos päässyt. Uskon sitten, että kaitselmus johtaa askeleeni johonkin turvapaikkaan ja tekee *jostakusta* kunnan ihmisestä ystäväni. Sillä vaikka kuinkakin kärsisin, en voi joutua suurempaan hätään tai pahempiin käsiin kuin missä nyt olen tällaisten tunnustettujen häijyjen suunnitelmien uhkaamana.

Oi, rakkaat vanhempani! älkää säikähtykö saadessanne tämän luettavaksenne! — Mutta kaikki onkin jo ohi ennen kuin kyhäykseni näette; ja johtakoon siis Jumala minut parhaiten! — Kirjoitukseni hautaan puutarhaan siltä varalta, ettei pakoni onnistuisi; sillä epäilemättä minua tutkitaan ja kohdellaan hirveästi, ellen pääse livahtamaan tieheni. Lopetan siis tällä kertaa tähän ja ryhdyn juontani valmistelemaan. Avusta sinä, sorretun viattomuuden laupias suojelija, tätä köyhän palvelijattaresi viimeistä ponnistusta, jotta voin välttää viekkaat vehkeet ja ansat, joilla tahdotaan riistää hyveellisyyteni! Paitsi tätä ainoata yritystä en enää näe mitään pelastuksen tietä! Mitä tahansa minulle tapahtuneekin, siunaa rakkaita vanhempiani ja varjele herra Williams-poloista perikadosta! Sillä hän oli onnellinen, ennen kuin minua tunsin.

Kuulin juuri rouva Jewkesin, joka on päihdyksissä, tunnustavan sille kauhealle Colbrandille, että poloisen herra Williamsin ryöstö oli hänen juoniaan, jonka tallirenki ja eräs apuri panivat toimeen siepatakseen minun kirjeeni, vaikka tämä ei heille onnistunut. Nyt ne molemmat nauravat tuolle surulliselle jutulle, jota eivät aavistakaan minun kuulleen. — Oi, kuinka sydäntäni kivittää! Mihinkäpä eivät sellaiset heittiöt kykene? Voitteko moittia minua, että ponnistelen pakoon mokomien kynsistä?

KELLO YHDENTOISTA JÄLKEEN.

Rouva Jewkes on tullut ylös ja mennyt nukkumaan; ja pyytää, etten viipyisi kauvan komerossani, vaan tulisin vuoteeseen. — Oh, kunpa se kavala raakimus nukkuisi raskaasti kuin tukki. En ole koskaan nähnyt häntä niin humaltuneena; se antaa minulle toiveita. Olen jälleen koettanut ja huomaan että voin saada pääni mahtumaan rautatankojen välitse. Olen nyt aivan valmis niin pian kun kuulen hänen olevan sikeässä unessa; ja nyt suljen nämä lehdet sekä muut kirjoitukseni, viimeisen työni, — ja sinun kaitselmuksesi haltuun, armollinen Jumala, jätän loput! — Vielä kerran: Herra teitä molempia siunatkoon! Ja suokoon meille onnellisen kohtaamisen, ellei täällä, niin taivaallisessa valtakunnassaan. — Aamen.

TORSTAINA, PERJANTAINA, LAUVANTAINA JA SUNNUNTAINA, AHDISTUKSENI 28., 29., 30. JA 31. PÄIVÄNÄ.

Niin, ahdistuksessa tosiaan; sillä täällä minä yhä olen, ja kaikki on käynyt pahemmaksi ja pahemmaksi! Voi onnetonta Pamela-rukkaa! Ei mitään toivoa jällellä, ja kaikki keksimäni suunnitelmat ovat menneet myttyyn. Mutta, oi rakkaat vanhempani, riemuitkaa minun kanssani tässäkin onnettomuuteni syvässä kuilussa; sillä koito Pamelanne on päässyt vihollisesta pahemmasta kuin hän koskaan on tavannut, vihollisesta jota hän ei koskaan ennen ollut ajatellut ja tuskin kykeni vastustamaan. Tarkoitin hänen

oman mielensä heikkoutta ja hänen omaa itseluottamustaan, joka oli vähällä vajottaa hänet kurjuuden ja perikadon syvimpään kuiluun, ellei jumalallinen armo olisi tullut väliin!

Jatkan surullista selostustani tilaisuuden mukaan, sillä kynäni on ainoa millä voin kuluttaa aikaani; ja olen ollut niin heikko, etten eilis-iltaan asti ole kyennyt kirjoittelua yrittämään.

Otin mukaani vain yhden paidan sekä kaksi pientä nenäliinaa lisäksi siihen mitä minulla oli ylläni, ja kaksi myssyä, jotka mahtuivat taskuuni (sillä eihän minun sopinut haitakseni ottaa paljoa kamaa), sekä vähäiset rahavarani, joita oli ainoastaan viisi tai kuusi shillingiä, lähteäkseni tietymättömälle taipaleelle. Pääsin ulos ikkunasta, vaikka vaikeanlaisesti, — tangot likistivät hiukan lanteitani; mutta olinhan päättänyt tunkeutua ulos, jos suinkin mahdollista. Lyijykatonle oli pitempi matka kuin olin arvioinut. Pelkäsin nyrjähdyttäneeni nilkkani, ja pudottauduttuani katolle oli se vieläkin korkeammalta maasta. Mutta varsin onnellisesti siitä suoriuduin; ainakaan en saanut mitään vammaa, joka olisi ehkäissyit aikomustani. Ollessani nyt siis puutarhassa kätkin paperiarkit ruusupensaaseen alle, peittäen ne mullalla, ja siellä ne toivoakseni vieläkin ovat. Sitte hiippailin lammikolle. Kello löi kaksitoista juuri kun pääsin ulos; oli pimeä ja sumuinen yö ja jotensakin kylmä; mutta sitä en silloin tuntenut.

Lammikolle tullessani heitin suunnitelmani mukaan päällystakkiini, kaulahuivini ja pyöreän nauharuusukkeisen korvamyssyn veteen. Sitte juoksin suurella kiireellä veräjälle, ottaen avaimen taskustani. Sydämeni löi kaiken aikaa rinnassani ihan haljetakseen.

Mutta sain kokea mitä pahimman pettymyksen; häijy nainen oli ottanut lukon pois ja pannut tilalle toisen, niin että avaimeni ei siihen soveltunut. Yrittelin turhaan, ja hapuillesani ympärinsä keksin vielä munalukon toisella kohdalla porttia. Oi kuinka mieleni masentui silloin! Vaivuin maahan tuskasta ja hämmästyksestä hetkiseksi kykenemättömänä liikahtamaan tai seisomaan jaloillani. Mutta pelko herätti päättäväisyyteni, ja tietäen että yritykseni oli yhtä kammottava kuin mikä muu kohdattavani vaara tahansa minä kiipesin portin pienoja pitkin, ja lukolle astuen, se kun oli iso puinen etulukko, ulotuun käsilläni portin yläreunaan. Vähänpä olin osannut aavistaa että olin niin hyvä kiipeämään. Siirrähdin tarttuakseni korkean kiviaidan yläsyrjään käsilläni; mutta voi minua! pelkkää onnettomuutta! Pamela-paran paosta ei tullut mitään! — Kun aita oli vanha, niin kivet höltyivät juuri kun tein hyppäyksen päästäkseni ylös. Alas minä pauskauduin, ja yhdestä tiilestä sain sellaisen iskun päähäni että aivan pökerryin! Sitäpaitsi kolhaisin sääreni ja niukahdutin nilkkani, ja toisesta kengästäni lohkesi korko irti. Tässä kamalassa tilassa viruin maassa luullakseni viiden tai kuuden minuutin ajan. Kun sitten yritin nousta, kaaduin jälleen pari kolme kertaa; ja vasen lanteeni ja olkapääni olivat jäykkinä ja säjölivät ruhjevammoista; sitäpaitsi vuoti pääni verta ja sitä kivisti kauheasti tiilen satuttamana. Mutta näistä kohluista en välittänyt, vaan ryömin hyvän matkaa nelinkontin etsien tikkaita, jotka muistelin nähneeni pystytettyinä muuria vasten paria päivää varemmin, kun puutarhuri nauhasi sinne nektari-persikkapuun oksaa; mutta mitään tikkaita en löytänyt, ja muuri oli hyvin korkea. — Mihin kurja Pamela nyt joutuu! — ajattelin. Sitten aloin kaikesta sydämestäni toivoa, että jälleen olisin komerossani, ja katua yritystäni, jonka nyt tuomitsin yltiöpäiseksi, koska se ei onnistunut.

Jumala suokoon minulle anteeksi! mutta kamala ajatus juolahti juuri silloin mieleeni! — Vapisen sitä muistellesani! Sen kohtelun pelko, mikä minua odottaisi, oli vähällä saattaa minut iäksi kadotukseen! Oi, rakkaat, rakkaat vanhempani, suokaa anteeksi lapsi-raiskallenne; mutta ollen aivan epätoivon vallassa minä ponnistausin horjuville jaloilleni ja sitten onnuin eteenpäin! — Mitäpä muuta tehtävänä kuin heittäytyä lammikkoon ja lopettaa kaikki tuskani tässä maailmassa! — Mutta voi! saadakseni tuntea ne äärettömästi raskaampina onnettomassa *iäisyydessä* (ellei jumalallinen armo olisi minua pidättänyt)! Ja tämän kiusauksen torjuneena (ylistetty olkoon siitä Jumala!) tahdon kertoa teille taisteluistani tuossa kauheassa asemassa, jotta Jumalan suuret armotyöt nähtäisiin pelastuksessanikin, koska olen vielä tällä puolen sitä kamalaa juopaa, jonka takaa ei kukaan palaja.

Onnelliseksi katsoinkin sittemmin, että olin niin runneltuna, koska laahustamiseeni lammen partaalle täten meni enemmän aikaa, antaen tilaisuutta miettimiseen ja tunteitteni rajun tyrskyn taittumiseen; muutoin se kuohumus mahdollisesti olisi murheeni ensi huumauksessa minua kiirehdyttänyt heittäytymään veteen, kun en nähnyt mitään pelastuksen tietä ja silmiäni edessä häämöitti peloittavien kaitsijaini taholta odotettava ankaruus. Mutta ruumiillinen heikkouteni hidastutti askeleeni niin verkkaisiksi, että ennätin ajatella, ja armon säde ehti tunkeutua pimitettyyn sieluuni. Lammen luo tullessani istahdin viettävälle äyräälle punnitsemaan kurjaa tilaani; ja näin minä itsekseni tuumin:

— Viivy tässä hiukan, Pamela, ja harkitse mitä olet tekemässä, ennen kuin käyt hirveään hyppäykseen; ja ajattele eikö ole mitään muuta keinoa jällellä, mitään toivoa; tai jos ei ole vähintäkään mahdollisuutta paeta tästä jumalattomasta talosta, niin eikö ole edes tilaisuutta välttää sitä tuhoa, mikä sinua siellä uhkaa? — Sitten mietin; ja pohdittuani mielessäni mistä minulle voisi koitua apua en nähnyt ainoatakaan toivon välähdystä. Häijy, sääliön nainen! Hänen kauheaksi apurikseen juuri saapunut hirvittävä Colbrand! Vimmastuksiin joutunut isäntä, joka nyt vihasi minua ja uhkasi mitä surkeimmilla onnettomuuksilla! Ja perin luultavasti riistettäisiin minulta tilaisuus, mikä minulla nyt oli,

vapautuakseni heidän vainoamisistaan!

— Mitäpä muuta voit, ahdistettu olento, — puhuin itsekseeni, — kuin heittäytyä armollisen Jumalan haltuun (joka tietää, kuinka viattomasti kärsin), välttääksesi niiden tunnottomien ilkeyttä, jotka ovat päättäneet saattaa sinut perikatoon? — Ja sitten ajattelin (oi, se ajatus oli varmaan paholaisen kuiskaama; sillä se oli perin lohduttava ja vaikutti minuun voimakkaasti): — nuo ilkimykset, jotka eivät tunne mitään katumusta eivätkä sääliä minua kohtaan, heltyvät silloin valittamaan pahoja töitään; ja nähdessään onnettoman Pamelan hengettömän ruumiin naarattuna näille kosteisille äyräille, virumassa elottomana heidän jalkainsa juuressa, heissä herää katumus pehmittämään paatuneet sydämet, missä sillä nyt ei ole sijaa! Isäntäni, vihainen isäntäni unohtaa silloin suuttumuksensa ja sanoo: "Voi, tämä on onneton Pamela, jota olen aiheetta vainonnut ja jonka olen tuhonnut. Nyt näen että hän piti hyveellisyyttä elämäänsä kalliimpana", sanoo hän, "eikä ollut teeskentelijä ja pettäjä, vaan se vilpiton tyttönen mikä väitti olevansa!" Sitten, — ajattelin, — hän kenties vuodattaa muutaman kyöneleen ahdistetun palkollisensa ruumiin ääressä; ja vaikka hän uskotellee muille oman rikollisuutensa peittämiseksi, että se johtui rakkaudesta ja pettymyksestä onnettoman herra Williamsin takia, hän kuitenkin sielussaan murehtii, ja määrää minulle kunnialliset hautajaiset, säästäen minut kauhealta häpeälavalta ja tien viereen kuoppaamiselta. Nuoret miehet ja neitokset kaikkialla isä-parkani naapuristossa surkuttelevat silloin poloista Pamelaa! Mutta oi, toivon etten joudu heidän ballaadiensa ja surulaulujensa aiheeksi, vaan että muistoni rakkaan isäni ja äitini tähden nopeasti häipyä unhoon.

Kerran jo olin nousemassa; niin houkutteli minua tämä kaamea ajattelu lammikkoon heittäytymään; mutta vammaani hidastuttivat minua, ja minä tuumin: — Mitä aiot tehdä, kurja Pamela! Mistä tiedät, — vaikka kaikki häämöittää pimeältä lyhytnäköisille silmillesi, — mitä Jumala sinulle tehnee kaiken inhimillisen avun pettäessäkin? Kaikkivaltias Jumala ei olisi asettanut minua näiden kirveltävien kärsimysten alaiseksi, jos ei olisi antanut minulle voimaa niitä vastaan taistella, kunhan ponnistelen niinkuin minun tulee. Ja ken tietää, vaikka vihaisen ja juonikkaan isäntäni läheisyys, jota niin paljon pelkään, olisikin minulle parempi kuin nämä hänen vainoavat lähettinsä, jotka hänen palkkaaminaan rahan edestä uskollisesti täyttävät heille annetun syntisen luottamustoimen, kun pitkäaikainen tottumus jumalattomissa teoissa on heidät paaduttanut tunnonvaivoja vastaan? Jumala *voi* liikuttaa hänen sydämensä silmänräpäyksessä; ja mikäli *ei* niin tapahtuisi, voin *silloin* lopettaa elämäni jollakin muulla tavalla, jos välttämättömästi tahdon. Kuinka tiedän, etteivät nämä kohlut ja ruhjeet, jotka sain yrittäessäni suunnittelemani pakoa, ehkä olekin tuottaneet minulle tilaisuutta heittäytyä nöyrällä mielellä tahrattomana ja viattomana sen armollisen Olennon huomaan, joka sen tilaisuuden soi. Sitten, — ajattelin, — ken antoi sinulle röyhkeän vallan elämäsi? Ken valtuutti sinut sen lopettamaan, joskaan heikko mielesi ei kykene esittämään sinulle keinoa, miten sen kunnialla säilyttäisit? Kuinka tiedät, mitä tarkoitusperiä Jumalalla saattaa olla antaessaan sinulle nämä koettelemukset, jotka sinua nyt ahdistavat? Onko sinun määrättävä raja taivaalliselle tahdolle: "Näin paljon suostun kantamaan enkä enempää?" Ja *rohkenetko* sanoa, että koettelemuksen lisääntyessä ja jatkuessa sinä mieluummin kuolet kuin sen kestät?

— Tämä toivottomuuden teko, — ajattelin, — on synty, jonka täytäntöönpano sulkee minulta katumuksen mahdollisuuden ja siis myöskin anteeksiannon toivon. Ja tahdotko sinä lyhentääksesi ajalliset murheesi, olkootpa ne raskaatkin ja vaikka luulotteletkin itseäsi heikoksi, syöstä sielusi ja ruumiisi iankaikkiseen kurjuuteen? Tähän asti, — tuumin, — olet ollut viaton, kärsivä Pamela; ja tahdotko nyt kärsimyksiä välttääksesi muuttua rikolliseksi ja väkivaltaiseksi? Ja senkö vuoksi, että häijyt miehet vainoovat sinua, lentäisit Kaikkivaltiaan silmille ja epäilisit sen armoa ja hyvyyttä, joka *vielä* voi kaikki nämä kärsimykset hyväksi kääntää? Ja mistä tiedän, ettei Jumala, joka näkee kaiken sydämessäni piilevän viheliäisyyden, olisikin sallinut näitä kärsimyksiä juuri *senvuoksi* ja saattaakseen minut luottamaan yksinomaan hänen armoonsa ja apuunsa, minut, joka kenties olen liiaksi ylpeillyt turhaan luottaessani omiin hupsuihin yrityksiini.

— Ja vielä, — ajattelin, — jättäisitkö omasta kohdastasi hukkaantumaan kaikki köyhiltä vanhemmiltasi saadut hyvät opetukset ja heidän siunauksellisen esimerkinsä, he kun ovat ponnistelleet täyttääkseen velvollisuutensa, alistuen jumalalliseen tahtoon äärimmäisessä pettymyksen, köyhyyden ja hädän ahdistuksessa sekä kiittämättömän maailman ja armottomien velkojain vainotessa? Ja tahtoisitko, kuten tästä yltiöpäisyydestäsi luultavasti johtuisi, saattaa heidän harmaat hapsensa murheella hautaan, heidän kuultuaan että rakastettu tytär vähäksyen jumalallisen armon huolenpitoa ja epäillen laupiaan Jumalan lempeää suojelusta tällä *viimeisellä teollaan* on tahrannut *koko elämänsä*, jonka he tähän asti olivat riemumielin hyväksyneet? — Miksi siis, pöyhkeämielinen Pamela, viivyt *täällä*? — ajattelin. — Lähde kiireesti näiltä vaarallisilta äyräiltä ja pakene noita läikehteviä aaltoja, jotka merkitsevällä kohinallaan ikäänkuin nuhtelevat sinua hurjapäisyydestäsi! Älä kiusaa Jumalan hyvyyttä näillä sammaleisilla rannoilla, jotka ovat olleet rikollisen aikeesi todistajina; ja niin kauvan kun sinulla vielä on voimaa jällellä, pakene viettelevää pahaa, jotta jumalallisen armon ja oikean harkinnan jo karkoittama suuri vihollisesi ei uudistaisi hyökkäystänsä voimalla, jota heikkoudessasi et kykenisi vastustamaan! ja jotta et yhdessä ainoassa huimamielisyyden hetkessä hävittäisi kaikkia vakaumuksia, jotka nyt ovat

peloittaneet kapinallisen sielusi velvollisuudentuntoon ja Jumalan tahdon alle alistumaan!

Näine mietteineni minä nousin, mutta olin siinä määrin vammoistani jäykistynyt ja niin yökasteen kohmetuttama ja viluissani määrällä ruoholla istumisesta samoin kuin tuolta laajalta vedenpinnalta nousevista huuruistakin, että vain suurella vaivalla pääsin lammikon luota, jota nyt kammoten ajattelen. Suunnaten ontuvat askeleeni rakennusta kohti etsin sitte turvaa erään ulkokuoneen nurkasta, missä säilytetään puita ja kivihiiliä talon tarpeiksi, kunnes julmat vartijani minut sieltä löytäisivät ja saattaisivat kurjempaan vankeuteen ja pahemman kohtelun alaiseksi kuin tähän asti olin kokenut! ja sinne minä ryömin puupinon taakse ja heittäysin alas ihan murtunein mielin, kuten voitte arvata, ja sydämessäni tuntien pelkkää äärimmäistä hätää ja ankeutta.

Tällainen, rakas isä ja äiti, oli Pamela-poloisenne tuloksettoman yrityksen loppu; ja kuka tietää, olisinko takaveräjistä ulospäästenkään joutunut lainkaan parempaan asemaan, rahattomana ja ilman ystäviä kun olin vieraassa paikassa! Mutta älkää moittiko tytär-rukkaanne liian paljon: ei, vaan jos konsaan näette tämän kurjan, yltyleensä kyynelteni kostuttaman ja tahriman töherryksen, antakaa säälinne voittaa nuhteenne. Ja tiedänhän, että niin käykin. Mutta minun täytyy täksi erää lopettaa. Sillä, oi! voimani ja tahtoni ovat nykyisin kovin erilaiset. Lisään kuitenkin, että vaikka olisin kiittänyt Jumalaa pelastuksestani ja häijyjen kaitsijaini ja juonittelevan isäntäni sorron välttämisestä, on minulla sentään runsaampi syy ylistää häntä siitä, että hän on pelastanut minut pahemmalta viholliselta, *itseltäni*.

Nyt päätän surullisen kertomukseni.

Rouva Jewkes kuuluu havahtuneen vasta päivän koittaessa; ja kun ei löytänyt minua vuoteesta, hän huusi minua. Jäädessään vastausta vaille hän kertoo nousseensa makuulta ja rientäneensä komeroon. Sieltäkään minua löytämättä hän etsi sängyn alta ja toisesta komerosta, huomaten kammion oven, niinkuin oli sen jättänyt, aivan lukituksi ja avaimen riippuvan ranteessaan, kuten tavallista. Sillä jos olisin voinutkin poistua kamarin ovesta, oli edessä pari, kolme käytävää ja niiden ovissa kaksinkertaiset lukot ja salvat, ennen kuin pääsi isoon puutarhaan. Näin ollen ei ollut mitään pakomahdollisuutta muuta kuin siitä ikkunasta, josta olin mennyt ulos; sillä toiset ikkunat olivat hyvin korkealla maasta.

Rouva Jewkes säikähtyi pahanpäiväisesti; hän herätti heti sveitsiläisen ja molemmat palvelijattaret, jotka nukkuivat jokseenkin lähellä; ja nähdessään joka oven lukituksi hän sanoi, että "jonkun enkelin oli täytynyt kuljettaa minut pois, niinkuin Pietari vietiin vankilasta". Ihmeellistä, ettei hän mitään pahempaa ajatellut.

Hän sanoi itkeneensä ja väännelleensä käsiään suuren murheen vallassa ja juosseensa yltympäri kuin mielipuoli, aavistamatta että olin voinut päästä ulos rautatankojen välitse komeron ikkunasta; enkä tosiaan tiedä, voisinko sen tempun toistamiseen tehdä. Mutta vihdoin huomattessaan ikkunanpuoliskon olevan auki he päättelivät, että niin oli täytynyt tapahtua, riensivät sitte puutarhaan ja keksivät jalanjälkeni kukkalavan mullassa, mihin olin lyijykatoilta pudottautunut. Heti lähtivät rouva Jewkes, Colbrand ja Nan katsomaan, oliko takaportti lukittuna, sillä välin kun keittäjätär lähetettiin ulkorakennukseen hälyttämään miehet ja valjastamaan hevoset, jotta voitaisiin lähteä ajamaan minua takaa kullakin eri suuntiin.

Huomattuaan että portti oli varmuuslukolla ja etulukolla suljettu, löydettyään korkoni ja äkättyään murtuneet tiilet he arvelivat, että olin jollakin tavoin päässyt pakenemaan tarhamuurin yli; ja senjälkeen sanotaan rouva Jewkesin olleen ihan kuin järjiltään, kunnes vihdoin Nanin päähän pälkähti mennä lammelle päin. Ja huomattessaan siellä takkini, myssyni ja nenäliinani vedessä, melkein rantaan huuhtoutuneina, luuli hän näkevänsä minut, parahti ja juoksi rouva Jewkesin luokse kirkuen: "Oi, rouva, rouva, nyt on tapahtunut kauheata! Mamseli Pamela viruu hukkuneena lammikossa."

Sinne he kaikki juoksivat eivätkä vaatteeni löydettyään epäilleet, että olin lammen pohjassa: kaikki, sveitsiläinenkin, löivät rintoihinsa ja valittelivat mitä surkeimmin. Rouva Jewkes lähetti Nanin miesten luo pyytämään että laittaisivat naarausnuotan kuntoon, jättäisivät hevoset ja tulisivat viatonta tyttöparkaa etsimään! Sillä nimityksellä kuuluu hän minua *silloin* maininneen, vääntelehtien ja kovaa kohtaloani säälitellen; mutta vielä enemmän hän oli voitotellut, kuinka heidän nyt kävisi ja mitä selittäisivät herralle.

Tässä tuoksinassa — toisten itkiessä ja valittaessa, toisten juostessa sinne tänne — Nan pistäysi puuvajaan, missä minä vaivainen viruin niin heikkona, niin masentuneena, niin murtuneena ja vammoistani kangistuneena, etten voinut liikahtaa tai nousta jaloilleni. Sanoin hiljaisella äänellä, kun tuskin kykenin puhumaan: "Neitsyt Ann, neitsyt Ann!" — Tyttö peljästyivät pahoin ja otti halonpölkäreeseen iskeäkseen minua päähän, luullen minua joksikin varkaaksi, mutta minä huusin: "Neitsyt Ann, auta minua Jumalan tähden! sillä minä en voi nousta!" — "Herranen aika", päivitteli hän, "tekö, mamseli! Kah, sydämemme ovat melkein murtuneet, ja aiomme naarata teitä lammikosta, kun luulimme teidän hukuttautuneen. Nyt", lisäsi hän, "palautatte meidät kaikki henkiin jälleen!"

Ja auttamatta minua hän juoksi pois lammikolle ja toi kaikki palvelijat puuvajaan. Sisälle tullessaan lausui paha nainen: "Missä se on? Hitto hänet periköön oikkuinensa ja noitatemppuineen! Hän saa kalliisti katua tätä kepposta, niin totta kuin nimeni on Jewkes"; ja astuen luokseni hän tarttui käsivarteeni niin rajusti, tempasi minua niin tuimasti, että parkaisin kovalla äänellä (olkapääni kun oli siltä puolelta kolhiintunut), ja tuiskahdutti minut kasvoilleni. "Teitä julmuria", valitin, "jos tietäisitte mitä olen kärsinyt, niin se hellyttäisi sydämenne sääliin minua kohtaan!"

Colbrandiakin näytti tilani surettavan, ja hän sanoi: "Hyi, rouva, hyi, näettehän että hän on melkein hengetönnä! Ette saa olla noin tyly hänelle." Ajomies Robin myös näkyi olevan ahdistuneella mielellä minun tähteni ja sanoi nyyhkyttäen: "Kuinka nyt onkaan käynyt! Ettekö näe, että hänen päänsä on aivan verissä ja ettei hän voi liikahtaa?" — "Kirottuja kujeita!" huudahti se kauhea olento, "hän on peloittanut *minut* aivan suunniltani, on tosiaan. Millä hiton lailla sinä tänne tulit?" — "Oi!" vaikeroitsin minä, "älkää kyselkö minulta mitään, vaan antakaa neitojen kantaa minut ylös vankilaani ja sallikaa minun siellä säädylisästi ja rauhassa kuolla!" Sillä minä en tosiaan luullut eläväni kahta tuntia.

Yhä paatuneempina pauhasi siihen naarastiikeri: "Haluaisit kai saada herra Williamsin vierellesi rukoilemaan, eikö totta? No, minä lähetän hetipaikalla noutamaan isäntäsi; tulkoon hän itse vartioimaan sinua minun asemestani; sillä sinua ei totisesti mikään pitele." Palvelijattaret nostivat minut siis yhteisvoimin ja kantoivat kammiooni; ja kun ilkimys näki, kuinka kurjassa tilassa olin, alkoi hän hiukan lauhtua — samalla kun jokainen ihmetellen arvaili, kuinka kaikki tämä olikaan tapahtunut (minulla kun ei ollut voimia eikä haluakaan sitä heille kertoa), ja luulivat siinä loihtua tai noituutta ilmenevän.

Ylikertaan päästyäni olin niin heikko, että menin tainnuksiin masennuksesta, tuskasta ja väsymyksestä. Minut riisuttiin ja toimitettiin vuoteeseen; ja rouva Jewkes käski Nanin haudella olkapäättäni, käsivarttani ja nilkkaani vanhalla lämmitetyllä rommilla. He leikkasivat hiukan tukkaani takaraivolta ja pesivät sen; sillä siihen oli hyytynyt varsin pitkästä, vaikkakaan ei syvästä haavasta valunutta verta, ja asettivat kotilaastaria päälle. Sillä mikäli tällä naisella oli mitään hyviä ominaisuuksia, näkyy hänellä olleen ripeyttä ja taitoa käsittelemään huonekunnassa äkillisesti sattuneita tapaturmia.

Tämän jälkeen vaivuin hyvin sikeään ja virkistävään uneen ja nukuin jokseenkin levollisesti kello kahteentoista asti, kun ottaa huomioon, että minulla oli kovaa kuumetta ja vilunväristyksiä. Rouva Jewkes näki paljon vaivaa parantaakseen minut kestäämään uusia koettelemuksia, vaikka olin toivonut että ne nyt olivat onnellisesti päättyneet. Mutta niin ei kaitselmus nähnyt hyväksi.

Hän tahtoi saada minut nousemaan kello kahdentoista tienoissa; mutta olin niin heikkona, että saatoin istua vain siksi kunnes vuode oli tehty, jolloin menin uudestaan makuulle; ja minun sanotaan hourineen jonkun aikaa iltapäivästä. Siedettävän yön vietettyäni olin perjantaina paljon toipunut, ja lauvantaina nousin nauttimaan hiukan lusikkaruokaa, ja kuume näkyi tyyten hellittäneen. Illaksi olinkin sitte niin voimissani, että pyysin rouva Jewkesilta lupaa saada jäädä yksin komeroon; siihen hän suostuikin, kun ovi oli edellisenä päivänä varustettu kaksoissalvalla ja minä vakuutin hänelle, että kaikki vehkeilyni, kuten hän yrityksiäni nimitti, nyt olivat lopussa. Mutta ensin pakoitti hän minut kertomaan koko hankkeeni vaiheet; ja sen teinkin hyvin tunnollisesti, tietäen nyt, että minua ei voinut mikään auttaa eikä edistää turvallisuuttani tai pakoani. Ja hän näkyi kovin ihmettelevän päättäväisyyttäni, mutta sanoi minulle suoraan, että täydellinen pakoontäpääsi olisi käynyt minulle vaikeaksi; sillä täällä oli isäntäni lähettämä vangitsemismääräys (hän kun on rauhantuomarina tässä kreivikunnassa yhtä hyvin kuin toisessakin), siltä varalta että *olisin* päässyt karkaamaan, ja sillä valtuutuksella minut olisi pidätetty epäiltynä rikkomuksesta häntä vastaan, olinpa missä tahansa.

Voi, kuinka perusteellisesti ajateltuja ovatkaan minun onnettoman varalle suunnitellut turmiolliset juonet! En suinkaan, en suinkaan voi olla tätä kekseliästä salaliittoa ansainnut! Selkeästä se kaikki osoittaa todeksi, mitä minulle aikaisemmin toisessa talossa vihjaistiin, että isäntäni vannoi minut *ottavansa!* Oi, varjele minua, taivas, joutumasta *hänen* omakseen siinä jumalattomassa merkityksessä, minkä hän valalleen itse antaa! Minun on lisättävä, että nyt, kun näkee minun näin pian toipuvan, se nainen kohtelee minua pahemmin ja on vähentänyt minulta paperin yhteen ainoaan arkkiin, joka minun on pyydettyäessä näytettävä hänelle kirjoitettuna tai käyttämättömänä. Myöskin on hän sallinut minun pitää vain yhden kynän. Mutta salaiset varastoni riittävät. Hän käy kuitenkin yhä enemmän näykkiväksi ja äreäksi; ja nimittää minua härnäillen rouva Williamsiksi ja miten milloinkin luulee minua kiusaannuttavansa.

SUNNUNTAINA ILTAPUOLELLA.

Rouva Jewkes on katsonut sopivaksi päästää minut nauttimaan raikkaasta ilmasta kolmeksi tai neljäksi tunniksi tänä ehtopäivänä. Voin nyt paljoa paremmin, ja tilani olisi vieläkin melkoisesti reipastuneempi, jos tietäisin mitä varten säästyin. Mutta terveys on minun olosuhteissani tuskin toivottava siunaus, koska se vain saattaa minut sen onnettomuuden alaiseksi, jota alituisesti pelkään, kun sitä vastoin heikkona ja kivulaisena kenties voisin herättää sääliä. Oi, kuinka pelkäänkään vihaisen ja kiihtyneen herran saapumista, vaikka varmasti tiedän, etten ole hänelle mitään pahaa tehnyt.

Vastikään kuulimme että hän joku päivä sitten oli ollut vähällä hukkoa metsästysretkellä virran yli kulkiessaan. Minkähäntähden en voi häntä vihata kaikesta hänen puoleltaan kokemastani häijystä kohtelusta huolimatta? Varmaankaan en ole muiden ihmisten kaltainen! Hän on totisesti antanut minulle kylliksi vihan aihetta; mutta kuullessani hänen vaarastaan, joka oli ollut kovin täperä, en voinut sydämessäni olla riemuitsematta pelastumisesta, vaikka hänen kuolemansa olisi lopettanut tuskani ja kärsimykseni. Kiittämätön isäntä! jos tämän tietäisitte, ette suinkaan minua näin paljon vainoisi! Mutta kunnan emäntäni tähden minun täytyy toivoa hänelle hyvää; ja mikä enkeli hän olisikaan silmissäni vieläkin, jos luopuisi yrityksistään ja tekisi parannusta!

Nyt olen kuullut rouva Jewkesilta, että John Arnold on eroitettu palveluksestaan, kun havaittiin hänen kirjoittaneen herra Williamsille, ja että herra Longman ja herra Jonathan, isännöitsijä, ovat joutuneet herransa epäsuosioon yritettyään puhua minun puolestani. Myöskin rouva Jervis on vaarassa; sillä luultavasti kaikki kolme kävivät yhdessä rukoilemassa puolestani. Nyt näet on olinpaikkani tiedossa.

Rouva Jewkes on isäntääni koskevien uutisten mukana saanut kirjeen; mutta hän sanoo että sen sisältö on liian paha minulle ilmoitettavaksi. Paha sen tosiaan täytyy olla, jos se on pahempi kuin mitä jo olen saanut tietää.

Juuri nyt tuo kamala olento kertoo minulle salaisuutena, että hänellä on syytä luulla isäntäni keksineen keinon epäröimiseni tyynnyttämiseksi: hän muka naittaisi minut sille kauhealle Colbrandille ja ostaisi minut häneltä häpäpäivänä rahasummalla! Onko moista koskaan kuultu? Hän sanoo velvollisuuteni olevan totella isäntääni ja että herra Williams rangaistukseksi pakoitetaan meidät vihkimään; ja kun isäntäni on maksanut minusta, ja minut on hänelle luovutettu, olisi sveitsiläisen palattava rahoineen kotiinsa edellisen vaimonsa ja lastensa luo. Emännöitsijä nimittäin sanoo niiden miesten keskuudessa olevan tapana, että heillä on vaimo joka kansakunnassa.

Mutta tämä on varmaankin hirveätä sepittelyä! Kaikessa inhoittavaisuudessaankin se saattaa kuitenkin edistää jonkun tekeillä olevan juonen toteuttamista! — Mikä kummallinen hämmennys kiihdyttääkään vaivaista järkeäni! Kenties suunnitellaan jotakin valeavioliittoja minun turmiokseni: mutta voiko mies myydä vaimonsa ilman tämän omaa suostumusta? Ja onko sellainen kauppa lain edessä pätevä?

MAANANTAINA, TIISTAINA JA KESKIVIKKONA, VANKEUTENI 32., 33. JA 34. PÄIVÄNÄ.

Mitään muuta ei satu näinä päivinä kuin kinastelua rouva Jewkesin ja minun kesken. Hän myrtyy minua kohtaan yhä villitymmäksi. Suututin hänet eilen, koska hän puhui törkeästi; sanoin hänen haastavan pikemmin viheliäisen lontoolaisen ilotytön kuin herrasmiehen taloudenhoitajattaren tapaan; ja sitä kostaakseen hän mielestään ei voi minua kyllin pahoin kohdella. Hän noituu minua ja hyökkäilee kimppuuni kuin rakuuna ja tuskin kykenee pitämään hyppysensä minusta erossa. Voitte uskoa, että hänen puheenlaatunsa täytyy olla surkeata, hänen saattaakseen minut käyttämään näin jyrkeitä sanoja: hänen lausumiansa ei totisesti voi toistaa, sillä hän on häpeä sukupuolelleen. Ja sitte hän tekee minusta pilkkaa ja nauraa kunniallisuuskäsitteilleni; sanoo — häpeämätön — että minustapa koituu soma vuodekumppani isännälleni (ja sentapaista), kun minulla "on niin hupelon käsitykset itsestäni"! Luuletteko että tätä saattaa sietää? Ja kuitenkin haastaa hän, jos mahdollista, vielä pahempaakin! Ihan rivouksia! Voi, mihin viheliäisiin käsiin minut on saatettukaan!

TORSTAI.

Minulla on nyt täysi syy peljätä, että isäntäni pian saapuu tänne; sillä palvelijat puuhailevat huoneuston laittamisessa kuntoon; ja tallia ja vaunuvajaa, joita ei ole vähään aikaan käytetty, siistitään parhaillaan. Tiedustin rouva Jewkesilta; mutta hän ei ilmoita minulle mitään ja tuskin edes vastaa, kun teen hänelle jonkun kysymyksen. Joskus ajattelen että hän vaseti tekeytyy näin omituisen ilkeäksi minua kohtaan saadakseen minut toivottelemaan kaikkein enimmin pelkäämääni, nimittäin isäntäni tännetuloa. Sekö mies puhuu rakkaudesta! Jos hänellä olisi vähääkään huomaavaisuutta ja kunnioitusta minua kohtaan, niin hän ei antaisi tälle pahalle naiselle sellaista valtaa minun sortamiseeni: ja jos hän todellakin tulee, miten on silloin hänen lupauksensa laita, ettei saapuisi minua tapaamaan ilman suostumustani? Mutta näyttää siltä, ettei hänen kunniansa velvoita häntä minua kohtaan *mihinkään*. Niin hän kirjeessään minulle sanoo. Ja miksi? Sentähden että minä tahdon säilyttää oman kunniani. Mutta hänhän tunnustaakin, että hän minua *sydämessään vihaa*, ja ilmeistä se onkin, koska minua ei muutoin jätettäisi tämän naisen armoille ja — mikä pahempi — kauhean pelkoni valtaan.

PERJANTAINA, VANKEUTENI 36. PÄIVÄNÄ.

Huomatessani portin olevan auki rohkenin eilen iltapäivällä kävellä ulos kartanon edustalle, ja ennen kuin aavistinkaan olin tullut pitkän jalavarivin päähän. Siellä istahdin maantielle vievän leveän jalkaportaan askelmille; tie johtaa kaupunkiin. Ja siinä mietiskellessäni mitä mielessäni aina liikkuu, näin useita henkilöitä juoksevan talosta minua kohti, miehiä ja naisia, ikäänkuin säikähtyneinä. Ensiksi ihmettelin, mikä heillä oli hätänä, kunnes heidän lähemmäksi tultuaan huomasin heidän olevan aivan hätäännöksissään minun luullusta karkaamisyrityksestäni. Ensiksi tuli siinä se kauhea Colbrand harppoen pitkällä raajoillaan lähes kaksi kyynärää askeleella, takanaan toinen rengeistä, herra Williams-poloisen ryöstäjä. Sitte havaitsin Nanin hengästyksissään ja keittäjättären juoksemassa hänen perässänsä. Viimeisenä tulla vaappui rouva Jewkes niin joutuin kuin saattoi, ja huomasin hänen syyttävän mitä katkerimpia huudahduksia minua vastaan. Colbrand sanoi: "Oi, kuinka te kaikki me säikäytti!" ja meni taakseni, kaiketikin estääkseen minua vilistämästä tieheni.

Istuin alallani näyttääkseni heille, ettei minulla ollut mitään pakoaikeita; paitsi perin pientä menestymisen mahdollisuutta, oli viime yritykseni vienyt minulta halun uusiin kokeihin. Ja kun rouva Jewkes tuli kuuleman päähän, huomasin hänen olevan hirveästi kuohuksissaan ja pauhaavan vehkeistäni.

"Miksi", sanoin minä, "olette noin hädissäanne? Täällä olen istuskellut muutaman minuutin, eikä minulla ollut pienintäkään aikomusta lähteä pois tai mennä mihinkään edemmäksi, vaan olisin palannut heti kun alkaisi hämärtää." Hän ei tahtonut uskoa minua; ja tuo raakalainen löi minua kauhealla nyrkillään ja olisi luullakseni tuuperruttanut minut, jollei Colbrand olisi tullut väliin sanoen nähneensä minut hiljaa istumassa katsellen ympärilleni pienintäkään poistumisen oiretta osoittamatta. Mutta tämä ei riittänyt: hän käski molempain palvelijatarten tarttua minua käsikynkästä ja viedä minut takaisin taloon ja ylikertaan; ja täällä nyt olen ollut siitä asti lukkojen takana, ilman kenkiä. Turhaan olen väittänyt, ettei minulla ollut mitään suunnitelmaa mielessäni, niinkuin ei tosiaan ollutkaan. Viime yö täytyi minun nukkua hänen ja Nanin välissä; ja huomaan että hän on päättänyt siitä työstä tehdä itselleen kätyrin minua vastaan. Niin, hänen kohtelunsa ja vielä pahempaa aavistelevan pelkoni vuoksi olen tosiaan aivan kyllästynyt elämäni.

Nyt vastikään on hän ollut luonani, antanut minulle kengät ja komentavasti käskenyt minun kello kolmeksi tai neljäksi laittautua matkalaukusta otettavaan pukuun, — sitä matkalaukku en ole viimeiseltä nähnytkään, — sillä hän sanoo odottavansa vieraisille lady Darnfordin kahta tytärtä, jotka tulevat vartavasten minua katsomaan; ja niin antoi hän minulle matkalaukun avaimen. Mutta minä en totellut häntä, vaan sanoin, etten tahtonut olla näyteltävänä tai tavata noita naisia. Hän jätti minut uhkaillen, että saisin uppiniskaisuuttani vielä katua, mutta millä tavoin?

KELLO ON LYÖNYT VIISI,

eikä mitään neitejä ole saapunut! — Taisikin siis... mutta kah! luulen kuulevani heidän vaununsa. Astahdan ikkunan ääreen. Olen päättänyt olla menemättä alas heidän luokseen.

Hyväinen aika! hyväinen aika! Kuinka minun nyt käy? Isäntänihän on saapunut komeissa vaunuissaan! On niinkin! — Mitä minun on tehtävä? Mihin lymytä? — Voi, mitä minun on tehtävä? Rukoilkaa puolestani! Mutta oi, ettehän te tätä saa nähdäkään! — Laupias Jumala taivaassa, varjele minua, jos se on sinun siunattu tahtosi!

KELLO SEITSEMÄN.

Vaikka pelkään hänen tapaamistansa, ihmettelen kuitenkin, ettei hän ole vielä näyttäytynyt. Epäilemättä suunnitellaan jotakin minua vastaan, koska hän viipyy kuuntelemassa kaikkia emännöitsijän juttuja. Voin tuskin kirjoittaa; mutta kun en taida tehdä mitään muutakaan, en tiedä kuinka voisin olla kirjoittamatta! — En kykene pitämään kynää kädessäni... Kuinka viistoja ja vapisevia ovat rivit! Minun täytyy keskeyttää, kunnes sormeni tyyntyvät! — Miksi pitää viattomien näin vavista syyllisten pysyessä mieleltään levollisina?

LAUVANTAI-AAMUNA.

Sallikaa minun kertoa teille, mitä tapahtui viime yönä; sillä minulla ei ollut voimaa kirjoittaa eikä tilaisuuttakaan ennen kuin nyt.

Kurja nainen pidätti isäntääni puoli kahdeksaan; ja hän saapui tänne kello viiden tienoissa iltapäivällä. Ja sitte kuulin hänen äänensä portailta hänen tullessaan ylös minun luokseni. Hän puhui illallisestaan, koska sanoi: "Mieluimmin haluan keitetyn kananpojan voin ja persiljan kanssa." Ja sisälle hän tuli.

Hän otti ankaran ja majesteetillisen muodon; ja hän voi näyttää hyvin ylväältä milloin tahtoo. "Kah, kuriton Pamela, kiittämätön karkuri", virkkoi hän minulle ensi tervehdyksekseen: "Teet hyvin, kai maar, tuottaessasi minulle kaiken tämän vaivan ja kiusan?" En kyennyt puhumaan, vaan heittäytyen lattialle kätkin kasvoni ja olin kuolla suruun ja pelkoon. — Hän sanoi: "Kyllä sinulla onkin syytä kätkeä kasvosi! syytä häpeilyyn minut nähdessäsi, kurja, röyhkeä tyttö, mikä oletkin!" Minä nyyhkytin ja itkin, mutten voinut puhua. Ja hän antoi minun virua siinä, meni ovelle ja kutsui rouva Jewkesia. "No", sanoi hän, "nostakaa ylös tuo langennut enkeli! Kerran luulin häntä viattomaksi kuin enkeli: mutta nyt on kärsivällisyyteni häntä kohtaan lopussa. Tuo pieni teeskentelijä heittäytyy tuolla tavoin maahan voidakseen vaikuttaa heikkouteeni ja taivuttaakseen minut itselleen suosiolliseksi ja jotta minä itse hänet nostaisin ylös. Mutta minä en koske häneen. Ei", lisäsi hän, "kietoutukoot Williamsin kaltaiset miehet hänen viekkaisiin pauloihinsa! Minä tunnen hänet nyt, ja hän saa koettaa pyydystä verkkoihinsa kenen houkkion tahansa, joka tahtoo niihin tarttua."

Huokaisin sydän halkeamaisillaan! — Ja rouva Jewkes nosti minut polvilleni; sillä minä vapisin niin etten voinut seisoa. "Noh, neito Pamela", sanoi hän, "opi tuntemaan paras ystäväsi! Tunnusta kelvoton käytöksesi ja pyydä hänen arvoisuuttansa antamaan anteeksi kaikki vikasi." Olin pyörtymäisilläni; ja isäntäni virkkoi: "Hän on temppuilun taituri, vakuutan teille; ja panenpa kymmenen yhtä vastaan, että hän voi tuokiossa teeskennellä taintumuskohtauksen."

Tämä vihlaasi minua sydänjuuriin asti, mutta minä en voinut sillä hetkellä puhua; kohotinhan vain silmäni taivasta kohti! — Vihdoin sanoin: "Jumala suokoon teille anteeksi, hyvä herra!" — Hän näkyi olevan vihansa vimmoissa ja käveli edestakaisin huoneessa vilkaisten toisinaan minuun, ikäänkuin olisi tahtonut puhua, mutta hillitsi itsensä. — Vihdoin hän sentään sanoi: "Jahka hän on esittänyt loppuun tämän *ensi näytöksensä*, saatan palata hänen luoksensa, ja hän saa *pian* tietää, mihin hänen nyt on turvautuminen."

Ja sitte hän läksi huoneesta; ja minä olin aivan sydämestäni sairas. "Varmaan", voikersin, "olen pahin olento, mikä konsaan on ilmaa hengittänyt!" — "No", vastasi röyhkeä nainen, "et sentään *niin* paha; mutta olen iloinen, että alat nähdä vikasi. Nöyryyttä ei mikään voita. Ka, tahdon ystäväni puhua puolestasi, jos lupaat vastedes olla velvollisuudentuntoisempi. Niin niin", lisäsi ilkimys, "tämä kaikki voitaneen huomenna korjata, jollet ole hupsu". — "Mene tiehesi, inhoittava nainen!" sanoin minä, "äläkä lisää kärsimyksiäni leppymättömällä julmuudellasi ja epänaissellisella paatumuksellasi".

Hän töykkäsi minua ja meni pois vihasta hurjana. Hän näkyy tästä juoruilleen ja sanoneen, että olin aivan sietämättömän uppiskainen.

Minä lysähdin lattialle, enkä kyennyt hievahtamaan ennen kuin kello löi yhdeksän; ja sitten se häijyläinen tuli jälleen. — "Sinun on tultava alakertaan herran pateille", hän sanoi, "jos nimittäin suvaitset, niskoittelija!" — "En taida pysyä pystyssä", vastasin minä. — "Sitte lähetän monsieur Colbrandin kantamaan sinut alas", uhkasi hän.

Nousin niin hyvin kuin voin ja vapisin koko matkan portaita alas mennessäni. Hän astui edelläni arkihuoneeseen, ja uusi pöytäpalvelija, joka oli isännällä mukanaan Johnin asemesta, poistui heti kun minä tulin sisälle. Sivumennen sanoen oli hänellä uusi kuskikin, joten näytti siltä kuin Bedfordshiren Robin olisi erotettu toimestaan.

"Ajattelin", sanoi hän alas tullessani, "että aterioitsisit kanssani, kun minulla ei ollut seuraa; mutta huomattessani ettet voi unohtaa alkuperääsi, vaan ehdottomasti viihdyt paremmin palvelijaini parissa, minä kutsuin sinut tänne palvelemaan minua illallispöydässä, jotta voin hiukan jutella kanssasi ja tuhлата sinuun niin vähän aikaa kuin mahdollista".

"Teidän arvoisuutenne", vastasin minä, "te tuotatte minulle kunniaa, antaessanne minun teitä palvella; ja toivottavasti en koskaan unohda alkuperääni". Mutta minun täytyi seisoa hänen tuolinsa takana pitääkseni siitä kiinni. "Kaada minulle lasillinen tuota burgundia", sanoi hän. Minä ryhdyin toimeen; mutta käteni tutisi niin, etten voinut pidellä lautasta pikarineen läikäyttämättä viiniä. Silloin rouva Jewkes kaatoi minun puolestani ja minä tarjosin sen niin hyvin kuin kykenin ja niiasin syvään. Hän otti lasin ja käski: "Seiso takanani, poissa näkyvistäni!"

Sitte hän lausui: "No, rouva Jewkes, sanoitte että hän vielä on hyvin nyrpeä eikä syö mitään." — "Ei", vakuutti tämä, "ei edes sielun ja ruumiin koossapitimiksi". — "Ja ainako hän vain itkeekin, kuten sanoitte?" — "Niin, hyvä herra", vastasi hän, "aina hän vetistelee syystä tai toisesta".

"Ah", sanoi isäntäni, "teidän nuoret neitosenne ravitsevat itseänsä kyynelillään; ja itsepäisyys riittää heille ruuaksi ja juomaksi. Minusta hän ei ikinä ole näyttänyt paremmassa kunnossa. Mutta luulenkin hänen elävän lemmeestä. Herttainen herra Williams ja hänen omat pienet häijynilkiset vehkeensä ovat pitäneet hänet hengissä ja terveenä, sillä juoniminen, rakkaus ja vastaanhangottelu ovat naisen luonnollista ravintoa."

Minun oli pakko ääneti kuunnella tätä kaikkea; ja sydämeni olikin liian täynnä puhuakseni.

"Ja sanotte", jatkoi hän, "että hänellä vielä eilispäivänä oli *uusi* pakosuunnitelma?" — "Itse hän kieltää sen", selitti rouva Jewkes; "mutta kyllä aivan siltä näytti. Ja aika hätään hän minut sen johdosta tosiaan saattoi. Olen iloinen, että teidän arvoisuutenne on saapunut; ja mitä tahansa hänen suhteensa aiottekin, niin toivon, ettette siinä kauvan vitkastele; sillä varmaan hän osoittautuu liukkaaksi kuin ankerias."

"Hyvä herra", sanoin minä syleillen hänen polviensa, tietämättä mitä tein, ja lyyhistyen alas, "säälikää minua ja kuunnelkaa, millä tavoin luo häijy nainen on minua kohdellut".

Hän keskeytti minut julmasti ja sanoi: "Tiedän hänen täyttäneen velvollisuutensa; ei merkitse mitään, mitä sinä sanot rouva Jewkesia vastaan. Että olet täällä, pikku teeskentelijä, puhumassa minulle puolestasi, johtuu hänen tarkasta silmälläpidostaan; muutoin olisit ollut papin matkassa. — Paha tyttö", lisäsi hän, "joka houkuttelet miehen turmioon, kuten olet hänet viekoitellut juuri kun olin toimittamassa hänet eliniäkseen onnelliseksi!"

Minä nousin, mutta sanoin syvään huoahtaen: "Jääköön sikseen, hyvä herra, minä lopetan! Kummallisen tuomioistuimen edessä minun olikin ajettava asiaani — sellaiseen joutui sadun lammascaraukka, jota korppikotka kuulusteli suden toimiessa syyttäjänä!"

"Niin, rouva Jewkes", sanoi hän, "te olette susi, minä korppikotka ja tämä tyttönen on viaton karitsapoloinen meidän tutkittavanamme! Oh, ette aavistakaan, kuinka harjaantunut tämä viaton olento on aprikoimaan. Ei häneltä älyä puutu, kun hän tahtoo osoitella nuhteettomuuttansa muiden ihmisten maineen kustannuksella."

"Kah", sanoi kiusanhenkeni, "ei tämä mitään ole siihen verraten, miksi hän on minua nimiteltyt. Minä olen ollut Jezebel, Lontoon ilotyttö ja mitä kaikkea! Mutta tyydyn ottamaan vastaan hänen herjausnimitelynsä, koska nyt näen sen kuuluvan hänen tapoihinsa ja hän julkee sättiä teidän arvoisuuttanne korppikotkaksi."

Minä huomautin: "En suinkaan aikunut verrata isäntääni mihinkään." Aioin puhua enemmänkin, mutta hän tiuskaisi: "Älä pärpätä, tyttö!" — "Ei", säesti rouva Jewkes, "se ei tosiaankaan sovi sinulle".

"No", sanoin minä, "koska en saa puhua, niin vaikenen; mutta on vanhurskas tuomari, joka tuntee kaikkien sydänten salaisuudet; ja häneen minä vetoan".

"Kas niin!" huudahti isäntäni: "nyt tämä lakea, sävyisä olento rukoilee tulta taivaasta meidän päällemme! Oh, hän voi sadatella mitä sisukkaimmin kristillisen nöyryyden hengessä, totisesti. No, julkeasilmä, anna minulle toinen lasillinen." Kaadoin hänelle viiniä niin hyvin kuin kykenin; mutta itkin niin että hän sanoi: "Saankin kai kyyneleitäsi viinin höysteeksi!"

Lopetettuaan illallisensa hän nousi pöydästä ja sanoi: "Onpa onnellista sinulle, että voit tuolla tavoin saada puhuvat silmäsi tulvimaan niiden silti menettämättä kirkkauttansa! Kaiketikin sinulle on sanottu, että kyynelehtiessäsi olet *kauneimmillasi!* — Oletteko koskaan", hän lisäsi kääntyen rouva Jewkesiin (joka kaiken aikaa oli seisonut salin nurkassa) "nähty ihanampaa olentoa kuin tämä? Onko ihme, että näin alennun häntä huomaamaan! Katsokaa", sanoi hän ottaen lasin toisella kädellään ja toisella pyöräyttäen minut sinne päin, "minkälainen vartalo, millainen kaula, millainen käsi! Ja millainen hehkeys noilla viehättävillä kasvoilla! Mutta kuka kuvailisikaan kaikki kujeet ja koukut, joita piilee hänen pienessä juonikkaassa, veikistelevässä sydämessään! Eipä ole kumma, että pastori-parka häneen niin hullaantui. Minä moitin vähemmin häntä kuin tyttöä; sillä ken saattoi noin nuorelta loihtijattarelta odottaa moista oveluutta?"

Minä astuin huoneen perälle ja painoin kasvoni seinälaudoitusta vasten; ja vaikka kuinkakin ponnistelin pidättääkseni kyyneleitä itkin niin että sydämeni oli pakahtua. Hän sanoi: "Merkillinen erehdys oli tuo kirjeiden vaihtuminen, josta minulle kerroitte, rouva Jewkes! Mutta enhän pelkää, vaikka kirjoitukseni joutuisivat kenen tahansa luettaviksi. Minä en harjoita mitään salaista kirjeenvaihtoa, en ilmoittele jokaista tietooni tulevaa salaisuutta ja sitte viettele ihmisiä kuljettelemaan kirjeitani vastoin velvollisuuttansa ja kaikkea hyvää omaatuntoa. — Tule tänne, letukka", sanoi hän, "meillä kahdella on tiukka tili tehtävänä. — Miksi et tule, kun sinua käsken?"

"Hyi sinua, mamseli Pamela", torui emännöitsijä; "mitä? etkö liikahdakaan, kun hänen arvoisuutensa käskee sinua luokseen? Kuka tietää, vaikka hän hyvydessään antaisi sinulle anteeksi?"

Hän saapui luokseni (sillä minä en kyennyt hievahtamaankaan), laski kätensä kaulalleni, tahtoi suudella minua ja sanoi: "Toden totta, rouva Jewkes, ellen ajattelisi tuota kirottua pastoria, uskon sydämessäni — niin suuri on heikkouteni, — että *vielä* voisin antaa anteeksi tälle pienelle vehkeilevälle huippanalle ja painaa hänet povelleni."

"Oi", kehui liehittelijä, "te olette kovin hyvä, armollinen herra, tosiaan perin suopeamielinen! — Mutta kah", lisäsi rietas heittiö, "toivon että olettekin niin hyvä ja otatte hänet povellenne, ja että huomisaamuksi saatatte hänet parempaan velvollisuutensa tuntoon!"

Saattoiko naissukupuolella olla mitään noin alhaista? Kärsivällisyyteni loppui, mutta suru ja suuttumus tukahduttivat kuitenkin sanat kurkkuuni, ja kykenin änkyttämään vain hartaan ja kiihkeän huudahduksen, että taivas suojelisi viattomuuttani. Mutta se sana joutui heidän ivansa aiheeksi. Onko koito ihmislapsi milloinkaan ollut pahemmassa ahdistuksessa!

Isäntäni virkkoi ikäänkuin olisi tällä välin miettinyt, saattoiko leppyä minulle vai eikö: "Ei, en vielä voi antaa hänelle anteeksikaan. Hän on aiheuttanut minulle paljon häiriötä, tuottanut suurta häpeätä sekä pitäjällä että kotona, vietelleyt pahuuteen kaikki palvelijani toisessa kartanossa, halveksinut kunniallisia aikomuksiani ja tarkoituspieriäni ja yrittänyt karata sen kiittämättömän pastorin kanssa. Eikä minun suinkaan tulisi antaa anteeksi kaikkea tätä!"

Mutta tästä kurjasta ilveilystä huolimatta hän suuteli minua taaskin ja tahtoi pistää kätensä poveeni; mutta minä ponnistelin vastaan ja sanoin mieluummin kuolevani kuin sellaista kohtelua sallivani.

"Ajattele, Pamela", kovisteli hän uhkaavalla äänellä, "ajattele missä olet, äläkä näyttele hupsua! Muutoin sinut perii julmempi kohtalo kuin aavistatkaan. — Mutta viekää hänet ylikertaan, rouva Jewkes, niin lähetän sinne muutaman rivin hänen mietittäväkseen; — ja toimita minulle vastauksesi aamulla, Pamela. Siihen mennessä sinun on tehtävä päätöksesi, ja senjälkeen on tuomiosi langetettu."

Menin siis ylikertaan ja antauduin murheeni valtaan, odotellen mitä hän kirjoittaisi. Mutta olin kuitenkin iloinen tämän yön tuottamasta lykkäyksestä.

Hän ei sentään kirjoittanut minulle yhtään mitään. Ja kello kahdentoista tienoissa rouva Jewkes ja Nan tulivat luokseni kuten edellisenäkin iltana, ollakseen vuodetoverinani, ja minä tahdoin käydä makuulle vain osaksi riisuutuneena, josta he jupisivat surkuteltavia huomautuksia, — ja rouva Jewkes eritoten naljaili minulle. Olisinkin pelossani istunut valveilla kaiken yötä, jos hän olisi sallinut. Sillä varsin vähän saatoin yön mittaan levätä siinä tuskassani, että tuo nainen päästäisi sisälle isäntäni. Hän ei muuta tehnyt kuin ylisteli häntä ja moitti minua; mutta minä vastasin niin vähän kuin mahdollista.

Herralla on tänään luonansa päivällisellä sir Simon Kielittelijä, toisin sanoen Darnford, jonka perhe lähetti lausumaan hänet tervetulleeksi tänne maalle; ja tuntuu siltä, että vanha aatelismies haluaa nähdä minut. Otaksun siis, että minua lähetetään noutamaan, kuten ennen Simsonia, huvittaakseni häntä. Tässä olen, ja minun täytyy se kaikki kestää.

KELLO KAKSITOISTA PÄIVÄLLÄ LAUVANTAINA.

Vastikään on hän lähettänyt rouva Jewkesin tuomaan seuraavat ehdotukset. Tässä nyt siis ovat ne kunnialliset aikomukset kertakaikkiaan avoimesti esillä. Niiden tarkoituksena on, rakkaat vanhempani, tehdä minusta viheliäinen rakastajatar; toivoakseni aina inhoan sellaista ajatustakin. Mutta te näette niistä, kuinka ne ovat sovitettut hartaimpiin toivomuksiini teidän menestyksestänne ja onnestanne, mikäli olisin kunniallisella tavalla voinut sen saada aikaan. Olen vastannut sellaiseen tapaan, minkä varmaan hyväksytte, ja valmistaudun pahimpaan; sillä vaikka pelkään, ettei mitään laiminlyödä minun suistamiseksiin turmioon, ja vaikka heikot voimani eivät riittäne minua puolustamaan, niin olen kuitenkin aivoituksiltani ja Jumalan kasvojen edessä syytön rikokseen; ja hänelle minä jätän kaikkien loukkausteni kostamisen. Kirjoitan teille vastaukseni hänen pykäliensä mukaan; ja toivon parasta, joskin pelkään pahinta. Mutta vaikka tulisin kotiin teidän luoksenne tärveltynä ja hukkaan saatettuna enkä julkeisi katsoa teitä silmiin, säälikää ja rohkaiskaa kuitenkin koitoa Pamelaa, keventääksenne hänen elämänsä vähäistä jäännöstä; sillä en minä pitkälti elä häpeäni jälkeen: ja voitte olla varmat, ettei se ole minun syyntä, joskin minun onnettomuuteni.

MAMSELI PAMELA ANDREWSILLE.

Allaesitetyt pykälät ovat tarkoitettut vakavasti harkittaviksesi; ja anna minulle niihin kirjallinen vastaus, jotta voin sen mukaan tehdä päätökseni. Muista vain, että minä en suvaitse leikiteltävän kanssani; ja antamasi vastaukset ratkaisevat kohtalosi ehdottomasti, jättämättä varaa vastaväitteille tai enemmän rettelöimiselle.

TÄMÄ ON VASTAUKSENI.

Suokaa anteeksi, arvoisa herra, se rohkeus, mitä halpa palvelijattarenne on osoittamassa teidän pykäliinne vastatessaan. Jollen tällaisessa tapauksessa olisi kiivas ja tosissani, niin ilmaisisin *sellaista* rikollisuutta, jota sieluni toki inhoo. Minä en käy leikittelemään kanssanne enkä toimi niinkuin omasta tahdostaan epätietoinen, sillä minun ei tarvitse hetkeäkään harkita, ja senvuoksi lähetän tämänlaisen vastauksen, olkootpa seuraukset mitkä tahansa.

'*I pykälä.* Jos voit saada minut vakuutetuksi, että sinä et ole millään tavoin rohkaisut vihaamani pastorin lähentelyä ja ettei sinulla ole mitään taipumuksia hänen puoleensa, suurempia kuin minua kohtaan, silloin jätän harkittaviksesi seuraavat ehdotukset, jotka otan täsmällisesti täyttääkseni.'

Vastaus. Mitä ensimmäiseen pykälään tulee, hyvä herra, sopinee minun (jotten teidän mielestänne ansaitsisi solvaisevia nimityksiä *julkimus* ja *viekastelija* ja muita senkaltaisia) juhlallisesti vakuuttaa, ettei herra Williams milloinkaan ole saanut minulta pienintäkään rohkaisua siihen suuntaan kuin viittaatte; ja minä luulen että hänen päävaikuttimenaan oli hänen elämänkutsumuksestaan johtuva velvollisuus vastoin näennäisiä etujaan avustaa henkilöä, joka hänen mielestään oli hädässä. Voitte, arvoisa herra, uskoa sen sitäkin helpommin, kun vakuutan etten tunne maailmassa ketään miestä, jonka kanssa haluaisin naimisiin, ja että se ainoa, jota voisin kunnioittaa enemmän kuin muita, on se herrasmies, joka kaikkein enimmin pyrkii saattamaan minut ikuisen häpeään.

'*II pykälä.* Tahdon heti lahjoittaa sinulle viisisataa guineaa omiin tarpeisiisi ja niitä saat käyttää mihin tarkoitukseen vain haluat: summan luovutan ehdottomasti sinun sitä vastaanottamaan määräämäsi henkilön käsiin enkä odota mitään suosiota vastavuoroon, ennen kuin olet sen todella talteesi saanut.'

Vastaus. Mitä toiseen ehdotukseenne tulee, olkoonpa seuraus mikä tahansa, hylkään sen kaikesta sielustani. Rahat, hyvä herra, eivät ole minulle suurin hyvä; hyljätköön minut Jumala kaikkivaltias, milloin vain ne siksi tulisivat ja minä niiden takia voisin luopua oikeudestani siihen siunattuun toivoon, mikä koituu tuekseni silloin kun kultaiset miljoonat eivät voisi ostaa ainoatakaan onnellisen mietiskelyn hetkeä kulunutta väärinkäytettyä elämää

muistellesani.

III pykälä. Niinikään siirrän heti sinulle Kentistä äskettäin ostamani maatilan, joka tuottaa kaksisataaviisikymmentä puntaa vuodessa kaikki ulosteot poisluettuina. Tämä luovutetaan täydellä hallintaoikeudella sinun elinaikaiseksi omaisuudeksesi ja jatkuvasti edelleen, mikäli perillisiksesi jää lapsia: ja isäsi saa sen heti uskottunamiehenä tätä varten haltuunsa. Tilan hoitaminen tuottaa hänelle ja äidillesi mukavan toimeentulon heidän elinajakseen; ja minä korvaan kaikki mitä mahdollisesti sattuisi tuosta tasaisesta summasta uupumaan ja myönnän hänelle sitäpaitsi viisikymmentä puntaa vuodessa hänen ja äitisi eliniäksi palkkiona tilasi hoitamisesta ja viljelemisestä.'

Vastaus. Kolmannen ehdotuksenne, hyvä herra, hylkään samasta syystä; minua surettaa, kun voitte luulla, että köyhät kunnialliset vanhempani suostuisivat tuollaiseen osallisuuteen ja ottaisivat hoitaakseen tilan, joka olisi heidän tytär-rukkansa häpeän hintana. Suokaa anteeksi, hyvä herra, kiihtymykseni tässä kohdassa; mutta te ette tunne sitä köyhää miestä ja sitä köyhää vaimoa, rakasta isääni ja äitiäni, jos arvelette etteivät he mieluummin tahtoisivat nääntyä nälkään maantienojassa tai menehtyä kurjassa vankiluolassa kuin ottaa vastaan ruhtinaallistakaan rikkautta sellaisilla synnillisillä ehdoilla. En tohdi sanoa kaikkea, mitä sydämeni tässä tukalassa vaiheessa kehoittaa lausumaan. — Mutta teidän arvoisuutenne ei heitä tunne; peloittavimmat kuolemankaan kauhut eivät ikänä voisi pakoittaa minua menettelemään sellaisia köyhiä kunniallisia vanhempia häpäisevällä tavalla, — moisesta kunnottomuudesta toivon Jumalan auttavan armon minua varjelevan.

IV pykälä. Tahdon vielä ulottaa suosiollisuuteni kaikkiin muihinkin sukulaisiisi, joiden arvelet sitä ansaitsevan tai joita sinä pidät arvossa.'

Vastaus. Neljänteen ehdotukseenne, hyvä herra, otan vastatakseni samoin kuin kolmanteen. Jos minulla on ystäviä jotka haluavat mahtavien suosiota, jääkööt he *iäksi* sitä paitsi, jos kehtaavat sitä toivoa arvottomilla ehdoilla!

V pykälä. Tilaan sitäpaitsi sinulle näytteitä aineksiksi neljään täydelliseen vaatekertaan kallisarvoisesta kankaasta, jotta voit esiintyä hienosti ja säätyisi mukaisesti ikäänkuin olisit puolisoni. Ja minä annan sinulle ne kaksi timanttisormusta ja kaksi paria korvarenkaita sekä timantti kaulakoristeen, jotka äitini osti neiti Tomlinsille lahjaksi siltä varalta että hänen ja minun kesken ajattelusta liitosta olisi tullut tosi. Annan sinulle vielä *mutakin* lahjoja, kun näen hyvän käytöksesi ja hellyytesi siihen johtavan.'

Vastaus. Hienot vaatteet, teidän arvoisuutenne, eivät sovellu minulle; eikä minulla ole minkäänlaista kunnianhimoa niiden käyttämiseen. Ylpeilen enemmän köyhyydestäni ja halvasta asemastani kuin ylpeillisin komeista puvuista ja koreista hepeneistä. Tosiaan, hyvä herra, minusta sopivat sellaiset kapineet halpasyntyiselle Pamelalle huonommin kuin ne repaleet, jotka teidän kunnan äitinne vaihetutti parempiin pukimiin. Sormuksenne, kaulakoristeenne ja korvarenkaanne sopivat vallasnaisille paremmin kuin minulle: ja parhaan jalokiveni, hyveellisyyteni, menetyksen nuo teidän ehdottamanne kalleudet korvaisivat kehnosti. Mitä ajattelisin, kun sormeeni vilkaistessani tai kuvastimeen katsoessani näkisin nuo timantit kaulassani ja korvissani, muuta kuin että ne ovat kunniallisuuteni hinta ja että pidän noita hohtokiviä ulkonaisesti, kun ei minulla mitään sisäisiä helmiä ole?

VI pykälä. Tästä nyt näet, Pamela, minkä arvon annan henkilön vapaalle tahdolle, vaikka hän *jo* on vallassani. Ja jos hän ei näitä ehdotuksiani hyväksy, saa hän kokea, etten ole nähnyt kaikkea tätä vaivaa ja pannut mainettani alttiiksi päättämättä kaiken uhallakin tyydyttää hänen minussa herättämänsä intohimoa. Ja jos kieltäydyt, panen tarkoitukseni täytäntöön suomatta laisinkaan mitään ehtoja.'

Vastaus. Tiedän, arvoisa herra, surullisesta kokemuksesta, että olen teidän vallassanne. Tiedän että kaikki vastustus, mitä voin tehdä, on vähäistä ja heikkoa ja ettei siitä kenties koidu minulle suurtakaan apua. Pelkään että *tahtonne* tärvellä minut on yhtä suuri kuin *voimanne*: mutta kuitenkin, herra, rohkenen sanoa teille, että vapaaehtoisesti en hyveellisyyttäni uhraa. Kaikki minkä *voin* tehdä, niin vähäistä kuin se onkin, *tahdon* tehdä osoittaakseni teille että tarjouksenne eivät vaikuta mitään valintaani; ja jollen pelastu ihmisen väkivallasta, toivon Jumalan armosta välttäväni vähintäkään aihetta moittia itseäni siitä, etten olisi tehnyt kaikkea voitavaani häpeää paetakseni. Ja sitte saatan luottavaisesti vedota suureen Jumalaan, ainoaan turvaani ja suojelijaani, siinä lohduksessa ettei omalla tahdollani ollut mitään osaa raiskaukseen.

VII pykälä. Sinä tulet minun ja omaisuuteni valtiattareksi aivan kuin olisi se joutava muodollisuus toimitettu. Kaikki palkolliseni ovat sinun käskettävissäsi: ja saat valita mitkä

kaksi henkilöä vain haluat, mies- tai naispuolista, yksityis palvelukseksi minun mitenkään puuttumattani asiaan; ja jos käyttäydyt niin, että minulla on syytä olla sinuun tyytyväinen, enpä tiedä (joskaan en mene siitä takuuseen), vaikka vuosikauden yhdyselämän jälkeen sinut naisin; sillä jos rakkauteni sinuun lisääntyy, kuten se on monien kuukausien kuluessa yhä vahvistunut, niin minun käy mahdottomaksi evätä sinulta mitään.

Ja nyt, Pamela, mielihän tarkoin: sinun vallassasi on noudattaa mieltäni sellaisilla ehdoilla, että sekä itse että ystäväsi tulette onnellisiksi; mutta tänä samana päivänä se mahdollisuus menee ohi, peruuttamattomasti ohi, ja sinä saat kokea kaiken pelkäämäsi sen tuottamatta sinulle pienintäkään etua.

Pyydän sinua hyvin harkitsemaan asiaa ja suostumaan ehdotuksiini: silloin ryhdyn heti turvaamaan sinulle niiden täydet edut. Anna minun, mikäli pidät itseäsi arvossa, tässä vaiheessa nähdä kiitollisuutesi, niin suon kaiken entisen anteeksi.'

Vastaus. En ole kertaakaan rohjennut katsahtaa niin korkealle kuin seitsemännessä pykälässänne esitetään. Siitä ovat johtuneet kaikki pienet tyhjiin rauenneet yritykseni vapautua tästä vankeudesta, johon minut olette sulkenut, vaikka lupasitte käyttäytyä minua kohtaan kunniallisesti. Tiedän hyvin, ettei oman arvonne ja kunnianne tunto sallisi teidän kumartua niin halvan ja arvottoman orjattaren puoleen kuin Pamela-rukka on. En toivo itselleni mitään muuta kuin että minun sallitaan tahrattomana palata syntyperäiseen halpuuteeni. Mitä olen tehnyt, hyvä herra, ansaitakseni muuta? Tämän tarkoituksiperän saavuttaakseni minä, vaikkakaan en olisi mennyt *naimisiin* kappalaisenne kanssa, olisin silti *karannut* halvimmän palkkalaisenne kanssa, jos olisin luullut siten voivani turvallisesti päästä takaisin rakastamaani köyhyyteen. Kuulin teidän kerran sanovan, herra, että joku mainio sotapäällikkö, joka saattoi elää palkohedelmillä, hyvinkin kykeni hylkäämään mahtavimmankin yksinvaltiaan lahjukset: ja koska elän tyytyväisesti halvimmankin mukaan, enkä katso olevani alhaisimmankaan aseman yläpuolella, niin toivon että minä myös kykenen kieltäytymään vaihtamasta hyveellisyyttäni kaikkiin Intian aarteisiin. Jos käyn ylpeäksi ja koreita vaatetta ja ulkonaisia helyjä haluavaksi (joksi toki en ikänä muuttune), niin silloin voinen tärkeimpänä hyvänä tavoitella moisia koristeita ja niiden tähden hyljätä hyvän maineen ja loukkaamattoman hyveellisyyden arvokkaammat kaunistukset.

Sallikaa minun, arvoisa herra, vastauksena viittaukseenne, että vuosikauden kuluttua kenties minut naisitte, jos jatkuvasti käyttäydyn hyvin, sanoa että *tämä* teho minuun jos mahdollista vielä vähemmän kuin kaikki muu mitä olette sanonut. Sillä ensiksikin loppuu kaikki ansiokkuuteni ja kaikki hyvä käytökseni, mikäli minulla *nyt* niitä on, samalla hetkellä kun teidän ehdotuksiinne suostun. Ja kaukana siitä, että sellaista kunniaa *odottaisin*, päin vastoin lausun että olisin siihen mitä *ansiottomin*. Mitä sanoisi maailma, jos te naisitte porton? Jos teidän arvoisenne herrasmies ei ainoastaan kumartuisi alhaissäätyisen Pamelan, vaan halpasyntyisen ilotytön puoleen? Niin vähän kuin maailmaa tunnenkin, hyvä herra, ei minua noin huonosti peitetillä syötillä pyydystetä!

Kauhea on kumminkin ajatus, että minä, köyhä, heikko, ystävätön, onneton tyttö, olen liian täydellisesti teidän vallassanne! Mutta sallikaa minun, arvoisa herra, nyt kirjoittaessani polvilleni langenneena rukoilla, että tarkoin punnitsette asiaa, ennen kuin päätätte saattaa minut turmioon. Tähän asti, herra, vaikka olettekin rientänyt pitkiä askeleita tämän katalan synnin tekemistä kohti, olette kuitenkin vielä *tällä* puolella kynnyksen, joka eroittaa aikomusta teosta. Kun se kerran on tehty, ei sitä voi mikään peruuttaa! Ja mikä on voitonriemunne silloin? Mitä kunniaa tuottaa teille näin heikolta viholliselta riistetty saalis? Sallikaa minun vain nauttia köyhyyttäni kunnialla, ainoastaan sitä anon; ja silloin *siunaan* teitä ja *rukoilen* puolestanne elämäni joka hetkellä! Ajatelkaa, oi ajatelkaa ennen kuin on myöhäistä, mitkä tunnonpistokset ja mikä katkera katumus vaivaa teitä kuolinhetkellänne, kun tulette ajatelleeksi että olette tärvellyt ehkä sielun ja ruumiin tyttö-poloiselta, jonka ainoana ylpeytenä oli hänen hyveellisyytensä! Ja kuinka hyvillänne olettekaan, jos tuolla peloittavalla hetkellä päinvastoin voitte vierittää päältänne syytöksen tästä inhasta rikoksesta ja omasta puolestanne vedota siihen, että sallitte onnettoman raukan hartaiden rukousten vaikuttaa itseenne, joten jätite itse viattomaksi ja säästitte hänenkin tahrattomuutensa! Saakoon Jumala kaikkivaltias, jonka armo äskettäin pelasti teidät huklumasta syvään virtaan (mistä toivon teidän antavan minulle syytä itseänne onnitella!) koskettaa sydäntänne minun hyväkseni, ja pelastakoon hän *teidät* tästä synnistä ja *minut* tästä turmiosta! Hänen haltuunsa minä jätänkin asiani; ja hänelle minä annan kunnian ja rukoilen edestänne yöt päivät, jos minun sallitaan tästä suuresta pahasta pelastua! *Ahdistettu, mieleltään murtunut palvelija-raukkanne.*

Jäljensin tämän teidän luettavaksenne, rakkaat vanhempani, siltä varalta että konsaan saan onnen

jälleen nähdä teidät (sillä minä toivon teidän hyväksyvän käytökseni); ja illalla sir Simonin lähdettyä hän lähetti minua noutamaan. "No", kysyi hän, "oletko miettinyt ehdotuksiani?" — "Olen, arvoisa herra", sanoin minä, "olen kyllä; ja tuossa on vastaukseni; mutta älkää lukeko sitä minun nähteni, pyydän". — "Johtuuko ujoudesta", kysyi hän, "vai itsepäisyydestäsi, ettet haluaisi minun lukevani sitä sinun ollessasi saapuvilla?" Aioin lähteä pois, mutta hän sanoi: "Älä nyt juokse karkuun; minä en lue sitä ennen kuin olet lähtenyt. Mutta", hän lisäsi, "sano minulle, Pamela, suostutko ehdotuksiini vai etkö?" — "Hyvä herra", vastasin minä, "kyllähän sen pian näette; pyydän ettette pidätä minua"; sillä hän tarttui käteeni.

Hän sanoi: "Harkitsitko tarkoin, ennen kuin vastasit?" — "Kyllä harkitsin, herra", virkoin minä. — "Jollei se ole sellaista, minkä luulet minua miellyttävän", jatkoi hän, "niin ota se takaisin, rakas tyttöseni, ja punnitse uudestaan. Sillä jos saan tämän lopullisena vastauksenasi enkä siitä pidä, niin olet hukassa. Minä näet en tahdo viheliäisesti kerjätä, kun voin käskeäkin. Sävytäsi päättäen", lopetti hän, "pelkään ettei vastauksesi ole mieleni mukainen: ja sanonpa sinulle, etten voi sietää epäystä. Jos tarjoamani ehdot eivät ole riittäviä, niin korotan ne kahteen kolmannekseen kartanostani; sillä", sanoi hän ja vannoi kauhean sadatuksen, "minä en voi elää ilman sinua ja asian mentyä näin pitkälle *en tahdokaan!*" Ja niin hän sieppasi minut syliinsä aivan säikähdyttävän rajusti ja suuteli minua pariin kolmeen kertaan.

Pääsin hänen käsistään, juoksin ylikertaan, menin komeroon ja olin kovin levoton ja peloissani.

Tunnin kuluttua hän kutsui rouva Jewkesin alas luokseen! Ja kuulin hänen olevan vimmatusti vihoissaan — kaikki minun raukan tähteni! Emännöitsijä kuului haastavan, että se oli hänen oma syynsä: kaikki valitteluni ja nurjuuteni muka loppuisi, jos hän kerran olisi päättäväinen; ja sanoi hän muutakin hävytöntä ja pahentavaa. Olen päättänyt tänä yönä olla menemättä vuoteeseeni, jos voin sen välttää! Tyynny, tyynny, vavahteleva sydän-poloiseni! Mihin minä joudunkaan!

VÄHÄÄ VAILLA KELLO KAKSITOISTA LAUVANTAI-YÖNÄ.

Hän lähetti rouva Jewkesin luokseni kello kymmeneltä käskemään, että saapuisin hänen puheilleen! "Minne?" kysyin. — "Näytän sinulle", vastasi hän. Astuin kolme tai neljä askelmaa alaspäin ja näin hänen menevän isännän kamaria kohti, jonka ovi oli auki. Silloin sanoin: "En voi sinne tulla!" — "Älä ole hupsu", tiukkasi hän, "tulehan toki; ei sinulle mitään pahaa tehdä". — "Ei", vastustin minä, "sinne en voi tulla, en vaikka kuolisin". — Kuulin isäntäni sanovan: "Laittakaa hänet tulemaan tai muutoin hänen käy huonosti. En voi sietää, että häntä itse taivuttelisin!" — "Ka, minä en voi tulla", vastasin, "en tosiaan voi"; ja niin menin jälleen ylös komeroon, odottaen että minut raahattaisiin sieltä väkisin.

Mutta rouva Jewkes tuli pian perässä ja käski minun kiirehtiä vuoteeseen. Minä sanoin: "En tahdo mennä nukkumaan tänä yönä, se on varma!" — "Silloin", uhkasi hän, "sinut *pakoitetaan* vuoteeseen; ja Nan ja minä riisumme sinut". Tiesin etteivät rukoukset eivätkä kyneleet liikuttaisi tätä tunnotonta naista ja sanoin senvuoksi: "Olen varma että päästätte isäntäni sisälle, ja silloin minut perii tuho!" — "Perii sinut mikä", sanoi hän, mutta tahtoi vakuuttaa minulle isäntäni olevan minulle liian kiukuissaan lyöttäytyäkseen niin tuttavalliseksi minua kohtaan! "Ah", sanoi hän, "kyllä sinut pian toisella tavalla huolletaan, sen voin lohdutukseksi mainita, ja toivoakseni *aviomiehesi* saa sinut tottelemaan, vaikkei kukaan muu saa". — "Ei mikään aviomies ilmoisna ikänä", vastasin minä, "voi pakoittaa minua väärään tai alhaiseen tekoon". Hän sanoi että se pian saataisiin nähdä: ja samassa tuli Nan sisälle. "Mitä!" huudahdin minä, "saanko minä taas *kaksi* vuodetoveria, vaikka yötkin ovat niin helteiset?" — "Niin saat, liukastelija", sanoi hän, "kunnes tulee *yksi hyvä* vuodetoveri meidän asemestamme". — "Älkää puhuko minulle rivouksia, rouva Jewkes", kielsin minä. "Huomaan teidän jälleen alottavan; ja kenties tulen taaskin loukanneeksi teitä; sillä pahoja töitä lähinnä ovat pahat sanat: niitähän ei voisi lausua, jollei niitä olisi sydämessä."

"Tule vuoteeseen, puhtauden perikuva!" komensi hän. "Kaiketi sinä olet aivan verraton lajiasi." — "En todellakaan voi käydä makuulle", intin minä; "eikä teille siitä mitään haittaa ole, että sallitte minun istua kaiken yötä isossa tuolissa!" — "Nan", käski hän, "riisu nuori mamselimme. Jos hän rimpuilee, niin minä autan sinua; ja jollei kumpikaan meistä kykene sitä hällinättä tekemään, niin pyydämme isäntääni toimittamaan sen meidän puolestamme; vaikka", paransi hän, "monsieur Colbrandillehan se tehtävä paremmin soveltuukin!"

"Olette kovin paha", soimasin minä. — "Tiedän sen", vastasi hän; "olenhan minä Jezebel ja lontoolainen ilotyttö". — "Olitte suurenmoinen kertoessanne isännälleni kaiken tuon joutavan",

huomautin; "mutta ette kertonut hänelle, kuinka minua löitte". — "En, karitsaiseni", sanoi hän (en ollut kuullut sitä sanaa pitkään aikaan), "sen minä jätin sinun kerrottavaksesi; ja sinä olisit sen juuri lavertanutkin, jollei *korppikotka* olisi asettunut *suden* puolelle ja käskenyt viattoman *karitsa-paran* vaieta!" — "Niin, niin", vastasin minä, "en välitä teidän irvistelyistänne, rouva Jewkes. Vaikken voi täällä saada oikeutta enkä armoa ja vaikei minun puolusteluani kuunnella, tulee ehkä aika, jolloin sitä *kuunnellaan* ja jolloin rikoksenne teidät mykistää!" — "Ai, kuinka nokkelaa!" sanoi hän; "ja *korppikotkan* myös! Täytyykö meidän molempain mykistyä? Kah, karitsaiseni, siitä tulee somaa! Silloin", lisäsi häijyläinen, "saat yksinäsi puhua mielin määrin! Kuinka silloin sievän karitsan kieli määkineekään *viattomuutta*, *hyveellisyyttä* ja *kunniallisuutta*, kunnes koko tutkinto on lopussa!"

"Te olette todellakin kauhea nainen", sanoin minä; "jos vähääkään ajattelisitte tulevaa maailmaa, ette voisi tuohon tapaan pilkata. Mutta eipä ihme! — Tästä näen, minkälaisiin käsiin olen joutunut!" — "Niin, siitä näet", virkkoi hän; "mutta minä pyydän, että riisuudut ja tulet vuoteeseen, tai muutoin luulen ettei viattomuutesi voi suojella sinua *vielä pahemmista* käsistä". — "Minä tulen", mukausin, "jos sallitte minun pitää avaimet omassa kädessäni; muutoin en vapaaehtoisesti taivu". — "Niin", sanoi hän, "ja sitten joku uusi juoni, uusi pakoyritys!" — "Ei, ei", vakuutin minä, "kaikki yritykseni ovat ohi, uskokaa minua! Sallikaahan minun pitää avaimet, niin käyn levolle." Hän tuli luokseni ja otti minut isoille käsivarsilleen kuin olisin ollut höyhen ja sanoi: "Teen tämän näyttääkseni sinulle, kuinka vähän voit minua vastustaa, jos haluan käyttää voimaa; äläkä siis, karitsaiseni, sano sudellesi: 'Minä *en tahdo* tulla vuoteeseen!'" Sitte hän laski minut alas ja taputti minua kaulalle: "Hei", huudahti hän, "sinä olet tosiaan sievä olento, mutta kovin itsepäinen, kovin oikullinen! Jos voimasi vain olisi sen mukainen, niin karkaisit meidän kaikkien kanssa ja ottaisit vielä tämän ison talonkin selkääsi! — Mutta riisuudu, riisuudu, sanon minä."

"Niin", haastoin minä, "näen että onnettomuuteni tekee teidät hyvin hilpeäksi ja sukkelaksikin; mutta minä *pidän teistä*, jos tahdotte myöntyä oikkuuni ja antaa minulle kamarin ovien avaimet". — "Onko *varmaa* että pidät minusta?" kysyi hän. "Puhu nyt omantuntosi mukaan!" — "Ka", vastasin minä, "älkää nyt sentään noin tiukatko; ette sitä tekisikään, ellette luulisi antaneenne aiheutta epäilyyn! Mutta minä tahdon pitää teistä niin paljon kuin voin! En halua ehdoin tahdoin valehdella; ette minua silloin uskoisikaan, kaiken pahan kohtelunne jälkeen." — "No", sanoi hän, "tuo on rehellistä puhetta, sen myönnän; mutta, Nan, vedähän nuoren mamselimme jaloista kengät ja sukat."

— "Ei, älkää, pyydän", vastustin minä, "tulen kyllä kohta vuoteeseen, koska minun täytyy", ja niin lähdin komeroon riimustelemaan hiukan tästä joutavasta pärrätyksestä, ja kun rouva Jewkes kaikin mokomin vaati, täytyi minun mennä makuulle; mutta jätin hiukan vaatteita ylleni, kuten edellisenäkin yönä. Ja hän salli minun pitää molemmat avaimet; kaksinkertaisessa ovesta on näetten kaksi lukkoa. Sitte minä hiukan nukahdinkin sinä yönä, kun en kahteen tai kolmeen yöhön sitä ennen ollut saanut unta silmiini.

En voi käsittää mitä hän hautoo mielessään; Nan yritti pari kertaa hiukan puhua, mutta hän ehkäisi heti ja sanoi: "Kuulepas nyt, hälläkkä, älä ollenkaan avaa suutasi minun edessäni: ja jos mamseli Pamela tekee sinulle mitä hyvänsä kysymyksiä, älä vastaa hänelle sanaakaan minun täällä ollessani!" Hän kyllä onkin kovin korskea nainen palvelijattaria kohtaan; se on aina kuulunut hänen ominaisuuksiinsa. Oi, kuinka erilainen hyvästä rouva Jervisistä joka suhteessa!

SUNNUNTAI-AAMUNA.

Päähäni pälkähti ajatus: en tarkoittanut mitään pahaa, mutta hieman rohkeatahan se oli. Sillä nähdessäni isäntäni pukeutuvan kirkkoon mennäkseen ja hänen vaunujaan säälittävän valmiiksi minä menin komeroon ja kirjoitin:

"Tämän seurakunnan esirukouksia anotaan hartaasti erälle hyvinarvoiselle ja kunnioitettavalle herrasmiehelle, joka on kiusauksessa käyttänyt suurta valtaansa turmellakseen köyhän, ahdistetun, arvottoman neitseen." Ja sitten:

"Tämän seurakunnan esirukouksia anoo hartaasti köyhä ahdistettu tyttö-poloinen hyveellisyytensä ja viattomuutensa säilyttämiseksi."

Rouva Jewkes saapui. "Aina raapustelemassa", virkkoi hän tahtoen nähdä kirjoitukseni; ja suoraa päätä — ennen kuin juuri mitään ennätin sanoa — hän vei sen alas herralle. Tämä vilkaisi siihen ja lausui: "Sanokaa hänelle että hän pian saa nähdä, kuinka hänen rukouksiinsa vastataan. Hän on hyvin

rohkea: mutta koska hän on hyljännyt kaikki suosionosoitukseni, ei tilinteko kaikesta ole kaukana." Minä katsoin hänen jälkeensä ikkunasta, ja hän oli ihastuttavasti puettu. Hän on komea, hieno herrasmies! Mikä vahinko, ettei hän ole sydämeltään yhtä hyvä kuin ulkonäöltään! — Miksi en voi häntä vihata? — Mutta älkää käykö levottomiksi, jos tämän kyhäykseni näette; sillä on mahdotonta että häntä rakastaisin, kun hänen paheensa hänet kauttaaltaan *rumentavat*, niin sanoakseni.

Isäntäni lähetti sanomaan, ettei hän tule kotiin päivälliselle: kaiketi hän aterioitsee sir Simon Darnfordin luona. Olen kovin huolissani poloisen herra Williamsin tähden. Matami Jewkes sanoo että hän on yhä pidätettynä ja kovin alla päin. Kaikkiin hänen kärsimyksiinsä olen minä syypää: se surettaa minua kovin. Isäntäni kuuluu vaativan häneltä rahojansa: se on perin kovaa, sillä hän antoi pastorille kolme viidenkymmenen punnan rahaerää, jotka toinen otaksui palkkioksi kolmivuotisesta virantoimituksesta. Mutta heidän keskenä ei ollut mitään sopimusta, ja hän oli kokonaan riippuvainen isäntäni suosiosta. Sitä jalomielisempää menettelyä oli hänen antautumisensa näihin vaaroihin ahdistetun viattomuuden tähden! ja minä toivon hänen aikanaan saavan ansaitun hyvityksensä. Voi minua! En uskalla puhua hänen puolestaan: se nostattaisi ahdistajani mustasukkaisuutta vielä enemmän, eikä minusta ole omankaan hätäni keventäjäksi.

SUNNUNTAI-ILTANA.

Rouva Jewkes on saanut jonkun rivin isännältäni; en osaa arvata, mitä on tapahtunut, sillä hänen vaununsa tulivat kotiin ilman häntä. Mutta emännöitsijä ei tahdo kertoa minulle mitään, joten on turha häneltä kysyäkään. Minä niin pelkään vehkeitä ja kujeita, etten tiedä mitä tehdä! Kaikkeaa minä epäilen; sillä mitä voin ajatella nyt, kun epäsuosioni on tunnustettu? Epäilemättä yritetään pahinta. Voin ainoastaan vuodattaa sieluni rukouksessa Jumalan eteen anoen hänen siunattua suojelustaan; mutta jos minun täytyy kärsiä, älköön minun annettako pitkää aikaa surussani elää! Älköön Jumala kuitenkaan salliko minun synnillisesti lyhentää elämäni!

Tuo nainen jätti isäntänsä lähettämän kirjeen kamarin pöydälle, ja minä salpasin itseni huoneeseen, kunnes olin ehtinyt sen jäljentää. Riveistä näette, kuinka käteni vapisi. Toivon poloisen herra Williamsin vapaaksi päästämistä; mutta tämä kirje tuottaa minulle sydämenkivistystä. Kuitenkin siirtyy turmioni uhka vielä päivää tuonnemmaksi, Jumalan kiitos.

ROUVA JEWKES,

Minua on niin kiihkeästi suostuteltu Williamsin asiassa, että lähden ehtoopäiväksi Stamfordiin sir Simonin vaunuissa pastori Petersin kanssa, joka on hänen välittäjänsä; enkä palaa ennen kuin huomenillalla, jos silloinkaan. Mitä holhottiinne tulee, olen häneen kerrassaan julmistunut: hän on niskoitellut yli aikansa, ja jos hän nyt tahtoisikin hyväksyä ja allekirjoittaa pykäläni, on se myöhäistä. Kenties saan papilta jotakin kuulla; ja palattuani annan tytön tietää, että mikään hänen kiehtova herttaisuutensa ei voi pelastaa häntä kohtalosta, joka häntä odottaa. Mutta älkää hiiskuko hänelle mitään tästä, jotta hän ei säikähtyneessä mielessään ryhtyisi vehkeisiin ja kolttosiin. Älkää millään ehdolla uskoko häntä kahden kesken kanssanne yöksi, jottei hän hupsussa yltiöpäisyydessään yrittäisi ikkunasta ulos: sillä minä vaadin hänet teidän käsistänne. *Teidän j.n.e.*

Olin hädin saanut tämän jäljennetyksi ja laskenut kirjeen paikoilleen sekä päästänyt oven salvasta, kun hän tuli ylös kovin kuohuksissaan pelosta, että olin sen ehkä nähnyt. Mutta kun minä olin komerossani ja kirje samassa paikassa mihin hän oli sen jättänyt, ei hän epäillyt. "Oh", puhkui hän, "pelkäsin sinun nähneen isäntäsi kirjeen, jonka huolimattomasti jätin pöydälle". — "Jospa olisin sen tiennyt!" virkoin minä. — "Ka", sanoi hän, "jos olisitkin, niin et kai olisi yrittänyt lukea minun kirjeitäni?" — "Olisin kyllä tällä kertaa, jos se olisi osunut silmiini", vastasin. "Antakaa minun se nähdä." — "Ah", sanoi hän, "toivon Williams-poloisen onnellisesti selviytyvän: herra kuuluu lähteneen sopimaan hänen kanssansa, ja se on kyllä oikein hyvä asia. Kieltämättä", lisäsi hän, "on hän perin hyväluontoinen herrasmies ja hyvin anteeksiantavainen!" — "No, mutta kuinka hän voi sopia pastorin kanssa?" kysyin ikäänkuin en olisi mitään tiennyt. "Eikö herra Williams ole Stamfordissa?" — "On", vastasi hän, "niin luulen: mutta pastori Peters ajaa hänen asiaansa, ja isäntämme on matkustanut hänen mukanaan Stamfordiin eikä palaa tänä iltana. Meillä ei siis ole muuta tekemistä kuin syödä aikaisin illallisemme ja mennä levolle." — "Voi, se on onnellista", sanoin minä, "ja toivon tänä yönä saavani virkistävää unta". — "Niin voisit saada joka yö", selitti hän, "jolle turhia pelkäisi. Sinä pelkää ystäviäsi, kun ketään ei ole lähelläsi." — "Niin, se on totta", myönsin; "ketään ei ole lähelläni".

Minulla on siis vielä yksi hyvä, kunniallinen yö edessäni; millainen seuraavasta koituu, sitä en tiedä. Koetan siis nukkua hyvin, voidessani olla hiukan levollisena. Senvuoksi sanon tässä: "Hyvää yötä, rakkaat vanhempani"; sillä minulla ei ole mitään enempää kirjoitettavaa tänä iltana; ja vaikka hänen kirjeensä kauhistuttaa minua, tahdon kuitenkin olla niin reipas kuin voin, jottei matami aavista minun sitä nähneen.

TIISTAI-ILTANA.

Vastedes epäilen aina enimmin, milloin kaikki näyttää kauneimmalta. Voi tytär-parkaanne! Mitä onkaan hän saanut kärsiä sen jälkeen kun sunnuntai-iltana kirjoitin! Pahimman koettelemukseni ja kamalamman vaarani! Oi, kuinka minua puistattaa kertoessani teille mitä tänä hirmuisena väliaikana on tapahtunut! Sillä ettekö te, rakkaat vanhempani, säikähtyne liiaksi ja eikö hätäni koskene teihin liian kovin, kun ilmoitan teille, että hänen matkansa Stamfordiin olikin pelkkää inhoittavaa teeskentelyä? Hän näetten tuli salaa kotiin, ja vähällä piti, ettei saanut kaikkia viheliäisiä aikeitaan toteutetuiksi ja turmiota tytär-poloisellenne, vieläpä sellaisen juonen avulla, jota en laisinkaan osannut aavistaa; ja, oh, mitä halpamaista ja epänaissellista osaa tuo kurja heittiö, rouva Jewkes, siinä esittikään!

Lopetin viime kyhäilyni ilmoittamalla teille, kuinka mielissäni olin, että hyveellisyyttäni uhkaava vaara vielä siirtyi yökautta tuonnetemmaksi. Mutta minulla oli vähemmän riemuitsemisen syytä kuin koskaan, kuten voitte päättää siitä mitä jo sanoin. Lukekaa siis kauhea kertomukseni sellaisena kuin sen osaan esittää.

Palvelijatar Nan on hiukan juomahimoinen, jos saa väkeviä käsiinsä; ja joko sattumalta tai luultavastikin tahallaan jätti rouva Jewkes hänen saataviinsa pullollisen kirsikkaviinaa, josta tyttö joi jonkun verran enemmän kuin hänen olisi sopinut. Kun hän sitte tuli sisälle kattamaan pöytää, niin rouva Jewkes huomasi sen ja torui häntä pahanpäiväisesti; sillä hänellä on itsellään liian paljon vikoja, jotta voisi sietää mitään samanlaisia kenessäkään toisessa, mikäli kykenee sen estämään. Ja hän käski tytön illallista syötyämme korjata luunsa näkyvistään ja mennä levolle nukkumaan viinanhöyrynsä pois ennen kuin me tulisimme vuoteeseen. Tyttö-raukka lähti siis ylikertaan ja mutisi mennessään.

Noin kahta tuntia myöhemmin eli kellon lähetessä yhtätoista rouva Jewkes ja minä menimme vuoteeseen; ja minä olin kovin hyvilläni ihanasta yöstä, mikä minua muka odotti. Lukitsimme molemmat ovet ja näimme Nan-pahaisen, niinkuin luulin (mutta oi! se olikin kauhea isäntäni, kuten kohta saatte kuulla) istuallaan sikeässä unessa, vaipuneena nojatuoliin huoneen pimeässä nurkassa, esiliina pään ja kaulan yli heitettyinä. Rouva Jewkes sanoi: "Siihen sen epaton nyt piti nykertyä sensijaan että nukkuisi vuoteessa! Tiesinkin", jatkoi hän, "että hän oli ottanut melko annoksen". — "Menen herättämään hänet", tarjousin minä. — "Ei, älä huoli", kielsi hän; "nukkukoon vaan, meidän on parempi maata kaksistaan". — "Niin onkin", myönsin minä; "mutta eikö hän vilustu?"

Rouva Jewkes meni toiseen asiaan: "Toivoakseni ei sinulla ole mitään kirjoittelemista tänä iltana?" — "Ei ole", vastasin minä, "tulen teidän kanssanne hetikohta vuoteeseen, rouva Jewkes". — "Ihmettelen", puhui hän. "mistä saatkaan niin paljon kirjoittamisen aihetta; ja varmaan sinulla on paremmat kynävehkeet ja enemmän paperia kuin tiedänpöytä. Olinkin aikunut penkoa kompeitasi ja olisin sen tehnyt, jollei herra olisi saapunut; sillä minä huomasin särkyneen teekupin ja sen pohjalla mustetta, ja se herätti epäluuloa! Mutta kun hän on tullut, tutkistelkoon hän puuhailuasi, jos tahtoo; ja jos petät häntä, niin se on hänen oma vikansa."

Kaiken aikaa me olimme riisuutumassa. Minä huokaisin syvään. "Mitä sinä huokaillet?" kysyi hän. "Ajattelen, rouva Jewkes", vastasin, "mitä surullista elämää vietän ja kuinka kova on osani. Varmaankin on varkauteen antautuneen pahantekijän paljoa parempi olla kuin minun, syyllisyydentuntoa lukuunottamatta; luulen että pitäisin armona, jos minut hirtettäisiin tieltä pois, mieluummin kuin eläisin tässä hirveässä pelossa." Kun minua ei unettanut ja olin puheliaalla tuulella, aloin esittää pikku elämäkertaa itsestäni, niinkuin kerran ennen rouva Jarvisille, tähän tapaan:

"Minullahan oli köyhät kunnolliset vanhemmat", alotin. "He juurruttivat huolellisesti mieleeni hyviä periaatteita, kunnes vartuin lähes kahdentoista vanhaksi, ja opettivat minut pitämään hyvyyttä ja köyhyyttä elämän korkeinta asemaa parempina. Omalla käytöksellään ja esimerkillään he vahvistivat opetuksensa; sillä viime vuosina he olivat kovin köyhiä, mutta aina yhtä ilmeisen kunniallisia, niin että *rehellinen kuin kunnan Andrews* kuultiin paikkakunnalla usein sananpartena."

— Ja sitte, jatkoin, tulee rakas hyvä emäntä-vainajani, mieltyy minuun ja sanoo että hän tahtoo

kasvattaa ja hoivata minua, jos olen kiltti tyttö. Hän antoi minun oppia laulua, tanssia ja soittamaan spinettiä kaihonhetkiensä huojennukseksi. Ja hän opetti minulle myös kaikenlaista hienoa ompelutyötä; mutta yhä hänkin varoitteli: *Hyvä Pamelani, ole siveellinen ja pidä miehet loitolla.* — Niin toivoakseni olinkin, ja loitolla ne pidin; ja kuitenkin, vaikka itse sanon, he kaikki rakastivat minua ja pitivät kunniassa, ja olisivat tehneet mitä hyvänsä puolestani niinkuin olisin ollut säätyläisnainen.

— Mutta sitten, mitä sitten tulee? Niin, Jumala suvaitsee ottaa hyvän emäntäni; ja sitte saapuu isäntäni, ja mitä hän sanoo? Kah, jokseenkin näin: *Älä ole hyveellinen, Pamela.*

— Täten olen elänyt kuusitoista vuotta siveellisenä ja hyvämaineisena; ja yhtäkkiä, juuri kun olen oppinut käsittämään mikä on hyvää ja mikä paha, täytyy minun luopua kaikesta hyvästä, kaikesta kuudentoista vuoden viattomuudesta, josta minun lähinnä Jumalan armoa oli kiitettävä etupäässä vanhempiani sekä emäntäni oikeita ohjauksia ja esimerkkiä, ja valita paha, siten hetkessä muuttuen viheliäisimmäksi kaikista luoduista! Ja miksi tämä kaikki? tahtoisin kysyä. Kah, tosiaan, parin jalokivi-korvarensaan, kaulakoristeen ja sormeeni sovitettavan timanttikalleuden vuoksi, jotka eivät minulle sovi, ja saadakseni muutamia joutavia hienoja pukuja, jotka niitä käyttäessäni tekisivät aikaisemman köyhyyteni entistä naurettavammaksi jokaisen silmissä, ken minut näkisi, varsinkin kun saisivat tietää ne alhaiset ehdot, joiden perusteella niitä käytän. Mutta luvattiin toki iso kääre kultarahojakin, en muista kuinka monta; sillä vaikka niitä olisi ollut kymmenkertaisesti, eivät ne olisi merkinneet niin paljoa kuin ne rehellisesti saadut kuusi guineaa, jotka te, rouva Jewkes, minulta puijasitte.

— Oh, taattiinhan minulle vielä suuri vuotuissumma, kuinka monta puntaa se olikaan, eläkkeekseni; ja isäpoloiseni (siinä se iva juuri olikin!) piti tulla hyljätyn ilotytön, tyttärensä, taloudenhoitajaksi; ja (siinä taaskin iva!) hyväsydäminen, laupias kunnan isäntäni antaisi vielä kaikki rikkomuksenikin anteeksi!

— Niin, kyllä kestäisi kiittää häntä tosiaankin tyhjästä. Ja miksi, kysyn, kaikki nämä väkivaltaisuuDET? Kah, siksi että rohkenen pysyä kiinni minulle opetetuissa hyvissä neuvoissa, kuuntelematta uutta oppia, joka olisi kumonnut kaiken ennen saamani; siksi, etten ollut tyytyväinen, kun minut viekkauksella tuotiin tänne tarviölle saatettavaksi, vaan pyrin vähäisellä älylläni välttämään vaaraa ja säilyttämään itseni hyveellisenä.

— Sitte hän kerran oli mustasukkainen John-paralle, vaikka tiesi, että John oli hänen oma kätyrinsä ja auttoi minun pettämisessäni.

— Ja hän osoittautui häikäilemättömän julmaksi poloiselle pastori Williamsille, jonka tämä hyvä ja laupias isäntä on raahauttanut tyrmään; ja mistä hyvästä? Ka, toden totta siksi, että hän Herran palvelijana ja hyvänä miehenä vaelsi Jumalan pelvossa ja oli valmis uhraamaan kaikki toivomansa edut ahdistetun tyttö-raiskan auttamiseksi.

— Mutta epäilemättä minä olen röyhkeä, julkea, nenäkäs ja mitä kaikkea, kun uskallan paeta varmaa turmiota ja pyrkiä pois epäoikeutetusta vankeudesta; ja minun täytyi muka haluta naimisiin pastorin kanssa, mikään ei sen varmempaa!

— Vähäpätöisenpä elämänumppanin hän olisi minusta saanut, jos olisin suostunutkin; mutta hän tietää yhtä hyvin kuin *tekin*, etten minä halunnut naimisiin *kenenkään* kanssa. Tahdoin vain mennä köyhien vanhempieni luo, saada vapauteni ja päästä tällaisesta laittomasta pidätyksestä, johon minua ei olisi suljettu, ellen olisi köyhä, avuton nuori tyttö ilman sellaisia ystäviä, jotka kykenisivät hankkimaan minulle oikeutta.

— Tässä, rouva Jewkes, sanoin, on tarinani kaikessa lyhykäisyydessään. Olen kovin onneton nuori olento! Ja miksi sitä olen? Siksi että isäntäni näkee minussa jotakin, mikä tällä hetkellä viehättää hänen oikkujaan, ja koska en tahdo joutua tarviölle. Senvuoksi minun täytyy ja minun pitää joutua turmioon! Ja tämä on ainoa syy, minkä voi esittää.

Hän kuunteli puhettani siinä samalla riisuutuessani, eikä ollenkaan keskeyttänyt; ja minä sanoin: "Kah, minun täytyy vilkaista noihin molempiin komeroihin, koska yhäti muistelen toisessa kartanossa tapahtunutta komeroseikkailua, vaikka hän on niin kaukana. Ja tekeepä mieleni herättää tyttö-riepu." — "Ei, älä suotta", ehätti emännöitsijä, "jätä se. Olen hänelle kovin suutuksissani, eikä hän siinä mihinkään haittaan joudu. Ja jos hän herää, niin hän osaa varsin hyvin tulla vuoteeseen, kun kerran uuninkamanalla on kynttilä."

Katsahdin siis komeroihin ja polvistuin tapani mukaan rukoilemaan omassani, aivan riisuutuneena, alusvaatteet kädessäni; ja palatessani astuin nukkuvan tyttö-rukan ohi, kuten luulin. Mutta oi! vähänpä aavistin, että siinä oli häijy, häijy isäntäni hänen hameessaan ja alushameessaan ja hänen esiliinansa viskattuna kasvoille ja hartioille. Mihin halpamaisiin keinoihin paholainen vietteleekään palvelijansa alistumaan heidän inhoittavien pyrkimystensä saavuttamiseksi!

Tällöin oli rouva Jewkes jo käynyt vuoteeseen, sen tuonemmalle puolelle, kuten hänen tapansa oli,

jättääkseen tilaa palvelijattarelle, kun tämä havahtuisi. Minä laskeuduin makuulle aivan hänen viereensä ja kysyin: "Missä avaimet ovat? Vaikka", lisäsin, "en tänä yönä ole niin pahoin peloissani". — "Täällä", sanoi paha nainen, "pane käsivartesi omani alle, niin löydät ne ranteestani kuten tavallista". Tein niin, ja inhoittava vehkeilijä piteli vasenta kättäni oikealla kädellään, oikean käsivarteni ollessa hänen vasemman käsivartensa alla.

Ei ollut kulunut neljännestuntiakaan, kun sanoin: "Tuolla on Nan-rukka jo hereillä; kuulin hänen liikahtavan." — "Nukutaan pois", kehoitti emännöitsijä, "älkäämme hänestä välittääkö: kyllä hän tulee vuoteeseen, jahka täysin valveutuu". — "Tyttö-poloinen", surkuttelin minä, "olen varma, että hän tästä saa huomiseksi päänkivistyksen".

"Ole nyt vaiti", käski hän, "ja nuku; pidätät minua valveilla: en ole ikänä nähnyt sinua noin puheliaalla päällä". — "Älkää toruko", pyysin, "tahtoisin kysyä vielä yhtä asiaa: luuletteko että Nan saattoi kuulla minun puhuvan isäntäni tarjouksista?" — "Ei, ei", rauhoitti emännöitsijä, "hän oli sikeässä unessa".

"Olen iloinen siitä", sanoin, "sillä minä en tahtoisin paljastaa isäntääni hänen tavallisille palkollisilleen; ja tiesinhän etteivät hänen *kauniit* pykälänsä olleet *teille* tuntemattomia". Hän sanoi: "*Kauniita* pykälä ne minusta olivatkin, ja sinä olit noiduttu, kun et niihin suostunut. Mutta nukutaan jo."

Vaikenin siis, ja oletettu Nan (voi sinuas, häijy, kurja juonittelijan lurjus! kuinka odottamaton salahanke tämä olikaan!) näkyi heräävän; ja rouva Jewkes, kauhistuttava olento, kutsui: "No, Nan, oletko vihdoinkin herännyt? Tulehan vuoteeseen; sillä mamseli Pamela on puhetuulella, eikä tahdo vielä kotvan aikaan saada unen päästä kiinni."

Silloin luuloteltu neitonen tuli vuoteen ääreen ja istahtaen tuolille, missä uudin hänet kätki, alkoi riisuutua. Minä sanoin: "Anne-parka, kai sinulla nyt on hirveätä päänkivistystä! Kuinka on vointisi?" Hän ei vastannut sanaakaan, ja tuo häijyistä häijyyn nainen tokaisi: "Tiedäthän että olen kieltänyt häntä sinulle vastaamasta." Juoni oli tietenkin jo punottu, kun hän edellisenä iltana antoi tytölle ohjeensa.

Hän kuulosti hengittävän nopeaan ja kiihkeästi. "Tyttö-poloinen tosiaan voi pahoin, rouva Jewkes", huomautin minä. "Mikä sinua vaivaa, neitsyt Anne?" Eikä vaan mitään vastausta.

Värisen sitä kertoessani! Valeneitonen tuli vuoteeseen, mutta vapisi kuin haavanlehti; ja minun hupakon kävi häntä kovin sääliksi. — Mutta kyllä oli julmalla pettäjällä syytäkin vavista kurjan teeskentelynsä ja viheliäisten aikeittensa takia.

Mistä saan sanoja, rakas äiti (sillä isän ei pitäisi nähdä tätä inhoittavaa kohtaa), kertoakseni sinulle lopun ja kuvatakseni hämmennystäni, kun rikollinen roisto otti vasemman käsivarteni, asettaen sen niskansa alle, kurjan parittajan pidellessä oikeatani; ja sitte hän kietaisi kätensä vyötäisilleni!

"Hulluko on, tyttö!" äännähdin minä. "Kah, mitä nyt noin liki...!" luullen yhä, että se oli Nan. Mutta hän suuteli minua peloittavan kiivaasti, ja sitte hänen äänensä jyrähti korvaani kuin ukkonen: "Nyt, Pamela, on uhkaamani kauhean tilinteon hetki tullut." Minä kirkaisin niin ettei moista hädän parahdusta ole milloinkaan kuultu, mutta ketään ei ollut minua auttamassa, ja molemmat käteni olivat kytketyt, kuten sanoin. Varmaankaan ei ihmis-parka ole konsaan ollut sellaisessa hirvittävässä tuskan järkkymyksessä kuin minä. "Katala mies!" voihkaisin; "julma, inhoittava nainen! Jumala, hyvä Jumala! tämän kerran, *vain tämän kerran!* pelasta minut tästä ahdistuksesta tai iske minut heti kuoliaaksi!" Ja sitte minä kiruin kirkumistani.

"Sananen vain, Pamela", haastoi hän; "kuule vain yksi sana; näethän etten vielä yritä mitään". — "Eikö ole *mitään*", vaikeroitsin minä, "että olette täällä vuoteessa? Molemmat pitelette käsistäni! Minä kuuntelen, jos heti jätätte vuoteen ja viette tämän nais-kurjimuksen luotani!"

Emännöitsijä sanoi (voi sitä sukupuolensa häpäisijää!): "Mitä teette, hyvä herra, se tehkää: älkää siinä jahkaillko. Hän ei voi kiljua äänekkäämmin kuin on jo parkunut, ja hän käy tyynemmäksi, kun tietää pahimman."

"Vaiti!" sanoi hätyyttäjäni hänelle. "Minun on virkettävä sinulle sananen, Pamela! Näethän, olet nyt vallassani! Sinä et voi päästä käsistäni tai auttaa itseäsi; enkä kuitenkaan ole yrittänyt tehdä sinulle pahaa. Mutta jos itsepintaisesti kieltäydyt suostumasta ehdotuksiini, niin en jätä tätä tilaisuutta käyttämättä. Jos osoittaudut myöntäväiseksi, niin jätän sinut vielä."

"Hyvä herra", rukoilin minä, "jättäkää minut, niin tahdon tehdä mitä hyvänsä minun vain tulisi tehdä". — "Vanno minulle siis", kovisti hän, "että suostut ehdotuksiini!" ja samassa (sillä tämä kaikki oli vain kurjaa ilvettä) hän työnsi kätensä poveeni. Ponnistelusta ja kauhusta menin tainnuksiin, enkä vähään aikaan tointunut, ja kun kylmä hiki peitti ruumiini, niin he kumpikin luulivat minun olevan kuolemaisillani. Enkä muista mitään muuta kuin että heidän vaivoin saadessaan minut tajulleni rouva Jewkes istui pukimissaan vuoteen toisella reunalla ja isäntäni toisella, niinikään puettuna, viitta yllä ja

tohvelit jalassa.

Pamela-rukkanne ei voi vastata tässä surkeassa tilassaan kokemastansa pitelystä. Heidät nähdessäni kohottausin istualleni vuoteessa ollenkaan välittämättä miltä näytin ja hartiat aivan paljaina, isäntäni tyyntellessä minua säälivin ja huolestunein ilmein. Laskin käteni hänen suulleen ja hätäilin: "Oi, sanokaa minulle — älkää sentään sanokokaan... miten on minun tässä käynyt?" Puhuin aivan sekaisesti enkä tiennyt mitä sanoin; olin totisesti ihan mielipuolisuuden partaalla.

Mitä juhlallisimmin ja katkerasti kiroten hän vannoi, ettei ollut yrittänyt pienintäkään säädyttömyyttä; hän sanoi säikähtyneensä kamalasta kohtauksestani ja luopuvansa hätyytyksestään. Ja hän pyysi vain, että saisi nähdä minut levollisena ja rauhoittuneena, vakuuttaen sitte jättävänsä minut ja menevänsä omaan vuoteeseensa. "Niinpä viekää", vaikersin minä, "oi viekää mukananne pois tämä naisista pahin, tämä kurja rouva Jewkes, osoittaaksenne todella, että voin teitä uskoa".

"Ja heittäisikö teidän arvoisuutenne sikseen tällaisen tilaisuuden", tokaisi paatunut hylky, "jonkun pyörtymiskohtauksen takia? — Luulinpa teidän paremmin tuntevan naisväkeä. Näettehän että hän jälleen voi aivan hyvin!"

Tämän minä kuulin; enemmänkin hän saattoi sanoa, mutta tuon tunnottomuuden kuullessani ja isäntäni taaskin siepatessa minut syliinsä menin toistamiseen tainnuksiin. Hiukan tointuessani näin hänen istuvan siinä ja Annen pitelevän hajupulloa nenäni edessä, mutta rouva Jewkes oli poissa.

Hän tarttui käteeni ja lausui: "Vakuutan sinulle, rakas Pamelani, että jätän sinut sillä hetkellä kun näen sinut toipuneemmaksi ja tyyntyneeksi. Nan tässä tietää ja voi kertoa sinulle, kuinka huolestunut olen ollut. Vannon Jumalan edessä, etten ole tehnyt enkä yrittänyt sinulle mitään säädytöntä, ja huomattuani rouva Jewkesin sinulle niin vastenmieliseksi lähetin hänet palvelustytön vuoteeseen, ja Nan makaa sinun kanssasi tämän yötä. Mutta lupaa minulle, että rauhoitut; ja silloin lähden viipymättä."

"Mutta", epäilin minä, "eikö Nan myös pitele kättäni? Eikö hän päästä teitä jälleen sisälle?" Hän vastasi: "Kautta taivaan, minä en enää palaa tänä yönä. Riisuudu, Nan, mene vuoteeseen ja tee minkä voit viihdytelläksesi tuota rakasta olentoa — ja nyt, Pamela", hän lisäsi, "anna minulle kätesi ja sano että suot minulle anteeksi, niin jätän sinut lepäämään rauhassa".

Ojensin hänelle vapisevan käteni, jota hän suuteli, ja sanoin: "Jumala antakoon teidän arvoisuudellenne anteeksi, mikäli *olette* menetellyt oikein hädässäni, ja niin totta kuin *tahdotte* rehellisesti pitää lupauksenne!" Hän poistui katuvan näköisenä; Nan sulki ovet ja toi pyynnöstäni avaimet vuoteeseen.

Tämä, rakkaat vanhempani, oli mitä hirmuisin koetus. Vapisen vielä sitä ajatellessani, enkä uskalla muistella kaikkia sen kamaluuksia. Toivon että hän ei ole tehnyt itseänsä syypääksi säädyttömyyteen, kuten minulle vakuuttikin; mutta minulla on syytä kiittää Jumalaa, joka lannistamalla voimani ja häivyttämällä tajuni antoi minulle mahdollisuuden säilyttää viattomuuteni ja silloin kun oma voimani ei mitään merkinnyt osoitti suuruutensa minun heikkoudessani.

Olin niin voipunut koko maanantaipäivän, etten kyennyt nousemaan vuoteestani. Isäntäni osoitti minua kohtaan suurta hellyyttä, ja toivon että hän on todella pahoillaan ja että tämä oli hänen viimeinen yrityksensä: mutta hän ei niin sano.

Hän tuli sisälle aamulla, heti kun kuuli oven avautuvan, ja minua alkoi peloittaa. Hän pysähtyi hiukan loitommalle vuoteesta ja sanoi: "Mieluummin kuin aiheutan sinulle pelkoa, olen tulematta lähemmäksi." Minä sanoin: "Teidän arvontonne, hyvä herra, ja armollisuutenne on kaikki mitä pyydän." Hän istahti vuoteen vierelle ja kysyi ystävällisesti vointiani; pyysi minua rauhoittumaan ja sanoi että vielä näytin hiukan säikkyneeltä. Sanoin siihen: "Pyydän, hyvä herra, älkää antako minun enää nähdä sitä katalaa rouva Jewkesia: en voi sietää hänen kasvojaan."

"Hän ei tule lähellesi koko tänä päivänä, jos lupaat rauhoittua." — "Sitte minä yritän, herra." Hän puristi kättäni hyvin hellästi ja rneni ulos. Mikä muutos hänessä näkyykään tapahtuneen! Jospa se olisi pysyväinen! — Mutta, ah! hän näkyy vain muuttaneen menettelytapaansa, ja aavistelen hänen pysyvän häijyssä aikeessansa.

Kuultuaan että olin jalkeilla, lähetti isäntäni tiistaina kello kymmenen tienoissa noutamaan minut alas arkitupaan. Minut nähdessään hän virkkoi ensi sanoikseen: "Tule lähemmäksi, Pamela." Minä tottelin, ja hän tarttui käteeni virkkaen: "Alat jälleen näyttää reippaalta: se ilahduttaa minua. Sinua pikku letukkaa, kylläpä minut säikähdytit sunnuntai-yönä!" — "Hyvä herra", sanoin minä, "älkää mainitko siitä yöstä, pyydän"; ja silmäni vettyivät sitä muistelllessani, ja minä käänsin pääni sivulle.

Hän haastoi: "Suohan minulle hiukan luottamusta. Tiedän mitä nuo ihastuttavat silmät tarkoittavat;

sinun ei tarvitse mitään selittää. Sillä minä vakuutan sinulle, että niin pian kun näin että äkkiä kalpenit, kylmä hiki helmeili sieville kasvoillesi ja sinä menit tainnuksiin, minä lähdin vuoteesta ja rouva Jewkes samoin. Puin yönuten ylleni, ja hän nouti hajupullonsa, ja molemmin teimme minkä voimme sinua toinnutellaksemme. Intohimoni hukkuu kokonaan huolehtimiseen toipumisestasi; sillä minä en ole eläissänä nähnyt niin ankaraa ja rajua kohtausta, ja me pelkäsimme, ettemme saisi sinua enää virkoamaankaan, sillä se setki, mikä sinulla kerran ennen oli, ei ollut mitään tähän verrattuna. Ehkä", jatkoi hän, "olin liian tietämätön siitä, mihin vimmattuun kiihtymykseen sukupuolesi *kykenee*, kun olette oikein tosissanne. Mutta toistan sinulle, jotta mielesi täydellisesti rauhoittuisi: mitä tahansa sinua kohtaan yritinkään, se tapahtui ennen kuin menetit tajusi, ja olihan se toki viatonta."

"Hyvä herra", huomautin minä, "se oli kovin paha: ja oli liiankin selvää että teillä oli kaikkein pahimmat aikeet". — "Kun tunnustan sinulle totuuden yhdessä suhteessa", lausui hän, "niin uskonet minua toisessakin. Minä en tunne sinun sukupuoltasi — tätä suloista povea lukuunottamatta —, sen vakuutan; mutta varma tosi on, että aioin tehdä mitä sinä nimität *pahimmaksi*. Vaikka en tahtoisin sinua tällä hetkellä liian paljon säikähdyttää, voisin kirotta heikkouttani ja hupsuuttani, joka pakoittaa minut tunnustamaan, että rakastan sinua enemmän kuin ketään naista ja etten voi elää ilman sinua. Mutta jos voin hallita itseni ja omat päätökseni, en yritä pakoittaa sinua enää mihinkään." — "Teidän arvoisuutenne", sanoin minä, "voi helposti pitää päätöksenne, jos lähetätte minut tieltänne pois köyhäin vanhempaini luo. En muuta pyydä."

"On hulluutta siitä puhuakaan", kielsi hän. "Sinä et lähde, et saa lähteä! Ja jos voisin olla varma, ettet sitä yrittäisi, niin sinua kohdeltaisiin paremmin ja vankeutesi tehtäisiin sinulle keveämmäksi."

"Mutta missä tarkoituksessa, hyvä herra, on minun jäätävä?" kysyin. "Ette näy itsekään olevan vakuutettu, että voitte pitää nykyiset hyvät päätöksenne. Ja jos jäisin tänne, vaikka *voisin* päästä pakoon ja turvaan, eikö teidänkin mielestänne tuntuisi siltä että joko luottaisin liian paljon omiin voimiini tai uhittelisin perikatoani ja etten tarkoittaisikaan täyttä totta pyrkimiselläni turvaan ja pois vaarasta? Ja kuinka kauvan minun sitte pitäisi täällä viipyä? ja mitä varten? ja missä valossa on minun esiinnyttävä maailmalle? Eikö *se* moittisi minua, vaikka olisin viatonkin? Myöntänette, herra, että jos hyvässä nimessä tai kunniallisessa maineessa on jotakin arvossapidettävää tai esimerkiksi kelpavaa, niin ei saa halveksia maailman tuomiota, mikäli sen voi välttää."

"Hm", virkkoi hän, "en juuri nyt kutsunut sinua tähän selvittelyyn, vaan kahdesta muusta syystä: ensiksikin, että lupaisit minulle olla kahden viikon aikana yrittämättä poistua ilman nimenomaista lupaani; ja tätä toivon *sinun itsesi* tähden, jotta voin suoda sinulle hiukan enemmän vapautta. Ja toiseksi, että sallisit rouva Jewkesin tulla puhelemaan kanssasi ja antaisit hänelle anteeksi; hän tuumii, että kun hänen vikanaan oli vain kuuliaisuus minua kohtaan, olisi perin kovaa uhrata hänet sinun suuttumuksellesi."

"Mitä ensimmäiseen seikkaan tulee, hyvä herra", vastasin minä, "se on ankara vaatimus, mainitsemistani syistä. Ja se toinen vaatimus on vielä kovempi, kun ottaa huomioon hänen halpamaisen, epänaiseellisen häijyytensä ja yrityksensä yhä enemmän kiihoittaa teitä minun tarvelemiseeni, vaikka teidän palaava hyväsydämisyytenne jo näkyi herättävän teissä jotakin sääliä minua kohtaan. Mutta osoittautuakseni käskyjänne tottelevaksi" (sillä voinhan, rakkaat vanhempani, yhtä hyvin hankkia itselleni etua myöntävyydelläni, kun epäykseni ei minulle koidu miksikään hyödyksi), "tahdon suostua molempiin; ja kaikkeen muuhunkin, mitä minulta suvaitsette vaatia, kunhan voin sen viattomana tehdä".

"Nyt olet hyvä tyttö!" sanoi hän ja suuteli minua. "Tuo on aivan järkevää, ja siitä näen ettet käy suosiollisuudestani röyhkeäksi; ja siitä on sinulle kukaties enemmän apua kuin aavistatkaan."

Sitte hän soitti kelloa ja käski: "Kutsukaa rouva Jewkes tänne alas." Emännöitsijä saapui, hänen arvoisuutensa tarttui käteeni, pani sen hänen käteensä ja sanoi: "Rouva Jewkes, olen kiitollisuuden velassa teille kaikesta uutteruudestanne ja uskollisuudestanne minua kohtaan; mutta minun täytyy myöntää luonnolliseksi, että Pamela ei teitä kiitä, koska palvelus, johon teitä käytin, oli hänelle loukkaava; ja teidän asianne ei ollut noudattaa hänen mieltänsä, vaan totella minua. Mutta vakuutan teille kuitenkin, että hän on tämän ainoan kerran tehnyt minulle mieliksi suostumalla sopimaan kanssanne; ja jollei hän anna minulle siihen mitään erityistä aihetta, en aseta teitä enää niin epämieluisen toimeen. Olkaa nyt taas vuodekumppanuksina ja pitäkää toisillenne seuraa vielä muutama päivä; huolehtikaa siitä, ettei Pamela lähetä mitään kirjeitä tai tiedoituksia talosta eikä minun tietämättäni harjoita mitään kirjeenvaihtoa, varsinkaan sen Williamsin kanssa. Osoittakaa tälle rakkaalle työlle muuten kaikkea kunnioitusta, joka on tuleva minun rakastamani neitosen osaksi, jos hän sen ansaitsee, kuten hänen vielä toivon ansaitsevan; älkääkään pitäkö häntä missään tarpeettomassa tai ankarassa pakonalaisuudessa. Mutta valpas huolenpitonne ei saa loppua; ja muistakaa, ettette saa hänen mielikseen luopua määräysten noudattamisesta. Minä en tahdo, en voi hänestä vielä erota."

Rouva Jewkes näytti kovin nyrpeältä ja ikäänkuin halukkaalta vielä tekemään minulle jonkun hyvän

palveluksen, jos se olisi hänen vallassaan. Sain rohkeutta lausuakseni sitte sanan, pari Williams-paran puolesta; mutta isäntäni oli vihainen ja sanoi, ettei hän voinut sietää sitä nimeä *minun* suustani. Minun täytyi siis siksi kertaa lopettaa.

Kaiken aikaa olivat ruusupensaan alle kätkemäni paperit maanneet yhä siellä. Pyysin lupaa lähettää teille kirjeen. Se kävi laatuun, sanoi hän, jos ensin antaisin kirjeen hänen luettavakseen. Mutta tämä ei vastannut tarkoitustani; ja kuitenkin olisin kyhännyt teille hänenkin nähtäväkseen soveliaan kirjeen, jos olisin ollut varma siitä, että vaarani oli ohi. Mutta sitä en voi olla; sillä nyt hän tuntuu vain käyttävän toista menettelytapaa ja sellaista jota pelkään enimmäin; sillä hän saattaa vaania tilaisuutta ja lisäksi turvautua väkivaltaankin, milloin olen siihen vähimmin valmistautunut: hän näetten osoittautuu ylenmäärin ystävälliseksi, puhuu peittelemättä rakkaudesta ja ottaa aivan empimättä vapaudekseen suudella minua, mitä hän nimittää viattomaksi, mutta minä en siitä pidä, varsinkaan hänen tavallaan tapahtuvana. Mutta se että isäntä laisinkaan suutelee palvelijaansa merkitsee jo sellaisenaan liian paljon ollakseen rehellistä sielua hätäännyttämättä.

KESKIVIIKKO-AAMUNA.

Huomaan että minua vielä kovin vartioidaan ja epäillään. Soisin olevani teidän luonanne; mutta nyt kahteen viikkoon ei se ole mahdollista. En pidä näistä viikoista, pelkään tämän ajan käyvän minulle tukalaksi ja vaaralliseksi.

Herra lähetti juuri noutamaan minut kävelyille puutarhaan kanssansa; mutta minä en pidä hänestä ollenkaan enkä hänen tavoistaan, sillä hän tahtoi pitää kätensä vyötäisilläni ja puhui ehtymättömästi helliä sanoja, jotka olisivat riittäneet saattamaan minut ylpeäksi, ellei hänen tarkoituksensa olisi ollut ilmeinen. Käveltyämme ympärinsä hän vei minut pieneen lehtimajaan puutarhan takaosaan; ja sai minut tosiaan pelkäämään omaa itseäni, sillä hän kävi kovin kiusalliseksi, pani minut istumaan polvelleen ja suuteli minua niin usein, että sanoin: "Hyvä herra, minä en ollenkaan pidä täällä olemisesta, en tosiaan. Vallan te minut saatte pelkäämään!" Ja tunsin vielä suurempaa ahdistusta muistaessani mitä kerran olin kuullut hänen sanovan rouva Jewkesille, tietämättä minun sitä kuulevan, ja mikä aina on ollut herkimmin mielessäni, vaikken ole siitä ennen maininnut, kun en tiennyt miten sen kirjoituksessani esittäisin.

Emännöitsijä oli luullakseni rohkaissut häntä hänen pahuudessaan, sillä se oli viimeisen hirveän koetuksen edellä; ja minä kuulin ainoastaan hänen vastauksensa.

Hän sanoi: "Tahdon koettaa vielä *kerran*; mutta olen alottanut väärästä päästä: sillä huomaan kauhun vain lisäävän hänen jäätävää ynseyttään. Hän on ihastuttava tyttö, ja kenties hänet voi ystävällisyydellä sulattaa. Minun olisi tullut taltuttaa hänet rakkaudella, sensijaan että olen hyyydyttänyt pelolla."

Eikö hän tästä päättäen ole kurjan häijy mies? Ihan punehdun tätä kirjoittaessani. Mutta luotan siihen, että Jumala, joka on pelastanut minut leijonan ja karhun käpälistä, — hänen ja rouva Jewkesin väkivaltaisuuksista —, pian pelastaa minut tästä *filistealaisestakin*, jotta en *uhmailisi elävän Jumalan käskyjä!*

Ja kun tuo lause muistui mieleeni, ajattelin etten milloinkaan voisi olla liiaksi varuillani, varsinkaan kun hän otti sellaisia vapauksia, vakuutellen kunniallisuutta, vaikka hänen tekonsa eivät olleet sopusoinnussa sanojen kanssa. Pyysin ja rukoilin, että hän päästäisi minut; ja jollen olisi osoittautunut aivan välinpitämättömäksi kaikista hänen puheistaan ja päättänyt olla jäämättä, mikäli vain saatoin riuhtaista itseni irti, en tiedä kuinka pitkälle hän olisi mennyt: sillä minun oli pakko vaipua polvilleni.

Vihdoin hän käveli ulos minun kanssani, yhä laverrellen kunniastaan ja rakkaudestaan. "Niin, niin, hyvä herra", sanoin minä, "teidän kunniananne on riistää minulta kunnia; ja teidän rakkautenne tähtää minun perikatooni, sen näen selvästi. En tahdo enää kävellä kanssanne, herra." — "Tiedätkö, kelle puhut", sanoi hän, "ja missä olet?"

Voitte käsittää, ettei minulla ollut syytä luulla häntä niin säädylliseksi kuin hänen olisi pitänyt olla; ja niinpä sanoinkin: "Missä olen, teidän arvoisuutenne, sen tiedän liiankin hyvin, ja tiedän myös, ettei täällä ole ketään minua ystävänä auttamassa. Siihen nähden taas, kelle puhun, sallikoon teidän arvoisuutenne minun kysyä teiltä, mitä haluaisitte minun vastaavan?"

"Ka, sano minulle", tiukkasi hän, "minkä vastauksen tahtoisit antaa?" — "Se vain vihoittaisi teitä", sanoin minä, "ja silloin joutuisin, jos mahdollista, vielä pahemman kohtelun alaiseksi". — "Minä en

suutu", vakuutti hän. — "No, niin, herra", vastasin, "te ette voi olla hyvän emäntä-vainajani poika; sillä hän rakasti minua ja opetti minulle hyveellisyyttä. Ette voi olla minun isäntäni; sillä kukaan isäntä ei käyttäydy noin alhaisesti poloista palvelijatartansa kohtaan."

Hän laski kätensä vyötäisilleni ja toisen kätensä kaulaani, ja siitä minä yllyin vielä vihaisemmaksi ja rohkeammaksi; ja kun hän kysyi: "Kuka minä sitten olen?" niin vastasin (ponnistellen irroittautuakseni hänestä ja kovin vimmoissani): "Ka, varmaan olette itse Lucifer isäntäni *hahmossa*; muutoin ette voisi minua täten kohdella." — "Tuo on liian vapaata puhetta", sanoi hän suuttuen; "sinun itsesi tähden toivon, ettet niitä sanojasi toista; sillä jos sinä et osoita säädyllisyyttä minua kohtaan, en minäkään haikaile sinuun nähden."

Aloin juosta pois hänen luotansa, mutta hän sanoi: "Tule takaisin, kun sinua käsken." Tietäen että joka paikka oli minulle yhtä vaarallinen ja ettei minulla ollut kenen turviin paeta, palasin hänen kutsustaan; ja huomattessani hänen näyttävän pahastuneelta panin käteni ristiin, itkin ja virkoin: "Pyydän, että suotte minulle anteeksi, hyvä herra."

"Ei", vastasi hän, "sano mieluummin: 'pyydän, Lucifer, suo minulle anteeksi!' Ja kuinka voit nyt, kun pidät minua paholaisena, odottaa minulta mitään hyvää? Kuinka voit olettaa saavasi minulta muuta kuin pahinta kohtelua? — Sinä olet antanut minulle mainelauseen, Pamela; äläkä moiti minua siitä, että sen mukaisesti menettelen."

"Arvoisa herra", lausuin minä, "sallikaa minun pyytää teiltä anteeksi: olen tosiaan pahoillani rohkeudestani; mutta ettehän tekään käyttäydy minua kohtaan herrasmiehen tavoin, — ja kuinka voisoin ilmaista suuttumukseni, jos seuloisin sanojani, kun te olette niin säädytön?"

"Sievistelevä hupakko!" huudahti hän, "mihin säädyttömyyksiin olen tehnyt itseni sinua kohtaan syypääksi? Olin noiduttu, kun en pannut aikomustani täytäntöön viime sunnuntai-yönä. Silloin ei sinun hillitön kieleksi olisi antanut minulle pahinta nimitystä aivan pienoisista vapauksista, jotka samalla kertaa todistavat rakkauttani ja hupsuuttani. Mutta mene siitä", tiuskaisi hän, tarttuen käteeni ja työntäen sen luotaan, "ja opi järjellisempää käytöstä; ja minä luovun mielettömästi huomaavaisuudestani sinua kohtaan ja otan arvostani ja asemastani vaarin. Mene siitä!" toisti hän korskeasti.

"En tosiaan voi lähteä, hyvä herra", sanoin minä, "ennenkuin annatte minulle anteeksi, jota teiltä anon polvilleni langenneena. Olen todella pahoillani rohkeudestani. Mutta näen kuinka te edistätte aikeitanne: te hiivitte vähä-vähältä kimppuuni, milloin viihdytellen minua, milloin uhkaillen. Ja jos laiminlöisin osoittaa suuttumustani teidän yrittäessänne minua kohtaan jotakin sopimatonta, eikö se olisi samaa kuin aste asteelta suistua turmiooni? Eikö osoittaisi, että voin sietää teidän puoleltanne mitä tahansa, jos en heti ilmaisisi kaikkea närkästystä, minkä *kykenen* ilmaisemaan, niin pian kun alatte lähennellä sitä, mitä pelkään? Ja ettekö ole miltei suoraan tunnustanutkin tavoittelevanne turmiotani? Oletteko kertaakaan antanut minulle toiveita siitä, että luopuisitte aikomuksistanne minua vastaan? Kuinka siis, hyvä herra, voin muutoin puolustautua kuin osoittamalla inhoa jokaisesta perikatoani tähtäävästä toimenpiteestä? Onko minulla muuta keinoa jälellä kuin sanat? Ja voivatko ne sanat olla muuta kuin niin voimakkaita, että ne osoittavat sydämeni pohjassa tuntemaani kammoa jokaista hyveellisyyttäni uhkaavaa yritystä kohtaan? Asettukaa tuomitessanne minun tilalleni, herra, ja suokaa minulle anteeksi."

"Sinulle anteeksi", sanoi hän, "vaikket kadukaan! Vaikka röyhkeästi puolustelet rikkomustasi muka oikeutettuna! Mikset sano, ettet enää koskaan minua loukkaa?"

"Tahdon koettaa, hyvä herra", lupasin minä, "aina säilyttää teitä kohtaan sen säädyllisyyden, mikä minulle sopii. Mutta minun täytyy tosiaan pyytää teiltä lupaa sanoakseni, että kun te unohdatte säädyllisyyden vaatimukset teoissanne ja kun minulla ei ole muuta käytettävissä kuin sanat närkästymiseni ilmaisuksi moisista teoista, niin en tahdo luvata välttää ankarimpiakaan lauseita, mitä hätäännyksissäni mieleeni tulee; eikä teidän äkäisyytenne minua siitä peloita, milloin hyveellisyyteni on kysymyksessä."

"Mistä siis", kysyi hän, "pyydät anteeksi? Missä on se lupaus parannuksenteosta, jonka vuoksi minun pitäisi antaa sinulle anteeksi?" — "Myönnän kyllä, teidän arvoisuutenne", selitin minä, "että sen täytyy kokonaan riippua siitä, millä tavoin minua kohtelette: sillä minä siedän kärsivällisesti mitä tahansa minulle teette, olenpa valmis antamaan henkenikin osoittaakseni teille tottelevaisuuttani kaikessa muussa; mutta en voi olla myötämielinen, en voi olla välinpitämätön, kun hyveellisyyteni on vaarassa, — muutoin menettelisin rikollisesti!"

Hän sanoi, ettei ollut eläissään nähnyt sellaista hupsua! Ja hän käveli muutaman kyynärän vieressäni virkkamatta sanaakaan ja näytti tuohtuneelta. Vihdoin hän asteli sisälle käskien minun saapua luoksensa puutarhaan päivällisen jälkeen. Saaden hiukan aikaa menin ylös ja kirjoitin tähän asti.

KESKIVIIKKO-ILTANA.

Jos, rakkaat vanhempani, en ole entistä varmemmin määrätty turmioon, on minulla nyt lohdullisempia toiveita kuin vielä milloinkaan tiedän olleen: ja minä olen lähempänä *onneani* tai *kurjuuttani* kuin koskaan ennen olin. Jumala varjelkoon minua viimemainitusta, jos se on hänen siunattu tahtonsa! Minulla on nyt avattavana teille sellainen näköala, minkä tiedän herättävän teissä sekä toivoa että pelkoa, niinkuin se herättää itsessänikin. Asia on tällainen:

Päivälliseltä noustuaan isäntäni käväisi talleissa katsastamassa rotuhevosia; ja sisälle tullessaan hän pistäysi arkitupaan, missä rouva Jewkes ja minä istuimme aterioimassa. Hänen tullessaan me nousimme seisaalle, mutta hän sanoi: "Istukaa, istukaa vain paikoillanne, jotta näen kuinka hyvällä ruokahalulla sinä syöt, Pamela."

"Oi", virkkoi rouva Jewkes, "varsin huonolla tosiaan, arvoisa herra". — "Enpä niinkään", väitin minä, "syön aika hyvin, kun *ottaa huomioon*..."

"Ei mitään *huomioon ottamisiasi*, sieväsilmä!" huudahti hän ja taputti minua poskelle. Minä punehduin, mutta olin mielissäni siitä, että hän oli niin hyvällä tuulella, vaikken tiennyt kuinka istua tai käyttäytyä hänen edessään.

Sitte hän sanoi: "Minä tiedän, Pamela, että olet näppärä paistinleikkaaja: hyvä äitini sitä usein sanoi." — "Arvoisa emäntäni", vastasin minä, "oli minulle kaikessa erinomaisen ystävällinen ja pani minut aina johtamaan tarjoilua pöydässä, aterioidessaan muutamien valittujen ystäviensä kanssa, joita hän rakasti". — "Leikkaahan tuo kananpoika", kehoitti hän. Minä tein niin. "No", sanoi hän ottaen veitsen ja haarukan ja asettaen siiven lautaselleni, "annahan minun nähdä sinun syövän sen". — "Oi, hyvä herra!" estelin, "olen jo maistanut kokonaisen rintapalan kananpoikaa enkä jaksa näin paljoa". Mutta hän sanoi että minun täytyi syödä se hänen mielikseen ja että hän opettaisi minut aterioimaan tukevasti. Söin sen siis; mutta olin kovin hämilläni hänen perin ystävällisestä ja tavattomasta tuttavallisuudestaan ja alentuvaisuudestaan. Ette voi kuvitella, kuinka rouva Jewkes töllisteli ja tuijotti ja kuinka kunnioittavalta hän minua kohtaan näytti, nimittäen minua *hyväksi neidiksi*, niin juuri, ja kehoittaen ottamaan pikku palan leivoksesta.

Herra asteli pariin kertaan edestakaisin huoneessa niin miettiväisenä ja ajatuksissaan, etten ollut koskaan häntä sellaisena nähnyt; ja lopuksi hän lähti ulos lausuen: "Menen puutarhaan; muistathan, Pamela, mitä sinulle ennen päivällistä sanoin." Minä nousin, niiasin ja vastasin seuraavani hänen arvoisuuttansa. Hän sanoi: "Tee niin, hyvä tyttö!"

"No", virkkoi rouva Jewkes, "näen kuinka asiat kehittyvät. Voi, neiti", kuten hän minua jälleen nimitti, "olen varma että sinusta tulee emäntämme! Ja sitte tiedän kuinka minun käy." — "Ah, rouva Jewkes", vastasin, "kunhan vain kykenen pysymään hyveellisenä, muuta pyrkimystä ei minulla ole: eikä toivoakseni mikään kiusaus voi minua muuksi muuttaa".

Vaikkei minulla ollut mitään syytä olla mielissäni hänen kohtelustaan ennen päivällistä, kiirehdin kuitenkin hänen luokseen. Tapasin hänet kävelemässä sen lammikon partaalla, joka armon puutteessa ja synnillisen epätoivon takia oli ollut vähällä koitua tuhokseni, ja siitä asti on sen näkeminen aina vaivannut ja soimannut minua. Ja juuri tämän lammikon partaalla eikä kaukana siitä paikasta, missä minulla oli ollut kauhea taistelu itseni kanssa, alkoivat sarastaa nykyiset toiveeni, jollen taaskin saa pettymystä osakseni. Tätä minä mielelläni otaksun itselleni onnelliseksi enteeksi, ikäänkuin Jumala kaikkivaltias tahtois näyttää syntiselle tyttärelle, kuinka oikein menettelin luottavaisena turvautuessani hänen hyvyyteensä ja ollessani tuhoamatta itseäni, vaikka perikatoni näyttikin lyhytnäköisissä ja pelon sumentamissa silmissäni väjäämättömältä.

Hän suvaitsi lausua: "Kah, Pamela, olen iloissani että tulit vapaasta tahdostasi: anna minulle kätesi." Tein niin, ja hän katsoi minuun hyvin kiinteästi ja hartaasti, puristaen kättäni kaiken aikaa, ja sanoi viimein: "Haastan sinulle nyt vakavasti."

— Sinulla on melkoisesti älyä ja terävänäköisyyttä, paljoa enemmän kuin ikäisilläsi yleensä ja enemmän kuin olin luullut sinulla olleen tilaisuutta sielunkykyjesi kehittämiseen. Sinulla on avoin, suora ja ylevämielinen luonne; ja ulkonaisesti olet niin viehättävä, että minun silmissäni eivät muut naiset vedä sinulle vertoja.

— Kaikki nämä avut ovat saaneet minut kiintymään sinuun niin syvästi, että — kuten usein olen sanonut — en voi elää ilman sinua; ja tahdoin kaikesta sydäimestäni jakaa omaisuuteni sinun kanssasi, saadakseni sinut itselleni omilla ehdoillani. Nämä sinä olet empimättä hyljännyt, tosin hyvinkin ujostelemattomin sanoin, mutta silti tavalla, joka saattaa minut sinua yhä enemmän ihaillemaan. Sievä lepertelysi rouva Jewkesille viime sunnuntai-iltana kuvasti mitä luonnollisinta viattomuutta ja kaunista

yksinkertaisuutta; se puolittain horjuttikin päättäväsyyteni ennen kuin lähestyin vuodettasi. Näen sinun varjelevan hyveellisyyttäsi niin tarkoin, että vaikka toivoinkin toista toteavani, en voi olla myöntämättä hurjan rakkauteni siitä yltyneen. Mutta mitä nyt sanoa edelleen, Pamela? Tahdon ottaa sinut, vaikka itse olet asianomainen, neuvonantajakseni tässä kysymyksessä, joskaan en kenties päätösvaltaiseksi tuomariksi.

— Sinä tiedät, etten ole kovin hillitön hurjastelija: tähän asti en ole tehnyt itseäni syyppääksi mihinkään aivan tavattomiin tai halpamaisiin tekoihin. Se että olen sinut täten vanginnut lienee pahimpia. Jos olisin kokonaan ollut intohimojani valtaan antautuneena, olisin jo ennen tätä päivää tyydyttänyt ne, osoittamatta sinua kohtaan sitä katumusta ja sääliä, joka on useinkin kerran säästännyt sinut, ollessasi ehdottomasti vallassani; ja sinä olet yhtä koskematon neitsyt kuin olit tullessasi talooni.

— Mutta mitä voin tehdä? Ajattele asemiani ylpeyttä. En voi sietää ajatusta avioliitosta edes vertaiseni tai itseäni ylhäisemmän henkilön kanssa. Olenkin evännyt useita senlaatuksia ehdotuksia. Kuinka sitten, kun otamme huomioon säätyeromme maailman silmissä, voisin ajatella ottaa sinut vaimokseni? Ja kuitenkin täytyy minun sinut saada; en voi kestää ajatusta, että joku muu mies syrjäyttäisi minut hellydestäsi: jo pelko siitä on pakoittanut minut vihaamaan Williamsia ja kohtelevaan häntä luonteelleni arvottomalla tavalla.

— Ratkaise siis, Pamela, minun puolestani, nyt kun olen näin rehellisesti tunnustanut mitä sielussani liikkuu. Ja näen silmistäsi, punehtumisestasi ja suloisesta hämmennyksestä, jonka huomaan kuohuttavan poveasi, että sinunkin mielessäsi liikkuu jotakin tärkeätä ja merkityksellistä. Sano minulle yhtä avoimesti ja vilpittömästi, mitä minun tulisi mielestäsi tehdä ja mitä minun tahtoisit tekevän.

Minun on mahdoton sanoin ilmaista sieluni liikutuksia tämän odottamattoman tunnustuksen kuullessani, se kun oli niin perin erilaista kuin hänen aikaisempi käytöksensä. Hänen sävyssäänkin tuntui olevan jotakin niin jaloa ja vakavaa, että... voi minua! huomasin tarvitsevani kaiken vähäisen maltillisuuteni torjumaan iskua, jonka tämä kohtelu tähtäsi enimmin varjeltuihin ajatuksiini. Heittäydyin hänen jalkoihinsa, sillä minä vapisin niin että tuskin kykenin seisomaan.

"Oi, arvoisa herra", sanoin, "säästäkää palvelijatar-rukkanne hämmennystä! Säästäkää Pamela-parkaa!" — "Puhu, puhu", kehoitti hän, "ja sano minulle, mitä minun pitäisi mielestäsi tehdä?" — "En voi sanoa, mitä teidän *pitäisi* tehdä", vastasin minä; "pyydänhän vain, ettette saattaisi minua turmioon; ja jos pidätte minua hyveellisenä, jos pidätte minua vilpittömästi kunniallisena, päästäkää minut menemään köyhien vanhempaini luo. Lupaen teille, etten ikänä mene kihloihin teidän hyväksymättänne."

Yhä tiukkasi hän selvempää vastausta kysymykseensä, mitä hänen olisi mielestäni tehtävä. Ja minä sanoin: "Mitä tulee *minun* mielipiteeseeni siitä, mitä teidän pitäisi tehdä, täytyy minun kyllä sanoa että minusta teidän olisi otettava lukuun maailman arvostelu ja vältettävä kaikkea syntyperällemme ja asemallemme sopimatonta. Jos siis todella suotte Pamela-rukalle arvonantonne kunnian, niin lyhykäinen erilläänolon aika ja seurustelu sukupuoleni arvollisempien edustajien kanssa kyllä tehokkaasti auttaa teitä voittamaan asemallemme niin arvottoman mieltymyksen. Ja tämä, hyvä herra, on paras neuvo, minkä voin antaa."

"Ihastuttava olento, herttainen Pamela!" sanoi hän, sävyssään kiihkeä hartaus, joka ei ollut koskaan ennen vaikuttanut minuun niin miellyttävästi; "tämä ylevä puheenlaatu on kaiken muunkin käytöksesi mukaista. Mutta sano minulle vieläkin selkeämmin, mitä neuvoisit minun tekemään tässä tapauksessa?"

"Oi, arvoisa herra", vastasin, "älkää käyttäkö hyväksenne herkkäuskoisuuttani ja näitä heikkoja hetkiäni; mutta jos olisin maan ensimmäinen vallasnainen, sensijaan että olen köyhä alhainen Pamela, niin tahtoisin, niin *voisin* sen teille sanoa. Mutta en voi lausua enempää..."

Oi, rakas isä ja äiti! Tiedän että huolestutte minun tähteni; sillä nyt minä itekin olen huolissani. Ja nyt alan pelokkaasti aavistella tietäväni liiankin hyvin syyn, mikseivät hänen minulle tuottamansa kovat koettelemukset ja synkkä pelkoni sallineet minun häntä vihata.

Mutta olkaa yhä vakuutetut siitä, että Jumalan armosta en tee mitään Pamelallemme arvotonta; ja jos havaitsen, että hän vielä kehtaa minut pettää ja että tämän käytöksen tarkoituksena on vain enemmän huikaista minua, niin minusta ei mikään tässä maailmassa ole niin halpamaista ja inhoittavaa, eikä mikään niin armottoman kavalaria kuin tuon miehen sydän.

Hän sanoi jalomielisesti: "Säästän hämminkiäsi, Pamela. Mutta toivon voivani vakuuttaa itselleni, että sinä voit rakastaa minua enemmän kuin ketään muuta miestä ja ettei kellään maailmassa ole ollut mitään osaa hellydestäsi: sillä minä olen kovin arka rakastamastani; ja jos luulisin sielussasi olevan mitään salaista, vielä toivomukseksi kypsytöntä tunteen aihelmaa ketä tahansa muuta miestä kohtaan, en soisi *itselleni* anteeksi, että pysyn rakkaudessani sinuun, enkä *sinulle*, jollet sitä minulle

avomielisesti ilmoittaisi."

Koska yhä jäin polvilleni lammen ruohopyörtänölle, niin hän istahti viereeni nurmelle ja otti minut syliinsä: "Miksi Pamelani epäroi?" sanoi hän. "Etkö voi minulle vastata ihan todesti, kuten toivon? Jollet voi niin puhu, ja minä suon sinulle anteeksi."

"Oi, hyvä herra", selitin minä, "ei se *sitä* ole, ei todellakaan: mutta muistuu mieleeni jokunen kauhea sana, jotka lausuite rouva Jewkesille, kun luulitte etten ollut kuulemassa, ja se herättää minussa pelkoa, että olen suuremmassa vaarassa kuin konsaan ennen elämässäni".

"Et ole milloinkaan voinut havaita minua tavalliseksi valhettelijaksi", sanoi hän, "liian pelokas ja hupsu Pamela! Enkä vastaa siitä, kuinka kauvan pysyn nykyisessä mielentilassani: sillä ylpeyteni taistelee hurjasti rinnassani, vakuutan sinulle; ja jos sinä epäilet minua, niin ei minulla ole mitään velvoitusta sinun luottamuksesi ja mielipiteesi säilyttämiseksi. Mutta tällä hetkellä tarkoitan todella vilpittömästi mitä sanon, ja toivon että sinäkin olet yhtä avomielinen ja vastaat suoraan kysymyksiini."

"Huomaan, hyvä herra", lausuin, "etten tunne itseäni; ja teidän kysymyksenne on senlaatuinen, että vain haluan kertoa teille kuulemani ja saada ystävällisen vastauksenne siihen. Muutoin se, mitä minulla on sanottavaa teidän kysymykseenne, voi tasoittaa tien turmiooni ja todistaa heikkoutta, jota en luullut itsessäni olevan."

"No", sanoi hän, "voit kertoa, mitä olet tietämättäni kuullut; sillä suoran vastauksen pidättämisellä sinä kidutat sieluani; ja puolet siitä vaivasta, minkä olen nähnyt *sinun* tähtesi, olisi tuonut syliini jonkun Englannin hienoimmista naisista".

"Oi, herra", selitin, "hyveellisyyteni on minulle yhtä kallis kuin jos kuuluisin korkeimpaan säätyluokkaan; ja epäilyni — joihin tiedätte minulla olleen liiaksikin syytä — ovat saattaneet minut kiusalliseksi. Mutta nyt, hyvä herra, tahdon kertoa teille kuulemani, joka on herättänyt minussa suurta levottomuutta."

— Te sanoitte rouva Jewkesille, että olitte alottanut väärästä päästä yrittäessänne taltuttaa minua peloittelulla; puhuitte kylmäkiskoisuudestani ja muuta sellaista — kyllähän muistatte — ja ilmoititte muuttavanne menettelytapaa ja yrittävänne *sulattaa* minut (sitä sanaa te käytitte) ystävällisyydellä ja hyvyydellä.

— En pelkää, hyvä herra, että Jumalan armon ollessa tukenani mitkään ystävällisyyden osoitukset saisivat minut unohtamaan, mitä olen hyveellisyydelleni velkaa; mutta huomaan että sellaiset toimenpiteet kyllä voivat tuottaa minulle suurempaa ankeutta kuin kovuus. Luontonihan on liian suora ja vilpitiön kyetäkseen esiintymään kiittämättömänä; ja jos minulle opetettaisiin läksy, jota en vielä koskaan ole oppinut, niin kuinka raskaasti pahoittelisinkaan kuoleman hetkellä, etten voinut vihata turmioni tuottajaa ja että minun viimeisenä suurena päivänä täytyisi nousta syyttämään onnetonta sielu-parkaa, jonka pelastamisen toivoisin olevan vallassani!

"Ylevämielinen tyttö", huudahti hän, "kuinka kaunis ajatus tuo onkaan! Yhä verrattomammaksi sinut havaitsen, Pamela! Olet antanut minulle vihjauksen, joka pitää minua vallassaan kauvan. Mutta, suloinen olento", hän lisäsi, "kerro minulle, mikä se läksy on, jota et vielä koskaan ole oppinut, ja jonka oppimista pelkät?"

"Jos, arvoisa herra", vastasin, "jälleen jalomielisesti säästätte hämminkiäni, ei minun tarvitse sitä sanoa: mutta vastauksena kysymykseen, jota näytte kiihkeimmin esittävän, tahdon lausua sen, etten tunne ainoatakaan miestä maailmassa, jonka kanssa haluaisin naimisiin tai jota koskaan olen siinä mielessä ajatellut. Olin mielessäni totuttanut niin köyhyyttä rakastamaan, etten muuta toivonut kuin palata parhaiten, joskin köyhimpäin vanhempien luo ja käyttää elämäni Jumalan palvelukseen ja heidän viihdyttelyynsä. Ettekä aavistakaan, hyvä herra, kuinka saatoitte nuo toiveeni pettymään ja riistitte minulta itselleni lupaamani rehelliset ilot lähettäessänne minut tänne."

"No, voinko sitten", virkkoi hän, "olla vakuutettu, ettei pastori eikä kukaan muu mies ole vaikuttimenasi näin horjumattomasti evätessäsi tarjoukseni?" — "Voitte tosiaan", sanoin minä; "ja koska suvaisitte kysyä, niin minä vastaan, etten tunne toivomuksen vivahdustakaan tai mitään ajatusta ainoakaan miehen puoleen maailmassa".

"Mutta", sanoi hän, "— sillä minä olen hupsusti mustasukkainen, ja se vain osoittaakin kiintymystäni sinuun, — etkö ole rohkaissut Williamsia siihen ajatukseen, että ottaisit hänet?" — "En millään muotoa", vakuutin, "vaan asianlaita on aivan päinvastoin". — "Etkä olisi hänestä huolinnut", kysyi hän vielä, "jos olisit hänen avullaan päässyt pakenemaan?" — "Mielessäni olin päättänyt toisin, herra; hän tiesi sen, ja mies-parka..."

"Pyydän", sanoi hän, "älä yritä sanaakaan hänen puolustukseen! Sinä nostat pyörretuulen

sielussani, jos häntä ystävällisesti mainitset; ja silloin myrsky tempaisee sinut mukaansa."

"Hyvä herra", virkoin, "minä olen sanonut sanottavani ja vaikenen!" — "Ei", vastasi hän, "älähän vaikene; anna minun tietää kaikki. Jos hänestä vähääkään välität, niin puhu suusi puhtaaksi; sillä asia päättyisi hirveästi sinulle, minulle ja hänelle, jos saisin tietää että tässä arassa kohdassa olet minulta kätkenyt jonkun salaisuutesi."

"Teidän arvoisuutenne", sanoin minä, "jos konsaan olen antanut teille syytä pitää minua vilpittömänä..." "Puhu sitten", keskeytti hän hyvin kiihkeästi, puristaen molempia käsiäni, — "sano nyt Jumalan kasvojen edessä vakuuttavasi, ettei sinulla ole mitään salatuunkaan ajatusta Williamsin tai minkään muun miehen suhteen".

"Sen teen", suostuin minä. "Niin totta kuin Jumala minua siunatkoon ja säilyttäköön hyveellisyyteni, minulla ei ole." — "Hyvä", sanoi hän, "tahdon uskoa sinua, Pamela; ja ajan mittaan voinen paremmin sietää tuon miehen nimeä. Ja jos pääsen vakuutetuksi, etteivät sinun tunteesi ennakoita kuulu kellekään, niin itserakkauteni saa minut uskomaan, että minä kyllä vielä voitan arvonannossasi saman tai paremmankin sijan kuin ken hyvänsä Englannin mies. Mutta ylpeyttäni kirveltää kuitenkin ytimiin asti se että niin helposti ja niin lyhyen tuttavuuden jälkeen suostuit karkaamaan tuon keltanokan kanssa!"

"Oi, hyvä herra", huomautin, "tahdotteko kuulla yhden seikan? Ja vaikka se tuottaisi minulle suurimman suuttumuksenne, niin kerron teille, ehkä tarpeettomasti ja epäviisaasti, kuitenkin koko totuuden."

— Kunniallisuuteni — köyhänä ja alhaisena minulla ei ole oikeutta nimittää sitä *kunniaksi* — oli vaarassa. En nähnyt mitään keinoja pelastuakseni teidän tunnustetuista yrityksistänne. Te olitte osoittanut, ettette pysähtyisi pikku seikkoihin; ja mitä, hyvä herra, olisi voitu ajatella vilpittömästä tahdostani, joka tässä oli kaikkea muuta tärkeämpi, jos en olisi paennut vaarojani, mikäli siihen oli minkäänlaista tilaisuutta tarjona? En aio sanoa mitään hänen puolestaan; mutta todellakin, arvoisa herra, minä itse yllytin hänet avustajakseni pakoyrityksessäni. Sain hänet ilmoittamaan, mitä säätyläisperheitä paikkakunnalla oli, joiden suojaan voisin pyrkiä; ja minä suostutin hänet... Älkää rypistäkö minulle otsaanne, sillä minun täytyy kertoa teille koko totuus... Taivutin hänet menemään erään lady Jonesin sekä lady Darnfordin puheille; ja ystävällisyydessään hän myös vetosi herra Petersiin, kirkkoherraan. Mutta kaikki he estelivät, ja silloin hän antoi minun tietää, ettei ollut muuta kunniallista keinoa kuin avioliitto. Siitä minä kieltäysin; ja hän suostui auttamaan minua Jumalan tähden.

"Nyt", sanoi hän, "sinä alat..." Panin rohkeasti käteni hänen suulleen tuskin tietäen minkä vapauden itselleni otin! "Pyydän, herra", sanoin, "älkää suuttuko; kertomukseni on juuri lopussa; tahtoisin vain lisätä, että mieluummin kuin olisin jäänyt perikatoani odottamaan olisin heittäytynyt maailman köyhimmän kerjäläisen hoivaan, jos olisin pitänyt häntä rehellisenä. Ja toivon että te oikein harkittuanne kaikki seikat annatte minulle anteeksi, ettekä pidä minua niin julkeana ja röyhkeänä kuin olette suvainnut minua soimata".

"Hm", sanoi hän, "tällä viime puheellasi, joka, salli minun se sinulle sanoa, osoittaa enemmän sydämesi vilpittömyyttä kuin viisasta pidättyväisyyttä, et ole minua liioin miellyttänyt. Mutta minun *täytyy* rakastaa sinua; ja se kiusaa minua. Sano minulle kuitenkin, Pamela — sillä nyt palaa edellinen kysymys: Koska pidät kunniaasi ja hyvettäsi niin suuressa arvossa, koska kaikki yritykset sitä vastaan ovat sinulle niin inhoittavia ja koska minä tunnustetusti olen tehnyt useitakin sellaisia yrityksiä, niin pidätkö itsellesi mahdollisena rakastaa minua *ennen* ketään muuta sukupuoleeni kuuluvaa?"

"Ah, hyvä herra", huudahdin minä. "Tässäpä palaakin epäluuloni, että kohtelette minua näin suosiollisesti ja armiaasti käyttääksenne herkkäuskoisuuttani hyväksenne."

"*Vieläkin* nurja ja epäilevä!" huudahti hän. "Etkö voi katsella minua sellaisena kuin tällä hetkellä olen? Ja olenhan sanonut sinulle, että nyt olen vilpittömän enkä ajattele mitään juonta, olenpa sitte tämän jälkeen mitä tahansa."

"Ah, hyvä herra", estelin minä, "mitä voin vastata? Olen jo sanonut liikaakin siinä tapauksessa, että tuo kauhea *'tämän jälkeen'* joskus tapahtuisi. Älkää käskekö minun sanoa, kuinka hyvin saatan..." Ja sitte minä hehkuvin kasvoin aivan tolkuttomana nojasin hänen olkapäätänsä vasten, kätkeäkseni hämmennykseni.

Hän sieppasi minut syliinsä hyvin tulisesti ja sanoi: "Kätke armaat kasvosi povelleni, rakas Pamelani! Sinun viaton vapaatapaisuutesi hurmaa minua! — Mutta sanohan siis, kuinka hyvin... mitä?"

"Jos olette hyvä palvelijatar-rukkaanne kohtaan ja säästätte häntä", vastasin, "en voi sanoa liian paljoa! Mutta jos ette, niin olen kaksin verroin hukassa! Ihan hukassa!"

Hän vakuutti: "Toivoakseni on nykyinen mielentilani pysyväinen; sillä tunnustan sinulle avoimesti, että olen tällä ihanalla hetkellä tuntenut enemmän vilpittöntyä iloa kuin olen kokenut kaikissa rikollisissa riehahteluissa, joihin himokas sieluni pakoitti minut toivossa saada omistaa sinut omilla ehdoillani. Ja sinun täytyy rukoilla tämän mielentilan jatkumista, Pamela; toivonkin että rukouksesi saavat kiusauksistani voiton."

Tämä suloinen ystävällisyys karkoitti ylivoimaisena kaikki epäilevät arveluni; minä heittäysin hänen jalkoihinsa ja syleilin hänen polviensa. "Sitä iloa, hyvä herra, minkä minulle näillä lempeän suosiollisilla sanoilla tuotate, teidän palvelijatar-rukkanne ei kykene julki lausumaan! Saan liiankin suuren palkan kärsimyksistäni, jos tätä hyvyyttä kestää! Jumala sen suokoon teidän oman sielunne tähden niinkuin minunkin. Ja kuinka onnellinen olenkaan, jos..."

Hän keskeytti minut lausumalla: "Mutta, rakas tyttöseni, mitä pitää meidän tehdä maailman tähden ja maailman arvostelun vuoksi? Minä en tosiaan voi mennä naimisiin."

Nyt minä taas hämmennyin ihan ymmälle. Mutta pian kooten ajatukseni sanoin: "Hyvä herra, sellaista kunniaa en rohkene toivoakaan. Jos minun sallitaan palata rauhassa ja turvassa köyhien vanhempaini luo rukoilemaan siellä puolestanne, en muuta tällä hetkellä pyydäkään! Kaikkien ahdistusteni ja vaarojeni jälkeen se tuottaa minulle suuren riemun. Ja jos tunnen oman sydän-parkani, niin toivon teidän tulevan onnelliseksi jonkun yhteiskunnallisen asemansa puolesta sopivan vallasnaisen kanssa ja iloitsen mitä vilpittömimmin jokaisesta seikasta, mikä edistää hyvän emäntä-vainajani rakkahimman pojan onnea."

"Kah", sanoi hän, "tämä keskustelu, Pamela, on luisunut pitemmälle kuin olin aikonut. Sinun ei tarvitse peljätä uskoa itseäsi *minun* pariini; minun tulisi epäillä itseäni ollessani *sinun* kanssasi. Mutta ennen kuin sanon mitään enempää tästä asiasta, tahdon käydä tilille ylpeän sydämeni kanssa, ja siihen asti olkoon kaikki niinkuin tätä haastelua ei olisi tapahtunutkaan. Salli minun vain sanoa sinulle, että mitä enemmän minuun luotat, sitä paremmin teet minulle mieliksi ja velvoitat minua: mutta epäilysi *aiheuttavat* vain epäilyjä." Ja tämän kaksimielisen lauseen jälkeen hän kumarsi minulle muodollisemmin kuin ennen ja antoi minulle kätensä. Kävelimme vierekkäin taloon, ja hän näytti hyvin vakavalta ja ajatuksiinsa vaipuneelta, ikäänkuin olisi jo katunut hyvyyttänsä.

Mitä minun on tehtävä, mihin toimenpiteisiin ryhdyttävä, jos kaikki tämä on juonta? — Voi tätä julmien epäluulojen synnyttämää ristiriitaa! — Jos hän on vilpillinen, niin olen tosiaan mennyt liian pitkälle! Tätä peljätessäni olen valmis puremaan hillitöntä kieltäni (tai oikeammin lyömään vieläkin hillittömämpää sydäntäni, joka saneli lauseet tuolle poloiselle välikappaleelle) puheitteni vuoksi. Mutta varmastikin hänen täytyi olla rehellinen *tällähaavaa!* Hän ei voinut olla niin taitava teeskentelijä! Jos hän sellaiseen kykenisi, niin eikö ihmisen sydän olisi sanomattoman paha? Ja mistä olisi hän kaikki nuo hirmuiset vehkeet oppinut? Silloinhan sen varmaan täytyisi olla miehen sukupuolelle synnynnäistä! — Mutta vaietkoot ajattelemattomat moitteeni, tyyntykööt häirityn mieleni rajut myrskyt! Eikö minulla ole isänä kunnan mies — mies, joka ei mistään vilpistä tiedä, joka ei tekisi mitään väärää, joka ei kuningaskunnankaan voittamiseksi ketään pettäisi tai sortaisi! Kuinka siis voin ajatella, että sellainen olisi hänen sukupuolelleen luontaista? Ja minun täytyy myös toivoa, ettei hyvän emäntäni poika ole miesten *pahin!* Jos hän sitä on, niin kova on sen oivallisen naisen osa, joka hänet synnytti! Mutta paljoa kovempi on hänen käsiinsä joutuneen Pamela-parkanne kohtalo! Tahdon kuitenkin luottaa Jumalaan ja toivoa parasta; ja niin lasken tällä kertaa kynän kädestäni.

TORSTAI-AAMUNA.

Joku koputti kamarimme ovelle tänä aamuna heti päivän valjettua. Rouva Jewkes kysyi, kuka siellä oli. Isäntäni sanoi: "Avatkaa ovi, rouva Jewkes." — "Älkäähän Jumalan tähden, rouva Jewkes", kielsin minä. — "Täytyyhän minun toki", väitti hän.

"Sallikaa minun sitten ensin pujahtaa pukimiini", pyysin minä ja tarrasin häneen kiinni. Mutta koputus kuului jälleen, ja emännöitsijä tempautui irti. Säikähtyneenä kääriydyin makuuvaatteisiin.

Hän astui sisälle ja sanoi: "Mitä, Pamela, noinko pelokkaana sen jälkeen, mitä eilen tapahtui meidän keskemme?" — "Voi, hyvä herra, hyvä herra", huudahdin minä, "pelkään ettei rukouksillani ole ollut toivottua vaikutusta. Pyydän teidän arvoisuuttanne ajattelemaan..."

Hän istahti sängyn laidalle ja keskeytti minut: "Hupsu pelkosi on turha; virkan vain pari sanaa ja sitte menen pois. — Ylikertaan lähdettyäsi sain kutsun tanssijuhlaan, joka pidetään tänä iltana Stamfordissa

eräiden häiden johdosta; samalla käyn tapaamassa sir Simonia, hänen rouvaansa ja tyttäriänsä, sillä morsian on heidän sukulaisiaan. En palaa kotiin ennen lauvantaita ja tulen senvuoksi varoittamaan *teitä*, rouva Jewkes, Pamelan kuullen, jotta hän ei ihmettelisi havaitessaan olevansa tiukemmin vartioituna kuin viimeksi kuluneina kolmena tai neljänä päivänä. Varoitan teitä pitämään huolta siitä, ettei kukaan saa häntä tavata eikä tuoda hänelle mitään kirjeitä sillä välin; sillä joku henkilö on nähty täällä hiiviskelemässä ja kyselemässä häntä. Ja minulle on ilmoitettu, että joko rouva Jervis tai herra Longman on kyhännyt kirjeen, joka on tarkoitettu hänelle toimitettavaksi; — ja", lisäsi hän, "sinun tulee tietää, Pamela, että olen käskenyt herra Longmanin jättää tilikirjainsa hoidon ja eroittanut palveluksestani Jonathanin ja rouva Jervisin senjälkeen kun tänne tulin; sillä heidän käytöksensä on ollut sietämätöntä. He ovat saaneet sisareni ja minun välit niin rikkoutumaan, ettei suhteemme kenties koskaan korjaudu entiselleen. Nyt, Pamela, pitäisin ystävällisenä tekona, jos pysyttelisit kammiossasi sen aikaa kun olen poissa etkä tuottaisi rouva Jewkesille vaivaa tai antaisi hänelle syytä levottomuuteen, kun kerran tiedät hänen toimivan minun käskystäni."

"Voi, hyvä herra", huudahdin minä, "pelkään että kaikki nuo kunnon ihmiset ovat kärsineet minun tähteni!" — "Luulenpa niin", myönsi hän; "eikä varmaankaan ole koskaan ollut tyttöä, joka niin viattomana ja hyveellisenä on saattanut suuren huonekunnan tällaiseen hälinään. Mutta se sikseen. Tiedätte kumpikin mielipiteeni ja osittain syynkin siihen. Sanon vain, että olen saanut sisareltani kirjeen, jollaista en olisi voinut odottaa. Eikä sinulla, Pamela", hän jatkoi, "enempää kuin minullakaan ole syytä häntä kiittää, kuten palattuani saanet tietää. Lähden kuomuvaunuillani, rouva Jewkes, koska otan lady Darnfordin ja herra Petersin sisarentyttären sekä erään lady Darnfordin tyttäristä mukaani; ja herra Simon ajaa toisen tyttärensä kanssa huvivaunuissaan. Lukituttakaa siis kaikki portit, älkää lähtekö ajalemaan kumpaisissakaan vaunuissa, älkääkä päästäkö ketään portille muutoin kuin teidän seurassanne, rouva Jewkes." — "Varmasti noudatan teidän arvoisuutenne määräyksiä", vastasi tämä.

"En tahdo tuottaa rouva Jewkesille mitään vaivaa ja vastusta", lupasin minä; "koetan pysytellä kammiossani enkä liikahda sieltä edes puutarhaan mennäkseni ilman häntä, jotta näette että tahdon totella teitä kaikessa, missä *voin*. Mutta alan peljätä..."

"Uusia juonia ja salahankkeita, niinkö?" sanoi isäntäni. "Mutta vakuutan sinulle, ettei sinulla koskaan ole ollut siihen vähemmin syytä, ja minä puhun sinulle totta; sillä *tällä kertaa* matkustan todellakin Stamfordiin ja mainitsemaani tilaisuuteen. Anna siis, Pamela, minulle kätesi ja suudelma; ja sitte minä heti lähden."

En tohtinut kieltää ja sanoin: "Jumala siunatkoon teitä, hyvä herra, mihin tahansa menette! Mutta minua surettaa mitä kerroitte palvelijoistanne."

Hän jutteli rouva Jewkesin kanssa hiukan oven ulkopuolella, ja kuulin viimemainitun sanovan: "Voitte luottaa, armollinen herra, minun huolenpitooni ja valppauteeni."

Hän lähti vaunuissaan, kuten oli sanonut, ja hyvin komeasti puettuna; se antaa hänen sanoilleen todellisuuden leiman. Mutta olenhan saanut kokea niin monta kepposta, juonta ja yllätystä, etten tiedä mitä ajatella. Suren vain rouva Jervis-poloisen kohtaloa. Nyt siis pastori Williams, pahankurinen John-raukka, hyvä rouva Jervis, herra Longman ja herra Jonathan ovat minun tähteni menettäneet paikkansa! Herra Longman on kyllä varakas, eikä hänen siis tarvitse siitä niin paljoa välittää; mutta tiedän että se surettaa häntä. Ja mitä Jonathan-parkaan tulee, niin varmaankin se kovin kipeästi koskee siihen vanhaan hyvään palvelijaan. Voi minua! mitä tuhoa olenkaan aiheuttanut! Tai pikemminkin, voi isäntääni, jonka hankkeet minua vastaan ovat saaneet niin monta hyvää ystävääni menettämään minun tähteni hänen suosionsa!

Olen hyvin suruissani näistä seikoista: jos hän todella rakastaa minua, ei hänen pitäisi mielestäni olla niin vihainen siitä, että hänen palvelijansakin minua rakastivat. En tiedä mitä ajatella!

PERJANTAI-ILTANA.

Olen korjannut pois paperini ruusupensaasta alta; sillä näin puutarhurin ryhtyvän kaivamaan lähettyvillä ja pelkäsin hänen löytävän kätköni.

Rouva Jewkes ja minä katselimme eilen vastapäätä jalavia olevan rautaportin lävitse, jolloin eräs mustalaisen näköinen olento saapui luoksemme ja sanoi: "Jos matami antais mulle joitakin ruuanjätteitä, niin ennustaisin teille kummallekin." Minä sanoin: "Kuulkaamme millaista tulevaisuutta hän meille esittää, rouva Jewkes." Tämä vastasi: "En pidä mokomista ihmisistä: mutta haastakoonpa nyt

sentään. En viitsi hakea teille mitään ruokatarpeita, eukkoseni; mutta annan muutamia kolikoita", puhui hän.

Mutta kun Nan tuli ulos, virkkoi hän tytölle: "Tuo leipää ja jotakin kylmää ruokaa, niin kuulet kohtalosi, Nan." Tätä te pitännette varsin joutavana kirjoittamisen aiheena, kuten muutamia muitakin seikkoja, joista olen riimustellut. Mutta ottakaahan huomioon, että siten sain selville hirveän salahankkeen. Oi taivas! mitä minun tuleekaan ajatella tästä häijystä, tästä häijyn häijystä herrasmiehestä? Nyt alan vihata häntä kaikesta sydämestäni. Näin on asia:

Rouva Jewkes ei laisinkaan epäillyt naista, kun rautaportti oli lukossa; hän seiso i ulkopuolella ja me sisäpuolella. Emännöitsijä pisti siis kätensä ristikosta. Mutisten sekavia lauseita sanoi eukko: "Kah, matami, te pääsette pian naimisiin, saan teille ilmoittaa." Siitä rouva Jewkes näkyi olevan mielissään ja virkkoi: "Sepä oli hauskaa kuulla", ja nauroi niin että lihavat kyljet hytkyivät. Akka katsahti samalla mitä totisimmin minuun ikäänkuin tarkoittaen jotakin. Sitte pälkähti isäntäni varoituksen johdosta päähäni, että kenties tuota naista käytettiinkin pujahtuttamaan kirje minun käsiini, jos mahdollista; ja päätin pitää silmällä kaikkia hänen liikkeitänsä.

Rouva Jewkes kysyi: "Minkälaisen miehen minä saan? olkaahan hyvä ja sanokaa." — "Ka", selitti ennustaja, "itseänne nuoremman; ja oikein hyvä puoliso hänestä tuleekin". — "Se ilahduttaa minua", sanoi toinen ja nauroi jälleen. "No, mamseli, kuulkaamme *sinun* kohtalosi."

Eukko astahti luokseni ja tarttui käteeni. "Oh", huudahti hän, "en osaa mamselille ennustaa: kätesi on niin valkoinen ja hieno, etten voi nähdä viivoja; mutta", hän sanoi riuhtaisten pienen ruohotukon maasta, "keksinpä siihenkin keinon". Ja niin hän hieroi kämmentäni ruohotöppään multaisella juuripuolella. "Nyt", sanoi hän, "eroitan jo piirrot".

Rouva Jewkes tarkkasi huolellisesti kaikkia hänen puuhiansa, otti ruohotupsun ja vilkaisi siihen nähdäkseen, ettei siinä mitään ollut. Ja sitte muija sanoi: "Tässä on Jupiterin viiva kulkemassa elämän viivan yli; tuossa Marsin... Kummallista!" huudahti hän, "sinun pitää olla hyvin varovainen, kaunokaiseni, sillä sinä olet kovassa ahdingossa, sen sulle vakuutan. Sinä et näemmä koskaan joudu naimisiin, ja kuolet ensimmäisen lapsesi synnyttämiseen." — "Pois täältä, akka!" huudahdin minä. "Parempi olisi, kun et olisi koskaan tänne tullutkaan."

Rouva Jewkes jupisi: "En pidä tuosta: se haiskahtaa petokselta. Menehän, Pamela, hetikohta sisälle." — "Niin teenkin", sanoin; "sillä minä olen saanut kyllikseni ennustamisista". Ja sisälle minä menin.

Eukko tahtoi kovin kertoa minulle lisää, ja se sai rouva Jewkesin uhkaamaan häntä, sillä hän kävi yhä epäluuloisemmaksi. Ja pois akka läksi ennustettuaan ensin Nanille, että tämä hukkuisi veteen.

Tämä kohtaus askarrutti kovin meidän kaikkien ajatuksia; ja tuntia myöhemmin menimme katsomaan, vieläkö eukko hiiviskeli lähettyvillä, ja otimme herra Colbrandin vartijaksemme. Katsoessamme rautaportin läpi näimme miehen verkalleen astelevan keskellä polkua, ja se lisäsi yhä enemmän rouva Jewkesin uumoilua. Hän sanoikin: "Te, monsieur Colbrand, ja minä kävelemme tuota miestä kohti nähdäksemme, miksi hän siellä vetelehtii; ja jää sinä, Nan, mamselin kanssa portille."

Avaten rautaportin he siis kävelivät miestä kohti; ja arvaten että eukon, jos hän oli palkattu, täytyi tarkoittaa jotakin tuolla ruohomättäällä minä loin silmäni sinnepäin, mistä hän oli sen riuhtaissut, ja huomasin että siitä oli ikäänkuin vihjaisuksi reväisty enemmänkin ruohoa. Silloin en epäillyt, että sinne oli pistetty jotakin minua varten. Kävelin siis sinne ja astuen kohdan päälle virkoin Nanille: "Kah, mikä kaunis metsäkukka tuolla jalavan juurella kasvaa, viidennen jalavan meistä vasemmalle; poimihan se minulle." Tyttö vastasi: "Se on tavallinen rikkaruoho." — "Olkoon vain", sanoin minä, "mutta noukkasehan se minulle; niilläkin on toisinaan kauniit värit".

Hänen mennessään minä kumarruin vetäisemään hyvän kourallisen ruohoa ja sen mukana paperipalan, jonka sujautin heti poveeni, pudottaen ruohot; ja sydämeni sykki rajusti tämän omituisen seikkailun johdosta. Minä sanoin: "Menkäämme sisälle, Anne-neito." — "Ei", vastasi tyttö; "meidän täytyy jäädä tänne siksi kun rouva Jewkes tulee".

Olin kovin utelias lukemaan tuon paperin: ja kun Colbrand ja emännöitsijä saapuivat, menin sisälle. Rouva Jewkes tuumi: "Epäilemättä on jotakin syytä isäntäni varoitukseen: en voi päästä selville tuosta vetelehtijästä, mutta siinä mustalaisessa oli varmaankin kujetta." — "No", huomautin minä, "jos oli, niin sen aikeet raukesivat tyhjiin, näittehän". — "Niin, totta kyllä", myönsi hän; "mutta se johtui minun valppaudestani; ja sinä teit oikein hyvin lähtiessäsi pois, kun sinua käskin".

Kiirehdin ylös komerooni ja näin kirjelapun sisältävän muunnetulta tuntuvalta käsialalla ja huonolla oikeinkirjoituksella kyhättyinä seuraavat sanat:

Kymmeniä keinoja on ajateltu ilmoittaaksemme sinulle vaarasi; mutta kaikki on

osoittautunut turhaksi. Ystäväsi toivovat, ettei vielä ole liian myöhäistä antaa sinulle tätä varoitusta, jos se vain saapuu käsiisi. Aatelisherra on ehdottomasti päättänyt saattaa sinut turmioon; ja koska hän nyt kerrassaan epäilee kaikkien muiden keinojen tehokkuutta, hän aikoo teeskennellä suurta rakkautta ja ystävällisyyttä sinua kohtaan ja lupaa sinut naida. Tätä varten voit odottaa muutaman päivän kuluttua erästä pastoria; mutta se onkin viekas, kavala rappiolle joutunut asianajaja, jonka hän on palkannut toimimaan pappina. Mies on leveäkasvoinen, kovin rokonarpinen ja varsin hyvä seuranaipitäjä. Ole siis varuillasi. Älä epäile tätä neuvoa. Ehkä sinulla jo on ollut liiankin paljon syytä vakuuttautuaksesi sen todenperäisyydestä. — Sinulle hartaasti kaikkea hyvää toivova

JOKU.

Mitä, rakas isä ja äiti, sanommekaan nyt tästä todella pirullisesta isännästä! Mistä saan sanoja kuvaillakseni murhettani ja hänen petostaan! Olen melkein suoraan tunnustanut rakastavani häntä; mutta senhän tein siinä oletuksessa, että hän oli hyvä. Tämä on kuitenkin antanut hänelle liian paljon etua. Mutta nyt tahdon murtaa kurittoman, hillittömän sydämeni, jollei se tahdo oppia häntä vihaamaan! Voi, mikä synkän musta sydän hänellä täytyykään olla! Tässä on siis salahanke minun tarvelemisekseni, vieläpä omasta suostumuksestani! Eipä ihme, ettei hän käyttänyt hyväkseen inhoittavia tilaisuuksiaan (minkä luulin johtuvan synnintunnosta ja säälistä minua kohtaan), kun hänellä oli *tällainen* suunnitelma varalla! — Näin olisi minut voitu pettää sellaisen onnen toiveilla, jota vain korkein kunnianhimoni olisi saattanut tavoitella! — Mutta kuinka kauheaa olisikaan kohtaloni ollut, kun olisin huomannut olevani tärvelty olento ja rikollinen portto sensijaan että olisin ollut laillinen aviovaimo! Oi, tämä on tosiaan liikaa Pamela-parkanne kestettäväksi! Toivoin että kaikki pahin oli jo ohitse ja että minulla oli ilo nähdä parannuksen tehnyt mies eikä hillittömien himojensa valtaan antautunut irstailija. Mitä on teidän tytär-poloisenne tehtävä? Kaikki hänen toiveensa ovat nyt menneet pirstoiksi! Ja jos isäntäni ei tässä onnistu, niin siitä seuraa minun väkivaltainen häpäisemiseni! Sillä tämä osoittaa, ettei hän ennen hellitä kuin on minut tärvellyt! — Voi kurjaa, kurjaa Pamela!

SUNNUNTAINA PÄIVÄLLÄ, KELLO YHDEN AJOISSA.

Isäntäni on tullut kotiin, ja on todellakin ollut siellä missä sanoi kävänsä. Siis *kerrankin* on hän puhunut totta; ja tämä näkyy tapahtuneen ilman mitään salahanketta. Epäilemättä hän luottaa tuohon jumalattomaan valevihkimiseen! Hän on tuonut muassaan päivälliselle erään herrasmiehen, joten en ole häntä vielä nähnyt.

KELLO KAHDelta.

Olen hyvin suruissani, ja siihen on minulla nyt vielä suurempaa syytä. Sillä juuri nyt, kun sivukammiossani ollessani avasin ruusupensaalle alle kätkemääni myttyä, nähdäkseni oliko se pitkällisestä hautautumisesta tärveltynyt, yllätti minut rouva Jewkes ja iski kouransa siihen; sillä hän oli nähtävästi tirkistellyt avaimenreiästä.

En tiedä mitä tehdä! Sillä nyt isäntäni näkee kaikki yksityiset ajatukseni hänestä ja kaikki salaisuuteni, niin sanoakseni! Olenpa minä aika hutilus! — Kyllä ansaitsenkin rangaistuksen.

Tiedätte että minulla oli onni herra Williamsin välityksellä lähettää teille kaikki kyhäykseni siihen sunnuntai-iltaan asti, joka oli vankeuteni seitsemästoista päivä. Mutta nämä paperit sisältävät nyt kaikki kyhäykseni siitä ajasta keskiviikkoon, ahdinkoni seitsemäntenkolmatta päivään; ja koska ette niitä näin ollen kenties milloinkaan saa nähdä, tahdon lyhyesti mainita teille niiden sisällön.

No niin, noissa papereissa oli kerrottu rouva Jewkesin juonista, joilla hän koetti vietellä minua hyväksymään herra Williamsin naimatarjouksen, ja kuinka minä siitä kieltäydyin ja lausuin toivonani, että te ette hänen kosintaansa rohkaisisi. Kerron kuinka herra Williams ilkeästi ryöstettiin ja rouva Jewkesin käynnistä hänen luonaan, jolloin hän urkki selville kaikki pastorin salaisuudet; kuinka minä rouvan kotoa lähdettyä olin halukas karkaamaan tieheni, vaikka minut siitä esti hupsu pelkoni, ja niin edespäin. Minulla näetten oli takaportin avain. Rouva Jewkes kirjoitti isännälleni ilmoittaen hänelle

kaikki herra Williamsilta nuuskimansa salaisuudet. Mainitsin myös hänen käytöksestään minua ja pastoria kohtaan senjälkeen. Kerroin kirjeenvaihtoni jatkumisesta herra Williamsin kanssa tiiltien avulla, teidän saamastanne käärosta alkaen. Olin nuhdellut häntä siitä, että siten oli ilmaissut itsensä rouva Jewkesille; ja sitte kirjoitti pastori minulle vastaukseksi uhaten paljastaa isäntäni, jos tämä hänet petti, mainiten vielä John Arnoldin kirjeenvaihdosta kanssansa ja Johnin lähettämästä, kaikesta päättäen vieraiden käsien sieppaamasta kirjeestä, samoin kuin kirjeenvaihdosta joka tapahtui erään hänen Gainsboroughissa asuvan ystävänsä välityksellä, ja aikomuksestaan hankkia minulle hevosen ja toisen itselleen. Kerroin teille, mitä herra Williams oli tunnustanut rouva Jewkesille ja kuinka olin rohkaissut hänen ehdotuksiansa. Joukossa oli jäljennös hartaasta kirjeestä, jonka kyhäsin hänelle osoittaakseni kuinka tarpeellisena pidin pakoani ennen isäntäni tuloa, sekä hänen puolittain vihainen vastauksensa minulle. Samoin herra Williamsin avulla lähettämämme kirje, rakas isä, jossa te toivoitte minun menevän herra Williamsille, kuitenkin jättäen asian minun ratkaistavakseni; ja onneksi te siinä mainitsette haluttomuudestani menemään naimisiin. Puhuin hartaasta toivomuksestani päästä teidän luoksenne, selostin pääsisällön herra Williamsille lähettämästäni vastauksesta, joka ilmaisi parempaa kärsivällisyyttä, j.n.e. Eräs isäntäni rouva Jewkesille kirjoittama hirveä kirje oli erehdyksestä osoitettu minulle, ja toinen, minulle aiottu, samanlaisesta erehdyksestä osoitettu hänelle, joista kummastakin kertoessani lausuin omia mieltelmiäni hyvin vapaasti. Kuvailin mieleni ahdistusta herra Williamsin narraamisesta, pettämisestä ja turmioon saattamisesta. Sitte kerroin kuinka rouva Jewkes kerskui inhasta uskollisuudesta. Kuvailin pahansuisesti monsieur Colbrandia, henkilöä, jonka herra lähetti avustamaan rouva Jewkesia minun vartioitsemisessäni. Herra Williamsin pidättämisestä ja sulkemisesta vankilaan tulkitsin sitte murhettani, lausuen vapaasanaisia arvostelmia isännästäni, joka sen oli pannut toimeen. Ilmoitin vielä yrityksestäni paeta ikkunan ja takaveräjän kautta ja kuinka heitin nuttuni ja kaulahuivini lammikkoon heidän ajankulukseen sillä välin kun itse pakenisin — mikä seikkailu oli vähällä päättyä minulle perin kauheasti! Yhäti tuskittelin, että herra Williams oli minun tähteni menettänyt kaikkensa, ja lopuksi kerroin salaa kuulleen rouva Jewkesin kerskuvan, että hän olikin järjestänyt herra Williamsin ryöväyksen, saadakseen käsiinsä paperini, jotka pastori kuitenkin sai säilymään ja lähetti koskemattomina teille.

Nämä seikat pakoaikeeni onnettomaan toimeenpanoon asti ovat parhaan muistini mukaan niiden kyhäysten sisältönä, jotka tuo armoton nainen minulta sieppasi; sillä ne lehdet, joilla kerron kuinka huonosti minun siinä kävi ja mitä sitte seurasi, minulla toivoakseni on vielä tallella, alusnuttuni sisäpuolelle lanteitteni kohdalle ommeltuina.

Turhia olivat kaikki rukoukseni ja kyöneleeni, pyytäessäni häntä olemaan näyttämättä niitä kyhäyksiä herralle. Hän sanoi, että nyt tulikin ilmi, miksi muka niin mielelläni olin yksikseni ja aina kirjoittelin. Ja hän sanoi pitävänsä itseään onnellisena, kun oli nämä paperit löytänyt; sillä hän oli usein etsinyt joka paikasta, missä voi ajatella minun sellaisia säilyttelevän, mutta tähän asti aina tuloksetta. Hän sanoi nyt vain toivovansa, ettei niissä ollut mitään sellaista, jota ei *ken tahansa* saisi nähdä. "Sillä", hän lisäsi, "olethan sinä pelkkää *viattomuutta!*" — "Hävytön olento", vastasin minä, "te olette varmaan pelkkää *rikollisuutta!* Ja teidän täytyy siis tehdä pahimpanne. Nythän en voi auttaa itseäni, ja näen ettei teiltä ole mitään armoa odotettavissa."

Juuri nyt, kun isäntäni oli tullut ylös, rouva Jewkes meni häntä vastaan portaille ja antoi hänelle paperini. "Kah", virkkoi hän, "teidän arvoisuutenne sanoi aina, että mamseli Pamela oli suuri kirjoittelija; mutta en vielä koskaan ennen ole voinut saada käsiini mitään hänen kyhäyksiänsä". Herra otti paperit ja minun luokseni tulematta meni takaisin arkihuoneeseen. Ja osaksi tuon mustalaiseikkailun vuoksi, osaksi tästä syystä minä en voinut ajatella päivälliselle menoa. Siitäkin rouva Jewkes hänelle mainitsi, ja siksipä luulen, että saan hänet tänne ylös niin pian kun hänen vieraansa on lähtenyt.

LAUVANTAINA KELLO KUUDELTA.

Isäntäni pistäysi ylikertaan ja virkkoi herttaisempaan sävyyn kuin olin odottanut: "Olemme siis, Pamela, siepanneet sinun kavaltavat paperisi?" — "Kavaltavat!" toistin minä kovin nyreissäni. — "Niin", sanoi hän, "sellaisia niiden otaksun olevan, sinä kun olet suuri vehkeilijätär; mutta en ole niitä vielä lukenut".

"Sitten, hyvä herra", lausuin hyvin totisena, "menettelette todella kunniallisesti, jos *ette* luekaan niitä, vaan luovutatte ne minulle takaisin". — "Kelle ne ovat kirjoitetut?" kysyi hän. — "Isälleni, hyvä herra; mutta kaiketihan *näettekin*, kelle ne ovat." — "En ole tosiaan vielä silmänyt kolmea riviä", vastasi hän. — "Sitte pyydän teidän arvoisuuttanne, *älkää* penkoko niitä, vaan antakaa ne minulle takaisin." — "Sitä en tee", kieltäysi hän, "ennen kuin *olen* lukenut ne".

"Hyvä herra", huomautin minä, "te ette tehnyt oikein minua kohtaan lukiessanne aikaisemmin kyhäämäni kirjeet: minun mielestäni ei ollut teidän arvonne mukaista keinotella niitä käsiinne sen vilpillisen John Arnoldin välityksellä; sillä sopiiko teidänlaisenne herrasmiehen kiinnittää huomiota siihen, mitä kurja palvelijattarenne kirjoittelee?"

"Kyllä", vastasi hän, "kaikin mokomin on minun kiinnitettävä huomiota siihen, mitä sellainen palvelijatar kuin *minun* Pamelani kirjoittelee".

— *Sinun* Pamelasi! — ajattelin. Sitte muistui mieleeni se valevihkiminen; eikä se tosiaan ole juuri ollutkaan ajatuksistani poissa tuon mustalaiseikkailun jälkeen. "Mutta", jatkoi hän, "onko näissä kirjoituksissa mitään, jota et soisi minun näkevän?" — "Epäilemättä, hyvä herra, niissä on", vastasin minä; "sillä se mitä joku kirjoittaa isälleen ja äidilleen ei sovi jokamiehen tutkittavaksi". — "Enkä minä olekaan jokamies", sanoi hän.

"Ne kirjeet", hän lisäsi, "jotka sain luettavikseni Johnin välityksellä, eivät olleet sinulle epäedullisia, sen vakuutan; sillä ne antoivat minulle hyvin korkean käsityksen älystäsi ja siveydestäsi: ja luuletko että olisin vaivautunut kirjeilläsi, jollen olisi sinua rakastanut?"

"Ah, hyvä herra!" huudahdin minä, "onpa minulla *siitä* ylpeilemisen syytä! Sillä ne antoivat teille sellaisen käsityksen siveydestäni, että päätitte saattaa minut turmioon. Ja mitä hyötyä ovat ne tuottaneet *minulle*, joka olen teljetty tänne vankina ja saanut osakseni tällaista kohtelua teidän ja taloudenhoitajattarenne puolelta?"

"Miksi, Pamela", kysyi hän vakavanlaisesti, "miksi palkitset puutarhassa osoittamani hyvyyden moisella käytöksellä? Tämä ei pidä yhtä silloisen esiintymisesi ja sydämellisyytesi kanssa, joka aivan hurmasi minut. Et saa antaa minulle syytä luuloon, että pöyhistyit sikäli kuin huomaat minut ystävällisemmäksi." — "Ah, hyvä herra!" pahoittelin minä, "itse tunnette parhaiten oman sydämenne ja aivoituksenne! Mutta pelkään olleeni siellä liian avosydäminen ja pelkään että yhä pysytte päätöksessänne saattaa minut tärviölle, vain menettelytapanne muuttaneena."

"Sanoessani sinulle vielä kerran", lausui hän hiukan ankarasti, "ettet voi millään miellyttää minua paremmin kuin osoittamalla minulle jonkun verran luottamusta, tahdon ilmoittaa sinulle, että nuo hupsut ja nurinkuriset epäilyt ovat pahinta, mihin voit tehdä itsesi syyppääksi. Mutta", hän lisäsi, "ehkä saankin selville niiden *aiheen* näistä yksityiskohtaisista sepustuksistasi; sillä tietenkinhän olet ollut vilpittön *isääsi* ja *äitiäsi* kohtaan, vaikka saatatkin *minut* jo epäilemään sinua. Sillä minä sanon sinulle, nurja tyttö, että sinun olisi mahdoton olla noin kylmä ja tunteeton sen jälkeen, mitä viimeksi tapahtui puutarhassa, jollei sinulla ennakolta olisi mielessä joku *muu* suosimasi henkilö. Ja salli minun lisätä, että jos havaitsen asian siten olevan, niin seuraukset saavat jokaisen sydänsuonesi vuotamaan verta."

Hän aikoi lähteä vihapäissään, mutta minä huudahdin: "Vielä yksi sana, hyvä herra, vielä sana, ennen kuin luette ne, koska *tahdotte* ne lukea. Ottakaahan huomioon lieventävät asianhaarat, lukiessanne ankarat mietteet, joita niissä tapaatte käyttäytymisestänne minua kohtaan, — muistakaa ainoasti, että ne eivät olleetkaan kirjoitetut teidän nähtäväksenne, että ne on piirrellyt kovasti kohdeltu tyttö, eläessään alituisessa pelossa, että saisi kokea teidän puoleltanne pahinta mitä ihminen voi toiselle tuottaa."

"Jos siinä kaikki", sanoi hän, "eikä ole mitään muunlaatuista, sellaista, jota *en voisi* antaa anteeksi, niin sinulla ei ole mitään levottomuuden syytä. Sainhan edellisissä kirjeissäsi lukea yhtä monta näytettä nenäkkäistä mietelmistäsi minun suhteeni kuin niissä oli rivejä, silti koskaan kovistelematta sinua sillä perusteella, vaikkakin kenties olisin suonut, että olisit enemmän säästellyt nimityksiä ja vapaapuheisuuttasi."

"No, herra", lopetin minä, "koska te *tahdotte* ne lukea, niin enhän sille mitään voi. En luule itselläni olevan syytä peljätä, että minut havaittaisiin vilpilliseksi tai että missään suhteessa olisin teille valehdellut; sillä vaikken muistakaan mitä kaikkea kirjoitin, niin tiedän kuitenkin, että kirjoitin sydämeni sanelusta; ja sydämeni ei ole vilpillinen. Muistakaa vielä, herra, että aina selitin pitäväni oikeutenani yrittää paeta tästä pakollisesta ja laittomasta vankeudesta: teidän ei siis pidä suuttua siitä, että olisin niin tehnyt, jos olisin kyennyt." — "Älä pelkää", rauhoitti hän, "tuomitsen sinua niin, suopeasti kuin ansaitset; sillä sinulla on liian voimakas puolustaja omassa sydämessäni". Ja niin hän meni alas.

Kello yhdeksän tienoissa hän lähetti kutsumaan minut seurustelutupaan. Menin hiukan peloissani, ja hän piti papereita kädessään ja lausui: "Nyt, Pamela, tulet tuomiollesi." Minä sanoin: "Toivon että minulla on *oikea* tuomari asiaani tutkimassa." — "Niin", vastasi hän, "ja sinulla on syytä toivoa, että hän on *laupiaskin*, taikka muutoin en tiedä kuinka sinulle käy". Sitte hän jatkoi: "Pyydän että vastaat minulle heti suoraan ja selvästi jokaiseen kysymykseen, minkä sinulle esitän. Ensiksikin on tässä muutamia sinun ja Williamsin keskinäisiä lemменkirjeitä."

"Lemmenkirjeitäkö, herra?" äännähdin minä. — "No, nimitä niitä miksi tahdot", virkkoi hän; "en niistä totta tosiaan oikein pidä, vaikka otankin kaikki lieventävät asianhaarat huomioon, kuten pyysit". — "Rohkaisenko teidän mielestänne, hyvä herra, hänen ehdotuksiansa?" kysyin minä. — "Hm", vastasi hän, "sinä kyllä näennäisesti hylkää hänen kosintansa mutta vain sillä tavoin kuin viekas sukupuolenne meihin nähden aina tekee kiihoittaakseen meitä yhä hartaampaan tavoitteluun".

"Ka, arvoisa herra", sanoin minä, "tuo on teidän selityksenne; mutta se ei käy ilmi lauseitteni sisällöstä". — "Sukkelasti sanottu!" virkkoi hän. "Mistä p—stä olet tuolla iällä saanut kaiken tämän viisauden? Ja sitten on sinulla, kuten kyhäyksistäsi näen, muisti jolta ei mitään unohdu." — "Ah, hyvä herra", huomautin minä, "ne vähäpätöiset avut, joita minulla on, tekevätkin minut vain yhä kurjemmaksi! Minulla ei ole mitään iloa muististani, kun se syövyttää mieleeni asioita, jotka mielellänikin soisin *olemattomiksi* tai iäksi *unhoittavani*."

"Niin", sanoi hän, "mutta koska kerran olet pitänyt tarkkaa päiväkirjaa kaikesta mitä sinulle on tapahtunut, niin missä ovat näitä käsiini joutuneita *aikaisemmat* selostukset?" — "Ne on isälläni, hyvä herra", sanoin minä. — "Mitä tietä hän on ne saanut?" kysyi hän. — "Herra Williamsin välityksellä", ilmaisin minä. — "Hyvin vastattu", kiitti hän; "mutta etkö voisi hankkia niitä minun nähtäväkseni?" — "Sepä olisi somaa!" huudahdin. "Soisin että olisin onnistunut varjelemaan nuokin teidän silmiltänne."

"Minun *täytyy* ne nähdä, Pamela, tai muutoin en koskaan saa rauhaa; sillä minun pitää tietää, kuinka tuo kirjeenvaihto sinun ja pastorin kesken pääsi alkuun: ja jos *saan* ne nähdäkseni, niin sitä parempi sinulle, mikäli ne vastaavat niitä toiveita, joihin nämä antavat minulle aiheita."

"Voin sanoa teille, hyvä herra, aivan rehellisesti", vastasin minä, "mikä alkuna oli; sillä minä olin kyllin rohkea *alottajaksi*".

"Se ei riitä", väitti hän; "sillä vaikka tämä saattaa *sinusta* näyttää pikkuseikalta, niin minulle se on perin tärkeätä".

"Hyvä herra", ehdotin minä, "jos suvaitsette sallia minun mennä isäni luo, niin lähetän ne teille millä sanansaattajalla vain, jonka toimitatte ne noutamaan".

"Niinkö? Mutta varmaan, jos kirjeellisestikin pyydät niitä vanhemmiltasi, he lähettävät ne sinun tarvitsemattasi vaivautua sellaiselle matkalle; ja teekin nyt se."

"Ajattelen kylläkin", vastasin, "että kun Johnin halpamaisuuden perusteella olette nähnyt kaikki edelliset kirjeeni ja nyt nämä uskollisen taloudenhoitajattarenne valppauden tuloksena, niin *voisittehan* lukea kaikki loputkin; mutta toivon ettette sitä vaadi ennen kuin näen minkä verran minua itseäni hyödyttää mielenne noudattaminen tässä kohdassa".

"Sinun tulee siinä luottaa kunniantuntooni. Mutta sano minulle, Pamela", virkkoi viekas herrasmies, "olisitko *nämä* nähtyäni vapaaehtoisesti näyttäneet minulle ne toisetkin, jos ne olisivat olleet hallussasi?"

En aavistanut tähän kysymykseen kätkeytyä johtopäätöstä ja sanoin: "Kyllä, todellakin luulen, hyvä herra, että olisin, jos olisitte käsenyt." — "No sitten, Pamela", lausui hän, "koska olen varma, että olet joillakin keinoin jatkanut päiväkirjaasi, niin haluan että näytät minulle *jatkan*, siksi kun edellinen osa ehtii saapua". — "Oi, herra", hätäännyin minä, "näinkö olette minut sanoissani solminut? Mutta tässä teidän tosiaan täytyy suoda kieltäytymiseni anteeksi."

"Ka", virkkoi hän, "sano minulle totuudenmukaisesti, etkö ole jatkanut selostustasi tähän asti?" — "Älkää kysykö minulta." — "Mutta minä vaadin vastausta", tivasi hän.

"No niin, arvoisa herra, en tahdo kierrellä: jatkanut kyllä olen." — "Nyt olet hyvä tyttö!" kiitti hän; "minä pidän vilpittömästi sydäimestä". — "*Toisessa* henkilössä, tarkoittanette!" huomautin minä.

"No", sanoi hän, "saathan sinä laskea minusta hiukan sukkeluuksia, koska se on sinun *luonteessasi*, etkä sille mitään voi; mutta teet minulle kovin mieliksi, jos vapaasta tahdostasi näytät mitä olet kirjoitellut. Haluan tuntea juonesi yksityiskohdat ja pettymyksesi siitä alkaen, mihin nämä paperit päättyvät; sillä sinulla on niin kaunis kirjoitustapa, että osaksi siitä syystä, osaksi rakkauteni tähden olen tullut hartaaksi lukemaan kaiken mitä kirjoitat, vaikka se suuressa määrin kärjistyikin minua itseäni vastaan. Senvuoksi sinun täytyykin odottaa saavasi hiukan kärsiä; ja koska olen toimittanut sinulle aiheen, on minulla oikeus nähdä kynäsi tuotteet. Sitäpaitsi", hän lisäsi, "on *sinun* vehkeissäsi ja *minun* vehkeissäni niin viehkeä romantillisuuden tuntu, että siten saan ohjausta siihen, millaiseksi tämän sievän romaanin loppuratkaisun punon".

"Jos olisin teidän vertaisenne, hyvä herra, niin moittisin tätä perin ärsyttäväksi tavaksi härnäillä minua tuottamistanne onnettomuuksista."

"Oh", arveli hän, "se vapaapuheisuus, millä kirjeissäsi olet kuvailut minua ja luonnettani, ainakin tasoittaa velkamme, tässä suhteessa". — "Hyvä herra, en olisi voinut ryhtyä sellaiseen vapauteen, ellette olisi antanut minulle siihen aiheita: tiedättehän, että *syy* on ennen *seurausta*."

"Tosiaankin, Pamela", vastasi hän, "sinä järkeilet erittäin näpsästi. Miksi hitossa me miehet käymme koulua? Jos älymme vetäisi vertoja naisten terävyydelle, niin voisimme säästää paljon aikaa ja vaivaa kasvatuksessamme; sillä luonto antaa teidän sukupuolellemme, mitä me pitkän kokemuksen ja opintojen aikana tuskin kypsämme oivaltamaan. Mutta eihän jokainen vallasnainen olekaan Pamela."

"Te suvaitsette tehdä pilaa palvelijatar-parastanne", pahoittelin minä.

"Enpä niinkään", väitti hän; "muuten luulenkin, että minun täytyy lukea ansiokseni puolet älykkyydestäsikin; sillä se viaton harjoitus, jonka kohteena minä olen ollut, on varmaankin hionut nokkeluuttasi".

"Hyvä herra", tokaisin minä, "jos olisin voinut olla ilman tuota *viatonta* harjoitusta, kuten sitä suvaitsette nimittää, niin olisin mielelläni tyytynyt olemaan tyhmä kuin kuoriainen".

"Mutta silloin, Pamela", vastasi hän, "en olisi sinua niin suuresti rakastanut". — "Mutta silloin, hyvä herra, olisin ollut turvassa, levollinen ja onnellinen."

"Ehkä niin ja ehkei sentään; ja sitäpaitsi jonkun turpeenpuskija-moukan vaimona." — "Silloin kuitenkin olisin elänyt tyytyväisenä ja hyveellisenä; ja se on parempi kuin olla prinsessana ja elää toisin."

"Eipä osaa sanoa", haastoi hän; "sillä kun sinulla on noin sievät kasvot, niin joku meistä terävisilmäisistä ketunpyydystäjästä olisi sinut keksinyt; ja romanttisista haaveistasi huolimatta, joilla silloin ei kenties olisi ollutkaan niin valtavaa sijaa mielessäsi, olisi hänellä saattanut olla parempi onni kyntömiehen vaimon parissa kuin minulla on ollut äitini Pamelan suhteen." — "Toivoakseni, hyvä herra", sanoin minä, "olisi Jumala suonut minulle suurempaa armoa".

"No niin", jatkoi hän, "mutta mitä noihin soman suunnitelmasi jälkeisiin kirjoituksiisi tulee, niin minun *täytyy* ne nähdä".

"Te ette todellakaan *saa* niitä nähdä, mikäli minä voin sen estää."

"Ei mikään", lausui hän, "ole minulle mieluisempaa, kuin että sinulla kaikissa vehkeissäsi ja sotajuonissasikin on suuri totuudenrakkaus ja että kaikissa pikku petoksissasikin olet turvautunut vain harvoihin *tahallisiin* hätävalheisiin. Odotan nyt, että noudatat tätä kiitettävää ohjetta keskustelussamme. Ilmoita minulle, mistä olet saanut tarvitsemasi kynät, musteen ja paperin, kun rouva Jewkes oli niin valpas ja antoi sinulle vain kaksi arkkia erältään? — Sano minulle totuus."

"Ka, hyvä herra, vähänpä aavistin että ne tulisivat minulle tällaiseen tarpeeseen; mutta lähtiessäni kartanostanne minä pyysin vähän kutakin hyvältä herra Longmanilta, joka antoi minulle yltäkyllin." — "Niin, niin", murisi hän, "*hyväksi* herra Longmaniksihan sinun täytyy häntä nimittää! Kaikki liittolaisesi ovat hyviä, jok'ainoa heistä; mutta ne palvelijani, jotka ovat täyttäneet velvollisuutensa ja totelleet käskyjäni, ne sinä maalaat mustiksi kuin paholaisen; sellaiseksi olen totta tosiaan minäkin kuvailtu."

"Hyvä herra", virkoin, "toivon ettette vihastu; mutta luuletteko, että he itseänne lukuunottamatta ovat kuvattuja pahemmiksi kuin ansaitsevat?"

"Sinä sanot: itseäni lukuunottamatta, Pamela. Mutta eikö tuo poikkeuksen tekeminen ole pelkkä kohteliaisuus, koska olen saapuvilla ja sinä olet minun käsissäni?" — "Arvoisa herra, suokaa minulle anteeksi; mutta minusta tuntuu että voisin kysyä teiltä, miksi niin ajattelette, jollei joku pieni tunnompistos sanoisi teille siihen olevan liiankin paljon syytä?"

Hän suuteli minua ja virkkoi: "Minun täytyy joko tehdä näin tai suuttua sinuun; sillä sinä olet kovin tokinainen, Pamela. Mutta hurmaavasta lepertelystäsi ja sievästä julkeudestasi huolimatta en jätä kysymystäni. Missä piiloittelit papereitasi, kyniäsi ja mustettasi?"

"Vähin yhtäällä, vähin toisaalla, jotta minulle jäisi jällelkin, vaikka osa löydettäisiin." — "Nyt olet hyvä tyttö!" huudahti hän; "minä pidän suloisesta totuudenrakkaudestasi. Ilmoitahan nyt minulle, missä tallettelet kirjoitettuja papereitasi, nenäkästä päiväkirjaasi!"

"Teidän tulee suoda minulle anteeksi, hyvä herra, etten sitä tee", vastasin minä. — "Mutta", sanoi hän, "siihen minä en suostu: sillä minä *tahdon* sen tietää ja *tahdon* ne *nähdä*". — "Tuo on tuiki ankaraa", vastustin minä; "mutta minun täytyy sanoa, että te ette niitä saa, mikäli voin sen estää".

Olimme seisoneet enimmäen aikaa, mutta nyt hän istuutui, tarttui molempiin käsiini ja virkkoi: "Hyvin

sanottu, sievä Pamelani, *mikäli voit sen estää!* Mutta minä en salli sinun sitä estää. Sano minulle, ovatko ne taskuissasi?" — "Ei, hyvä herra", vastasin sydän kurkussa.

Hän sanoi: "Tiedän ettet mistään hinnasta lausuisi suorastaan *valheellista* sanaa; mutta kaksimielisyyksissä ei mikään jesuiitti ole sinua voittanut. Vastaa minulle, ovatko ne kumpaisessakaan taskussasi?" — "Eivät ole, herra", sanoin minä. — "Eivätkö ne ole jossakin liiviesi välissä?" — "Eivät", vastasin taaskin: "mutta älkäähän kyselkö enempiä; sillä vaikka kuinka tiukkaisitte, en sitä kuitenkaan ilmoita teille".

"Oh", tuumi hän, "kyllä siihenkin keinon keksin. Voin tehdä niinkuin ulkomailla rikollisten niskuroidessa menetellään: niitä kidutetaan, kunnes taipuvat". — "Mutta, hyvä herra", virkoin minä, "onko se oikein ja kunniallista? Minä en ole mikään rikollinen; ja minä en tahdo tunnustaa."

"Oi, tyttöseni!" sanoi hän, "moni viaton henkilö on asetettu kidutettavaksi. Mutta anna minun vain tietää, missä kirjeet ovat, niin vältät tuollaisen kovistelututkinnon."

"Hyvä herra", muistutin minä, "kidutusta ei käytetä Englannissa; ja toivoakseni ette te ota sitä käytäntöön".

"Mainiosti sanottu!" myönsi hän. "Mutta voin mainita sinulle yhtä hyvästä rangaistuksesta. Jos rikollinen täällä Englannissa ei suostu meille puhumaan, niin *ahdistamme* hänet kuoliaaksi tai jatkamme, kunnes hän puhuu. Ja tämä rangaistus, Pamela, tulee varmaan osaksesi, jollet muutoin kerro."

Kyynelsilmin valitin: "Voi, tämä on kovin julmaa ja raakaa."

"Eipä väliä", vastasi hän; "sehän on vain minun hahmossani asuvan Luciferisi tapaista, ja tehtyäni sinua kohtaan niin paljon kamaluuksia, kuten *sinä* ajattelet, sinulla ei ole suurta syytä tuomita tätä niin ankarasti; tai sitä on joka tapauksessa pidettävä vain muiden tekojeni mukaisena".

"Mutta, hyvä herra", estelin yhä, kauheasti peljäten, että hän aavisteli niiden olevan vaatteissani, "jos näin kohtuuttomasti vaaditte tottelemista — vaikka se totisesti on surkeaa hirmuvaltaisuutta, — niin sallikaa minun mennä ylös lukemaan ne vielä kertaalleen, ja te saatte ne silmäilläksenne sen surullisen kertomuksen loppuun asti, joka on jo hallussanne olevien kyhästen jatkona".

"Tahdon nähdä ne kaikki", tivasi hän, "tähän hetkeen asti, jos olet niin pitkälle kirjoittanut, tai ainakin vielä tämän viikon päiviin".

"Sallikaa minun siis mennä ylös niitä silmäämään", vastasin, "nähdäkseni mitä olen kirjoittanut ja mihin päivään asti, jotta tuon ne teille, sillä ettehän tahtone ihan kaikkea nähdä".

"Tahdon niinkin", vastasi hän. "Mutta kah, Pamela, sano minulle totuus, *ovatko* ne ylhäällä?" Säikähdysin kovasti. Hän huomasi hämminkini. "Sano minulle totuus", toisti hän. — "Ka, hyvä herra", vastasin minä, "olen joskus paloitellut niitä kuivan multakokkareen alla puutarhassa ja milloin missäkin paikassa; nuo, jotka teillä on kädessänne, olivat useita päiviä ruusupensaalla puutarhassa".

"Viekas huippana!" sanoi hän. "Mitä tuo tähän kysymykseen kuuluu? Ovatko ne *puvussasi?*"

"Jos", virkoin nyt, "minun täytyy kaivaa ne kätköstään seinälaudoituksen takana, niin ettekö te katsele minua?"

"Yhä enemmän viekkaita verukkeita", virkkoi hän. "Onko sekään vastaus kysymykseeni? Olen etsinyt niitä kaikkialta ylhäältä ja makuukomerostasi, enkä kykene niitä löytämään; senvuoksi *tahdon* tietää, missä ne ovat. Nyt", lisäsi hän, "olen tullut siihen käsitykseen, että ne ovat sinulla mukanas; ja vaikken eläissäni ole riisunut tyttöä, niin alanpa nyt vähentää verhoa kauniilta Pamelaltani, eikä minun toivoakseni tarvitse mennä pitkälle, ennen kuin ne löydän."

Hyrähdin itkuun ja sanoin: "On aivan armotonta kohdella minua tällä tavoin. Ajatelkaahan, hyvä herra" —. sillä hän alkoi irroitella neuloja huivistani, — "ajatelkaa! Pyydän, ajatelkaa toki!"

"No", sanoi hän, "ajatteletko *sinä?* Sillä minä tahdon nähdä ne paperit. Mutta kenties ne ovat sidottuina sukarihmoillasi polvien kohdalle"; ja hän kumartui. Onko koskaan kuultu mitään niin häijyä ja halpamaista? Minä painuin polvilleni ja sanoin: "Mitä *voin* tehdä? Jos sallitte minun mennä ylös, niin tuon ne."

"Tuotko todellakin", kysyi hän, "vakuutatko kautta kunniasi, että annat minun nähdä ne kaikki etkä yritä piilottaa ainoatakaan lippusta?"

"Kyllä, hyvä herra." — "Kunniasanallasi?" — "Niin, herra." — Ja sitte hän salli minun mennä ylikertaan. Itkin katkerasti kiukusta. Varmastikaan ei kukaan ole sellaista kokenut kuin minä!

Menin sivukammiooni ja istahdin. En voinut sietää ajatusta, että luopuisin papereistani. Sitäpaitsi olisi minun täytynyt melkein riisuutua irroittaakseni ne. Niinpä kirjoitin tähän tapan:

HYVÄ HERRA,

Tiedän ettei hyödytä mitään väitellä niin mielivaltaisen herrasmiehen kanssa; perin kovasti käytätte te valtaa, jonka niin häijysti olette minua kohtaan saanut. Minulla on kylliksi rohkeutta ryhtyä tekoon, joka saisi teidät tätä kohteluanne katumaan: voin tuskin sietää moista ja mitä vielä edessäni on. Mutta ylempi ajatus estää minua; Jumalalle siitä kiitos! Tahdon kuitenkin pitää sanani, jos tämän luettuanne sitä vaaditte; mutta, hyvä herra, sallikaa minun anoa teiltä aikaa huomisaamuun, jotta voin edes silmäillä kyhäykseni lävitse, nähdäkseni mitä itseäni syyttävää teidän käsiinne asetan. Sitte tuon kirjoitukseni teille, tekemättä niihin pienintäkään muutosta. Vieläkin sentään pyytäisin teitä minua tästä säästämään; mutta jos ette siihen suostu, niin antakaa minun pitää ne huomisaamuun asti, ja tätä minä näin ankarasti kohdeltuna katson suosionosoitukseksi, josta olisin erittäin kiitollinen.

Arvasin että ennen pitkää kuulisin hänestä; ja hän lähettikin rouva Jewkesin noutamaan, mitä olin luvannut. Annoin siis tämän kirjelapun vietäväksi, mutta isäntäni lähetti sanomaan, että minun täytyi pitää lupaukseni ja että hän myönsi minulle aikaa aamuun asti; minun piti silloin tuoda kirjeet hänen tarvitsemattansa niitä uudelleen pyytää.

Riisuin siis alusnuttuni ja ratkoin paperit suurella vaivalla irti. Niitä on aimo tukku. Tahdon hiukan kosketella niiden sisältöä, koska kenties en saa niitä takaisin ja teidän nähtäviksenne.

Ne alkavat kertomuksella pakoyrityksestäni: miten ensin pujottausin ikkunasta ulos ja sitte heitin takkini ja huivini lammikkoon, ja kuinka suuri oli pettymykseni, kun huomasin takaveräjän lukon vaihdetuksi toiseen. Yrittäessäni kiivetä portin yli pudota rytkähdin maahan ja sain pahoja ruhjevammoja, kun tiilet irtautuivat ja vierivät päälleni. Huomatessani etten voinut päästä pakoon ja peljäten kovaa kohtelua olin niin jumalaton, että ajattelin heittäytyä lampeen. Sitten oli siinä surullisia mietteitäni sen asian johdosta. — Kerroin kuinka rouva Jewkes tässä tilaisuudessa minua kohteli, kuinka isäntäni oli metsästysretkellä ollut vähällä hukkoa virtaan ja kuinka kaikesta hänen puoleltaan kokemastani ahdistelusta huolimatta tunsin puistatusta hänen vaarastaan. Kerroin teille, millä häijyillä uhkauksilla rouva Jewkes koetti minua säilyttellä vakuuttaen minulle, että minut naitettaisiin rumalle sveitsiläiselle, jonka oli häöpäivänä määrä myydä minut herralleen. Rouva Jewkes puhutteli minua rivosti kuin joku Lontoon katunainen. Olin kovin ahdistuneella mielellä, nähdessäni isäntäni tuloa valmisteltavan. Rouva Jewkes pelkäsi aiheettomasti, että yrittäisin jälleen paeta, vaikken sitä ollenkaan aikonut; ja minua kohdeltiin senvuoksi ankarasti. — Sitte kirjoitin isäntäni kauheasta saapumisesta ja siitä kovasta, perin kovasta kohtelusta, mitä sain häneltä osakseni, sekä rouva Jewkesin herjauksista. Isäntäni oli mustasukkainen minusta herra Williamsille, ja rouva Jewkes koetti halpamaisesti yllyttää häntä pahuuteen. — Kaikki tähänastiset kyhäykseni sidoin yhdeksi kimpuksi, toivoen että ne tyydyttäisivät häntä. Mutta peljäten, etteivät ne riittäisi, laitoin sitä seuraavista toisen käärön.

Tässä oli ensiksikin jäljennös hänen minulle tekemistään ehdotuksista: hän tarjosi kultaa, hienoja pukuja ja sormuksia sekä maatilaa, joka tuottaisi, en muistakaan kuinka paljon vuodessa, ja lisäksi viisikymmentä puntaa teidän kummankin, rakkaat vanhempani, eliniäkseen, jos suostuisin hänen rakastajattarekseen. Vihjaisipa hän vuoden kuluttua minut naivansakin. Kaikki oli kurjan halpamaista, ja kieltäytymiseni varalta hän uhkasi saattaa minut turmioon, suomatta minulle mitään. Oli siinä myös jäljennös vastauksestani, jossa oikeutetun kammoksumisen valtaamana hylkäsin kaikki, mutta lopuksi rukoilin hyvyyttä ja laupeutta niin liikuttavin sanoin kuin osasin. Kerroin hänen vihaisesta käytöksestään ja rouva Jewkesin häijystä neuvonnasta. Isäntäni koetti saada minut kamariinsa, mutta minä kieltäysin sinne menemästä. Paljon haastelua ja rupattelua minun ja inhoittavan rouva Jewkesin kesken, joka oli kovin ilkimielinen ja pahasuinen. Kyhäsin kaksi kirjelappua ikäänkuin kirkkoon vietäväksi, jotta rukoiltaisiin isäntäni parannuksen ja minun turvallisuuteni puolesta; ne rouva Jewkes sieppasi ja liehakoiden näytti hänelle. Tunnustin teille, että hänen pahasta kohtelustaan huolimatta en voinut häntä vihata, ja murehdin herra Williamsin tähden. Kuvailin kauhean vehkeen, johon isäntäni ryhtyi tärvelläkseen minut, ollen huoneessani pukeutuneena palvelustyön vaatteisiin; tyttöhän tavallisesti nukkui minun ja rouva Jewkesin kanssa. Töin tuskin pelastuin — sydäntäni kirvelee sitä ajatellessani — kun menin tainnuksiin. Rouva Jewkesilla oli inhoittava osansa tässä yrityksessä. Isäntääni näkyi vaarallinen tilani liikuttavan, hän luopui kamalista aikeistaan ja vakuutti minulle, ettei ollut yrittänyt mitään säädytöntä. Olin sitte päivän, pari varsin sairaana, ja hän näytti hyvin ystävälliseltä. Hän suostutti minut antamaan emännöitsijälle anteeksi. Senjälkeen hän kuitenkin — teeskenneltyään suurta ystävällisyyttä — hätyytteli minua raa'asti puutarhassa, mutta minä pääsin

pakoon. Olin siitä jälleen kovin kuohuksissa. Sitten olin kirjoittanut teille, kuinka hyvä hän oli minulle, ylisteli minua ja antoi minulle suuria toiveita siitä, että vihdoinkin tulisi kunnolliseksi. Kerroin siitä liian herkästä vaikutuksesta, minkä se minuun teki; ja kuinka aloin peljätä omaa heikkouttani ja kiintymystäni häneen, vaikka hän oli kohdellut minua niin pahoin. Kuvailin kuinka surkean mustasukkainen hän oli herra Williamsille, kuinka haihdutin hänen epäluulonsa siinä suhteessa, niinkuin vilpittömästi saatoin tehdäkin, ja kuinka hän kohotettuaan korkeimmilleen toiveeni hänen hyvydestään jälleen petti minut ja poistui entistä kylmempänä. Sitten oli siinä vielä vapaita mietteitäni tämän koettelevan tilanteen johdosta.

Täten pääsin kyhäyksissäni torstaista, vankeuteni kahdennestakymmenennestä päivästä, keskiviikkoon, sen neljänteenkymmenenteenyhdenteen. Tähän päätin lopettaa, tuli mitä tuli; sillä enää on jälellä vain torstai, perjantai ja lauantai selostettavina. Torstaina hän lähti tanssiaisiin Stamfordiin; perjantaina kävi se mustalainen, ja nyt on lauantai, jolloin hän palasi Stamfordista. Vähänpä tosiaan rohkenen kirjoittaa, jos hänen pitää kaikki nähdä.

Nämä kaksi paperikääröä olen laittanut valmiiksi hänen varalleen huomisaamuksi. Kirjoituksissani olen aina puhunut hänestä varsin vapaasti, mitään armeliaisuutta osoittamatta; mutta siitä hän saa kiittää itseänsä, koskapa olen puhunut vain totta; ja toivoisin kyllä, sekä hänen että itseni tähden, että hän olisi ansainnut minulta paremman arvolauseen. En tiedä, saatteko koskaan nähdä kirjoitustani; mutta minun täytyy sanoa, että menen vuoteeseeni muistellen teitä rukouksissani, kuten aina teen ja kuten tiedän teidän minun puolestani tekevän. Hyvää yötä siis, rakkaat vanhempani!

SUNNUNTAI-AAMUNA.

Muistin hänen varoituksensa, etten saisi pakoittaa häntä jälleen pyytämään papereitani; ja ajattelin suoritua väkinäisestä luovutuksesta siten, että hänelle ilmenisi pyrkimykseni olla häntä tahallani pahoittamatta, vaikkakin tämä kovistelu oli minulle karvas pala niellä. Laitoin siis molemmat kääröni valmiiksi; ja kun hän ei aamulla mennyt kirkkoon, käski hän rouva Jewkesin sanoa minulle, että hän oli mennyt puutarhaan.

Tiesin että minun piti mennä sinne hänen luokseen. Lähdin siis: sillä mitenpä voisin välttää hänen määräilynsä tottelemista? Se kiusaa minua kovin, vaikka hän onkin isäntäni. Olen kokonaan hänen vallassaan, eikä minulle olisi mitään hyötyä hänen ärsyttämistään. Jos kieltäytyisin mukautumasta pikku asioissa, niin epäykselläni suuremmissa olisi sitä vähemmän vaikutusta. Lähdin siis alas puutarhaan; mutta hänen kävellessään yhdellä käytävällä minä pyörähdin toiselle, jotten näyttäisi liian rohkealta.

Hän huomasi minut pian ja sanoi: "Odotatko että suostuttelisin sinut tulemaan luokseni?" — "Hyvä herra", sanoin astuen käytävän yli häntä kohti, "en tiennyt, sopiko minun häiritä teitä mietteissänne tänä kauniina päivänä".

"Sekö oli syy", kysyi hän, "oikeinko todella ja sydämestäsi?"

"Ka, hyvä herra", vastasin minä, "en epäile, ettei teillä toisinaan ole sangen hyviä ajatuksia, — joskaan ei minua kohtaan".

"Toivoisin", sanoi hän, "että voisin olla ajattelematta sinusta niin hyvää kuin ajattelen. Mutta missä on paperit? — Olen varmakin, että ne oli sinulla muassasi eilen: sillä jo hallussani olevissa sanot aikovasi haudata kyhäelmäsi puutarhaan siltä varalta, että sinut *tarkastettaisiin*, jollet pääsisi pakenemaan. Siitä", lisäsi hän, "sain loistavan verukkeen sinun ruumiintarkastukseesi, ja olen kaiken yötä harmitellut, etten riisunut sinua vaate vaatteelta, kunnes olisin ne löytänyt".

"Hyi, herra", huudahdin minä, "älkää säikähdyttäkö minua antamalla minun kuulla, että teillä tosiaan oli sellaiset aikeet!"

"Hm", virkkoi hän, "kyllä toivon, ettei sinulla nyt ole noita papereita minulle antaa: sillä mieluummin etsisin ne itse, sen vakuutan".

En ollenkaan pitänyt sellaisesta puhetavasta; katsoen parhaaksi olla siihen enempää puuttumatta sanoin: "Mutta suonette sentään anteeksi, kun luovutan kyhäelmäni."

"Älä leikittele kanssani", tokaisi hän; "missä ne ovat? Olin kenties liiankin mukautuvainen eilen illalla,

kun sillä tavoin annoin sinun pitää pääsi. Jos olet joko lisännyt tai ottanut pois etkä ole tiukasti pitänyt lupaustasi, niin paha sinut perii!"

"En ole tosiaankaan lisännyt enkä poistanut, herra. Tässä on käärö kirjeitäni, joissa kuvailen onnetonta pakoyritystäni ja mitä kauheita seurauksia oli siitä koitumassa. Nämä kyhäykset ulottuvat minulle lähettämiinne häijyihin pykäliin asti; ja koska tiedätte kaikki, mitä senjälkeen on tapahtunut, niin toivoakseni nämä tyydyttävät teitä."

Hän aikoi puhua; mutta johtaakseni hänen ajatuksensa pois tästä asiasta minä lisäsin: "Minun täytyy pyytää teitä, hyvä herra, lukemaan kuvaukset suopein mielin, jos olen sallinut kynälleni jotakin liiallista vapautta."

"Minusta", virkkoi hän hiukan hymyillen, "sinulla on syytä ihmetellä kärsivällisyyttäni, kun niin maltillisesti voin nähdä itseäni moisella tavalla herjattavan sinunlaisesi nenäkkään tytönheilakan kyhäyksissä".

"Hyvä herra", sanoin minä, "olenkin ihmetelty, että olette niin halukas näkemään röyhkeätä töhertelyäni; ja juuri siitä syystä olen pitänyt sitä joko perin *hyvänä* tai perin *pahana* merkkinä".

"Mikä", kysyi hän, "on sinun *hyvä* merkkisi?" — "Että vilpittömyyteni ehkä lopultakin vaikuttaisi teidän mielialanne minun hyväkseni."

"Entä *paha* merkkisi?" — "No, jos voitte lukea ajatukseni ja huomautukseni käytöksestänne tyynesti ja liikutuksetta, niin se todistaa perin julmaa ja päättäväistä sydäntä. Älkäähän nyt, hyvä herra, vihastuko rohkeudestani, kun lausun teille näin vapaasti ajatukseni." — "Erehdyt sitten ehkä vähemmän", sanoi hän, "jos ajattelet paha merkkiäsi". — "Jumala varjelkoon!" huudahdin minä.

Otin esille paperini ja sanoin: "Tässä, hyvä herra, ne ovat. Mutta jos suvaisitte antaa ne takaisin sinettä murtamatta, niin menettelisitte hyvin jalomielisesti; ja minä pitäisin sitä suurena suosionosoituksena ja *hyvänä* enteenä."

Hän mursi sinetin heti ja avasi käärön. "Tuossa on sinun hyvä *enteesi!*" vastasi hän.

"Olen pahoillani siitä", sanoin minä hyvin vakavasti ja kävelin pois päin.

"Mihin nyt?" kysyi hän. — "Aioin mennä sisälle, jotta saisitte aikaa niiden lukemiseen, jos hyväksii näette." Hän pisti ne taskuunsa ja virkkoi: "Sinulla on *enemmän* kuin nämä." — "Niin on, herra; mutta kaiken, minkä ne sisältävät, tiedätte *te* yhtä hyvin kuin minäkin." "Mutta", huomautti hän, "en tiedä missä valossa olet asiat esittänyt. Anna siis nekin minulle, jollet tahdo että sinut tarkastetaan."

"Hyvä herra", sanoin minä, "en voi viipyä, ellette luovu käyttämästä tuota rumaa sanaa". — "Älä sitten anna minulle siihen aihetta. Missä ne toiset kirjeet ovat?"

"Kovin olette tyly; mutta kun niitä välttämättömästi vaaditte, niin tässä ne ovat"; ja minä annoin hänelle taskustani toisen käärön, sinetöidyn niinkuin edellinenkin, ja sen päälle oli piirrettynä: "Häijyistä pykälistä surkeihin yrityksiin asti ja torstaihin, vankeuteni neljänteenkymmenenteenkahdenteen päivään."

"Siis viime torstaihin, niinkö?" — "Niin, hyvä herra; mutta kun nyt tahdotte nähdä kaiken kirjoitteluni, on minun keksittävä joku toinen keino kuluttaakseni aikaani; sillä kuinkapa voin jotenkintaan ujustelematta kirjoittaa, kun kyhäykseni joutuvat teidän luettaviksenne, eivätkä niiden, joita varten surullisia tarinoitani piirtelin?"

"Ka", virkkoi hän, "haluaisin kaikin mokomin, että jatkaisit kirjoitteluasi; enkä minä pyydä nähtäväkseni mitään näiden jälkeen, jollei jotakin aivan erikoista tapahdu. Minulla on vielä muutakin sinulle sanottavaa", lisäsi hän; "sinun on lähetettävä noutamaan isäsi saamat kirjeet ja annettava minun lukea ne. Hyvinkin luultavasti palautan kaikki sinulle."

Tämä hiukan rohkaisee minua pitkittämään kirjoitteluani; mutta pahimman pelosta tahdon, jos mahdollista, saada ne piiloitetuiksi, jahka niitä kerääntyy joltinenkin määrä, jotta voin vakuuttaa, etteivät ne ole pukuuni kätkeytyinä. Sitähän en ennen voinut, ja se teki hänet niin päättäväiseksi aikomuksessaan etsiä niitä minulta, jolloin olisin voinut joutua kärsimään kauheita säädyttömyyksiä.

Hän vei minut sitte lammen rannalle, istahtaen rinteelle ja pakoittaen minut istumaan viereensä. "Ka", sanoi hän, "koska tämä on osa suunnitelmasi näyttämöä, missä niin viekkaasti viskasit muutamia vaatekappaleitasi veteen, niin tahdon vilkaista siihen kohtaan kertomustasi".

"Sallikaahan minun kävellä jonkun matkan päähän", pyysin minä; "sillä minä en voi sietää sellaista ajatusta". — "Älä mene loitos", varoitti hän.

Kun hän oli otaksuakseni päässyt siihen kohtaan, missä mainitsin päälleni pudonneista tiilistä, hän nousi, käveli veräjälle ja katsahti korkean kiviaidan murtuneeseen kohtaan; sillä sitä ei ollut korjattu. Sitte hän palasi lukien itsekseen, tuli minua kohti, tarttui käteeni ja pisti sen kainaloonsa.

"Kah, tyttöseni", virkkoi hän, "tämä on hyvin liikuttava tarina. Se oli epätoivoinen yritys, ja jos olisit päässyt ulos, niin olisit voinut joutua suureen vaaraan; sillä sinulla oli edessäsi kovin paha ja yksinäinen tie, ja minä olin ryhtynyt sellaisiin toimenpiteisiin, että olisin sinut tavoittanut, olitpa missä tahansa."

"Siitä voitte nähdä, arvoisa herra", vastasin minä, "mitä uskalsin mielummin kuin antauduin turmiooni; ja tahtonette tästedes tunnustukseni vilpittömyydestä hyväntahtoisesti päätellä, että hyveellisyyteni on minulle henkeäni kalliimpi". — "Haaveellinen tyttö!" hymähti hän ja luki eteenpäin.

Mietelmäni siitä, mistä Jumala oli auttanut minut pelastumaan, sai hänet hyvin totiseksi, ja päästyään huomautuksiini veteen hyppäämisestä hän sanoi: "Kävele hiljalleen edeltäpäin", ja näytti niin liikutetulta, että käänsi kasvonsa minusta; ja minä siunasin tätä hyvää merkkiä enkä kovin paljoa pahoitellut, että hän oli nähnyt tämän murheellisen kohdan kertomuksestani. Hän pani paperit taskuunsa, luettuaan vielä kiitokseni siitä, että olin pelastunut *omalta itseltäni*; ja sanoi tarttuen minua vyötäisiltä: "Oi rakas tyttöni! sinun surullinen tarinasi ja suloiset mietteesi sen johdosta ovat koskeneet minua herkkään kohtaan. Olisin tullut todella onnettomaksi, jos niin olisi käynyt. Näen että sinua on liian tylästi kohdeltu; ja oli taivaan armo, että kestit koettelemuksesi tuolla kamalan kohtalokkaalla hetkellä."

Sitte hän sulki minut hyvin hellästi syliinsä. "Lähtekäämme, Pamelani, pois tämän kirokun veden ääreltä; sillä en voi enää sitä kevein mielin katsella, muistelllessani kuinka vähällä se oli tulla kaunokaiseni tuhoksi. Aioin", lisäsi hän, "peloittaa sinut alistumaan tahtooni, kun en voinut sinua lemmellä suostuttaa; ja rouva Jewkes totteli minua liiankin hyvin, kun palaamisesi kauhut pettymyksesi jälkeen olivat niin suuret, että sinulla tuskin oli rohkeutta niitä kestää, vaan olit vähällä tehdä noin turmiollisen valinnan, välttääksesi kohtelun jota pelkäsit".

"Hyvä herra", sanoin, "minulla on syytä siunata rakkaita vanhempiani ja hyvää emäntääni, äitiänne, siitä että antoivat minulle uskonnollisen kasvatuksen. Ilman sitä ja Jumalan armoa olisin jo useasti yrittänyt epätoivoista tekoa. Sitä vähemmin ihmettelen, että ihmis-parat, joilla ei ole jumalanpelkoa silmiensä edessä ohjaajanaan ja jotka sallivat alakuloisuuden aivan masentaa mielensä, heittäytyvät turmioon."

"Kah, suutele minua", virkkoi hän, "ja sano antavasi minulle anteeksi, että olen saattanut sinut niin suureen vaaraan ja hätään. Jos saan nähdä ne aikaisemmat kirjeesi, eivätkä nämä taskussani olevat anna minulle aihetta mielipiteeni muuttamiseen, niin tahdon koettaa uhmata maailmaa ja sen moittivia arvosteluja sekä korvata Pamelalleni, mikäli koko elinaikanani siihen kykenen, kaikki kovat koettelemukset, mitkä olen hänelle tuottanut."

Kaikki tämä kuulosti hyvältä; mutta pian näette, kuinka kummallisen käänteeseen asia sai; sillä tuo valeavioliitto muistui jälleen mieleeni, ja minä sanoin: "Teidän palvelijatar-rukkanne on aivan arvoton sellaiseen suureen kunniaan: mitäpä siitä muuta seuraisi kuin kateutta häntä itseänsä kohtaan ja häpeätä teille? Sallikaa siis, arvoisa herra, minun palata köyhien vanhempaini luo; en muuta pyydä."

Silloin hän suuttui kamalasti. "Ja *näinkö*", kiivastui hän, "vastataan minulle ja halveksitaan herkkien hetkiäni alentuvaa hellyyttä? Nurja, kohtuuton Pamela! Mene pois silmiäni edestä ja opi käyttäytymään yhtä hyvin toivorikkaan näköalan avautuessa kuin ahdistetussa tilassa. Silloin ja vasta silloin vedät huomioni puoleesi."

Minä säikähdin ja aioin puhua, mutta hän polki jalkaa ja tiuskaisi: "Mene siitä, sanon; en voi sietää tuota typerän romantillista hupsuutta."

"Sana vain", virkoin minä, "vain yksi sana! Minä rukoilen teidän arvoisuuttanne."

Hän kääntyi luotani kovin vihaisena ja poikkesi kulkemaan toista käytävää alaspäin. Menin sisälle perin raskain mielin. Pelkään olleeni liian kohtuuton juuri sillä hetkellä kun hän oli niin alentuvainen; mutta jos se hänen puoleltaan oli joku juoni, kuten pelkäsin, tuon valevihkimisen aikaansaamiseksi (sillä hän on täynnä sotajuonia ja vehkeitä), niin minua ei voitane järin paljon moittia käytöksestäni.

Menin sitten ylös kylkeiseeni ja kirjoitin näin pitkälle, hänen kävellessään päivälliseen asti. Hän on nyt käynyt aterialle ja on kovin nyreissään, mieltäväisenä ja pahalla päällä, kuten rouva Jewkesilta kuulin. Viimemainittu kysyy, mitä olen hänelle tehnyt. Nyt minua jälleen peloittaa hänen tapaamisensa! Milloin loppunevatkaan ahdistukseni aiheet?

KELLO KOLMELTA.

Niin, hän on yhä tavattomasti raivoissaan, ja on määrännyt laittamaan matkavaununsa kiireimmiten kuntoon. Mitähän nyt lähinnä seurannee!

Enhän minä todella varsin *paljoa* sanonut! Mutta kas, sellainen on ylhäisen aseman suurellisuus! Poloinen raukka ei saa hiiskua sanaakaan vastaan, milloin heidän päähänsä pistää vihoitella! Mitäpä kaikkea samanarvoisenkin henkilö saisi kokea, jos joskus menisi tuollaisen kanssa naimisiin! Ensiksi hänen rakas äitinsä hemmoitteli hänet pilalle. Kukaan ei kuulemma saanut puhutella häntä tai sanoa mitään vastaan hänen lapsena ollessaan; ja niin ollen hän ei ole tottunut hillitsemiseen eikä voi sietää vähintäkään seikkaa, mikä käy ristiin hänen rajun tahtonsa kanssa. Tämä on niitä siunauksia, jotka tulivat korkeasäätyisten ihmisten osaksi! Paljon hyvää se tuottaneekin heille heidän synnynnäisessä ja varallisuudesta aiheutuvassa ylpeydessään! Sanoisin: se ei minun nähdäkseni saa aikaan muuta kuin tekee heidän levottomuutensa aiheet moninkertaisiksi samoin kuin jokaisen muunkin, joka joutuu heidän kanssaan tekemisiin.

Kas nyt! Mihin tämä päättyy? Rouva Jewkes on ollut hänen lähettämänään luonani ja sanoo, että minun pitää hetikohta lähteä talosta.

"No", kysyin minä, "mutta mihin minut nyt taas viedään?" — "Ka, kotiisi", vastasi hän, "isäsi ja äitisi luo".

"Voikohan se olla mahdollista?" epäilin minä. "Ei, ei, en usko, että saan sellaisen onnen! Varmaankin on joku katala juoni taas tekeillä! Ei suinkaan, rouva Jewkes", sanoin, "hän ole keksinyt jotakuta *teitä pahempaa* taloudenhoitajatarta!"

Rouva Jewkes suuttui kovin, niinkuin hyvin voitte arvata. Mutta tiedänhän, ettei hän voi tulla häijymmäksi kuin jo on.

Hän saapui jälleen ylös. "Oletko valmis?" kysyi hän. "Hyväinen aika!" huudahdin, "olettepa kovin kiireissänne: on kulunut vasta vajaa neljännestunti, kun tästä kuulin. Mutta kyllä minä pian suoriudun valmiiksi; sillä minulla on vain vähän mukaani otettavaa, eikä minulla tässä talossa ole hyviä ystäviä, joiden hyvästeleminen minua viivyttäisi. Ja kuitenkin, hupsu mikä olenkin, en voi pidättää itkuani! Olkaa hyvä", sanoin, "ja pistäytykäähän alhaalla kysymässä, enkö voi saada kyhäksiäni". —

Olen nyt aivan valmis, kun hän palaa vastauksineen; ja nämä muutamat lehtiset, mitkä minulla on jäljellä, minä kätken poveeni.

En tiedä, mitä ajatella tai kuinka tätä asiaa arvostella; mutta en minä koskaan voi uskoa olevani luonanne ennen kuin teidän eteenne polvistuen anon siunaustanne. Silti minua surettaa, että hän on minulle niin *vihainen*. En mielestäni sanonut *niin paljoa*.

Kah, nyt näen vaunuja vedettävän ulos, hevoset tuodaan myös, ja hirveä Colbrand on nousemassa ratsun selkään. Kuinka tämä kaikki päättyy?

MAANANTAINA.

Niin, mihin tämä päättyy, en osaa sanoa. Mutta täällä minä nyt olen, pienessä kyläpahaisessa, melkein samanlaisessa kuin teidän. Kohdakkoin tiedustan sen nimeä; ja Robin vakuuttaa minulle, että hänellä on määräys tuoda minut teidän luoksenne, rakas isä ja äiti. Oi, kunpa hän ei minua jälleen pettäisi! Mutta kun ei minulla ole mitään muuta tehtävää ja kun olen varma, etten saisi unta silmääni, jos menisinkin vuoteeseen, niin kirjoittelen aikani kuluksi, ja jatkan siitä, mihin kertomukseni sunnuntaina iltapäivällä jäi.

Rouva Jewkes tuli luokseni tuoden kirjeistäni sen vastauksen, että isäntäni sanoi jättävänsä niiden lukemisen toistaiseksi, "jottei niissä mikään hellyttäisi häntä muuttamaan päätöstänsä. Mutta jos hän ne lukee, hän lähettää ne sinulle jälkeinpäin kotiin. — Ja", sanoi rouva Jewkes, "tässä ovat lainaamani guineasi: sillä huomaan että kaikki on nyt sinuun nähden ohitse" Hän näki minun itkevän ja kysyi: "Kaduttaako?" — "Mitä minä katuisin?" sanoin minä. — "No, enpä tiedä", vastasi hän; "mutta herra on varmaan saanut kokea ivallisia letkauksiasi, muutoin hän ei olisi niin vimmoissaan. Niin", jatkoi hän ja nosti kätensä ylös, "sinulla on sisua! Mutta toivoakseni se nyt talttuu." "Sitä minäkin toivon", vastasin.

"No, olen valmis."

Hän nosti ikkunan ylös ja sanoi: "Minä käsken Robinin noutaa matkalaukkusi — kimpsusi ja kampsusi! Olen iloinen, että lähdet."

"Minulla", lausuin minä, "ei ole sanoja *teille* tuhlata, rouva Jewkes; mutta", niaten hänelle hyvin syvään, "minä kiitän teitä mitä sydämellisimmin kaikista tehoisan siveellisistä kohteliaisuuksistanne; ja sitte hyvästi. Sillä minulla ei ole mitään matkalaukkua, sen teille vakuutan, eikä muutakaan paitsi nämä jotkut kapineet, mitkä olen tuonut huivissani, sekä vaatteet ylläni." Olin näetten kaiken aikaa käyttänyt omia ostovaatteitani, vaikka isäntäni oli tahtonut toisin. Otin kuitenkin mukaan paperia, mustetta ja kyniä.

Kulkiessani vierashuoneen ohi, hän astautui sisälle ja kysyi: "Eikö teidän arvoisuudellanne ole mitään sanottavaa tälle tytölle, ennen kuin hän lähtee?" Kuulin isäntäni vastaavan, vaikken häntä nähnyt: "Kuka on teidän käskenyt, rouva Jewkes, tuolla tavoin puhua *tytöstä*? Hän on loukannut ainoastaan minua."

"Pyydän teidän arvoisuuttanne suomaan anteeksi", sanoi heittiö; "mutta jos olisin teidän arvoisuutenne asemassa, ei hän kaiken sen vaivan jälkeen, mitä on teille tuottanut, pääsisi täältä ehjin siivin". — "Ei siitä enempää, kuten teille *jo sanoin*", vastasi hän; "mitä! kun minulla on moiset todistukset siitä, että hänen hyveellisyydessään on hänen kaikki ylpeytensä, niin pitäisikö minun se häneltä ryöstää? Ei", lisäsi hän, "menkään hän, nurjamielinen ja hupsu, mikä onkin; mutta hän *ansaitsee*, että saa lähteä kunniallisena, ja sellaisena hänen on lähdettävä!"

Jouduin niin riemastuksiini tästä odottamattomasta hyvydestä, että avasin oven, ennen kuin tiesin mitä tein, ja sanoin polvilleni langeten ja kohottaen ristiinliitetyt käteni: "Oi, minä kiitän teidän arvoisuuttanne tuhannen tuhatta kertaa! Jumala siunatkoon teitä tästä minulle osoittamastanne hyvydestä! Rukoilen teidän puolestanne niin kauvan kuin elän, ja samoin tekevät myöskin rakas isäni ja äitini. Ja, rouva Jewkes", sanoin, "rukoilen *teidänkin* puolestanne, vaikka olettekin sellainen jumalaton ilkimys".

Hän kääntyi pois, meni yksityiskammioonsa ja sulki oven. Hänen ei olisi tarvinnut niin tehdä; sillä minä en olisi mennyt lähemmäksi.

En minä suinkaan sanonut *niin paljoa*, että olisin kaiken tämän suuttumuksen ansainnut.

Luulenpa että lähdin talosta vastahakoisesti. Voitteko sitä uskoa? — Mikähän mahtoikaan minua vaivata? Tunsin jotakin niin outoa sydämessäni. Mikähän minun oikeastaan on! Mutta tämä tuli niin *odottamatta*! — siitä se varmaankin kaikki johtui. Silti olen yhä sangen omituinen. En suinkaan voi olla niiden vanhojen nurisevien israelilaisten kaltainen, jotka ikävöitsivät takaisin sipulien ja kynsilaukan ääreen Egyptiin, sitte kun olivat siellä kärsineet niin raskasta orjuutta? — Minä vaadin sinut, oi ristiriitainen, hillitsemätön sydän, ankaralle tilille tästä omituisesta tunnelmasta, jahka pääsen rakkaan isäni ja äitini luo; ja jos löydän sinussa jotakin sopimatonta, niin saat olla varma, että sinut nöyrytetään, mikäli ankara kieltäymys, rukous ja lihan kuritus voi sen tehdä.

Mutta kuitenkin kaikitenkin, tuo hänen *viimeinen* hyvytensä on herkästi koskenut minuun. Melkein toivoisin, etten olisi niitä sanoja kuullut; ja kuitenkin aavistelen olevani iloinen, että ne kuulin; sillä minua riemastuttaisi ajatella hänestä parasta hänen *itsensä* tähden.

No niin, menin ulos vaunujen luo, samojen, joilla minut oli tuotukin. "Kah, herra Robert", sanoin, "tässä olen jälleen! Isoisten poloisen leikkihyrränä! Pelkkänä kohtalon pallona! Teillä on varmaan määräkseenne."

"Niin on, neiti", sanoi hän. — "Älkäähän nyt", pyysin, "nimittäkö minua *neidiksi* tai seiskö lakitta päin minunlaiseni edessä". — "Vaikkei herra olisikaan *varoittanut* minua laiminlyömästä kunnioitusta teitä kohtaan, olisin sittenkin osoittanut sitä parhaani mukaan", sanoi hän. — "Niin", vastasin minä, sydän täynnä, "te olette hyvin ystävällinen, herra Robert".

Herra Colbrand, joka oli ratsun selässä pistoolit vyöllä, saapui luokseni niin pian kun olin päässyt vaunuihin, hänkin avopäin.

"Mitä, monsieur!" huudahdin minä. "Oletteko tekin tuleva mukaani?"
— "Saatan teidän osaa tiestä", sanoi hän, "olla turvana". — "Minä *toivon*, että tekin menettelette siinä ystävällisesti, herra Colbrand", virkoin minä.

Minulla ei ollut ketään, jolle olisin heiluttanut nenäliinaa tai jättänyt hyvästi; ja antausin omiin mielteisiini tästä omituisesta uhittelevasta sydämestäni, jota en koskaan ennen ole huomannut niin

uppiniskaiseksi ja tolkuttomaksi.

Pois kulkivat siis vaunut! Ja kun olin päässyt ulos jalavakujalta isolle maantielle, saatoin tuskin muuta luulla kuin että näin unta kaiken aikaa. Muutamaa tuntia varemmin melkein isäntäni sylissä hänen puhuessaan minulle satoja helliä sanoja ja ollessaan herkästi huolestuneena minulle tuottamistaan onnettomuuksista; ja sitten yksi ainoa sananen oli hänet ärsyttänyt minua vastaan, ja minut häädettiin talosta, saatuani vain hetkeä aikaisemmin karkoituksestani tiedon. Ja kaikki hänen ystävällisyytensä muuttunut vihaksi! Ja nyt kello kolmesta viiteen ajettuamme olen joutunut usean penikulman päähän! Mutta jos olen matkalla teidän luoksenne, niin kaikki toivottavasti kääntyy hyväksi jälleen. Oi, voi, mitä omituisia olentoja ovatkaan miehet! *herrasmiehet*, tulisi minun pikemminkin sanoa! Sillä rakkaalla, ansiokkaalla, hyvällä äidilläni, vaikka köyhyys on teidän molempain osanne, on ollut parempi onni, ja te olette ja olette aina olleet siunatut keskenänne! — Mutta tämäkin miellyttää minua: hän oli niin hyvä, ei sallinut rouva Jewkesin puhua minusta pahaa ja hylkäsi hänen inhoittavan, epänaiseellisen neuvonsa. Voi, mikä musta sydän sillä kurjalla raukalla on! — Ei minun siis tarvitse niin suuresti moittia *miehiä*; sillä isäntäni, niin häijyksi kuin hänet luulinkin, ei ole puoleksikaan niin paha kuin tuo nainen. Varmaan se on jumalankieltäjä! Ettekö luulekin?

Emme voineet päästä edemmäksi kuin tähän pieneen kurjaan paikkaan ja viheliäiseen kapakkaan — sitä se pikemmin on kuin majatalo; — sillä alkoi hämärtää, eikä Robin kiirehtinyt niin paljoa kuin olisi voinut; ja vaivoin sai hän hevosensa jollakin tavoin hoivatuiksi. Herra Colbrand ja Robert myös ovat hyvin kohteliaita. Näen että hänellä on matkalaukkuni sidottuna vaunujen perään. Minä en sitä halunnut; mutta nythän en tule aivan tyhjin käsin. Täydellinen suoriutuminen eroon minusta, näen mä — kimpsut ja kampsut, käyttäkseni rouva Jewkesin sanoja. — Niin, minun tarinastani tulisi varmaan hämmästyttävä romaani, jos se hyvin kerrottaisiin.

Herra Robert saapui juuri ja pyysi minua syömään jotakin. Kiitin häntä, mutta sanoin ettei minulla ollut ruokahalua. Käskin hänen pyytää herra Colbrandia sisälle, ja tämä tuli; mutta kumpikaan heistä ei tahtonut istua eikä panna hattua päähänsä. Mitä narrinpelejä se onkaan minunlaiseni tyttö-paran edessä! Kysyin heiltä, oliko heillä lupa sanoa minulle totuus siihen nähden, mitä heidän oli minulle tehtävä. Jos ei, niin en sitä pyytäisikään. Molemmat vakuuttivat, että Robinilla oli määräys kyyditä minut isäni kotiin; ja herra Colbrandin oli jätettävä minut kymmenen penikulman päähän ja sitten ratsastettava toiseen kartanoon odottamaan isäntäni saapumista. Molemmat puhuivat niin juhlallisesti, etten voinut olla heitä uskomatta.

Mutta kun Robin meni pihalle, sanoi toinen, että hänellä oli annettavana minulle kirje huomenna puolenpäivän aikaan, jolloin meidän oli poikettava syöttämään hevosia rouva Jewkesin sukulaisen luona. "Enkö voisi pyytää teiltä sitä suosiota, että saisin nähdä sen tänä iltana?" kysyin minä. Hän näytti niin vähän halukkaalta sitä minulta kieltämään, että toivon hänet vähitellen taivuttavani.

* * * * *

Niin, rakas isä ja äiti, olen saanut tuon kirjeen lupaamalla ja vakuuttamalla, että pidän asian salassa ja etten ryhdy sen johdosta mihinkään toimenpiteisiin. Yritän sen avata sinettä murtamatta, jos mahdollista, ja otan siitä vähitellen jäljennöksen; sillä kun Robin kulkee ulos ja sisälle, niin tässä pienessä talossa ei juuri ole mitään tilaisuutta olla pitkää aikaa yksinään. Ka, näin kuuluu kirje:

Kun nämä rivit sinulle annetaan, olet jo etäällä täältä matkallasi isäsi ja äitisi luo, jonne olet niin kauvan ikävöinyt; ja minä toivon, että voin karkoittaa ajatuksistani vähäisimmänkin häivän siitä hellyydestä, jota hupsu sydämeni oli sinua kohtaan tuntenut. En kannan sinulle mitään kaunaa; mutta kun tarkoitus, jota varten sinua pidätin, oli rauennut, en tahtonut että viipyisit luonani hetkeäkään sen tylyn vastauksen jälkeen, minkä annoit juuri ollessani taipuvainen syrjäyttämään kaikki muut mietteet, esittäkseni sinulle kunnioittavan kosinnan. Sillä näinhän hyvin, että osat olivat kokonaan vaihtuneet saattaen minun asemani vaikeaksi ja että minua uhkasi paljoa pikemmin vaara *sinun* puoleltasi kuin sinua *minun* puoleltani. Olin tekemäisilläni päätöksen uhmata kaikkia maailman moitteita ja arvosteluja ja ottaa sinut vaimokseni.

Tunnustan vielä toisenkin totuuden: jos en olisi eronnut sinusta niin kuin erosin, vaan sallinut sinun viipyä kunnes olisin lukenut päiväkirjasi siinä epäilemättä tavattavine mietelmineen ja kuullut sinun hurmaavat puolustelusi, niin pelkäsin etten olisi voinut luottaa omaan päätökseeni. Ja tämä on avomielisesti tunnustaen syy, miksi päätin olla sinua näkemättä, ja kuulematta puhettasi; sillä tunnenhan hyvin heikkouteni sinun suhteesi.

Mutta minä tahdon voittaa tämän hellän hulluuden; toivon sen voittaneenikin, koska se oli vähällä käydä minulle niin kalliiksi. Ja tämän kirjoitan sanoakseni sinulle, että toivotan sinulle hyvää kaikesta sydämestäni, vaikka olet levittänyt sellaista tuhoa huonekunnassani. Kuitenkaan en voi olla lausumatta, että minä en soisi sinun aivan pian menevän naimisiin,

varsinkaan sitä kirottua Williamsia ottavan. Mutta mitäpä kaikki tuo minulle nyt merkitsee? Heikkouteni vain pakoittaa minut sanomaan, että koska jo katselin sinua *omanani* ja sinä niin pian pääsit eroon ensimmäisestä puoliosastasi, niin ethän kieltäne *muistoltani* sitä kahdentoista kuukauden kohteliaisuutta, mihin säädyllisyyteen jokainen tavallinen henkilö alistuu; vaikka se olisikin *pelkkä* kohteliaisuus tomulleni.

Kyhäyksesi palautetaan uskollisesti; ja minä olen maksanut uteliaisuuteni niin kalliisti niiden sieluuni syövyttämällä rakkaudella sinua kohtaan, että pitäisit itseäsi yltäkyllin kostettuna tietäessäsi mitä ne ovat minulle maksaneet.

Aioin piirtää vain muutamia rivejä, mutta kirjeeni on venynyt pitkäksi. Tahdon nyt koettaa tointua ajatusteni sekavuudesta ja palautua järjen tolalle: ja minulle käy kylläkin vaivaloiseksi korjata asioitani, sovittaa välejäni omaisteni kanssa ja täyttää juopaa, jonka sinä olet aiheuttanut. Sillä salli minun sanoa sinulle, että vaikka voin antaa anteeksi *sinulle*, en voi koskaan suoda anteeksi *sisarelle*ni enkä palkollisilleni, sillä johonkinhan minun täytyy purkaa mieleni karvautta. En epäile, että järkevästi vältät panemasta minua alttiiksi enempää kuin oman puolustuksesi vuoksi on välttämätöntä; ja *sitä* varten sallin sinun syyttää minua ja tarpeen tullen olen valmis itsekin syyttämään itseäni. Sillä minä olen ja olen aina *sinulle hyvää toivova harras ystäväsi*.

Tämä kirje hetkellä, jolloin pelkäsin jotakin uutta juonta, on vaikuttanut minuun enemmän kuin mikään muu *sitä* lajia olisi voinut. Tässä hän tunnustaa, kuinka suuressa arvossa hän minua pitää, ja hänen ankara käytöksensä on selitetty tavalla, joka kovin koskee sydämeeni. Tuo ilkeä mustalaistarina on petosta meitä kumpaakin vastaan ja on minut aivan tuhonnut. Rakkaat vanhempani, suokaa minulle anteeksi! Mutta jo aikaisemmin huomasin surukseni, että sydämeni oli liian puolueellinen häntä kohtaan; ja *nyt*, kun hän osoittaa niin paljon avomielisyyttä, hellyyttä ja *kunnioitustakin* (mitä minä vain olinkin epäillyt), olen aivan järkkynyt. Tämä oli kuitenkin onni, jonka odottamiseen minulla ei ollut mitään syytä. Mutta minun täytyy sanoa teille, etten koskaan voi ajatella ketään muuta maailmassa kuin häntä. "Havittelua!" sanonette; ja sitä se onkin; mutta rakkaus ei ole vapaaehtoista — *rakkaus*, sanoin... Kuitenkaan ei se toivoakseni liene mennyt niin pitkälle, että tekisi minut *kovin* rauhattomaksi; sillä minä en tiedä, miten se syntyi tai milloin se alkoi; mutta se on hiipinyt varkaan tavoin sydämeeni ennen kuin tiesin mikä minua vaivasikaan.

Soisin — koska on liian myöhäistä ja kohtaloni jo päätetty — etten olisi tätä kirjettä saanut enkä kuullut hänen puolustavan minua tuota kurjaa naista vastaan. Sillä silloin olisin kiittänyt taivasta, päästyäni näin onnellisesti hänen hyveellisyyttäni vaanivia juoniansa pakoon. Mutta nyt on järki-parkani aivan ylösalaisin, ja minä olen paennut ollakseni vain entistä enemmän vanki.

Toivon kuitenkin, että kaikki kääntyy parhaaksi ja että teidän viisaiden neuvojenne ja hurskaiden rukoustenne avulla kykenen voittamaan tämän heikkouden. Mutta, rakas herrani, minä pysyn pitemmän ajan kuin kaksitoista kuukautta *todellisena* leskenä kohteliaisuudesta ja *enemmän* kuin kohteliaisuudesta teidän tomullenne! Oi tuota rakasta sanaa! Kuinka ystävällinen, kuinka liikuttava, kuinka hellä! Miksen ollut herttuatar voidakseni osoittaa kiitollisuuttani siitä? Mutta nyt minun olisi täytynyt ponnistella kiitollisuudenvelan painon alla, jos osakseni olisi tullutkin tämä onni, joka olisi puristanut minut kuoliaaksi ja jota en koskaan voisi palkita elinkautisellakaan uskollisella rakkaudella ja auliin iloisella kuuliaisuudella!

Suokaa anteeksi tytär-poloisellenne! Minua surettaa tuntiessani tämän koettelemuksen koskevan itseeni niin kipeästi ja huomattessani sukupuoleni ja hennon ikäni koko heikkouden yllättäneen minut ja olevan liian valtava sitä vastustaakseni. Mutta aika, rukoukset ja Jumalan tahtoon alistuminen sekä teidän hyvien opetustenne ja hyödyllisten esimerkkienne teho toivoakseni auttaa minut suoriutumaan tästä raskaasta koettelemuksesta.

Oi, sinä petollinen sydämeni, ettäs olet minulle tämän tehnyt — edes edeltäpäin varoittamatta minua tuhosta, jota olit minulle tuottamassa! Ettäs noin hupsusti antauduit ylpeän tungettelijan valtaan, edes neuvottelematta koidon omistajattaresi kanssa! Mutta sinun rangaistuksestasi tulee *ensimäinen* ja *suurin*: ja kyllä ansaitsetkin saada kärsiä, kavala petturi, kun niin helposti antausit kokonaan ennen kuin käsky saapui, ja vieläpä sellaiselle, joka oli kohdellut minua niin pahoin, ja kun jo olitkin niin hyvin pitänyt puoliasi hurjimpia ja tunnustettuja ja senvuoksi vaarallisemmiksi otaksumiani hyökkäyksiä vastaan!

Mutta kuitenkin täytyy minun joko olla teille ilmaisematta tätä heikkouttani tai reväistä tämä kohta pois kirjoituksestani. — *Huomaa!* Tätä on kotiin päästyäni mietittävä.

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by

U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR

NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it

takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.